

שבות יעקב חלק שלישי א"ח שאלה א תמהתי על הא דמבואר בא"ח סימן ד' דההולך ד' אמות בלי נטילת ידים שחרית חייב מיתה מפני מה אין העולם נזהרין בזה כי חמירא ספנתא מאיסורא ואף גם יראים ושלמים בתורה לא ראיתי נזהרים בזה והוא מלתא דתמיהא לי וכה"ג ראיתי פשוט המנהג לזקני הדור שצריכין משען ומשענה במקל והולכין בהם לבית הפנסת שהוא מקדש מעט שיש חשש איסור לילה עם המקל שמה כדאיתא במתני' ריש פ' הרוואה לא יפנס אדם להר הבית במקלו ובמנעלו וכו' עכ"ל: תשובה במה דסיים אפתח ע"ד דאמרינן מאכילין אותו הקל הקל תחלה מה ששאלתי על דבר המקל אין פאן חשש ופקפוק איסור כלל ובזה לא אמרינן מקלו יגיד לו פי הבאת ראיה לאיסור ממתני' דפ' הרוואה ולא שפלת לסיפא מסקנת הש"ס שם דף ס"ב ע"ב אמר רבא ריקקה בבית הפנסת שרי מידי דהוי אמנעל מה מנעל בהר הבית אסור בבה"כ מותר אף ריקקה בהר הבית אסור ובבה"כ מותר וכו' ומסיק ק הש"ס שם אלא אמר רב כי ביתו מה ביתו אקפנדריא קפיד אינש ארקיקה ומנעל לא קפיד אינש אף בבה"כ ריקקה ומנעל שרי עכ"ל וכ"פ הרמב"ם פי"א מה' תפלה דין יו"ד שפתב וז"ל ומותר לאדם להפנס לבה"כ במקלו ובמנעלו ובאפנדורו ובאבק שעל רגליו ואם הי' צריך לרוק ירוק בבה"כ עכ"ל וכן מבואר בטא"ח סימן קנ"א וכ"פ פל הראשונים ואחרונים בלי חולק והב"ח פתב שם בסעיף ד' וז"ל ולכן נראה דאפי' משנת חסידים ליפא פנין דאין מקפידין בהני גם במקל אין להקפיד דמאי שנא הא מהא עכ"ל אכן ראיתי בעולת תמיד ס"ק ח' סינים וז"ל ואני אומר מאן דנזקה תע"ב דמ"מ כבוד שמים איפא עכ"ל ואולי זה גרם ששאלתני על דבר זה ובאמת נ"ל דאין לסמוך עליו בזה וכיוצא בזה שהוא מותר מדינא דש"ס וכל הפוסקים והיא חומרא בלי טעם אדרכה מצינו כמה פעמים בקרא ובש"ס שחסו על כבוד הזקן גם פה ק"ק מיין פשבאתי הנה לישוב על מקום גדולים בבה"כ מקום מיוחד לאב"ד ור"מ מפה ראיתי בזוית נקב גדול ואמרו לי שעשו נקב זה בכונה לעמוד שם האב"ד ור"מ מקלו הרי שפשט היתרו וע"כ צ"ל אפילו מאי דאיתמר בש"ס בהר הבית היינו דווקא במקל אשר הולכין בהם עוברי דרכים שהם מלולכלין הרבה משא"כ במקל שהוא לכבוד זקנים וחשובים אין ביזוי זה כלל ואין לפקפק בה ומטה משה יוכיח אע"פ שהקב"ה א"ל של נעליך מ"מ הלה שם עם המטה כמו שנאמר מזה בידך וגו' ואין זה רק דרך חשיבות וגדולה והוא פשוט: על מה ששאלתני למה אין נזהרין העולם שלא לילה שחרית ד' אמות בלי נטילת ידים האמת אגיד בש"ס ובפוסקים ראשונים לא נזכר מדיון זה פלום רק האחרונים פתבו וז"ל בתולעת יעקב פתב בשם הזוהר דההולך שחרית ד' אמות בלי נטילת ידים חייב מיתה עכ"ל והובא ג"כ בב"ח ריש סימן ד' וסיים בזה"ל ותימא למה לא פתב פן הב"י ונראה לפי דרובא אינן יכולין לזזהר בכך מוטב שיהו שוגגין ולא יהי' מזידין ולכן לא פתבו עכ"ל הב"ח ולעד"נ דמש"ה השמיטו הב"י לפי שדין זה לא נזכר כלל בש"ס ובפוסקי ראשונים ואדרבא מבואר בש"ס דברכות דף ט"ו שבקומו ממטתו יבדוק נקביו ויפנה ואח"כ יטול ידיו ויניח תפילין וכו' וכיון שצריך לפנות ולפנס לבית הפסא ודאי הוא יותר מד' אמות כי לאו כל אדם זוכה להיות ב"ה סמוך למטתו כ"כ וגם דברי הזוהר י"ל דס"ל פרשב"א דאמר בברכות דף כ"ה ע"ב דכל הבית כולו הוי כד' אמות אפילו הוא מאה אמה אע"ג דאנן לא קי"ל פרשב"א בזה מ"מ לענין נט"י שחרית שהוא רק פרישות וחסידות יתירה שלא הוזכר בש"ס ובפוסקים

ראשוני' פלום אין להחמיר פולי האי ופוק חזי מה עמא דבר ועינין בי"ד סימן שד"ם ובש"כ שם ס"ק י"א וכל זה נ"ל ברור הק' יעקב שאלה ב פהו שפא בי"ט לבה"כ בפעשה שאחיו הפהני' עולין לנשיאות פפים וידיו אינם נקיים ואם ימתין עד שיביאו לו מים בין פהו ובין פהו פבר נשאו הפהנים את פפם והוא אינו נושא פפיו פיצד יעשה.

תשובה הנה לפום רהיטא הי' נראה דלא ישא פפיו שאין ידיו נקיים וכן פשוט וערוף לפנינו בש"ס ערוכה בסוטה פ' ואלו נאמרין דף ל"ט ע"א אמר ריב"ל כל פהו שלא נטל ידיו לא ישא את פפיו שנאמר שאו ידיכם קודש וברכו את ה' ואין מקום לבעל דין לחלוק ולומר פיון שאין שהות להדר אחר מים ויבטל מנשיאות פפים דהוי פערבר בשלש עשה וכמבואר בא"ח סימן קכ"ח א"כ מוטב שיקנח ידיו בעפר או בצרורות או בקסמין כדאיתא בברכות דף ט"ו האי צורבא מרבנן דאתי ממערבא ואמר מי שאין לו מים לרחוץ ידיו מקנח ידיו בעפר ובצרור ובקסמין א"ל שפיר קאמר מי כתב ארחץ במים ארחץ בנקיון כתיב בכל מידי דמנכי דהא רב חסדא לייט אמאן דמהדר אמאי בעידן צלותא וכו' פירשי' בעידן קריאת שמע שזמנו קבוע פון יעבור הזמן וע"ש בתו' דגם לתפלה דינא הכי וכן הספמת הפוסקים פמבואר בא"ח סימן ד' סעיף כ"ב ובסימן צ"ב סעיף ד' ע"ש וא"כ בגדון שלפנינו נמי נימא הכי פדי שלא יעבור נשיאות פפים בצבור עם אחיו הפהנים יקנח ידיו בכל מידי דמנקה וישא פפיו דהא הקא ג"כ לא כתיב שאו ידיכם קודש במים אף די"ל חילוק ידענו ואין זה דומה לזה דהא שם בפ' אלו נאמרין מבואר דברכת פהנים בנשיאות פפים דמי לעבודה ובעבודה צריף רחויז ידים במים מן הפיור א"כ ה"ה הקא בנשיאות פפים כל זה הי' נראה לפום רהיטא אכן פאשר ירדתי אל העיון גמור ראיתי שפל זה אינו דהא דמדמה ברכה לשירות הוא שלא אליבא דהלכתא כמו שהרפתי בזה בתשובת שבות יעקב ח"ב ריש ס"א ע"ש באריכות וכן מוכח מדריב"ל עצמו שהצריף להביא האי פסוק דשאו ידיכם קודש דהוא רק אסמכתא בעלמא דלא קאי התם אברכת פהנים רק אכל הברכות פולם כמ"ש תוס' שם בסוטה שאביא לפנינו ולא מיייתי מדאיתקווש ברכה לשירות אלא ודאי דזה אינו כמ"ש בתשובתי באורף וא"כ ג"כ בנשיאות פפים מנקה ידיו בכל מידי דמנכי ונושא פפיו פדי שלא יהיה פאלו עובר בשלש עשה ומצאתי לי און וראיה ברורה לדבר מדברי התו' שם בסוטה דף ל"ט ע"א ד"ה כל פהו שלא נטל ידיו פירש"י אמר לו רבי אם נטל ידיו שחרית ונטהר הפהו אינו צריף ליטול ידיו כשעולה לדוכן וכמדומה שהעתק מהגהות תלמיד טועה וכו' ועוד אי מיקרו הקא בלא נטל ידיו בשחרית אמאי נקט פהו לנשיאות פפים תפוק ליה משום ד"ת שצריף ליטול ידיו וכו' נאמרין נמי התם דבעי לאהדורי אמאי לנט"י לק"ש מיל ומה לי ק"ש ומה לי ברכות פהנים אי משום דצריף ברכה לפניה התם ג"כ צריכה ברכה לפניה עכ"ל התו' שם ואם איתא דאיכא לחלק ולומר בנשיאות פפים צריכא דווקא מים ליטול ידיו ואם לאו אסור לישא פפיו לא מקשה תו' מידי מפירש"י דהתם בק"ש אין המים מעכבין ומותר לנקות ידיו בכל מידי דמנכי משא"כ בנשיאות פפים הנטילה במים מעכב לגמרי דאם אין לו מים לא ישא פפיו פלל אלא ודאי דשונים הם לדינא ושאו ידיכם קודש לאו אברכת פהו לבדו קאי רק על כל מה שצריף לברך תחלה פמשמעות התוס' שם שוב מצאתי בתשובת ר"י הלוי סימן ל"ט ובבאר שבע בחידושו פ' אלו נאמרין שם הניח דברי התו' אלו בתמי' קיימת משום קושיא זו ובאמת אין כאן קוש' פלל דנשיאות פפים

שְׁנֵה לְכָל מִקְלֵי לִק"ש דָּאָם אִין לֹו מִיָּם טָרָם שְׁיַעֲבֹר הַדּוּכֹן בְּצִיבּוֹר יִקְנֹחַ יָדָיו בְּכָל מִקְלֵי  
דְּמִנְקֵי נִמְצָא וְכִינוּ לְדִין הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה פִנ"ל הַקְטָן יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה ג מְדִינָה מְאִיזָה קַהֲלָה  
קִטְנָה שְׁאֲנָשִׁים בְּהַ מְעוּטִים וְדָרְכָם לִילָף לְכַפְרִים עַל מַחֲזִיתָם וְלַפְעָמִים אִיזָה אֲנָשִׁים  
בָּאִים לְבֵיתָם לְזִמְן תְּפִלַּת עֶרְבִית וְכִבֵּר הַתְּפִלָּלוּ בְּצִיבּוֹר אִם רְשָׁאִים אֱלוּ לִיקַח אֲצֵלָם עַד  
עֲשָׂרָה לְהַתְּפַלֵּל עֶרְבִית בְּצִיבּוֹר כִּינֹן שְׁיֵשׁ בְּתוֹכָם מִי שְׁעַדִּינֵן לֹא יִצְאוּ יָדֵי תְּפִלָּה אוֹ לֹא:  
תְּשׁוּבָה הָא מְלֵתָא כְּבָר אַמּוּרָה וּמְבּוֹאָר בֵּא"ח סִימָן ס"ט סְעִיף א' לַעֲנִין פְּרִיסוּת שְׁמַע  
דְּאִפִּילוּ בְּשִׁבִיל א' שְׁלֹא שְׁמַע מְוֹתָר לְפָרוֹס עַל שְׁמַע וְכֵן מְסִיק שָׁם בִּש"ע וְכָתַב הַמ"א  
שָׁם בִּס"ק ד' וְנ"ל וְה"ה שְׁמַתְּפִלְיָן כָּל הַתְּפִלָּה בְּשִׁבִיל א' שְׁלֹא הַתְּפִלָּל אַף שְׁמַסִּיק שָׁם  
דָּאָם אִין שָׁם נִי"ו שְׁלֹא הַתְּפִלְלוּ לֹא יִתְּפַלֵּל הַש"ץ בְּלַחַשׁ ע"ש וְכ"כ בִּכ"ג בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת  
רַדְבָּ"ז ח"א סִימָן רַמ"א ע"ש מ"מ עֵינִינִי בְּגוֹף תְּשׁוּבַת רַדְבָּ"ז בְּסוּף מְסַקְנַת דְּבָרָיו מְבּוֹאָר  
כָּל שְׁיֵשׁ שָׁם אִיזָה אֲנָשִׁים שְׁלֹא יִצְאוּ יָדֵי תְּפִלָּה מְוֹתָר לְחִזּוֹר וְלְהַתְּפַלֵּל אֲבָל הִיכָא דְּכִבֵּר  
יִצְאוּ כְּוָלָם יָדֵי תְּפִלָּה נִמְצָאוּ בְּרַכָּה לְבִטְלָה עַכ"ל וְדוּחַק לֹוּמַר דְּלִשׁוֹן כְּוָלָם דְּנִקְטַת שָׁם  
בְּתְּשׁוּבָה כְּוָנְתוֹ רַבָּם כְּכּוֹלָם ע"ש בְּתְּשׁוּבָה בְּאַרְבֵּי וְאַפְּי' נִימָא שְׁפָדָה כְּוָנְתָה הַתְּשׁוּבָה מ"מ  
אִינוּ כֵּן דְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים שְׁהִבִּיא שָׁם בִּמ"א ע"ש וְעוֹד אֲנִי אוֹמַר  
דְּבַתְּפִלַּת עֶרְבִית שְׁאִין הַש"ץ מְתְּפַלֵּל בְּקוֹל רֵם כָּלָל וְלִדְעַת הַרְמַב"ם בִּפ' יו"ד מַה' תְּפִלָּה  
פָּסַק בְּתְּפִלַּת עֶרְבִית אִם סָפַק לֹו אִם הַתְּפַלֵּל אוֹ לֹא וְנִזְכָּר בְּאַמְצַע תְּפִלָּה אִינוּ פּוֹסַק כִּינֹן  
דְּבָלָאוּ הִכִּי תְּפִלְתוֹ רְשׁוּת וְהוּא כְּמוֹ נִדְבָה אַע"ג דְּמַסְתְּמוֹת הַש"ע שָׁם בֵּא"ח ס' ק"ז סְעִיף  
ג' מִשְׁמִי דְּהַלְכָה כְּהַרְאָב"ד בְּזָה דְּלֹא כְּרַמְב"ם וְכ"כ שָׁם הַמ"א ס"ק ג' מ"מ יֵשׁ לְסַמְּוֹד  
בְּזָה בְּצִיבּוֹר דְּעַת שְׁאָר פּוֹסְקִים שְׁפַתְּבִתִּי כִּנ"ל הַקְטָן יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה ד רֵאִיתִי בִּט"ז בְּסִימָן  
כ"ה שְׁהַעֲתִיק תְּשׁוּבָה אַחֲיוּ גָאוֹן מְהַר"י לֹוֹי וְנ"ל תְּשׁוּבָה בִּר"פ הַתְּכַל' תְּנֹן תְּפִלָּה שְׁל יָד  
אִינוּ מְעַפְּכַת שְׁל רֵאשׁ וְשְׁל רֵאשׁ אִינוּ מְעַפְּכַת שְׁל יָד מוֹכַח מְזָה דְּשִׁנֵּי מְצוֹת הֵן דְּאִי הֵנִי  
מְצוּה אַחַת הֵנִי מְעַפְּבוֹת זוֹ אֵת זוֹ כְּדַתְּנֹן בְּסוּף פ' הַקּוֹמֵץ ד' צִיצִית מְעַפְּכַת זֹא"ז מְפָנִי שְׁהֵן  
מְצוּה אַחַת עַכ"ל וְתַמְל' גְּדוּלָה הִיא זוֹ דֹא"כ הָא בְּמַתְּנִי שָׁם תְּנִי נְמִי הַתְּכַלַּת אִינוּ מְעַפְּב  
אֵת הַלְכָן וְהַלְכָן אִינוּ מְעַפְּב אֵת הַתְּכַלַּת ג"כ צ"ל שְׁהֵם שְׁנֵי מְצוֹת וּבְאַמְת לֹא מְצִינוּ בִּש"ס  
וּפּוֹסְקִים כָּלָל שְׁהֵם שְׁנֵי מְצוֹת וְכָל הַמּוֹנִים תְּרִי"ג מְצוֹת אִינָם מוֹנִים זֶה רַק לְמְצוּה אַחַת  
וְכ"כ הַרְמַב"ם לְהַדְיָא פ"ק מַה' צִיצִית וְצ"ע: תְּשׁוּבָה הִנֵּה אַף דְּלַכְאוּרָה דְּבָרִים הַלְלוּ  
תְּמוּהִים מְאֹד אַחַר הָעִיּוֹן נִרְאָה דְּלִק"מ דִּיּוֹתֵר לְכְאוּרָה יֵשׁ לְתַמְנָה עַל הַרְמַב"ם שְׁפַתְּב  
לְהַדְיָא בִּפ"ה מַה'ל תְּפִילִין וְנ"ל תְּפִלָּה שְׁל רֵאשׁ אִינוּ מְעַפְּב לְשָׁל יָד וְשָׁל יָד אִינָה מְעַפְּכַת  
שְׁל רֵאשׁ מְפָנִי שְׁהֵן שְׁתֵּי מְצוֹת זוֹ לְעַצְמָה וְזוֹ לְעַצְמָה הִרִי לְהַדְיָא מְבּוֹאָר מְדְּבָרָיו דְּלִכְוָד  
אִינָה מְעַפְּכַת זֶה אֵת זֶה בְּשִׁבִיל שְׁהֵן שְׁתֵּי מְצוֹת וּבִפ"ק דְּהַל' צִיצִית כְּתַב וְנ"ל הַתְּכַלַּת  
אִינוּ מְעַפְּב אֵת הַלְכָן וְאֵע"פ שְׁאִין א' מְעַפְּב אֵת חֲבִירוֹ אִינוּ שְׁתֵּי מְצוֹת אֲלֵא מְצוּה אַחַת  
אֲמָרוּ חֲכָמִים הֵרֵאשׁוֹנִים וְהִי לְכֶם לְצִיצִית לְמַד שְׁשִׁנִּיהֵם מְצוּה אַחַת עַכ"ל וְשָׁם נֶאֱמַר  
עוֹד וְנ"ל וְאַרְבַּע צִיצִית מְעַפְּכַת זֹא"ז שְׁאַרְבַּעַתָּן מְצוּה אַחַת עַכ"ל הִרִי דְּהַרְמַב"ם גּוֹפִי'  
סֹתֵר אֵת עַצְמוֹ בְּשִׁתִּים שְׁהֵן אַחַת דְּגַבֵּי תְּפִילִין כְּתַב דְּאִיּוֹלְעֵנִן יִשְׁרָאֵל מ"מ הַדִּין דִּין אֲמַת  
דְּאִין דִּין חֲשַׁשׁ טוֹמְאָת נְבִילָה בְּגִיעָה גַבֵּי כְּהֵנִים וְהוּא כְּרוּר כִּנ"ל הַק' יַעֲקֹב.

שְׁאֵלָה ט הָא דְּאִי בִּש"ע א"ח ס' קנ"ג סע"א כ"א בְּהַגְהוֹת רַמ"א וְנ"ל אֲסוּר לְעַשׂוֹת מְאֲתָנֹן  
זוֹנָה אוֹ מַחִיר כְּלָב דְּבָר שְׁל מְצוּה בַּה"כ אוֹ ס"ת וְדוּקָא מְאֲתָנֹן עַצְמוֹ וְכו' עַכ"ל נְסַתְּפַק  
לִי אִם נִכְתַּב ס"ת עַל הַקְּלָפִים שְׁבָאוּ מְדְּבָרִים הַמְּגוֹנִים אֱלוּ אִם אַף דִּיעֲבַד הַס"ת פְּסוּלָה

או נִימָא אָסוּר דְקָאָמַר הֵינְנוּ רַק לְכַתְחֻלָּה אַבָּל לֹא בְדִיעֵבַד: תְּשׁוּבָה הִנֵּה לְכַאוּרָה הִיא  
נִרְאָה פְּשׁוּט דְאָף דִּיעֵבַד אָסוּר דְהָא יְסוּד וּמְקוֹר הַדִּין הוּא מְרִי"ו בְּסִפְרָא אָדָם וְחֻנָּה נְתִיב  
כ"ב חֵלֶק א' וְנֶשֶׁם נֶאֱמַר אֶתְנִן זֹנֶה אֶסְרָה תוֹרָה לְהִבְיָאוּ בֵּית ה' לְקַרְבָּן וְה"ה בְּזִמְנָא הַזֶּה  
לְעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ שׁוּם דְּבַר לְבֵית הַפְּנִסֵּת פְּגוּן ס"ת אוּ בְּדַק הַבַּיִת אוּ לְדַבְרֵי מַצְנָה עַכ"ל הָרִי  
דְמַדְמָה לְקַרְבָּן וּבְקַרְבָּן אִפִּי' בְּדִיעֵבַד אָסוּר וּפְסוּל הַקַּרְבָּן כְּמַבְנֹאָר פְּשׁוּט בְּש"ס דְתַמּוּרָה  
פ"ז פ' כָּל הָאֲסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ ע"ש וְכֵן מְבֹאָ' בְּרַמְב"ם פ"ה מ'ה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ וְא"כ  
ה"ה לְעֵנִין ס"ת וּבְדַק הַבַּיִת וּדְבַר מַצְנָה דְמַדְמֵי לְהוּ וְכֵן מְבֹאָ' בַּפ"ג דְע"ז ד' מ"ז ע"א  
ע"ש וְהָא דְנִקְט לְשׁוֹן אֲסוּ' דְמַשְׁמ' רַק לְכַתְחֻלָּה יֵשׁ אִיסוּר י"ל דְאֵתִי לומר דְתִיכְף מְשַׁעַת  
עֲשִׂיָּה יֵשׁ אִיסוּר וּלְעוֹלָם אָף דִּיעֵבַד אָסוּר אֲכֵן פְּאָשֵׁר יְרַדְתִּי אֶל הָעֵינִין נ"ל דְאֵין לְפִסְלוּ  
הַס"ת בְּדִיעֵבַד וּלְאָבַד שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים שְׁבוּ וּלְגַנּוּזוּ דְבַמָּה נִפְשָׁף אִם נְעֲשֶׂה הַמַּחֲזִיר אוּ  
הָאֶתְנִן קוֹדֵם שְׁעַבְדוּ הָעוֹרוֹת לְקַדְוֶשֶׁת הַס"ת א"כ בְּעֵיבּוּד הָעוֹרוֹת לְשֵׁם ס"ת קְנָאוּ בְּשִׁינּוּי  
כְּדָאִי בְּש"ס דְתַמּוּרָה דָּף ל' נִתְּן לָהּ חִטִּים וְעֲשָׂאָן סוּלַת זֹתִים וְעֲשָׂאָן שְׁמֵן הָרִי אֵלוּ  
כְּשָׂרִים דְהִלְכָה כַּב"ה דְמַתִּירִין וְכ"פ הַרְמַב"ם פ"ד מ'ה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ דִּין ט"ו ע"ש וְאִם  
כְּבָר עֵיבְדוּן לְשֵׁם ס"ת וְאִם כ"פ נִיתְּן בְּאֶתְנִן אוּ בְּמַחֲזִיר כְּלָב פְּשִׁיטָא דְאֵין אִיסוּר כִּינּוּ דְקִי"ל  
בַּא"ח ס' מ"ב דְהַזְמַנָּה כְּזוּ ע"י מְעֲשֶׂה פְקַדְוֶשֶׁת ס"ת מְיֻלְמָתָא הִיא וְאִיסוּר לְשִׁנּוּתָם לְדְכָרִים  
אַחֲרֵים ש"מ דְחַל קַדְוֶשֶׁה עָלָיו וְכָבַר אֶמְרֵינוּ בְּתַמּוּרָה דָּף לָמ"ד ע"ב נִתְּן לָהּ מְקוֹדְשִׁין  
הָרִי אֵלוּ מְוֹתֵרִים דְכִתִּיב לְכָל נָדָר לְהוֹצִיא אֶת הַנְּדוּר וְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם שָׁם אָף דְמַגִּינִים  
שָׁם בַּא"ח ס' מ"ב פְּקַדְוֶה קֶצֶת בְּדִין זֶה דְהַזְמַנָּה מ"מ נִרְאָה עֵינְקָר כַּמ"ש וְהָא דְכַתְב רַמ"א  
בַּא"ע ס' קנ"ד דְכּוֹתְבִין הַגֵּט עַל מָה שְׁמַעְעוּבַד לַס"ת י"ל דְגֵט הָא נָמִי מַצְנָה בְּתוֹרָה וְהוּא  
לִימוּד מַש"ה מְוֹתֵר לְכַתּוּב וְעֵינִין בְּבֵית שְׁמוּאֵל שְׁתִּירָץ בְּעֵנִין אַחַר וְכֵן פֶּל דִּין הָא  
אֶמְרֵינוּ שָׁם בְּתַמּוּרָה בְּמַתְנֵי דְאֵין אִיסוּר אֶתְנִן וּמַחֲזִיר חַל אֵלָא עַל דְּבַר הָרִאִי לִיקָרֵב ע"ג  
מִזְבֵּחַ וְכ"פ הַרְמַב"ם שָׁם וְאֵע"ג דְקָאָמַר שָׁם בְּש"ס בֵּית ה' אֵלֶּהִיף לְהִבְיָא אֶת הָרִיקוּעִים  
דְהֵינְנוּ אִם נִתְּן לָהּ זָהָב לֹא יַעֲשֶׂה מִהֵן רִיקוּעִים לְמִזְבֵּחַ וְכ"פ הַרְמַב"ם ספ"ד מ'ה' אִיסוּרֵי  
מִזְבֵּחַ אֶפְשָׁר דְקָרָא זוּ אֶסְמַכְתָּא בְּעֻלְמָא הוּא וְאֵינוּ אָסוּר רַק לְכַתְחֻלָּה וְאָף אִם נֶאֱמַר  
דְהֵתָם אָף בְּדִיעֵבַד אָסוּר הֵינְנוּ מְשׁוּם דְאֶפְשָׁר לְהִסִּיר הָרִיקוּעִים וּלְעֲשׂוֹת אַחֲרֵים מְשֵׁא"כ  
בַּס"ת שְׁכָרָה נִכְתָּב כְּהַלְכָתָה אֵין לְגַנּוּזוּ אוֹתָהּ וְאִזְכָּרוֹת שְׁבָה כַּנ"ל ה"ק יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה י  
נְשִׂאֵלְתִי בְּשִׁנַּת תַּפ"ג בְּחֻדְשׁ נִסָּן מֵאִיזָה מְנַהֲיָגִים פֶּה ק"ק מִיץ ע"ד כְּתָבִי קוֹדֶשׁ הַקְּרוּעִים  
וְהַבְּלוּעִים שְׁמַתְרַבִּים בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כְּשִׁמְנֵי הַבְּתִים לִימֵי הַפֶּסַח וְאֵין עֲלִיּוֹת ב"ה כ  
מְסַפִּיק לְהַכִּילָם גַּם יֵשׁ לְחֹוֹשׁ לְסַפְּנַת שְׁרִיפָה שֶׁהוּא סַפְּנָה גְדוּלָּה בְּזִמְנִים הַלְלוּ בְּכֵן נִתְּנוּ  
הַכְּתָבִי קוֹדֶשׁ לְפָנֵי אִיזָה שְׁנִים תוֹף חֲבִיּוֹת גְּדוּלוֹת וְהַעֲמִידוּ הַחֲבִיּוֹת בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְנִגְנְבוּ  
כּוֹלָם אוּ רֹבָם ע"י עַכּו"ם וְכָאוּ לִידֵי בְּזִיוֹן גְּדוּל עַד שְׁהִיוּ מְקַנְחִין בָּהֶם אִם מְוֹתֵר לְשַׁרְפָם  
אוּ לֹא: תְּשׁוּבָה הִנֵּה בְּאֶמֶת כְּבָר נְשִׂאֵלְתִי ע"ד זֶה ג"כ בְּהִיּוֹתִי בַּק"ק פְּרָאָג וְלֹא רְצִיּוֹתִי  
לְהוֹרוֹת בָּהּ הֵימֵר כִּי מְצֵאתִי רְאִיתִי בְּתַשׁוּבַת בָּאָר שְׁבַע ס' מ"ג שְׁנֵשֶׁאֵל וְז"ל אִם יֵשׁ  
סְמָךְ לְמַנְהֵג זֶה שְׂרַבִּים נוֹהֲגִין לְשַׁרוּף כְּתָבִי קוֹדֶשׁ שְׁבָלוּ אוּ נְמַחְקוּ בְּאֶמְרָם כִּי שְׁרִיפְתוּ  
הוּא כְּבוֹדָם כִּי ע"י גְּנִיזָה הֵם גְּזַרְקִין אָנָּה וְאָנָּה בְּמַקוֹמוֹת הַמְטוּנָפִים וְעוֹד נְשִׂאֵלְתִי אִם  
סְפָרֵי גַמ' וּפְרִיּוּשֵׁיהֶן וְתַפּוּלְתֵיהֶם שְׁוֹת לְעֵנִין זֶה לַס"ת וְלִנְבִיאִים וְכַתּוּבִים וְהָאֶרֶיף שָׁם  
בְּתַשׁוּבָה מִפ' כָּל כְּתָבִי וְהַסְכַּמַת הַפּוֹסְקִים שְׁפָל כְּתָבִי קוֹדֶשׁ אָסוּר לְשַׁרְפָן אוּ לְאַבְדָם בְּיַד  
אֵע"ג דְלֹא נִתְּנוּ לְכַתּוּב וְלַקְרוֹת בָּהֶם אִפִּי' כָּל דְּבַר הַטָּעוֹן גְּנִיזָה וְאֵין מְצִילִין אִפִּי' אָסוּר

להניח במקום הפקר ומסיק ואותן שנהגו להקל לשרוף כתבי הקודש שבלו או שנמחקו  
חדשים מקרוב באו לא שיערו' אבותינו וטענה שלהם כי שריפתם זהו כבודם פי ע"י  
גניזה הם נזרקין במקומות המטונפים טענה ריקנית הוא לא שרירא ולא קנימא רק פמוץ  
אשר תדפנו הרוח פי אלו היו יודעים פיצד דין גניזה לא הי' מקילין באיסו' גדול גדול  
פזה דגריסין פ' בני העיר אמר רבא ס"ת שבלה גונזין אותה אצל ת"ח אפי' שונה הלכות  
ואמר רב אחא בר יעקב ובכלי חרס למען יעמדו ימים רבים וכו' הר"ן ונ"ל אע"פ שגונזין  
אותו עושין לו תקנה במה דאפשר לקיימו פדי שלא ירקבו במהרה ומסיק עוד ונ"ל ע"כ  
אתה הראת לדעת שראוי ונכון לנהוג קדושה גדולה במשנה וגמרא ופירושיהן שיש בהן  
סרה קדושת ס"ת ואם בלו או נמחקו אל ישים חילוק ביניהם ויהא זהיר וזריז לגנוז אותו  
בתיבה מסוגרת ולעשות להם תקנה במה שאפשר לקיימם וכ"ש שלא יהו נזרקין חלילה  
במקום הטונפת ואז יהי' שפרו גדול מאד פדתנן כל המכבד את התורה גופו מכובד על  
הבריות עכ"ל הבאר שבע שם להלכה למעשה: גם המ"א בא"ח סי' קנ"ד מעתיק דבריו  
לפסק הלכה מפח כל זה לא רציתי להקל בדבר זה עד שראיתי מעשה פה שא"א פלל  
לעשות תקנה זו בקהלות גדולות שמרבים בכל שנה ושנה בלויי ספרים פאלו עד פמעט  
כל החביות והתיבות וחדרים לא יכלפלוהו פאשר הארץ צר אצלנו בגלות ואין דנין  
א"א משאפשר ובנדאי הרבים שנהגו פן פאשר מעיד בעל פאר שבע לאו מעצמם עשו  
ונהגו פן ע"פ הוראת גדולי בעלי הוראה שראו ג"כ שא"א לעשות תקנה דגניזה שלא  
יבאו לידי בזיון יותר למקום הטונפת ע"כ התירו לשרפם וגדולה מזו מצינו שהתירו  
לאבד את עצמו לדעת בכה"ג פדכתיב בשמואל ל"א ויאמר שאול לנושא כליו שלף  
חרפה ודקרני בה פן יבואו הערלים האלה ודקרני והתעללו בי ע"כ הרי אף דמאבד עצמו  
לדעת הוא מן העבירות החמורות דאין להם חלק לעה"ב ואין מספידין עליהם אפ"ה  
התירו אפי' על הספק פמשמעות לשון המקרא פן יבואו הערלים וגו' והתעללו בי וכן  
הספמת פל הפוסקים פמבואר בי"ד סי' שמ"ה ולא חיישי לחיי שעה וזה דומה לס"ת  
שנשרף פדאי' בש"ס דשבת פ' האורג ובפ' אלו מגלחין העומד בשעת יציאת הנפש חייב  
לקרוע הא למה זה דומה לרואה ס"ת שנשרף ופירש"י דאין לה ריק שבישראל שאין בו  
תורה ומצות דמה"ט אמרינן פל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות פי זה הוא  
מדה פנגד מדה שגופו דומה ממש לס"ת וא"כ פינון שהתירו לאדם לאבד גופו פיזים פדי  
שלא יבא בידי בזיון היותר גדול פמו שמצינו בשאול ה"ה בס"ת ממש ובפרט היכא שיש  
חשש ספנת שריפה התירו אפילו לחלל את השבת פדאי' בא"ה ס"ח לס"ד יע"ש זה נ"ל  
פשוט טעם על אותן שנהגו להתיר ומכל מקום נדאי היכא דאפשר למיעבד תקנה ע"י  
גניזה וכה"ג נדאי עבדינן והוא מצוה מן המוכרח אבל היכא דא"א מפח ריבוי שנדאי  
יבואו לידי בזיון וכה"ג או שיש חשש ספנה נ"ל להתיר ע"י שריפה מ"מ פדי שלא לזלזל  
בכבוד כתבי קודש פולי האי נ"ל שראוי לעשות בדרך זה שישרוף אותם מעט מעט  
בצינעא תוך פלי חרס או אבנים וכדומה וצינעא האפר עד מנות ת"ח ואז יגנוז האפר  
בגומא אצל ת"ח ובזה נראה ג"כ פבוד התורה וכל זה בכתבי קודש שהם רבו פמו רבו  
וא"א בענין אחר פפי השאלה משא"כ בס"ת שטעונה גניזה המה מעוטים אפשר לעשות  
תקנה ע"י גניזה פמבואר בא"ח סי' קנ"ד ובי"ד סי' רפ"ב חלילה לשרוף אותם או לאבדם  
פיז פנ"ל הק' יעקב: תשובת מהגאון הגדול כמהור"ר יחזקאל אב"ד דק"ק האמבורג על

שאלת הנ"ל: יא לספינא חריפא אמרתו צרופה טינרא תקיפא דבש צפה עייל פילא בקופא עייל שפה פאבימי ועיפא כל חזק מרפ' ה"ה אדוני מחותני הרב המאור הגדול הגאון פ"ה ע"ה נ"י רב רבנן מהורר יעק' נר"ו יצ"ו ר"ד י"א: גי"ה קבלתי העמק שאלה בענין כתבי קדש אשר מר הסכים לשרפם פנוטר קדשים ולא כן דעתי השפלה ומר הביא ראי' משאול מלך ישראל שמסר את עצמו וקאביד את עצמו לדעת תמהני הלא כל רז לא נעלם ממכ"ת מ"ש מהרש"ל ב"ם של שלמה פ"ח דב"ק סי' נ"ט ו"ל אויל שאול ע"ה כיון וכו' שסבר אם יפול חי בידם יתעללו בו ויענו אותו מסתמא בני ישראל לא יחשו בשמעם בצרות המלך ולא יעמדו על נפשם מלנקום נקם להצילו ויפלו רבבות מישראל והוא ידע שכבר נגזר הגזירה שלא ימלט מהם עכ"ל וגם שאול ידע ודאי שיהרג ומפני חיי שעה אף ספק התעלל לא חש.

ונה שאמר פן יתעללו בי אמנם בכתבי קודש שספק אם ישרפו וגם ספק התעלל פשיטא שאין לשרפם ותרתי בעיני ודא' ההרג וספק התעלל אמנם בחסר חד אין רשאי לאבד את עצמו לדעת ולכן ר"ח בן תרדיון לא רצה לפתוח פיו למות מהרה כי אף שההרג הי' ודאי אמנם לא הי' ספק התעלל וק"ל עוד זם מדבר מר מסתייע משאול המלך ולא מדוד המלך ע"ה שהרג נער המבשר שא"ל איך לא יראת לשלוח ידך לשחת משיח ה' אף שהנער הגיד לו דברי שאול פן יתעללו עיני ברש"י ורד"ק אלא ע"כ שהן רשאים ולא אתה דלאבד את עצמו שאין עושה משום פעס מותר ולא להרגו וכ"כ הפוסקי' גבי מאבד את עצמו לדעת אין מספידין אם יש לו איזה אמתלא מספידין ע"ש משא"כ ח"ו להורגו ועיין קצת ברלב"ג שם ובהנזקין דף נ"ז בד' מאות ילדים וכו' דרש להן הגדול וכו' קפצו הילדים וכו' וכתבו תוס' הא דאמרין מוטב שיטלנ' מי שנתנה וכו' ויראים מיסורין וכו' א"כ ע"כ היו מעניין אותם ולא היו הורגים אותם עכ"ל ש"מ כדבריו שהוא בעצמו רשאי לאבד אף עצמו ולא אחרים דהא התם זנות פנוי' שיעבור ואל יהרג ע"ש וכיון דיציאת נשמה פנושרף ס"ת כמ"ש מר ג"כ אין רשאים לשרוף ס"ת בידיים והא דפסקו חכמי צרפת לשחוט ילדים בעת גזירת השמד התם טעמי דבריהם כיון שיצאו מן הדת ואז יהי' מן המורידין ולא מעלין ודו"ק אף על זה צנוח מהרש"ל ע"ש ואם נאמר לצדד ההיתר פי הדפוס אינו קדוש כמו כתב פבר היו במבוכה זו פמה פוסקים והעלו דקדוש הדפוס כמו כתב עיני בתשובת זקני אבי אבא משאת בנימין סי' צ"ט ובט"ז לי"ד סי' רע"א וראיתי בתשובת חות יאיר סי' שדי נרנא כי מלאכת הדפוס חזשים מקרוב באו וכן האמ' כי נתחדשו בשנ' קפ"ח לאלף הששי אלף וד' מאות וכ"ה למספרם בעיר מענין ע"י חכם מאומת גוטן בערג אמנם פבוד הנות יאיר במקומו מונח כי לא הועיל כלו' דהרי משה רבינו ע"ה שדב' פא"פ ושלמה הע"ה שנא' בו ויחכם מפל האדם לא היו יודעי' להד' הדפוס עד שקם חכם א"ה א"ו לא צריכי להא' כי דברים שבע"פ היו אסורים בכתב כה"ג דברי' שבכתב היו כותבין על הקלף לקיים מצוה זו לכתוב ס"ת לעצמו ורבינו הקדוש שיהתיר לכתוב בע"פ בכתב משום שבימיו תקפו עליהם צרות גלות המר אמנם אם הי' מותר באבני איפוד דפוס למה רץ שלמה המלך ע"ה להביא את אשמדאי ותרנגול ברך היו לו לתקון הדפוס גם כן דחקיק נגרא ביה נשרף חרדלא שבעל חות יאיר בעצמו כתב פי בימים קדמונים הי' ג"כ דפוס רק לא אותיות מן פרידים רק תיבות שלימות ע"ש עוד פלפל בחכמה בעל ח"י מפח שהדפוס רוב ע"י נכרי גם זה ליתא באשר בעת הפתיחה

מחשב דעתו ומכוון נכרי ע"כ ספר שכתבו מין נשרף אמנם הדפוס המסדר אותיות אינו עושה פעולה להכתב והמדפיס שקורין פרעסין ציהר אין מכוון מה נכתב ע"כ כל אפי שוין מדפיס נכרי או ישראל סוף דבר בהא סליק ובהא נחתי שאין דעתי מסכמת לדעת הגדול מר לשלוח יד בכתבי קודש בשום אופן פי אם לקברם על הקברות בחביות או תיבות אף בש"ס ופוסקי נאמר בכלי חרס לדין כלי עץ ג"כ עומד לקיים ימים רבים ואם א"א על הקברות הנה בארץ רחבת ידים לקברם בקרקע אחרת והמו דברי אוהב אחיו ממש אפר פירה לשרת לאדוני דש"ת ה"ק יחזקאל לבית קאצינעלפונג חונה בק"ק המבורג ואלטונא יע"א ע"כ העתק לשון תשובתו וזה תשובתי על תשובתו: יב אל ראש קרן ישראל נשיא פרבן גמליאל משיב דבר לכל שואל מהדר אורניתא מפלפולא כעתניאל ה"ה הרב הגדול הפופלג הגאון מהו"ר יחזקאל נר"ו עד ביאת הגואל: תשובתו הרמה הנכתב ג' טו"ב כסלו קבלתי ואף דטרנדנא טובא פעת לא יכולתי להתאפק מלהשיב בכל תאחר הנה בונדאי מה שכתב מכ"ת לחלק בין איבוד נפש לכתבי קודש שהוא ספק אם ילכו לאיבוד ידעתי גם ידעתי שישנן מקומות לבע"ד לחלוק ולדחוק בכמה חילוקים בענין זה רק עיקר סמיכתי הוא על דברי הבאר שבע בעצמו בתשובתו סי' מ"ג ונ"ל אם יש סמך למנהג במה שרבים נוהגין לשרוף כתבי קודש שבלו או שנמחקו וכו' ע"כ הטרחתי את עצמי בכל מה דאפשר לעשות סמך למנהג שהוא במקום שנתרבו הכתבי קודש במאד עד שא"א לגונזם פדינם בכלי חרס מוקף צמיד פתיל שלא יבואו לאיבוד ומה שמכ"ת מדמה ממש לאיבוד נפש זה אינו דהא בגמרא לא קאמר רק הא למה זה דומה וכו' ופירש"י שם משמע דנדאי איבוד נפש חמיר משריפת ס"ת וספק פיקוח נפש דוחה שבת אפילו מלאכה גמורה משא"כ להצלת ס"ת אסור לכבות הדליקה בשבת כמבואר בסימן של"ד רק הצלה מותר וגם שריפת שאר ספרים אינו דומה לס"ת ממש כמ"ש הבאר שבע בעצמו ונ"ל שיש בהם סרף קדושת ס"ת והוי דבר הדומה לדומה בדמיון רחוק ואין להחמיר כולי האי ועי"ז אתי לידי זלזול פתבי קודש יותר ע"כ ראוי ונכון לקיים מנהג ראשונים ולא לדחותם בשתי ידים פי מאיבוד נפשות יש ללמוד היתר לשרוף אלו קונטרסין מפח כ"ש אבל לא ללמוד איסור פי אינו דומה לכל ודו"ק ומה שכתב מכ"ת לקוברם על הקברות בחביות או תיבות פי כלי עץ עומד לקיים ימים רבים ואם א"א לקוברם על הקברות הנה ארץ רחבת ידים לקברם במקום אחר לא ידעתי מה יועיל תקנה זו פי זה נדאי הוי איבוד ממש בידים פי ע"י ירידת הגשמים והפשרת שלגים בנדאי יבאו לאיבוד בזמן קצר מלבד לחלוחית הארץ ואין לה איבוד וביזוי גדולה כזה ובכלל עץ המצויין אצלנו נרקבין מהר בפרט שלא במקום הקברות פשיטא קרוב לנדאי שיבואו לידי ביזוי גדול שישפך עליהם מי רגלים ושאר מים מטונפים וסרוחים ואין לה ביזוי גדולה כזו וכבר אמרו רז"ל בסוף תמורה כל הנשרפין לא יקברו מטעם דלמא חפר להוא אינש ש"מ דעיקר חומרא הוא לדונן בשריפה אע"ג דאמרינן שם ג"כ להיפך כל הנקברין לא ישרפו משום דאתו ליהנות מעפרן היא הנותרת ומחזקת דעתי לשרוף ולקוברן אצל ת"ח פי בזה לא אתי לשום תקלה ומש"ה פתבתי בתשובתי דאין דנין אפשר משאי אפשר ובנדאי היכא דאפשר לגונזם פדין הש"ס בכלי חרס מוקף צמיד פתיל טפי עדיף וכל פיוצא בזה אינו מדמין ועושין מעשה לכך אני עומד על דעתי הראשונה לעשות כמו שכתבתי ולקיים מנהג

ראשונים ששָׁרְפוּ וְכֵן נִכּוֹן כִּנּוּי הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה יֵג הָא דְאִמְרִינָן בִּפ' פִּיצַד מְבַרְכִין דְּרַף מ' ע"א א"ר יְהוּדָא אָמַר רַב אֲסוּר לְאָדָם שְׂיֵאכֹל קוּדָם שְׂיֵיתָן מֵאֲכָל לְבַהֲמָתוֹ שֵׁנ' וְנִתְתָּ עֵשֶׂב בְּשָׂדֶה לְבַהֲמָתָהּ וְנִהְדַּר וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבְעַתָּ אִי דְנוּקָא אֲכִילָה קְבוּעָה קְאָמַר מִשָּׂא"כ טְעִימָה בְּעֵלְמָא מוֹתֵר אוּ גִימָא דְאָרְף טְעִימָה בְּעֵלְמָא בְּכַלְל אִיסוּר זֶה כְּדָאִי הִלְשׁוֹן בְּגִיטִין סוּף פ' הַגְּיָטִין דְּרַף ס"ב ע"א א"ל לִיטְעוּן מְר מִיּוֹדֵי א"ל הֵכִי אָמַר ר"י אָמַר רַב אֲסוּר לּוּ לְאָדָם שְׂיֵטְעוּן כְּלוּם עַד שְׂיֵיתָן מֵאֲכָל לְבַהֲמָתוֹ עַכ"ל ש"מ דְּאָרְף טְעִימָ' בְּכַלְל: תְּשׁוּבָה הִנֵּה דְבַר זֶה מִחֲלֻקְתָּ הַקְּדָמוֹנִי הוּא פִי הַב"י פָּתַב בַּא"ח סִי' קס"ז וְגַבִּיל לְתוֹרֵי שְׂיֵיָהּ לְפָרוּסַת הַמוֹצֵיא פִּינּוֹן שְׁאָסוּ' לְטְעוּן עַד שְׂיֵאֲכִיל לְבַהֲמָתוֹ עַכ"ל וְהַט"ז שָׁם בַּס"ק וַי"ו הַשִּׁיג עַל הַב"י בְּזֶה וְכַתֵּב וַי"ל וְלַעֲד"נ דְּאִין אִיסוּר בְּטְעִימָה בְּעֵלְמָא דַּא"כ לְמָה אָמְרוּ פְּאֵן אֲסוּר לְאֲכֹל עַד שְׂיֵיתָן וְלֹא אָמְרוּ אֲסוּר לְטְעוּן כַּמ"ש לְשׁוֹן זֶה בִּפ' ק דִּשְׁב' דְּרַף ט' אֲסוּר לְטְעוּן עַד שְׂיֵיתָפְלֵל וְכֵן אֲסוּר לְטְעוּן עַד שְׂיֵבְדִיל אֲבָל פְּאֵן לֹא אָסְרוּ אֲלֵא אֲכִילַת סְעוּדָה וְהוּא רַאִי דְּבַקְרָא פְּתִיב וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבְעַתָּ עַכ"ל הַט"ז וְלִכְאוּרָה הִנֵּה נִרְאָה דְּאִשְׁתְּמִיטְתָּא לַהַט"ז סוּגְיָ' דְּש"ס דְּגִיטִין דַּאִי שָׁם לְהַדְיָא דְּאִפִּילוּ טְעִימָה אֲסוּר וְכַבֵּר רַאִיתִי שְׁהַרְבַּ הַמְּנוּבָהּ מִהַר"מ חַגַּאִישׁ מִירוּשָׁלַיִם הַרְגִישׁ בְּזֶה בְּתִשׁוּבָתוֹ הוּבָא בְּסַפֵּר בְּאֵר הֵיטִיב סִי' קס"ז וְתִירֵץ שְׂמִדְקָדָק הַט"ז לְמָה אָמְרוּ פְּאֵן תִּיב' פְּאֵן אֲתִי לְאוּרֵי פְּלוּמֵר דְּדוּקָ' בְּבִרְכוֹת שְׁהוּא עֵיקַר מְקוּר דִּינִים אֵלוּ מִשָּׂא"כ בְּגִיטִין דְּנִקְטַר רַק אַגַּב גְּרָרָא וְאִין שָׁם מְקוּר הַדִּין ע"כ תְּוֹכֵן דְּבָרֵי אֵר שְׂדַבְרֵי רַאִוִּים לְמִי שְׂאֲמָרְן מ"מ וְדַאִי אִין זֶה פְּנוּנַת הַט"ז דַּאִי לֹא אִשְׁתְּמִיטְתָּא מִינֵי' סוּגְיָא דְּגִיטִין לֹא הִי' נִמְנַע מִלְּהַבִּיאָו וְלִתְרַצוּ בְּאִנְפֵּן זֶה וְלֹא לְסַתְּמוֹ דְּבָרֵי וְתוּ בְּאֲמַת קֶשֶׁה אֲמַאי אֲרַכְבֵּי' הַש"ס אֲתַרִי רַכְשֵי וְסוּתָם בְּבִרְכוֹת לְשׁוֹן אֲכִילָה וּבְגִיטִין לְשׁוֹן טְעִימָה בְּפִרְטוֹת פִּינּוֹן דְּתַרְנוּנֵיהוּ מִשְׁמִיָּה דְּרַב גְּאָמְרוּ לְמָה סַתְּמֵם הֵכִי וְהַתָּם הֵכִי וְיֹוֹתֵר הִי' נ"ל לֹוֹמֵר דְּדַעַת הַט"ז דְּגִרְסָא דְּבִרְכוֹת עֵיקַר דְּדוּקָא אֲכִילָה קְבוּעָה אֲסוּ' מִשָּׂא"כ טְעִימָא וְהָא דְּנִקְטַר בְּגִיטִין לְשׁוֹן טְעִימָא מִשׁוּם דְּשָׁם הוּא דְּבַר הַלְמַד מִעֲנִינּוּ דְּשָׁם א"צ לִיטְעַם מֵר מִיּוֹדֵי וּבַש"ס דְּשִׁבְעוֹת דְּרַף כ"ב אִי' דְּאָמְרֵי אִינְשֵי הָא וְנִטְעוּם מִיּוֹדֵי וְאֲזִילֵי וְאֲכִילֵי וְשָׁתוּ ע"ש וְהוּא מֵהַל' דְּרַף אֲרַץ לֹוֹמֵר דְּרַף כְּבוֹד וְתַרְבִּית לְשׁוֹן טְעִימָא אֵר שְׂפִנוּנְתוֹ לְאֲכֹל אֲכִילָה קְבוּעָה לְהֵכִי נִקְטַר נְמִי בְּדַבְרֵי רַב לְשׁוֹן טְעִימָא אֲבָל פְּנוּנְתוֹ אֲאֲכִילָה קְבוּעָה אֲבָל גַּם זֶה אִינוּ בְּמִשְׁמַעוֹ' לְשׁוֹן הַט"ז בְּסַתִּימַת דְּבָרֵי וּמ"מ עֵיקַר נ"ל כְּדַעַת הַב"י דְּאִפִּי' טְעִימָא לְבַד אֲסוּר שְׁהַרִי הַרִי"ף וְהָרָא"ש פ' פִּיצַד מְבַרְכִין נִקְטוּ רַק לְנוֹסְחָא וְגִרְסָא זֹו דְּגִיטִין דְּאֲסוּר לְטְעוּן כְּלוּם עַד שְׂיֵאֲכִיל לְבַהֲמָתוֹ וְכֵן הוּא בְּאִגְוֹדָה פ' פִּיצַד מְבַרְכִין וּבְשִׁבְבוּלֵי לְקַט וּבְנוּדָאִי אִינְהוּ טְפִי מִינֵן עֵיקַר גְּנוֹסְחָאוֹת שְׁבַש"ס אוּ י"ל דְּסַפּוּקֵי מְסַפְקָא לְהוּ וְאֲזִילֵי לְחוּמְרָא דְּאִפִּי' טְעִימָא אֲסוּר קוּדָם שְׂיֵאֲכִיל לְבַהֲמָתוֹ וְנִרְאָה דְּאִין חִילּוּק בֵּין בְּהֵמָה וְחִי וְעוֹף בֵּין טְמֵאָה וְטְהוּרָה דְּאֲתֵי' בְּהֵמָתָהּ בְּהֵמָתָהּ מִשְׁבַּת וְכַדָּאִי בַּש"ס דְּב"ק דְּרַף נ"ד ע"ב וְכֵן מִשְׁמַע בְּסַפֵּר חֲסִידִים סִי' תַקֵּל"א וַי"ל לְעַנְיָן אֲכִילָה הַבְּהֵמָה קוּדָמַת דְּכַתִּיב וַיִּתֵּן תְּבוֹן וּמְסַפּוּא לְגַמְלִים וְנִהְדַּר וַיּוֹשֶׁם לְפָנָיו לְאֲכֹל וְכַתִּיב וְנִתְתִי עֵשֶׂב בְּשָׂדֶה לְבַהֲמָתָהּ וְגו' ע"ש כָּל זֶה נ"ל פְּשׁוּט וּמ"ש הַט"ז רַאִי' מְפָסוּק וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבְעַתָּ אִין זֹו רַאִיָּה דְּנוּדָאִי אִיסוּר דְּאוּרֵיָתָא אִין פְּאֵן רַק אֲסַמְכְתָּא בְּעֵלְמָא כִּנּוּי הַקְּטָן יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה יֵד כְּלִי מְלֵא יֵינן שְׂיֵישׁ לּוּ מִצְדוֹ קִנְיָה חֲלִיל שְׂיִכּוֹל לְשִׁתּוֹת מְמַנּוּ יֵינן כְּמוֹ מִינְקַת וְשִׁתָּה הַתִּיבּוּק מֵאוֹתוֹ מִינְקַת אִי הֵינן מְקַרִי פְּגוּם לְקַדֵּשׁ עָלָיו דְּלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּשָׂרֵי דְּהָא מְעַשִּׂים בְּכָל יוֹם שְׂשׁוֹתִים מִן הַחֲבִיּוֹת ע"י מִינְקַת שְׁקוּרִין הַיֵּבֵר בַּל"א וְאִפִּי' הַמְּקַדְשִׁין עַל הֵינן ש"מ דְּאִין קַפִּידָא בְּזֶה



דהגוי כמו שעירו ממנו לכלי אחר מ"מ לא רציתי להורות הלכה למעשה עד שאשמע ממ"ו למעשה פי מפיו אנו חיים: תשובה שאלתו שאלת חכם קבלתי וע"ד מה שמצדד להקל ממעשים בכל יום ששותין מן התביות ע"י מינקת שקורין היב"ר וכו' הנה אין מזה אפילו קצת ראיה דהא מבואר להדיא בא"ח סימן קפ"ב דאם שטה מחביות של עץ אין להקפיד ומ"ש דהגוי כמו שעירו ממנו לכלי אחר לא ידעתי למה יחשב לכלי אחר פניו שהקנה מחובר לאותו פלי שהיין בתוכו ויוכל לשותות ממנו ואפילו אם אינו מחובר מ"מ פניו ששותה ממנו ומחברו בניצוק הוי כאלו ששותה מגוף הפלי ואע"ג דהא דניצוק חיבור אינו אליבא דכ"ע פמבואר בפ' בתרא דע"ז והספמת רוב הפוסקים להקל בניצוק ביי"נ בזמן הזה דרבנן במקו' הפסד פמבואר ביי"ד וא"כ כל שפן בזה דהוא רק הידור מצוה דרבנן שהרי בשעת הדחק מברכין עליו פמבואר בא"ח ס"ס קפ"ב ורע"א אפילו אם הוא פגום מ"מ פניו דאפשר לתקנו בקל ע"י הוספת מעט יין או מים פמבואר שם מהיות טוב אל תקרי רע להקל נגד דעת האומרים דניצוק חיבור מכ"ש היכא שהקנה מחובר לכלי דנדאי הוי פשותה מפלי עצמו פנ"ל הקטן יעקב: שאלה טו נשאלתי בהיות עוסקי בא"ח סימן קפ"ו על הא דכתב הרמב"ם ריש פ' ד' מהל' בפורי' דהגר מביא וקורא משום שנא' אב המון נתייה הרי הוא אב כל העולם שנוכנסין תחת פנפי השכינה ולאברהם היתה השבועה תחלה שירשו בניו את הארץ עכ"ל וכתב הכ"מ שם ונ"ל ומ"ש ולאברהם היתה השבועה תחלה כלומר אע"פ שאברהם אב לכל העולם לא נטלו חלק בארץ הגרים מפני שבתחלה קודם שנא' לו כי אב המון גוים נתייה היתה השבועה וכו' נמצא שלא זכו בה אלא בניו ממש עכ"ל הכ"מ וקשה איך באמת הגר מביא וקורא הא אין לו חלק בארץ והאיך יכול לומר אשר נתת לי ה' ומה"ט פתב הרמב"ם דאשה וטומטום ואנדרוגנוס שהם ספק אשה נמי אין יכולין לומר אשר נתת לי ה' וכן העבד ואפטורפס ושלית מביא ואינו קורא ובאמת אי לאו דברי הכ"מ הייתי אומר דכוננת הרמב"ם במ"ש לאברהם היתה השבועה תחלה היינו לתרץ דאיך יאמר אשר נשבע לאבותינו הא אברהם לבד הי' אב המון גרים ולא שארי האבות יצחק ויעקב ע"ז מתרץ לאברהם היתה השבועה תחלה ומה שנשבע אח"כ לשארי אבות הוא רק מפת השבועה שבתחלה לכך שפיר יוכל לומר לאבותינו לשון רבים ויש לגרים חלק בהבטחה זו אף שעכשיו לא נתחלקה להם במנין השבטים מ"מ מי שזוכה לעתיד לבא יטול ג"כ חלקו כדאייתא ביחזקאל סוף קפיטל מ"ז ע"ש בפירש"י אבל אי קשיא הא קשיא דהא הרמב"ם סוף הלכו' מעשר שני פתב ונ"ל בווידוי מעשר דגרי' ומשוחררים אינם מתוודין מפני שאין להם חלק בארץ ונהרי הוא אומר ואת האדמה אשר נתת לנו עכ"ל וכבר ראיתי שהרגישו האחרונים בזה ה"ה הרב ר' דוד עראמה בבאורו להרמב"ם פ"ד מה' בכורים וספר קול הרמז ובכ"ג לא"ח בבאוריו להרמב"ם שם ולא מצאתי ישוב' נכון: אכן נ"ל דצריך עוד לדקדק בדברי הרמב"ם דלמה בסוף הל' מעשר נקט הפסוק את האדמה אשר נתת לנו וקאן בבכורים נקט הפסוק אשר נתת לי ה' ותו קשה דלמה לא פתב ג"כ בהל' מעשר דאשה ואינה לא יתוודו מטעם זה דכתיב אל האדמה אשר נתת לנו א"כ פלמי שהוא נכלל בעדת ישראל אף שאין לו חלק בגוף הארץ מ"מ יכול לומר האדמה אשר נתת לנו היינו לכלל ישראל להכי יכולין להתוודות אף הנשים ואינה כה"ג וכן מוכח דבר זה מסוגיא דב"ב פ' המוכר את הספינה דף פ"א ע"א דקאמר שם אמר שמואל מחייב

היא ר"מ אפילו בלוקח פירות מן השוק והכתי' אשר נתת לי דיהיב לי זוזי וזבני בהו ע"כ ולא מקשה מפסוקים הקודמין כי באתי אל הארץ אשר נשבע וגו' לתת לנו וכן ניתן לנו את הארץ הזאת אלא ודאי דמהני פסוקים אין ראיה פלל דאכלל ישראל קאי רק מהאי פסוקא קשיא לי דכתי' את האדמ' אשר נתת לי משמע שיש לו עכשיו קרקע ומתרוץ ר"מ בדוחק דיהיב לי זוזי וכו' ולפי דמשמעות המקרא משמע שיש לו חלק בארץ בגוף הקרקע להכי לית הלכתא פנותי' דר"מ ואם אין לו קרקע אינו קורא ובנוידיי מעשר לא פתיב אשר נתת לי ה' רק אשר נשבע לתת לנו לכה אם הוא בכלל ישראל אף שלא יהי בתוך חלוקת א"י מ"מ לכלל ישראל נשבע לתת להם מתנודה מי שהוא מתולדותם אף שאין לו קרקע משא"כ גר ומשונחר שאינו בכלל ישראל אין יכול לומר ומה"ט נמי אפטרופס ושלוח אינו יכולין לומר אשר נתת לי ה' פיון שאין הקרקע שלו וכן האשה ע"פ הרוב אין לה קנין בלא בעלה אף שלפעמים יש לה קרקע בירושה מ"מ פיון שרוב נשים אין להם קרקע מה"ט נמי אמרינו בש"ס דגיטין דף ט"ז ולביתך מלמד שבעל מביא ביכור' אשתו להכי שום אשה או ספק אשה אינו קורא ובנות צלפחד יוכיחו אע"פ שנטלו חלקם בארץ אפ"ה אינם קורין מה"ט והגר אם קנה קרקע יש לו בו קנין פיון שהקב"ה נשבע לאברהם והוא אב המון גוים ונכנס תחת כנפי השכינה יכול לומר האדמה אשר נתת לי ה' אף שאינו יכול לומר לתת לנו אפ"ה מביא וקורא פיון שיכול לומר אשר נתת לי ה' מה שאין פו נכרי דאין לו קנין בארץ אינו מביא וקורא פל זה נ"ל נכון ליישב דעת הרמב"ם וכן מדוקדק לשונו משא"כ במעשר דלא פתיב אשר נתת לי וגם לנו אינו יכול לומר ואינו מתנודה פלל ודוק היטב והוא נכון וברור פן נ"ל הקטן יעקב: שאלה טז אחד שנפל פותל ביתו סמוך להקנסת שבת ומתיירא שיפול עוד יותר מהחומה ויעשה היזק לו ולשכנים ואפשר לבא מזה ספק סכנות נפשות אם יש היתר להשפיר גוי אמן בע"ש בקבלנות שיסמוך המפולת ע"י קורת שלא יפול יותר גם נשאלתי על דבר חביות זין שנסדק קצת ועביד טיף טיף ע"י שנשפרו עצים המספרים את החביות אי מותר להודיע לעכו"ם אמן המינוחד לתקן אותם בחול אף שמתקן אותו בשבת או לא אף שיש לחוש לפסידא שישבר לגמרי: תשובה במה דסיים אפתח הנה ע"ד החביות לכאורה נראה לאסור דהא להדיא אי' בשבת דף קמ"ג בחביות שנשברה אין מצילין ע"י שאר פלים יע"ש וברמב"ם פ' כ"ב מה' שבת ובטא"ח סי' של"ה יע"ש אבל לא הוזכר פלל הצלה ע"י עכו"ם משמע לכאורה דאסור איברא פד מעיינת שפיר נראה לפי מה דקיי"ל בסימן של"ד בדליקה דמותר לומר לעכו"ם פל המכבה אינו מפסיד ופסק הטור שם והש"ע סעיף כ"ו אם הגוי אינו מזונן פאן יכול לקרותו שיבא אע"פ שודאי יכבה והוא מדברי הרא"ש והר"י אבוהב שהובא שם בב"י וכתב שם המ"א ס"ק למ"ד אפילו שכירו המושכר לו לזמן והוא בב"י בשם הג"מ ע"ש א"כ ה"ה פאן אף שהאמן בנודאי תקנו פפי אמונתו שרי וכן גבי חביות שנתרועעה פסק שם הרא"ש ג"כ דשרי וכ"כ הב"י בסימן ש"ז ופסק פן בש"ע סעי' י"ט אע"ג דכתב שם יש מי שאוסר מ"מ כתב הלבוש דהמיקל לא הפסיד ע"ש והא דלא נקטו הש"ס והפוסקים תיקון זה אצל חביות אין זו דקדוק פלל דהיא היא מה לי הפסד הדליקה או הפסד היין אם אי אפשר להציל בענין אחר דהרי להדיא כתב הב"י ר"ס של"ה ונ"ל ורבינו לא כתב פאן שאומר לאחרים באו והצילו לכם לפי שסמוך עצמו על מ"ש בסימן הקודם לזה בענין הדליקה ע"ש עכ"ל ותו

י"ל דאָפּשער שְׁהָיוּ חוֹשְׁשִׁים שְׂיָבֵא הַיַּיִן לַיְדֵי גִיסוֹף ע"י עֲפוּ"ם אַבָּל לְפִי מַה דְּנִהְיִין בְּזִמְנָא הַזֶּה לְהַקֵּל בְּעֵינֵינוּ שְׂמִתְקֵן שְׂלֵא יָבֵא לַיְדֵי גִיסוֹף מִתּוֹר לְהוֹדִיעַ לְאַנְשֵׁי הַמְּכִירוֹ שְׁהַיַּיִן מְבַצְבֵּץ אוֹ לְקִרְוֹתוֹ תוֹף הַמְּרַתֵּף וְהוּא מְתַקֵּן אוֹתוֹ אַדְעָתָא דְנִפְשִׁיהָ רַק שְׂלֵא יֵאמֵר לוֹ לְהִדְיָא שְׂמִתְקֵן רַק כָּל הַמְּתַקֵּן אֵינוֹ מִפְּסִיד וְאִ"כ גַּם שְׂאֵלָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא אֲפֹשֶׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן וְלוֹמֵר לְאַנְשֵׁי כָּל הַמְּתַקֵּן אֵינוֹ מִפְּסִיד אֲף אִם הָעֲפוּ"ם מְתַקְנֵנוּ בְּשַׁבַּת וְעֵבִיד מְלֹאכָה גְמוּרָה בְּשַׁבַּת בְּבֵית יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּכַיּוֹבֵי הַדְּלִיקָה וְכ"ש לְהַשְׁפִּירוֹ בַּע"ש בְּקַבְּלָנוֹת אַע"ג דְּקִי"ל דְּבֵבִית יִשְׂרָאֵל אֲסוּר לַעֲשׂוֹת אִפְּלִי בְּקַבְּלָנוֹת כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ סִי"ר מ"ד מ"מ בְּמִקְוֹם פְּסִידָא כִּי הָאֵי וְדָאֵי לֹא גָזְרוּ חֲכָמִים כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ שֶׁם ס"ס רמ"ד לַעֲנֵן הַמְּכָס וְגַם מְבֹנָאֵר שֶׁם בַּמ"א ס"ק ח' דְּצָרְכֵי רַבִּים מִתִּירִין לַעֲשׂוֹת ע"י עֲפוּ"ם בְּשַׁבַּת בְּקַבְּלָנוֹת וּמְבֹנָאֵר בְּתוֹבָה הַב"ח סִימָן קמ"ו דְּכָל שְׂמִתְקֵן לַעֲשׂוֹת מְשׁוּם צָרְכֵי רַבִּים מְכ"ש שְׂמִתְקֵן בְּמִקְוֹם פְּסִידָא לְיַחֲדֵי ע"ש וְכֵן נ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה יֵז הַנֶּה שְׂמַעְתִּי שְׂאֲדוּנֵי מ"ו הוֹרָה לְהַלְכָה לְמַעֲשֶׂה בְּשָׁנֵי יְשׁוּבִים הַסְּמוּכִים זֶה לְזֶה בְּתוֹף הַתְּחוּם רַק שְׁהַנְּהָרָה מִפְּסִיק בִּינֵיהֶם שְׂמִתְקֵן לִילָף זֶה לְזֶה לְצַרֵּף לְמַגְנֵן בְּיוֹם הַשַּׁבַּת וְלָשׁוּב לְבֵיתוֹ ע"י סְפִינָה שְׂקוּנִין בְּהַ שְׂבִיתָה מַע"ש בְּמִטּוֹתֵי מְאֲדוּנֵי מ"ו לְהוֹרוֹת לָנוּ מִלְתָּא בְּטַעֲמָא: תְּשׁוּבָה מַה שְׂבַקְשׁ מִרְ מֵאִתִּי לְחַוֵּת דַּעְתִּי וְטַעֲמֵי בְּהוֹרָאָה זֶה הַנֶּה אֵין הַזִּמְנָן מְסָפִים עֲמָדֵי לְהַאַרְיָה בְּזֶה בְּסוּגְיָא דְּש"ס דְּשַׁבַּת וְכ' תוֹלִין וּבְעִירוּבֵין פ' מִי שְׁהוֹצִיאָהוּ בְּדַבְּרֵי רֵאשׁוֹנִים בְּזֶה אֲף וְרַק לְפִי מַה שְׁהַעֲלָה הַב"י בַּא"ח סִימָן רמ"ה בַּש"ע שֶׁם סְעִיף ג' בַּהַג"ה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וִי"א שְׁעוֹשִׁין קִידוּשׁ בְּסְפִינָה וְאַח"כ חוֹזְרִים לְבֵיתֵם וְלִגְנֵי שֶׁם וְלִמְחַר חוֹזְרִין בְּסְפִינָה וּמְפִלִּיגִין וְכֵן נִהְיֵי בְּקִצְתָּ מְקוּמוֹת וְאֵין לְמַחֲוֹת עַכ"ל וְהוּא מִתְּשׁוּבַת הַרִיב"ש וְהַר"ן וְסִינְיַעְתֶּם וְאֲף דְּמִשְׁמַע שְׁכֵן נִהְיֵי בְּקִצְתָּ מְקוּמוֹת וְאֵין לְמַחֲוֹת מִשְׁמַע דְּבְמִקְוֹם דְּלִיכָא מְנַהֵג אֵין לְהַקֵּל הַיַּיִנוֹ לְדַבֵּר רְשׁוּת אוֹ אֲפִילוֹ לְדַבֵּר מְצוּהָ וְלְהַפְּלִיג חוּץ לְתַחוּם אַבָּל תוֹף הַתְּחוּם וְדָאֵי דְּשָׂרֵי אֲף דְּמְבֹנָאֵר בְּסוּגְיָא דְּש"ס דְּשַׁבַּת פ' תוֹלִין דָּף קל"ט וְכַמ"ש ג"כ הַתוֹ פ"ק דְּשַׁבַּת דָּף י"ט ע"א ד"ה אֵין מְפִלִּיגִין דְּאֲסוּר וְכ"כ הָרֵא"ש שֶׁם הַיַּיִנוֹ בְּלֹא קְנִייתָ שְׂבִיתָה בְּסְפִינָה בַּע"ש אַבָּל ע"י קְנִייתָ שְׂבִיתָה בַּע"ש וְלְדַבֵּר מְצוּהָ וְהוּא תוֹף הַתְּחוּם מְבֹנָאֵר לְהִדְיָא מְדַבְּרֵי הָרֵא"ש בְּעִירוּבֵין רִישׁ פ' מִי שְׁהוֹצִיאָהוּ דְּשָׂרֵי אֲף שְׁהוּא מְכַת הָאוּסְרִין לִילָף לְסְפִינָה בְּשַׁבַּת ע"י קְנִייתָ שְׂבִיתָה שְׁהָרֵי כְּתִב שֶׁם וְז"ל וַיֵּשׁ שְׂבוּהֵגִין שְׂמִתְקֵנִין סְעוּדָתוֹן מַע"ש וּמְדַלִּיקוֹן בְּהַ גְרוֹת לְקִנּוֹת בְּהַ שְׂבִיתָה וְאֵין בְּזֶה תוֹעֲלַת שֶׁל כְּלוּם וְכו' וְלַעֲנֵן קְנִייתָ שְׂבִיתָה לְהַלְכָה אֵת כְּלוּלָה דְּסְבָרֵי אֵינְהוּ דְּאֲסוּר לֹא מְהַיְ מִיֵּדִי דְּמַה קְנִייתָ שְׂבִיתָה שְׂיִיף בְּסְפִינָה מֵאַחַר שְׂנוּסְעֵי מִשְׁם וְהוֹלְכֵת חוּץ לְתַחוּם עַכ"ל הָרֵי לְהִדְיָא מְדַבְּרֵי דְּתוֹף הַתְּחוּם שְׂרֵי ע"י קְנִייתָ שְׂבִיתָה וְכ"ש לְדַבֵּר מְצוּהָ וְכֵן יֵשׁ לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן קִיצוֹר פְּסָקֵי הָרֵא"ש דְּאֲפִילוֹ הַדְּלִיקָה בְּהַ גְרוֹת מֵאַתְמוֹל וְקִנְיָה שְׂבִיתָה לֹא קָאֵי אַדְלַעִיל בְּתוֹף הַתְּחוּם אֲלֵא אַחוּץ לְתַחוּם וְכ"ל וְהַנֶּה לֹא נַעֲלָם מֵאַתִּי שְׂבִיתָה מֵהַר"ן לֵב ח"ג ס' ע"ג כְּתִב דְּרָף אַחֲרַת לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הָרֵא"ש דַּפ' מִי שְׁהוֹצִיאָהוּ אַבָּל הַמְּעִינֵן הֵיטֵב בְּדַבְּרֵי הָרֵא"ש יֵרָאֵה שְׂדַבְּרֵי דְּחוּקִים לְהוֹצִיאָהוּ דְּבָרֵי הָרֵא"ש מִפְּשָׁטָן אֲף גַּם שֶׁם סִינְיַעְתֶּם בְּתוֹבָתָה מְהַר"י לֵב עֲצָמוֹ וְז"ל מ"ש לְפָרֵשׁ בְּדַבְּרֵי הָרֵא"ש בַּמ"ש וַיֵּשׁ נוֹהֲגִין וְכו' אֲנִי מְסַתְּפֵק וְצָרִיף אֲנִי לְחִזּוֹר וְלַעֲנֵן עַכ"ל גַּם בְּתוֹבָתָה מֵהַר"ן חֲבִיב סִימָן כ"ח כְּתִב וְז"ל כִּי בְּזִמְנֵינוּ זֶה כְּבָר נִתְפָּשֵׁט הַמְּנַהֵג לְהַפְּלִיג בְּסְפִינָה בְּשַׁבַּת ע"ש אֲף שְׂרֵאִיתִי שְׂכְּתִב בַּמ"א ס' רמ"ח ס"ק י"א וְעַכ"פ כְּשִׁנְיַעַע לְיַבְשָׁה אֲסוּר לְזוּז מִד' אֲמוֹת כַּמ"ש ס"ס ת"ר עַכ"ל הַיַּיִנוֹ בְּיַצָּא חוּץ לְתַחוּם אַבָּל בְּתוֹף הַתְּחוּם

נדאי אין חשש איסור פמבנאר שם בסימן ת"ר גם בתשובת חות יאיר סי' קי"ב פסק להלכה שמוטר לישב בספינה בשבת ע"י קניית שביטה למנין וגם מותר לחזור פי התירו סופן משום תחלתן פדמצינו בש"ס גם חזרתו לביתו הוא ג"כ דבר מצוה משום כבוד שבת ושלום ביתו אף דשם בתשובה לא רצה להקל למעשה עד שיספיקו עמו עוד אינה מורים מ"מ פבר פתבתי דעת גדולים ראשונים והסכמת אחרונים להקל גם בתשובת עבודת הגרשוני סי' קכ"ג ראיתי שחוכה מתחלה להחמיר לפי שהב"ח בסי' רמ"ח פסק להחמיר פדעת ר"י הנה געתי ולא מצאתי בדברי הב"ח שיחמיר בזה להלכה אף גם שם מסיק בתשובתו דיש להקל משום חולה קצת או משום איבה רופא שילף אצל מושל ע"ש וא"כ ה"ה הכא לצורך תפלה בעשרה כמ"ש שם בתשובת ח"י ע"ש וכתב בכ"ג בסימן רמ"א בשם תשובת משפט צדק ובשם מהר"א חסנו דאין להקל אלא א"כ שגם עפ"ם הולך בספינה דאז הולכת בשבילו ולא בשביל ישראל לבד וכן הסכמת גיסי הגאון בספרו אלי' זוטא ע"ש וכן הוריתי הלכה למעשה ונכון הוא פנ"ל הק' יעקב: שאלה יח בחדש תמוז תפ"ח ל' נשאלתי באחד שהי' לו מיוחד שאין ביה סכנה גם אחרתו היתה מעוברת בחדש התשיעי והי' להם יא"ר צייט בע"ש ואותו זמן הימים ארנפים ויוצאין מבה"כ בעוד היום גדול אי צריכין להשלים תעניתם עד הלילה או לא: תשובה הא מלתא פבר מבנאר בש"ע א"ח ס"ס רמ"ט בהגהות רמ"א דכל תענית יחיד לא ישלים וא"כ גם תענית יא"ר צייט בכלל אכן ראיתי בתשובת מהרש"ל שאלה ט' שפכת וז"ל יום שמתו בו אב ואם.

אם משלימין בע"ש או לא תשובה פה נהגו רבותינו להשלים אכן קבלתי שאם התענית הראשון חל בע"ש אז המנהג שלא להשלים ונראה דיש טעם לקבלה זו דיום שמת בו אב ואם פגדר חשיב כמ"ש מהרי"ק אף דלא נהיגי פנותיה להתענות אחר השבת אם חל בשב' (וכמבנאר בא"ח סי' תקס"ח ע"ש) מ"מ ראיה ברורה פתב דהוי פגדר עכ"ל מהרש"ל ותמה אני תמי' קיימת על מהרש"ל דאדרבה במוצא הדין בתשובה מהרי"ק שורש ל"א מבנאר להדיא דיום שמת בו אביו ואמו אינו חיוב מתורת נדר פי אם במפרש בו נדר ובלא"ה ליכא חיוב פלל להתענו' וכן מבנאר בש"ס דשבועות דף כ' ע"א וע"ב ע"ש וכן מבנאר בתשובת מהרי"ל סי' קע"ב אלא דמ"מ הוי דברים המותרין ונוהגין בהם איסור דהוי פמו נדר פמבנאר שם בתשובת מהרי"ל וכן מבנאר בי"ד סי' רי"ד דכל כה"ג הוי פמו נדר ואע"ג דקי"ל דכל נדר צריך שיוציא מפיו פמבנאר שם בהל' נדרים סי' רי"ד מ"מ פינון שקהולם נהגו פן והוא ג"כ עושה מעשה ומתענ' חשיב פעקימת שפתיו ומ"מ מבנאר שם בסי' רי"ד דוקא אם דעתו לנהוג פן פל ימיו אכל ודאי אמרינו אדעתיה דגברא רבה לא נדר וכדאי' בכתובו' פ' אע"פ גבי ר"ע ושבת ודאי דעדיף מגברא רבה וכדאי' פחולין דף קי"א מי עדיפת לי מנאי ומה"ט אם חל יאר צייט שלו בשבת אין מתענין בו גם אם חל בע"ש והתפללו הצבור שמחויב לכבד שבת בכניסתו א"צ להשלים פפסק הש"ע גם יש להביא ראיה מדברי הש"כ בי"ד סי' רי"ד שמתרץ שם דברי הש"ע שלא יסרו אהדדי וכתב דוקא בחולה צריך התרה משום דלא אסיק אדעתיה שיחלה משא"כ בבכרית מילה וכה"ג אדעתא דהכי לא קבל עליו לעשות פן עכ"ל א"כ ה"ה י"ל לכבוד שבת ג"כ דינא הכי אף אם חל פעם אחת יאר צייט שלו בע"ש והשלים שהחמיר על עצמו חזינו דקבל עליו לעשות פן הוי פגדר וצריך להשלים בכל פעם גם הט"ז שם

בא"ח סי' קמ"ט ס"ק ג' פתב דהמיקל בדרך לא הפסיד ע"ש גם בתשובת נחלת שבועה שאלה כ"ח השיג על מהרש"ל בדין זה אף שאין ראיותיו מוכרחים כ"כ מ"מ לדינא נ"ל כמ"ש ובתענית ספק דהוי כספק נפשות להקל שומעין מכ"ש בנדון זה במיחש חולי או מעופרת כמו בנדון שלפנינו אף אם השלי' פעם אחת א"צ להשלים רק מפירין הנדר לצורך שבת כנ"ל הקטן יעקב: שאלה יט אשה אחת שהיא יראת ה' ונרדה במצותיה ליתנה בסלה ונדה והדלקת הנר בשבת ופעם אחת היתה טרודה מאד וקבלה עליה שבת ולא נטלה חלה ובאתה במר נפשה לשאול מה תקנתה בזה: תשובה הנה סתמת שאלתה אי קבלה שבת עם הצבור שכולם קבלו עליהם שבת א"כ תו א"א להפריש חלה כדאית' בא"ח סי' רס"א ונותן עיניו בצד זה ואוכל בצד אחר ומשייר כדאי' בי"ד סי' שכ"ג שכן הדין בסלת ח"ל אבל לא מהני לצוות להפריש חלה דדוקא להדליק הנר התירו כמבואר בא"ח סי' רס"א וסי' שע"ב אבל לא לענגן הפרשה ותו דא"א להפריש ע"י עכו"ם דכתיב אתם גם אתם מה אתם בני ברית כדאי' בקדושין דף מ"א ע"ב ובגיטין דף כ"ב אף דאפשר לומר בסלת ח"ל דרבנן לא גזרו ועיין ברמב"ם פ"ד מה' תרומת מ"מ פ"ג דאפשר לשייר ולהפריש פשיטא שאין להפריש על ידיהם ואי מיירי שאלתה שהיא לבדה קבלה עליה שבת ע"י הדלקת הנר וכמבוא' בא"ח סי' רס"ג סעיף יו"ד בהג"ה מ"מ הא מבואר בש"ע בא"ח סי' רי"א סעיף א' בהג"ה סעיף י"ז דמי שקבל עליו שבת קודם שחשיכה מותר לומר לישאל חבירו לעשו' לו מלאכה א"כ גם בנדון זה אפשר לצוות לאחר שיפריש החלה ולברך והיא תענה אמן וגם שלוחה פמותה (ואם עדיין הוא יום אפשר שהיא בעצמה תוכל לפרוש חלה עיין בט"ז וב"ח ס"ס ת"ר בשו"ת שלו) ואפשר דהיא עצמה תוכל לברך על הפרשת שלוחה פ"ג שהיא אינה יכולה להפריש בעצמה ע"כ צריכין לחלק הברכה והמצנה אכן משמעות האחרונים בי"ד סי' א' סעיף ז' משמע דאחר אין יכול לברך אם אינו עושה המצנה ע"ש עיין בא"ח סי' רל"ב במ"א ס"ק נ"ו וכל זה נ"ל פשוט הק' יעקב: שאלה כ אחד שהוא תותין דהיינו שאין לו חוש הריח פיצד יעשה לענגן הבדלת בברכת בשמים: תשובה הנה דין זה לכאורה א"צ לפנים פי פשוט וערוך הוא בש"ע א"ח ס"ס רצ"ז סעי' ה' שכתב שם וז"ל מי שאינו מריח ואינו מברך על הבשמים א"כ נתכונן להוציא בני ביתו הקטנים או להוציא מי שאינו יודע לברך עכ"ל וכן סתם בעל הג"ה ולבוש אף ראיתי שדעת האחרונים דהיינו שגני מגינים וגיסי הגאון בספרו א"ז שאין יכול להוציא הגדולים רק קטן וע"ש ול"נ עיקר פדעת הש"ע ולא מטעמו דהא עיקר דין זה לא הוזכר בש"ס וגדולי פוסקים ראשונים הרי"ף והרמב"ם ז"ל ודכונותיה רק הרא"ש והמרדכי בשם ר' אפרים כתבו דמי שאינו מריח אין יכול לברך אכן הב"י שם מביא בשם אורחות חיים ד"א אע"פ שאינה נהנה מהריח שאין לו חוש הריח מברך דאע"פ שאינו מרגיש בהריח הנאה יש לו שמחזיק ראשו וגופו עכ"ל וכן מסתבר דהא אמרינן בפ' פיצד מברכין דף מ"ג ע"ב אמר רב חמא בר טוביה א"ר מנין שמברכין על הריח שנאמר כל הנשמה תהלל יה איזה דבר שהנשמה נהנה ואין הגוף נהנה הוי אומר זה הריח ע"כ הרי דאין נפקותא במה שאין הגוף נהנה ממנו א"כ אף שגופו אין לו חוש הריח מ"מ הנשמה נהנה ממנו אלא שמהגוף חסר א' מה' חושים וכן שמעתי מרופא דמי שאין לו חוש הריח בא מאיזה טמטום במוח וכתוב כל אשר נשמת רוח חיים באפו א"כ פ"ג שנשמת הרוח שבחוטם נהנה ממנו יכול לברך ועפ"ז

נסתלק ג"כ מה שהקשה לי חכם א' דהאיך קאמ' הש"ס אינה דבר שהנשמה נהנה ואין הגוף נהנה הא אפי' ישנן כמה בני אדם שיש להם הנאה מריח טוב כמו מאכילה ומה"ט יש מחמירין שלא להריח ביה"כ כמה דעביד לריחא אלא ודאי דהש"ס ה"ק אפי' מי שאין לו חוש הריח יברך פניו שהנשמה נהנה ממנו וזש"ה כל הנשמה תהלל יה פלומר כל דינקא אפי' מי שאין לו חוש הריח כלל ואף שחקרתי אצל אינה חכמי רופאים ואמרו שבספריהם ספרי רפואות מבואר דמי שאין לו חוש הריח אין לו הנאת של פלום מ"מ פניו שעיקר ספריהם הוא מחכמת א"ה ארסטו וחביריו אין לסמוך על דבריהם לדינא כמ"ש היפ"מ בברכות פ"ט דף ע"א ע"ב ובתשובת ח"י סי' רי"ט ע"ש שכתבו מה"ט אפי' קדוש החדש אין ללמוד רק חשבון א' י"ב תשל"ג וכדומה לפי שהרמב"ם עצמו בפרק י"ז מהלכות קדוש החדש מעיד שם שהכל הוא מספרי חכמי יון אבל הספרים מחכמי ישראל לא הגיעו אלינו עכ"ל אף שהרמב"ם ושאר גדולי חקרי לב למדו קדוש החדש ונעשו חבורים ע"ז מ"מ כמה גדולים שהיו בזמנינו מנעו ולא למדו כלל ושב ואל תעש' עדיף דכתיב פי הוא חכמתכם מפלל דאינהו לא ידעו הדבר על בוריו ואיך נלמד מספריהם וכן עיקר דבריהם בנויים שהעולם הוא ככדור נגד משמעות סוגיא דש"ס דידן רפ"ב דחגיגה דקאמר אידי ואידי חד שיעורא הוא וכמבואר בדברי הרא"ם פרשת ואתחנן וביפ"ת בראשית פ"ח דף נ"ב ובדרשות הראנ"ח ריש פ' בראשית ובספר ברית שלום שם ועיין בחדושינו בחגיגה ע"ש לכן נ"ל דמה"ט הכריע הב"י בש"ע דעכ"פ יש לסמוך על דברי פוסקים אלו ולברך אם דעתו להוציא אחר וכן נ"ל הקטן יעקב: שאלה כא הנה באתי בשאלתי על מה סומכין העולם שהשמש קורא הקרואי על הסעוד' בשבת מתוך הפתח הא בש"ע סי' ש"ז סעי' י"ב אוס' לקרות מתוך הפתח את אורחיו וכן פסק גיסו דמר בספרו א"ז ס"ק י"ד וכתב וז"ל מה שנוהגין שהשמש קורא מתוך הפתח איסור גמור הוא ובאמת נתפשט ההיתר בלי פקפוק ולא ידעתי טעם הדבר ע"כ יברר אדוני אמתת הדבר בזה הנראה לו: תשובה הנה הקשת לשאול דבר שפכר נבוכו בו גדולי האחרוני' הב"ח שם בסי' ש"ז כתב להדיא לאיסור בזה וכ"כ בשו"ת כ"ג לא"ח שם ואחריהם נמשך גיסי הגאון זצ"ל בספרו א"ז אכן ראיתי במ"א סי' ש"ז ס"ק ט"ז כתב וז"ל ואני אומר מנהג של ישראל תורה היא דהא חשבונות של מצוה שרי כמ"ש סי' ש"ו ס"ו ולא גזרינו אטו חשבונות שאינן של מצוה כ"ש פאן דהיא גופה גזרה אטו שטרי הדיוטת דשרי בשל מצות עכ"ל ואחריו נמשך בספר הלכה ברורה ולכאורה דבריו נכונים לישוב המנהג דהא שטרי הדיוטות גופא אינן אסורי' אלא משום ממצוא חפציה כפירש"י וסייעתו אפ"ה קי"ל חשבונות של מצוה דהוי חפצי שמים מותר מכ"ש בזה ולדעת הרמב"ם דשטרי הדיוטות אסו' משום גזירות מחיקה כמבואר בדבריו פ' כ"ג מה' שבת ג"כ אין איסור דלדעתו מותר לקרות באגרת שלום ה"ה בזה וכ"כ הט"ז שם בסי' ש"ז ס"ק י"א ליישב המנהג אליבא דהרמב"ם ע"ש אכן כד עיינתי ראיתי שעדיין אינו מיושב המנהג שנוהגין לעשות בכל הסעודות אפי' סעודת ה'רות ותו קשה לי לפי דעת המ"א קשה למה טרח הש"ס דשבת דף קמ"ט ע"א בהא דפליגי בטעמי דמתני' שלא מנה את אורחיו מתוך הפתח רב ביבי אמר גזירה שמה מחוק אפיי אמר גזירה משום שטרי הדיוטות ומקשה הש"ס מאי בנייהו איכא בנייהו דכתב אפוקל ומדלי ומקשה הש"ס שם ומדחיק לאוקמי בכמה אוקימתא עד שהוצר' הש"ס לומר דרבא כתנאי ע"ש

ואם אית' הא איפא בננייהו ברווחא בלי קושניא פלל דהא מאן דחניש שמה ימחוק אסור  
אפי' לדבר מצנה כמו דאמרינו לא יקרא לאור הדר שמה יטה וקתם אפי' לדבר מצנה  
אסור דהא קאמ' לא יקרא בספ' נאפ' תינוקות של בית רבן דהיא מצנה גדולה שעל הכל  
פיהם העולם עומד אפ"ה אסור אי לא משום דאימת רבן עליהם ושם ב"ש"ס דף קמ"ט  
משמע דשמה ימחוק חמיר כמו שמה יטה דאל"כ לא מקשה הש"ש שם מידי מהא דקאמר  
רבא אפי' גבוה שתי קומות אלא נדאי דשונים הם וא"כ לטעם דשמה ימחוק אפי' לדבר  
מצנה אסור משא"כ לטעם דשמה יקרא בשטרי הדיוטות שרי לדבר מצנה פדעת מ"א  
וא"כ איפא בננייהו טובא אלא נדאי צ"ל דאפי' למ"ד גזירה שמה יקרא בשטרי הדיוטות  
אפ"ה אסור לדעתו לקרות הקרואים אפי' לדבר מצנה מתוך הכתב פיון שאפשר לעשות  
המצנה לקרותם שלא מתוך הכתב גם לדעת הט"ז אינו מיושב המנהג רק לדעת הרמב"ם  
ולא לדעת רש"י ורוב הפוסקים דלא ס"ל טעם זה ע"ש בב"י ומ"מ פדי שלא להוציא  
חלק נ"ל ישוב המנהג פשוטו דעל קריאת השמש מתוך הכתב לא גזרו חכמים מעולם  
רק על בעל הבית קאמר וכ"כ בתשובת הב"ח סי' קכ"ז ע"ש דלא ימנה את אורחיו וכפ'י  
רש"י שם משא"כ על השמש מעיקרא לא גזרו אפי' לסעודת הרשות והטעם נ"ל דיש  
לחוש לחורפה ותקלה וכדאי בש"ס דגיטין דף נ"ה ע"ב אקמצא ובר קמצא חרב  
ירושלים לקח התירו לקרוא המזונן מתוך הכתב פדי שלא יטעה פנ"ל וכדאמרינו עת  
לעשות לה' הפרו תורתך משום שלום פן נ"ל טעם הגון ונכון ליישב המנהג הק' יעקב:  
שאלה כב בקצב א' שנסאר לו הרבה בשר בע"ש מה שנסחטו לו ביום ד' אחר חצות  
היום וביום השבת אחר חצות נאסר הבשר לבישול אלא בהנדח תוך ג' ימים אי שרי ליה  
לומר לנקרי.

שישפוף עליו מים לשרות בו בשר זו שלא נאסר או לא: תשובה עיקר מטרין דין זה לא  
מצאתי בדברי ראשונים פלל וכמדומה שראיתי מרבתי נוחי נפש שהתירו לעשות פן  
ע"י עכו"ם פיון שאין פאן מלאכה גמורה מותר ע"י שבות אמירה לעכו"ם במקום פסידא  
וכן נהגתי להורות אף עכשיו מצאתי ראיתי במ"א סי' שכ"א ס"ק דין שפסק שם להחמיר  
ולאסור אפי' ע"י עכו"ם דלא הוי פסידא פיון דאפשר לאכלו צלי עכ"ל ולע"ד הוא  
חומרא יתירה דהא המ"א עצמו כתב בסי' שכ"ג ס"ק י"ד דביבש ביבש שנתערב מותר  
להשליך א' בשבת פיון דאינו אלא חומרא בעלמא לא הוי פמתקן עכ"ל וא"כ ה"א דהוי  
רק חומרת הגאונים ג"כ לא הוי פמתקן וכמבואר בי"ד סי' סט' דמה"ט מקילין בהרבה  
דברים בבשר ששהה שלשה ימים בלא מליחה פיון שהוא רק חומרת הגאונים ומ"ש  
דלא הוי פסידא פיון דאפשר לאכלו צלי אדברה מטעם זה נראה להתיר ע"י עכו"ם דהא  
להדיא כתב הטא"ח ס"ס תכ"ט וז"ל ספין שנתקלקל אם יוכל לחתוך בה ע"י הדחק יכול  
להשחינה אפי' במשחזות אבל אם אינו יכול לחתוך בה ע"י הדח' אסור להשחינה דה"ל  
מתקן עכ"ל וא"כ ה"א דאפשר לאכלו ברווחה ע"י צלי פשיטא דלא הוי פמתקן ומותר  
ע"י אמירה לעכו"ם שהוא שבות וכ"ש היכא שיש חשש איסור פמבואר בי"ד סי' ס"ט  
ובספרי מנחת יעקב פלל ז' דאסור לשהות בשר בלי הדחה ג' ימים דחיישינו שמה ישפח  
ומבשל פן יש לחוש פאן דאתי לבישולי במוצאי שבת גם בספר פרי חדש לא"ח ס"ס  
ת"ק פסק מה"ט דמותר הישראל לשרות בי"ט מה"ט ובשבת ע"י עכו"ם נ"ל פשוט דאין  
להחמי' פלל וכ"כ גיסי בספרו א"ז בשם מוח"ז אף שפסיק להתיר אף ע"י ישראל ול"נ

כמ"ש המ"א בסי' ש"ז ע"ש ועינין בא"ח סי' ש"ז והמתמיר בזה אינו אלא מן המתמיהן ובפרטות בנדון של השאלה שלפנינו נראה דגם המ"א אינו מתמיד דוקא בנעשה פן ליחיד בביתו שנשאר לו דבר מה בלי הדחה ומליחה בזה מתמיר פיון דליכא פסידא שיכול לאכלו צלי משא"כ בקצב חנוני שנשאר לו בשר הרבה שאם ישקה ג' ימים בלא מליחה צריך לזול במכירה פיון שהקונה אינו יכול לאכול מבושל כרצונו ודאי פסידא גמור יחשב לכן נ"ל דע"י עפוי"ם בכל ענין מותר וכמ"ש וקרוצה להקמיר לעצמו עכ"פ יש להתיר ע"י שבות דשבות שיאמר לעפוי"ם שיצנה לעפוי"ם אחר לעשות פן וכמבואר בתשובת ח"י סי' מ"ד והוא ג"כ בתשובתו חלק שני סי' מ"ב ע"ש פנ"ל הקטן יעקב: שאלה כג היא דאיתא בא"ח סי' ס"ו דאגרת שלומים שהביאם בשבת שמותר לקרות בו לפי שאין יודעין מה פתב בו ואולי יש בו צורך הגוף ע"כ וקשה היא תינח שיקרא בו המקבלו אבל הכותב שידע בעצמו שאין שום צורך באגרת שלו ונגיע בשבת לחבירו היא אסור לכתבו גם למדנו רבינו על מה סומכין העולם במדינה זו רבי' וגם שלמי שקורין בשבת בכתביהם שנדפסו חדושיהם מסיפורי מלחמות וכיוצא בהם שקורין בל"א נביא צייטונג וקרא אסור לקרות בשבת בסיפורי מלחמות כמבואר שם בא"ח.

תשובה על מה שמתמיה על הכותב שהוא הגורם שחבירו יקרא בשבת נ"ל פשוט דגרמא כזו אין חשש אסור קלל בשבת באיסורי דרבנן וגדולה מזו מצינו בש"ס ספ"ב דב"ק דף כ"ו ע"ב דאמר רבה זרק פלי מראש הגג והיו תחתיו פרים או כסותות וכו' אחר וסלקן אפ"י קדם הוא וסלקן פטור מ"ט בעידנא דשדא פסוקי מפסיק גרי' ומבואר שם בש"ס דלענין שבת אפ"י מלאכה דאורייתא קי"ל הכי וכו' ג' מבואר בסנהדרין דף ע"ז ע"ב לענין רציחה התמורה א"כ ה"נ בשעה שכותב לא עבד איסור קלל ואין זה אפ"י גרמא קלל דמי יימר שפא לידי קריאה בשבת דאולי יתעכב בדרך או המקבלו לא יקרא בו מחמת איזה סיבה וכאשר באמת איזה אנשים מונעים לקרות ולפתוח הפתחים בשבת קלל הדבר לא ידעתי שום חשש איסור על הכותב וע"ד קריאת הנביא ציי עונג בשבת אפשר לומר שסוברין דהא דפסק דאסור לקרות בספרי מלחמות היינו מלחמות הקודמין הישנים שאין בהם צורך לקרות בהם עכשיו אבל בתוך פתח התחדשות שנדפסו מקראות של זמני' הללו שיש בהם כמה צורך בני אדם לידע באיזה מדינה שהוא מלחמה או שאר מקראות רעות ח"ו ואולי אפשר להציל איזה דבר ע"י איזה פעולה וכיוצא בזה נ"ל דליכא בזה אסור קריאה משום שטרי הדיוטות פנ"ל הק' יעקב: שאלה כד אי מותר להטיל גורל בשב' על הקדי' אף שלא נעלם מאתי שבספר מ"א בא"ח ס"ס שכ"ג פתב ונ"ל אבל להטיל גורל מי יאמר קדיש או מי יעלה לס"ת שרי דהא הרבה פוסקים ס"ל ביה"כ היו מטילין גורל מי זורק עכ"ל וגברא קא חזינא ורא' לא חזינא דאמרינן בהוריות דף י"ב וביומא דף ל"ב ע"ב דכל עבודת יה"כ אינן פשרות אלא כה"ג וא"כ פייס זו למה גם יבאר לי אדוני מ"ש המ"א בא"ח סי' קל"ב בשם הגאון מהרי"מ דאם עלו שנים בשנה שצריכין פולם לעשות גורל חדש אם יש לסמוך או לא: תשובה הנה בנודאי פן הוא פדאי' שם בש"ס להדיא וכ"פ הרמב"ם פ"א מהל' עבודת יה"כ וע"ש אכן בכ"מ פתב שם ונ"ל אבל הגאונים בפיוטיהם הזכירו פייס ביה"כ לכן פתב הרמב"ן דהיו פייסות ביה"כ א' לתרומת הדשן והשני מדשן מזבח הפנימי וכו' ע"ש ואפשר שלזה פיון המ"א שם אבל באמת תמה אני על המ"א דלמה הוצרך לזה דהרי בלא"ה עשו גורלות ביה"כ



דְּהִינְנוּ גּוּרְלֵי שְׁנֵי שְׁעִירִים כְּדָאֵי בַּפ"ג דְּיוֹמָא וְכַמְבֹּאֲרָא בְּרַמְבַּ"ם פ"ג מַהֲלַ עֲבוּדַת יְה"כ  
ע"ש וְאָף אֵי נִימָא דְאִין לְמוּד מְשִׁם דְּגִזְזִירַת הַפְּתוּב הוּא כְּמוֹ שְׁעוֹשִׁין שְׁאָר עֲבוּדַת בֵּיה"כ  
וְא"כ גַּם מְשָׁאֵר הַפְּיִסוֹת אִין רֵאִי אֲבָל בְּלֵא"ה יֵשׁ לְהַבָּא רֵאִי מְשָׁאֵר כֹּל הַפְּיִסוֹת שְׁהִי  
עוֹשִׂין בְּשִׁבְתָּא בְּמִבְּנֵי לְהַדְיָא בַּפ"ב דְּיוֹמָא ד' כ"ו וְכֵן מְבֹאֲרָא בְּרַמְבַּ"ם פ"ד מַהֲלַ מְעִשָּׂה  
הַקְּרִבָּנוֹת וְע"ש וְגַם אָף אוֹתָן גּוּרְלוֹת שְׁעוֹשִׁין מִתּוֹךְ הַסֶּפֶר אֲפָשָׁר דְּלֵא דְמִי לְגוּרְלֵי  
שְׁבַש"ס דְּדְמִי טְפִי לְקוּבְיָא וְאֲפָשָׁר דְּשָׁרִי בְּכָל עֲנָן וְלִדְיָנָא נ"ל פְּשוֹט דְּאִין אִיסוּר בְּגוּרְלֵי  
עַל הַקְּדִישׁ אוֹ לְעֵלוֹת לְתוֹרָה פִּינָן שְׁהוּא חִפְזָא דְּמַצָּוָה וְכֵן מְשַׁמַּע בְּתַשׁוּבַת צ"צ ס' כ"ו  
וְהִינְנוּ דְּוִנְקָא מַה שְׁהוּא צְנוּרָה הַיּוֹם אֲבָל לְגוּרְלֵי עַל הַקְּדִישׁ שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִתָּא וְדָאִי דְּאִסוּר  
כְּדָאֵי בְּש"ס פ' הַשּׁוֹאֵל אֲבָל לֹא מְנוּת דְּחוּל בִּי"ט ע"ש וְעו' מַה שְׁפָסַק בַּמ"א בַּא"ח ס' ס'  
קצ"ב בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מַהֲר"ר מִן דָּאֵם עֲלֵה הַגּוּרְלֵי לְשָׁנִים בְּשָׁנָה שְׁצָרִיף כְּנֹלָם לְעִשׂוֹת גּוּרְלֵי  
מִחֲדָשׁ וּמְבִיא רֵאִי לְדְבָרֵי מַפ"ב דְּיוֹמָא אִם הָיוּ שְׁנֵינֵיהֶם שְׁוִין אוֹמֵר לְהֵם הַצְּבִיעוּ וְע"ש  
הַגֵּה רֵאִיתִי בְּהַלְכָה בְּרוּרָה שֶׁם שְׁהִשִּׁיג עַל רֵאִי זוֹ ע"ש וְתַחֲלַת דְּבָרֵי הֵם שְׁלֵא בְּהַשְׁגָּחָה  
שְׁהִבִין דְּמִרֵי שֶׁם אִם הַצְּבִיעוּ בְּשָׁנָה וְכו' וְע"ש וְלֹא דַק כִּי אֲרָצִין שְׁנֵינֵיהֶם בְּשָׁנָה קָאֵי ע"ש  
בְּש"ס אֲכֹן בְּדְבָר זֶה שְׁפִיר הַשִּׁיג עֲלֵיו דְּמַש"ה עוֹשִׂין כֵּן כִּי בְּשָׁנִים לֹא שְׁיִיף לֹאֵר הַצְּבִיעוּ  
וְכ"כ לְהַדְיָא בְּתִי"ט דַּפ"ב דְּיוֹמָא וְז"ל לְפִי שֵׁא"א לְעִשׂוֹת הַפְּיִס בְּאַצְבָּעוֹת בֵּין שָׁנִים לְכַף  
צָרִיכוּ פִּיִס בֵּין כְּנֹלָם ע"ש וּבְלֵא"ה נ"ל מְשִׁם פִּינָן דְּמִתְחַלְלָה נְעִשָּׂה הַדְּבָר ע"י הַמְרוּצָה  
מִי שְׁרִץ תַּחֲלָה וְלֹא עֲלֵתָה בִּידָם לְכַף חֲזָרוּ לְהִטִּיל גּוּרְלֵי בֵּין כְּנֹלָם כִּי בְּעֲבוּדָה א' לֹא יְדָחוּ  
קִצְתָם ע"י הַמְרוּצָה וְקִצְתָם ע"י גּוּרְלֵי הַאֲצָבַע וְכִינָן שְׁבָאוּ לִידֵי גּוּרְלֵי הַצְּבִיעַ עוֹשָׂה כֵּן  
לְכֹלָם מִשֵּׁא"כ ע"י גּוּרְלֵי הָאוֹתִיּוֹת פִּינָן שְׁאֵלוּ כְּבָר נְדָחוּ ע"י גּוּרְלֵי זוֹ לְמַה לָּנוּ לְהַפִּיל  
עֲלֵיהֶם גּוּרְלֵי שְׁנֵינֵי זֵי בְּגוּרְלֵי זוֹ בֵּין שָׁנִים פִּינָן שְׁהַכֵּל נְעִשׂוּ ע"י גּוּרְלֵי כִּזּוּ מִשֵּׁא"כ הִתָּם  
פִּינָן דְּבָאִים לְהִטִּיל גּוּרְלֵי טוֹב לְעִשׂוֹת ע"י גּוּרְלֵי א' לְכֹלָם וְכֵן מְשַׁמַּעוֹת לְשׁוֹן רַש"י רַפ"ב  
דְּיוֹמָא וְכֵן נ"ל עֵינְקָר הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה כֹה בְּיָשׁוּב א' נוֹלַד בֵּן בְּשִׁבְתָּא וְאִין לְהַבִּיא שֶׁם  
מוֹהֵל מִמְקוֹם אַחַר לְהַמּוּל מִחֲמַת שְׁעַת חֲרִיּוֹם וְאִין שֶׁם בְּאוֹתוֹ יָשׁוּב מוֹהֵל שְׁמֵל פְּעַם  
אַחֲרַת רַק א' רָאָה כְּמַה פְּעַמֵי מְמוֹהֵלִים אַחֲרֵים הִיאָף מְלוּ כְּדִי שְׁיִכַל לְמוּל גַּם הוּא אִם  
מִוִּתֵּר לְמוּל פְּעַם רֵאשׁוֹן בְּשִׁבְתָּא פִּינָן דְּלִיכָא מוֹהֵל אַחַר: תְּשׁוּבָה עֵינְקָרָא דְּהָא מְלִתָּא הוּא  
מִהַמְרָדְכִי סוּף פ' פִּסּוּי הַדָּם הוּבָא בְּב"י בַּטָּא"ח ס' שֵׁל"א וּבִי"ד ס' רס"ו וּמְקוֹר דְּהָאֵי  
דִּינָא מְהָא דֵאֵי בְּש"ס דְּבִיצָה דָּף ל"ד בְּעוֹף שְׁנִדְרָס מַה לְשַׁחֲטוּ בִי"ט וְהָא אִיבְעֵי דְּלֵא  
אִיפְשָׁטָא וְחֻשְׁשׁ לְהַחְמִיר אֲכֹן בְּאַמַּת דְּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים לְהַקְּל בְּעוֹף הַנְּדָרְס וּפְסַק הַש"ע  
בַּא"ח ס' תצ"ח וְכַבֵּר עָמַד עַל קוֹשְׁיָא זוֹ בְּתַשׁוּבַת ח"י ס' קנ"ז וְקנ"ח ע"ש וּבְתַשׁוּבַת  
חֲלָק א' ס' כ"ג ע"ש שְׁחַלְקֵתִי בְּכַמָּה חֲלוּקִים מ"מ נ"ל דִּינָא דְּהִיכָא דְּאִין כְּאֵן מוֹהֵל אַחַר  
דְּמִוִּתֵּר לְמוּל מִי שְׁרוּצָה לְמוּל וְאוֹמֵר שְׁיִזְדַּע בְּעִצְמוֹ שְׁיִכּוֹל לְמוּל כְּדִי שְׁלֵא לְדַחוֹת מְצָנוֹת  
מִיָּלָה בְּזַמְנֵי דַמְמ"נ אִין כְּאֵן אִיסוּר דְּאוֹרְזִינְתָא דָּאֵם מִל כְּהוֹנֵן פְּשִׁיטָא דְּשִׁפִּיר עֲבִיד וְאִם  
לֹא יְמוּל כְּהוֹנֵן הָיוּ חוֹבֵל וּמְקַלְקֵל בְּחַבּוּרָה דְּפִטוּר וְעֵינָן בַּפ' הָאוֹרְגָא וְשֶׁם בְּתַשׁוּבַת ח"י  
וְכ"כ הַרְמַבַּ"ם פ"א מַה שְׁבִתָּא וְאָף דִּישׁ פּוֹסְקֵי ס"ל דְּחוֹבֵל וּמְקַלְקֵל בְּחַבּוּרָה חֵיב כַּמ"ש  
בְּתַשׁוּבַת ת"ה מִיִּדֵי סְפָקָא וְסָפָק סְפִיקָא לֹא נִפְקָא אִי הִלְכָה כַּמ"ד חֵיִישִׁינָן לְקַלְקוּל וְאוֹת"ל  
חֵיִישִׁינָן לְקַלְקוּל כְּמוֹ בְּעוֹף הַנְּדָרְס מ"מ שְׁמָא הִלְכָה כַּר"י נֶגְד רִישׁ לְקִישׁ וְכַדְעַת הַרְמַבַּ"ם  
שְׁמַקְלָקֵל בְּחַבּוּרָה פְּטוּר אֲבָל אִסוּר דְּרַבְּנָן כַּמ"ש הַרְמַבַּ"ם פ"א מַהֲלַ שְׁבִתָּא וּבְמִקוֹם מְצָוָה  
לֹא גְזָרוּ רַבְּנָן וְעוֹד נ"ל דְּאֲפִילוּ אִם נָחוּשׁ לְחוּמְרָא בְּעוֹף הַנְּדָרְס מ"מ בְּאֲדָם לֹא חֵיִישִׁינָן

שִׁיקְלָקֵל בְּיָדִים ומה"ט אָמְרִינוּ אָדָם מוֹעֵד לְעוֹלָם כִּינּוּן שֶׁהוּא בַר דַּעַת יוֹדֵעַ לְשִׁמּוֹר שְׁלֵא יִקְלָקֵל וְאִם אוֹמֵר שְׁרוּצָה לְמוֹל וְיוֹדֵעַ לְמוֹל תּוֹ לִיפָא לְמִיחַשׁ לְמִיָּדִי וְכֵן דַּעַת נוֹתֶנֶת דַּא"כ הַיֵּאדָה מְנִיחִין לְאָדָם לְמוֹל בְּפַעַם רֵאשׁוֹן הוּא סִפְק נְפֻשׁוֹת אִפִּי קי"ל דְּדוֹחָה שְׁבַת ש"מ דַּחְמִיר מְשַׁבֵּת וְהֵאִיף מְנִיחִין אוֹתוֹ לְמוֹל בְּפַעַם רֵאשׁוֹן הֵא אִיפָא לְמִיחַשׁ לְסִפְק נְפֻשׁוֹת שְׁיַעֲשֶׂה כְּרוֹת שְׁפָכָה אֶלָּא וְדַאי דְלֵא חֲתִינְשִׁינוּ לְהִכִּי כָּל שְׁאוּמֵר אָדָם וְאוּמֵד בְּנִפְשׁוֹ שְׁיִוְכַל וְיוֹדֵעַ לְמוֹל תּוֹ לֵא חֲתִינְשִׁינוּ שְׁיִקְלָקֵל וּמִלְתָּא דְלֵא שְׁכִיחִי לֵא גְזֵרוּ בֵּיהּ רַבְּנָן וְכֵן יֵשׁ קִצָּת רֵאִיָּה מְדַבְּרִי הַטִּי"ד סי' רס"ו וְז"ל אִם הָאֵב יוֹדֵעַ לְמוֹל אִין לוֹ לְמוֹל בְּשַׁבַּת אִם יֵשׁ אַחַר שְׁיִוְדֵעַ לְמוֹל עכ"ל מְשַׁמַּע דְּהַכֵּל בִּידִיעָה תְּלִיא מִלְתָּא אָף שְׁלֵא מְל פַּעַם אַחַת אַכֵּן הִיכָא דַּאיכָּ מוֹהֵל אַחַר מְנַמְחָה וְדַאי דַּאִין לְהַקֵּל נֶגְדַּ פְּסַק הַש"ע וְאִין מְנִיחִין לְמוֹל אוֹתוֹ ע"י מוֹהֵל שְׁלֵא מְל מְקוֹנְדָם מ"מ בְּשַׁעַת הַדְּחַק דַּאִין כָּאֵן מוֹהֵל אַחַר אִין לְהַחְמִיר כְּלָל לְדַחוֹת מַצּוֹת מִיָּלָה מְזַמְנָה כַּנ"ל הַקְּטָן יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה כּוֹ אִם יֵשׁ הֵיתֵר בְּרוּר לְטַלְטֵל בְּשַׁבַּת מַה שְׁקוֹרִין בַּל"א זַאגִּי"ר שְׁמוּרָה עַל הַשְּׁעוֹת כִּי רֵאִיתִי רַבִּים מְקַיְלִין בְּדַבְּרָ: תְּשׁוּבָה בְּאַמַּת חֲדוּשִׁים מְקָרוֹב כָּאוּ וּמְקַיְלִין בְּדַבְּרָ זֶה בְּפִרְהוּסִיא לְפִי שְׁרָאוּ שְׁגָדוֹל א' הַתִּיר הַדַּבְּרָ וְעֲשֶׂה כֵּן לְמַעֲשֶׂה בְּפָנֵי כָּל וּמְקָלוּ יִגִּיד לוֹ וְלַע"ד אִין הֵיתֵר זֶה בְּרוּר פְּשִׁיטָא אִם הוּא זַאגִּי"ר שְׁמַשְׁמִיעַ קוֹל דְּהוּי תְּשַׁמִּישׁוּ לְאִיסוּר פְּשִׁיטָא שְׁאִיסוּר בְּטַלְטוּל וְהֵם קוֹרִין אוֹתוֹ שְׁלֵאֵג אוּיַעַר וְאִפִּי אוֹתָם שְׁאִינָם מְשַׁמִּיעִין קוֹל עַל הַשְּׁעוֹת מ"מ יֵשׁ לְגִזּוֹר אִטּוּ אִינְהּ שְׁמַשְׁמִיעִין קוֹל עוֹד דְּגַם אֵלּוּ ע"י הַלוּכִי בְּמַשְׁקוּלוֹת וְגַלְגָּלִים ג"כ יֵשׁ בּוֹ הַשְּׁמַעַת קוֹל קִצָּת גַּם בְּתִשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל סי' ש"ד כְּתַב וְז"ל עַל טַלְטוּל כְּלִי הַשְּׁעוֹת אַע"פ שְׁאִין דְּרָף אִיסוּר בְּרוּר מִן הַתְּלַמוּד וְלֵא מְקַדְמוּנֵי פּוֹסְקִים כְּבָר פְּשׁוּט הַמְּנַהֵג לְאִיסוּר כְּדַכְתַּב הָרַב מַהֲר"מ מַהֲר"א בַּהֲג"ה לַש"ע ט"א ח סי' ש"ח סַעִי נ"א יֵשׁ מִי שְׁנַתֵּן טַעַם מִשׁוּם אִיסוּר מְדִידָה בְּשַׁבַּת וְאִפְשָׁר שְׁנַגְעוּ בָּהּ מְפָנֵי גְזִירַת כְּלִי הַרִיגוּלִי שֶׁל מַתְּכַת הַמְּקַשְׁקֵשׁ הַשְּׁעוֹת וְכו' כְּדַאי בַּש"ע סי' ש"ח סַעִיף ג' עכ"ל ע"ש עוֹד נ"ל טַעַם לְאִיסוּר דְּהוּי כְּמִן קִצָּת חֲסָרוֹן כִּיס כְּמִבְּנֹאֵר בַּא"ח רִישׁ סי' ש"ח וַע"ש בַּב"י מ"ש בְּשֵׁם הַרְמְב"ם ע"ש וְדוּק כַּנ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה כּוֹ אִשָּׁה אַחַת נְטִלָה חֻלְתָּה בַּע"ש וְזָרְקָה לְתוֹף הַתַּנּוּר וְהַחֲלָה נְפִלָה תוֹף הַתַּבְּשִׁיל לְקַדְרָה וְהִיא לֹא יוֹדֵעָ מַזָּה אָף וְרַק כְּלִיל שַׁבַּת כְּאִשְׁרַ עֲיָרָה הַתַּבְּשִׁיל לְתוֹף הַקַּעֲרָה רֵאִתָּה שְׁחֻלְתָּה בְּתוֹף הַתַּבְּשִׁיל וְלֵא הִי בְּקַדְרָה ס' לְבַטֵּל אִם יֵשׁ תַּקְנָה לְהַתִּי הַתַּבְּשִׁיל תְּשׁוּבָה הִנֵּה לְפוּם רְהִיטָא הִי נִרְאָה לְאִיסוּר הַתַּבְּשִׁיל ע"פ מַה דַּאִיתָא בַּש"ע סִימָן שַׁכ"ג סַעִיף א' בַּהֲג"ה וְז"ל וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְסַבִּירָא לְהוּ דַּאוּסְרַת הַתַּעֲרוּבַת עַד מַזָּה וְאִחַד אִם הוּא בְּמִינָה וְשְׁלֵא בְּמִינָה עַד וְאִם חֲזָרָה וְנִתְעַרְבָה בְּעִיסָה וְאִין קַא' לְבַטֵּלָה אִם לֹא אַכֵּל אֶת הַעִיסָה יִשְׁאֵל לְחַכְּם עֲלֶיהָ וְיִתִּיר לוֹ הַנְּדָר עכ"ל וְהוּא מְתֻשׁוּבַת מִיָּמוֹן סוֹף הַל' זָרְעִים וְהַט"ז שֶׁם ס"ק ג' הָאֵרִיף לְהַשִּׁיג עַל זֶה שְׁכַתֵּב לְהַתִּיר הַנְּדָר וּפְסַק דַּאִין לוֹ הֵיתֵר כְּלָל ע"ש גַּם לְכַאוּרָה לְשׁוֹן רַמ"א שֶׁם מְשַׁמַּע קִצָּת דְּדוּקָא בְּתַעֲרוּבַת מִין בְּמִינוֹ מַהֲנִי הֵיתֵר זֶה מִשַׁא"כ אִם נִתְעַרְבָה חֻלְתָּה בְּשִׁינֵי מִינוֹ דְּבַעֲיָנוּ ס' לֹא מַהֲנִי לְהַתִּיר הַנְּדָר דַּאִם מִתִּיר הַנְּדָר א"כ נִתְעַרְבַּ טָבֵל בְּאִינוֹ מִינוֹ לְמַפְרַע וְאוּסְרַת בַּנ"ט וְנִתְעַרְבַּ מְטָבֵל כֵּן הִי נִרְאָה לְכַאוּרָה אַכֵּן כְּאִשְׁרַ יְרֻדְתִּי אֶל הָעֵינִן רֵאִיתִי שְׁפָל זֶה אִינוֹ דְּמַה שְׁהַשִּׁיג הַט"ז עַל דִּין זֶה כָּל דְּבָרֵינוּ אִינָם מְוַכְרְחִים כְּלָל וְכִמוֹ שְׁהַשִּׁיג עֲלָיו ג"כ הַש"כ בְּסַפְרוֹ נַה"כ שְׁמַגְם בְּתִשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב סִימָן ק"י הָאֵרִיף לְהַשִּׁיג עַל ט"ז בְּזֶה וְכַדַּאי הוּא הַגְּהוֹת מִיָּמוֹן וְהַאֲחֵרוּנִים לְסַמְּוֹד עֲלֵיהֶם בְּזֶה בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן שְׁאִין לוֹ עִיקָר מִן הַתּוֹרָה כְּחֻלְתָּה בְּזִמְן הִנֵּה וְכִמוֹ בַּש"כ סִימָן

שכ"ג ס"ק ט"ז וע"ש וכ"ש היכא דאיכא רוב היתר גם הט"ז נשם מסיק להקל אפילו מין  
בשאינו מינו ולזה נוטה דעת הש"כ נשם גם בתשובת בית יעקב נשם והוי חרטה גמורה  
ע"י התעורבות אע"ג דהוי נולד וכפסק רמ"א ב"ד סימן רכ"ח סעיף י"ג בהג"ה וע"ש  
גם אין מקום לומר דעד כאן לא היקל רמ"א ע"י היתר הנדר היינו בנתערב במינו אבל  
שלא במינו אף שמתיר הנדר מ"מ נתערב טבל בתבשיל זה אינו פיון דקי"ל חלה בזמן  
הזה אוכל ואח"כ מפריש שא"צ להפריש המוקף פדאיתא נשם בסימן שכ"ג א"כ אם  
אח"כ אוכל בצד זה ונותן עיניו לשייר בצד אחר פוננתו לפטור ג"כ אותו חלה שפנלה  
לתבשיל להוציא מידי טבל אפי' הטעם שייצא ממנה פדאי' להדיא ב"ד סי' שכ"ד סעיף  
י"ב בהג"ה ע"ש וכן הוא בתשובת מהרי"ו סימן מ"ח ויותר נ"ל דאף אם איכא ס' לבטל  
תחלה פיון דאפשר להתיר הנדר הוי פדבר שיש לו מתירין ואפילו באלף לא בטל ואע"ג  
דאית' בפ' הנזדר מן הירק דגבי תרומה פיון דלא הוי מצוה לאיתשולו עליה ולא בא  
מעצמו מפח זמן לא הוי דשיל"מ וכמ"ש בספרי מנחת יעקב פלל לט' ס"ק ח' מ"מ פיון  
דמפירין נדרים נשם לצורך שבת פדאיתא בא"ח סי' שמ"א א"כ משום פבוד וצורך  
שבת להתיר המאכל לאכול בלי שום פטול הוי פדבר שיש לו מתירין ואין לו תקנה  
בפיטול רק ע"י התרת חכם לאכול בצד זה וליתן עיניו במה שמשיר לפטור את הטבל  
ומה שנתערב וצריך לשייר מה יותר פדי שיהא שריים נפריים ומ"ש רמ"א הדין במין  
במינו הוא לאו דווקא דכ"ש אינו מינו דלא חמיר כ"כ דהא סגי בס' וק"ל פנ"ל הק' יעקב  
שאלה כח מהרב המופלא מהר"ר שלמה אב"ד דק"ק ראטרדם ונ"ל הנה טרם אכלה  
לדבר אודה את ה' ובתוך רבים אהללנו לאמר ברוך ה' אלהי ישראל אשר לא השבית  
לנו גואל להאיר לנו דברי ספקתינו ובקמיו תורה לישראל אשרי הדור אשר הוא שרוי  
בתוכו בכל מקום הלכה פמותו ומטיבותא דמר אמנא לחלוק לי פבוד להשיבני על דברי  
ולא להשיב ריקם ועמה אפריש שיחתי הנה זה לי עשר שנים שנתקבלתי למז"ט בק"ק  
ראטרדם והוא מערי הפרזי שאינו מוקף חומה או מחיצה או גדר אמנם המים להם חומה  
מקיפין מסביב נהר מא"ז ונהר ראט"י ומיום הנסדה ונתישבה הק"ק נהגו היתר לטלטל  
בכל העיר ברחובות ובשוקים מקצה אל קצה כאלו מוקף חומה ממש וכל הרבני' והגדולי'  
נשם ראו ולא מיחו בדבר ושתיקה פהודאה דמאי ע"כ גם אני שתקתי והנחתי להם מנהגם  
ובפרטות שהייתי מקודם אב"ד בק"ק האג שהוא ג"כ מערי הפרזי והמים להם חומה  
ומטלטלין בכל העיר ושאלתי להם מאין יצא להם היתר זה והראו לי היתר בכתב מפורש  
משלשה גדולי הוראה האחד יצחק אבוהב וחקם יעקב ששפורט וחקם שלמה די אלוןערי  
שהיו חכמי ק"ק אמשטרדם והספימו פולם להתיר הטלטול פאשר הוא חתים בחתימות  
ידיהם גם אמרו לי שגם החכם השלם הגאון חכם צבי הספיים להתיר פאשר נדפס  
בתשובתו סי' ה' שפכת וז"ל עיר האג שאין להם חומה רק חריץ עמוק יותר מיו"ד  
טפחים ורחב יותר מד' טפחים דמותר לטלטל בכל העיר עכ"ל לקה לא מחיתי ג"כ  
בראטרדם פיון שיש להם על מה שייסמכו פי העיר האג וראטרדם שניהם שוין בענין  
המים להם לחומה והנחתי להם מנהגם גם בתשובת אמונת שמואל סימן מ' פתב ג"כ  
דהחריץ בתוך המים הוי פמוקף חומה איברא לפני איזה חדשים מקרוב עלתה במחשבתי  
לאמר מה לה נרדם קום קרא מה דאיתא בא"ח סימן שמ"ג במוגן דוד בתשובתו לעיר  
שטימניץ שאסר להם הטלטול בכל שבתות השנה אף שלא בשעת הקרירות והצריך

להם כפרה וסליחה על מה שפבר עברו וטלטלו גם המ"א אף שמיקל קצת בדבר להתיר באותן שבתות שלא נקראו המים אבל מ"מ בעת הקרישה אוסר ומתירא אני מגודל איסור שבת ואמרת אלך לדרוש את ה' לפני מעלתו כאשר ישאל לאיש בדבר אלהים כי כל רז לא אגיס ליה וכבר כתבתי שאלה למכ"ת ולא קבלתי תשובתו הרמה וצער לי מאד בתחלת ממשכה מחלת לב ומפני פחד שפחדתי מפח המים להם חומה חומה כתב ה"ה שני גדולי ישראל שנפשו חיבורים שני מגינים בכן שלחתי שאלה זו להגאון מוהר"ר יחזקאל אב"ד דק"ק המבורג ושני הק"ק והשיב לי מיד לאסור בעת שנקראו המים וכתב ואלו היו תחת ממשלתו הי' מכריז קול תרועה לאיסור בעת שהמים נקראו ובשאר שבתות השנה דעתו להתיר כהמ"א בתנאי כפול שיסכי' עוד אחד מבעלי הוראה בכן בקשתי פרוסה לפני אדוני עטרת תפארת הדור להשיבני בתשובה שלימה כי הלכה כמותו בכל מקום ועליו אסמוך ראשי ורנבי למעשה נא אל תשיבנו ריקם כד' הקטן שלמה בא"א מהר"ר מרדכי ז"ל מליסא חונה פה ראטרדם קהל אשפנזים יע"ש: תשובה הנה שאלתי שאלת חכם קבלתי ומ"ש מכ"ת תוך כתבו שפבר שאל מאתי שאלה זו ואין עונה באמת לא הגיע לידי שום אות ותמונה מיום פרישתו מאתי מק"ק וירמיזא וקלילה לי למנוע בר ולא להשיב לשואלי דבר בפרטות לשואל כמותו ירבה בישראל אהבי אשר כנפשי ויגל יעקב וישמח על שראיתי גי"ה ושמעתי מבריאותו יוסף ה' לו ע' ע"א וע"ד השאלה ראיתי שמסתפק מכ"ת בשביל שראה כתוב וחתום משלשה עמודי עולם שהתירו הטלטול בק"ק האג ע"י הדיקא המים עם החריץ ובפרטות שכן מצא בתשובת אמונת שמואל סי' מ"ם ובתשובת מהר"ן סי' ה' באמת אי משום הא לא תברא ונלמד הסתום מן המפורש דהא בשני תשובת הללו אינם מזכירי' כלל מהדיקא המים רק מהדיקא החריץ ובה גם הט"ז מודה שהרי בסי' שס"ג ס"ק י"ט בסוף התשובה סינים וז"ל אכן אם יש על שפת הנהר ביבשה מקום מדרון אם יש גבוה יו"ד במשך ד' יש להתיר וע"ש ואפשר דגם בהאג פן הוא ומדע דהא מהר"ן הי' בעל תלמודא ובקי בכל חדרי תורה בודאי לא נעלם ממנו דברי המגינים ולא הי' נמנע מלהביא' אלא נדאי דלא מיירי מהדיקא המים וכיון שהם נקראים אפשר דיש לאסור פדעת המגינים רק דהמה מתירים מהדיקא החריץ בגובה למעלה מן המים אבל בהדיקא המים יש לאסור לדעת הט"ז בכל שבתות השנה ולדעת המ"א עכ"פ בשעה שהם נקראים איברא לאחר העיון מעיקרא דדינא פרקא מנ"ל להט"ז והמ"א לחדש דין זה דע"י קרישת המים נתבטלו מחיצות מה שלא נזכר בש"ס ופוסקים ראשונים כלל ואדרבא הוא משמעות הש"ס דערובין דף ח' במעשה דמבוי אחד שצדו עולה לים דחיישינו שמה יעלה המים שרטון ולא הוזכר כלל חשש דקרישת המים אף הט"ז נשמר מקושאי זו ומתקן בלשונו דהים אינו נקרא מכל מקום קשה אמאי לא קאמר באמת בש"ס אם צדו א' עולה לנהר דהוא מידי דשכיחא דחיישינו לקרישת המים בכל ימות החורף גם בשום פוסק ראשון לא הוזכר חשש זה וכן בהא דאי' שם בש"ס דערובין דף כג' ודף כד' ע"ב בשביל של כרמים דאזיל לגודא דנהר וכן בדף פ"ז גבי אמת המים לא הזכירו כלל בש"ס ובתוס' וכל פוסקים ראשונים חשש זה דקרישת המים רק שמה יעלה לשרטון שהוא דרכו של ים ולא נהרות אחרים ואי קשיא לך הוא גופא קשיא הא חששה גמורה היא ואולי מקום הניחו לשני מגינים אלו להתגדר בו בחשש זה דקרישה זה אינו דמיום שנסתם הש"ס אין לנו לחדש שום דין להקל או

להחמיר נגד משמעות הש"ס ועיקר טעמא דמסתבר נ"ל דמש"ה לא חששו לקרישת המים פניו שסופן לימח מעצמם ע"י חנם השמש והוי דבר שאינו מתקנים לא חשיב פלל לבטל המחיצה.

וראיה ברורה מצאתי לזה ספ"ו דאהלות משנה ה' פתפת הברד והשילג והפפור והגליד לא מביאין ולא חוצצין בפני הטומאה והטעם פ"א שם הר"ש והר"מ והרע"ב משום שאינם דבר המתקנים ונימוחין מעצמם וכן הוא בש"ס דב"ב דף כ' ע"א דאלו אין ממעטין בחלון מה"ט גם מה"ט אין עושין מחיצה מרוב כמו שפי' שם רש"י והתוס' וע"ש ואף שהרמב"ם פט"ו מ"ה טומאת מת דין ב' נראה שחולק בזה אפי' רש"י ותוס' וכתב טעם אחר לפי שמקבלין טומאה וע"ש היינו דנוקא לענין מיעוט בחלון דנוקא שממעט בכל שהוא לכן סובר דאפי' אינו מתקנים ממעטין בחלון אי לאו משום שמקבלין טומאה משא"כ לענין ביטול מחיצה מודה דבעינו דבר המתקנים דנוקא וכן משמע בתוס' שם בב"ב ד"ה ועוף וכו' הנה בנדאי לא נעלם מאתי שיש מקום לבעל דין לדחוק ולחלק בין נדון דידן לדהתם מ"מ פניו דדין הקרישה לא הוזכר בש"ס ושום פוסק ראשון אין לנו לבדות להחמיר ולאסור הטלטול במקום שנוהגין היתר ע"פ גדולים הקדמונים דיש חשש לעז על הראשונים כמ"ש בת"ה סי' ע"ד והובא בתשובתי ח"ב סי' ז' וע"ש ובפרט בזמן הזה דליכא רשות הרבים דאורייתא והיכא דנהגו היתר נהוג אכל במקום שנוהגין איסור אין להקל דלא יאה פדברים המותרין נאחרי' נהגו בו איסור כנ"ל הק' יעקב: שאלה כט מרב אחד תמהני שלא הזכירו הפוסקים הדין במקומות המוקפין חומה וכעת שפולן נקראין פרמלית אם ישאלים או רבים מבני עמינו אינם רוצים לבטל רשות וגם אם ישאלים מומרים אינם רוצים לבטל רשות איה הנהוג בקהלות גדולות כגון בפראג וכה"ג בענין טלטול ושפיר קדמי דברי חות יאיר בסי' קל"ה ויכתוב לי אדוני הנהוג בזה עכ"ל תוכן דבריו: תשובה הנה מכ"ת קיצר מאוד בתוך שאלתו ואם פונונתו ע"ד שמתמיה שם בתשובת ח"י סי' קל"ה ונסתבף מאוד בדין זה ובאמת לדידי לא קשיא מידי והפל ערוף ומסודר לפנינו כש"ע נהרי סכין נהרי בשך דנדאי אם המקום סגור ומסוגר מפל צד ונשפר או נקנה מן המלך ע"י שכירו ולקטו ע"י אחד מיועציו כנהוג נדאי דמותר לטלטל בכל העיר אפילו ברחוב הגוים וא"צ לשום אדם לבטל רשות וכן נתפשט המנהג פה ק"ק מיץ לטלטל בכל העיר בלי שום בטול רשות וכן נהיגי מעולם משנים קדמוניות בלי שום מוחה אע"פ שיש פאן עבר הנהר דלא הוי כחומה לדעת קצת אחרונים מ"מ פה גם הנהר יש לו מסוגרת בכל צד וכיון שקנה המקום פעם אחת מהשךרה שוב א"צ לקנות פעם שנית כמו שהארכתי בזה בתשובתי ש"י ח' ב' שאלה ז' דלא פדעת איזה אחרונים יע"ש דברי ותמצא נחת איברא במקומות שיש שם עבר הנהר ואינם סגורים מפל צד מחמת הנהרות הנמשכים שם בלי מסגורת ולא חשבינו הנהר לחומה לדעת גדולי אחרונים (אף שמקורב נשאלתי מהרב הגדול מהר"ש אב"ד דק"ק ראטרדם בענין זו אי חשבינו המים לחומה לפי שנקרשים בעת הקור והשבתה לו באשר כתבתי לו והובא לעיל תוך תשובה זו סימן כ"ז דחשיב חומה גמור פניו שנימוח מעצמו ואין להחמיר פלל ע"פ הדין) רק במקו' שנהגו להחמיר אז אין להקל מטעם אל תפוש ומה"ט באותן הקהלות ומקומות שיש עבר הנהר בתוכו בלי שום מסגורת כמו בק"ק פראג וכה"ג בשארי מקומות אין מטלטלין ברחוב הגוים רק ברחוב היהודים ע"י עירוב.

ולחי וקורה או שרחוב היהודים סגורים מכל צד זה ברור ופשוט ונסתלק עיקר תמימה בעל חות יאיר פנ"ל הקטן יעקב: שאלה ל בשנת תע"ג שהי' דבר בפראג נשאלתי מאיש ירא וחרד שלא קנים עדיין פ"ו פדינו אי מותר לשמש מטתו או לא פדאי' בהג"ה ש"ע בא"ח סי' ר"מ סעיף י"ב דה"ה בשאר צרות שהם פרעבון עכ"ל השואל: תשובה עיקרא דהא מילתא הוא מפ"ק דתענית דף י"א אסור לשמש מטתו בשני רעבון שנ' וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב ובירושלמי אית' בשעה שפא חסרון לעולם עשה אשתו גלמוד וכתבו התו' וא"ת והלא יוכבד נולדה בין החומות ואותו עת רעב הי' ומ"מ שמשו מטותיהן בשני רעבון וי"ל דלכ"ע לא הני אסור אלא למי שרוצה לנהוג עצמו בחסידות ויוסף לא שמש ושאר בני אדם שמשו ומהר"א מזרחי תירץ דעדיין לא הני ללוי בת ולא קנים פ"ו עד שיהא לו זכר ונקבה וע"ז מקשה ב"י בא"ח סי' תקע"ג דא"כ גם יוסף הי' מותר לשמש כיון שלא הי' לו נקבה ע"ש בארנה והט"ז שם סי' תקע"ד סעי' ב' פתב וז"ל אכל בעיקרא דמילתא נ"ל דלא בקיום פ"ו תליא מילתא דהא אמרו לשנא דחשוכי בנים דמשמע דאין לו בנים לגמרי דאל"כ הל"ל מי שלא קנים פ"ו מותר אלא נדאי דלא התירו אלא למי שחשון לגמרי שהולך ערירי אכל אם יש לו בן או בת רק שלא קנים פ"ו אסור לשמש וקושניית התוס' עיקר פתרוץ התוס' ע"ש וא"כ לפ"ז הי' נראה פשוט שאלתינו מי שאינו הולך ערירי אף שלא קנים עדיין פ"ו אסור לו לשמש בשעה שיש צער איברא דברי הט"ז לא נ"ל כלל לא להלכה וכ"ש למעשה חדא דפירש"י להדיא שם פ"ק דתענית חשוכי בנים היינו שלא קנים פ"ו עדיין משמע אף שאינו הולך ערירי וכן יש להוכיח להדיא מש"ס ערוכה ריש פ' בכל מערבין דף כ"ח ע"א גודגוניות חשוכי בנים לא יאכל לפי שממעטין הנרע מרובי בנים יאכלו ואם איתא פדעת הט"ז דחשוכי בנים הפי' דוקא שאין לו בנים כלל א"כ קשה הדיוקים אהדדי דמתחלה קאמר דוקא חשוכי בנים שאין לו בנים כלל והולך ערירי הוא דלא יאכלו אכל יש לו בנים אף שלא קנים פ"ו יאכלו ואח"כ קאמר דוקא מרובי בנים יאכלו אלא נדאי כל שלא קנים פ"ו חשוכי בנים קרי ליה וכפירש"י שם וכן משמע בערוף ערוף חשף וע"ש וא"כ נדאי דאסור לשמש והיינו ממדות חסידות לדעת התו' ומ"מ כיון שהוא רק ממדת חסידות אפשר היכא דיש לחוש שאם לא ישמש יבא לידי עבירה הוא או אשתו אם משתוקקת אליו אז אפשר דמותר לשמש כיון שהוא רק מדת חסידות בעלמא ועיין בא"ח סי' ר"מ סעי' ח' ובא"ע סי' כ' ובאמת עיקר הקושני' על הרא"ם שמקשה הב"י מעיקרא לק"מ דנדאי הי' ליוסף בת פדאי' במדרש פ' ויגש פ' צ"א על פסוק אדוני שאל את עבדיו מתחלה בעלילה באת עלינו וכו' וכי בתה היינו מבקשים וזה דלא קחשיב לה עם בני יוסף בירידתן למצרים י"ל שמתה מקונם ומ"מ הדין דין אמת פנ"ל הק' יעקב: שאלה לא מגיסי הגאון מהרר"ד נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק פראג וז"ל בחדש שבט ה' אלפים תפ"ה ליצירה נתקשרו שמי' בעבים ולא נראה הלבנה בזמנה לקדשה עד ליל שבת י"ג לחדש ויען פי המולד הלבנה ז' ד' שי"ט וכלה החצי' מן כ"ט י"ב תשצ"ג ביום אחד ולמיחש מיהא בעי לזמן קצר כזה רק לילה אחת ליל מ"ש ודלמא לא תהא הלבנה נראית באותו לילה ונמצא עוברת בחדש שהוא בחסרון אשר לא יוכל להמנות ואחר אשר שמת עיוני בש"ס ופוסקים קדמאי ובתראי הוריתי הלכה למעשה לקדשה בליל שבת ובכדי שתקנים המצנה ברוב עם וכו' צויתי להכריז בבתי פנסיות אחר תפלות ערבית של שבת גם

בְּרַחוּבוֹת פְּנֵהוּג לַקַּד' הַלְבֵנָה וְקִדְשָׁנוּ הַלְבֵנָה בְּעוֹמְדָה בְּתוֹקֶרָה בְּזִרְיַחְתָּהּ בְּלִיל שַׁבַּת כִּי  
בְּאַמַּת לֹא נִרְאָה כְּנֶגֶד לְבִי לְבַב דָּוִד שׁוֹם אִיסוֹ' פֶּלֶל אוֹ אִיסוֹ' מוֹסִיף לְדִין וְלוֹמַר שֵׁישׁ  
שׁוֹם נִדְנוּד אִיסוֹר לְקִדְשׁ הַלְבֵנָה בְּלִיל שַׁבַּת וְלִית דִּין צָרִיף בְּשֵׁשׁ כִּי לֹא יִדְעָתִי נִפְשִׁי  
שְׁמַתְנִי לְחֶלֶק בֵּין הַבְּרָכוֹת הַלְבֵנָה אִי בְּרָכוֹת הַרְוָאָה קִשְׁת אוֹ הַרְוָאָה רְקִיעַ בְּטַהֲרָתוֹ  
בְּרָכוֹת רַעְמִים וְזוֹעוֹ' וְכִמוֹ שְׁמַעוּלָם לֹא שְׁמַעְנוּ שׁוֹם נִדְנוּד כְּנֶפֶף וּפְרָפֶס בְּבִי מִדְרָשָׁא לׁוֹמַר  
מִי שֶׁהַרְוָאָה קִשְׁת בְּיוֹם הַשַּׁבַּת אוֹ רוֹאָה רְקִיעַ בְּטַהֲרָתוֹ שְׁלֹא לְבָרַף וְכָל הַבְּרָכוֹת בְּכָל־  
שְׁמִבְרָכִין בְּשַׁבַּת כְּמוֹ בְּחוּל וּא"כ מֵאִין וְלֵאִין לְחֶלֶק בֵּין הַבְּרָכוֹת הַלְבֵנָה וְעֵינִן בְּמַס' בְּרָכוֹ'  
דָּף כ"ט ע"א וְז"ל הַרְוָאָה רְקִיעַ בְּטַהֲרָתוֹ אוֹמַר בְּרוּךְ עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית אֶימָתִי אָמַר אַבְי  
כִּי אָתִי מִיִּטְרָא פְּוִלִי לִיִּלְא וּבְצַפְרָא אָתִי יִשְׁתַּמֶּה וּמַגְלִי לְהוֹ לְשִׁמְי' וְכוּ' עכ"ל וּא"כ אַחֲרֵי  
שְׁזַכִּינוּ לְבְּרָכוֹת הַשְּׁמִים מֵעַל וְנִתְתִי גִשְׁמִי בְּעַתָּם פִּירֵשׁ"י בְּשַׁעָה שְׁאִין דָּרַף בְּנִי אָדָם  
לְצֹאת כְּגוֹן בְּלִיל שַׁבַּת וְכוּ' וּבְצַפְרָא דְשַׁבְתָּא נְהוּר נְהוּרָא וְאַתְגַּלִּי לִיהַ רְקִיעַ בְּטַהֲרָתוֹ  
הָאִיף יַעֲלֶה עַל דְּעַתוֹ שְׁלֹא לְבָרַף וְכֵן אֵיתָא שֶׁם בְּש"ס הַרְוָאָה חֲמָה בְּתוֹקְפָתָהּ לְבָנָה  
בְּגְבוּרְתָהּ וּכְכָבִים בְּמַסִּילוּתָם וּמְזֻלוֹת פְּסֻדָּן אוֹמַר בְּרוּךְ עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית עכ"ל וְע"פ  
שֵׁיטָה זוֹ פְּתַב הַרְמַב"ם בְּהַל' בְּרָכוֹת פ' יו"ד דִּין י"ח וְז"ל וְכֵן פְּשַׁתְחֻזֹר הַלְבֵנָה לְתַחֲלַת  
מִזֵּל טְלָה בְּתַחֲלַת הַחֲדָשׁ וְלֹא תְהִי נוּטָה לֹא לְצַפּוֹן וְלֹא לְדָרוֹם וְכֵן כְּשֵׁיחֻזְרוּ כָּל כּוֹכָב  
וְכוֹכָב מִחֲמַשָּׁה הַכּוֹכָבִים הַנִּשְׁאַרִים לְתַחֲלַת מִזֵּל טְלָה וְלֹא יְהִי נוּטָה לֹא לְצַפּוֹן וְלֹא לְדָרוֹם  
וְכֵן בְּכָל עַת שִׁירָאָה מִזֵּל טְלָה עוֹלָה מִקְצֵה הַמְזֻרַח עַל כָּל אֶחָד מֵאלוֹ לְבָרַף עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית  
עכ"ל וְעֵינִן בְּהַגְהוֹת מִיִּמְנִי שֶׁם וְכֵן אֵיתָא לְהַדְיָא בְּאוֹרַח חַיִּים סִימֵן רַכ"ט ע"ש: אֵיבְרָא  
בִּירוּשְׁלַמִי בַּפ' הַרְוָאָה שֵׁיטָה אַחֲרַת וְז"ל הַרְוָאָה אֵת הַחֲמָה בְּתוֹקְפָתָהּ וּלְבָנָה בְּתַקְפָּתָהּ  
וְהַרְקִיעַ בְּטַהֲרָתוֹ אוֹמַר בְּרוּךְ עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית אָמַר ר' הוֹנָא הִדָּא דְתַיְמוֹר בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים  
בְּלִבְד לְאַחַר ג' יָמִים הַה"ד וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בְּהִיר הוּא בְּשַׁחֲקִים וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרָם  
וְגוֹמַר הַרְוָאָה הַלְבֵנָה בְּחִדּוּשָׁה אוֹמַר בְּרוּךְ מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים עכ"ל וְעַפ"י שֵׁיטָה זוֹ פִּי הַעֲרוּף  
עָרַף חֲמָה וְז"ל פ"א הַחֲמָה בְּתוֹקְפָתָהּ וְכוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת פְּסֻדָּן בִּימוֹת הַגְּשָׁמִי בְּעַת שְׁהִי  
ג' יָמִים מְעוֹנִין וְלֹא נִרְא' חֲמָה בְּהֵן וְלֹא כּוֹכָבִים אוֹתָהּ הָעַת צָרִיף לְבָרַף עֲלֵיהֶן בְּעַת  
שִׁיִּתְרָאוּ וְזוֹלַת זֹאת הָעַת לֹא בִּירוּשְׁלַמִי א"ר הוֹנָא הִדָּא דְאַתָּ אוֹמַר בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים וְלֹאֲחַר  
ג' יָמִים שְׁנ' וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר וְגו' בְּהִיר הוּא בְּשַׁחֲקִים וְגו' עכ"ל אָמַר מַעֲתָה אִם הַרְוָאָה  
בְּשַׁבַּת הַלְבֵנָה בְּגְבוּרְתָהּ וְהַכּוֹכָבִים בְּמַסִּילוּתָם בֵּין לְדַעַת הַרְמַב"ם ע"פ שֵׁיטַת הַש"ס  
בְּבַלִי וּבֵין לְפִי הַעֲרוּף ע"פ שֵׁיטַת הַיְרוּשְׁלַמִי מְוַקְצָה מִן הַדַּעַת לׁוֹמַר שְׁלֹא לְבָרַף בְּרָכָה  
זוֹ וּבִיּוֹתֵר לְדַעַת הַיְרוּשְׁלַמִי שְׁמַדְמָה בְּרָכוֹת הַרְוָאָה לְבָנָה בְּחִדּוּשָׁה לְבָרַף מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים  
וְהַרְוָאָה הַלְבֵנָה בְּתוֹקְפָת' לְבָרַף עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית וּבְחֻדָּא מְחַתָּא מְחַתִּינְהוּ וְלֹא שׁוֹם חִילּוּק  
יִדְעָנוּ בֵּין בְּרָכוֹת אֵלוּ כְּשִׁירוּאָה אוֹתָן בְּשַׁבַּת הֵלֵא שְׁקוּלִים הֵם וְלֹא אֲשַׁתְמַט שׁוֹם תְּנָא אוֹ  
אָמוּרָא לְחֶלֶק בְּבְרָכוֹת הַלְלוּ בֵּין שַׁבַּת לְחוּל וּא"כ מִי אֵיכָא הוֹרָאָה לְאִיסוֹ' לְאַסְוֹר קִידּוּשׁ  
הַלְבֵנָה בְּשַׁבַּת וְהִנֵּה עֵינִן בְּמִהְרֵי"ל הַל' שְׁבוּעוֹת וְז"ל מְהֵר"י סג"ל לֹא הִי מְקִדְשׁ הַלְבֵנָה  
בְּשׁוֹם י"ט שְׁחַל בַּמ"ש כְּגוֹן חַג הַשְּׁבוּעוֹת וְיִהְיֶה טַעְמָא כְּשֶׁם שֵׁישׁ תְּחוּמִין לְמַטָּה כֶּף יֵשׁ  
תְּחוּמִין לְמַעְלָה וְאִין לְהַקְבִּיל פְּנֵי הַשְּׁכִינָה בִּי"ט חוּץ לְחַתָּנִם וְעוֹד דְּנִרְאָה בְּרַפְת הַלְבֵנָה  
כְּעֵין תְּחֻזָּה וְאִין לׁוֹמַר בִּי"ט אָמְנָם הַעִיד עַל רַבּוֹ הַמְּוַבְּהֵק מְהֵר"ש דְּלֹא הִי מְקַפִּיד וְהִי  
מְקִדְשׁ גַּם בִּי"ט מ"ש עכ"ל הִרִי סְהַדוּתָא רַבָּא פְּרַת שְׁמִימִי פְּרִין וְרַבִּין מִימִי אָנוּ שׁוֹתִים  
וּמְהֵר"ש רַבּוֹ מְוַבְּהֵק שְׁל מְהֵרִי"ל וּבִרְש"ל בְּתַשׁוּבָתוֹ סִי"ט דְּקַלְסִין בִּיּוֹתֵר וְכַתֵּב שְׁהִי

חשוב ויכולת בידו לחלק עם הטור עיין בט"ז א"ח ס"ס תפ"א דכתב לסמוך עליו להתיר והוא לא נמנע מלקדש ב"ט ומ"ש וק"ל אין בין י"ט לשבת אלא אונל נפש בלבד הא לכל דבר זה וזה שוין וא"כ כמו שמהר"ש לא הי' מקפיד לקדש לבנה ב"ט פה אין להקפיד בשבת ועיין בהגהו' מנהגים בדיני קידוש לבנה שמסכי' לדעת מהר"ש ע"ש ומה שפוסק מהרי"ל להתמיר ולאסור קידוש הלבנה ב"ט לא נרדתי בזה לסוף דעתו הרחבה מן הים פי מה שנתן טעם בעיקר פשם שיש תחומין למטה פה יש תחומין למעלה עכ"ל וכן אית' בהג"ה בפ' אגודה מס' סופרים שם וז"ל שמעתי לכה אין אנו מברכין בליל שבת על ברפת הלבנה דשמה הלכה דיש תחומין למעלה מי' והוי' במקבל רבו למעלה מי' עכ"ל ע"ש ולדעת השומע ששמע וכתבו בהגהו' הן הן דברי מהרי"ל הנ"ל איברא אם לדין יש תשובה הלא מצות הראיה בעזרה לקבל פני שכינה ב"ט ועיין במס' חגיגה דף ז' ע"א א"ל ר"י אמר ראי' פנים בעזרה ור"ל אמר ראיה פנים בקרבן וכו' איתב' ר"י לר"ל יראה יראה מה אני בחנם אף אתה בחנ' אלא כל היכא דאתא ולא אייתי דכ"ע לא פליגי דעייל ומתחזי ונפק פי פליגי דאתא ואייתי ר"י אומר ראית פנים בעזרה ראית פנים הוא דאין לו שיעור אבל לקרבן יש לו שיעור לר"ל דאמר ראית פנים בקרבן ואפי' קרבן נמי אין לו שיעור עכ"ל הרי כל היכי דאתי ולא אייתי דכ"ע לא פליגי דעייל ומתחזי ונפקי מצינו לדין לקבל פני שכינה ב"ט בראיות פנים בעזרה אפי' בלא קרבן רק דעייל ומתחזי ונפק ומהיכי תיתי למיחש באיסורי' שלא לקבל פני השכינה בשבת וי"ט ע"י ברכות הלבנה ורמז לן ברמז הובא בס' פענח רזא בפ' ראה וז"ל שלש פעמים וגו' כתיב בפסוקים הללו שלוש בני"ו מלא פי וי"ו פעמים צריף להקביל פני אבינו בג' רגלים ובר"ה וביה"כ ושמיני עצרת עכ"ל ובכל שנה ושנה חל יום אחד מעיקר הרגל וששה ימים הללו בשבת בין חל פסח ביום א' חל שבועי של פסח בשבת ואם חל ביום ג' חל י"כ בשבת ואם ביום ה' חל ר"ה סוכות ש"ע בשבת ואף פי רמז בעלמא ואין ראי' לדבר מ"מ זכרון דברים הנה לקבלת פני שכינה בשבת ובי"ט ואל תשיבנו מירושלמי דריש פ"ק דמס' חגיגה וז"ל אריב"ל כל המקיים מצות ראיה כאלו מקבל פני שכינה מן הדא שלש פעמים בשנה יראה כל זכורה את פני האדון ה' וגו' הרי דלאו מקבל פני שכינה ממש הוא רק שנוטל שכר כאילו קבל לפני שכינה וי"ל דמש"ה מותר ליראות פניו בעזרה בשבת וי"ט דלאו קבלת פני שכינה ממש הוא משא"כ בקידוש הלבנה דהיא קבלת פני שכינה ממש ונחששא זו דיש תחומין למעלה מי' במקומה עומדת אי משום הא לא ארי' דהרי גבי קידוש הלבנה תמן תנינן במס' סנהדרין דף מ"ב ע"א וז"ל אר"י כל המברך ע' החודש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה פתיב הקא החודש הזה וכתיב התם זה אלי ואנוהו עכ"ל הרי דהכל נבנה בדיטוס ואתווינן דדין כאתווינן דדין דבשניהם אמרוהו כאלו מקבל פני שכינה וא"כ מה ראית לחלק דכמו שיש עיקר מצוה לרא' פני בעזרה בשבת וי"ט כמו כן מותר לקדש הלבנה בשבת ובי"ט ובדברינו לקמן אג"ה יבואר בתוספות ביאור ואם יעלה על רעיוני דדלמא שאני ראני' פנים בעזרה משום דמקן לינה גורם ובין שדי יליו ושם היתה שכינה שרוי' תמיד ולכה אין לחוש לאסור תחומין כלל משא"כ קידוש הלבנה אף אתה אמור פחשת הפה"ז דשכינה הוא בכל מקום ואפי' עתה שאין לנו אלא מקדש מעט מ"מ כל ביה עשרה שכינה שרי' כדאי' בברכות דף ו' ע"א וז"ל ומנין שהקב"ה מצוי בבה"כ שנ' אלקים.



נצב וכו' ומנין לעשרה שמתפללין ששכינה עמהם שנאמר אלקים נצב בעדת אל וכו' ע"ש ועיין בתוס' במס' ב"ק דף פ"ג ע"א בד"ה שני אלפים ושני רבבות דמישב דלא תקשי מהא דברכו' אהא דב"ק דדריש ר' דוסתאי דמן בירא ובנוחה יאמר וגו' ללמדך שאין שכינה שורה על ישראל בפחות מב' אלפים וב' רבבות משום דהתם אנביאים ומשפן קאמר ע"ש וגמ' ערוכה במס' מגילה דף כ"ט ע"א ונ"ל תני' רשב'י אמר בא וראה כמה חביבי' ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן גלו למצרים שכינה עמהם וכו' לבבל שכינה עמהם וכו' ואף פשהו עתידין להגאל שכינה עמהן שנ' ושב ה' אליהו את שבותה והשיב לא נאמר אלא ושב מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגלויות עכ"ל פי מלא כל הארץ כבודו וא"כ היאך מישף שייך לומר בהקבלת פני שכינה חוץ לתחום: זאת ועוד אחרת מ"ש מהרי"ל כשם שיש תחומין למטה כף יש תחומין למעלה וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה לאסור ברכו' הלבנ' בשבת דפוק חזי אי יש תחומין למעלה מי' או אין תחומין למעלה מי' הוא אבע"ל דר' חנינא ונ"ל איפשיטא פמבואר במס' עירובין דף מ"ג ונ"ל בעי ר' חנינא יש תחומין למעלה מי' או אין תחומין למעלה מי' עמוד גבוה עשרה ורוחב ארבעה לא תיבעי לך דארעא סמיכות היא פי תבעי לך בעמוד גבוה עשרה ואינו רוחב ארבעה א"נ דקאזיל בקפיצה פירש"י בשם אי הוי הגלוי או לא לישנא אחרניא בספינה מאי א"ר הושע"ל ת"ש מעשה שפאו מפלגדרסין והפליגה ספינתם וכו' ת"ר הריני נזיר ביום שכן דוד בא מות' לשמות יין בשבתות וי"ט ואסור לשמות יין כל ימות החול אי אמרת בשלמא יש תחומין היינו בשבתות וי"ט מותר אלא אי אמרת אין תחומין בשבתות וי"ט אמאי מותר וכו' בחד בשבת לישתת ליפשט מיניה דאין תחומין דאי יש תחומין בחד בשבת לישתת דלא אתי אלי' בשבתא האי תנא ספיקא מסתפקא ליה אי יש תחומין או אין תחומין וכו' עכ"ל ועיין שם בהגהו' הרא"ש ונ"ל בהגהו' א"ז פסק אין תחומין למעלה מי' הואיל ופרשתי לעיל דקי"ל תחומין דרבנן עכ"ל וא"כ לדעת א"ז אין תחומין למעלה מי' פשיטא ופשיטא דמותר לקדש הלבנה בשבת אלא אפי' לדעת הראש ונ"ל בעי רב חנינא יש תחומין למעלה מי' וכו' ונ"ל איפשיטא ועבדינן לחומרא עכ"ל וע"ז פתב הב"י בא"ח ת"ר ונ"ל פתב דלחומרא נקטי' וכ"כ הגהו' בשם הר"מ ויש לתמוה עליהם דהא ספק בשל דבריהם הוא ואזלינן לקולא והוא בתוך י"ב מיל ולהרא"ש אפי' חוץ לי"ב מיל וכמ"ש בסימן שצ"ד וגם רבינו ירוחם תמה על הרא"ש וכתב דנראה שדעת הרי"ף לקולא וכן דעת הרמב"ם ורשב"א וכן פתב בהגהו' אשר"י בשם א"ז ואפשר שטעם של המחמירין מדאמרינן בי"ט האי תנא ספיקא מספ' ליה אי יש תחומין לחומרא וכו' והרמב"ם בפ' כ"ד פתב שהוא ספק אי יש תחומין למעלה מי' וכתב שם הרב המגיד ולא ביאור רבינו לנו להספק אם הוא לקולא או לחומרא: ובתשובה ביאור שפ"ל מה שיהי' מן התחומין מן התור' ספיקא לחומרא ומה שהוא מדבריהם ספיקא להקל ושם פתב שאין תחומין דבר מן התורה בנמים ובנהרות ולא בפרמלית וכל התחומין בהם מד"ס ולדעת האחרונים שאין תחומין מן התורה כלל למעלה מי' ספק של דבריהם הוא ולקולא עכ"ל וכ"ש בנדון דידן בקידוש הלבנה שהוא דבר מצוה פשיטא דמותר לקדש הלבנה בשבת וגדולה מזו י"ל שהוא חומרא דאתי לידי קולא להקל מעליו חוב המצוה דאי לא יכול לקדש הלבנה בשבת מיבטל בטל מיניה מצוות קידוש הלבנה והוי מצוה עוברת ודוגמא לזה מצוינו בפסחי' דף כ"ז ע"א פ"ל דין

שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא עצים לשורפו יהי יושב ובטל והתורה אמרה תשפיתו שאור מבתיכם בכל דבר שאתה יכול להשפיתו וכו' עכ"ל אף כן אנו נאמר אם נבא להחמיר שלא לקדש הלבנה בשבת אלא יהא יושב ובטל יכול לבוא לכלל ביטול מצוה שלא לקדש את הלבנה באותו החודש: זאת ועוד אחרת מה מעשה קעביד זה שמקדש הלבנה בשבת להיות בכלל יוצא מן התחום למ"ד עקימת שפתי הוי מעשה מודה בנדון דידן דלא הוי מעשה ועיין במס' ב"מ דף צ' ע"ב אתמר חסמה בקול והנהיגה בקול ר"י אמר חייב ר"ל אמר פטור ר"י אמר חייב עקימת פיו הוי מעשה ר"ל אמר פטור קלא לא הוי מעשה וכו' שם בתוס' ד"ה ר"י אמר חייב עקימת שפתי הוי מעשה תימא דבפ"ג דשבועות אמר ר"י אומר הי' ר"י משום ר"י הגלילי כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו חוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו בשם הלא ר"י גופא קאמר הקא דעקימת שפתי הוי מעשה א"כ נשבע ומימר ומקלל חבירו בשם אמאי מחשיב אותו לאו שאין בו מעשה וי"ל דלא קאמר ר"י עקימת פיו הוי מעשה אלא הקא משום דבדיבורו קעביד מעשה שהולכו' נדשות בלא אכילה כדאמרי' בריש תמור' אהיה דחוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו בשם א"ל ר"י לא תיתנא מימר בדיבורי' קעביד מעשה ולהכי פריי' הקא ר"י לר"ל ממימר דחשיב מעשה משום דבדיבורי' קעביד מעשה כדמוקי לה התם באכלתי ולא אכלתי עכ"ל שם באריכות לפ"ז בנדון דידן אף ר"י מודה דעקימת שפתי לא הוי מעשה דמה מעשה קעביד כשיברך ברפת הלבנה בשבת ואי תימא דאף לענין זה דבר ר"י עקימת שפתי הוי מעשה גדולה מזו הוי לן לאשמענין דאסור לאדם לדבר עם חבירו בשבת אם הוא עומד חוץ לתחום ממנו ועיין במסכ' בכורות דף נ"ד ע"ב וז"ל מעשר בהמה מצטרף כמלא רגל בהמה רועה וכמה היא בהמה רועה ששה עשר מיל וכו' מה"מ אמר רבה בר שילא דאמר קרא עוד תעברנה הצאן ע"י מונה וקים להו לרבנן דשיתסר מיל קא שלטא ביה עינא דרועה עכ"ל אמור מעתה הרואה את חבירו חוץ לתחו' תוף ששה עשר מיל יהי אסור לדבר עמו או ליתן לו שלום: וביחוד ע"י פלים המיוחדים לדבור ומשמיעים קול על כמה ומילין בריחוק מקום יכול אדם לדבר עם חבירו דבר זה יהי אסור לדבר עמו בשבת ומעולם לא שמענו שום פוצה פה לפקפק בנדון זה ובר מן דין כל מן דין סמוכא לנו סמוכין לאורייתא הלא במס' סנהדרין דף מ"ב ע"א וז"ל אר"י כל המברך על החדש בזמנו כאלו מקבל פני שכינה פתיב הקא החדש הזה וכתוב התם זה אלי ואנוהו תנא דבי ר' ישמעאל אלמלא לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהן שבשמים כל חדש וחדש דיו אמר אביי הלכך גימרגיהו מעומד וכו' עכ"ל הרי לדברי ר"י המקדש את החדש בזמנו כאלו מקבל פני שכינה וא"כ מאיזה טעם יש לאסור בשב' הלא יש כמה וכמה מצות שהן כאלו מקבל פני שכינה גימא שהן אסורין לעשותן בשבת עיין בתו' מסכת עירובין דף כ"ב ע"ב וז"ל כל המקבל פני רבו כאלו מקבל פני שכינה וכו' ע"ש וא"כ היא אסור להקביל פני רבו בשבת ואיפקא מסתברא דהיא עיקר המצוה בשבת כדאיתא במסכת ר"ה דף ט"ז ע"ב וז"ל וא"ר יצחק חייב אדם להקביל פני רבו בשבת וברגל שנאמר מדוע אתה הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מקלל דבחדש ושבת איבעי' ליה למיזל ועיין בתוס' מס' חגיגה ברפ"ק וז"ל אריב"ל מנין שכל המקיים מצות ראי' כאלו מקבל פני שכינה מן הדא שלש פעמי' וגו'

וּכְבֵּר כְּתַבְתִּי לְעִיל דְּעִיקָר מְצֻנָה זֹו בִּי"ט וְשִׁבְתָּ כַּמְבוֹאָר לְעִיל בְּאַרְיִכוֹת וְכֹן אֵית' בְּהַרְי"ף  
בְּהִלְכוֹת קְטַנּוֹת הַל' צִיצִית אַרְשָׁב"י כֹּל הַזְהִיר בְּמְצֻנֹת צִיצִית פְּאֵלוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׂכִינָה  
דְּכְתִיב וְרֵאִיתָם אוֹתוֹ וְכְתִיב הֵתָם וְכו' וְעֵינָן בְּמִנְחֹת דָּף מ"ג ע"ב וְנוֹסְף לְזֶה שִׁים עֵינָךְ  
בְּסִפְרֵי וְהוֹבֵא בִּילְקוּט פ' שְׁלַח לָךְ דָּף קכ"ט ע"א וְנ"ל ר' אֶמֶר וְרֵאִיתָם אוֹתָם לֹא נֶאֱמַר  
אֶלָּא וְרֵאִיתָ' מְגִיד הַפְּתוּב שְׁפָל הַמְּקַיִּים מְצֻנֹת צִיצִית מְעַלָּה עָלָיו הַפְּתוּב פְּאֵלוּ מְקַבֵּל פְּנֵי  
שְׂכִינָ' וְגו' וְא"כ שְׁקוּל מְצו' צִיצִית כְּמְצֻנֹת קִידוּשׁ הַלְבָנָה וְשִׁנְיָהֶם כֹּל הַעוֹשֶׂה אוֹתָם פְּאֵלוּ  
מְקַבֵּל פְּנֵי שְׂכִינָה וּמְאִיזָה טַעַם יֵהִי יוֹתֵר אִיסוּר בְּקִידוּשׁ הַלְבָנָה מִמְצֻנֹת צִיצִית וְעֵינָן  
בְּמִסְכַּת שִׁבְתָּ דָּף קכ"ז ע"א אֶמֶר ר"י א"ר גְּדוּלָה הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים מִהַקְּבֵלֶת פְּנֵי שְׂכִינָה  
ע"ש ל"ז הָא דְקֶאֱמַר בְּמְצֻנֹת קִידוּשׁ הַלְבָנָה וּבְקַבְלַת פְּנֵי רַבּוֹ וּבְמְצֻנֹת צִיצִית שְׂהוּא  
כְּקַבְלַת פְּנֵי שְׂכִינָה הַכְּנוּנָה שְׁשִׁקוּל מְצֻנֹת קִידוּשׁ הַלְבָנָה וְשִׂאֵם מְצֻנֹת הַלְלוּ פְּהַקְּבֵלֶת פְּנֵי  
שְׂכִינָה וּמְצֻנֹת הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים הוּא עַל גְּבִיּהוֹן שְׂהוּא יוֹתֵר מִהַקְּבֵלֶת פְּנֵי שְׂכִינָה א"כ הָאִיךְ  
שִׁינְיָךְ לִזְמַר לְאַסוּר לַעֲשׂוֹת כֹּן בְּשִׁבְתָּ וּבִיחּוּד לְפִי מַה שְׁפִירְשׁ רַבִּינוּ יוֹנָה פִּי' עַל אֶלְפָּסִי  
בְּסוּף פ' תְּפִלַּת הַשַּׁחַר וְנ"ל כְּאֵלוּ מְקַבֵּל פְּנֵי שְׂכִינָה מְפִנֵי שֶׁהַקְּב"ה אַע"פ שְׂאִינוּ נִרְאָה  
לְעֵינַיִם וְנִרְאָה הוּא ע"י גְּבֻרוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו כְּעֵנָן שֶׁנֶּאֱמַר אֶתְּהָ אֶל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל  
מוֹשִׁיעַ כְּלוֹמַר אַע"פ שְׂאֵתְהָ מִסְתַּתֵּר אֶתְהָ הוּא אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעֵשִׂיתָ עִמָּהֶם כְּמַה נִפְלְאוֹת  
נְאֻתָה מוֹשִׁיעַ בְּכָל עַת וּבְכָל שְׁעָה וְע"י תְּשׁוּעָתְךָ רוֹאִים אוֹתְךָ בְּנֵי הָאָדָם וְגו' וְג"כ כָּאֵן  
ע"י מַה שְׁמִתְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים מְתַגַּלָּה לְבָנֵי אָדָם וְהוּי כְּמִקְבְּלִין פְּנֵיו מִפִּי מוֹרֵי הָרֵב נִרְ"ו  
עכ"ל אֶמֶר מְעַתָּה אִיךְ יַעֲלֶה עַל דַּעַת שְׁלֹא לְקַדֵּשׁ הַלְבָנָה בְּשִׁבְתָּ וְאִי נִימָא כְּדַבְרֵי ר"י  
דְאֶמַר אֶלְמֵלֵא לֹא זְכוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶן שְׁבַשְׁמִים כֹּל חֲדָשׁ וְחֲדָשׁ דֵּי מִשְׁמַע  
שְׁקִידוּשׁ הַלְבָנָה מִמֶּשׁ קַבְלַת פְּנֵי שְׂכִינָה וְאִין לְהַקְבִּיל פְּנֵי שְׂכִינָ' בִּי"ט וְשִׁב' חוּץ לְתַחוּ'  
מ"מ בַּר מִן דִּין וּבַר מִדִּין דַּע"כ קִידוּשׁ הַלְבָנָ' לֹא שִׁינְיָךְ חוּץ לְתַחוּם דְאִי ס"ד לְמ"ד יֵשׁ  
תַּחוּמִין לְמַעֲלָה מִי' יֵשׁ חֲשַׁשׁ אִיסוּר תַּחוּם בְּקִידוּשׁ הַחֲדָשׁ א"כ מֵאִי קָא מִיבְעֵי' לִיָּה רַב  
חֲנִינְיָא בְּמִס' עִירוּבֵין דָּף מ"ג ע"א יֵשׁ תַּחוּמִין לְמַעֲלָה מִי' אוֹ אִין תַּחוּמִין לְמַעֲלָה מִי' וְכו'  
כִּי תִבְעֵי לָךְ בְּעַמּוּד גְּבוּהַ עֲשֶׂרָה וְאִינוּ רֹחֵב ד' א"נ דְקֶאֱזִיל בְּקַפִּיצָה פִּירֵשׁ"י בְּקַפִּיצָה  
בְּשֵׁם אוֹ בְּסִפְיָה תִּפְּוֹק לִיָּה דְנִפְקָא מִיְנִיָּה נְמִי לְעֵנָן קִידוּשׁ הַלְבָנָה אִי מוֹתֵר לְקַדֵּשׁ בְּשִׁבְתָּ  
וִי"ט אוֹ לֹא אִי נִימָא יֵשׁ תַּחוּמִין אִיסוּר וְאִי נִימָא אִין תַּחוּמִין מוֹתֵר דְלָמָּה לִיָּה לִש"ס דְנִנְקִיט  
נִפְקָא מִיְנִיָּה לְעֵנָן קַפִּיצָה ע"י שֵׁם הַלֵּא דְבַר הוּא זֶה בְּכָלֵל מִשְׁתַּמְשִׁים בְּתַגָּא חֲלָף עֵינָן  
בִּי"ד ס' קע"ט ס"ק ט"ו וּבִש"כ שֵׁם ס"ק ח"י וְרֹב הַעוֹסְקִים בְּשִׁמוֹת אִין נִפְטָרִין בְּשִׁלוּם  
וְהוּא מְלַתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא וְהוּי לִיָּה לְמִימַר מִיְלַתָּא דְשְׂכִיחָא לְקַדֵּשׁ הַלְבָנָה בְּשִׁבְתָּ שְׂהוּא  
דְבַר הַנּוֹהֵג מִיְדֵי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ אֶלָּא ע"כ דְאִין שׁוּם צַד אִיסוּר כֹּלֵל לְעֵנָן קִידוּשׁ הַלְבָנָה  
אִף לְמ"ד דֵּיִשׁ תַּחוּמִין לְמַעֲלָה מְעֲשֶׂרָה וּבִיחּוּד לְפִי מַה שְׁפְתוּב בְּתַשׁוּבַת רַמ"ע מִפְּאָנוּ ס'י  
ע"ח טַעַם לְאִיסוּר קִידוּשׁ הַלְבָנָה מִשׁוּם דְמִיחְזִי כְּיוֹצֵא חוּץ לְתַחוּם ע"ש בְּסִפְיַח וְקֶצִיר  
תַּמוּהַ בְּעֵינֵי מְצִיַּאת אִיסוּר זֶה מִשׁוּם דְמִיחְזִי כְּיוֹצֵא חוּץ לְתַחוּם לְמַנּוּעַ מִן הַמְצֻנֹת קִידֵשׁ  
הַלְבָנָה הַשְׁקוּלָה כְּקַבְלַת פְּנֵי שְׂכִינָה וְהַמְחַמֵּר בְּזֶה הוּא מִן הַמְתַּמְיָהִין וְהַמִּיְקַל בְּזֶה תַע"ב  
בְּרַפְתָּ הַלְבָנָה וְעֵינָן בְּתַשׁוּבַת הַרְדָּב"ז כְּתִב הַטַּעַם אִיסוּר קִידוּשׁ הַלְבָנָה בְּשִׁבְתָּ מִשׁוּם יֵשׁ  
תַּחוּמִין לְמַעֲלָה מִי' וְכַמָּה חֲלַשׁ טַעַם זֶה ע"ש וּמ"ש מְהַרְי"ל טַעַם שְׁנֵי וְנ"ל עוֹזֵד דְנִרְאָה  
בְּרַפְתָּ הַלְבָנָה כְּעֵין תַּחֲנִינָה וְאִין לְאוּמְרוֹ בִּי"ט עכ"ל הִנֵּה יִגְעַתִּי וְלֹא מְצִאתִי שׁוּם תַּחֲנִינָה  
בְּבִרְכָה זֹו וּבִרְכָה זֹו כְּשֶׁאֵר בְּרִיכוֹת דְמִי' כְּמוֹ הַרוֹאָה לְבָנָה בְּתוֹקְפָתוֹ כְּמִדּוּמָה לוֹ וְאֶפְּלוּ

אי גימא לדברי מהרי"ל י"ל שיש בקשות בקידוש הלבנה מ"מ שריא פדאיתא במסכת שבת דף ט"ז ע"ב וז"ל תניא אסור לתפוע צרכיו בשבת ור' זעירא שאל ר' חייא בר אבא מהו מימר רעיניו פרנסינו בשבת א"ל תופס ברכות פה הן עכ"ל וכן איתא בפסיקתא ומובא בילקוט ישע"ל דף נ"ו ע"ב וז"ל ר' זעירא בעי קמי ר' חייא בר אבא אילון דאמרינו רועינו זונינו פרנסינו בשבת מהו א"ל תופס ברכות פה הן וא"נ אי גימא דברכת הלבנה מחזי כבקשה מ"מ נוסח הברכה פה היא ומותר ואם נפשך לומר מה שאנו מוסיפין ואמרים בקשה אחרת פשם שאני רוקד וכו' ובקשה זו אינו מנוסח הברכה כי היא תפלה בפני עצמו ועיין בתשובת רמ"ע מפאנו סימן הנ"ל וז"ל גם אין צריך למה שאמרו קצת שלא לברך על החדש בשבת וי"ט משום שאלת צרכיו שנהגו לומר לא יוכלו אוכי ליגע בי שהרי אין זה מהמטבע והנכון מה שבארנוהו עכ"ל ומ"מ אומר אני שמותר להתפלל בשבת כמו שמצינו שאנו מתפללין כמה תפלות ובקשות בשבת בברכת יוצר המאורות או אור חדש על ציון תאיר אהבה רבה אבינו אב הרחמים וכו' וכן בתפלת ברכת שבע שאנו מתפללין כמו תפלות ובקשות בשבת ומדינא דירושלמי סוף פ' תפלת השחר משמע שהיו נוהגי' בימיהם להתפלל בשבת במוסף כל ברכות י"ח ואף לפי דברי תוס' בבבלי דף כ"א ע"ב מגיחים בירושלמי ואינם גורסין בתפלת מוסף וסומכים אירושלמי דפ' מי שמתו דגרס מצאו ומתפללין סתם ומחלק בין שבת לחול וכן בהרא"ש דמגיחים בגרסא דהקא ע"ש באריכות מ"מ כד נחית לעומקא וטעם הלכה דבדין הי' להתפלל בשבת י"ח ברכות כמו בחול וגברא בר חייבא ורבנן דלא אטרוחי עליה משום פבוד שבת ואפ"ה אם התחיל ביה חייב לגומרה פדאיתא בש"ס בבלי דברכות דף כ"א ע"א ועיין בא"ח סימן רס"ח תיפוק ליה דאיסורא איפא משום תחינה אלא ע"כ דאין בזה שום בית מיוחד כלל ובתוספ' מרובה יש להוכיח שמותר לקדש הלבנה בשבת הלא ש"ע בפנינו א"ח סימן ש"א סעיף כ"ה וז"ל ומותר לצאת בקמיע מן חזקה ל"ש אם הוא של כתב או של עיקרים בין בחולה שיש בו סכנ' ובין בחול' שאין בו סכנ' ולא שנוכפה פכר ותולה לרפואה אלא אפילו לא אחזו חולה וכו' ומצינו שקידש הלבנ' מגינ' ומצלא פדאי' בספר אור חדש פשיט' שזריזין מקדימין למצוה זו ועושין בשבת והיום לעשותן ומקבלן שְׁכַר מגינא ומצלא ועיין במסכת תענית דף ד' ע"א שם בפלפול הש"ס ואין כאן מקום להאריך והנה תשובת רמ"ע מפאנו בסי' הנ"ל הרוצה לאסור קידוש הלבנה משום אין מערבין שמחה בשמחה ע"ש אומר אני תינח בי"ט אבל בשבת מ"ט לא נהרי דבריו בנוים על שבת וי"ט וז"ל כי איתשל בההיא דמס' סופרים דתניא אין מברכין על הירח אלא במ"ש כשהוא מבושם אמאי בליל שבת וי"ט לא שהרי אדם יותר מוכן ומקודש להקביל שכינה עכ"ל א"כ אגדת לן חזא ואלקשות לו חזא דבי"ט מצי למימר טעם שאסור לקדש הלבנה משום דאין מערבין שמחה משא"כ בשבת דאין מקום לטעם זה דשמחה לא נאמרה אלא בי"ט דנשמחת בחגיגה כתיב ונאפילו בי"ט מעמו לא עמד דהא דאין מערבין שמחה וכו' היא שנוי במס' מ"ק דף ח' ע"ב וז"ל אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין מפני שמחה היא לו כו' וכי שמחה היא לו מאי הני אר"י אמר שמואל וכן אר"א מפני שאין מערבין וכו' רבה בר הונא אמר מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו עולא אמר מפני הטורח ר"י בר נפחא אמר מפני ביקטול פ"י בין למר ובין למר אף שאין נושאין נשים במועד מ"מ יהי' מותר לקדש הלבנה בי"ט משום דלא שייכי

בְּזֶה הִגִּי טַעְמָא לְאַסְוֹר קִידוּשׁ הַלְבָנָה כְּמוֹ קִידוּשׁ נְשִׁים וְעֵינֵי בְּהֶרְמַב"ם הֵל' י"ט פ' ז' אֵין נוֹשְׂאֵין נְשִׁים וְאֵין מְיַבְמֵין בְּמוֹעֵד כְּדֵי שְׁלֵא תִשְׁכַּח שְׂמַחַת הַחַג וְשְׂמַחַת נְשׂוּאֵין (פִּי' הֶרֶב הַמְגִיד וּבְגִמְרָא הֶרֶבָּה אוֹקִימַתַּת וְטַעְמִים שָׁם רַב הוֹנָא אָמַר מִפְּנֵי שְׂמַחַת הַרְגֵל וְעוֹסֵק בְּשְׂמַח' אֲשֶׁתוֹ וְאָמְרוּ בְּשֵׁם דְּרַב ס"ל הֵכִי וְלָזֶה כָּתַב רַבֵּינוּ זֶה הַטַּעַם עַכ"ל) אָבָל מִחֲזִיר גְרוּשָׁתוֹ וּמְאָרְסִין נְשִׁים בְּמוֹעֵד וּבְלֵבֵד שְׁלֵא יַעֲשֶׂה סְעוּדַת אִירוּסִין וְלֹא סְעוּדַת נְשׂוּאֵין שְׁלֵא יִתְעַרֵב שְׂמַחָה בְּשְׂמַחָה דְּהֵינָנוּ שְׂמַחָה אַחֲרַת בְּשְׂמַחַת הַחַג עַכ"ל הֵרִי זֶה דְּהֶרְמַב"ם פּוֹסֵק כְּרַב הַטַּעַם אִיסוּר עֲשִׂיטָה נְשׂוּאֵין בִּי"ט הוּא כְּדֵי שְׁלֵא יִפְנֶה לְבוֹ מִשְׂמַחַת י"ט וְיִתֵּן לְבוֹ לְשְׂמַחַת אֲשֶׁתוֹ אַף גַּם אִם מִחֲזִיר גְרוּשָׁתוֹ שְׂאֵין בּוֹ שְׂמַחַת אִישׁוֹת מ"מ לֹא יַעֲשֶׂה סְעוּדַת אִירוּסִין וְלֹא סְעוּדַת נְשׂוּאֵין שְׁלֵא יִתְעַרֵב שְׂמַחָה אַחֲרַת בְּשְׂמַחַת הַחַג א"כ הוּא דוֹן מִינָה דְּאָף אֵי נִימָא הַטַּעַם דְּאֵין נְשׂוּאֵין נְשִׁים בְּמוֹעֵד מִשּׁוּם שְׁלֵא לְבַטֵּל מִשְׂמַחַת י"ט וְיִתֵּן לְבוֹ לְשְׂמַחַת אֲשֶׁתוֹ דְּנוֹקָא הוּא בְּשְׂמַחַת נְשׂוּאֵין אוֹ סְעוּדַת נְשׂוּאֵין וְסְעוּדַת אִירוּסִין מִשְׂא"כ בְּשֶׁאֵר שְׂמַחַת שְׁלֵא מִצְוָה וְאֵע"ג דְּהֶרְמַב"ם פָּתַב בַּהֲל' אִישׁוֹת דִּין י"ג וי"ד וְז"ל יֵשׁ לוֹ לְאֲדָם לִישָׂא נְשִׁים רַבּוֹת כְּאֶחַת בְּיוֹם אֶחָד וּמְבַרְךָ בְּרַכָּה חֲתָנִים לְכָלֵן כְּאֶחַת אָבָל לְשְׂמַחָה צָרִיף לְשִׂמּוֹחַ עִם כָּל אַחַת שְׂמַחָה הֶרְאוּיָה לָהּ אִם בְּתוּלָה שְׁבַעָה אִם בְּעוּלָה שְׁלִשָׁה וְאֵין מְעַרְבִין שְׂמַחָה וְכו' וְנֶאֱפִי' בְּחוּל שְׁלֵא מוֹעֵד אֵין נוֹשְׂאֵין נְשִׁים כְּמוֹ שְׂבִיִּארְנוּ לְפִי שְׂאֵין מְעַרְבִין וְכו' שֵׁנ' מִלָּא שְׁבַרְעֵ זֹאת וְנִתְּנָה לָהּ גַּם אֵת זֹאת עַכ"ל וְא"כ מִשְׁמַע מְהֶרְמַב"ם דְּהַטַּעַם שְׂאֵין נוֹשְׂאֵין נְשִׁים בְּמוֹעֵד מִשּׁוּם דְּאֵין מְעַרְבִין וְכו' י"ל הַטַּעַם דְּאֵין מְעַרְבִין נְמִי מִשּׁוּם סְעוּדַת י"ט וְנֶאֱפִי' בְּגְרוּשָׁה דְּאֵין שְׂיִיף בַּהּ שׁוּם אִיסוּר נְשׂוּאֵין בִּי"ט שְׂיִפְנֶה לְבוֹ מִשְׂמַחַת י"ט לְשִׂמּוֹחַ בְּאֲשֶׁתוֹ כִּי אֵין שְׂמַחָה בְּמִחֲזִיר גְרוּשָׁתוֹ מ"מ אִיסוּר מִשּׁוּם סְעוּדָה וְכְמוֹ דְּכִיִּיל סֵתָם אֵין נוֹשְׂאֵין נְשִׁים בְּמוֹעֵד מִשְׁמַע בֵּין בְּנוֹשָׂא אֲשֶׁה חֲדָשָׁה אוֹ מִחֲזִיר גְרוּשָׁתוֹ וְכוּלָן הַטַּעַם מִשּׁוּם סְעוּדָה כְּמוֹ שְׁפָסֵק הֶרְמַב"ם לְעִיל דִּין י"ג יֵשׁ לוֹ לְאֲדָם לִישָׂא נְשִׁים רַבּוֹת כְּאֶחַת בְּיוֹם אֶחָד וּמְבַרְךָ בְּרַכַּת חֲתָנִים לְכָלֵן אָבָל לְשְׂמַחָה צָרִיף לְשִׂמּוֹחַ] עִם כָּל אַחַת שְׂמַחָה הֶרְאוּיָה לָהּ הֵרִי דְּהֶרְמַב"ם פּוֹסֵק דְּמוֹתֵר לִישָׂא נְשִׁים הֶרֶבָּה בְּיוֹם אֶחָד וְנִתְּפוּק לָיָה דְּאֵין מְעַרְבִין שְׂמַחָה בְּשְׂמַחָה אַע"כ לֹא שְׂיִיף עִירוֹב שְׂמַחָה בְּשְׂמַחָה אֲלֵא בְּסְעוּדָה וּמוֹתֵר לִישָׂא נְשִׁים הֶרֶבָּה בְּיוֹם אֶחָד וְלֹא שְׂיִיף בְּהֵא לְמִימַר מִשּׁוּם דְּאֵין מְעַרְבִין וְכו' אֲלֵא שְׂצָרִיף לְשִׂמּוֹחַ עִם כָּל אַחַת וְאַחַת שְׂמַחָה הֶרְאוּיָה לָהּ וְעֵינֵין בַּהֲר"ף מִס' מ"ק וְז"ל וְכִי שְׂמַחָה הִיא לוֹ מֵאֵי הֵנִי אַר"י מִשּׁוּם דְּאֵין מְעַרְבִין וְכו' וְא"ר דְּנִיֵּאל בַּר קַטִּינָא אָמַר רַב מִנִּין שְׂאֵין נוֹשְׂאֵין נְשִׁים בְּמוֹעֵד שֵׁנ' וְשְׂמַחַת בְּחֶגְיָה וְלֹא בְּאֲשֶׁתָּהּ פִּירִש"י שָׁם בַּד"ה אֵין מְעַרְבִין שְׂאֵין מְעַרְבִין שׁוּם שְׂמַחָה בְּשְׂמַחַת הַחַג כְּדִילִיף לְקַמְּוֹ וְשְׂמַחַת בְּחֶגְיָה וְלֹא בְּאֲשֶׁתָּהּ וְהֵכָא הֵנִי בְּאֲשֶׁתָּהּ וְלֹא בְּחֶגְיָה וּמִתּוֹף חֲבִיבַת אֲשֶׁתוֹ מִנִּיחַ שְׂמַחַת הַחַג אָבָל שְׂאֵר שְׂמַחַת שְׂאֵין מְבַטֵּל שְׂמַחַת הַחַג בְּשִׁבְלֵם אֵית לָיָה דְּמְעַרְבִין וּקְרָא לְקַמְּוֹ לֹא דְרִישׁ עַכ"ל וְהֶרְמַב"ם בַּהֲל' י"ט מְבִיא אוֹקִימַת' דְּרַב הַטַּעַם כְּדֵי שְׁלֵא תִשְׁכַּח שְׂמַחַת הַחַג בְּשְׂמַח' נְשׂוּאֵין וְכו' וְלֹא סְעוּדַת נְשׂוּאֵין שְׁלֵא יַעֲרַב שְׂמַחָה אַחֲרַת בְּשְׂמַחַת הַחַג עַכ"ל א"כ לְדַעַת הֶרְמַב"ם דְּסַבֵּר כְּאוֹקִימַת' דְּרַב דְּאֵין שׁוּם אִיסוּר לְעַרֵב שְׂמַחָה בְּשְׂמַחָה כ"א הַנוֹשָׂא בִּי"ט שְׁלֵא תִשְׁכַּח שְׂמַחַת הַחַג בְּשְׂמַחַת נְשׂוּאֵין אוֹ סְעוּדָה הוּא דְּאֵין עוֹשִׂין בְּחַג שְׁלֵא יִתְעַרֵב שְׂמַחָה אַחֲרַת בְּשְׂמַחַת הַחַג אָבָל לְעַרֵב שְׂמַחָה בְּשְׂמַחָה אֵין שׁוּם אִיסוּר מְכ"ש בְּקִידוּשׁ הַלְבָנָה בְּשַׁבָּת אוֹ בִּי"ט דְּעוֹשֶׂה מִצְוָה הַשְׁקוּלָה כְּקַבְּלַת פְּנֵי שְׂכִינָה פְּשִׁיטָא וּפְשִׁיטָא שְׂאֵין בּוֹ שׁוּם אִיסוּר אֶחָד מִן הָאֲלָף וְאֲדַרְבָּה מִצְוָה קַעֲבִיד וְתַע"ב בְּרַכּוֹת ה'

במרוצה בנחת ושוֹבָה בְּמִדָּה טוֹבָה וְכִמוּ כֵן הַמַּצָּא תִּמְצָא שֵׁם בְּתוֹס' ד"ה מְפָנִי בִּיטוּל פ"ו וכו' ונ"ל ונראה דקי"ל פ'רַב אֲשֵׁי דְדָרַשׁ בְּחִיגָה פ"ק בְּחִיגָה וְלֹא בְּאִשְׁתָּהּ וְאִינוּ אוֹסֵר לְעַרְבׁ שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה וְעוֹד י"ל דְּלֹא חֲשִׁיבָא עִירוּב שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה כִּי אִם סְעוּדַת גִּישׁוּאִין לְבַד עכ"ל א"כ בְּקִידוּשׁ הַלְבָנָה אֵין בּוֹ שׁוּם אִיסוּר כְּלָל מִשׁוּם עִירוּב שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה לְפִי תִירוּץ רֵאשׁוֹן שֶׁל תוֹס' שְׂאִינוּ אוֹסֵר מִשׁוּם שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה כִּי אִם גִּישׁוּאֵי אִשָּׁה בְּמוֹעֵד וּלְפִי תִי שְׁנֵי שֶׁל תוֹס' דְּלֹא חֲשִׁיבָא שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה כִּי אִם סְעוּדָה לְבַד וְעַיִן בְּמִסְכַּת סוֹפְרִים פ' יו"ד הִלְכָה נִי"ו ונ"ל אֵין מְזַכְרִין בּוֹ (פִי' בְּתַפְלַת יו"כ) לֹא מוֹעֵד וְלֹא שְׂמֻחָה שְׂאִין שְׂמֻחָה בְּלֹא אֲכִילָה עכ"ל וְאֵע"ג דְּאֵי גִימָא הִלְכָה כַּמ"ד הִטְעַם שְׂאִין נוֹשְׂאִין גְּשִׁים בְּמוֹעֵד מִשׁוּם דְּאֵין מְעַרְבִין שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה וְהִיא גְזֵירַת הַפְּתוּב וְכָל עַרְב שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה אִסוּר וְכֵן יֵרָאֶה לְמַעַן בִּס' לְחֵם מִשְׁנֵה פ"ז ה"ל שְׁבִיתוֹת י"ט דְּמֵאַרְיָה מֵאֵד בְּדַבְרֵי הֶרֶמְב"ם אֲשֶׁר לְכַאוּרָה סְתָרֵי אֶהְדְּדֵי לְעוֹמֵת זֶה מֵה שְׁכַתְבַּת בַּה"ל אִישׁוֹת פ' יוֹד כְּמוֹ שְׁכַתְבַּתִּי לְעִיל וְאַחַר כָּל הַפְּלִפּוּל שְׂמֻחָתֵינוּ שְׁפָתֵינוּ שְׁפָתֵינוּ דַּעַת כְּתַב הַבְּעַל לְחֵם מִשְׁנֵם וְנ"ל י"ל דְּנִדְּאֵי רַבִּינוּ פֶּסֶק כַּמ"ד אֵין מְעַרְבִין אֲבָל מ"מ מ"ד אֵין מְעַרְבִין אֵינוּ מְכַחֲשִׁי לְמ"ד מִשׁוּם שְׂמֻחָת הַרְגֵל אֲלֵא מוֹסִיף עָלָיו דְּאִפִּילוּ שְׂאֵר שְׂמֻחָת גְּמִי אִסִּירִי לְכַד לֹא חָשׁ רַבִּינוּ ו"ל לְכַתּוּב טַעַם זֶה דְּמִנְיַת שְׂמֻחָת י"ט וכו' עכ"ל לְפ"ז אִסוּר לְעַרְב שְׂמֻחָה בְּשְׂמֻחָה דְּאִפִּילוּ שְׂאֵר שְׂמֻחָת דְּאֵין נוֹשְׂאִים גְּשִׁים בְּמוֹעֵד מ"מ אֵין הַנְּדוֹן דוֹמָה לְרֵאשִׁי לְאַסֵּן' בְּשִׁבִיל זֶה קִידוּשׁ הַלְבָנָה שְׁפָת וְעַיִן בְּתוֹס' שֵׁם בַּד"ה לְפִי שְׂאִין מְעַרְבִין וכו' גְזֵירַת הַפְּתוּב הִיא בְּדִרְשׁ לְקַמֵּן מְקַרָּא דְשְׁלֵמָה וּבִירוּשְׁלָמֵי דְרַשׁ מְדַכְתִּי מְלֵא שְׁבוּעַת זֹאת וכו' וְטַעַם נִרְאֶה קִצַּת דְּכִמוּ שְׂאִין עוֹשִׂין מְצוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת דְּבַעֲיִנן שְׂיָהָא לְבוֹ פְּנוּי לְמַצָּנָה אַחֲרַת וְלֹא יִפְנֶה עֲצָמוּ הֵימָנוּ וְכֵן בְּשְׂמֻחָה יֵהִי לְבוֹ פְּנוּי בְּשְׂמֻחָה אַחַת עכ"ל א"כ חִילוּק יִדְעֵנוּ בֵּין גִּישׁוּאִין לְקִידוּשׁ וּבִרְכַת הַלְבָנָה חֲדָא מְגוּ תִרְתִּי דְּנִדְּאֵי בְּגִישׁוּאִין אִם אָנוּ אוֹסְרִין לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה בִּי"ט לְהַקְדִּים עֲצָמוּ לְקַדֵּשׁ הָאִשָּׁה קוֹדֵם הַרְגֵל אוּ לְקַדֵּשׁ אַחַר הַרְגֵל וְאֵין הַמַּצָּנָה עוֹבְרַת מִשֵּׁא"כ קִידוּשׁ הַלְבָנָה שְׂעִידָנָא קַבִּיעַ לָהּ וְאֵינוּ בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם כִּי הַלְבָנָה פְּעָמִים מְתַפְסָה וּפְעָמִים מְתַגְלָה וְאִם יִהְיֶה אִסוּר לְקַדֵּשׁ הַלְבָנָה בְּשַׁבַּת אֲזִי יוֹשֵׁב וּבִטֵּל מְמַצָּנָה זֹו וְהוּי פְּמַצָּנָה עוֹבְרַת כִּי מִי יוֹדֵעַ אִם הִרְקִיעַ יֵהִי מְלֵא עֲבִים עֲבִי עָנָן וְאֵין נִרְאֶה דְמוּת הַלְבָנָה כָּל הַחֲדָשׁ הַהוּא וְנִיחָא לִיהַּ לְאִינֵשׁ לְמִיַּעֲבַד מַצָּנָה זֹו בְּזַמְנוֹ שְׂיֻכַּל לְקַיִים הַמַּצָּנָה לְכֵן אֲמַרִּין קַיִים וְלֹא יַעֲבֹר הַמַּצָּנָה שְׂפָא לִידוֹ וְאֵל יַחֲמִיצָנָה: זֹאת וְעוֹד אַחֲרַת וְדֵאֵי בִי"ט אִסוּר לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה שְׂמָה יִפְנֶה לְבוֹ מִשְׂמַחַת י"ט וְכֵן הִטְעַם שְׂאִין עוֹשִׂין מְצוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת מִשֵּׁא"כ קִידֵשׁ הַלְבָנָה שְׂהוּא לְרַגְעִים תְּבַחֲנָה פְּקוּדָה בְּעִיּוּנֵי בְּעֵלְמָא בְּלִי שׁוּם בִּיטֵל זְמַן רַק כִּי מִימֵי לְטִיגְנָא רַגַע כְּמִימְרָא בְּרַכַת הַלְבָנָה וְהוּא כְּשֵׁאֵר בְּרַכַת שְׂאֵנוּ אוֹמְרִין בִּי"ט וּבְשִׁבִיל זֶה אֵינוּ מְפָנֶה לְבוֹ מִשְׂמַחַת י"ט וְגַם אֵין בְּכֻלָּל שְׂעוֹשִׂין מְצוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שְׁהָרֵי בִי"ט גְּמִי מְחַוֵּיב לְהַשְׁלִים מֵאָה בְּרַכּוֹת וְה"נ בְּרַכַת קִידוּשׁ הַלְבָנָה מְצַטְרְפוֹת לוֹ לְהַשְׁלִים בְּמֵאָה בְּרַכּוֹת וְע"כ עַל שְׂמֻחָה פְּנֵה נְאֻמֵר וּלְשְׂמֻחָה מֵה זֹו הוּא עוֹשֶׂה לְבִטְלָה בִי"ט וְאִם בְּאֵת לְאַסֵּן' קִידוּשׁ הַלְבָנָה מִשׁוּם עִירוּב שְׂמַחַת מַצָּנָה בְּשְׂמַחַת י"ט יֵהִי אִסוּר לְסַמְּנָה גְּאֻלָּה לְתַפְלָה בִי"ט דְּהֵא גְּמִי שְׂמַחָה לוֹ וְעַיִן בְּמַס' בְּרַכּוֹת דָּף ט' ע"ב וְנ"ל א"ל ר' אֶלְשֶׁעִי לְעוֹלָא כִּי עֵיילַת לְהַתֵּם שְׂאֵל בְּשִׁלְמָא דְרַב בְּרוּנָא אַחִי בְּמַעֲמַד כָּל הַחֲבוּרָא דְאָדָם גְּדוּל הוּא וְשִׁמְחַת בְּמַצּוֹת זְמָנָא חֲדָא סְמָךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה וְלֹא פֶסֶק חוּקָא מְפֻנְמִיָה כּוּלָא יוֹמָא עכ"ל לְפ"ז סְמִיכַת גְּאֻלָּה לְתַפְלָה שְׂמַחָה הִיא לוֹ וְיִהְיֶה גְּמִי אִסוּר בִּי"ט

אע"כ אדרבה יהי ניקח לאדם לעשות שמחה בשלימות לשמון שמחת י"ט למיעבד מצוה כדאי במס' סנה' דף נ"ה ע"ב א"ר זירא אגא אכלי בסנה וחדו בסנה וכ"ש דחדו לבאי דקאעבידנא תרתי עכ"ל אף נאמר פאן דמי ששקדש הלכנה בי"ט שמחה הוא לו דקעביד תרתי ולדעתו הקלושה הדבר בהפוכי מיפד והשם על לב ישמח דאם ימנע ממצות קידוש הלכנה בי"ט צער הוא לא ויחן בתרדה ויהי חרד על המצוה ולא יהא בידו סיפוק לקיימה אחר הרגל ומצינו בא"ח סימן רפ"ח מי שיש לו עונג אם יבכה פדי שילף הצער מלבו מותר לבכות בשבת עכ"ל ע"ש ק"ו בן בנו של ק"ו דמותר לשמון בשמחה של מצוה בי"ט ולהסיר תוגה מלבו פן יבטל מן המצוה ולא יבא לכלל קיומי קיום אמרינו חביבה מצוה בשעתיה ועיין בתשובת ב"ח סימן פ' שכתב בשנת ש"ץ היו מקדשין הלכנה בליל ראשון של סנוכות והי' קצת מהססין בדבר זה והי' נראה להם שיש איסור מפני מערכין וכו' ודבר זה בדו מלבם בלי שום שורש מקום מפוסקים קדמאי ובתראי וכתב על האוסרין ומחמירין שהם בכלל כסיל בחשף הולף ואינו אלא מן המתמיהין ע"ש: והנה ראיתי בתשובת הרדב"ז סימן קל"ג שרוצה.

ליתן טעם לאסור קידוש הלכנה בשבת ע"פ קבלה מפני שהוא ליל זיווג ע"ש באריכות וטעמא מדנפשיה יתיב ומוסיף מדליה אמנם עיין בתשובת ב"ח סימן הנ"ל מ"ש בפלפול רחב על דין אחר מדיני קידוש הלכנה אשר ז"ל דין זה הוא ע"פ דברי הר"י גקמיליא שכתב פן עפ"י דרכי הקבלה וכבר אין אנו נוהגין ע"פ הקבלה כל שהוא נגד הדין שהרי אנחנו מניחין תפילין בחש"מ ומברכין על התפילין של יד מעומד וע"פ הקבלה אסור וכו' לפ"ז אין לנו עסק בנסתרות כי הנסתרות לה' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו ואם פן מהיכי תיתי לאסור קידוש הלכנה בשבת וי"ט: ושמעתי שיש אנשים מצפצפי' ומהגים מדעתיהו ועבדי פרישא מדכתיב ויאמר אלקים יהי מאורות ברקיע וגו' והיו לאנותות ולמועדים וגו' ושבת וי"ט הם גופן אות וכמו שאין מניחין תפילין בשבת וי"ט מטעם זה פה אין מקדשין בשבת וי"ט ע"כ תמצית דברייהם אמנם הכל בפיהם נשתמע הדבר ולא נאמר לפ"ז איך מברכין בשבת וי"ט הרואה קשת הלא מקרא מלא דיבר הפתוב את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ אלא טעם זה לפגם ולא לשבח בשלמא גבי תפילין אסור להניח בשבת וי"ט שהרי הם אות ושבת וי"ט אין צריף לאו' שהו גופן אות משא"כ אותות הנאמר בלכנה פירש"י אם המאורות לוקין וכו' וכן אות הקשת שנשבע הקב"ה שלא יביא מבול לעולם מה ענין זה לענין הנחת תפילין ולאו אותות שוין הן דכל א' אות בפני עצמו וכל חד וחד למילתיה והברכות הללו שאנו מברכין על הלכנה קאי על קידוש הלכנה ששחדש הקב"ה חדשים חידוש הלכנה בכל חדש וחדש וכן כשרואה קשת מברך זוכר הברית וכו' ואיך יעלה על הדעת לומר שלא לברך בשבת וי"ט מפל הלין מילין נראה בעליל מזונק שבועתים שאין שום איסור לקדש הלכנה בשבת וי"ט אדרבה להיפוך חביבה מצוה בשעתיה והיא שמחה של מצוה וביחוד אם יקרה כמו שהי' בחדש הזה שנתקשרו שמים בעבים ולא נראית הלכנה עד לילה אחת קודם פלות הזמן שראוי לקדש בו הלכנה ובין לילה הי' ובין לילה עבר ואין ספק מוציא מידי ודאי לית דין ולית דיין' לעורר ולפקפק על קידוש הלכנה שיהי' איסור כאשר בא בליל מ"ש לא ניראת הלכנה כי אם שעה אחת ובנדאי אותו שעה נראית כאלו הוא בעששית ותחת עיבה אשר ע"פ הדין אין לקדשה כי לא הי' נהנה מאורו והמחמיר

ה"א מתמיהי' והמקול נוגה לו ותבא עליו ברפת טוב יזכהו ה' לראות אור הלבנה פאור  
החמה ואור החמה פאור שבעתים כ"ד ביני אמודי דגירסא פה פראג ראש השנה לאילנות  
תפ"ב ליצירה נאם דוד הקטן אופנהיים ת"פ ק"ק פראג והמדינה: תשובה ודוד בא עד  
הראש לכל דבר הר גבוה ותליל פהר תבור יושב בעבור שפתותיו שושנים נוטפה מור  
עובר על פולם הולך וגובר ה"ה אהו' אדוני גיסי הגאון הגדול המפורסם בכל פנה ועבר  
נ"י פ"ה ע"ה כמהור"ר דוד נרו': הנה תשובתו הרמה קבלתי ושמתתי מה מאוד בשמחה  
של מצנת קידוש הלבנה אשר ירד לעוקמא דדינא ומפרחק תביא לחמו לדחות כל טעמי  
אחרונים על הא דאין לקדש הלבנה בשבת וי"ט ומי יעלה על לבו לעשות פו נגד מנהג  
הפשוט בכל תפוצות ישראל ונגד כל האחרונים שפוסקים פולם פאחד שאין לקדש  
הלבנה בשבת וי"ט ואי לאו מר גברא רבה נרב תבואות בכחו וחילו לאורייתא רמא  
דקנא וזקפ' ובאמת אי לאו דברי מר לא הייתי מזיז אפי' זיו ממנהג הפשוט אף שלא  
נעלם מאתי דהב"ח פסק בא"ח סי' רכ"ו ובתשובתו סי' פ"ו דמותר לקדש הלבנה בשבת  
וי"ט וכ"פ שם המ"א ודוחה הטעם דמרי"ל מ"מ התנה בתנאי פפול דדוקא היכא דעבר  
הזמן אחר השבת וא"א לקדשה במ"ש ואין דנין אפשר משאי אפשר דהא גם במ"שק  
עדיין יש שהות לקדשו כל הלילה שהוא תוף כ"ט י"ב תשצ"ג וילדע' ספר הלכה ברורה  
הנדפס מחדש ס"ק ז' פתב דמותר לקדש איזה שעות אחר הזמן ואף דלקאורה דברי  
הלכה ברורה דברי גביאות הם בלי ראי' פלל מ"מ מצאתי און ורא' לדבריו בס' שירי  
פנסת הגדולה סי' תכ"ו סעי' ב' שכתב וז"ל ולא י"ו בכלל נכתב בצדו אמר המאסף בשם  
רבינו ב"י לא הביא חולק בזה וכ"כ בס' הקבציר אבל אני מצאתי בשטת סנהדרין לאחד  
מגדולי האחרונים בשם תלמיד הרי"ף והרב המאירים ז"ל דאפי' י"ו בכלל עכ"ל (וכן  
פסק גיסי הרב הגאון בספרי א"ז) ובאמת דברם אלו תלויים בפלוגתא דש"ס דחולין דף  
נ"ד ונ"ה ובגדה דף נ"ה אי אמרינן עד ועד בפלל או לא ומסקינן להלכה דלחומרא אזלינן  
וכן בבבבקה שומעין להקל שלא יברך ברכה לבטלה אף שלא נעלם מאתי מ"ש תוס' שם  
דף מ"ו ע"א דלא אמרינן הכי רק במשנה או בבבביתא והאי עד יום י"ו מימר' בפ' היו  
בזקין מ"מ עידי ספיקא לא נפקינן ואין לברך יותר מזה ועוד י"ל דאין פאן ספק פלל  
דנדאי עד ולא עד בכלל משום דטעמא הני פנין דאז היא במלוואה פי נפיא וא"כ אחר  
כ"ט י"ב תשצ"ג הלכה וחסרה מעיגולה אף משו' הא לא תברא די"ל דהא לדעת הטור  
משמע דט"ו יום שלמים מהמולד נכון לקדשה כמ"ש המ"א אע"ג דאחר חצי כ"ט י"ב  
תשצ"ג היא הולכת וחסר אצ"ל דבזמן מועט כזה עדיין לא ניפר חסרונה וא"כ ה"ה  
לדעת כל גדולי האחרונים הנ"ל מותר לקדשה גם ביום י"ו מה"ט א"כ למעשה אין  
לסמוך עליהם לקדש ביום י"ו ולברך עליהם בשם ומלכות רק יש לקדשה בלי שם  
ומלכות אם לא הי' יכול לקדשה מקודם אבל להתיר לקדשה בליל שבת בשעה שעדיין  
יש שהות לקדשה במ"ש ביום ט"ו מעת המולד לדעת הטור ונדאי אין להקל דהא מפח  
עד ולא עד בכלל אתה רוצה להחמיר כמסקנת ש"ס הנ"ל וזהו חומרא דאתי לידי קולא  
לקדשה בליל שבת גם ראיתי לעוררו דמ"ש שם הט"ז בס"י תכ"ו ס"ק ב' דאם לא קדשה  
עד תענית אסתר וכו' וצ"ל דמיינרי שהמולד הי' זמן מה קודם ר"ח בענין שאח' ליל י"ד  
שעה עוברת דאל"כ לא מיקרי שעה עוברת ולעת הזאת תו לא מידי פנ"ל הק' יעקב:  
שאלה לב נשאלתי פשחל ז' אדר ביום ה' ואז הי' בליל ה' נגהי יום ו' פבר עברו ז' ימים



מיום המולד הלבנה ויש שהיו רוצי' לקדש הלבנה ביום ה' שהוא זיין אדר ולא הי' רוצין להמתין עד מש"ק ונותנין טעם לדבריהם פינן שביום הקוד' הי' מיתת משה רבינו ע"ה וניתן רשות ליהושע שהוא פני לבנה ע"כ ילמדנו רבינו אם יש לקדש אותה או' נימא דאין לקדש עד מש"ק שהוא בתוך עשרה ימים למולד פמבואר בש"ע סי' תכ"ו ע"ש ועוד נשאלתי ב"א שעשה לו רפואה לסנוור על העין והיו עיניו מפורכים בענין שלא הי' יכול לראות פלל ולא הי' יכול ליהנות מאור הלבנה וגם המשמשים שהיו עמו בחדר זה לא הי' יכולים ליהנות מאור הלבנה ובמוצאי שבת קידש העולם הלבנה בחצר שהוא לפני ביתו אם יכול לקדש ולברך עמהם או לא פינן דאי אפשר לו ליהנות מאור הלבנה ולא יכול לראות פלל אין רשאי לברך עמהם: תשובה על הראשון ראשון לע"ד זה הוא טעם פגום מעיקרא ולא ידעתי מאין יצא להם טעם זה ואפשר שלמדו כן ממה שפיתבו איזה אחרונים על הא דאי' בש"ע א"ח סי' תכ"ו דאין לקדש הלבנה במוצאי ט' באב וכתב גיסי בספרו א"ז על א"ח סוף סי' תקכ"א ס"ק כ"ט ונ"ל ושמ נתבאר לקדש במוצאי ט' באב וכ"כ בש"ע ר"י לור' כי בט' באב נולד בן דוד ומבשרין ללבנה ולישראל שעתידין להתחדש עכ"ל ובאמת מנהג זה ג"כ לא נתפשט ברוב ישראל ובכל מקום ואפ' הנוהגים כן היינו דוקא בט' באב שמבשרין לנו בשורה טובה ללבנה ולישראל שעתידין לחדש ודוד מלך ישראל חי וקיים והבו שלא להוסיף עלה גבי יהושע דמה בשורה טובה יש פאן שנסתלק משה וניתן רשות ליהושע שהוא רק כפני הלבנה עד שאמרו בש"ס אוי לאותה בוישה ואוי לאותה פלימה ומה גם שניתן כבר ליהושע רשו' קודם מיתת משה ועוד מה בשורה טובה יש פאן פינן שגם יהושע כבר נסתלק עם כל הדורות הראשונים והדנ' יתום נשאר לפנינו ואין לנו לבדות חידושי דינ' נגד הש"ע בלי ראי' מספק' וראוי' לגער באותן שרוצין לעשו' כן ועל מה ששאלתני על אחד שלא יכול להנות מאור הלבנה משום דעיניו היו מפורכים נראה לע"ד שאינו רשאי לברך ולקדש הלבנה ואע"ג דמהרש"ל בתשובתו סי' ע"ז כתב דסומא חייב לקדש ולברך הלבנה היינו דוקא אם הוא ברחוב עם אחרים ואחרי' רואי' את הלבנה אז חייב לברך אף שהוא סומא ואינו רואה אבל היכ' שהוא בביתו במקו' שא"א לו ליהנות מאור הלבנה גם הוא מודה דאין לברך ואפ' בביתו הדין כן אא"כ שעומד במקום שנהגו אחרים מאור הלבנה ועוד דהרי יש עוד זמן לקדש ועכ"פ מחויב לכונן לשמוע הברכה כדי שיוכל לענות אמן וגדול העונה אמן כנ"ל הק' יעקב: לג הקשה לי חכם אחד דברי רש"י סתרי אהדדי דבסנפה דף מ"ה ע"א במתניתן ההלל והשמחה שמנה וקאמר הש"ס מה"מ דת"ר והיית אף שמח לרבות לילי אחרון י"ט של חג לשמחה ופירש"י דאתי רבי לילי י"ט אחרון שהוא טפל ק"ו היום שהוא עיקר ושאר הלילות לא צריכי קרא ד'מים אפ' לילות עכ"ל רש"י ובפסחים דף ע"א אי' שם לימא מסייע ליה והיית אף שמח לרבות לילי י"ט אחרון לשמחה אתה אומר לילי י"ט אחרון או אינו אלא ליי"ט ראשון ופירש"י שם ונ"ל לרבות לילי י"ט האחרון ואין שמחה אלא באכיל' שלמים וי"ט האחרון גופ' לא דהא תרי פעמים שבעת ימים פתיב אבל שמיני לא: תשובה הנה באמת לכאורה נראה הדבר תמוה בעיני מאד על רש"י מאור הגולה שישתור דבריו עצמו הגם שמהרש"א ו"ל ר"פ לול' וערב' מצאתי שהרגי' בקוש' זו על פירש"י זו ויני' בקוש' והנה אח' עיוני לפי קט שפלי נ"ל דלק"מ דבסנפה פירש"י כן לפי הסוג' דהתם דקאי אליבא דאמת דמהאי טעמא מרבינן לילי יום טוב

אחרון משום דיש שמחה לפניו משא"כ לילי י"ט ראשון דאין שמחה לפניו וקשה לי  
אימא איפכא מרבה אני לילי י"ט ראשון שיש שמחה לאחריו משא"כ לילי י"ט אחרון  
לכה הוצרה רש"י לתרץ ולפרש דיש ב"ט אחרון ג"כ שמחה לאחריו משום דיש ג"כ  
שמחה ביום פינון שק"ו הוא אם מרבינו לילי י"ט אחרון שהוא טפל ק"ו היום שהוא  
עיקר ומסתבר טפי לרבות ליל אחרון שיש בו שמחה לפניו ולאחריו מש"אכ בליל א'  
שאין בו אלא שמחה לאחריו ולא לפניו משא"כ שם בפסחים פירש"י ו"ל לפי הס"ד  
בסוגיא דלכה לאו מרבינו לילי י"ט הראשון לפי שאין לו במה שישמח אבל משום טעם  
דאין שמחה לפניו לא משום דיש לו פנגדו שמחה לאחריו מש"ה פירש"י שם ב"ט  
אחרון ליכא שמחה לאחריו כלל אבל באמת לפי מסקנא דש"ס דהא לא מרבינו י"ט  
ראשון הוא מטעם דאין שמחה לפניו ולא מטעם דאין לו במה שישמח ע"כ צ"ל כפירש"י  
בסופה ובזה מתורץ ג"כ מה שמקשים תוס' שם בפסחים ד"ה לילי י"ט האחרון פירש"י  
ו"ל דוקא אבל יום השמיני לא וקשה לריב"א דהא תנו ההלל והשמחה שמונה וכו' ועוד  
דמאי פריה לקמן וכו' ע"ש אף לפי מה שכתבתי לק"מ דרש"י לא פ"י כן רק לפי הס"ד  
של לימא מסייע ליה אבל לפי האמת כל זה אינו וזה נ"ל ברור בכוננת רש"י ו"ל פנ"ל  
הק' יעקב: שאלה לד טנרא תקיפא ספינא חריפא פאבימי ועיפא ה"ה אחי חורגי הדיין  
המצויין המופלא ה"ה מהור"ר וואלף נר"ו כתבה הגיעני והקשת לשאול כשואל מדעת  
וכענין ונ"ל בפסחי דף מ"ם ע"ב דקאמר הש"ס אין מוללין את הקדירות בפסח וכו'  
וי"א אף נותן את החומץ ואח"כ נותן את הקמח מאן י"א אמ' ר"ח ר' יהוד' היא דתנו  
האלפס והקדירה שהעבירה מרותחין וגו' ר"י אומר לפל הוא נותן חוץ מדבר שישבו  
חומץ ופירש"י בד"ה לכל הוא נותן לכל מיני מאכל הוא נותן בכלי שני חוץ וכו' עכ"ל  
ובמס' שבת דף מ"ב ע"ב אבעי' ליה ר' יהודא ארישא קאי אכלי ראשון ולקול' או אסיפ'  
קאי אכלי שני ולחומר' פליג ר"י ומסי' הש"ס ת"ש דתנ' ר"י אומר לכל האלפסי' הוא  
נותן ומסיק הש"ס דאריש' קאי פדקתני בפרי' להדיא וכן פירש"י בעצמו שם ואיך  
פירש"י פאן בפסחים שלא אליבא דמסקנא דשמעתא זהו תוכן קושיתך ובאמת לפום  
ריהטא הוא תמי' קניימ' דאף דפשוטו פשטא דמתניתין משמע אסיפא דסמוך ליה קאי ר"י  
מ"מ ודאי לא נעלם מרש"י מסקנא דשמעתין דשבת וכן הוא בפרייתא להדי' ולא ה"ל  
לפרש נגד מסקנת הש"ס דנהירין לי שבילי דש"ס בכל מקום ובאורו נראה אור וכאשר  
נרדתי אל העיון נ"ל שדברי רש"י ו"ל מדוקדקי הדק היטב דלכאורה קשה בסוגיא דש"ס  
זה דאי.

האי מוללין את הקדירות מיירי בכלי ראשון למה אין מוללין את הקדירות בפסח פינו  
שהוא רותח דכלי ראשון אפי' לר"י דס"ל כלי ראשון שהוסר מעל האור אינו מבשל  
מ"מ אפי' בלא חומץ אינו מתחמץ דהוי חליטה וחליטה אינו מתחמץ לדינא דש"ס כדאי'  
בפסחים דף ל"ו ועיין בא"ח סימן תנ"ד בב"י שם אלא ודאי דהאי מוללין את הקדירות  
בכלי שני מיירי ואפ"ה היכא שיש שם חומץ מתבשל ואינו מתחמץ ומדמוקי רב חסדא  
כר"י ע"כ אי"ס לר"ב חסדא דר"י קאי ארישא בכלי ראשון א"כ י"ל דבכלי שני מודה  
ר"י דאינו מתבשל ע"י חומץ שנתן מקודם ומנ"ל דר"י היא אלא ודאי דר"ח ס"ל דר"י  
גם בכלי שני קאמר שמתבשל ע"י חומץ ושפיר אתי' כר"י ואל תתמה דאיך מוקי רב  
חסדא כר"י שלא אליבא דהלכתא דהא במסקנ' ר"י ארישא קאי זה אינו קושיא כלל

משום דהא מקשה שם ונוקמי כר' יוסי ואף שר' יוסי הוא נמי שלא אליבא דהלכת' דהא  
אמר שמואל בהדנ' אין הלכה כר' יוסי משום דגם אין הלכה כר"א ע"ש ואקנה לאל דכי  
שכיבנא רש"י יפוק לנותי דשפיר תרצתי סוגי' דשמעת' אליבא דהלכת' גם מ"ש מכ"ת  
שיש מי שהשיג עלי במה שכתבתי בספרי ש"י ח"א סי' ע"ו דרק אחיו הגדול מחויב  
לכבד ולא שאר אחרים ומה שפירש רש"י פ' ויחי גבי יששכר וזבולן לא היו מדברים  
בפני אחיהם הגדולים הוא רק מטעם שלא לבזותם לדבר בפני מי שגדול ממנו אבל לא  
שמתחייב לכבדו ע"ש והשיג המשיג דא"כ לא ה"ל לרש"י לתלות הדבר בשלא הי'  
מדברים לפני אחיהם וכו' ומכ"ת הביא סיוע לדברי מפירש"י ורד"ק בשמואל סי' כ' על  
פסוק כי זבח משפחה הוא וכו' וצוה לי אחי והנה בנדאי ראיתך הוא ראי' ברורה ומספקת  
וסייע שיש בה ממש אבל מעיקרא אין פאן השגה כלל כי אין זה אפי' דקדוק עניות  
דרש"י פשטא דמלת' נקט שהיו אחי ולא דוקא נקט לדיוקא וישך פחו וחילו לאוריית'  
שתיצת את דברי בטוב תלין ממנו א"ח הק' יעקב: שאלה לה על אשר שאלתני ליישב  
בישוב נכון מתלמוד אחד על מה שכתבתי בספרי ח"י בהל' פסח סי' תמ"ג ס"ק וי"ו  
ליישוב דעת הב"י שמקשה דברי הטור שכתבן והא"ע אהדדי ולסלק תלוננו האחרונים  
שעלו והארכתי שם בדבר ליישב הפל וכתב וז"ל הנה דעת אמ"ו אינו מוכן לי שהרי  
הב"י עצמו בא"ע סימן כ"ח נראה דלהרמב"ם בכל איסורי הנאה דדבריהם אינ' מקודשת  
ע"ש באריכות משמע מדבריו לומר דאף איסורי דרבנן פהאי דהוא חמץ דאוריית' ושהו'  
דרבנן וה"ה שהו' דאוריית' וחמץ דרבנן אבל חמץ דרבנן ושהות דרבנן חוששין לקידושין  
עכ"ל הב"י וכן פתב נמי בכ"מ ריש פ' ה' מהל' אישות ע"ש הרי הב"י פתב להדיא דלדעת  
הרמב"ם בין בחמץ דרבנן ושהות דאורייתא ובין חמץ דאורייתא ושהות דרבנן אמרינן  
בתרנוייהו דאין חוששין לקדושין ואיך פתב אמ"ו ליישב דעת הב"י ולומר דס"ל לב"י  
וש"ע דלשיטת רש"י והרמב"ם דוקא בחמץ דאורייתא ושהות דרבנן אין חוששין  
לקידושין אבל בחמץ דרבנן לעולם הוי קדושין ע"כ תוכן דבריו תשובה להוציא חלק  
אי אפשר אף שראשי ואברי' כבד' עלי ע"ד ששאל בספרי ח"י בהל' פסח סי' תמ"ג  
ס"ק וי"ו ידעתי גם ידעתי בשעת הפתיכה שכתבתי פן בספרי הי' לפני הב"י וכ"מ כש"ע  
וידעתי שהב"י והכ"מ לא הי' מפרשי דעת הרש"י והרמב"ם כמו שכתבתי בספרי ומש"ה  
מתמיהים האחרונים על הטור והרמב"ם וש"ע כמו שהאריכו בזה פל האחרונים אבל  
לענ"ד נ"ל לפרש דאף שהב"י בשעה שחיבר ספרו הב"י והכ"מ לא עלה על דעתו לפרש  
כמו שפרשתי ולכן הניח ג"כ בספרו הב"י דברי הטור בצ"ע אבל כאשר ירד לעומקא  
דינא לסדר הדברים בש"ע לקבוע הלכה למעשה חזר מפל זה ופי' דברי הפוסקים כמו  
שכתבתי לפרש בספרי לכן סידר פן דבריו בש"ע ואין פאן סתירה כלל ואל תתמה ע"ז  
כי כה"ג מצינו פמה פעמים בש"ס בגילדותו מה סבר ובזקנתו מה סבר שחזרו מדבריהם  
וכה"ג מצינו בפוסקים שהרי הרמב"ם בפ"י המשניות חזר אח"כ בספר פסקיו וכה"ג  
הרא"ש ושאר פוסקים ואין פאן קצת תמיה' כ"ד הק' יעקב: שאלה לו על אשר שאלתני  
ליישב בישוב נכון על הגושניא שהקשה הט"ז בהל' ט"ב ריש סימן תקנ"א ס"ק א' וז"ל  
שפא יקדמנה אחר וכן איתא בגמרא משמע דבלא"ה אסור לארוס ובטור פתב דבארוסין  
בלא סעודה ליכא שמחה וא"כ קשה לאיזה צורך הוצרך הגמרא לטעם שפא יקדמנו  
אחר אף שט"ז פתב קצת ישוב מ"מ בעיני הוא דחוק ולא נייח לי ע"כ בקשתי מאת מ"ו

נר"ו לפרש לי הדבר על נכון גם נפשי בשאלתי אי מותר לאכול בשר ולשתות יין בליל שלפני המילה ובשלישי למילה פי רבים אומרים שכן נהגו בפני גאוני ארץ קדמאי עכ"ל השואל: תשובה הואיל שהוא דבר בעתו נתתי אל לבי להשיב לו ונהגו באמת מכ"ת קיצר בדבריו מה שדחקו בדברי הט"ז כי ודאי מה שתירץ דס"ל להטור דבמקום שאסור משום אבילות לא מהני שמא יקדמנו אחר וראיה מאבל דפסק הטי"ד סימן שצ"ב דאסור אפי' באירוסין וכן לעגנו תענית גשמים וכו' ע"ש בזה ודאי דברים נכונים ומקורחים בדעת הטור וכמ"ש הט"ז וכן נ"ל מסבא דנדאי מטעם שלא יקדמנו אחר אין מתירין להקל באבילות דאיכא אסור רק בחול המועד דעיקר הטעם הוא פדי שלא יערב שמחה בשמחה אבל להקל עי"ז באיסור אבילות נדאי אין להקל מטעם זה ולהכי הוצרך הטור הטעם דבאירוסין לבד ליכא שמחה וכן מבואר בסוגיא דש"ס דיבמות ופירש"י שם דף מ"ג ע"ב ע"ש אף אי קשיא הא קשי' דל"ל פלל הטעם שלא יקדמנו אחר ברחמים די בטעם זה דבאירוסין בלא סעודה ליכא שמחה ומה שרוצה הט"ז לחלק בשביל זה ולומר דליכא שמחה גדולה אבל מ"מ שמחה קצת איכא זהו נגד סתימת לשון הטור דכתב דליכא שמחה משמע אפילו שמחה קטנה ליכא וזה דוחקו בדברי הט"ז ול"נ לתרץ קושיא זו דבטעם זה לבד דבאירוסין ליכא שמחה מ"מ יהי' אסור לארס מטעם אחר כמ"ש הב"י בשם הר"ן דמי שאין לו בנים מותר לישא אפילו בנים האלו ומה שאין נוהגין לישא היינו משום דלא מסמני מילתא לעשות גישואין בנים אלו א"כ מה"ט ראוי לאסור אף האירוסין לכך הוצרכו ג"כ לטעם שלא יקדמנו אחר ברחמים והוא דפסק רמ"א פאן דמותר לארס ובי"ד סימן שצ"ב כתב רמ"א דגם לארס אסור כל שלשים וכן עיקר הא נדאי לא קשיא כמ"ש הט"ז דבאבלות חדשה מחמירין טפי פדאייתא בש"ס דיבמות ובתוס' שם וכ"כ הרא"ש בפ"ב דתענית להדיא דבמילי דייחיד מקילין טפי באבילות ישנה ויהי רצון שיבנה בה"מ במהרה בימינו ויתחדש ימינו פקדם: ועל מה ששאלתני אי מותר לאכול בשר ולשתות יין בליל שלפני המילה מר"ח אב ואילך האמת אגיד ולא אכחד כי עד עתה לא הי' דעתי להחמיר בענינים הללו שהוא רק מצד המנהג וחקירות אחרונים באבלות ישנה אף שראיתי בשו"ת כ"ג בא"ח סימן תקנ"א שמביא בשם תשובת מהר"י ברונא בהגהותיו לב"י סעיף ל"ג שאין לאכול בשר לפני המילה מ"מ כיון שאמרו שנהגו היתר הנחתי להם מנהגם אכן עכשיו שרבו המינים והאפקורסים המאמינים באמונה כוזבת בפגור מובס ש"ץ ומ"ש ונמ"ז שחסית והדיח ומזלזלין באבלות של ט"ב מאד תפח רוחם ונשמתם בכך ראוי לעשות גדר ומשמרת למשמרת ואני מורה להם היתר במקום שנהגו להתיר אחד או בשר או יין ומאכלו חלב פדי לעשות זכר לחורבן להוציא מלבן של צדוקין אלו אכן ביום המילה פשוט הוא דשניהם מותרין בשר ויין לכל הקרואים אפילו בשבוע שחל ט"ב דהיינו למנין עשרה מלבד קרובי פסול עדות כנ"ל להורות: הק' יעקב שאלה לו תשעה באב שנת תפ"א שחל להיות בשבת ונדחה לאחר שבת ואחד הי' לו חולי שאין בו סכנה כ"כ וקיבל עליו התענית והתענה עד אחר חצות לזמן מנחה גדולה ונחלש עד שצנה הרופא שלא יתענה יותר והורה להם המורה שיתפלל מנחה גדולה ואח"כ יאכל ולפי שהתפלל תפלת מנחה ביחידות שכח מלהניח תפילין פדינו ושאל השואל מה תקנתו: תשובה הנה בודאי מה שהורה המורה שיתפלל מנחה גדולה יפה עשה כיון שנדחה ט"ב על יום א' א"צ להשלים אפילו בחולי קצת וכן נהגתי להורות

בְּיַלְדוֹ תוֹךְ שְׁלֹשִׁי אוּ בְּמַעֲוָבָת וּמִיַּחֲזוֹשׁ קִצָּת דְּהָא אָפִילוּ מִשׁוּם כְּבוֹד הַמִּילָה הַקָּילוּ  
בַּהֲנָ"ל כְּמִבּוֹאֵר בַּא"ח סִימָן תַּקנ"ט סְעִיף ט' כ"ש בְּמִקּוֹם חֲשֵׁשׁ חוֹלִי וְלַעֲנֹן הַנִּסְתָּה תְּפִילִין  
בְּוֹדָאֵי אִם יָכוֹל לִילָךְ לְבַה"כ אוּ לְצַרְף אֲלֵיו מְנַן בְּבִיתוֹ מְנַחָה בְּזַמְנוֹ אִזִּי יִצְרַף עִמָּהֶם  
בְּהַנִּסְתָּה תְּפִילִין כְּאֵלוֹ הַתְּפִלָּל עִמָּהֶן וַיְכַוְּנוּן עִם הַש"ץ בְּחִזְרַת תְּפִלָּה עִם סֵדֶר קְדוּשָׁה  
וְאִח"פ יִחְלִיץ אוֹתָם קוֹדֶם שְׂיִתְפַּלֵּל עַרְבִית וְכַמ"ש הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה בִתְשׁוּבָתִי חֵלֶק ב' סִימָן  
כ"ד וְאִם אֵי אֶפְשָׁר כָּלֵל לְצַרְף לוֹ לְמַנְנוּ אִזִּי יִתְפַּלֵּל עַרְבִית בְּעוֹד הַיּוֹם וְיִלְבַּשׁ הַתְּפִילִין  
וְיִתְפַּלֵּל בּוֹ עַרְבִית ק"ש עִם בְּרִכּוּתֶיהָ וְאִח"פ יִחְלֹץ הַתְּפִילִין קוֹדֶם שְׂיִתְפַּלֵּל י"ח כֹּן נ"ל  
אֵע"ג דְּכַתְּבִיתִי שֵׁם בִּתְשׁוּבָה דְּאִין לְהַתְּפַלֵּל עַרְבִית עִם הַתְּפִילִין מ"מ בְּגִדוֹן דִּידֵן שְׁשַׁכַּח  
מִחֲמַת אֲנָס חוֹלִי רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת כֹּן כְּדִי שְׁלֵא יְהִי כְּקַרְקֶפֶת דְּלֵא מְנַח תְּפִילִין כַּנ"ל וְיַמְעַנְנוּ  
לַעֲנֹן בְּאוֹתוֹ הָעֲנֵנוּ בְּאִתִּי לְהוֹדִיעָךְ מ"ש הַמ"א בַּהֲל' ט"ב סִי' תַּקנ"ב וְנ"ל עַמ"ש בַּש"ע  
אִם חָל ט"ב בַּא' בְּשַׁבָּת אוּ בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה לְאַחַר שַׁבָּת אוֹכַל בְּשָׂר וְכַתְּב הַמ"א אוֹכַל בְּשָׂר  
וְאִסּוּר לְמַנְנֵעַ מְמַנּוּ אֵע"ג דְּאִין חַיִּיב לְאַכּוֹל בְּשָׂר בְּשַׁבָּת מ"מ כִּינּוּן שְׁנַמְנַע מִשׁוּם אָכַל  
עֲבִיר' הִיא וְקִשָּׁה דְּבִי"ד סִימָן שִׁמ"א סְעִיף א' בַּהֲג"ה כְּתַב דְּאוֹנָן בְּשַׁבָּת אוֹכַל בְּשָׂר אִם  
יִרְצָה וִי"ל דְּהַטְעַם דְּאוֹנָן אִינוּ אוֹכַל בְּשָׂר לְאוֹ מִשׁוּם אֲבִילוֹת אֲלֵא מִשׁוּם כְּבוֹד הַמֵּת עַכ"ל  
לְשׁוֹן הַמ"א שָׁם: וְתַמָּה תַּמָּה אֶקְרָא עַל כָּל דְּבִרְיוֹ כִּי תִירוּצוּ אִינוּ תִירוּץ כָּלֵל דְּהֵלֵא כָּל  
דִּינֵי אֲבִילוֹת הוּא אִינוּ אֲלֵא מִשׁוּם כְּבוֹד הַמֵּת כְּדֵאִיתָא בִּי"ד סִימָן שִׁמ"ה דְּמַה"ט הַמְּאַבְּד  
עֲצָמוֹ לְדַעַת אִין מְתַאבְּלִין עָלָיו מִשׁוּם שְׁאֲבִלוֹת הוּא כְּבוֹד הַמֵּת אָכֵן הַקְּוִשָׁא מְעִיקְרָא  
לִיתָא דְּהָא כְּתַב הַטּוֹר בַּא"ח סִימָן תַּקנ"ב דְּאִין לְמַנְנֵעַ לְאַכּוֹל בְּשָׂר מִשׁוּם שְׁהוּא דְּבַר  
הַנִּיכָר וְאֲבִילוֹת בְּפִרְהָסְיָא אִסּוּר לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת כְּדֵאִיתָא בַּמ"ק ע"ש וְאִינוּ בְּפִרְהָסְיָא  
קִי"ל דְּשָׂרֵי בְּשַׁבָּת וִי"ט כְּדֵאִיתָא לְהִדְיָא שָׁם בִּי"ד סִימָן שִׁמ"א אִם מְחֻשֵׁיף עַל הַתְּחוּ'  
בַּשֵּׁב' קוֹבְרוּ בִּי"ט רִאשׁוֹן ע"י עֲפוּ"ם אוּ בִּי"ט שְׁנֵי ע"י עֲצָמוֹ חָל עָלָיו אִינוּ לְאַסְרוֹ  
בְּכּוֹלָן וְא"כ אִין לְדַמּוֹת כָּלֵל זֹו לְזֹו וְלֵק"מ גַּם בְּדַבְּרֵי הַט"ז סִימָן תַּק"ס סוֹף ס"ק א' סִימָן  
וְנ"ל כָּל זֶה הַנֶּזְ"ל נִכּוֹן מְאוֹד וְהַב"י לֵא יִצָּא יְדֵי חוֹבַת הָעֵינּוֹן בְּנֵה אֲגַב חוֹרְפִי עַכ"ל גְּרָאָה  
שְׁכַוְּנוֹתוֹ עַל מ"ש הַב"י עַל הַרְמַב"ם וְלֵא חֲשֵׁשׁ לְכַתּוּב שְׁאִם נִפְלָה אִינוּ חוֹזֵר וּבוֹנֵה אוֹתוֹ  
מִשׁוּם דְּמִלְתָּא דְּפִשְׁיטָא הוּא וְע"ז הַשֵּׁיג שָׁם וְכו' וּבְאַמַּת לֵק"מ דְּגַם הַב"י לְכַד פְּנוּנְתוֹ  
דְּלֵהֲכִי הוּא מְלִתָּא דְּפִשְׁיטָא כִּינּוּן שְׁכַתְּב אִין מְחִיבִין לְקַלּוֹף מַכ"ש שְׁאִינוּ בּוֹנֵה בְּתַחֲלָה  
ע"ש וְק"ל הַקְּטָן יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה לַח עַל הָא דְּאִיתָא בְּש"ס דַּר"ה דָּף כ"ח ע"א אָמַר רַב  
יְהוּדָא בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה לֹא תִקְעַע וְאִם תִּקְעַע יִצָּא מ"ט עוֹלָה בֵּת מְעִילָה הִיא וְכִינּוּן דְּמַעַל  
בַּה נִפְקָא לְחוֹלִין וּפִירִש"י שָׁם וְנ"ל שֶׁל עוֹלָה וּפִירִשׁוּ מַחֲזִימִים דְּאִי לְאַחַר זְרִיקָה אִין מְעִילָה  
לֹא בְּקַרְנֵיהָ וְלֹא בְּעוֹרָה עַכ"ל וְקִשָּׁה אֲמַאי לֹא פִירִש"י דְּתַלְשׁוּ קוֹדֶם זְרִיקָה וּמַנ"ל דְּאִיִּירִי  
בְּפִירִשׁוּ מַחֲזִימִים דְּנִקָּא: תְּשׁוּבָה הִנֵּה לְכַאוּרָה הוּא תְּמִינָה קִיִּימַת וְכֹן מְצַאֲתִי רִאִיתִי בְּכֶסֶף  
מְשֻׁנָּה פ"ק מַהֲל' שׁוֹפָר שְׁכַתְּב עַל הַרְמַב"ם עַל מַה שְׁכַתְּב שָׁם שׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה לֹא יִתְקַע  
בּוֹ וְכַתְּב שָׁם הַכ"מ וְהוּא לְשׁוֹן הַגָּאוֹן מַהֲר"ר מְנוּחַס וְכֹן הוּא בְּתוֹס' בְּזַבְּחִים הִינּוּ כְּשֶׁתְּלִישׁוּ  
קוֹדֶם זְרִיקָה דְּאֵלוֹ אַחַר זְרִיקָה אִין מְעִילָה לֹא בְּעוֹרָה וְלֹא בְּקַרְנֵיהָ שְׁהַכֵּל לְכַהֲנִים עַכ"ל  
הָרִי שֶׁהַכ"מ פִּי' כֹּן לְהִדְיָא גַּם הַתּוֹס' בְּזַבְּחִי דָּף פ"ו ע"א ד"ה אֲתִי זְרִיקָה וְשָׂרִיגְהָ כְּתַבוּ  
ג"כ דְּמִיִּירִי בְּפִירִשׁוּ מַחֲזִימִים אוּ לְפָנֵי זְרִיקָה ע"ש וְכַדִּי לְבַרֵּר נ"ל דְּדַבְּרֵי רִש"י נְכוּנִים  
וּמְדוּקְדָקִים דֵּא"א לֹא מְשַׁתְּלִישׁוּ לְאַחַר שְׁחִיטָה א"כ צ"ל שְׁנַשְׁחַט הָעוֹלָה בַּעַר"ה וְתִקְוֹן  
מְמַנּוּ שׁוֹפָר דַּבְּר"ה אִסּוּר לְתַקְוֹן מְמַנּוּ שׁוֹפָר כְּדֵאִי לְהִדְיָא שָׁם בַּר"ה דָּף ל"ב ע"ב בְּמַתְּנִיתִין

להדיא ואין מקריבין עולת חול בי"ט פדאי בשבת דף כ"ד ע"ב גם מפסל בלינה וא"כ צריף לזרוק ולהקריב באותו יום בער"ה וא"כ שוב אין מועלין בו פיון שפכר גזרק והותר לפהגים להכי הוצרך רש"י לפרש שנתלש מחיים קודם י"ט של ר"ה ועדיין העולה בחיים בר"ה לפיכך מועלין בו וכל זה אתי שפיר לדעת רש"י ז"ל שפסק כר' אלעזר דאמר הכי בפי' מנבח מקדש דף פ"ו ע"א פרש"י לפני זריקה מועלין בהן לאחר זריקה לא נהנין ולא מועלין אכן הרמב"ם פ"ג דמעילה ופ"ו מהל' מעשה קרבנות פסק כרבה דבעולה פירשו לפני זריקה הזריקה מתרת אפי' למעבד קמא דספינא ולאחר זריקה מועלין בו לעולם א"כ דברי כ"מ פ"א מהל' שופר דפי' בדברי הרמב"ם ז"ל ג"כ כפירש"י הוא דמיירי דוקא דפריש לפני זריקה לא אתי שפיר וצ"ע ודוק: ואידי דעיניתי בהא מלתא ראיתי בדברי הרמב"ם עוד מלתא דתמי' שכתב שם וז"ל שופר של עולה לא יתקע בו ואם תקע יצא שאין בקול דין מעילה וא"ת הלא נהנה בשמיעת קול מצוה לאו ליהנות ניתנה עכ"ל הנה בנדאי מ"ש מצוה לאו ליהנות ניתנה הוא מסקנת הש"ס שם אבל מ"ש אין מעילה בקול זה לא הוזכר כלל בש"ס אדרבה משמע בש"ס שם דאי לא אמרינן דבמצות לא שייך הנאה הוי ממש מעילה ודוחק לחלק ולומר מש"ה כתב הרמב"ם דאין מעילה פיון דמפח הנאה הוי בעי למימר שיש בה מעילה מ"מ מנ"ל להרמ"בם ז"ל למימר הטעם שלא הוזכר בש"ס דאין בקול מעילה ובאמת הא דאין מעילה בקול הוא פשוט בש"ס דפסחים דף כ"ו ע"א ע"ש והוא הסכמת כל הפוסקים אבל הא עומד עלי ככנתל דבש"ס דר"ה דף כ"ח פשוט בש"ס דיש בתקיעה דין מעילה וכבר ראיתי בספר לחם משנה ריש פ"א מהל' שופר האריף בתמי' זו ולא מצא מנוח ליישב תמי' זו ע"ש אבל לי נראה דנדאי פשוט הוא בש"ס ומנספם בכל הדיעו' דאין בקול דין מעיל' מעול' אכן היינו דווקא בקול משו' דלית ביה ממשא דנהנה ממנו אבל מ"מ מועיל בתקיעה פיון שהשופר מתקלקל בתקיעה וכל היכא דפוגם ס"ל דיש מעילה ומצאתי און לדברי בדברי המ"א סי' תקפ"ו ס"ק ד' שכתב וז"ל ונ"ל דמותר ליטול שופר חבירו בלא דעתו ולברך עליו וכו' אע"ג דבאיסור תקע בשופר של הקדש מ"מ פיון דעיקר מצוה בשמיעה ולא בתקיעה וכיון דאין בשמיעה דין מעילה ומצות לאו ליהנות ניתנה יצא בשמיעתו ודוק פי נכון הוא ואגב ראיתי לעורר מה שראיתי במגן דוד ס"ק ג' ובמ"א סי' תקפ"ו ס"ק ה' מה שמדחיקין לתרץ קושית הב"ח על הטור שכתב אם נתפונן לזכות בשופר של ע"א לא יצא דה"ל ע"א של ישראל הא הוי ליה גזל דהא של גוי הוא ומ"ש המ"א לתרץ דמ"מ הוי של ישראל פיון דאגביה קניא פדאיתא בע"ז דף מ"ב נדאי בזה שפתיו ברור מללו מסוגי' דש"ס שם אבל הטעם שכתב שם פיון דישאל חייב באחריותו מקרי שלו כמו גבי חמץ זה אינו דאע"ג דלענין חמץ מקרי שלו מ"מ אינו שלו ממש להיות ברשותו לכל דבר וכדאיתא בסנהדרין דף ע"ב ע"א להדיא וז"ל אבל לענין מקני ברשות דמרי' קיימא פירש"י שם אם הם בעין צריף לחזור לו בעינא אלא נ"ל פשוט דעיקר הטעם הוא פיון שעומד לבערו פדכתיב ואשריהם תשרפון באש הפקר ועומד הוא ואין פאן גזל כלל ורחל גנבה את התרפים יוכיח דנדאי לא לקחתם באופן גזל ונגיבה וכן משמע בפירש"י שם בע"ז דף מ"ב ע"א ד"ה אלא ע"ש ודוק פי הוא נכון ולק"מ פנ"ל: הקטן יעקב: שאלה לט נשאלתי פעם אחד חל מוצאי שבת ה' ימים לחידוש הלכנה והורה המורה שיקדש הלכנה פאשר הדין פשוט ואחרי שקידשו

הַלְבָנָה מִקְצֵת הַקֶּהֱל הָיָה רוֹצִים לְאַסֹּף לְקַדֵּשׁ הַלְבָנָה וְנִתְפַסָּה בְעֵינָיו וְלֹא נִרְאָה כָּל הַלְיָלָה עַד לְמַחֲרַת לַיִל א' אִם יֵשׁ לְקַדֵּשׁ הַלְבָנָה בְּלַיִל א' כִּינּוּן דְּהוּי נִרְאָה וְנִדְחָה חוֹזֵר וְנִרְאָה אוֹ נִימָא דְאִין חוֹזֵר וְנִרְאָה עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִיּוֹם הַמּוֹלֵד כְּדִינוּ תְּשׁוּבָה הִנֵּה אִם אֲאָרִיף בְּשִׁיטוֹת אֵלּוּ בְּגִמְרָא וּבְפוֹסְקִים אִי אֲמַרִינוּ נִרְאָה וְנִדְחָה חוֹזֵר וְנִרְאָה אוֹ לֹא וְאִם יֵשׁ דִּיחֻוּי אֲצֵל מְצוֹת יְהֵא קָצֵר הַמְצָע מְלֵה־שְׁתַּרְע וְגַם רֵאשִׁי וְאֲבָרֵי כְּבִידִים עָלֵי ע"כ אֵלֶּה בְּקִצְרָה דְּאָף אַת"ל יֵשׁ דִּיחֻוּי אֲצֵל מְצוֹת וְאִינוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה מ"מ יֵשׁ לְהַקְל בְּזָה כִּי אִין פֶּאן נִדְחָה כָּלֵל דְּהָא גְרָסִינוּ בְּש"ס דְּסִנְהֶדְרִין דָּף מ"א ע"ב אָמַר רַב אֲסִי אָמַר ר' יוֹחָנָן עַד כַּמָּה מְבָרְכִין עַל הַחֻנְדֵּשׁ פִּירֵשׁ"י אִם לֹא יְבָרַךְ הַיּוֹם יְבָרַךְ לְמַחֵר עַכ"ל אַר"י עַד שְׁבַעַה מְבָרְכִין עַל הַחֻנְדֵּשׁ נְהַרְדְּעֵי אוֹמַר עַד שְׁשֵׁה עֶשְׂרֵה הָרִי מְבֹנָאָר בְּש"ס דְּמִלְיֵי הָרֵאשׁוֹן עַד שְׁבַעַה מְבָרְכִין עַל הַחֻנְדֵּשׁ וְסוֹגֵיָא זֹה הֶעֱתִיקוּ הָרִי"ף וְהָרֵא"שׁ וְכָל הַפוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְכ"כ הָרַמְבַּ"ם פ' עֲשִׂירֵי מֵהַל' בְּרִכּוֹת דִּין י"ז וְז"ל אִם לֹא בִּירַךְ עָלֶיךָ בְּלַיִל רֵאשׁוֹן מְבָרַךְ עָלֶיךָ עַד שְׁשֵׁה עֶשְׂרֵה יוֹם עַכ"ל וְכ"כ הַסְּמ"ג וְשָׂאָר פּוֹסְקִים הָרִי מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן עַד גָּמַר י"ו זְמַנּוּ הֵיא לְקַדְשׁוֹ אָף וְרַק בְּב"י לֹא"ח סִימָן תכ"ו כְּתִב בְּשֵׁם תְּלַמִּידֵי הַר"ר יוֹנָה כִּי לְמַסְכַּת סוֹפְרִים פ"ב שָׂאִין מְבָרְכִין עַל הַיָּרֵחַ עַד אַחַר ג' יָמִים מִיּוֹם הַמּוֹלֵד שְׂאָז נִהְיִים מְאוּרָה ע"ש וְהָאָר"י גִּיקִיטְלֵיָא כְּתִב בְּתְּשׁוּבָה שַׁע"פ הַקְּבֵלָה אִין לְבָרַךְ עַל הַיָּרֵחַ עַד שְׁיַעֲבֵרוּ עָלֶיךָ ז' יָמִים עַכ"ל הַב"י שָׁם וְכְתִב הַמ"א בְּשֵׁם סֶפֶר הַקְּנָה דְּמַצְנָה מִן הַמְּבֹחֵר לְקַדְשָׁה בְּיוֹם רֵאשׁוֹן עַכ"ל וְהַטַּעַם דְּנִרְיָזִין מְקַדִּימִין לְמַצְנָה מ"מ הַסְּפִימוּ הָאֲחֵרוֹנִים דְּאִם חָל מוֹצְאֵי שְׁבַת אַחַר ג' אוֹ ה' יָמִים מִיּוֹם הַמּוֹלֵד דְּמִן חֵרֵשׁ לְקַדְשׁוֹ וְכ"כ הַב"ח וְהַלְבוּשׁ וְשָׂאָרֵי אַחֲרוֹנִים הָרִי לָהּ לְהַדְיָא דְּמַדִּינָא דְּש"ס וּפוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים לַיִל רֵאשׁוֹן זְמַנּוּ לְבָרַךְ עָלֶיךָ אָף לְפִי דְּמַחְמִירִין לְקַדְשׁוֹ דְּוָקָא אַחַר ז' יָמִים מִהַמּוֹלֵד מ"מ בְּמ"ש אַחַר אֵינָה יָמִים שְׁנִימָן רְשׁוֹת לְקַדֵּשׁ א"כ שׁוֹב אִין פֶּאן נִדְחָה כִּינּוּן שְׁקִצַּת הַצִּיְבוֹר קַדְשׁוֹ בְּרְשׁוֹת שׁוֹב כָּל הַלְיָלוֹת שְׁנִרְאָה בּוֹ הַלְבָנָה רְשׁוֹת בְּיָדָם לְקַדֵּשׁ וְאִין פֶּאן דְּחִי' כָּלֵל כִּי כְּבָר הַוְתַּרְהָ הַרְצוּעָה בְּחֻדֵּשׁ זֶה לְקַדְשׁוֹ קוֹדֵם שְׁבַעַה יָמִים כְּנ"ל לַע"ד הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה מִנְשְׂאֵלְתִי עַל הָא דְּאִיתָא בַּא"ח סִימָן תַּקַּע"ו סַע"י ה' אֲבָל חִיכּוּף יָבֵשׁ צוֹעֲקִים עָלָיו בְּלִבְד וּבְטוֹר כְּתִב חִיכּוּף לַח הָרִי הוּא כְּשַׁחֲזִין פּוֹרַח וְאִם פֶּשֶׁט בְּרוּב הַצִּיְבוֹר מְתַעֲנִין וּמְתַרְיַעִין עָלָיו אֲבָל חִיכּוּף יָבֵשׁ צוֹעֲקִים עָלָיו בְּלִבְד וּבְסַעֲיָף י"א וי"ב כְּתִב בַּא"ח כָּל עִיר שְׁיֵשׁ בּוֹ צָרָה מְכָל אֵלּוּ וְכו' וּבְכָל מְקוֹם אִין מְתַעֲנִין וְלֹא צוֹעֲקִין וְלֹא מְתַרְיַעִין בְּשַׁבַּת וי"ט חוּץ מִצְרַת הַמְּזוֹנוֹת שְׁזוֹעֲקִים עָלָיו בְּשַׁבַּת וְכֵן עִיר שְׁהַקִּיפוּ עֲפוֹ"ם אוֹ נִהָר וְכו' שְׁזוֹעֲקִים וּמְתַחַנְנִין בְּשַׁבַּת וּבְאַמַּת מְבֹנָאָר לְהַדְיָא בְּש"ס דְּב"ק דָּף פ' ע"ב אָמַר רַב אַחָא בְּרַ פֶּפְאָ מְשׁוּם ר"ח בְּרַ פֶּפְאָ מְתַרְיַעִין עַל הַחִיכּוּף בְּשַׁבַּת וּמְקַשָּׁה הַש"ס מִיְתְּבֵי וְשָׂאָר פְּרַעֲנִיּוֹת הַמְּתַרְגְּשׁוֹת וּבְאֹתוֹת עַל הַצִּיְבוֹר כְּגוֹן חִיכּוּף לֹא הָיוּ מְתַרְיַעִין אֲלֵא צוֹעֲקִין וּמְשַׁנֵּי הַש"ס פֶּאן בְּלַח פֶּאן בְּיָבֵשׁ א"כ מְשַׁמַּע מְש"ס דִּינּוּן דְּעַל חִיכּוּף לַח מְתַרְיַעִין אֲפִי' בְּשַׁבַּת לַפ"ז קִשָּׁה לְמָה הַשְּׁמִיטוּ בְּש"ע וְהַטוֹר שָׁם דְּעַל חִיכּוּף לַח מְתַרְיַעִין אֲפִילוּ בְּשַׁבַּת עַכ"ל הַשְּׂוֹאֵל: תְּשׁוּבָה הִנֵּה כְּוִנָּדָאֵי תַמִּי זֹה הוּא תַמִּי גְדוּלָה וְתַמָּה אֲנִי עַל כָּל גְּדוּלָה אַחֲרוֹנִי' שְׂלֵא הַרְגִּישׁוּ בְּזָה וְכַה"ג יֵשׁ לְתַמְוָה עַל הָרַמְבַּ"ם שְׁכַתְּבַת בְּפ"ב מַה' תַּעֲנִית וְז"ל וְכֵן חִיכּוּף לַח הָרִי הוּא כְּשַׁחֲזִין פּוֹרַח וְאִם פֶּשֶׁט בְּרוּב הַצִּיְבוֹר מְתַעֲנִין וּמְתַרְיַעִין עָלָיו אֲבָל חִיכּוּף יָבֵשׁ צוֹעֲקִין עָלָיו בְּלִבְד וְלֹא כְּתִב דְּעַל חִיכּוּף לַח צוֹעֲקִין עָלָיו אֲפִי' בְּשַׁבַּת כְּבָר הַרְגִּישׁ בְּזָה הַלְחָם מְשַׁנָּה שָׁם בְּפ"ב וְסִימָן וְז"ל אֲבָל הָא דְּחִיכּוּף קִשְׂיָא טוּבָא דְּלֹא הַזְכִּיר וְצ"ע עַכ"ל וְכַאֲשֶׁר יִרְדְּתִי אֵל

העיון נראה דלק"מ דג'רסין ושם בב"ק דף פ' ע"ב רב אחא בר פפא משום ר"ח בר פפא אמר מתריעין על החיפוף אפי' בשבת והלוקח בית בא"י כותבין עליו אונו אפי' בשבת מייתי וישאר פ'רעניות המתרגשות ובאות על הציבור כגון חיפוף לא היו מתריעין אלא צועקין בלבד לא קשה פ'אן ב'לח פ'אן ב'יבש ד'אמר ריב"ל שחין ש'הביא הקב"ה על המצרים לח מבחוץ ויבש מפנים הי' פירש"י מתריעין בציבור ובתחנה ובשופרות ובחצוצרות ובמסכת תענית ובר"ה ובתוס' פ'תבו פ'י בד"ה מתריעין על החיפוף אפי' בשבת ונ"ל ע"כ לאו היינו תרועה בשופר דשופ' בשבת מי איכא פ'דדייק סוף פ"ק דתענית דף י"ד אלא התרועה בפה בענינו וסובר כמ"ד התם ענינו קרי ליה התרועה ותימא דמאי פריה מההיא דמיני פ'רעניות דקתני לא היו מתריעין על החיפוף אלא צועקין דלמא ה"ק לא היו מתריעין בשופר אלא צועקין בפה בענינו וצ"ל דאע"ג דת'רונן'הו בפה התרועה לחוד וצ'עקה לחוד דהתם משמע דלמ"ד ענינו קרי ליה התרועה ודא היא וי"ל דה"פ מדק'אמר ש'בשבת מתריעין לכל הפחות בענינו א"כ ראוי לעשות על החיפוף התרועה אפילו בשופר בחול פ'נן ש'הוא דבר גדול כל פ' ד' צועקין בשבת עלי' ות' התוס' הוא לכאורה תמוה דהא שם בתענית מוכח דהאי תנא ד'אמר לא היו מתריעין בשופר אלא צועקין ס"ל דמתריעין דוקא בשופר ולא בענינו ובהא פ'ליגי תנאי שם א"כ האי ד'אמר מתריעין על החיפוף בשבת ע"כ ס"ל כמ"ד התרועה היינו בענינו וא"כ מאי מקשה מהאי פ'רייתא הא בלא"ה ע"כ פ'ליג אהאי פ'רייתא תו קשה על פירש"י ו"ל ש'פירש עלמתריעין היינו בשופר ובחצוצרות התרועה בשבת מי איכא אלא נ"ל עיקר דרש"י ורמב"ם ו"ל אינם גורסין פ'לל בש"ס תיבת בשבת רק מתריעין על החיפוף סתמא וא"כ מעיקרא לק"מ קושיות התוס' (אכן לפי מה שפ'תב פ'רש"י שם ד"ה אין מתריעין בשבת לא אתי שפיר גם הוא נגד סוג' דתענית וכל הפוסקים ואולי גם בזה טעות הוא וצ'ריכין להגיה תיבת בשבת וצ"ע) וזהו דעת הטור והרמב"ם ו"ל ש'פ'תבו סתמא מתריעין על החיפוף ולא גורסין תיבת בשבת ולק"מ והוא פ'רור ש'זהו הגירסא נכונה ולא קשה מידי פנ"ל לע"ד הקטן יעקב: שאלה מא ונ"ל פ'ל ימי הייתי נוהג ע"פ הש"ע ריש הלכו' ר"ה לאכול בער"ה קודם אור היום אף מקרוב נדפס ספר באר היטב על הש"ע ושם נ'אמר בשם הזוהר שאין לאכול וכתב על רמ"א ונש'תקע הדבר ולא נ'אמר ע"כ יורנו רבינו א'יך יש לנהוג: תשובה פ'ר נתפשט המנהג ע"פ הש"ע הגהו' רמ"א וכו"כ הלבוש מלתא בטעמא והוא ממהרי"ל וכן הסכמת פ'ל אחרונים פ'לי חולק ואל תשגיח פ'לל בדברי באר היטב ולא טוב ד'יבר בזה וכי'צא בזה לכתוב לשון מדברת גדולות פ'אלה על הגהו' רמ"א ונהרי המ"א בסימן פ"ט ס"ק י"ד מביא ג"כ דברי הזוהר ה'ז שפ'כל השנה קודם ש'יתפלל לא יאכל ואפ"ה פסק פ'אן פ'רמ"א פי בטועם פ'ל ש'הוא מותר לאכול ולשתות אם הוא רעב או צמא כמבואר שם בסימן פ"ט וכו"ש בער"ה ש'ישנן שני טעמים לשבח פ'שיטא ש'מותר לאכול ואין לשנות המנהג וש'רי ליה מאריה לספר ה'ז ש'הטיח דברים נגד רמ"א בכדי פ'לל הדבר אם תראה בספרי הלכותים פ'אלו שום פסק נגד הש"ע אל תסמוך עליהם פי לאו בר סמכא הם פנ"ל הקטן יעקב: שאלה מב בשנת תפ"ו חל ר"ה ביום השבת וביום א' אי מותר לעשות המנהג לילה אל הנהר ולומר תשליך ביום השבת או למחרתו ביום א' גם אם יכולין לומר אבינו מלכנו ביחיד עכ"ל השואל: תשובה לשואל דבר בעתו ע"מ ששאלת אם יש לילה אל הנהר לומר תשליך ביום השבת הנה לא ידעתי חשש



נדנוד איסור בזה ואדרבה פתבו הפוסקים שיש לילה ביום הראשון וזריזין מקדימין למצות מהיכי תיתי לא ילכו לשם ביום השבת מה חשש איסור יש בזה אפילו אם הנהר הוא במקום שאסור שם לטלטל ביום השב' מה בכה לא ישאו אצלם פלום ולא יטלטלו אצלם וליפא למגזר דלמא יטלטל שום דבר דא"כ בכל שבתות השנה למה לא גזרינו פן ולא מצינו בשום פוסק חשש איסור גזירה בזה ואדרבה מצאתי וראיתי בספר מהרי"ל ריש הלכות ר"ה שפתיב וז"ל מהרי"ל סג"ל נהגו ג"כ לילה אצל הנהרות ואמר פשהולכין אצל הנהרות ב"ט אל יוליכו עמהם מזון לזרוק אל הדגים דאית ביה חילול י"ט משום דמקצה הם לישראל משום שהם מחוסרים צידה ואין מטלטלין ב"ט אלא לדבר הראוי לו א"כ הנושא עמו מזון תרתי ריעותא עבדי דמוציא חוץ לעירוב ומאכיל את המקצה וכ"ש פשחל ר"ה בשבת דאין לעשות פן עכ"ל הרי להדיא מבואר מדבריו דיש לילה אל הנהר ביום השבת רק שלא להשליך להם מזון גם בר"ה שחל בחול ג"כ אסור לעשות פן וביום השבת הוא כל שפן דאסור ומקרוב נדפס קיצור שני לוחות הברית שפתיב שם שאין לילה אל הנהר ביום השבת בלי טעם וראיה כלל ובודה איסור מלבו ובנדאי נתעלם ממנו דברי מהרי"ל והדרת קודש ואיזה עמי הארצות פשוטין פבר נדפס בספר חדש אף שאין ראוי לסמוך עליו תופסין פן להלכה ולא שפיר עבדי וכן ראיתי פמה וכמה גדולים נהוגים פן ונקראים זריזים ועל דבר לומר אבינו מלפנו ביחיד לא ידעתי למה לא יאמרו ביחיד הלא עיקר התפלה הוא תפלת יחיד וכן מבואר להדיא בתשובת הריב"ש סימן תקי"ב גם בקיצור שני לוחות הברית כ"כ בשם הגדולים די"ל ביחיד וכנ"ל הקטן יעקב: שאלה מג במחזורים דפוס זולצבאך אשר כל בני אשפנו נמשכין אחריהם ונוהגין פן נדפס במוסף ר"ה ועקידת יצחק לזרעו ישראל (נ"א לזרעו יעקב) תזפור ובאמת בש"ע א"ח סימן תקצ"א סעיף ז' פתוב וז"ל ועקידת יצחק לזרעו תזפור פה היא הנוסחא מפורסמת והמדקדק לומר לזרע יעקב תזפור משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות ואינו אלא טועה עכ"ל ילמדנו רבינו כיצד יש לנהוג למעשה ע"כ: תשובה אף שלכאורה א"צ ראיה לשאלה זו פדאמרין המפורסמת א"צ ראיה פאשר מעיד ע"ז הש"ע מ"מ לאהבת השואל שלא להשיב פניו ריקם אשיב בקצרה וטרם אתחיל לדבר אעתיק לה מקור ויסוד הדין זה מתשובת הריב"ש סימן ל"ח שהשיב לשואלו וז"ל הנוסחא מפורסמת והשגורה בפי כל ובכל הסידורים היא לזרעו תזפור והמשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות אינו אלא טועה דכל שאומר לזרע אברהם או יצחק אינו בכלל רק זרע יעקב לבד פדאי בגמרא דנדרים דף ל"א ע"א וכו' ואם עדיין יש לשאול למה נכנס עצמינו בלשון ספק שצריך לפולים ודרשות למה לא נאמר לזרע יעקב בלי גמגום וי"ל מברכותיו של אדם ניפר אם תלמוד חכם הוא פמו שאמרו בברכות המוציא ובעל ביעור חמץ ועי"ל מפני פבודו של יצחק שזכות עקידתו לבד ראיה לזפור ע"כ תוכן דבריו שם ואחר זה נמשך הב"י בש"ע וסיים רמ"א פנותיא וכן הוא הסכמת האחרונים ובכל הסידורים המדויקים וכן האריה בזה בעל הלבושי בסימן תקצ"א אכן ראיתי במ"א סימן תקצ"א ס"ק ז' מפקפק קצת בזה ולפענ"ד פל דבריו הם דברי שגגה בזה לכה אני צריך להעתיק פל דבריו פלשונו ממש שפתיב וז"ל לזרע יעקב פאם אומר לזרעו יהי עשו בכלל טועה שהרי שנינו האומר קונם מזרעו של אברהם מותר באומות שנ' פי ביצחק יקרא לה זרע עכ"ל ריב"ש ר"ל דאמרין ביצחק ולא פל יצחק וצ"ע דהא מלתא אמר

הקב"ה לאַבְרָהָם שְׁעָשׂוּ לֹא יִקְרָא עַל שְׁמוֹ אֲבָל יִקְרָאוּ ע"ש יִצְחָק וְהַנּוֹד' מְזַרַע יִצְחָק אִסּוּ בְּעֵשׂוֹ וי"ל מִדְּקָאֵם רַחֲמָנִי לְיִצְחָק לְזַרְעָה אֲתָן אֶת כָּל הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה ש"מ שְׁהֵם אֵינּוּ בְּכָלֵל וּכ"כ בִּירוּשָׁלַיִם בְּנִדְרֵי וְקִשָּׁה דְהָא נָתַן לְעֵשׂוֹ קִנְיֵי וְקִנְיֵי וְקִדְמוּנֵי כַּמ"ש רַש"י פ' דְּבָרִים וי"ל דְּאֵין זֶה יְרֻשָׁה מִמֶּשׁ כְּמוֹ בְּכַנִּי לוֹט עַכ"ל הִנֵּה מ"ש דְּאֵין זֶה יְרֻשָׁה מִמֶּשׁ נִתְעַלַּם מִמֶּנּוּ סוּגְיָא דְש"ס דְּנִזְיָר דְּרַף ס"א וּבְקִיּוּשֵׁין דְּרַף י"ח ע"א מְבוֹאֵר לְהִדְיָא דְהוּי יְרֻשָׁה מִמֶּשׁ אַפ"ה לֹא מְקַרֵי זָרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק רַק יַעֲקֹב וְכֵן פִּירֵשׁ י"י לְהִדְיָא שֶׁם בְּנִדְרִים וּנ"ל דְּזֶה פְּנוּנַת הַרְמַב"ם פ"ט מֵהַל' נְדָרִים שְׁפָתַב לְיָמוּד אַחַר שֶׁלֹּא הוֹזְכָר בְּש"ס וּנ"ל וְהָרֵי יִצְחָק אָמַר לְיַעֲקֹב וַיִּתֵּן לָהּ אֶת בְּרַפְת אַבְרָהָם עַכ"ל וּכְבָר הַרְגִישׁ בְּזֶה נוֹשְׂאֵי כָלֵי שֶׁל הַרְמַב"ם ה"ה הַכ"מ וְלַח"מ ע"ש שְׁמַדְחִיקִים וְלַע"ד לַק"מ דְּהַרְמַב"ם נִשְׁמַר בְּזֶה שֶׁלֹּא תֵאמַר דֹּאע"ג דְּלֹא נִקְרָאוּ זָרַע אַבְרָהָם מ"מ נִקְרָאִים זָרַע יִצְחָק לְהַכִּי מֵיִתִּי וַיִּתֵּן לָהּ בְּרַפְת אַבְרָהָם דְּלֹא מִיְקַרֵי נָמִי זָרַע יִצְחָק וְהָא דְנִקְיֵט בְּמִתְנִיתִין הַנּוֹדָר מְזַרַע אַבְרָהָם וְכֵן כָּל הַפּוֹסְקִים רֵאשׁוּנִים לֹא הַזְכִּירוּ הַנּוֹדָר מְזַרַע יִצְחָק הֵינּוּ לְרַבּוּתָא דְאַפִּילוּ אַבְרָהָם שְׁהוּא אָב הַמּוֹן אַפ"ה לֹא מִיְקַרֵי זָרְעוֹ רַק יַעֲקֹב וְזָרְעוֹ וּכ"ש זָרַע יִצְחָק דְּלֹא מִיְקַרֵי גַם מ"ש הַמ"א בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַיִם דְּנִדְרִים לֹא מְצֵאתִי כֵן בִּירוּשָׁלַיִם רַק בַּפ"ד דְּנִדְרִים כְּתַב דְּבִיִּצְחָק בָּא לְהִרְאוֹת מִי שְׁנוּחַל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הוּא דְנִקְרָא זָרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְיִצְחָק ע"ש כָּלֵל הַדְּבָר אֵין לְשִׁנוֹת מִנְּסֻחָאוֹת הַיְשָׁנוֹת גַּם בְּמִחְזוּרִים יְשָׁנִים דְּפוּס זוֹלְצְבֹאֵר נְדַפְס כֵּן וְכָל הַמְשָׁנָה בְּזֶה יָדוּ עַל הַתְּחַתּוּנָה וְהַנְּהוּג כְּפִסְק הַש"ע שׁוֹב מְצֵאתִי כֵן בְּתַשׁוּבַת מִבִּי"ט ח"א סִימָן רַע"ו וּבְתַשׁוּבַת מֵהַר"ט ח"ב א"ח ס' ט' שְׁפָסַק ג"כ הַכִּי כַּנ"ל הַקְטָן יַעֲקֹב: שְׁאַלָה מִד בִּי"ט שֶׁל ר"ה שְׁאַיְנוּ מְצוּי לוֹ פְּרִי חֲדָשׁ אֵי מוֹתֵר לִיקַח יַיִן חֲדָשׁ כְּדֵי לְבָרֵךְ עָלָיו זְמַן אוֹ גִימָא כִּינּוּ דְבִירָךְ כְּבָר זְמַן עַל עֲנָבִים שְׁאַכַּל קוֹדֵם ר"ה שׁוֹב אֵינּוּ מְבָרֵךְ זְמַן עַל יַיִן חֲדָשׁ עַכ"ל הַשְּׁאַלָה.

תַּשׁוּבָה דִּין זֶה מְחַלְקֵת יְשָׁנָה הוּא בֵּין הַפּוֹסְקִים כְּמִבְּנֵי בְּאִנְרָךְ בְּבֵית יוֹסֵף בֵּא"ח סִימָן רַכ"ה שְׁהַתְּרוּמַת הַדָּשָׁן בְּסִימָן ל"ג פְּסַק בְּפִשְׁיטוֹת דִּישׁ לְבָרֵךְ זְמַן עַל יַיִן חֲדָשׁ אַף שְׁכַבְרָא אֲכַל עֲנָבִים גַּם מְהָר"י מוּלִין בְּתַשׁוּבָתוֹ כְּתַב דְּמִסְתַּבְּרָא דִישׁ לְבָרֵךְ עָלָיו זְמַן אַף שְׁלִבְסוּף הַיִּיט הַדְּבָר זֶה כְּמִסְתַּפֵּק וְכַתַּב דְּסַפֵּק בְּרַכָּה לְהַקֵּל וְאֵין לְבָרֵךְ עָלָיו זְמַן בְּכַנִּי עֲצָמוֹ וְכֵן הַכְרִיעַ שֶׁם בַּש"ע וְכַתַּב עוֹד הַב"י שֶׁם וּנ"ל וַיֵּשׁ לְתַמְנָה אֲמַאי לֹא פָּשַׁט מִמֶּה שְׁפָתַב בְּהַגְהוֹת מֵיְיָנִי בַּפ' כ"ט מֵהַל' שְׁבַת שְׁהַר"מ בְּלִיל ב' דַּר"ה הִי מְבָרֵךְ זְמַן עַל הַיַּיִן חֲדָשׁ וי"ל דְּאַפְשָׁר דְּהָאֵי בְּשֶׁלֹּא אֲכַל עֲנָבִים בְּאוֹתוֹ שְׁנָה מִיָּירוֹ עַכ"ל הַב"י וּבְאַמַּת תִּירוּץ זֶה הוּא דְּנִחַק מֵאוֹד דֹּא כ"מ אֶסְקְדוּתִי דְּהַגְהוֹת מֵיְיָנִי עַל מֵהַר"מ שְׁנָה כֵן דְּפִשְׁיטָא שְׁאַם לֹא אֲכַל עֲנָבִים דִּיִּצְאָ בְּזֶה גַם בַּה"ג כְּתַב עַל תִּירוּץ זֶה שְׁהוּא דְּחוּי בְּעֵלְמָא גַם בְּגוּף תַּשׁוּבַת מֵהַר"מ ס' תַּק"ג כְּתַב וּנ"ל מְבָרְכִין זְמַן בְּשָׁנֵי לֵילוֹת בְּקִיּוּשׁ אַפִּי אִם אֵין לוֹ יַיִן חֲדָשׁ כְּדִבְרֵי רַש"י ו"ל וְלֹא כְּתַב סְתָמָא אֶפִּילוּ אֵין לוֹ דְּבָר חֲדָשׁ מִשְׁמַע דְּאֲתִי לְאַשְׁמוּעֵינּוּ שְׁמְבָרְכִין זְמַן עַל יַיִן חֲדָשׁ בַּר"ה אַף אִם אֲכַל כְּבָר עֲנָבִים (וּבְאַמַּת צ"ע כְּדִבְרֵי תַּשׁוּבַת מֵהַר"מ בְּסִימָן נ"ד כְּתַב הוֹרָה מֵהַר"מ שְׁאַיִן לְבָרֵךְ זְמַן בְּיוֹם ב' דַּר"ה וְצ"ע) גַּם בְּתַשׁוּבַת רַדְב"ז ח"א ס' נ"ג פְּסַק בְּפִשְׁיטַת דִּישׁ לְבָרֵךְ זְמַן עַל יַיִן חֲדָשׁ אַף שְׁכַבְרָא אֲכַל עֲנָבִים כְּפִסְק בְּעַל תְּרוּמַת הַדָּשָׁן וְשָׁפַן פְּסַק אַבּוּדְרָהָם ע"ש וּל"נ לְהַכְרִיעַ דְּנִדְאֵי סַפֵּק בְּרַכָּה לְהַקֵּל שׁוֹמְעֵין וְלֹא יְבָרֵךְ עַל יַיִן חֲדָשׁ זְמַן אִם אֲכַל עֲנָבִים אֲבָל מְקוֹם בְּיוֹם ב' דַּר"ה דְּזַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים הוּא שְׁמְבָרְכִין זְמַן בְּקִיּוּשׁ יוֹם ב' בְּלִי פְּרִי חֲדָשׁ רַק לְכַתְחֵלָה נוֹהֲגִין

ליקח פרי קדש אם יש לו וא"כ יוצא בזה ביום ב' דר"ה בנין קדש דהוי פשגי ספיקא דפלוגתא להקל קדא שפא הלכתא כמ"ד שפברכין זמן בליל ב' אף בלי פרי קדש ואת"ל דצריה פרי קדש שפא הלכה כמ"ד שיש לברך זמן על זין חדש אע"פ שפבר אכל ענבים וכן יש להפך הספיקות ודו"ס גמור וכן נראה מדברי המ"א אף שפסימן רכ"ד פסק דאין לברך זמן על זין קדש אם אכל ענבי' מ"מ פסימן ר"כ מעתיק דברי הד"מ ומנהיגים בסתם דאם יש לו תירוש קדש יקדש על הזין ישן וכשיגיע לשהחינו יטול התירוש בידו פי מצנה מן המונחך הוא לקדש על זין ישן עכ"ל וכן נהגו בק"ק ווירמייזא משמע אף דכבר אכל ענבים מברכין זמן על זין קדש ודלא פדברי הלבוש וכן נ"ל עיקר מילתא בטעמי' הקטן יעקב: שאלה מה בסופת שנת תפ"ג הנה פה ק"ק מיץ ימי גשמים דהיינו שני ימים קודם החג התחילו לירד ימי גשמים עד שנתמלא הסוף במים וירדו הגשמים טיף להדי טיף וגם בלילה עדיין ירדו קצת גשמים דהיינו נהילא בטר מטרא ונשאלתי פיצד יש לנהוג פי קצת רצו לומר שיימתינו עם הסעודה עד קרוב לחצות הלילה ויש שרצו לדחוק עצמם לאכול בסופה אף שירדו טיפין הרבה מ"מ רצולעשות כובע ישועה בראשם להציל עצמם מן הגשמים בכך נשאלתי פיצד יש לנהוג למעשה: תשובה לא ידעתי איך מלאו לבם לעשות כן להתחכם יותר מחכמינו ז"ל להחמיר בקומרות יתירות יותר ממה שהחמירו בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים ז"ל אמת שפספס מהרי"ל הנוכח קצת מחומרא זה שכתב וז"ל ופעם אחד אמר מהרי"ל סג"ל אם ירדו גשמים בלילה ימתין עם הסעודה עד שיכלו הגשמים ואף אם ימשוך עד חצות מ"מ ימתין אולי יעצרו עכ"ל אכן בתשובת מהרי"ל סימן קפ"א דף כ"ה ריש ע"ג מה שנדפס בדפוס הענוא כתב וז"ל מ"ש במרדכי דהר"ר שמואל הצריף להמתין עד חצות תשובת מהר"מ היא אבל לא ראיתי רבומי נהיגין כן אלא בעת האוכל אזלינן בטר האי שעטא כדמשמע לשון שאר רבומי דישער אדם בעצמו אם הי' יוצא מביתו מפני צער כזה כדאייתא בהגהו' מיימוני עכ"ל תשובת מהרי"ל ובנדאי התשובת הם עיקר וכ"כ בתשובת מהרי"ל עצמו סימן ע"ו דהתשובת הם עיקר פינן שפסקו כן הלכה למעשה' אף קצת פוסקים חולקין עיין בכ"ג ע"ש וכ"כ בספר הדרת קודש וכן עיקר מלתא בטעמא דאם ימתין עם אכילת בני ביתו הגדולים והקטנים אין לה מניעת שמחת י"ט יותר מזה וכן כל הפוסקים הראשונים לא הזכירו המתנה זו לענות נפש ביי"ט וכ"כ המ"א פסימן תר"מ ס"ק ט"ו בפשיטות יע"ש ועל הכת הנ"ל שרוצים לדחוק את עצמן ולאכול בסופה אף שירדו טיפין הרבה בנדאי לא שפיר עבדי כדאי' בירושלמי פ"ק דשבת וז"ל דכל הפטור מאיזה דבר ומחמיר על עצמו ועושה נקרא הדיוט וכ"כ הגהות מיימוני פ"ו מהל' סופה וכ"כ בש"ע א"ח סימן תרל"ט וכ"כ בתשובת מהרי"ו סימן קצ"א בהל' סופה פי דרביה דרבי נועם ואיכא ביטל שמחת י"ט וכן פתבתי בספרי חק יעקב סימן תע"ב ס"ק יו"ד ודלא כתשובת באר שבע שהניח בצ"ע דמצינו כמה פעמים שהחמירו בדבר שאנו פטורין ובאמת יש לחלק כמ"ש שם ועוד פינן דבש"ס מדמה דין זה לעבד שמוזג כוס לרבו ושפכו על פניו ואם יחזור למזוג בע"כ בנדאי יכעיס עליו יותר פינן שפסרב ועושה נגד רצונו בנדאי נקרא חסיד שוטה והדיוט אלא העיקר כמבואר לפנינו בש"ע והספמת הפוסקים לילה הראשונה יקדש בסופה ולאכול כזית בסופה ולברך כדינו לישב בסוף' ובלילה שני' יאכל בביתו ויקדש בביתו רק סוף האכילה יאכל כזית בסופה בלי ברכה

ויברך ברכת המזון בביתו פנ"ל הק' יעקב: שאלה מו מי שהוא אטר יד דהיינו שעושה כל המלאכה בשמאל רק שכותב בימין מה דינו לענגן לולב אם יקח הלולב בשמאלו דהיא נחשבת ימינו (שהוא ימין כל אדם) כפי מנהגינו ע"פ הרא"ש ומקרי"ל או נימא פיון שפתב בימין יש ליטלו כשאר כל אדם עכ"ל השואל: תשובה הנה באמת הפוסקים סתמו דבריהם בדין זה גבי לולב אפש' משום דאין נפקותא כל כף בזה דהרי אף אם יתפך יצא גם בלא"ה ישנן דעות מחולקות בלולב אי אמרינן דאזלינן בטר ימין דידיה או אמרינן דאזלינן בטר ימין דכ"ע ע"ש בטא"ח סי' תרנ"א ובב"ח ובשכ"ג גם בא"ה סי' קנ"ט סעיף כ"ד כתב דבאטר יד חולצת בשמאלה וכתב שם בש"ע דאם שולטת בשתי ידים בשנה חולצת בימין אבל אם כותב' בימין וכל המלאכות הוא עושה בשמאלה מזה לא הוזכר כל' בראשונים ואחרונים רק בא"ח סי' כ"ז לענגן תפילין הוזכר פלוגתה זו ונ"ל פשוט משום דדוקא בתפילין ישנן דעות בזה אם הולכין אחר הפתיכה דכתיב וקשרתם וכתבתם משמע דהקשירה תליא בפתיכה משא"כ בשאר כל הדברי' הוי יד ימין אותו יד שיש בכחה לעשות בה מלאכה ומה לי בכתיבתו פיון שעושה כל המלאכות בשמאל היינו יד ימין דידיה ולענגן חליצה ג"כ בקשירה תליא מלתא אבל לענגן נטילת לולב אף שהלבוש בסי' תרנ"א כתב גבי לולב דדמ' לתפילין לאו דוקא רק לענגן אטר הם שוין אבל לענגן פתיכה ודאי דאין לדמות דשאני התם דכתיב וקשרתם וכתבתם פנ"ל: הק' יעקב: שאלה מז על תמיהת הירושלמי פ"ק דתענית בפלוגתא דר"א ור"י מאמתי מזכירין גבורת גשמים וקאמר שם בירושלמי מחלפא שיטטייהו דר"א ור"י דאתפלגן ר' אליעזר אם אין ישראל עושין תשובה אין נגאלים לעולם וכו' ולכאורה אין לפלוגתא זו שום שייכות לפלוגתא דהזכרת גבור' הגשמים בכך יבאר לי דעתו בזה: תשובה הנה באמת אגיד ולא אכחד שפכר שמעתי רבים אומרים על הירושלמי זה ורבים מדורשי רשומות הולכים בגדולות ונפלאות בענגן זה גם אני בעצמי עניתי חלקי באיזה דרוש אבל עכשיו שמתי אל לבי לפרוש אליבא דפשוטא ואמיתת הענגן וראיתי דמעיקרא לק"מ ובחנם טרחו הדרשנים בזה פי ז"ל הירושלמי שם על מתניתין אמר ר' יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר אר"א אף אני אינו אומר משיב הרוח ומוריד הגשם אלא בעונתו א"ל א"כ לעולם יהא מזכיר וע"ז קאמר הירושלמי מחלפ' שיטטייהו דר"א ומחלפא שיטטייהו דר"י דר"א אומר אם אין ישראל עושין תשובה אינן נגאלים לעולם א"ל ר' יהושע והכתיב אני ה' בעתה אחישנה לא זכו בעתה ור"א מוקי לתשוב' אין עתה אלא תשובה כמה דאת אמר ועתה מה אליהו שונאל מעמך פי אם ליראה ע"ש ובאמת הדברים הם פשוטים דפלוגתת אלו שייכות אהדדי דבגמ' דידן ריש תענית דף ב' ע"ב אית' בגמ' נז"ל אמר ר"א אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר וכשם שתחזית המתים מזכיר כל השנה פולה ואינה אלא בזמנה כך מזכירין גבורות הגשמים כל השנה ואינן אלא בזמנ' לפיכך אם בא להזכיר כל השנה פולה מזכיר ע"כ הרי דראייתו של ר"א הוא מתחזית המתים שאחר גאולה אחרונה רק הדבר תלוי בתשובה וע"ז שפיר קאמר מחלפא שיטטייהו וק"ל וצריכין אנו לקבל האמת ממי שאמר ור"א גופיה מודה לר"י לא זכו בעתה שביבא במהרה בימינו אמן וכי"ר פנ"ל: הק' יעקב: שאלה מח הנה שמעתי בשם אדמו"ו נר"ו מי שפכה לו נר חנוכה אף שקי"ל פכחה אינו זקוק לה מ"מ צריך להניח שם על אותו מקום הנותר מנר חנוכה כל זמן ושעת הדלקה

וסמך לדבר לא ידעתי בכן אבקש מאתו שיודעיני מאין יצא לו מקור דין זה: תשובה הנה  
לכאורה הי' נראה לומר פן מסברא ומשום חשדא כדאמרינן בשפת כה"ג בדר"ג כ"ג בחדר  
שיש לו שני פתחים צריכא שתי גרות משום חשדא שלא יאמרו כי היכא דלא אדליק  
בהא לא אדליק בהא וא"כ ה"נ איכא למיחש לחשדא אף דאיכא למימר דדין זה גופא  
חידוש הוא ומחידוש לא ילפינן כי הבו דלא לוסוף עלה דהרי הב"י מקשה בס"י תרע"ב  
על הא חשדא מש"ס דברכו' דף ס"א דאמרינן אבל איכא פתחא אחריןא אמרינן בהא  
ע"ל אף שהב"י וגם שאר אחרונים מחלקים בכמה דרכים גם אני לא מנעתי מליישוב  
קושיא זו ולחלק ולומ' דשאני התם גבי הליכת בה"כ דיש לו שכר פסיעות ולעולם יפנס  
אדם שיעור שני פתחים לבה"כ ומשא"כ בגר חנופה וכיון שיש לבית שני פתחי' בנדאי  
בני הבית המה מרובים ולפי המנהג מדליקין גר לכל א' וא' ה"ל להדליק א' בכל פתח  
להכי חיישינן לחשדא משא"כ בגדון דידן אפשר דלא חיישינן לחשדא ועוד שהש"ס  
עצמו קאמר שם ומנ"ל דחיישינן לחשדא דתנן אמר ר"ש בשביל ד' דברי' אמרה תורה  
להניח פאה וכו' ובאמת אין זו ראיה גמורה דהתם חיישינן לחשדא דאורייתא שיאמרו  
שבטיטל מ"ע דאוריית' מצות פאה משא"כ חנופה שהוא רק דרבנן מ"מ אפשר לומר  
דיותר חיישינן לחשדא במצוה דרבנן ולפעמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה  
ולהכי הוצרך ר"ש לומר בשביל ד' דברים אמרה תורה וכו' דאפשר משום חשדא לבד  
לא צותה התורה פן כי לא חיישינן פולה האי באיסור דאורייתא אבל במידי דרבנן  
חיישינן כה"ג מצינו כמה פעמים בש"ס וקרוב לזה יש חיזוק עוד שמתרץ הב"י שם  
בא"ח סי' תרע"ב ע"ש ועוד נראה לחלק משום דאיתא בתשובת הגאון חכם צבי שאלה  
צ"א שהוסיף להקשות עוד בגמ' זו וקאמר מנא תימרא דחיישינן לחשדא ונ"ל שם מ"ש  
דפריה קא טפי מפל הש"ס דחיישינן לחשדא כדאי' בריש ברכות שאין נכנסים לחורפה  
ובפסחים דף פ"ב ראש המעמד וכו' ובמתני' דשקלים אין התורם נכנס וכן בכמה דוכתי'  
ע"ש שמאריה לתרץ בזה ולענ"ד דלק"מ דנדאי היכא דליכ' ריעותא לא חיישינן לחשדא  
ולעולם דנין את האדם לכף זכות אלא דכאן בגר חנופה חיישינן לחשדא שייחשדו לו  
שעשה המצוה רק שלא עשאו מן המובחר פיון דקי"ל דהמדליק מברך ביום הראשון ג'  
ברכות וביום השני ב' והרואה מברך ביום הראשון שני ברכות וביום ב' ברכה אחת  
וכיון דהרוא' יוצא ג"כ ידי חובת גר חנופה אלא שהמצוה מן המובחר הוא שידליק בעצמו  
וא"כ הרואה שלא הדליק בפתח יאמר שהוא מפת הרואים דעתו ליצא רק בראיות ולא  
להדליק בעצמו כמו שהוא המצוה המובחרת עז"ק ומנא תימרא דחיישינן לחשדא כי  
האי להכי מייתי האי דפאה דחיישינן ג"כ לחשדא כי האי שיאמרו שלא נתן פאה מן  
הקמה שהוא עיקר מצוה מן המובחר רק שיאמרו שדעתו ליתן מן העומרים ולא מן  
הקמה וק"ל והדרן למלתא בשאלה שלח נ"ל דמוכח מפת סוגין זו עצמו דין זה להדני'  
פיון דמסיק הש"ס בלי חולק והיא ג"כ הספמת כל הפוסקים דחצר שיש לה שני פתחי'  
צריך שתי גרות משום חשדא שיאמרו מדלא אדליק בהאי פתח' בהך פתחא נמי לא  
אדליק ע"כ וקשה אמאי חיישינן לחשדא הלא יכולין אנו לדון לכף זכות ולומר דאף  
בהא אדליק רק שפבתה וקי"ל פבתה אינו זקוק לה וכו' פהספמת הפוסקים אלא נדאי  
דאף שאם פבתה אינו זקוק לה מ"מ מדלא הניח עדיין באותו מקום כל זמן ועת הדלקה  
היותר מנר חנופה של שענה או של שמן חיישינן לחשדא שלא הדליק פלל וזהו ראי'

שָׂאִין לוֹ תְּשׁוּבָה כָּלֵל כַּנִּלְהָבִי: שְׂאֵלָה מִטְּוֵעֵי שְׂאֵלָה בְּבַעֲלֵים לְבָאֵר דְּבָרֵי הַמִּמָּוֶה  
סוּף הַלְכוּת תְּנֻפָה שְׂכָתָב עַל מִשְׁכָּב הַמִּמָּוֶה וְלֹא אֵין לוֹ מָה יֵאָכֵל אֶלָּא מִן  
הַצְּדָקָה שׁוֹאֵל אוֹ מוֹכֵר פְּסוּתוֹ וְלֹקֵחַ שְׂמֹן לְגֵרוֹת וּמְדַלֵּיק וְכָתָב שֵׁם הַמִּמָּוֶה וְלֹא אֵין  
לוֹ מָה יֵאָכֵל וְכוּ' נִרְאֶה שְׂלֵמָדוֹ מִמָּה שְׂנֻתָבָאֵר בַּפִּי מִהִלָּה חֲמִיץ וּמִצָּה שְׂאֵפִילוֹ עָנִי  
שְׂבִישְׂרָאֵל לֹא יִפְחֹת מִד' פּוֹסוֹת וְהַטְעַם מִשׁוּם פְּרָסוּם הַנֶּס וְכ"ש בְּנֵר תְּנֻפָה דְּעֵדִיף  
מְקִידוּשׁ הַיּוֹם עַכ"ל וְדָבָרֵינוּ תְּמוּהֵים בְּעֵינֵינוּ מָה כ"ש הוּא זֶה דְּלָמָּא שְׁנוּיִם הֵם דְּהִלָּא גַם  
בַּד' פּוֹסוֹת שְׂהוּא פְּרָסוּם הַנֶּס בְּפִרְטוֹת שְׂהוּא הַנֶּס דְּאוֹרֵינִי' וְתְּנֻפָה הוּא רַק דְּרַבָּנָן עַכ"ל  
הַשׁוֹאֵל: תְּשׁוּבָה בְּקוֹשְׂיָא זֹו כְּבָר הִרְגִישׁ הַבַּעַל לַח"מ וְכָתָב וְנ"ל וְקָשָׁה דְּמָאֵי כ"ש הוּא  
זֶה אֵי אֲמָרִינוּ תְּנֻפָה עֵדִיף מְקִידוּשׁ הַיּוֹם הַיְיָנוּ דְּתְּנֻפָה הַיּוֹם פְּרָסוּמֵי נִסָּא מִשְׂא"כ קִידוּשׁ  
הַיּוֹם אֶבֶל ד' פּוֹסוֹ דְּאִיפָּא בְּהוּ נְמִי פְּרָסוּמֵי נִסָּא כַּמ"ש ה"ה מ"מ וְנ"ל וְדָאֵי דְּהַיּוֹם כְּמוֹ  
תְּנֻפָה וְא"כ לֹא ה"ל לְהַמ"מ לְלַמְּדוֹ מִפְּתַח כ"ש רַק מִפְּתַח הוּא הַדִּין וְצ"ע עַכ"ל גַּם גִּיסֵי  
הַגְּאוּן וְצ"ל בְּסִפְרוֹ אֵלֵי זוּטָא בַּא"ח סִי תִרְעָא חוֹכְפָא קִצְתָּ בְּזָה וְאֵינוּ מִיְיָשֵׁב עַל מְכוּנָה  
גַּם הַב"י בַּא"ח סִי תִרְעָא לֹא כָתָב הַלְשׁוֹן כ"ש ע"ש וְל"נ דְּדָבָרֵי הַמִּמָּוֶה הֵם פְּשׁוּטִים  
וְבִדְקָדָק לְשׁוֹן כָּתָב תִּיבַת כ"ש דְּנֻדָּאֵי נ"ל דְּהָא דְּאֲמָרִינוּ בְּש"ס דְּנֵר תְּנֻפָה עֵדִיף מְקִידוּשׁ  
הַיּוֹם דְּפְרָסוּמֵי נִסָּא עֵדִיף קָשָׁה הָא גַּם בְּקִידוּשׁ הַיּוֹם אִיפָּא זְכוּרֹן נֶס יוֹתֵר שְׂמַעִיד  
שְׂהַקב"ה בְּרָא עוֹלָמוֹ וְנָח בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְאֵין לָהּ נֶס גְּדוֹל מְזָה שְׂבָרָא כָּל הַבְּרִיּוֹת מֵאֵין  
בְּדִבּוּר בְּעֵלְמָא וְצִמְצָם לְנוּחַ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אֶלָּא צ"ל בְּהָא עֵדִיף נֵר תְּנֻפָה שְׂמַדְלִיק הַנֵּר  
מִבְּחוּץ וְאִיפָּא פְּרָסוּם נֶס לְצִיבּוּר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים כְּדָאֵי בְּש"ס מִשְׂא"כ קִידוּשׁ הַיּוֹם הוּא  
רַק בְּבִיתוֹ וְא"כ מִפְּתַח זֶה נֵר תְּנֻפָה הוּא כ"ש מִד' פּוֹסוֹת וְלִהְיֵי דְּקָדָק לֹמֵר פְּרָסוּמֵי נִסָּא  
כְּלוּמֵר שְׂמַפְרָסְמִין הַנֶּס וְאֵל תְּתַמָּה ע"ז שְׂהָרֵי קְרוּב לְנָה מִבּוֹאֵר לְהִדְיָא בְּתוֹס' בְּשַׁבַּת דָּף  
כ"ד ע"א ד"ה מָה לְהַזְכִּיר שֶׁל תְּנֻפָה בְּבִרְכַּת הַמְּזוּן בְּתַפְלָה פְּשִׁיטָא לֵי דְּמִזְכִּיר מִשׁוּם  
דְּתַפְלָה בְּצִבּוּר הִיא וְאִיפָּא פְּרָסוּמֵי נִסָּא מִשְׂא"כ בְּרַכַּת הַמְּזוּן שְׂהוּא בְּבִית לִיכָּא פְּרָסוּמֵי  
נִסָּא כְּלוּמֵר הֵיא עַכ"ל הָרֵי לְהִדְיָא דִּישׁ לְחַלֵּק כֵּן וּמִטְעַם זֶה נ"ל יָפָה פְּסַק הַמ"א בַּא"ח  
סִימֵן תִּרְעָא ח"ס"ק א' דְּהַיּוֹם דִּינִים שְׂאֲמָרוּ דְּעֵדִיפָּא לֹא נֶאֱמָרוּ אֶלָּא שְׂבִיזְמֵן שְׂמַדְלִיק בְּחוּץ  
עֵדִיפָּא מִשְׂא"כ אִם מְדַלִּיקִין בְּפָנִים וְעֵינֵין בְּתְּשׁוּבָתֵי ש"י ח"ב סִימֵן ל"א וְעַכ"פ דְּבָרֵי  
הַמִּמָּוֶה נְכוּנִים הֵם בְּלֵי פִקְפּוּק כָּלֵל כַּנִּלְהָבִי: שְׂאֵלָה נ פּוֹרִים שְׂחַל לְהִיּוֹת בְּיוֹם א'  
וְהַתְּעַנִּית הִי בְּיוֹם ה' שְׂלִפְנָיו כְּדִינוֹ וְא' הִי בְּדָרְךָ וְלֹא אִסִּיק אֲדַעְתִּי' שְׂצָרִיף לְהַתְּעַנּוֹת  
בְּיוֹם ה' וְאֶכֶל וְשָׂתָה וּבְלִילָה בָּא לְבִיתוֹ וְשָׁמַע שְׂהַעוֹלָם הַתְּעַנָּה הַיּוֹם וְשָׂאֵל אִם מְחֻיָּב  
לְהַתְּעַנּוֹת לְמַחֵר בְּיוֹם ו' שְׂהוּא י"ב אֲדָר אוֹ לֹא עַכ"ל הַשׁוֹאֵל.

תְּשׁוּבָה הַנֶּה לְכַאוּרָה גְּדוּלָה מְזוֹ עָרוּף לְפָנֵינוּ בְּשִׁלְחֹן הַטְּהוֹר הַל' פּוֹרִים בְּסִימֵן תִּרְפ"ו  
שְׂכָתָב וְנ"ל ס"ב בְּהַגְהוֹ' וְאִם חָל פּוֹרִים בְּיוֹם א' שְׂמַתְעַנִּין בְּיוֹם ה' שְׂלִפְנָיו וְחָל בּוֹ בְּרִית  
מִיָּלָה מוֹתֵר לְאֶכֶל עַל הַמִּיָּלָה וְלְמַחֵר בְּיוֹם ו' יִתְעַנָּה הָאֵןכָּל וְהוּא מִהַגְהוֹת מְנַהֲגִים עַכ"ל  
אִף שְׂלֹא נִעְלָם מֵאֵתֵי שְׂהַט"ז שֵׁם ס"ק ב' כָּתָב עַל דִּין זֶה וְנִרְאֶה דָּאֵין לְסַמְּךָ ע"ז  
לְמַעֲשֵׂה שְׂהָרֵי הַבִּיא הַב"י בְּשֵׁם הַמִּמָּוֶה הָא דְּמַתְעַנִּין בְּיוֹם ה' לְפִי שְׂא"א עַד הַיּוֹם א' שְׂהוּא  
פּוֹרִים וְכֵן אֵין מַתְעַנִּין בַּע"ש מְפָנֵי כְּבוֹד שְׂבַת וְאֵע"פ שְׂנֻפְסָקָה הַלְכָה בַּע"ש מַתְעַנָּה  
וּמְשָׁלִים דוֹקָא כְּשֵׁב' זְמַנּוֹ הַקְּבוּעַ לוֹ תְּעַנִּית בַּע"ש אֶבֶל כְּשְׂהוּא נִדְח' מְזַמְּנוֹ אֵין קוֹבְעִין  
לוֹ בַּע"ש וְכֵן מְשַׁמַּע מִתְּשׁוּבַת הַגְּאוּנִים הָרֵי דָּאִף בְּיַחֲדֵי אֵין לְהַתְּעַנּוֹת דְּהָא הִיא דְּמַתְעַנָּה  
וּמְשָׁלִים אֵינֵרֵי בְּתְּעַנִּית יַחֲדֵי ע"ש דְּבָרֵינוּ יוֹתֵר בְּאֵרִיכוֹת וּמְסִיק וְנ"ל הַלְכָּה הִיא הוֹרָאָה

לאו דסמכא אלא יאכל סעודת המילה בלילה כמו ביה"כ וט"ב עכ"ל מ"מ בנדון דידן שאין לו תקנה אחרת טוב לקיים דברי הצומות ונעקתם הפתובים במגלה פדברי תורה וכמ"ש הרמב"ם פ"ה מהל' מגילה ודלא כמ"ש הב"י בשם שיבולי הלקט וכמו שהשיג עליו בתשובת מהר"ש הלוי חלק א"ח סימן י"א גם עיקר השגתו של הט"ז דס"ל דהוי תענית יחיד והב"י סימן תק"פ כתב וז"ל ובהגהות מרדכי ישן כתב דתענית יחיד ה"ל מי שיש לו חולה בתוך ביתו וכיוצא בזה ע"ש בתשובת מהר"ש הלוי סימן י"א שכתב דתענית אסתר מקרי תענית צבור על הב"י בשם שיבולי הלקט ע"ש ואע"ג דאיפא למימר שאני הכא דאין זה זמנו הקבוע זה אינו דכמו דאסמכו חכמים על הקרא זמן זמניהם זמנים הרבה תקנו להם חכמים לענון קריאת המגילה גם התענית הוא בכלל זה ואין לזוז אפילו זיו כל שהוא מפסק הש"ע פנ"ל הק' יעקב: שאלה נא נשאלתי מא' מתלמידי וז"ל אחד שנשפך מקהל להיות משמש לחוליה וקי"ל משמשי חולה פטורים מסנפה אם מחויב מ"מ לאכול בכל סעודה וסעודה פזית בתוך הסנפה ולכרף בה ברפת הסנפה שהרי הולך לפעמים לצרכיו ונקביו ה"ה לזה או לא ועוד בקשתי שטוחה לפני אדוני כי שמעתי מאד"מו ישוב נכון על מה שמקשה במ"א בהל' סנפה סימן תרל"ט ס"ק י"ב על רמ"א ע"ש ושמעתי ג"כ ישוב מאדמ"ו ע"ש שמקשה המ"א בסימן תרנ"ח ס"ק ג' הניח ג"כ בצ"ע על מה שפסק בא"ע סימן כ"ח יע"ש ונשפחו הדברים מלבי בכך יכתוב אלי שנית: תשובה ע"ד משמשי חולה נ"ל דפטור מסנפה לגמרי פיון שהוא מושפך להיות משמש לחולה לכל צרכיו ולהשגיח עליו לעשות פעולתו שלמה ובאמונה בכך אם ילך לאכול בסנפה הוי ליה מצטער בצער החולה שדעתו עליו תמיד לכה הוא פטור מן הסנפה אכן בלילה הראשונה דגם המצטער חייב לאכול פזית בסנפה כדאייתא בסימן תר"מ גם משמשי חולה חייבי ומצאתי און לי וראיה ברורה לדברי מסנהיגות הש"ס דסנפה דף כ"ו ע"א דאי' שם אמר רבא מצטער פטור מן הסנפה והא תנו חולה ומשמשי פטורין מן הסנפה הא מצטער חייב בסנפה ומשני הש"ס חולה הוא ומשמשי פטורי אבל מצטער משמשי חייבים וקשה לכאורה למה מתרץ הש"ס הכי דאפתי קשה ליתני במתני' מצטער ומשמשי חולה פטורי ויהא הפל נשמע יותר ה"ל לש"ס לתרץ דמתני' סתמא קתני דחולה ומשמשי פטורין אפ"ל לילה הראשונה משא"כ מצטער וראיתי באסיפת חכמים הרגיש קצת בקושיא זו אף שמדחיק לתרץ ע"ש ולפי מ"ש ניקח דגם משמשי חולה חייבים לאכול פזית בסנפה לילה ראשונה וא"כ ה"ל למתני' ג"כ מצטער וק"ל ברם מ"ש הב"י בשם המרדכי בשם הר"פ דמצטער חייב למיכל בסנפה צע"ג שהוא נגד סוגיא הש"ס זו וצ"ע וע"ד שפקשת מאתי להודיע לה הישוב על מ"א בהל' סנפה דע שהדברים האלו הלא הנה בכתבי' לפניך בספרי אשר פבר נדפסו הא דסי' תרל"ט הוא בספרי חק יעקב סי' תע"א ס"ק א' יע"ש והקושני' בסי' תרנ"ח הובא בספרי ש"י ח"ב סי' פ"ג יע"ש ואגב דחביבין עליך דברי אודיעך מה שחדשתי בחדג הזה במסכת סנפה דף כ"ג ע"א בתוס' ד"ה למ"ד שפא תמות ניקחש שפא תברח שהניח מהרש"א בתמי' קיימת במקשין השני למ"ד שפא תמות ניקחש שפא תברח שהניח מהרש"א גם בספרי ש"י ח"א סי' ל"א הארכתי ובאמת עכשיו ראיתי עין בעין שמעיקר' לק"מ דהתוס' לא מקשי רק על המקשי ראשון דחזר בשביל הקושיא זו וקאמר אלא אבל במקשן השני לק"מ דבאמת מתרץ לו התרצן פן מיתה לא שכיחא ומה"ט מכשיר ר'

יהודא וק"ל פנ"ל הק' יעקב: שאלה נב מתלמיד א' ונ"ל קריתי בספרו חק יעקב סימן תפ"ט ס"ק י"א שפכתב שם ונ"ל וכתב מהרי"ל כשיגיע למ"ט יום יאמר שהן ז' שבועות ולמחרתו הוא ערב שבועות עכ"ל משמע מדבריו שצריך שיאמר פן בשעת ספירה לא ידעתי טעם הדבר דאפשר לומר דמהרי"ל פוננתו כפשוטו לומר שלמחר הוא ערב שבועות ולא שיאמרו פן בשעת ספירה עוד יבאר לי טעם על תליות אפיקומן תשובה ע"ז וכיוצא בזה אמרו חז"ל אפי' שיחות של ת"ח צריכין לימוד דאם פוננת מהרי"ל יהי כמו שעולה בדעתה א"כ ה"ל לכתוב למחרתו ערב שבועות ומדכתב ולמחרתו בנ"ו תחלה משמע שהיא דבק לדלעיל משמע שצריך שיאמר פן דאם יהי פוננת מהרי"ל ע"ז כמו שכתבת ה"ל לכתוב ג"כ סוף הל' ר"ה ולמחרתו צום גדל' אלא ודאי שפוננת מהרי"ל שצריך שיאמר פן בשעת ספירה ומה ששאלת טעם הדבר נ"ל שהטעם הוא כפשוטו שהרי כתבו האחרונים שבליל ראשון של שבועות לא יאכל ויקדש עד הלילה שצריך שיהא שבעה שבועות תמימות תהינה לכך אומרים פן להראות שכל יום הפקרת שיני' לימי הספירה ואז הם תמימו' ואף אם יהי דברי מהרי"ל כפשוטו מ"מ אין תמיהא עלי שהעסקתי רק כלשונו ממש אבל עד לעצמו שפוננת מהרי"ל כמ"ש ותו לא מידי ועל ששאלתני טעם על תליות אפיקומן לא שמעתי לדבר טעם ובקיצור שני לוחות הדברי' כתב שאין לעשות פן שהוא ביזוי אוכלין ולא ידעתי מה ביזוי יש בזה ומעולם ראיתי מרבתי נאבותי שנהגו פן וכ"כ במ"א בא"ח סי' תק' ס"ק ז' שכתב שנהגין פן דלא פיש מחמירין עכ"ל ואין פאן ביזוי מצנה וזכרון ליציאת מצרים נ"ל הקטן יעקב: נג על דבר הקושיא שהקש' לי הבאתי בספרי ש"י ח"ב סי' ג' על הא דאמרין במגילה דף ח' ע"א הא לעגנן פל תאחר זה וזה שנוין נדבה כמו בנדר וכן הוא בש"ס דר"ה דף ו' ע"א דאף בנדבה איכא פל תאחר ובש"ס דנדר' דף ט' ע"ב פירש"י להקפד דבנדבה ליכא פל תאחר דכל דאי' בי' גזא דרחמנא אית' ע"כ תוכן הקוש' ושי' שם והובא קוש' זו בתשובת פנים מאירו' סי' צ"ט ודחיתי דבריו בשתי ידים בתשובתי שם אבל לא כתבתי טעם לדבר ושאל השואל למה דחיתי פל דבריו תשובה דלדבריו צ"ל הא דפירש"י דבנדבה ליכא פל תאחר היינו אם נאבדה ובזו לא צריך לטעם דכל היכא דאית' בי' גזא דרחמנא אית' ולדידיה אפילו מתו וכה"ג דאינו בעולם פלל פיון שאינו באחריותו הוא פטור מיד דאפריש אף דליכא בי' גזא דרחמנא ומה צורך רש"י לטעם זה וכן משמע בסוג' דחולין דף קל"ט ע"א ע"ש ע"כ דחיתי דבריו וכתבתי ליישב בדרך הפשוט ע"ש ויש מי שרוצה לפקפק על דברי וכתב ונ"ל אם כדבריו פן הוא א"כ הש"ס דפריה התם בר"ה תשמור זו מצות לא תעשה כאשר נדרת זה נדר וכו' הא תו למה לי מלא תאחר לשלמו נפקא וכו' ומאי קושיא דלמא איצטרכו תרנוניהו חד לעגנן שוגג וחד לעגנן מזיד דמלא תאחר לשלמו הוי אמינא דוקא מזיד אבל בשוגג לא קמל"ן דבנדר אפי' בשוגג גמי עובר בכל תאחר אלא ודאי דאין סברא לחלק ע"כ דבריו ותיובתא לא קחזינא חדא דהא התם קאמר הש"ס ופשיטת פתיב אזהרה לב"ד שיעשוה הרי להדיא דאמזיד קאי זאת ועוד אחרת דהא עיקר קושית המקשן מתחלה רק אנדר רק דאח"כ מקשה המקשן והא נדבה פתיב וכמ"ש תוס' ד"ה חד דאמר ובגדרים בנדאי אין סברא לחלק בין שוגג למזיד והש"ס בעי לתרץ תירץ דקאי בין אנדר ובין אנדבה ומ"ש עוד להקשות דא"כ ה"ל לתנא דמתני' למתני' אין בין נדרים וכו' שנדבה במזיד עובר בשוגג אינו עובר עכ"ל הנה מלבד קוש' התוס'



וְיָשׁוּבוּ לֹא קָשָׁה מִיַּד דְּהִיָּא הִיא פִּינּוֹן דְּנִדְבָה אִינוּ חַיִּיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ מִשׁ"ה לֹא טַעִין אַפְתָּפִּי' וְכָל הֵיכָא דְאִי בִּיהַ גְּזָא דְרַחֲמֵנָא אִי בְּשׁוּגַג וְאִינוּ עוֹבֵר בְּבַל תְּאַחַר בְּשׁוּגַג וְתוּ י"ל דְּתַנָּא בְּעֵי לְמַתְּנֵי בְּבָא דְמִיָּרִי בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד מִשׁא"כ לְעִנְיָן בַּל תְּאַחַר דְּבְמִזִּיד שְׁוֹנִין לֹא בָּא לְמַתְּנֵי אִטוּ תַנָּא פִּי רֹכְלָא לִיתְנֵי לְחַלְקָא כַּה"ג פְּנ"ל: הַקְטָן יַעֲקֹב נִד גִּשְׁאֲלַתִּי מִיָּשׁוּב אֶחָד שְׂבַעֲלַת הַבַּיִת אֶחָד יֵשׁ לּוֹ חֶדֶר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְהַנִּיחַ לִיכְנֹס הַצְּבֹר בְּתוֹךְ הַחֶדֶר אֲנָשִׁים לְחֹד וְנָשִׁים לְחֹד לְהַתְּפַלֵּל וְעַכְשָׁיו נֹלַד קַטְטָה גְּדוּלָה בֵּין בַּע"הב עִם אֶחָד מֵאֲנָשִׁים וְאִשְׁתּוֹ שְׂרָגִילִין לְבוֹא לְבַה"כ שְׂלֵא יְבוֹאוּ עוֹד לְבַה"כ פִּי אֵין אָדָם דָּר עִם גִּחַשׁ בְּכַפִּיפָה אֶחָד וְדַתְּי בְּזָה פְּמִבְּנָאָר בַּא"ח סִי' קַנ"ג סַעִי' ט"ז דְּאֵין יָכוֹל לְאַחַד לְאַסְרָן שְׂלֵא יְכַנֵּס לְבַה"כ אִם לֹא שְׂיֶאֱסֹר עַל כָּל הַקְהָל אַף דְּשָׁם פְּתַב בַּה"ג ה' דְּוָקָא שְׂהַשְׂאִיל תְּחַלָּה סְתָם אֲבָל לֹא הַשְׂאִילוּ לָהֶם בְּפִירוּשׁ אֱלָא הַנִּיחָם לִיכְנֹס לְבֵיתוֹ הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ לְמַחֲוֹת כְּמוֹ שְׂיֶרְצָה עַכ"ל וַא"כ בַּעַל הַבַּיִת מְוַחֲזֵק בְּבֵית עַלֵיהֶם לְהַבִּיא הַרְאָיָה אַף שְׂהֵם טוֹעֲנִים פִּינּוֹן שְׂחֶדֶר זֹו שְׂהִי שְׂיֶיךָ לְבַעֲלִים הַרְאִישׁוֹנִים נְכַנְסוּ ג"כ בְּחֶדֶר זֹו לְהַתְּפַלֵּל כְּמָה וְכְמָה שְׁנִים ע"כ הוּא בְּחֻזְקַת הַצְּבֹר וּמְסַתְּמָא הַשְׂאִילוּ לָהֶם וּמִיַּד סְפִיקָא לֹא נִפְקָא וּפְסִיקָא שְׂלֵא יוֹכַל לְאַסְרָן מְסַפִּיקָא עַל אֶחָד מִן הַקְהָל לְהַסְתַּפֵּחַ מִנְחַלְתָּהּ אֲבָל עַל אִשְׁתּוֹ הַמְתַּחֲלַת תְּמִיד בְּמַרְיָבָה יוֹכַל לְאַסְרָן עַלֵיהָ שְׂלֵא תְּבֵא לְבַה"כ כְּכָל פִּי אַע"פ שְׂהַאֲשָׁה ג"כ מְחֻנְיָבַת בְּתַפְלָה כְּמִבְּנָאָר בַּא"ח סִי' ק"ו מ"מ פִּינּוֹן שְׂהַאֲשָׁה אִינָה מְצַנָּה כְּכָל לְהַתְּפַלֵּל בַּעֲשָׂרָה וְאִינָה מְצַטְרַפַת לְמַנְיָן וְלֹא לְקַדְוִשָׁה כְּכָל כְּדָאֲמַרִּינּוּ אִשָּׁה בַּעֲזָרָה מְנִין וּבְתוֹלָה צִיּוּלְנַת מְבִלִי עוֹלָם ע"ש בְּסוּטָה דָּף כ"ב וְכַבֵּר כְּתַב הַמ"א בְּסִי' ק"ו ס"ק ב' וְנ"ל וְלָכֵן נִהְגוּ רַבֵּי גִישִׁים שְׂאִינּוּ מְתַפְלְלִים בְּתַמִּידוֹת מְשׁוּם דְּאוּמָרִים מִיָּד סְמוּךְ לְנִטְיָל' אִינָה בְּקָשָׁה וּמִדְּאוּרִיָּתָא דִּי בְּזָה עַכ"ל הַמ"א לָכֵן נ"ל דְּיָכוֹל לְמַחֲוֹ בְּיָדָה עַד שְׂיֶפְיִסוּ וְיִמְחֹל זֶה לְזֶה פִּי הַנְּשִׂי' עֲלוּלַת לְהַרְבֵּה בְּקַטְטוֹת וּמַרְיבוֹת וְכֵן דַּתְּי לְמַעֲשָׂה הַקְטָן יַעֲקֹב שְׂאֵלָה נָה מָה שְׂשְׂאֲלַתְּנִי עוֹד עַל מָה שְׂכַתְּבַתִּי בְּסַפְרֵי חֵק יַעֲקֹב בַּה"ל פְּסַח סִי' תַל"ג ס"ק ב' וְנ"ל כְּתַב הַמ"א פִּירֵשׁ הַבְּנוּיָה ע"ג עֲמוּדִים וְאֵין לָהּ פּוֹתֵל כְּכָל וְהִינּוּ אֶכְסְדָרָה רֹומִיָּתָא שְׂבַש"ס אֲבָל סְתָם אֶכְסְדָרָה הוּא שְׂיֵשׁ לָהּ ג' דְּפָנוֹת כְּמִבְּנָאָר בְּש"ס דַּב"ב דָּף י"א וּבַה"ל מְזוּזָה סִי' רַפ"ו וַא"כ הֵכָא דְּנִקְטַת סְתָם אֶכְסְדָרָה וַיֵּשׁ לָהּ ג' מְיִירֵי ג"כ כַּה"ג לְוִישׁ לָהּ ג"כ אוֹרָה הַרְבֵּה פִּינּוֹן שְׂדוּפֹן רְבִיעִי פְּתוּחָה לְגַמְרֵי וְלֹא יִדְעַתִּי מֵאֵין יֵצֵא לוֹ פִּי אַחַר עַל אֶכְסְדָר' וְכ"כ לְהַדְנָ' רִיא"ז בַּש"ג בְּפִי' שְׂל אֶכְסְדָר' עַכ"ל שְׁם וְכַתְּבַתִּי שְׁם וְנ"ל וְתַמְהַתִּי עַל כָּל דְּבָרֵי שְׂהַרִי אֶכְסְדָרָה שְׂבַש"ס בַּב"ב אִינוּ כֵּן לְפָרֵשׁ י וְהַתּוֹ' שְׁם גַּם מ"ש אַמ"ו א"כ הֵכָא דְּנִקְטַת סְתָם אֶכְסְדָרָה מִיָּירוּ בַּכַּה"ג לִית' דְּהַרִי הֵתָם בְּפַרְיִת' נִקְטַת סְתָם אֶכְסְדָרָה מ"מ אוֹקִי הַש"ס דְּאִיָּרִי בְּאֶכְסְדָרָה רֹומִיָּתָא וְלֹא יִרְדַּתִּי לְסוּף דְּעַתּוֹ עַכ"ל: תְּשׁוּבָה כְּכָל דְּבָרֵי אִינוּ אֱלָא דְּבָרֵי תְּמָה הֵלֵא כְּתַבְתִּי פִּירוּשֵׁי לְפִי דְּבָרֵי רִיא"ז שְׂפִי כֵּן לְהַדְנָ' וְהוּא מְפִירֵשׁ רִיא"ז שְׂנִקְרָא ר' יִשְׁעִיָּה אַחֲרוֹן ו"ל דַּה"ל כְּפִירוּשָׁה וְכֵן מְבֹנָאָר בְּטִי"ד סִי' רַפ"ו וּבַש"ע שְׁם אֲכַל אֶכְסְדָרָה רֹומִיָּתָא שְׂכָל מְחֻצּוֹת גְּמוּכוֹת וְאִינָם מְגִיעוֹת לְתַקְרָה רַק עוֹמְד' עַל עֲמוּדֵי' וּמ"ש וְנ"ל א"כ הֵכָא דְּנִקְטַת סְתָם אֶכְסְדָרָה מְיִירֵי בַּכַּה"ג לִיתָא דְּהַרִי הֵתָם בְּפַרְיִתָא נִקְטַת סְתָם אֶכְסְדָרָה מ"מ מוֹקִי בְּש"ס דְּאִיָּרִי בְּאֶכְסְדָרָה רֹומִיָּתָא ע"כ לְשַׂטְתָּהּ הִנָּה מָה אֲעֲשָׂה שְׂנַעֲלָם וְנִסְתַּר מְמָה סוּגְי' דְּשְׂמַעְתָּא כְּאֵלוֹ לֹא לְמַדַּת מַעוֹלָם דְּהַרִי אֶמְרִינּוּ כְּמָה פְּעָמִים תַּנָּא אֵין צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי אֲבָל אֲמֹרָא צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי לְהַדְנָ' וְכ"ש וְאַצ"ל פּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים שְׂצָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵיהֶם לְהַדְנָ' וְתוּ לֹא מִיַּד הַקְטָן יַעֲקֹב: חֵלְקָא יוֹרְהַ דְּעָה שְׂאֵלָה נַז א' נַז אִי מְתַלְמִידֵי

על מ"ש הרמב"ם פ"ד מה' שחיטה דין י"ב וז"ל אין מכסין בשחיכת כלי מתכות לפי שאין אלו מין עפר חוץ משחיכת הזהב שמכסין בהן מפני שנקרא עפר שנאמר עפרו זהב לו ואומר עד אשר דק לעפר ויש לתמוה תרי תמיהות קיימת תדא דמייתי תחלה קרא דאיוב סימן כ"ח ואח"כ פסוק של תורה שהוא ספר דברי' פ' ד' ויותר תמוה דבש"ס דחולין פ' פסוי דם דף פ"ח ע"ב מביא רק קרא דאיוב ולא פסוק של תורה כלל בכו פירש לי אדוני מ"ו דברי הרמב"ם בזה עכ"ל.

תשובה הגה תרי תמיהות אלו כבר אמורים בספר לח"מ ולפי שראתה שאתה ספר לא נמצא תחת ידיה ע"כ אעתיק לה לשונו ממש וז"ל ואומר עד אשר דק לעפר וכו' בש"ס לא הביאו רק פסוק דעפרות זהב לו וקשה אמאי לא הביאו פסוק של תורה שהביא רבינו ז"ל וז"ל דמצינו לפירש דק עד שנעשה כעפר אבל לא מפני זה נקרא עפר ממש אבל פסוק דעפרות זהב לו משמע שפיר דזהב אקרי עפר ורבינו שהביא גם פסוק של תורה היינו אחר שהביא פסוק דעפרות זהב לו דמוכח שפיר משם גילה ג"כ מפסוק של תורה אבל בשל תורה לחוד לא סגי עכ"ל הלח"מ ועיקר תירוצו הוא דחוק קצת דלפי תירוצו ה"ל למיכתב בקרא עד אשר דק כעפר דהוא כף הדמיון ומדכתב לעפר משמע דהוי עפר ממש ולענ"ד נראה לתרץ בתירוץ אחר ונכון הוא דלכאורה יש לדקדק שם בגמרא דגרסינו וז"ל הי' מהלך במדבר ואין לו אפר לכסות שוחק דינר זהב ומכסה הי' מהלך בספינה שורף טליתו ומכסה וקאמר הש"ס שם בשלמא שורף טליתו אשכחן אפר דאיקרי עפר ופירש"י מעפר שריפה החטאת אלא דינר זהב מנלן אמר רבי זירא ועפרות זהב לו ע"כ ויש לדקדק מאי צורך הש"ס להאריך כל כף ולומר בשלמא וכו' ה"ל להקשות בפשיטו בקיצור שוחק דינר זהב מנלן אלא צ"ל דעל דינר זהב לבד לא קשה מנלן דהייתי אומר דנלמד מקרא דתורה דכתיב ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי ואשרוף אותו באש ואפנות אותו עד אשר דק לעפר וליכא למדחי דשאני התם פינן ששרוף אותו תחלה עד שנעשה אפר זה אינו דהא אפר לא איקרי עפר לכך הוצרך הש"ס לומר תחלה בשלמא שורף טליתו וכו' ממילא מוכח דאפר איקרי עפר א"כ מקשה שחיכת דינר זהב היכא דלא נשרף תחלה מנ"ל דלמא בעגל שאני שנשרף תחלה לאפר ושפיר מקרי עפר אבל לא נשרף תחלה מנ"ל ולכך הוכרח להביא קרא דעפרות זהב לו ונהו טעם הרמב"ם ז"ל שהביא תחלה קרא דעפרות זהב לו שהוא עיקר הראיה ודוק והוא נכון ומזה למדו הפוסקים לדינא דכל שחיכת שאר כלי מתכות אע"פ שאין מכסין בו מכל מקום אם נשרף עד לעפר שאז מגדל צמחים אז מכסין בו וכן משמע ממשמעות התוס' דעכו"ם דף מ"ד ע"ש וכ"כ הרשב"א הובא ביו"ד שם וכן משמעות לשון הש"ע סי' כ"ח בפר"ח וכן נ"ל הק' יעקב שאלה נח פרה חולבת שנשחטה וקוד' שפדקה הריאה נאבדה או ניטלה ויש לו חלב מה שנחלב הימנה תוף שלשה ימים אי מותר לאכול החלב או נימא פדין בהמה שנאבדה הריאה קודם בדיקה דהבשר אסור א"כ גם החלב אסור מה"ט כדאיתא בי"ד סימן ל"ט לענין הבשר דיש מחמירין אם לא בהפסד מרובה א"כ ה"ה החלב וילמדנו רבינו מה דינו: תשובה דין זה הוא פשוט וערוך לפנינו בט"י להדיא בסי' ל"ט והוא מסוגיא דש"ס דחולין דף י"א גבי מנא הא מילתא דאמרי רבנו זיל בתר רובא וכתב רש"י וז"ל ואהא סמכינן ולא בדקינן שמנה עשר טריפות ונקובת הריאה משום דשכיח בדקינן והיכא דאיתרמי דאיפרף הריאה ולא בדק מתאכלי דסמכינן אהא

דאָמער רב הונא דאָמער נשחטה בחזקת היתר עומדת ואין מפרסמין הדבר עכ"ל רש"י  
וכ"פ הרמב"ם פי"א מה' שחיטה וכן הסכמת הרא"ש ובעל העיטור והרשב"א בת"ה וכן  
הר"ן ור"ן וכן משמע בירושלמי וכתב עוד ומעשה בא לפני רש"י והתיר והשיב לפני  
רבנותיו שהיו מחמירין בדבר אַתמול אכלנו מחלבה ועכשיו נחזיקינו בטרפה עכ"ל וכל  
זה הובא בב"י ריש סימן ל"ט וכתב שם הט"ז ס"ק א' שכן דעת פהנ"ל ע"ש וכן פסק  
בש"ע אף רמ"א פתב בהג"ה סעיף ב' שם ויש מחמירין אם נאבדה הריאה דכתב שם  
הש"ך בסק"א דגם מחמירין לאו מדינה אוסרין אלא שחכמים החמירו בדבר כדי לחזק  
דברייהם עכ"ל וכן עוד הש"כ שם בס"ק מ"ב ובט"ז ס"ק נ"ב וכן הב"ח בר"ס ל"ט  
וא"כ לכאורה נראה פשוט דגם בחלב יש להחמיר שלא לאכול חלב זו שנחלב תוך  
שלשה ימים לשחיטה אם לא נבדקה הריאה קודם פהסכמת האחרונים דמה לי בשור  
או חלב דידה אבל באמת אחר העיון נ"ל לחלק פי חילוק גדול יש דדוקא הכשר שבהמה  
בחייה בחזקת איסור אבר מן החי היא עומדת אע"ג דמדינא דגמרא אמרינן נשחטה  
בחזקת היתר עומדת מ"מ פיון דתקנו חכמים שצריך לבדוק הריאה בשביל סרכות  
המצוניין בה מש"ה אם לא בדק צדיקן בחזקת איסור החמירו חכמים פל דתקונו רבנו פועין  
דאורייתא תקונו וצדיקן עומדת בחזקת איסור ולא מיקרי עליה חזקת היתר ועומדת  
בחזקת אבר מן החי פיון שלא עשה כמתנת חז"ל וכיון שהסכימו האחרונים דדין זו לגבי  
בשר הוא רק חומרא בעלמא א"כ הבו דלא לוסוף עלה לאסור גם החלב שהרי החלב  
לא נאסר מעולם בחיי הבהמה דהרי פל חלב אף שהוא פאבר מן החי שרי רחמנא  
כדאיתא להדל' בפ' בהמה המקשה דף ס"ט ע"א וכי משום שנשחטה ולא נבדקה מגרע  
גרע מבחייה פיון שאפתי לא נולד לה חזקת איסור ולא יחא שלא נשחטה כלל ודאי אין  
השחיטה מגרע לה חזקתה חזקת היתר והדבר אין לו שחר ואין הדעת סובלת לומר ועוד  
דהא אין סירכא פחות מג' ימים ע"כ יש דעות מחולקות בין גדולי פוסקים דק"ל דבסרכא  
החלב כשרה למפרע מטעם ס"ס וכן פ"ה הב"י בש"ע סימן פ"א סעיף ט' גם רמ"א מיקל  
בהפסד מרובה ע"ש אף שהש"כ שם ס"ק ט' השיג עליו כפר דחיתי דבריו באמת הבנין  
בספרי מנחת יעקב פלל ע"א וע"ב ס"ק י"ט ע"ש א"כ בנאבדה ודאי אין להחמיר פיון  
שאין פאן ריעותא לפנינו פל זה נ"ל פשוט ודלא כב"ח בתשובתו סימ' קכ"ז שפסק  
בפשיטות להחמיר כמו בבשר ולא ירד פלל לחילוק זה שכתבתי אף ורק בהא מדינא  
ליה דאם זה שחט הפרה שעומדת לחלוב בשביל שהרגיש בה ריעותא שהיתה הפרה  
מתעטשת שקורין הוסין בל"א או כדומה לזה שזו סימנה שנסרכה ומשום זה שחט אותה  
ונתן לנכרי נ"ל פשוט לאסור החלב אפילו מחיים אין לאכול החלב פיון שפא הריעותא  
מחיים אין להתיר עד שיבדוק אותה וכדקי"ל לענין מים במוח דאם הבהמה מנענעת  
בראשה דאסור בדיעבד הבשר אם לא בדקה כמ"ש הב"ח והט"ז בסמן ל"ב ה"ה לענין  
גדון דידן פיון שיש ריעותא מחיים אבל היכא דלית בי' ריעותא מחיים ודאי החלב בחזקת  
היתר עומדת בלי פקפוק נ"ל הק' יעקב: שאלה נט במקום שנהגו לבדוק הנושטין באונוזין  
שמלעיטין אותן ונמצא בלחיים שלהם במקום שהתחיל למשוך הנושט יש בהם מכות  
ופצעים אם יש בהם חשש איסור או לא: תשובה מעשה כזו בא לפני והכשרתי ואף שלא  
נעלם מאתי מ"ש בתשובת מהר"מ מלובלין סימן כ"א ופ"א על הנושטין שנמצא בראשם  
של אנוזות שיש מקומות שצריך בדיקה אף באותו מקום שהוא למעלה ממקום שחיטה

ובתשובת צ"צ סימן י"ז פתב הטעם לדבר שאין מזהירין העם על זה ונ"ל דדוקא בנפש  
שהוא למעלה ממקו' שחיטה צריף להזהיר את העם שיהא מהפכין את הנפש ולבדוק  
היטב אם לא נמצא שם ריעות' משום שאין דרכם לאכלן הנפש ומשליכין אותו לחוץ  
וחישינו פיון דלא נראה בהאי ריעותא מבחוץ לנפש ישליכו אותו פהרגל לקד צריכין  
אנו להזהיר אותם על פה להפוך הנפש ולבדוק מבפנים אבל ראשי האנויות דרכם לאכל  
אותם ואין משליכין לחוץ אלא פותחין אותן ונוטלין מתוכן המוח ואח"כ מבשלין אותם  
ואוכלין אותו ואם נמצא בה ריעותא נראה אותו לעין פל לקד אין צריף להזהיר אותם  
על פה דממילא הוא בדוק להם וישאל קדושים הם אפי' ריעותא פל דהוא שרואין באין  
לשאול עכ"ל וכל זה נ"ל אם רואין ריעותא בנפש עצמו או אפי' בתורבץ הנפש שהוא  
למעלה ממקום שחיטה אבל מה שדבוק בלחי עצמו בתולדתו אפשר דאינו בכלל תורבץ  
הנפש וכ"ש בכלל נפש אלא ללחי יחשב ואין להוסיף על הטרופו יותר ממה שמנו חו"ל  
ופוסקים ראשוני' ואחרוני' וכן נרא' קצת ראי' לדבר דזה אינו בכלל תורבץ הנפש דהא  
גרסינו בש"ס דחולין דף מ"ג ע"ב תורבץ הנפש רב אמר במשהו מקום שחיטה הוא  
ובנדאי מקום חבורו ממש בלחי לאו מקום שחיטה הוא שיהי אין יכול לשחוט בלחי פלל  
וכן שם דף מ"ד ע"א קאמר למעלה עד כמה עד כדי תפיסות ידמפלל דבמקום שאין יכול  
לתפוס הסימנים בידו לאו מקום שחיטה הוא ובר מן פל דין אף אי נימא דזו ג"כ בכלל  
תורבץ הנפש יחשב וכן משמעו' לשון רש"י שם בחולין דף מ"ג ע"ב ד"ה תורבץ הנפש  
מקום דבוקו בלחי עכ"ל מ"מ לא גרע מנפש עצמו דבעינו מעבר לעבר על חולי וכיון  
דזה לא ניקב מעבר לעבר שפשר הלחי עד העצם הוא בבריאתה והוי סתימא דמעיקרא  
מתחלת ברייתא דנדאי הוי סתימא מעלי' וכדאי' בי"ד סי' ל"ט סעי' ט' גבי ריאה שנקבה  
ודופן סתמה לדעת הב"י שם וכן בסי' מ"ו סעי' א' בהג"ה דסתמא דמעיקרא הוי סתימא  
ובסעיף ה' שם בהג"ה גבי חלחולות פל זה נ"ל פשוט וברור והמפקפק בזה הוא מן  
המתמיהין פנ"ל הק' יעקב: שאלה ס ע"ד שוח' שאוחז הספין בקמא בשתי ידיו ושוחט  
בהלקה והבאה פדינו ואחד תופס הסימנים בידו אם יש חשש דרסה גם שחט עורף אחד  
שהי' בצונאר תחת העור סמוף לשדרה וסימנים פמו פפתור אחד שחור וחתף אותו  
פפתור לראות מה בתוכו ומצא בו מיני מאכל פמו שפול' שועל מה דינו: תשובה כמה  
דסיים אפתח ע"ד שנמצא בתוך הפפתור פמו שפולת שועל ודאי יש לאסור דנדאי מהיכן  
בא השפולת אלו דמסתמא עם המאכל בא דרף נקיבת הנפש אף שראינו הסימנים  
שלימים לפנינו מ"מ דלמא עלה קרום ונסתם היטב או במקום נקב שחט דאל"כ מהיכן  
באו ולא עדיף ממסמס קועיזה דמא דאסרינו מספיק' שוב מצאתי וראיתי בתשובת ר' דוד  
בן זמרא סימן קצ"ג שבא מעשה כזה לידו והאריף להטריף מספק וסיים וכתב ונ"ל הלקף  
הדבר ברור דזה העור טרפה ומ"מ מודה אני שאם הדבר ברור שנשחט מיעוט הנפש  
ממקום חבורו ובדקינן את הנפש ונהרי הוא שלם ונתברר דרף אותו מקום השמוט ירד  
המאכל בין הנפש בין הקנה ואפילו שנקוב העור וירד לית לן בהכי לא ימות העור בשביל  
זה פיון שהעור אוכל פדרכו בלא הלעטה וירד המאכל פדרכו דרף הנפש יעלה ארוכה  
ודבר זה מספיק אל השכל עכ"ל הרדב"ז שם ובאמת לדין דקי"ל שא"א בקיאן פלל  
בבדיקת הנפש פהסכמ' הגהות רמ"א בסימן ל"ג ע"ש בדברי האחרונים היכא דיש חשש  
ניקב שלא במקום ידוע אין לו בדיקה פלל יש להטריף בכל ענין ועיין בתשובת שער

אפרים סי' נ"ח שכתב ג"כ בנדון פנה להטריף בפשיטות וכן עיקר נ"ל: וע"ד השוחט  
ששאלת שאחז הקמח של הספין בשתי ידיים ושחט לא ידעתי מה חשש איסור יש בזו  
ואין לפקפק ולומר כי אין שאחז בשתי ידיו יבא לידי דרסה זה אינו דהא להדיא אמרינו  
כיון שאחז שנים אוחזין בספין אחד למעלה ואחד למטה דכשר ולא חיישינו שמא  
ידרוסו זה על זה וכן הספמת הפוסקים בי"ד סימן כ"ד, וכ"ש באחד ששחט בשתי ידיו  
בהולכה ובהאזה דאין חשש דרסה כלל דאדרבה במתני' דסוף מס' מכות מבואר דביד  
אחת יותר יש לו פח לדרוס מבשתי ידיו ולכך אמרינו שם גבי מלקות כשהוא מכה בידו  
אחת בכל פחו ותו לא מידי כנ"ל הק' יעקב שאלה סא הנה באתי לכאן פורסעפט  
מהמברוג לטהר יינות של נכרים ואשמע אחרי קול רעש ומהומה גדולה בענין השחיטה  
כאשר הקצבים הם נכרים ונהגו תמיד להכניס ידיהם לבית השחיטה תיכף לאחר שחיטה  
כדי לסחוט הדם לנקות הבשר היטב וכן עושין לבהמות שלהם כשנוחרין אותם והנה  
בא אחד וכתב לכאן כל האוכל משחיטות זו פאלו אוכל נבילות וטריפות והנה קצת מבני  
הקהלה נענו לו ראשם וחקם אחד צונח ככרוכיא כמאן דאסר להם יונה באשר שמעולם  
נהגו בו היתר וקצבים עשו קשר רשעים שלא ליתן להם בהמה לשחוט אם לא שיניחו  
לעשות כמנהגם להכניס ידיהם לבית השחיטה לסחוט הדם ולפי שאין בניהם יודע ספר  
להורות כהלכה בקשו מאתי לחוות דעתי בזה ולא רציתי להורות להם לא היתר ולא  
איסור עד שהפצירו בי מאד בכן אמרתי להם דעתי להלכה ולא למעשה חלילה עד  
שאכתב לאיזה מפורסם גדול יחיד בדורו אמרתי אל מי אפנה מי לנו גדול מאדוני מ"ו  
הגאון נר"ו שהלכה כמותו בכל מקום ונראה לכאורה דומה לזה כתב הרמב"ם ז"ל פי"א  
מה' שחיטה מי ששחט בהמה וקודם שיבדוק בא פלב או גוי ונטל את הריאה והלך לו  
הרי זו מותרת שאין מחזיקין איסור עד שינדע במה נטרפה והובא בש"ע בסימן ל"ח  
והוא בש"ס דריש חולין ואע"ג דהא רוב בהמות שכיחי בהם טריפות טעמא דמילתא  
שאנו מחמירין בהרבה חומרות שאינם מעיקרא דדינא וכן איכא הרבה דברים שצריך  
בדיקה ואנו אין בקיאי בבדיקה אבל היכא שנאבדה הריאה ודאי אזלינן בתר רובא והנה  
בנ"ד הואיל שא"א בענין אחר הוא ג"כ פנאבד הריאה וכדיעבד דמי ואף שהראב"ד  
חולק על הרמב"ם בזה כבר כתב הכ"מ ז"ל ואני אומר גברה יד המספמים עם רבינו  
ה"ה רש"י ובעל העיטור והרי"ף והרשב"א והר"ן וכן משמעות בש"ס בירושלמי עכ"ל  
וכן משמע קצת בש"ף כמ"ש על הגהות רמ"א שכתב וכן מקומות ששוחטין אצל העכו"ם  
והניח בהמות אצלם בין שחיטה לבדיקה אין חוששינן שמא הכניס ידו ונתק הסרכות  
מיהו אם רגילין לעשות כן יש לחוש אפילו בדיעבד ולכתחילה יש להחמיר והוא מדברי  
הרשב"א ומקשה הש"כ ז"ל וקשה לי גהי דרגילין לעשות כן מ"מ מאן לימא לן שהי  
סירכא הא נשחטה בחזקת היתר עומדת וכי גרע מנאבדה הריאה ואף שהש"כ מתרץ  
שדעת הרשב"א והרא"ש כי אין להניחו אצלם הוי כמזיד י"ל דוקא במקום שאפשר  
לעשות בענין אחר אבל במקום שא"א כמו בנדון דידן ודאי דרשב"א ס"ל שהוא דומה  
לנאבדה הריאה וכן שנית הש"ף ומ"ש ומיהו אם רגילין איירי במקום שיכולין לעשות  
בענין אחר וקצת מזה משמע בתשובת הרדב"ז ז"ל נהגו בקצת מקומות שאחר שהפשיט  
את הבהמה תופס הגוים את הקנה ומושך למעלה בכח וכן להצדדים והטעם הוא לפי  
שאין הדבר ברור אצלנו שהסרכות ינתק ע"י תנועה זו ומספיקא לא מחזיקין איסור

בְּרִיאָה מ"מ אִם הַדָּבָר בְּרוּר שְׁמַחְמַת תְּנוּעָה זֹה הַסְרָכָא נִיחָתָה רְאוּי לְחוּשׁ מִשְׁמַע מִדְּבָרָיו  
כָּל שְׁלֵא נִתְבָּרַר לָנוּ לֹא מִחֻזְקֵינוּ בְּהַ רִיעוּתָא וּק"ל וּבִיּוֹתֵר שְׁשִׁאלָתִי לְשׁוּח' אִי מְצָא  
לְפַעְמִים שֶׁם סְרָכָא בְּאִנְיָ עֲלִיוֹנ' שֶׁהִיא סְמוּכָה לְפָגִיעַת יָד שֶׁל קָצֵב וְהַשִּׁיב לִי שֶׁהַטְרִיף  
בְּשִׁבִיל זֶה כְּמָה פְּעָמִים הִרְבֵּה בְּהַמּוֹת עַד כִּי חֲדַל לְסַפֵּר כִּי אֵין מְסַפֵּר וְאִם כֵּן נִתְבָּר'  
הַדָּבָר שְׁאִין כְּוֹנֵת' לְנִתְק הַסְרָכָו' רַק שְׁכַוְנָתָם לְסַחֲטֵי הַדָּם וּלְנִקּוּת הַבְּשָׂר וּבִיּוֹתֵר שְׁיִשׁ  
לְחוּשׁ אִם לֹא יִתִירוּ לָהֶם הַבְּשָׂר זֶה מִתּוֹךְ הַדְחָק יֵאָכְלוּ בְּשָׂר גְּבִילָה כִּי בְּלֹא"ה הֵם בְּלִי  
דַעַת וְאִינֵם בְּקִיִּין בְּמִצּוֹת כִּיִּשְׂרָאֵל וְכִיּוֹם אֶתְמוּל הֵייתִי בְּבֵית מְטַבְחִיִּים וְרִאִיתִי שֶׁהוּא  
מְלֵאָה מְעַבְדִּים וְשִׁפְחוֹת נְכָרִים הַמְבִיאִין בְּשָׂר לְיִשְׂרָאֵל וְאֶמְרָתִי לְחֻכְם שְׁלֵחֵם דְּלָמָּה  
עוֹשִׂין קְלוֹת כְּזוֹ וְהַשִּׁיב לִי שְׁאִין בְּזֶה חֲשַׁשׁ אִסּוּר בְּאֶשֶׁר שְׁלוּקְחִין הַבְּשָׂר בְּהַקְפָּה וְאֶח"כ  
כָּל בְּעָלֵי הַבַּיִת הַקּוֹנֵה מְשַׁלֵּם לְהַשׁוֹחֵט בְּנֹדָאֵי מְקוֹם שְׁנוֹתְנִין הַמְּעוֹת לִיד גּוֹי אֲזִי שֶׁ חֲשַׁשׁ  
שְׁמָא מְצָא גּוֹי בְּמְקוֹם אַחַר יוֹתֵר בְּזוּל ע"כ הִיָּה תְּשׁוּבָתוֹ אֲבָל בְּאַמַּת טְעָה הֶחֱכַם הִזָּה  
כְּדָאִיתָא לְהַדְיָא בְּרַמְב"ם פ"ח מ"א ו"ל הַלּוֹקֵחַ בְּשָׂר וְשִׁלְחוֹ בִּיד גּוֹי חֲיִיִּשִׁין שְׁמָה  
יִחְלֹף וְלֹא רִאִיתִי בְּאַחַד מִן הַפּוֹסְקִים שְׁמִיקָל בְּכַה"ג בְּבְשָׂר שְׁנִתְעַלֵּם מִן הָעֵין אִם לֹא  
ע"י סִימָן אוֹ טְבִיעַת עֵין אוֹ חוֹתֵם בְּתוֹךְ חוֹתֵם וְנִחְזָר לְעִנְיָנוּ אִף שְׁלֹדְעָתִי יֵשׁ לְהַתִּיר  
הַדָּבָר הִזָּה מ"מ צָרִיף לְנַפֵּחַ הַרְיָאָה כִּיּוֹן שְׁבִלֹא"ה דַעַת כְּמָה פּוֹסְקִים שְׁיִשׁ לְנַפְחָה כָּל  
רִיָּאָה אִף דְּלִית בְּהַ שׁוּם רִיעוּת' וְא"כ כָּאֵן דִּישׁ קֶצֶת רִיעוּתָא יֵשׁ לְנַפְחָה כְּמ"ש הַרְמְב"ם  
ז"ל פִּי"א מֵה"ש דְּהִיכָא דְנוֹלַד בְּבִהְמָה דְּבָר שְׁגוֹרֵם לְחֲשׁוֹשׁ יֵשׁ לְנַפְחָה הַרְיָאָה וְהִנֵּה הוּאִיל  
שֶׁהַתְּחִלָּתִי לְדַבֵּד נֶגֶד מַלְכֵי רַבָּנָן אֲדוּנֵי מ"ו אֲדַבֵּר אִף הַפַּעַם שְׁיִשׁ אֶתִּי עַמִּי אִישׁ אֶחָד  
וְשָׁמוּ ר' גִּימְפָל לִיפְשִׁטֵּט וְהוּא אֶחָדוּ שֶׁל ר' זְלַמֵּן רוֹפֵא מְפָרָאג שְׁמוֹנֵעַ אֶת עַצְמוֹ  
מְלֵה־שְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִים יִשְׁן סְפָרְדִּיִּים מֵהָא דְאִיתָא בְּש"ע סִימָן קל"א בַּהַג"ה וְאִם יֵשׁ לְחוּשׁ  
שְׁחַמְמוֹ בּוֹ יֵין כְּגוֹן כְּלֵי כֶסֶף לְכִי שְׁעוֹשִׂין מְאֹכֵל מֵיִין וְחֻמְצָה וּמִטְעַם זֶה לֹא רָצָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ  
בְּכָלִיָּהוּן נִלְע"ד הוּא טַעַם שְׁאִין לוֹ עֵיקָר רַק ע"כ"פ מְנַעַתִּי מֵהֵם מְלֵה־שְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִיָּהֶם מִטְעַם  
הוּאִיל שְׁמִיקְלִין בְּבְשָׂר שְׁנִתְעַלֵּם מִן הָעֵין וְכֵן כְּמָה דְּבָרִים שְׁלֵא עוֹשִׂין כְּדִין בְּעִנְיַן הַדְחָה  
וּמְלִיחָה מ"מ לְעִנְיַן דִּינָא בְּקִשְׁתִּי מֵאֵת אֲדוּנֵי מ"ו נר"ו שְׁיִמְחַל בְּאִפ"מ לְכַתּוּב דַּעַתוֹ הַרְמָה  
בְּזֶה כִּי בְּקוֹשֵׁי גְדוֹל הַעֲמֻדָתִי הַדָּבָר בְּשִׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה שְׁלֵא יִשְׁחַטּוּ שׁוּם בְּהֵמָה עַד כִּי יִבֵּא  
תְּשׁוּבָתוֹ לְהוֹרוֹת הַדְרָף לָהֶם אֶשֶׁר יִלְכוּ בְּהַ זֹה בֵּית חֲיִיָּהֶם כ"ד הַק' שְׁמַעוֹן מְמַדִּינַת  
בְּאַמְבָּרַג ע"כ"ל הַשְׁוֹאֵל: תְּשׁוּבָה הִנֵּה שֶׁם מִשְׁמַעוֹן שְׁמַעַתִּי הוּלָף בְּקוֹן הַקּוֹלְמוֹס שְׁאֵלְתוֹ  
שְׁאֵלַת חֻכְם תְּשׁוּבָתוֹ עוֹשֶׂה כְּוִלָּה קַבְלָתִי וְאִין צְרוּף לְהַאַרְיָה כִּי הַאַרְיָכוֹת הוּא לְמוֹתֵר כִּי  
הַדְרָרִים בְּעַצְמָן פְּשׁוּטִי הֵם אִף דְּקִי"ל כִּיִּשׁ מִחְמִירִין בְּנִאָבְדָה הַרְיָאָה כְּמ"ש רַמ"א בִּי"ד  
ר"ס ל"ט א"כ אִף שְׁחַמְכֵי הַסְפָּרְדִּיִּים נִמְשָׁכִין בְּכָל מְקוֹם אַחַר דְּבָרֵי הַב"י בְּפִסְק הַש"ע  
מ"מ הִיָּה נִרְאָה לְכַאוּרָה לְהַחְמִיר לָהֶם כִּיּוֹן שְׁהֵם אִינּוּ בְּנֵי תוֹרָה וְכְדָאִיתָא בְּש"ס דְּעַכּוּ"ם  
דָּף ג"ז אָף וְרַק אִין דְּנִין אֶפְשָׁר מִשְׁא"א א"כ בְּשָׂר לֹא יֵאָכְלוּ וְלֹא עַל הַלְחָם לְבַדּוֹ יִחְזֶה  
הָאֲדָם וְכְדָאֵי הַמָּה הַפּוֹסְקִי הַמְקִילִין לְסַמְוֵה עֲלֵיהֶן בְּשַׁעַת הַדְחָק דְּכַדְעָבַד דְּמִי וְע"כ"פ יָפָה  
כִּיּוֹן מְכ"ת בְּזֶה שְׁהוֹרָה לְנַפְחָה אֲצֵלֵם כָּל הַרְיָאוֹת כִּיּוֹן דְּאִיכָא רִיעוּתָא לְפָנֵינוּ כְּזוֹ שְׁהַגּוֹי  
מְכַנִּים יְדוֹ לְבֵית הַשְּׁחִיטָה תְּכַף לְאַחַר שְׁיִשְׁחַטּוּ כְּדִי לְסַחֲטֵי הַדָּם יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁעִי"ז יִנְתַּק  
הַסְרָכָוֹת בְּכּוֹנְנָה אוֹ אֶפְיָלוּ שְׁלֵא בְּכּוֹנְנָה גַם יֵשׁ לִיזְהַר לְהַטְרִיף כָּל הַסְרָכָוֹת אֶפְיָלוּ תְּלוּיַת  
בְּרִיאָה בְּמְקוֹם שְׁנוּכַל לְתַלוֹת וְלוֹמֵר שְׁנִיתַק מִיד הַקָּצֵב כְּשִׁסְחַט הַדָּם וְכֵן כָּל הַרְיָעוֹת  
שְׁנִיפֵר בְּרִיאָה שְׁיִכּוֹלִין לוֹמֵר שְׁהִי בּוֹ סְרָכָא וְנִיחָתִיתִי וּבְאַמַּת אִם אֶפְשָׁר לְתַקֵּן הַדָּבָר אֲצֵל

השָׁרָרָה או אֶצֶל הַקְּצָבִים ע"י מָמוֹן מְחֻנְיָבִים בְּנֵי הַק"ק לְהוֹצִיא ע"ז פְּדֵי לְקַיָּים מַצּוֹת  
בְּדִיקָה פְּהִלְכָתוֹ וע"ד הַגּוֹזִים שִׁשְׁלָחַן אַחַר בְּשָׁר וְדַאי עוֹשִׁין שְׁלֵא פְּדִין פְּאָשָׁר מְבֹנָאָר  
בְּש"ס וּפּוֹסְקִים אִם לֹא ע"י סִימָן או חוֹתָם וְכָל מִי שִׁמְיָקֵל בְּדָבָר רְאוּי לְעֲנוֹשׁ אוֹתוֹ וְאִם  
יִפְשַׁע עוֹד רְאוּי לְנִדּוּתוֹ וּלְהַחְרִימוֹ וע"ד מ"ש מַכ"ת לְאַחַד שְׁרוּצָה לְמִנְעַע מְלֵהֲשֵׁתַמְשׁ  
בְּכֻלֵּיהֶם בְּאַמְתָּת אִם אֵינָם כְּלִים שֶׁדָּרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחַמִּין אֵין חֲשֵׁשׁ אִיסוּר כְּלָל לְהַחְזִיק  
בּוֹ אִיסוּר וּמ"ש שֶׁהֲרֵבָה פְּעָמִים עוֹשִׁין מְחֻנְמִץ וְיִין זֶה וְדַאי חֲשֵׁשׁא רְחוּקָה הִיא דְּגַם אִם  
נִיתָן בּוֹ מְעֻט יִין אוֹלֵי גְתִבְטָל בְּס' או בְּנִי"ו חֲלָקִים מִים פְּדַאִיתָא בְּש"ע סִימָן קל"ד וְגַם  
סָתָם כְּלֵי אֵינּוּ בֶּן יוֹמוֹ וְאֵע"ג דְּקִי"ל דְּבִי"נ לֹא אֶמְרִינָן דִּין נ"ט לְפָגָם מ"מ כְּלוּעַ ע"י  
תְּבַשִּׁיל וְדַאי שְׁיִיךְ דִּין נ"ט לְפָגָם כְּמוֹ שֶׁאַכְתּוּב בְּתַשׁוּבָה חֲלָק זֶה לְקַמְן ס' ס"ז ע"ש וּבְהֵא  
סְלִיקִינָן אִם יָשׁוּבוּ מִדָּרְכָם הֲרַעָה שְׁלֵא לְשַׁלַּח בְּשָׁר ע"י עֲפוּ"ם בְּלֵי ס' או חוֹתָם תּוֹךְ  
חוֹתָם יֵשׁ לְהַתִּיר כְּלֵיהֶם דְּהִינּוּ אַחַר שִׁישָׁהֶם מֵע"ל אִם יֵהִי הֶפְסֵד גָּדוֹל מְאוֹד כִּמ"ש  
בְּסַפְרֵי מְנַחֵת יַעֲקֹב כְּלָל פ"ה ס"ק ס"ד וְכֵה"ג פְּתַב הֲר"ן בְּפִסְחִים פ' כָּל שְׁעָה וּבְתַשׁוּבָת  
מֵהֵרִי"ן חֲבִיב סִימָן קכ"א דָּף קפ"ב ע"ש פנ"ל הַק' יַעֲקֹב שְׁאֵלָה סב בְּסַעוּדָה גְּדוּלָה שְׁל  
נִישׁוּאִין שְׁבַשְׁלוֹ הֲרֵבָה, קְדִירוֹת עִם תְּרַנְגוּלִים וּבְשָׁר הֲרֵבָה וּמְצָאוּ תּוֹךְ תְּרַנְגוּל אַחַת  
הַכְּבֵד וְהֵלֵב מְחֻנְבָּר וְיָדְעוּ בְּאִיזָה קְדָרָה שְׁבַשְׁלוֹ הַתְּרַנְגוּלָת זֹאת אֵף לֹא יָדְעוּ שְׁאָר  
הַתְּרַנְגוּלִים וּבְשָׁר אִיזָה גְתִבְטָל עִם תְּרַנְגוּלָת זֹאת גַּם בָּא לְפָנֵי מַעֲשֵׂה בְּאֲוֹז פְּטוּמָה  
שְׁנַמְצָא גְּנוּמָא בְּכַטְנָה וְהַעוֹר שְׁלָם מְכָל צַד בְּלֵי שׁוּם רֹשֶׁם כְּלָל רַק כְּמוֹ גְּנוּמָא נִיפְרָת  
וְכַאֲשֶׁר נִיטְלָה הַעוֹר מִמֶּנָּה כְּשֶׁהַפְּשִׁיטוֹ אוֹתָהּ נִמְצָא בְּעֵצָם הַחֲזָה עִם הַבְּשָׁר שֶׁעָלָיו נִחְלַק  
לְב' חֲלָקִים רַק רֵאשׁוֹ סְמוּךְ לְצַנְוָאָר מְחֻנְבָּר יַחַד כְּמוֹ שְׁאָר חֲזָה וּלְמַטָּה חֲלָקִים שְׁנֵי צְדָדֵי  
חֲזָה זֶה מִזָּה וְלֹא הִי בִּינֵיהֶם קֶרֶשׁ כְּמוֹ שְׁאָר אֲוֹז רַק כָּל חֲלָק הִי נִפְרָד זֶה מִזָּה עַד לְמַטָּה  
וְנִרְאָה כְּבֵד וּבְנֵי מַעִים עִם הַשְּׁנוּמָן שֶׁעָלִיהֶם רַק הַעוֹר ה' מְכַסֶּה הַכָּל מֵה דֵינּוּ:תַּשׁוּבָה עַל  
דְּבַר הַתְּרַנְגוּלָת שְׁנַמְצָא בָּהּ הַכְּבֵד וְהֵלֵב הוֹרְתֵי וְדַאי אִם בְּצִירוּף יַחַד כָּל הַבְּשָׁר  
וְהַתְּרַנְגוּלִים יֵשׁ שְׁשִׁים נֶגֶד זֹאת הַתְּרַנְגוּלָת פְּשִׁיטָא דְּהַכָּל מוֹתָר בְּמָקוֹם הֶפְסֵד כִּיּוֹן דְּכָל  
מֵה שְׁנַכְנַס בְּסַפְק מְצַטְרַף לְבַטָּל פְּדַאִיתָא בְּש"ע סִימָן קי"א וְהוּא הַסְּכַמַּת אַחְרוּנִים ע"ש  
אַלָּא אֶפְיָלוֹ לִיכָּא ס' נֶגֶד הַתְּרַנְגוּלָת שֶׁהֵלֵב וְכְבֵד דְּבוּק בּוֹ אֵין לְאַסוּר רַק אוֹתוֹ תְּרַנְגוּלָת  
בְּמָקוֹם ה"מ וְסַעוּדַת מְצוֹ כִּיּוֹן דְּהֵא דְּחַנ"נ בְּשָׁאָר אִיסוּרֵי הוּא רַק מְדַרְבְּנָן כְּמִבְּנָאָר בִּי"ד  
סִימָן צ"ב וּבְדַבְרֵי אַחְרוּנִים שָׁם גַּם אִיסוּר דָּם הַכְּבֵד וְהֵלֵב שְׁבַשְׁלוֹ וּמְלַחוֹ הוּא רַק מְדַרְבְּנָן  
גַּם גְּתִבְטָל חַד בְּתַרֵי בְּקִדְרוֹת אֵין לְהַחְמִיר כְּלָל וְעַל דְּבַר הַחֲזָה שְׁל הָאֲוֹזָא כְּבָר מַעֲשֵׂה  
כְּדוּמָה לְזֶה בָּא לְפָנֵי בַעַל צ"צ הוּבָא שָׁם בְּתַשׁוּבָתוֹ ס' ע"א אֶלָּא שְׁשָׁם הַקֶּרֶשׁ נִחְלַק  
לְשָׁנִים וְהַכְּשִׁיר אוֹתוֹ כִּמ"ש שָׁם בְּתַשׁוּבָה אֵף שְׁפִיטָה שָׁם וּלְפִי שְׁמֵלֵתָא חֲדַתִּי הִיא וּמְקַצְתָּן  
הִיוּ מֵהַנְּדִיּוֹן בְּדָבָר הַטְּרַפְתִּי הָאֲוֹזָא אֶבֶל לְדִינָא נ"ל שֶׁהִיא פְּשָׁרָה וְאִם יִמְצָא עוֹד כְּזֶה  
וְיָבוֹא לְיָדֵי אַכְשָׁרְנוֹ כ"ש בְּגִדוֹן שְׁלִפְנֵינוּ שְׁנִרְאָה שְׁנַחְסַר הַקֶּרֶשׁ מִתַּחֲלַת הַבְּרִיאָה אֵין  
פְּקוּקוֹ אִיסוּר וּבְכַרְט שְׁאָמַר לִי בַעַל הָאֲוֹז שְׁפִטָה עוֹד מֵהַשְׁאָר אֲוֹזוֹת וְכוּלָם לֹא הִנָּה  
שְׁנוּמָן פְּזַאֵת וְאֵלוֹ הִיָּתָה טְרַפָּה הִיָּתָה מִתְּנוּנָה כְּנ"ל הַק' יַעֲקֹב.

שְׁאֵלָה סג טְחוּל שְׁנַפּוּחָה בְּאַמְצַעְתָּה בְּסוּמְכָה וְחַתְכוֹ וְהִנָּה בָּהּ מִים זָפִים וְגִרְרוּ מְכָל צַד  
וְהִנָּה מְרֵאִיתָה מִבְּפָנִים כְּמֵרֵאֵה הַשְּׁעוּנָה בל"א גַּעַל וְאַחַר שֶׁגִּרְרָהּ הִי בְּכָל צַד בְּשָׁר הַטְּחוּל  
כְּמֵרֵאִיתוֹ בְּשָׁאָר טְחוּלִים בְּלֵי שׁוּם שִׁנּוּי כְּלָל מְשִׁנֵּי צְדָדִים אֵי בְּעֵינָן שִׁיָּהִי עכ"פ מְצַד א'  
כְּעוֹבֵי דִינָר זָהָב או מְצַטְרַפִּין שְׁנֵי צְדָדֵי יַחַד וְסָגִי אִם בְּשִׁנֵּיהֶם הוּא כְּעוֹבֵי דִינָר זָהָב

תשובה הגה פדי לברר דין זה אעתיק לה לשון הב"י בטי"ד סי' מ"ג פתב הקרדכי ובהגהות אש"ר פא"ט מעשה בא לפני ראב"ה שהי טחול נפוח בקולשין פראשו של תינוק והיה הנפח מלא מים זכים והי בפנים פמראה שענה וצוה לגרוו בספין ואח"כ בדיק מבפנים ונמצא שלם מפל צד שלא נרקב והכשיר' וא"ל ראב"ה שא"ל רא"ם בשם ר"ת דכל מקום שאמרו חכמים שהוא טרפה אם ניקב ה"ה אם לא ניקב והבשר רע סביביו והקא הואיל וגררו ונמצא שלם מפל צד נראה להכשיר ושאלתי את פיו אם הי בו מים סרוחים מה הי' אומר ואמר שפמו פן הי' מתיר עכ"ל פן הוא בהג"ה אש"ר שם אבל מ"ש בקולשין הוא ט"ס וצ"ל בסומפיה דאי בקולשין אפילו נחתה פולו פשר וכן הוא הגוסקא בקרדכי פא"ט ושם פתב עד הסומפה וצ"ל עד ועד בכלל וכ"כ בתשובת ר"י לבית לוי סי' ל"ו וכ"כ בכ"ג לי"ד בהגהות הב"י שגירס' זו עיקר בכל הספרים ע"ש ועכ"פ מדכתב סתם היקא דנמצא שלם מפל צד ולא פתב שצרי' שנשאר פעובי דינר זקב משמע מדבריו פינו ששלם מפל צד הוי חסרון מבפנים ולא שמי' חסרון פלל וא"צ עובי דינר זקב וכ"כ הב"ח שם סי' מ"ג אלא שפתב דמים דנינן ליה פטחול נזה ודאי אינו אלא פשהפשר שלם מבחוץ מב' צדדי' וכן נראה דעת רמ"א בש"ע ומ"ש בכלל פ"ט צריף שישתייר פעובי דינר זקב היינו אם הוא נקוב מבחוץ בצד א' וכ"פ הפר"ח להלכה למעשה וכתב שפן דעת ט"ז בס"ק ד' אלא שסיים דמסתפינא להקל ואני לא מסתפינא לפי שדין זה ברור פעיני עכ"ל הפר"ח וכן מסיק בלחם הפנים אבל עור הטחול לבד ודאי אינו סותם ועיין בתשובת ר"י לבית לוי סי' ל"ה וכן הוא בכ"ג לי"ד בהגהותיו לטור סי' מ"ג אות ה' וכן עיקר ועשיתי מעשה פמה פעמים ועכ"פ בנדון שלפנינו דאיפא בצירוף עובי דינר זקב לית מאן דחולק אלא אפי' אין בצירוף דינר זקב מ"מ יש להכשיר פדעת גדולי האחרוני' הג"ל פינו שאינו מתחיל החסרון מבחוץ ודבריה' מסתברים והוא ברור ג"ל הק' יעקב: סד ומה ששאלת עוד באונזא שנמצא כמו מעי יתר בדיקין אם הוא טרפה או לא פי בש"ע בי"ד סי' מ"ז נראה דברי הש"ע קצת סתורים ואין בדעתי להכריע מה דינו זאת ועוד אחרת איף יש להורות בעצם שנמצא בלב השור פי יש מחלוקת בין האחרונים ושלישית נפל ספק לפני בישראל שדר בישוב לבדו ומצא תוף דיר שלו ככש אחד שאינו שלו עם שה אחד מה דינו שלשה נפלא ממני: תשובה הגה אין הזמן מסכים עמדי להאריף גם הדברים עצמן פשוטים ע"כ אקצר ואשיב על ראשון ראשון ע"ד הבני מעיים של אנוז הגה יש מחלוקת ישנה בין הראשונים בדיק היצא מן הדקים פעוף מה דינו ופסקי הטור והש"ע נראה פסותרים זו את זו ונתחבטו בו האחרונים מהרש"ל והב"ח והש"כ והט"ז והפר"ח פולם מסכימים להחמיר גם פעוף אי ליכא הפסד בדבר גם בשו"ת דברי שמואל שאלה י"ז פתב להחמיר בדבר ע"ש דבריו באריכות מ"מ ג"ל צד היתר חדש אם היא אנוז שמינה פענין שהשומן מכסה פל הבני מעיים והדקין פדרף להיות באנוז פטומה א"כ אף אי אמרינו פל יתר פנטול דמי והוי הניקב שם מ"מ פינו שהשומן מכסה את היותרת כ"ע מודים דיש להתיר בכה"ג גם אין להחמיר בשומן הפא ע"י פיתום כמ"ש בספרי מנחת יעקב פלל צ"ה וצ"ו ע"ש וע"ד העצם שנמצא בלב השור פבר פתב הב"ח בסימן מ"ם להכשיר למעשה ושפן הורו חכמי אשכנז לפי שפך נמצא בלב הצבי ואפשר שיהא נמצא לפעמים גם בבהמה וכ"כ הש"כ בסימן מ"ם ס"ק וי"ו והט"ז בס"ק ד' השיג על הב"ח ודעתו להחמיר והפר"ח שם בס"ק ה' פתב בשם ספר



שער שמים שיש מין שונרים שיש בהם עצם לרוב גודל גופם ואין בנו פח להתיירה עד שיודעין שהוא ממין שונרים שהזכיר החכם עכ"ל ובספר לחם הענים פתב דהקצבים אמרו דהיגו רביתיהו וכן ראינו ב' או ג' לכות מבהמה גסות ונמצא פן עצמו בתוכו מתולדתו והתרגו ע"ש ע"כ וכן חקרתי פה אצל הקצבים ואמרו שכן נמצא במדינה זו ברוב השונרים והוא סגולה לחולי קאלי"קי ואין חשש איסור פלל והוא פשוט וע"ד השה שנמצא תוך הדיר אין פאן איסור דהוי ס"ס אם הוא בכור או לא ואת"ל שהוא נולד ראשון שפא נתיקלד ברשות הנכרי ואח"כ רץ לתוך דיר של ישראל גם תצירו אינו קונה לו שלא מדעתו בעל פרחו כל זה נ"ל פשוט הק' יעקב.

סה ושאלה ותשובה מגיסי הגאון המפורסם מהור"ר דוד אופנהיים אב"ד ור"מ דק"ק פראג גרו וז"ל נשאל דוד שאלה בפעלים בענין מחט שנמצא תחובה מעבר לעבר במעי היצא מן הקיבה סמוך לקיבה מצד אקשפתא כמו שלשה וארבע אצבעות והי' המחט מכוסה קצת בחלב שעל גבי אותו מעי ובא השואל להורות לו אם הבהמה פשר או לא.

ואמרתי ועניתי להורות תשובה ליחיד ולרבים: יערוף פמטר לקחי ויזל אמרתי פטל וכרביביל: הנה לכאורה נראה להתיר ממ"ש בעל המשפיר בש"ע ל"ד סי' ס"ד סעיף ט"ז וז"ל חלב שעל גבי דקין אסור באורח אמה משמתחילין לצאת מן הקיבה ומשם ואילף שומן הוא ומותר וי"א שראש המעי שצריף לגרור החלב שעליו הוא המעי שיוצא בו הרעי שהוא סוף המעים וירא שמים יוצא ידי שניהם לגרור אורח אמה מכאן ואורח אמה מכאן וכתב על זה בעל המפה וי"א שאין צריף אמה ממש וכו' וא"צ להסיר רק הקרום עם הדבק בו שעל אורח אמות אלו אבל לא השומן הדבוק בטפחיה וכן נוהגין עכ"ל משמע בלשון הבעל המפה שכתב שא"נ להסיר רק הקרום שעל אורח אמות אלו ולשון רבי"ל דעל שני אמות אלו הן המעי הסמוך לקיבה והן המעי שיוצא בו הרעי שניהם שונים בסוג אחד ובתנוניהו וי"א צ"ל להסיר רק הקרום ומה שתחתיו לחלב טהור הוא וזה פשוט דחלב טהור סותם ולפ"ז הבהמה פשרה עוד מצאנו ראינו בתשובת שער אפרים סימן פ"ב ע"ד הנשאלה שנמצא יתד החוב בסוף הקיבה ע"ש באריכות וכתב שם בד"ה ואשר רצה לפקפק בזה פת האוסרין מטעם שהעידו שהיה המחט בדקין ולא בקיבה חזא דגם אם הי' המחט בדקין דהיגו במעי היצא מן הקיב' נלע"ד טעם נכון להתיר וכו' ובש"ע הובא דעת שניהם וכו' ואם פן אליב' דהגאונים אותו חלב שעל גבי מעי הסמוך לקיבה הוא היתר גמור וכו' אף דאנו לא קי"ל פנותיה בזה מ"מ לענין מסתם סתום וכמו שאמר רב נחמן גבי חימצא ובר חימצא עכ"ל ועל ידו החזיק בעל פר"ח בק"א ס' מ"ח וסיים וז"ל אע"פ שהמחבר לקמן בסי' ס"ד פתב שהחלב אסור באורח אמה מ"מ לענין נקב סמכין אמקצת גאונים והראב"ד שפי' שהוא בסוף מעיים ולדידן לפחות מסתם קאי סתום ויפה פתב בעל שער אפרים ומסתברא גמי דחלב דסוף המעיים גמי אע"ג דמיכל לא אכלי מ"מ מסתום קאי סתום ומיהו אם אית בה שני נקבים בתחילה ובסוף הוא טרפה במה נפשוף חז מניניהו לא סתם עכ"ל מפל הדין נשמע גם בנדון דידן יש להכשיר הבהמה לפי השקפה ראשונה ואולם כד נחתין לעומק הדין לעוקמה של הלכה אין לה שום צד היתר פלל ואציע לפניה במצע שמורה לדורות על הלווחות חרות ראשון לציון הנה הנם פתובים על ספר תורת מקרא מלא ולא מסורת ושנוי שניות מדברי סופרים מפורש בים התלמוד בבבביתות ומימרות ומשולש בפוסקים מן אותן מקורות שתמן תנינן בש"ס

דחולין דף מ"ט בברייתא ואת כל החלב אשר על הקרב להביא חלק שעל גבי הדקין  
ופירש"י דקאי אמאי דאמר שמואל ריש מעי באמתא בעי גרירה וזהו החלב שעל הדקין  
אסור עד אמה מפני שהחלב על הקרב מחנפר בו והפתוב מרבה מפללו מואת כל חלב  
אבל חלב שע"ג קיבה לר' ישמעאל מותר והיגו מסייע פהנא עכ"ל רע"א להביא חלב  
שעל הקיבה ורמינהו את החלב אשר על הקרב רבי ישמעאל אומר מה חלב המכסה את  
הקרב קרום ונקלוף וכו' ופירש"י דהיגו חלב שע"ג הקיבה וכ"ש שעל הדקין רע"א מה  
חלב המכסה את הקרב תוחב קרום ונקלוף וכו' ואף כל תוחב וכו' ופירש"י פשמלה  
פרוש על הקרב וכן על הדקין בראשון אבל חלב הקיבה אינו תוחב קרום וכו' עכ"ל  
ומשני איהו קמייתא ע"כ הרי להדיא דבין לר"י ובין לר"ע חלב שעל הדקין בראשון  
אסור מן התורה וכן פ"י בעל ה"ג דף קל"ב וז"ל אר"י ריש מעי באמתא בעי גרירה מ"ט  
תוחב קרום וכו' וזהו חלב שעל הדקין וע"כ צ"ל דגם הוא פ"י ריש מעי הוא אותו חלק  
הסמוך לקרבה שהרי בדרף קכ"ט תני ברישא ריש מעי וז"ל וכד מינקב מעי טריפה וכד  
מינקב פרפשא טרפה ש"מ דהא כדאי' והא כדאי' ומעי לא נקרא פרפשא וכן הוא תלמוד  
ערוף בפג"ה דף צ"ג ע"א אר"י אומר שמואל ריש מעי באמתא בעי גרירה ופירש"י  
פשמעיים יוצא מן הקיבה ע"כ וזהו חלב שעל הקיבה דפליגי ר"י ור"ע הרי מבואר  
להדי' דריש מעי באמת' הוא היצא מן הקיבה דאסור לכ"ע בין לר"ע ובין לר"י וכן דעת  
הרמב"ם בפ"ז מהמ"א נכתב שם ההמ"מ שפן דעת גדולי פוסקים ע"ש וכן הוא בהגהו'  
אשר"י פג"ה יע"ש והן דברי רמ"א בהג"ה ש"ע שם נכתב וז"ל ואם הטבח משך  
הדקין בעודן חמין ישא החלב לצד הקיבה וכו' והוא מהמרדכי וכן הוא בטי"ד סי' ס"ד  
וכ"כ בעל התרומה באו"ש סי' מ"ג וכ"כ בספר יראים סי' קמ"ב דריש מעי באמתא סמוך  
לקיבה בעי גרירה דבר תורה ע"ש הרי כל גדולי חקרי לב בחדא שיטה שייטי דחלב  
ריש מעי הסמוך לקיבה אסור דבר תורה וסהדי רבה פרת שמימ' פריין ורביין ומבארו  
אנו שותים ה"ה מופת הדור הראב"ן שכ' בספרו צפנת פענח סי' ר"פ וז"ל בדרף נ"ב וז"ל  
ריש מעי באמתא הוא המעי היצא מהקיבה באורף אמה צריף לגרור החלב שעליו פי  
חלב גמור הוא ואם ניקב שם אינו סותם ע"ש דבריו יותר באריכות ובסמ"ג לאווין סי'  
קל"ח ובאו"ה פלל ד' ג"כ מבואר שחייבים עליהם פרת עד אמה וכ"כ בתשובת מ"ע  
מפאנו שאלה כ"א וכ"כ הב"י בסי' ס"ה בסופו וצריף להחמיר שיש בו ספק חלב  
דאורייתא והוא אסור חומר אסור פרת וכן הוא בתשובת מהרשד"ם סי' נ"ב ע"ש באורף  
ואל תשיבני ממ"ש הרמב"ם ז"ל שיש מן הגאונים ס"ל דריש מעי הפ"י סוף המעי  
שהרעי יוצא ממנו וכתב הראב"ד שפן עיקר אי משום הא לא תברא שהרי המ"מ סינים  
שם שהרשב"א הכריע דכרפשא לא מקרי מעי ורבינו פתב שני פרושים להחמיר וכ"כ  
הרשב"א בחידושו דף צ"ו ובת"ה דף ע"ט ע"ג וכן הוא בר"ן פג"ה ובשלטי הגבורים  
והמרדכי הרי דכולם מתנבאים בסגנון א' דריש המעי הוא היצא מן הקיבה ואף הרמב"ם  
שמייתי דעת הגאונים לא מייתי כ"א לחוש לדברייהם לחומרא שגם בסוף יגרור אבל  
עיקר אסור מן התורה הוא במעי היצא מן הקיבה ותדע שפן הוא שפן מדוקדק בצחות  
לשונו דבריש מעי היצא מהקיבה נקוט וזה חלב שעל הדקין שאסור וגבי מעי היצא בו  
הרעי פתב צריף גרירה ולא הנפיר לשון אסור משום דחומרא בעלמא היא ואם נפשא  
לומר מעתה דקיימינו דעיקר לכל גדולי פוסקים דריש מעי הוא היצא מקיבה וזה אסור

משום דבר תורה תקשי על רמ"א בסי' הנ"ל סעי' ט"ז דמשמע דשניהם שונים וא"צ רק להסיר הקרום מדקאמר אמות אלו תרתי משמע איברא דלק"מ שְהרי דברי רמ"א מינסדים פי הו הו דברי הפלפו ושם על פְרחה טעות סופר נפל בדברי ומוכח מתוכו הוא דאל"כ סותר את עצמו הוא דפתח דברי יאיר שאסור מן התורה הוא פי חלב שעל הדקין שנה לחלב שעל המסס וב"ה ואת"ל שנה כתב בשם הר"ש וליה לא ס"ל הלא כתב אח"כ ריש מעי הסמוך לקיבה צריף לגרור החלב שעליו וזה חלב שעל הדקין שאסור ויש מן הגאונים שהוא המעי שיוצא בו הריעי ועתה צא ולמד לפי מ"ש עכ"פ צד אחד אסור והר"ש כתב להדיא דצד הקיבה אסור מן התורה ואיך כתב אח"כ דמסירין רק הקרום ואין גוררין אותו לגמרי שהוא דלא כמאן בין למר ובין למר חד ממנייהו מדינא אסור ותו קשה בדברי דפתח הפלפו בתרתי בקיבה ובכרפשא וסיים בחדא גוררין אותו לשון יחיד ותו דסיים וז"ל מסירו קרום הארון עם חלבו שאינו דבוק עם הכרפשא משמע דעל הכרפשא לבד דיבר אבל מצד הקיבה אסור מן התורה וכן משמע מ"ש הפל בו בשם פסקי בעל התרומת דף קמ"ז עכ"ל דין ק"ה ע"ש מפל זה דון מינה שטעות נפל בספרו וכצ"ל ונוהגין לגרור שניהם מיהו של צד הכרפשא אין גוררין אותו לגמרי אבל מסירין הקרום הארון וכו' וכן משמעו רמ"א בהגהו' מסיום דברי יע"ש דדוקא אטבחי' כתב אבל לא השומן אבל ריש מעי אסור מן התורה כמשמעות הש"ס וגדולי פוסקים רק דנמשך אחר לשון הפלפו והוא טעות דמוכח וכן נראה מדברי מהרש"ל הגהו' סי' ד' העתיק דברי הפל בו ובפא"ט סי' נ"ג נ"ד מבואר מתוך דברי דריש מעי לצד הקיבה אסור מן התורה וסעד לדברינו מדברי בעל הלבוש מבואר וכן להדי' מדברי ולשונו אף שראיתי שהבעל לחם תמודות השיג על הלבוש בזה וכתב בזה"ל נשתפש עלמה כתב רק בכרפשא א"צ להסיר פי אם הקרום הל"ל גם בצד הקיבה פן עכ"ל במחילת כבודו הוא דיבר סרה על הלבוש דאם פדבריו לא על הלבוש תלונתו גם על הרמ"א ה"ל להתלונן דכתב רק על הטבחים שהוא הכרפשא ה"ל לפר' ג"כ בתרנייהו ופוק חזי מאן גברא רבה משהיד עלה ה"ה כבוד גיסי הגאון מהר"ר אלי' שפירא נ"ע בספר אלי' רבה בסי' ס"ד ס"ק ל"א וז"ל שעל ארון אמות אלו משמע דגם במעי הינצא מן הקיבה אין אסור בשומן ולכן תמה בל"ח דף קצ"ז על הלבוש דמשמע מינה דבמעי הינצא מן הקיבה אסור השומן וע"ש באריכות ובאמת צ"ע דהא ז"ל הב"י בשם הפל בו המנהג לגרר שניהם מיהו של צד הקיבה ושל צד הכרפשי אין גוררין אותו לגמרי לפי שיש שם חלב טהור אבל מסירין קרום הארון עם חלבו שאינו דבוק עם הכרפשא בשאר שומן עכ"ל הרי אף בצד הקיבה אין אסור פי אם הקרום למעלה שוב עיינתי בדברי הפל בו הנ"ל שהם תמוהין חדא מה הוצרך לכתוב מיהו של צד הקיבה וכו' הא קאי על שניהם ועוד פיון דקאי על שניהם למה סיים גוררין אותו לשון יחיד עוד קשה מ"ש שיש שם חלב טהור ובראב"ן סי' ר"פ כתב בארון אמה מקיבה חלב גמור ואינו סותר אבל במעי הינצא הריעי מצינו דחלב טהור הוא וכן הוא במהרי"ל הל' חלב וכן משמע בש"ס ופוסקים סי' מ"ו עוד קשה איך כתב שאין דבוק עם הכרפשא והוא המעי הינצא בו הריעי והפל בו גם במעי הינצא מן הקיבה לכן נ"ל למחוק של צד הקיבה וכצ"ל מיהו של צד הכרפשא אין גוררין אותו והפל ניחא ונכון דעת הלבוש עכ"ל ספר אלי' רבה הרי לפניך להדיא פדברינו גם בתשובת הב"ח סי' קי"ח וסי' קנ"ב משמע קצת דעיקר

קולא הוא מצד הטבחי אכל לא מצד הדקין אף דאיכ' למידק נמי מדבריו דגם מצד הדקין מיכל וכן מבואר בדבריו בפירושו על טור מ"מ המענין היטב יראה שאין דבריו מוכרחים וברורים כלל והוא נגד משמעות גדולי פוסקים שכתבנו ועיין בתשובת חוט השני סי' ס"ד ס"ה משמע ג"כ כמ"ש וכן מצאתי בכה"ג בסי' ס"ד ע"ש בסעיף פ"ט שהגיה פן להדיא בדברי הב"ח ודמשק אליעזר ע"ש אף דלא נעלם מאתי מ"ש הרא"ש ור"שי דאסור חלב שעל הדקין הוא רק משום שהוא סמוך לחלב שקורין טילא מחובר בו עיין בלקח חמודות שהשיג עליו דהוא חלב גמור ע"ש ורש"י שפי' פן י"ל לפי הוי אמינא ולא לפי המסקנא יע"ש בכנסת הגדולה שהאריה לפלפל בזה ומ"ש בתשובת שער אפרים סי' ס"ב וז"ל ויש מן הגאונים שאמרו ריש מעי שצריף לגררו היא המעי הינצא בו הרעי וא"כ אליבא דגאונים אלו אותו חלב שע"ג דקים חלב טהור הוא ואמרינן פא"ט דמ"ח גבי חימצא ובר חימצא לדידהו מיכל אכלי לדידן מסתם נמי לא סתום פירש"י בתמיה ה"ה נמי בזה ובעל פר"ח מביא דברים אלו בקונטרס אחרון ומספי' על ידו ע"ש ובנדאי נעלם ממנו דברי מהרש"ל פא"ט נ"ד דיש חילוק דדוק' בבר חימצא דהוי רק איסור דרבנן מש"ה מקילין משא"כ היכי דלהאוסרין הוא חלב גמור ואיסור פרת כמ"ש לעיל בשם גדולי פוסקים וכ"כ בתשובת מ"ע והראב"ן להדי' ודאי לא סתום ועיין בטורי זהב סי' ס"ד ס"ק ח' הפר"ח יש לתמוה שהוא עצמו בסי' ס"ד ס"ק י"ד פסק פמהרש"ל בזה ע"ש וביותר קשה על הפר"ח איך מספיק עם השער אפר"י הא אישתימיט מינ' מימרא דר"ח דף מ"ט ע"ב וש"ע סי' מ"ו סעי' א' מביא דחלב הפרכשא אע"פ שהוא טהור שאינו סותם וכ"כ שם בסעי' ה' ואיך פתב בק"א להיקף ובפרטות לפי מ"ש הפנס' הגדולה שם דכל מה שמנוזר בתלמוד בשם חלב אינו סותם א"כ האיסור פשוט ואם יאמר האומר עדיין יש לפקפק ומקום לבעל דין לחלוק ממ"ש הב"י בסימן ס"ד וז"ל עכשיו נהגו להסיר מפרכשא דבר מועט פחצי אמה או פחות אפשר שהם תופסין עיקר דקאי תחלת מעי או אפשר אע"ג דסוברים דקאי אסוף מעי הם סוברים כדברי הרמב"ם שלא הזכיר אורה אמה משמע דבדבר מועט סגי ע"כ דאי משום האי לא תברא ואינו מן המדה מדות חכמים דמאין הוציא הב"י דבר מחודש פזה ואת"ל מלשון הרא"ש וב"י מביאו וז"ל והרא"ש דקדק על דברי הרמב"ם שלא כתב באורה אמה כדאמר ר"י ריש מעי באמתא נראה דמפרש דלבני מעיים קרי אמתא ע"ש אמת המעיים עכ"ל וא"כ י"ל דכוננת הרמב"ם דלא מהני דבר מועט אלא דמש"ה לא נקט שיעור אמה דאפשר דבעינן יותר ואם אמה רוצה לעמוד על עיקר כוונת דעתו ומדתו השלימה הרי לפניה צחות לשונו לשון זהב שכתב וז"ל חלב הדקין המלונפים כולן מותרין חוץ מהראש המעי הסמוך לקיבה שהוא תחלת בני מעיים שצריף לגרור החלב שעליו עכ"ל הביטו וראו בעין השכל מלשונו מדוקדק דכל קונדם הליפוף הכל אסור רק במקום התחלת הליפוף הכל שרי ושרי דבריו נאמרו במדה ושיעור ודלא בתשובת עבודת הגרשוני סימן שלא הבין פן בהא סלקינן ובהא נחתינן דאין להקל בספק איסור חלב איסור פרת וכמו שפייס האגור סוף דיני חלב וז"ל נאני המחוקק מצאתי בשם המחבר שדלג עוד חלק א' שהוא ריש מעי באמתא שיש אומרים שהוא המעי הינצא בו הריעי ע"כ ואתה בני חכם לבך וישמח לבי גם אני אל תלה בדרך המקילין כי לא תדע איזה יכשר ואל תפנס עצמך בספק איסור פרת כי ספק איבוד נפש הוא עכ"ל והנה אחר הודיעה ה' את כל זאת תורת

קוּמְרוּ שֶׁל חֵלֶב שֶׁהוּא סֶפֶק אֵיבּוּד נֶפֶשׁ אֵין נְבוֹן וְחֶכֶם שִׁיעֶמֶד לְהִקָּל בְּמָקוֹם חֲשׂוֹשׁ פֶּרֶת וְכָל מִי שִׁישׂוּ לּוֹ יִדְעֵת בֵּית רַבּוֹ לֹא יִהְיֶה נּוֹדֵד פֶּנֶף וּפְרָפֶס בִּי מְדַרְשָׁא לְהַתִּיר אִיסוּר שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה וְזֶהוּ חֵלֶב שֶׁעַל הַדְּקִין שִׁאֵינוֹ סוּתֵם כָּלֵל כ"ד הַחוּתֵם הַיּוֹם יוֹם א' ט"ו לְחֹדֶשׁ סִינּוֹן תפ"ה לפ"ק הק' דוֹד אוֹפְנֵהֵיִם פֶּה פֶּרָאג וְהַמְדִינָה תְּשׁוּבָה עַל דְּבַר הַשּׁוֹאֵל שֶׁנִּשְׁאֵל לְגִיסֵי הַגָּאוֹן הַמְּפֹרָסִים הַג"ל בְּעֵגֶן מַחֲט שֶׁנִּמְצָאת תְּחוּבָה מְעַבֵּר לְעַבֵּר בְּמַעֲוֵי הַיִּנְצָא מִן הַקִּיבָה סְמוּךְ לְקִיבָה מֵצַד אֶשְׁשֶׁתָּא כְּמוֹ שֶׁלֵּשׁ וְאַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת וְהִי הַמַּחֲט מְכֹסָה קֶצֶת בְּחֵלֶב שֶׁע"ג אוֹתוֹ הַמַּעֲוֵי וְבֵּא הַשּׁוֹאֵל לְהוֹרוֹת לוֹ אִם הִבְהִמָּה פְּשָׁרָה אוֹ לֹא: הִנֵּה קַבְלָתִי תְּשׁוּבָתוֹ הַרְמָה שֶׁמֵּרָאָה פְּנִים לְכָל צַד וְאוֹפֵן כְּמֵרָאָה אֵןפֵן בְּתוֹף הָאֵןפֵן וְהַעֲלָה בְּבִקְיָאתוֹ וְחִרְיָתוֹ שִׁאֵין פֶּאֵן צַד הַיִּתֵּר כָּלֵל וּבּוֹדָאֵי עַל דְּבָרָיו אֵין לְהוֹסִיף אוֹ לְגַרּוֹעַ כָּלֵל גְּרַעוֹן כְּתַב אֶפִּילוֹ צְבָחַר וְכִמְהַ דְּמַסִּיק תַּעֲלָה מִפִּי כְּרָבָא אֶף אֵין לְסַרְב לְגִדּוֹל שֶׁכְּמוֹתוֹ יִרְבֶּה בְּיִשְׂרָאֵל וְגַם שֶׁלֹּא לְהִיּוֹת כְּתַנּוּ דְּמַסִּיעַ לִי וּמְרוֹב גְּנֻדָּל עֲנוּוֹתָתוֹ יוֹתֵר כְּדוּד שֶׁהַקִּטִּין עֲצָמוֹ אֶצֶל מִי שֶׁהַקִּטִּין מִמֶּנּוּ ע"כ יִצְאָתִי בְּרִשׁוֹת וְאֶכְתָּוב דְּעַתִּי הַקְּלוּשָׁה וְחַלּוּשָׁה וְלֹא יְבוֹשׁ יַעֲקֹב לְדַבֵּר לְפָנַי מְלָכִים וּפָנַי לֹא יִחָרוּ: וְזֶה יִצְאָ רֵאשׁוּנָה מ"ש הָרֵא"ש פג"ה וְז"ל אר"י רִישׁ מַעֲוֵי בְּאַמְתָּא בְּעֵי גְרִירָה וְזֶה חֵלֶב שֶׁעַל הַדְּקִין פֶּרֶש"י שֶׁהָרֵאשׁוֹשׁ שֶׁל מַעֲוֵי הַדְּקִין הַיּוֹצֵאֵין מִן הַקִּיבָה צְרִיף לְגִרְוֹר הַחֵלֶב מֵהֶם עַד שִׁיעוֹר אִמָּה מִפְּנֵי שֶׁסְּמוּכִין לְחֵלֶב עכ"ל הָרֵא"ש וּמְדַכְתֵּב הַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁסְּמוּכִין לְחֵלֶב מִפְּנֵי שֶׁהָרֵאשׁוֹשׁ לֹא חֵלֶב גְּמוּר הוּא רַק שֶׁנֶּאֱסַר מִטַּעַם שֶׁנּוֹגַע לְחֵלֶב וּכ"כ הַב"י בִּי"ד סִימָן ס"ד וְז"ל וְכַתֵּב הָרֵא"ש שֶׁהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁסְּמוּכִין לְחֵלֶב עכ"ל הַרִי דְּלֹא חֵלֶב גְּמוּר הוּא אֵיבָרָא לְאַחַר הַעֵינִין תְּרָאָה שֶׁכָּל מִי שִׁאֵוֵר כֵּן טַעֵה טַעֵוֹת גְּמוּר וְלֹא עֵינִין בְּמָקוֹר הַש"ס וּפֶרֶש"י לְשֵׁם רַק לְפּוּם רִיחָטָא רֵאָה בְּאַסְפִּקְלָרִיא שִׁאֵינָה מְאִירָה לְכַף הַבֵּין כֵּן לְפּוּם רִיחָטָא וְלֹא דִק כָּלֵל חֲדָא דְאֵיף יִחְלוֹק הָרֵא"ש וְרִש"י עַל הָא דְאֵימָא לְהַדְיָא בְּש"ס פֶּא"ט דָּף מ"ט ע"ב דְּחֵלֶב זֶו הוּא אִיסוּר תּוֹרָה מְרִיבּוּי דְקָרָא אֵת כָּל הַחֵלֶב הַמְּכַסֶּה אֵת הַקֶּרֶב וְהָרֵא"ש עֲצָמוֹ הִבִּיא הַש"ס בְּזֶה מִשׁוּם שֶׁהִיא תוֹתֵב קְרוּם וְנִקְלָף וְכִבֵּר הַרְגִישׁ בְּתַמִּיחָא זֶו הַמַּעֲדָנִי מְלָךְ דָּף קצ"ו ע"א גַם בְּכ"ג בִּי"ד סִימָן ס"ד סְעִיף פ"ח וּמַתְמִיחַ מְאוּד עַל הָרֵא"ש וְרִש"י וְהָאֵרִיף לְהִבִּיא כָּל דַּעַת הַפּוֹסְקִים רֵאשׁוּנִים וְהָאֵחְרוּנִים א' מֵהֶם לֹא נַעֲדָר שֶׁכְּתִבוּ שֶׁהוּא אִיסוּר דְאוֹרִיָּתָא מִמֶּשׁ וּמִןסֶכֶם אֵלִיבָא דְכ"ע לְפִי שֶׁהוּא תוֹתֵב קְרוּם וְנִקְלָף וְהַנִּיחוּ דְבִרְיָהֶם בְּצ"ע וְלַע"ד נִרְאָה דְלִק"מ וְנַעֲתִיק לְשׁוֹן הַש"ס שֵׁם וּפֶרֶש"י שֵׁם בְּפֶא"ט דְּגֶרְסִינּוֹן שֵׁם דָּף מ"ט ע"ב דְּתַנְיָא אֵת כָּל הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב וְגו' לְהִבִּיא חֵלֶב שֶׁעַל גְּבִי הַדְּקִין דְּבָרֵי ר' יִשְׁמַעֵאל וּפֶרֶש"י וְז"ל חֵלֶב שֶׁעַל הַדְּקִין לְקַמֵּן אר"י רִישׁ מַעֲוֵי בְּאַמְתָּא בְּעֵי גְרִירָא וְזֶהוּ חֵלֶב שֶׁעַל הַדְּקִין כְּשֶׁהַמַּעֲוֵיִים מִתְחִילִין לְמִשְׁנׁוֹף מִן הַקִּיבָה הַנִּי חֵלֶב שֶׁעַל הַדְּקִין אִיסוּר עַד אִמָּה לְדַבְרֵי ר"י מִפְּנֵי שֶׁהַחֵלֶב שֶׁעַל הַקֶּרֶב שֶׁנִּקְרָאִים טִיל"א מְחַוְּבֵר וְהַכְּתוּב מְרַבֵּה בְּכָלֵל מֵאֵת כָּל חֵלֶב עכ"ל רש"י וְהִנֵּה צְרִיכִין אֲנוּ לְדַקְדֹק בְּדַבְרֵי רש"י מַה דְּנוֹחֵקִיָּה לְפֶרֶשׁ טַעֲמִיחָה דְקָרָא כֵּינּוֹן שֶׁנִּתְרַבֵּה לְהַדְיָא מַה צְנוּרָף לְטַעַם זֶה דֵּהוּא רַק גְּזִירָה וְחֲשִׁישָׁא בְּעֵלְמָא רַק כֵּינּוֹן שֶׁהוּא סְמוּךְ לְאִיסוּר וּמִנ"ל לְדְרוֹשׁ סְמוּכִין בְּזֶה וְכִבֵּר קַבְלָנוּ מִרְבוּתֵינוּ נּוֹחֵי נֶפֶשׁ ז"ל שֶׁרִש"י לֹא כְּתַב דְּבַר לְבַטְלָה רַק דְּרַכּוֹ לְקַצֵּר בְּזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּמָה שִׁאֵין בְּהַכְרַח גְּדוֹל וְלֹא לְדַבֵּר שְׁפַת יֵתֵר פְּדָרָף שֶׁאֵר קֶצֶת מְחַבְרִים רַק מַה שֶׁהוּא נֶצְרָף לְפִשְׁטָא דְתַלְמוּדָא וּפּוּק חֲזִי כְּמָה מְחַבְרִים טְרַחוּ לְתַרְץ דְקַדוּקֵי רש"י בְּכָל מְקוֹמוֹת לְכֵן נ"ל דֵּהַרְגִישׁ רש"י בְּזֶה בְּשֵׁלְמָא ר"ע דְקָאֵמַר לְהִבִּיא אֵת כָּל הַחֵלֶב שֶׁעַל הַקִּיבָה אֵתִי שֶׁפִּיר לְפִי שֶׁהַפֶּרֶס וְהַמַּסֶּס וּב"ה שֶׁהֵם

בכלל קרב שפיר מרבינו מהאי קרא דנאת כל חלב לרבות חלב הקיבה שהוא מחובר בו  
באלו ובכלל רבוי דאלו גתרבה משא"כ הדקין היוצאין מן הקיבה שהם רחוקים מן הקרב  
שהוא המסס וב"ה מהיכי תיתי יהי בכלל הרבוי לכך פירש"י מפני שחלב שעל הקרב  
וכו' מחובר בו לכך מרבינו מהאי פסוקא וזה מדקדק מלשון רש"י לכל מענין הטיב  
בדבריו ועתה כל המעתיקים דברי רש"י פנונתם על דרך זה וכן מוכח דעת הרא"ש  
שהרי הטור פתב בפשיטות בסימן ס"ד וז"ל חלב שעל הדקין אסור ונדקא באורח אמה  
אבל מכאן ואילך שומן הוא עכ"ל מפלל דבאורח הגז"ל חלב גמור הוא וכ"כ רי"ו והוא  
נושא כליו של הרא"ש וכ"כ ג"כ בספר צדה לדרך וזונודין לאורחא מאמר שני כלל שני  
דרך צ"ג ע"ב שנמשך בכל מקום אחר הרא"ש שהי' אבי זקינו אלא נדאי פנונתם כמ"ש  
דבאמת חלב גמור דאורייתא הוא ע"פ רבוי דקרא רק שנותן טעם דלמה מרבינו פן  
בכלל החלב הקרב גם במע"מ שם סיים וז"ל פלומר שהוא ג"כ מן החלב שעל הקרב  
ומתפשט ונמשך ממנו עכ"ל שם נראה דג"כ פנונתו לתרץ דעת הרא"ש ורש"י דעכ"פ  
חלב גמור הוא ואסור מדאורייתא כמו חלב הקרב ממש ולפמ"ש דעת הרא"ש ורש"י  
מתורץ ברנוחא ומעתה אין מקום לפקפק להראות פחו דהתיירא רק מפח דברי הפל בו  
והא"ח שמביא הב"י ואחריו נמשך רמ"א בהגהותיו סימן ס"ד ותשובת שער אפרים  
סימן ס"ב גם מזה אל תנח ידך שאין מהם אפילו קצת ראיה נגד כל גדולי פוסקים  
ראשונים ואחרונים כמו שהארי"ה מר בתשובתו ואף גם מפוסקים אלו ג"כ אין ראיה  
כלל מדבריהם והסמוך עליהם פסומך על משענת קנה הרצויץ ויהא רענא דתשרי תרפא  
מדברי הפל בו פשיטא שאין ראיה שהרי דבריו עצמן סתורין ואריכו להגיה בדבריו וכמו  
שהארי"ה מכ"ת בתשובתו שהוא טעות דמוכח מיניה וביה פאשר הסכים גיסנו הגאון  
בספרו אלי' רבה שעדיין לא בא לדפוס פאשר העתיק מר לשונו הטהור וכן פתב הלבוש  
סימן ס"ד דריש מעי היוצא מהקיבה כל שומן הדבק בה הוא חלב גמור ומדלא פתב  
הלבוש פנרכו בלשונו להשיג על מ"ש מהרמא"י דלא כמורי ז"ל דס"ל דגם מהרמא"י  
אינו חולק בזה וכדי שלא להשוות מהרמא"י לטועה ח"ו אשר אנחנו נמשכין אחריו בכל  
מקום נ"ל לומר דהמדקדק בדבריו שפתב וז"ל בסימן ס"ד וי"א שא"צ אורח אמה ממש  
לכן נהגו להקל למדוד בזרוע ואין מצריכין אורח אמה בצמצום וא"צ להסיר רק הקרום  
עם הדבוק בו שעל אורח אמות אלו אבל לא השומן הדבק בטבחיאי עכ"ל ומדסיים  
בחדא שעל הטבחים דוקא מכשיר השומן תפסינו לשון אחרון משמע דריש מעי היוצא  
מן הקיבה הוי חלב גמור אף שכתב תחלה שעל אורח אמות אלו משמע דאתרוננייהו קאי  
אי משום הא לא תברא דבאמת רמ"א נמשך אחר דעת הפל בו וא"ח שהעתיק הב"י  
וסיים וז"ל ועכשיו נוהגין להסיר מהכרפשא הנקרא טבחיאי דבר מועט פחצי אמה או  
פחות ואפשר שהם תופסין עיקר כפי' האחר דאראש מעי קאמר ולא אסוף או אע"פ  
שהם מפרשים דאסוף מעי קאי תופסין עיקר פדברי הרמב"ם שלא הזכיר אורח אמה  
ומשמע דבדבר מועט סגי וירא שמים יצא ידי שניהם להסיר אורח אמה מכאן ואורח  
אמה מכאן עכ"ל הב"י ואח' זה נמשך רמ"א בהגהו' ופסק כי"א דא"צ אורח אמה ומה  
שפסק דא"צ להסיר רק הקרום עם הדבוק בו שעל אורח אמות אלו פלומר הרופא  
להחמיר לדקדק דוקא בצמצום אורח אמה יסיר הקרום באורח אמה מכאן ואמה מכאן  
לכך מדקדק רמ"א וכתב אורח אמות אלו לשון רבים ודוק שזה ברור וכן עשיתי מעשה

וְשַׁלַּחְתִּי אַחֵר טַבָּחִים מִן־מַחֲזִיקֵי וּמִנְקָרִים הַזְּקֵנִים שֶׁבָּהֶם וְעָנוּ כֹּלָם וְאָמְרוּ שֶׁמִּנְהַגְם בְּבַהֲמָה  
 גְּדוּלָה לְהַנִּיחַ מְהֵרָא כְּמוֹ חֲצֵי אַמָּה לְעֵרָף מִחֻבֵּר לְהַקִּיבָה וְזוֹרְקִין אוֹתָהּ אַח"כּ עִם הַחֶלֶב  
 שֶׁעָלָיו וְכֵן מִמָּקוֹם שֶׁמוֹצֵיא הָרָעִי וְאַח"כּ מִסִּירֵין הַקְרוּם וּבְעֶגְלָה וְכַבֵּשׁ כְּמוֹ רַבִּיעַ אַמָּה  
 וְיוֹתֵר מִכָּאן וּמִכָּאן וְאַח"כּ מִסִּירֵין הַקְרוּם הָרִי דְמִנְהַג שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הִיא דְרִישׁ מְעִי  
 עַד רַבִּיעַ אַמָּה בְּקִטְטָה וְחֲצֵי אַמָּה בְּבַהֲמָה גְּדוּלָה מִחֻבֵּר לְחֶלֶב גְּמוּר וְאִינוּ סוֹתֵם מִשָּׂא"כ  
 מִכָּאן וְלִהְיוֹן מִסִּירֵין רַק הַקְרוּם וְהַשְּׂאָר הָיוּ שְׁוֹן פֶּשֶׁר וְכֹה"ג יוֹכֵל מֵר לְחַקוֹר אֲצֵל  
 הַמְּנַקְרִים בַּק"ק פְּרָאג דְּנֹדָאֵי תּוֹרָה אֶחָד לְכֻלָּם וְעוֹד נ"ל לְהַחֲמִיר מִטַּעַם אַחֵר דְּהָרִי פָּסֵק  
 לְהַדְּיָא בַּש"ע סִימָן מ"ו סְעִיף ד' מַחֲטָה שֶׁנִּמְצָא בְּדַקִּין טְרַפָּה דְחִיּוּשֵׁינוּ שְׂמָא גִיבָה הָרִי  
 מִשְׁמַע דְּלֹא מְהַי סְתִימַת שְׁוֹן שֶׁבָּהֶן דְחִיּוּשֵׁינוּ שְׂמָא גִיבָה וְהַבְּרִיא אַף שֶׁכְּתָבוּ אַחֲרוֹנִים  
 דְּנוֹקָא דַּקִּין פִּינוֹן שֶׁהוֹלְכִין בְּהִיקָרָה מ"מ הָא מְבִנְיָא לְהַדְּיָא בַּכ"ג שֶׁסִימָן מ"ו בְּהַגְהוּתֵיו  
 לַב"י סְעִיף י"ג בְּשֵׁם דְּמִשְׁקָא אֲלֵיכֶּזֶר דְּאִפְּלִי לְמַעְלָה בְּהַתְחַלַּת הַדַּקִּין שֶׁעַדִּין אִינוּ הוֹלְכִין  
 בְּהִיקָרָה אַפ"ה אִין אָנוּ בְּקִיאִין בְּבִדִיקָה וּטְרִיפָה וּמְסִיק הַט"ז וְהַש"כ וְהַכ"ג שֶׁסִימָן דְּהִיכִי  
 דְּהַתְחִיל לְנִקְוֵב יֵשׁ לְאַסוֹר אַף בְּהַפְסֵד מְרֻבָּה וְע"ש גַּם הַב"ח סִימָן מ"ט סְעִיף ב' כְּתָב  
 וְנ"ל וְמֵיהוּ כְּתָבִי לְעִיל דָּאֵם הַסְתִימָ' הִיא כְּסִימָ' הַמַּפְסֵס כְּשֶׁהַמַּח' תְּחוּבָ' בּוּ מְבַפְנִי יֵשׁ  
 לְאַסוֹן מְסַפִּיק' דְּדִינָא וְעֵינֵין מ"ש בְּסִימָן הַקּוֹדֵם ס"ס וְעַכ"ל הַב"ח וְהַעֲתִיק שֶׁסִימָן הַכ"ג דְּבָרֵי  
 הַב"ח בְּסִימָן מ"ו לְפָסֵק הַלְכָה אַף שֶׁרִאִיתִי בַּת"ה סִימָן קס"ה שֶׁמִּתִּיר אַף בְּסִימָן דְּקָה הִינּוּ  
 דְּנוֹקָא בְּדָבָר שֶׁדְּפָנוּ עַב כְּמִבְּנְיָא בְּתַשׁוּבָתוֹ שֶׁסִימָן מִשָּׂא"כ בְּדוֹפֵן דֵּק וְע"ש זֶה נִקְרָא דַּקִּים  
 גַּם הוּא מוֹדָה דְּבַעֲיָנוּ סְתִימָה מְעַלְיֵית' כְּדַעַת הַב"ח גַּם בְּתַשׁוּבַת שְׁעַר אֲפָרִים עַצְמוֹ סִימָן  
 ס"ב כְּתָב וְנ"ל דָּף ר"ו רִישׁ ע"א אֲבָל הִיָּה עָלָיו חֶלֶב עַב וּמִבְּחוּץ לֹא רָאוּ עַכ"ל הָרִי  
 דְּמִדְּקִדֵּק דְּנוֹקָא שֶׁפְּסוּי הַחֶלֶב עַב וּמֵר כְּתָב בְּשֶׂאֱלֻתוֹ וְהִיָּה הַמַּחֲטָה מְכַנְסָה קֶצֶת בְּחֶלֶב מִשְׁמַע  
 דְּלֹא הִיָּה מְכַנְסָה בְּחֶלֶב עַב וְא"כ גַּם לְדַעַת בְּעַל שְׁעַר אֲפָרִים יֵשׁ טַעַם נִכּוֹן לְאַסוֹר בְּנ"ד  
 אַף גַּם בְּעַל ש"א אִינוּ מְחַלִּיט הַדְּבָר לְמַעֲשֵׂה אַף גַּם דְּבָרֵיו מְוַפְרְכִין כַּמ"ש מַכ"ת  
 בְּתַשׁוּבָתוֹ עָלָיו וְעַל הַפּר"ח שֶׁמְסַיֵּיעַ כְּהֵנָּה וְאִין לְזוּז מְדַבְּרֵי מֵר וְעָלֵינוּ יַעֲרָה רוּחַ הַבּוֹרָא  
 הַקָּטָן יַעֲקֹב.

שְׂאֵלָה סוּ מִיָּם שֶׁהַדִּיחוּ בּוּ בְּשָׁר קוֹדֵם מְלִיחָה שֶׁנִּתְאַדְמוּ וְלֹא הִי' בּוּ שְׂשִׁימִים נֶגֶד הַדָּם  
 שֶׁבְּתוֹכוֹ וְנִפְל וְנִשְׁפָּף עַל מְלַח וְנִתְאַדְמוּ מֵה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ מְלַח אוּ לֹא: תְּשׁוּבָה הִנֵּה  
 בְּנֹדָאֵי לִיתָן אוֹתוֹ בְּתוֹף הַמַּאֲכָל וְדָאֵי דְאָסוּר דְּהָרִי כְּמַבְטֵל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה דְאָסוּר אִפְּלִי  
 בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן אַף שֶׁהָדָם זֶה כְּכֹר גְּתַבְטֵל בְּרַבּוֹ רַבֵּי מִיָּם אַפ"ה אָסוּר לְבַטְלוֹ לְכַתְחֻלָּה  
 וְדָאֵי אִם הִי' בְּמִיָּם ס' נֶגֶד הַדָּם אַף בְּעַדִּין גִּיכָר הַדָּם בְּמִלַּח שֶׁנִּתְאַדְם קֶצֶת מ"מ פִּינוֹן  
 שֶׁטַעַם הַדָּם גְּתַבְטֵל בַּס' הוּא הֵיטֵר פֶּשׁוּט וְלֹא אֲמָרִינוּ בְּכֹה"ג חֲזוּתָא מִיִּלְתָּא הִיא כְּמוֹ  
 שֶׁהָאֲרַכְתִּי בְּזָה בְּסַפְרֵי מְנַחַת יַעֲקֹב כָּלָל ע"ה ס"ק ה' ע"ש גַּם הַפּר"ח בְּסִימָן ק"ב ס"ק ה'  
 פִּינוֹן לְדַבְּרֵי ע"ש וְא"כ אִין כָּאן חֲשֵׁשׁ אִיסוּר אֲבָל אִם אִין בְּמִיָּם ס' נֶגֶד הַדָּם וְהַמְלַח אָסוּר  
 לִיתָן תּוֹף הַתַּבְשִׁיל לְפִי שְׂאִין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה וְאַף דְּלֹא נֶעְלַם מֵאִתִּי מ"ש הַר"ן  
 פַּכ"ה דָּף תֵּרַכ"א דְּהַמְלַח שֶׁעַל הַבְּשָׂר לְאַחֵר מְלִיחָה מוֹת' וְאָמַר הַרְמַב"ן טַעֲמָא מְשׁוּם  
 דְּהַמְלַח שׁוֹרֵף הַדָּם וְאִינוּ בּוֹלַע דָּם אֲלֵא נְשָׂרָף בְּתוֹכוֹ וְדוֹקָא בְּדָם אֲמָרִינוּ הִכִי וְלֹא בְּשָׂר  
 אִיסוּר עַכ"ל וְאִם בְּדָם בְּעֵין אֲמָרוּ כֵּן מַכ"ש בְּמַעַט דָּם שֶׁמְעוֹרֵב בְּמִיָּם וְכֹה"ג מְצֵאתִי רֵאִי  
 בְּאו"ה כָּלָל ל"ב דִּין כ"א שֶׁכְּתָב וְנ"ל דְּנֹדָאֵי בְּכָל כֶּף מוּעָט שְׁנוֹתָנִין בְּמִלַּח כְּשֶׁמְרַתִּיחִין  
 אוֹתוֹ לֹא גִיכָר וְלֹא נִשָּׂא טַמְמוֹ כָּלָל אֲלֵא הוֹלֵךְ לְאִיבּוּד וְנִשְׂרָף וְנִתְבַטֵּל עַכ"ל מ"מ אִין

לסמן אהיתרים אלו דהא רוב הפוסקי חולקין על האי דהר"ן וכמ"ש בתורת חטאת  
פ"ל ט"ו דין י"ט דהמל' שעל הבשר אסו' מה"ט וכן פסק בש"ע סי' ס' סעי' ט' בהג"ה  
ע"ש בש"כ ס"ק ל"ח וגם הא"ה לא מייגרי רק באותו דם שנותנין בו פשמתיהין שאותו  
דם ודאי נתבטל ונשרף בשעת רתיחה משא"כ בדם שנבלע בו עם מים שהם צוננים גם  
אין מקום לומר שיניח להתיבש המלח ושוב הוא מותר וכמ"ש הש"כ סי' ס"ט ס"ק ל"ח  
בשם אפי' רב"ר וז"ל מיהו פשמתיהבש היטב נראה שהוא מותר ע"ש שהרי כבר כתבתי  
שם בספרי מנחת יעקב פ"ל ט"ו ס"ק מ' ודחיתי דברי הש"ך בזה וכן פינו לדברי הפר"ח  
בסי' ס"ט ע"ש לכן נ"ל לדינא דינעשה באופן זה שנתיהבש המלח היטב ואח"כ מותר  
למלוח בו בשר להוציא דמו דהא דעת קצת פוסקים דמלח שפ"ר מלח בו להוציא דם  
מותר לחזור ולמלוח בו כמ"ש אף דלא קי"ל פן היינו דוקא אם כבר מלח בו דכבר פסק  
פ"ח המלח שהוציא בו דם כמ"ש בת"ה פ"ל ט"ו דין ד' וש"א"כ במלח דלא עשה שום  
פעולה ועדיין בכחו עומד ואגב דפולט דם לא יבליע ואין שום חשש איסור פי ודאי  
נתבטל הדם שבמלח ומשריק שריק עם מליחה והדחה אליבא דכ"ע מ"מ אם הוא מלח  
מרוכה לא ישא אותו תוך ביתו כל כף אולי יטעה וישתמש בו למאכלים היתרים אע"ג  
דבדעבד אינו אוסר שיתבטל המעט דם שבתוכו מ"מ לכתחילה טוב להזהיר פנ"ל הקטן  
יעקב: שאלה סז ע"ד פ"ד או בשר שנצלה בלא מליחה תחלה לקדחה רק פמנהג מליחת  
צלי ותחבו בו שומין או בצלים אי איכא חשש איסור או לא.

תשובה לפום ריהטא הנה נראה דאסור לעשות פן לכתחלה ובדיעבד מותר וכמבואר  
בש"ע סימן ע"ו בהג"ה גבי דינא דמולייתו שנמלח הפנימי ולא החיצון דשרי דאמרין  
נורא משאיב שאיב אף שהש"כ סי' ע"ז ס"ק ב' כתב בנמלח הפנימי ולא החיצון דיש  
לאסור וא"כ גם בנדון שלפנינו השומין והבצלים שאין בהם פליטת דם דהוי כמלוחים  
יש לאסור לדעת הש"כ אכן בספרי מנחת יעקב פ"ל ט' ס"ק א' כתבתי דעיקר פדעת  
הרב ושפן דעת גדולי פוסקים ע"ש דברי יותר באריכות וכ"פ הפר"ח סימן ע"ז והשיג  
על הש"כ וכיוון לדברי ממש וכ"כ בתשובת מקור ברוך סימן ל"ו על נדון בזה להתיר  
אפילו לכתחלה מטעם כבולעו כף פולטו והשיג על תשובת מהרשד"ם דאוסר גם הפר"ח  
שם השיג על תשובת מהרשד"ם על שכתב בסי' מ"ו לאסור אפילו בדיעבד ע"ש אכן  
כאשר ירדתי אל עומק הדין לפמ"ש הת"ח פ"ל ט' דין ז בשם מהרא"י דיש לחלק במילוי  
גופא בין מילוי בשר למילוי ביצים שנקרשים והוי כבישול ממש וכן הסכמת האחרונים  
ע"ש בספרי מ"י ס"ק יו"ד וכן פסק בש"ע סימן ע"ג וע"ד ע"ש אם פן דון מינה כשמילוי  
בצלים שהם נקרשים לפנינו פשיטא דהוי כבישול ונאסרין בדם שנבלע בהם וחזרין  
ואסרין הצלי דהוי כבישול ממש כמו מילוי ביצים וקמח וכ"ש דברים חריפין כאלו  
ששאובין הדם אצלו וכה"ג כתב המרדכי פג"ה תרס"ו ע"א דדבר חריף כמו בצל שנצלה  
עם האיסור שואב האיסור אצלו וכ"כ הת"ח פ"ל ל"ב דין ב' א"כ ה"ה בזה יש לאסור  
אף דיבד נ"ל.

הקטן יעקב: שאלה סח שוחט אחד ששחט במקולין ששה עגלים ולא נפשטו עורן  
מעליהם ואחר הבדיקה של ריאה הוציאהו העגלים מן המקולין לביתו ומכר הבני מעיים  
לכמה בני אדם ונמצא בא' בבני מעיים נקב מפולש מעבר לעבר והוגלד פי המפה בענין  
שהנה ודאי טריפ' אותו עגל ועכשיו התערובת בעגלים שלא ידענו איזה עגל הוא טרפה



וא' מן המורים רוצה לטרוף הפל מפת מה דאי בש"ע סי' ק"י סעי' ה' שפ"ל שם אכל לקח מפאן ואילך אסו' אפי' חתיכה שאינה ראוי' להתפבד שאין הפל בקיאיין בזה ויטעו בין ראוי' בין אינה ראוי' וכן הסכמת האחרוני' ועוד דכאן פל התערובת מקרי דבר שבמנין וראוי להתפבד ולא בטל כמבואר בסי' ק"ב וק"י ע"כ תוכן דעתו בקצרה ולפי שיש הפסד גדול וצורך סעודת מצנה ולא רצייתי לסמוך על דבריו עד שיורה מ"ו כי מפיו אנו חיים: תשובה הנה דעת המורה הלז המה תמוהים ועשה המדה בגודש מה שרוצה לאסור מטעם שאין הפל בקיאיין שגג בזה ברוצה דדוקא היכא שנתערב טריפות במקולין שיש בה חתיכות ראוי להתפבד מן תערובת האיסור אז אסרו הפוסקים אפי' לקנות חתיכות שאינה ראוי להתפבד לפי שאין הפל בקיאיין בזה ואתי לטעות משא"כ בנתערב ליחיד בביתו דמתירין החתיכות שאינן ראוי להתפבד והכי קי"ל כמבואר שם בטור וב"י ובש"ע והוא מדברי הרשב"א וכן אם פשנדע התערובת לא הי' בתערובת פלל חהר"ל ודאי דבטל פינון שאין פאן שום גזירה למגזר והוא ברור ופשוט דודאי ליפא למגזר דלמא פעם אחד יהי' בתוך התערובת חתיכה הראויה להתפבד והמחמיר בזה לא ידע בהוראה פלל בין זמין לשמאל דאף אם יש בחתיכות חהר"ל גופא הוא חומרא בעלמא וטרחו פל האחרונים למצוא טעם לדבר והבו דלא לוסוף עלה חומרא בלי טעם וראי' פלל ובפרטות לפי הטעם שכתב הט"ז בסי' ק"ז ס"ק ה' לפי שאחד מן החתיכות זו היא חתיכה הר"ל איך נתיר מה שאינו ר"ל לה הרי מגוף א' הן ע"ש דבריו באריכות מוכח מדבריו להדיא דאם אין בחתיכות שום חהר"ל דאין שום פקפוק פלל לאסור אע"ג דגוף הטעם של הט"ז בזה לא נ"ל וכמ"ש בספרי סולת למנחה פלל מ"ג דין א' סעי' א' ודין ט' ס"ק מ"ד ושכ"כ הש"כ בנה"כ ופר"ח בק"א אלא עיקר הטעם כמ"ש בספרי הנ"ל סוף פלל מ"ג בטוב טעם ודעת ע"ש באריכות אכל היכא דליפא לפנינו חהר"ל ולא נולד הספק בקבוע מעולם לא עלה על הדעת לאסור ועיין בתשובתי חלק ב' סי' ל"ב ובט"ז לא"ח סי' תרע"ג ועיין בב"ח סי' ק"י בי"ד סעי' ו' ועיין במ"א בא"ח סי' תל"ט ס"ק ג' וטע' השני שנתן המורה לפי שפל התערוב' מקרי דבר שבמנין וחהר"ל כמבואר בסי' ק"ב וק"י זה הטעם פגום מעיקרא וטעה טעות גמור דכל שלא נפשטו העורות מהם הוי כמו תרנגולת בנוצת' דמחוסר מעשה גדול לא הוי דבר שבמנין ולא חהר"ל כמבואר בספרי מנחת יעקב פלל מ' דין ג' וס"ק ו' וכלל מ"ב ס"ק ג' וכן הסכמת פל האחרוני' לכן נ"ל פשוט למעשה דתערובת זו מותרת רק לחומרא וטרוף א' מהן פדין יבש ביבש אף שהרמ"א כתב בש"ע סי' ק"ט ובת"ח סי' ל"ט דהוא חומרא בעלמא מ"מ בעגלים אלו שאחד מהן ודאי טריפה אע"ג דקי"ל יבש ביבש חד בתרי בטל אפי' איסור דרבנן ליפא מ"מ נ"ל דהוי קצת כמו גיפר האיסור פינון שהאחד מהן ודאי טריפה ודבר להתנוולת והולך תלינו דהפחוש והגרו' שבו הוא פנ"ל פשוט וברור וכ"ש למ"ש השואל שיש הפסד גדול ודאי דאין להחמיר יותר דהא בלא"ה דעת פוסקים ראשוני' דכבש שלם לא מיקרי ראוי להתפבד פלל וכן עגל שלם אף שבש"ע סי' ק"א כתב וכתב רמ"א וכן נוהגין היינו דוקא בלא הפסד מרובה אבל בהפסד מרובה ודאי דראוי לסמוך על דעת הרשב"א וסייעתו דלא הוי כה"ג ראויה להתפבד וכן הכריע בספר מנחת פהן דף צ"ו וכן הסכים בפר"ח סי' ק"א י"א דהכי נקטינו ע"ש וראוי' לסמוך עליהם בהפסד מרובה וכל זה בעגל וכבש וכיוצ' בו וכמ"ש הרב בת"ח פלל מ' דין ג' אבל בבהמה גסה

שְׁעֵדִיין מְחוּסָר מַעֲשֵׂה גְדוֹל וְדַאי לֹא הָיוּ דָבָר שְׁבִמְנִין אִפִּי הוֹסֵר חֶלֶק אַחוּרֵינִי מִמֶּנּוּ  
שֶׁהוּא טוֹרַח גְּדוֹל לְחַלְקוֹ לְחַלְקִים לְהֵכִי לֹא פָתַח רַמ"א לֹא בַת"ח וְלֹא בַש"ע שׁוּם חֲשׂוֹשׁ  
אִסּוּר שָׂאֵם נִתְעַרְבָה כַּה"ג וְעוֹד דְּבִבְהֵמָה גָּסָה שְׁנִתְעַרְבָה חֵד בְּתָרֵי וְדַאי אִיפָּא הֶפְסֵד  
מְרוּבָה בַּדָּב' אִין לְהִטְרִי רַק א' מִהֶם דְּהִינּוּ הַפְּחוּשׁ שְׁבֵהֶם כַּמ"ש וּשְׁאָר יֵשׁ לְהִתִּיר כֹּן  
הוֹרְתִי כַּמָּה פְּעָמִים הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה לִפְנֵי רַבּוֹתֵי וְחִבְרֵי נ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה סֵט עוֹף א'  
שְׁבִנֵי מַעֲיִים יוֹצְאֵי מִן הַדְּקִין פְּעֻנָף מִן הַבֵּד מַה דִּינוֹ: תְּשׁוּבָה לֹא יִדְעָתִי מַה קָמַבְעִי לֵךְ  
הֲלֵא מְבוֹנָא בְּהִדְקֵי בַש"ע י"ד סִי סַעִי ב' דְּכָשָׁר וְאִין סְתִיר' בַש"ע כַּמ"ש הַט"ז שֵׁם שְׁכֹן  
דַּעַת רַמ"א וְדַבְרֵיו מְסַתְּבֵרִי וְכֹן עֵינְקָר אַף שַׁבְש"כ תִּיגְרִץ דְּבָרֵי הַש"ע בְּעֻנְיָן אַחַר הוּא  
רַק לומ' שְׂיֵשׁ לְתֵר' בַּע"א אֲבָל לֹא לְסִתּוֹר דְּבָרֵי רַמ"א בַש"ע וְכֹן דַּעַת הַט"ז בַּמ"ש  
בְּלְבוּשׁ סִי מ"ז סַעִי א' שְׁסִיִּים אִפִּי כַּמָּה עוֹפוֹת יוֹצְאִין מִן הַבֵּד כְּשֶׁר מִשְׁמַע אִפִּי שְׂאִין  
חוּרִין וּמִתְעַרְבִין פְּדַעַת רַמ"א וּמְהַרְש"ל לְשֶׁהוּבָא בַט"ז גַּם הַש"כ עֲצָמוּ בְּסִפְרוֹ נִקְוֹדַת  
הַפְּסָף לֹא הִשְׁיֵג עַל הַט"ז פְּדַרְכּוֹ בְּכָל מְקוֹם נִרְאָה שְׁחֹזֵר וְהוֹדָה לְדִינוֹ לְדַעַת הַט"ז וְדִלֵּא  
כְּלַחֵם הַפְּנִים וּפְרִי חֲדָשׁ נִרְאָה מְדַבְרֵיהֶם שְׁלֵא הִבִּינוּ כֹן וְכֹן נִתְפַּשֵּׁט אֲצִלֵי הַהוֹרְאָה לְהַקֵּל  
נ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה עַ עוֹד בְּבֵית אֶחָד בְּשָׁלוֹ וְטָגְנוּ דְּגִים מְלוּחִים עִם שְׁנוֹן אֲנוּן כִּי לֹא  
הָיוּ יוֹדְעִים כָּלֵל שְׂיֵשׁ אִסּוּר בְּדַבָּר עַד שְׁבָא בַר אֹרִיִין א' וְאָמַר לָהֶם שֶׁהוּא אִסּוּר מִשׁוּם  
סִפְנָה וְהַשְׁלִיכוּ הַדְּגִים וְנִשְׂאֲלֵתִי עַל הַפָּף שְׁנִיִּעְרוּ בּוֹ הַדְּגִי וְעוֹד אִינוּ מְקַוְנִח וְתַחֲבוּ אוֹתוֹ  
תוֹף קְדִירָה שֶׁל בְּשׂוֹר מַה דִּינוֹ: תְּשׁוּבָה הִנֵּה כָּבֵר מְבוֹנָא בְּסִפְרֵי מִנְחַת יַעֲקֹב כָּלֵל נ"ז וּנ"ח  
ס"ק דָּאִין חֲשֵׁשׁ סִפְנָה בְּפִלִיטַת פְּלִים אַע"ג דְּמְבוֹנָא שְׁם דֵּיִשׁ חוֹלְקִין ע"ז מ"מ נִקְטִינֵן  
עֵינְקָר כְּהַמְקִילִין אִם הוּא נָקִי וְאִם אִם הַפְּלִי אִינוּ נָקִי מ"מ אִם יֵשׁ ס' נִגְדַּת הַמְּלֻכְלָה אִין  
חֲשֵׁשׁ אִסּוּר אַף שְׁלֵא נִעְלַם מֵאִתִּי שֶׁהַט"ז בַּסִּי קִי"ו חוֹכֵף לְהַחְמִיר בְּדַבָּר שְׂאִסּוּר מִשׁוּם  
סִפְנָה אִין לְבַטְלוֹ בַּס' מִכַּח קוֹשִׁית הַד"מ ע"ש מ"מ כָּבֵר יִשְׁבְּתִי עֵינְקָר הַקּוֹשֵׁי בְּסִפְרֵי מ"י  
כָּלֵל ע"ו ס"ק כ"ה וְכוּנְוִנְתִי בְּזֵה לְדַבְרֵי הַפְּר"ח בַּסִּי ק"ו וְלָכֵן אַף שְׁבִסְפְרֵי הַנְּ"ל לֹא  
רְצִיתִי לְהַקֵּל לְמַעֲשֵׂה לַעֲוֹת פִּירוּקָא לְסִפְנָתָא כִּי אַף בְּעוֹף עִם דְּגִים אַף שְׂיֵשׁ לָהֶם בְּרַגְלִים  
קִשְׁקִשִׁים כְּדִגִּים אִסּוּר כַּמ"ש בְּסִפְרֵי ש"י ח"ב סִי ק"ד מ"מ אַחֲרֵי שְׁנִתְפַּשֵּׁט סִפְרֵי הַפְּר"ח  
וְהַסְּפִים ע"י גַּם בְּתְשׁוּבַת חוֹת יָאִיר ס"ד פֶּסֶק כֹּן גַּם הַמ"א בַּא"ח סִי קַע"ג סַעִי כ"א פָּתַח  
דְּאִפְשָׁר בְּזִמְן הִנֵּה לִיכ' סִפְנָה כָּל כָּף אַע"ג דָּאִין לְסִמּוּף עֲלֵיו בְּזֵה בְּסִפְק סַכְנ' בַּכַּה"ג דָּאִיכָּ  
סִי וְדַעַת אַחֲרוֹנִי לְהַק' לַבַּט' בַּס' אִין לְהַחְמִי' בְּזִמְן הִנֵּה כָּלֵל כַּנ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה עַא  
מַה"ה מַהר"ר מְנַחֵם מִן דִּינֵן זַצ"ל מוֹרְמִיזָא וְז"ל הִנֵּה נִשְׂאֲלֵתִי מְרוּפָא מוֹמְקָה ה"ה ר'  
דוֹד וְוִיזֵל נַר"ו אִי מוֹתֵר לַעֲשׂוֹת רְפוּאָה דְּהִינּוּ לְהַמִּית בְּהֵמָה טְמֵאָה כְּגוֹן כָּלֵב אוֹ חֲתוּל  
מִפְּנֵי סִפְק פְּקוּחַ נֶפֶשׁ לְפִי שְׂאוּתָה עַדִּינֵן אִינוּ בְּדוּק וּמְנוּסָה וַיֵּשׁ לְבַחֲוֹן אוֹתָה ע"י שְׁמִשְׁקָה  
כֹּן לְחֲתוּל אוֹ לְכָלֵב לְרֵאוֹת אִם יָמוּתוּ מִזֵּה וְאִמְרֵתִי אַחְכְּמָה מְדַבְרֵי רז"ל בְּחֻלְוִין דָּף פ"ה  
ע"ב דַּר' חֲזִיָא נֶפֶל לִיָּה יֵאֲנִיבָא בְּכִיִּתְנָא אַתָּא לְקַמִּיָּה דַּר' א"ל שְׁקִיל עוֹפָא וְשַׁחַט עַל  
בוּכִיתָא דְּמֵיָא דְּמוֹרַח דְּמָה וְשָׁבִיק לִיָּה וּמְקַשָּׁה הַש"ס וְהִיכִי עֲבִיד הֵכִי וְהַתְּנֵן הַשׁוּחַט  
וְצָרִיף לְדָם חֲזִיב לְכַסּוֹתוֹ כִּיִּצַּד יַעֲשֵׂה אוֹ נוֹחֵרוֹ אוֹ עוֹקְרוֹ וּמְתַרְץ הַש"ס הֵכִי נָמִי אוֹ נוֹחֵרוֹ  
אוֹ עוֹקְרוֹ קְאָמַר אַף י"ל דְּדוֹקָא הֵתָם מִשׁוּם הֶפְסֵד מְרוּבָה הִתִּירוּ וַיֵּשׁ לָהֶם אָדָם שְׁמֻמוֹנוּ  
חֲבִיב מְגוּפוֹ וְכ"ש סִפְק גּוּפוֹ בְּרַם יֵשׁ לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁם מִש"ס דָּף ק"ז הַשׁוּחַט וְצָרִיף לְדָם  
לְלַפָּא פִי לְצַבּוּעַ וּמְנִיעַת הַרְיוּחַ לֹא מִיְקָרִי הִיזְק פְּדַאִיתָא בַּא"ח סִימֵן תַּקֵּל"ד וּבִי"ד סִימֵן  
ש"פ אַפ"ה מוֹתֵר לְהַמִּית אֲפִילוּ בְּהֵמָה טְהוֹרָה אַף שֶׁהִיא רְאוּיָא לְאֲכִילַת אָדָם ק"ו בְּהֵמָה

טמאה גם יש להביא ראי' מנחירת תישים הובא בט"ז סימן קי"ח פיון שיש לו הנאה ליכא משום כל תשחית וכן משמע בחולין במעשה דר"פ בן יאיר דאמר ליה רבי קטלינא להו וא"ל ר' פנחס דאיכא כל תשחית משמע דר'.

ג"כ ידע מלאו דכל תשחית אלא דסבר משום הנאה מותר ור' פנחס השיב דנה לא מקרי הנאה אלא הוא משום כבוד בעלמא והוי רק גרם הנאה אף א"ל הרופא הנ"ל שיש להקל לו לפי שאינו רוצה להמית הפלב ממש רק שאותו רפואה שרוצה לעשות לו לאדם יש לדאוג אם תשקה אותו משקה בתוך גופו תוך השלחופית ורוצה לבחון תחלה בכלב או בחזיר שמעיו דומין לשל אדם נמצא שאינו ממית אותם ממש רק חשש נקב השלחופית ואפשר דחי יעניין בי"ד שי' מ"ה אבל כל המוסרף גורע בשאלתו דקול זו חומרא היא דמוסרף בצב"ח משא"כ המית' ליכ' צב"ח רק כל תשחית כדאי' שם קטלינ' להו איכ' כל תשחית קאמר משום צער ב"ח עד שמצאתי קצת מתוספות דב"מ דף מ"ב ע"ב זה מדברי שניהם גלמוד צער ב"ח דאורייתא יע"ש ע"כ בקשתי פרוסה לפני הוד מ"ו להאיר עיני בהוראה זו יורו משפטיו ליעלב הק' מנחם מגלי בן ה"ה מהורר אלעזר פייס אונא דיין פה ווירמייזא: תשובה עיקרא דהאי דינא כפר אמורה בתשובת משאת בנימן ובט"ז בי"ד סימן קי"ח בענין נחירת התישים גם בתשובת עבודת גרשוני סימן י"ג והבית יעלב סימן מ"ב והעלו הלכה למעשה דכל שיש בו שום צורך או לרפואת הגוף או שום הנאת ממון דאין בו שום חשש איסור כל תשחית או צער ב"ח ואפילו משנת חסידים אין כאן וכמ"ש בספר חסידים עצמו בסימן תרס"ז פן סתם רמ"א בש"ע לא"ה ס"ס ה' בהג"ה ונ"ל כל דבר הצריך לרפואה או לשאר דברים לית בית משום איסור צער ב"ח (או"ה סימן נ"ט) ולכן מותר למרנט נוצת מאונזים חיות וליכא משום צער ב"ח (מהר"א סימן ק"ס) ומ"מ העולם נמנעין משום אכזריות עכ"ל רמ"א ומקור הדין הוא ממ"ש תוספות בע"ז פ"ק גבי עוקרין על המלכים יע"ש אף דלכאורה יש לפקפק על ראיה זו דכבד מלכות שאני ומ"מ פיון שאפשר לעשות עיקר שאין בו טריפה אסור לעשות עיקר שיש בו טריפה ברם נ"ל להביא עוד ראיות לדין זה חזק מהא דאיתא בשבת דף ע"ז ע"ב אמר רב כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא נברא דבר אחד לבטלה ברא שכלול לכתית זבוב לצירעה יתוש לנחש וכו' היכי עביד מיייתי אונפמי וכו' ושם דף ק"ט ע"ב האי מאן דטיירקה הנה וכו' האיבר קשה דפומבדיתא וכו' הרי דמותר להמית ב"ח משום רפואה ולא חיישינן לבל תשחית וצער ב"ח אפילו ספק רפואה מותר כל שיש בו צורך בני אדם כל תשחית דגופו עדיף דהא אפילו משום פיקוח נפש מחללינן שבת וכ"ש בזה וגדולה מזו מצינו פ"ק דע"ז דף י"ג ע"ב במתני' להדי' אסור למפור להם תרנגול לכן בזמן שהוא בפני עצמו קוטע את אצבעו וכו' הרי דמותר לקטוע לבעל חי שהוא צער גדול משום ריווח כל שהוא כדי למפור לו תרנגול לכן קצת ביוקר וכן מבואר שם דף למ"ד ע"ב דמותר ליתן לחתול דידיה משקים מגולים אע"פ שמכחישינן אותו וכ"כ התוס' בב"ק דף קט"ו עכ"ל ע"ש הרי דכל כה"ג אין חשש איסור כלל ותמה אני על כל גדולי אחרונים שלא הרגישו כלל בראיות הללו ואל תשיבני דאיך אפשר לומר דהיכא דאיכא שום צורך בני אדם הן לרפואה או להנאת ממון אין בו משום איסור כל תשחית או צער ב"ח הרי להדיא איתא בחולין פ"ק דף ז' ע"ב דר"פ בן יאיר אתרמי דעאל בפתחי דרבי דהוי קיימי ביה כודניית' חנורתא אמר מלאך המנת בביתו של זה ואני אסעוד אצלו שמעי' נפק לאפ'.

א"ל מְזַבְּנָא לְהוּ א"ל לְפָנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכַשׁוֹל מִפְּקַרְנָא לְהוּא מִפְּשֵׁת הַיְזוּקָא עֲקַרְנָא לְהוּ  
אִיכָא צַעַר ב"ח קְטְלִינָא אִיכָא הָרִי דְאָרְף לְצוֹרְף מְצוּנָה שְׂלֵא לְקַיְיִם לְהַשִּׁים דְּמִים בְּבֵיתוֹ  
אִפ"ה קֵאמ' דְּאָסוּר מִשׁוּ' בַּל תִּשְׁחִית וְצַעַר ב"ח אִי מִשׁוּם הָא לֹא תִבְרָא דְהָא בְּלֹא"ה  
קִשָּׁה לְמָה לֹא קֵאמַר אֲסָגוּר אוֹתָם בְּחֹדֶר סָגוּר וּמְסוּגָר בְּעַנְיָן שֶׁא"א לְהַיְזוּקוּ עוֹד וְכִיּוֹצֵא  
בְּזֶה לְקַשׁוֹר אוֹתָם בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרִזָּל דֹּא"צ כָּלֵל לְעֵבֹר אֲבָל תִּשְׁחִית וְצַעַר ב"ח אֲלֵא  
צ"ל דר' הַבֵּין מִדְּבָרֵי ר"פ בֵּן יֶאֱיִר שְׂלֵא רְצָה לְסַעוּד אֲצֵלוֹ בְּשִׁבִיל שְׂפָכֵר עֵבֵר וְשֵׁם דְּמִים  
בְּבֵיתוֹ אֵע"פ שֶׁהִי צָרִיף לָהֶם לְאִיזָה צוֹרְף דְּבַר מ"מ הִיָּה לוֹ לְמַנְוֵע הַמַּזִּיק מִמְלֵאכָה הַמְּנוֹת  
שְׂבָבִיתוֹ לְכַף אָמַר וְאֲנִי אֲסַעוּד אֲצֵלוֹ וְע"כ הִי רוֹצֵה לְעֲשׂוֹת עַל זֶה תִּשְׁוֹבֵת הַמִּשְׁקָל עַל  
מֵה שְׂפָכֵר עֵבֵר אִף שֶׁהִי לוֹ בָּהֶם צוֹרְף לְמַכְרָם וְלְהַעֲבִירָם מִבֵּיתוֹ וְר"פ מָאָס וְלֹא רְצָה  
בְּתִשְׁבּוּבָה כְּזוֹ פִּינּוֹן שְׂיִישׁ בָּהֶם חֲשַׁשׁ אִיסוּר וְאֲפָשֵׁר לְקַשְׁרָם בְּשִׁלְשָׁלוֹת אוֹ לְסַגְרָם אִף  
שְׂאִין זֶה תִּשְׁוֹבָה שְׁלֵמָה לְכֵן לֹא הִי רוֹצֵה לְסַעוּד אֲצֵלוֹ מִפְּנֵי חֲסִידָתוֹ אֲבָל וְדֹאֵי לְהַלְכָה  
לְמַעֲשֵׂה נ"ל בְּרוּר כַּמ"ש דְּאִין חֲשַׁשׁ אִיסוּר דְּבַל תִּשְׁחִית אוֹ צַעַר ב"ח כָּל שְׂיִישׁ לוֹ צוֹרְף  
בוֹ וּמִן תֵּר לְעֲשׂוֹת אֲפִילוֹ לְכַתְחֻלָּה אִף שְׂפִינִים רַמ"א שֵׁם בֹּא"ה ס"ס ה' בְּמַרְיִטָת נּוֹצֵת  
שְׁהַעוֹלָם נְמַנְעִים מִשׁוּם אֲכֻזָּרִיוֹת הַיְיָנוּ דְּוָקָא בְּמַרְיִטָת נּוֹצֵה שְׁעוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּיָדִים וְהַעוֹף  
מְרַגֵּשׁ מְאוּד הַצַּעַר בְּשַׁעַת כָּל מְרִיטָה וּמְרִיטָה מִשֶּׁא"כ בְּנִדּוֹן שְׂלִפְנֵינוּ שֶׁל הַשְׂוֹאֵל שְׂאִינָה  
מְרַגֵּשֵׁת כָּלֵל צַעַר בְּשַׁעַת אֲכִילָה וְשִׁתְיָה זֹאת רַק־שֶׁאֲח"כ גּוֹרְמוֹת חוֹלֵי וּמְכֹאֹב וְהוּא  
לְרַפּוּאֵת אָדָם נ"ל פְּשוּט דְּאִין כָּאֵן חֲשַׁשׁ אִיסוּר אֲפִילוֹ מִמְדוּת חֲסִידוֹת נ"ל הַק' יַעֲקֹב:  
שְׂאֵלָה עַב מַת"ח א' יֵרֵא וְחֹרֵד עַל דְּבַר ה' תְּמָה תְּמָה אֲקַרֵּא עַל מֵה שְׂרֵאִיתִי בְּאִיזָה קַהֲלוֹת  
שְׂשׁוֹחֲטִין אֲצֵל עֲכוּ"ם בְּהֵמָה שֶׁל עֲכוּ"ם ע"י חוֹתָם כְּדִינוֹ הֲלֹא מְבֹאָר בְּש"ס לְהַדְיָא פ"ר  
יִשְׁמַעְיָל וּבִי"ד ס' קל"א דָּאָם הַיְיָן הוּא שֶׁל עֲכוּ"ם וְלֹא כְּתֹב לוֹ הַתְּקַבְּלִיתִי לֹא מֵהַיְיָ אִפִּי  
חוֹת' בְּתוֹף חוֹת' עַד שִׁיה' הַיְיָרְאֵל יוֹשֵׁב וּמִשְׁמָ' וְעַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׂיִישׁ לְהַחֲמִיר בְּבִשְׁר  
דְּהוּא חֲשַׁשׁ אִיסוּר נְבִילָה דְּאוֹרְיָתָא עַכ"ל הַשְׂוֹאֵל: תִּשְׁוֹבָה הַנָּה שְׂמַעְתִּי שְׂכֵן נִהְגוּ בְּכָל  
הַקַּהֲלוֹת שְׁהַטְּבַחִים עֲכוּ"ם וְלֹא שְׂמַעְתִּי פְּקוּק מַעוֹלָם וְכַדִּי לִיִּישׁב מְנַהֲגֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל נ"ל  
דְּלֵא דְּמִי לִיִּין נְסוּף מִתְרִי טַעֲמִי חֲדָא דְּהָא מְבֹאָר בְּש"ס וּפּוֹסְקִים דְּלֵא חֲיִישִׁין שְׂמָא  
הַחֲלִיף אֲלֵא הִיכָא דְּנִהְגָה בְּחֲלִיפִין כַּמ"ש תּוֹסְפוֹת פ"ק דַּע"ז דָּף י"ב וְכֵן הַסְּפַמַת כָּל  
הַפּוֹסְקִים כְּמִבְּוֹאָר בְּטִי"ד סִימָן קי"ח וּבְסַפְרֵי מְנַחַת יַעֲקֹב כָּלֵל ל"ב ס"ק ג' אֲכֵן בִּיִּין  
מִשׁוּם חִיבַת נִיסוּף יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂנַגַע אַע"ג דְּלִית לִיהַּ הַנָּאָה כָּלֵל בְּדְבַר וְכ"כ הַרַב בַּהַג"ה  
בְּש"ע סִימָן קי"ח סְעִיף ב' וְע"ש וַא"כ בְּבִשְׁר שְׁהוּא שֶׁל טַבַּח עֲכוּ"ם מֵאֵי אִיכָא לְמִיחַשׁ  
שְׂיִחֲלִיף בְּשֵׁר נְבִילָה עִם בְּשֵׁר שְׂוֹמֵן שְׂשַׁחַט כְּבֵר הָא הַיְיָדִי הַקּוֹנָה יֵרֵאָה שְׂאִין הַבְּשֵׁר  
שְׂוֹמֵן כָּל כָּף לֹא יִתֵּן לוֹ יוֹתֵר מִשְׁוֹנִיָה אוֹ לֹא יִקַּח אוֹתוֹ כָּלֵל וַא"כ מֵה יִרְוִיחַ בְּזִיוְפָא זֹאת  
וְעוֹד אַחֲרַת בּוֹ דְּקִי"ל דְּמִן תֵּר לְקַנּוֹת מֵהַתְּגָר אֲפִילוֹ דְּבַר שְׂיִישׁ חֲשַׁשׁ אִיסוּר דְּאוֹרְיָן  
כְּמִבְּוֹאָר בִּי"ד וּבְסַפְרֵי מ"י כָּלֵל ל"ב ס"ק מ"ו וְשְׂכֵן דַּעַת רַבֵּן פּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים  
וְתוֹ נ"ל צַד הַיְיָתֵר מֵמָה שְׂפִסְק לְהַדְיָא בְּטִי"ד סִימָן קל"א סְעִיף ב' דְּהִיכָא דְּטַרַח נְכָרִי  
וְהוֹצִיא הוֹצֵאוֹת לֹא חֲיִישִׁין שְׂיִטְרַח לְזַיְיף וְלֵאבֹד גַּם זֹו שְׂטַרַח וְהַיְיִח לְשַׁחַט ע"י הוֹצֵאוֹת  
וּמִשְׁלָה הַעוֹר בְּמָקוֹם שְׂחִיטָה לֹא חֲיִישִׁין שְׂיִטְרַח לְזַיְיף וְלֵאבֹד הַנָּ"ל כְּנ"ל הַק' יַעֲקֹב:  
שְׂאֵלָה עַג יוֹרָה שֶׁל נְכָרִי שְׂעֲשֵׂה בּוֹ יִין שְׂרָף מִיִּין נְסוּף כִּי צַד יְכַשִּׁיר אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שְׂוֹמֵתֵר  
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַח"כ יִשְׂרָאֵל: תִּשְׁוֹבָה הַנָּה לְכֹאֹרָה הִי נִרְאָה דְּאִין לוֹ תִּקְנָה ע"י הַגְּעֻלָּה  
וְכַמ"ש הַלְבוּשׁ בֹּא"ח ס' תַּנ"א סְעִי' ד"א וְנ"ל הַתְּחִבּוֹת וְנוֹדוֹת שְׂמַחֲזִיקִין בּוֹ תְּמִיד יִין

שָׁרָף שְׁלָנוּ שְׁעוֹשִׁין מְשֻׁעָרִים וּמְכַנִּיסִין אוֹתָן בְּהֵן לְקִיּוּם חוֹשׁ טְעֲמִינוּ מְרַגֵּישׁ וְגַם הַרִיחַ יִגִּיד דְּגָרַע מִבֵּית חֲרוֹסֶת וּשְׁאֹר שְׁחֲמוּצוֹ קָשָׁה וְאִין מְפִיגִין טְעֲמוֹ וְרִיחָן אִפִּי בְּמִים רוֹתְחִין כַּמָּה פְּעָמִים דְּאִין מוֹעִיל לָהֶם לֹא עִירוֹי וְלֹא הִגְעָלָה נ"ל עכ"ל וכ"פ ה"ט"ז שם ס"ק ד"ז והמ"א שם ס"ק מ"ם וכ"ש בְּיֹרָה שְׁנָבְלַע בּוֹ ע"י רְתִיחַת הָאוּר כֵּן הִי נִרְאָה לְכַאוּרָה אֲבָל כַּאֲשֶׁר יִרְדְּתִי אֶל הָעִיּוֹן רְאִיתִי וְשָׂאִין רֵאִי מִשָּׁם כָּלֵל דְּדוֹקָא הָתָם מְשׁוּם חוּמְרָא דְחֲמִץ שֶׁהוּא בְּמִשְׁהוּ מְחֻמְרִינּוּ מִשְׁא"כ לְעֲנִין יִין נֶסֶף דְּמַהְכִּי בִּיהַּ הִגְעָלָה גַם הֵינּוּ שָׁרָף שְׁמֻמָּנוּ לֹא גָרַע דְּאִין הִנְאַסָר יָכוֹל לְאַסְרָר יוֹתֵר מִבְּאִיסוֹר עֲצָמוּ וּגְדוּלָה מִזֵּו רְאִיתִי שְׁפָתַב גִּיסִי הִגְאוֹן בְּעַל אֵלִי זוּטָא בִּא"ח סִי תִנְא"ס"ק כ"ד וְנ"ל מ"ש הַמ"ב ס"ס דְּחֻבִּיּוֹת שֶׁל י"נ צָרִיף שְׁבִירָה נ"ל דְּדוֹקָא תוֹף הִפְסַח אֲבָל אַחַר הִפְסַח מוֹתֵר ע"י הִעְעָלָה אוֹ עִירוֹי עכ"ל וְעוֹד נ"ל דְּאַחַר מַע"ל שֵׁנ"ט לִפְגָּם אִינוּ אוֹסֵר דִּיעֲבַד אַחַר פְּסַח אִפִּי בְּלִי עִירוֹי וְהִעְעָלָה וְכֵן בְּכֻלֵּי שָׁל יי"ש מִי"נ דְּכָל הַשָּׁנָה אַע"ג דְּקִי"ל דְּבִי"נ לֹא אֶמְרִינּוּ כָּלֵל דְּנ"ט לִפְגָּם וְכַדְאִי לְהִדְרֵי בִי"ד סִי קל"ז סְעִי א' בַּהֲג"ה מ"מ יִין שָׁרָף שְׁאֵנִי דְּנַעֲשֶׂה לִפְגָּם כִּיּוֹן שְׁנַשְׁתַּנְּהָ ע"י רְתִיחַת הָאוּר וְהוּא רַק זִיעָה הֵנִי כַּאֲשֶׁר מְשַׁקָּה וְנַעֲשֶׂה לִפְגָּם וְכֵן מְצִאתִי רְאִיתִי בְּתַשׁוּבַת פְּרַח מִטָּה אֶהְרֵן חֲלָק א' סִי נ"ז שְׁפָתַב וְנ"ל דְּדוֹקָא כִּיּוֹן אֶמְרִינּוּ דְּנ"ט לְשַׁבַּח אַחַר מַע"ל מִשְׁא"כ אַר"קִי שֶׁהוּא יִין שָׁרָף דּוֹמָה לְשַׁבַּח מְשַׁקָּה וְג"כ נ"ט לִפְגָּם אַחַר מַע"ל ע"ש וְכֵן נ"ל קֶצֶת רְאִיָּה מִהַתּוֹס' בְּפְסָחִים דָּף מ"ד ע"ב דְּגָרְסִינּוּ שָׁם וּר"ע טַעַם כְּעִיקָר מִנ"ל וְקֶאֱמ' דִּילִיף מְגִיעוּלֵי נְכָרִים גִּיעוּלֵי נְכָרִים לֹא טְעֲמָא הוּא וְאֶסוֹר ה"נ ל"ש וְרַבְּנֵי גִיעוּלֵי נְכָרִים חִידוּשׁ הוּא דְּהָא כָּל נ"ט לִפְגָּם מוֹתֵר וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' וְנ"ל יְלִיף מְגִיעוּלֵי נְכָרִים הַקְּשָׁה הַר' יוֹסֵף אִיף יְלִיף ר"ע טַעַם כְּעִיקָר בְּנִזִיר מְגִיעוּלֵי נְכָרִים הָא נִזִיר קִיל מְכַל אִיסוּרֵי שְׁבִתוֹר' שְׂאִין אִיסוּרוֹ אִיסוּר עוֹלָם וְיִישׁ הֵיתֵר לְאִיסוּרוֹ וְתִירָץ בְּמִדְּוֹן נְמִי הֵיתֵה בְּלוּעַת כִּיּוֹן וְאֶסוּר' לְנִזִיר עכ"ל וְכַה"ג תִּירָצוּ תוֹס' בְּמַס' נִזִיר דָּף ל"ז רִישׁ ע"ב אֵלָּא שְׁשָׁם הַקּוֹשְׁיָא בְּתוֹס' בְּעֲנִין אַחַר ע"ש וְהוּא תְּמוּנָה וְאוּלֵי הוּא טְעוּת הַדְּפוּס וְקָשָׁה לְכַאוּרָה עַל תִּירוּץ הַתּוֹס' דְּנִלְמַד כִּיּוֹן דְּקִי"ל דְּבִי"י'.

אִין חִילוּק בֵּין כְּלֵי ב"י אוֹ אִינוּ ב"י דְּלַעוֹלָם נ"ט לְשַׁבַּח בְּכֻלֵּים אַא"כ מִיּוֹשָׁן י"ב חִדְּשׁ וְכַדְאִי לְהִדְרֵי בְּש"ס וּמְוֹסְכָם מִהַפּוֹסְקִים כְּמִבְּנֹאֵר בִּי"ד רִישׁ סִי קל"ז וְעִינֵין בְּש"כ סִי קל"ו וְא"כ לְפִי תִירוּץ הַתּוֹס' דְּנִלְמַד מְכֻלֵּי מִדִּין הַבְּלוּעִים מִי"נ וְא"כ אִיף קֶאֱמַר הַש"ס חִידוּשׁ הוּא דְּהָא נ"ט לִפְגָּם שְׁרִי הָא בִּי"נ לִיכָּא פְּגָם כָּלֵל אֵלָּא וְדָאִי צ"ל דְּגִיעוּלֵי נְכָרִים שְׁנָבְלַע ע"י רְתִיחַת הָאוּר כְּדְּכִתִּי בְּקֶרָא כָּל אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ וְגו' עִי"ז שׁוּב נ"ט לִפְגָּם כְּמוֹ שְׂאֵר כָּל מְשָׁקִים וְכַדְעַת הַתְּשׁוּבָה הַנְּ"ל אַף שְׂרִיתִי בְּמ"א בִּא"ח סִי תִנְא"ס"ק מ"ם סִינִים בּוּזָה ל' וּמְשַׁמַּע בְּת"ה שָׁם שְׁחֻבִּיּוֹת שֶׁל יִין שָׁרָף אַע"פ שְׂאִינוּ כֵּן יוֹמוֹ אֶסוֹר הַכָּל דְּעִינִינוּ רוֹאוֹת דְּנ"ט לְשַׁבַּח הוּא וְכַמ"ש בִּי"ד סִי קל"ז לְגַבִּי יִין ע"ש עכ"ל הַמ"א וְכַאֲמַת בְּת"ה לֹא רְאִיתִי שָׁם שׁוּם מְשַׁמַּעוֹת בְּדְּבָרֵי רַק כִּיּוֹן עֲצָמוּ וְלֹא כִּיּוֹן שָׁרָף הַבָּא מְזִיעָתוֹ וְהַמ"א עֲצָמוּ בְּסִי תִמ"ז ס"ק כ"ה נִרְא' שְׁמִסְתַּפַּק בְּדְּבָר וְהוּ הַנִּיחַ בְּצ"ע וְאִין סְפִיקוֹ מוּצִיא מִיַּדִּי וְדָאִי שֶׁל תְּשׁוּבָה פְּרַח מ"א וְאִף דִּישׁ מְקוֹם לְחֲלָק וְלוֹמַר דְּהַמ"א בְּסִי תִמ"ז לֹא מִיַּרִי מִיּוֹן שָׁרָף הַנְּעֻשָׂה מִי"נ לְכֵן כְּתַב הַדְּבָר בְּלִשׁוֹן סְפַק מִשְׁא"כ בְּסִי תִנְא"ד דְּמִיָּרוֹ בִּי"ש שְׁנַעֲשֶׂה מִי"נ מ"מ הַמְּקוֹר דִּין מִת"ה שְׁפָתַב שָׁם אִין רֵאִי כָּלֵל וְעִיקָר כְּדַעַת הַתְּשׁוּבָה וְיִישׁ לָהֶם רֵאִי מִהַתּוֹס' וְהַכָּלֵל יוּצֵא מְדְּבָרֵינוּ אֵלָּה דְּכֻלֵּים אֵלוּ יִישׁ לָהֶם תְּקַנְהָ ע"י הִגְעָלָה גַם הַקְּנִיָּים שְׁבוּ ע"י אֶבְנִים מְלוֹבְּנִין וּמִים רוֹתְחִין כֵּן"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה עַד

עפ"ם אַחַד שְׁנַתן יִשְׂרָאֵל מִתְּנָה דְּגִים מְעֻשָּׁנִים אִם יֵשׁ חֲשֵׁשׁ אִיסוּר מִשׁוּם שְׂדִידוּעַ שְׂעִישׁוֹן  
אוֹתָם ע"ג כִּירָה שְׁלוֹ שְׁמִבְשָׁל בּוֹ כָּל מֵאֲכָלָיו עוֹד נִשְׁאֲלָתִי אַחַד שְׁשָׁלַח ע"י עֲכוּפִים שְׁנֹמֵן  
מִהוֹתָּהּ כְּמוֹ חֲצִי מִדָּה דְּרָף רַחוּב הִיְהוּדִים מְקוּם מַעְבָּר לְרַבִּים אִם יֵשׁ לְאַסּוֹר אוֹ לֹא:  
תְּשׁוּבָה לְכְאוּרָה נִרְאָה פְּשוּט דָּאִין כְּאִן חֲשֵׁשׁ אִיסוּר וְכֵן אֲנוּ קוֹנִים בְּכָל יוֹם מִיַּי דְּגִים  
מְעֻשָּׁנִים שְׁקוּרִין בל"א פי"קונג וְאוֹכְלִין אוֹתָם וְכֵן דְּבַר הַמְעֻשָּׁנִין אֶצֶל הַיִּשְׂרָאֵל ג"כ  
יֵשׁ חֲשֵׁשׁ זֶה שְׁנֹתְעֻשׁוֹן בְּשֵׁר ע"ג בִּישׁוּל חֶלֶב וְכֵן מְבוֹאֵר בְּפִסְקֵי מֵהֵרָא"י ס"י ק"ג פִּינּוֹן  
שְׁאִין הִיָּד סוֹלְדָת בּוֹזֵעָה וְכֵן הוֹבָא בִּש"ע ס"י צ"ב סע"י ח' בִּהַג"ה אע"ג דִּישׁ מְקוּם לְחֻלְק  
דִּי"ל דְּנוֹקָא הַיִּשְׂרָאֵל בְּזֶה נִזְהָר לְאַפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא מִשָּׂא"כ לִיקַח מִיָּד עֲכוּפִים שְׁמִבְשָׁל  
תְּמִיד אִסוּרֵי ע"ג כִּירָה שְׁלוֹ וְהָא דְקוֹנִים הַדְּגִים קִטְנִים שְׁקוּרִין פִּי"קונג שְׁהֵם מְעֻשָּׁנִים  
י"ל דְּמִסְתַּמָּא הַתְּגָר יֵשׁ לוֹ מְקוּם מִיְּחֻד לְעֻשׁוֹן כָּל כְּף הַרְבֵּה מִשָּׂא"כ בְּעֲכוּפִים בַּע"ב  
שְׂמַעֲשׂוֹן ע"ג כִּירָה שְׁלוֹ מ"מ יֵשׁ קֶצֶת רֵאִי מְהָא דְאִיתָא בִּירוּשְׁלַמִּי רִישׁ פ' הַנוֹדֵר מִן  
הַמְּבוּשָׁל דְּהַמְעֻשָּׁן בִּיד עֲכוּפִים אִין בּוֹ מִשׁוּם בִּישׁוּל עֲכוּפִים וְכֵן הַסְּפָמַת הַפּוֹסְקִים כְּדִאִיתָא  
בְּרַמְב"ם סוּף פִּי"ז מֵהֵמ"א וּבִי"ד סִימֵן קי"ג וְלֹא הַזְכִּירוּ כָּלֵל הָאִיסוּר מִשׁוּם שְׂעוּלָה  
הַעִישׁוֹן וְהַזֵּיעָה מִמֵּאֲכָלֵיהֶם דָּאִין מְחֻזְקִין אִיסוּר גַּם עֲכוּפִים אֲנָקִיוּתָא קֶפְדִּי שְׁלֵא לְעֻשׁוֹן  
כ"כ קְרוּב לְתַבְשִׁילֵיהֶן שְׂעִיעָה הַזֵּיעָה מֵהַתְּבָשִׁיל וּמ"מ כְּדִי לְהַרְחִיק אֶת הָאֲדָם מֵרִיחַ  
אִיסוּר וְכֵן לְהַחְמִיר כִּי יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁתָּלָה אוֹתוֹ לְעֻשׁוֹן עִם בְּשֵׁר אַחַר אוֹ דְגִי טְמֵאִים וְנִגְע  
בְּאִיסוּר שְׁלֵהֶם גּוֹפּוֹ אע"ג דָּאִין מְחֻזְקִין אִיסוּר מ"מ לְמִנְחַשׁ מִיְהוּ בְּעֵי לְכַתְחָלָה לְהַדִּיחָם  
ג' פְּעָמִים בְּשָׁלֵשׁ מִימּוֹת מְחֻזְקִים וְכֵה"ג מְבוֹאֵר בֵּא"ח סִימֵן תמ"ז גְּבִי בְּשֵׁר יֵבֵשׁ בְּפִסְחָא  
ע"ש מ"מ דִּיעֲבַד אִין כְּאִן חֲשֵׁשׁ אִיסוּר וְע"ד הַשְּׁנֹמֵן מִהוֹתָּהּ לְכְאוּרָה הִי נִרְאָה לִי לְהַתִּיר  
אִף אִם שְׁהָה הַנְּכָרִי כ"כ שְׁהִי יָכוֹל לְהַחְלִיף וְכמ"ש הַט"י וְבִש"ע סִימֵן קי"ח סְעִיף כ"ז  
וְהוּא מְהַרְשֵׁב"א דְּבְמִקּוּם מַעְבָּר לְרַבִּים מוֹתֵר דִּיעֲבַד שְׂמֵתִיירָא שְׂמָא יִרְאֵנוּ הַיִּשְׂרָאֵל אוֹ  
א' מְהַעֲוֹבְרִים וְיִתְפָּס כְּגַנֵּב וְכִדְקָאֵר בִּש"ס בֵּין גִּיתוֹת שְׁנוֹ שְׁרַבִּים מְצוּיִים שְׂמ"מ יֵשׁ  
לְדַחוֹת דְּדוֹקָא הֵתָם בְּחֻבִּיּוֹת דְּהוּא דְּבַר מְסִיּוֹם וְנִתְפָּס עָלָיו כְּגַנֵּב מִשָּׂא"כ בְּדָבָר שְׁאִינוּ  
מְסוּיִם וְדָבָר מוֹעֵט כְּגוֹן זֶה וְעפ"ז יֵשׁ לִיִּישׁב דְּעַת הַר"ר יוֹנָה בְּאַגְרַת הַתְּשׁוּבָה שְׁאִינוּ חוֹלְק  
עִם הַרְשֵׁב"א וְס"ל לְהַר"ר יוֹנָה דְּבִזְהָה מוֹדָה הַרְשֵׁב"א פִּינּוֹן שְׁלֵא הוּי דְּבַר מְסוּיִם כְּמוֹ  
חֻבִּיּוֹת אִף הַב"י וְרַמ"א נ"ל דְּלֹא ס"ל כְּפִינּוֹתֵיהֶם וְס"ל דְּאִף הַמְּחַבֵּת הוּי כְּדָבָר מְסוּיִם אֲבָל  
כְּגוֹן זֶה שְׁהוּא דְּבַר מוֹעֵט וְדָאִי לֹא נִתְפָּשָׂה עָלָיו כְּגַנֵּב שְׂיִכּוּלָה לְהַתְּנַצֵּל וְלוֹמַר שְׂנִמְשָׁךְ  
לְהַ מְעֵט מְמַנָּה וְחֻזְרָה לְמִלְאוּתָהּ וְהוּאִיל שְׂעֻשָׂה בְּפִשְׁעָה לְשִׁלּוֹחַ בְּלֹא שְׂמִיר' רֵאוּי לְאַסּוֹר  
נ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה עַה מְרוּפָא מְנוֹמָחָה עַל חוּלָה אַחַד שְׁחָלָה אֶת חָלָיו שְׁקָרוּב לְמוֹת בּוֹ  
וְכָל הַרוּפְאִים אוֹמְדִין שְׁוֹדָאִי יְמוֹת תוֹף יוֹם אוֹ יוֹמִים אִף שְׂאוּמְדִין שְׂיֵשׁ עוֹד רְפוּאָה אַחַת  
שְׂאֶפְשֵׁר שְׂיִתְרַפָּא מְחֻלָּיו וְגַם אֶפְשֵׁר לְהִיפֵךְ שְׂאֵם יִקַּח רְפוּאָה זֶה אִם אִינוּ תַּצְלִיחַ ח"ו  
יְמוֹת מִיָּד תוֹף שְׂעָה אוֹ שְׁתֵּים אִי מוֹתֵר לְעֻשׁוֹת רְפוּאָה זֶה אוֹ חִיִּישִׁינּוֹ לְחֵי שְׂעָה וְשָׁב אֵל  
תַּעֲשֵׂה עֲדִיר: תְּשׁוּבָה הוּאִיל שְׂדִין זֶה הוּא דִּינֵי נְפִשׁוֹת מְפֹשׂ וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מְתוּן מְאוּד  
בְּשָׂאֵלָה כְּזוֹ מִש"ס וּפּוֹסְקִים בְּשָׁבַע חֻקִּירוֹת וּבְדִיקוֹ' כִּי כָּל הַמְּאֲבָד נְפֶשׁ א' מִיִּשְׂרָאֵל וְכו'  
וְכֵן לְהִיפֵךְ הַמְּקִיִּים נְפֶשׁ א' כְּאֵלוֹ קִיִּים עוֹלָם מְלֹא וְלְכְאוּרָה הִי נִרְאָה דְּשָׁב וְאֵל תַּעֲשׂ'  
עֲדִיר כִּי חִיִּישִׁינּוֹ לְחֵי שְׂעָה אִפִּי מִי שְׂכָבֵר הוּא גּוֹס' מְמֹשׁ וְכִדְאִית' בְּאַבְל רַבְתִּי בִּפ"ק  
דְּמַה"ט אִין קוֹשְׁרִין אֶת לְחֵי וְכו' וְאִין פּוֹקְקִין וְכו' וְאִין שׁוֹמְטִין אֶת הַכֹּר מִתְּחֻתּוֹ מְפִנֵי  
שְׂמִקְרַב אֶת מִיתָתוֹ וְכַתְּבַר הַרְמַב"ם פ"ה מַה' אֲבָל דְּהַמְעַמֵּץ עִם יְצִיאַת נְפֶשׁ הַרִי זֶה שׁוֹפֵךְ

דמים וכן מוספם מפל הפוסקים וכמבואר בי"ד ובש"ע סי' של"ט וכה"ג קי"ל דמותר לחלל שבת משום חיי שעה כפאשר הארכתי על זה בתשובתי ש"י חלק ראשון בסי' י"ג יע"ש איברא כפאשר ירדתי אל העיון נראה דשפיר דמי דנדאי היכא דיש חשש שמקרב מיתתו ולא עושה פן פדי לרפא אותו לגמרי זה נדאי הוי כשופה דמים וחישישין לחיי שעה כמבואר בש"ס ופוסקים פנ"ל ברם אם אפשר שע"י רפואה זו שנותן לו יתרפא לגמרי מחליו נדאי לא חישישין לחיי שעה ורא' ברורה לחילוק זה מסוג' דש"ס פ' אין מעמידין דף ר"ז ע"ב אמר רב חסדא אמר רב יוחנן ספק חי ספק מת אין מתרפאין פרש"י משום דנדאי קטיל ומוטב שיניח אולי יחיה נדאי מת מתרפאין מהן פרש"י דמאי עביד לי' הלא בלא"ה ימות ושמא ירפאנו הנכרי ע"כ ומקשה הש"ס והאיכא חיי שעה לחיי שעה לא חישישין וכתב התוס' שם ונ"ל והא דאמרי' ביומא מפקחין עליו את הגל אלמא חישישין לחיי שעה דאיכא למימר דהכא והתם עבדינן לטובתו דהתם אם לא תחוש ימות והכא אם תחוש ולא יתרפא מהן נדאי ימות וכאן שבקינן הנדאי למעבד הספק עכ"ל וכ"כ להדני' בספר תורת אדם להרמב"ן דף י"א ע"ד ע"ש ונ"ל לחיי שעה לא חישישין פ"י לספיקא דחיי שעה מקמי דאפשר דחי טובא לא חישישין עכ"ל וכל זה הוא הספמת הפוסקים כדאיחא ברמב"ם פ"ב מה' רוצח ובטי"ד סימן קנ"ה א"כ ג"כ בנדון זה פיון שנדאי ימות מניחין הנדאי ותופסין הספק אולי יתרפא ומ"מ אין לעשות הרופא כפשוטו פן רק צריף להיות מתון מאוד בדבר לפקח עם רופאין מןמחין שבעיר ע"פ רוב דיעות דהיינו רובא דמינכר שהוא כפל לפי שיש לחוש לקלי דעת ע"כ יעשה ע"כ רוב דעות הרופאים והספמת החכם שבעיר פנ"ל הקטן יעקב שאלה עו מא' מתלמודים ונ"ל בהיותו חוזר על לימודי בש"ע י"ד סימן קס"ט סעיף י"ג ראייתי לכאורה דבר תמוה מ"ש בש"ע סעיף הנ"ל ונ"ל ואם עשה פן ובשעת פדיה אומר השליח לא אמרתילך אמת תחלה אלא שלי הוי ואמר המלנה אינו מאמינה אבל חושש אני לדבריה ואיני רוצה לקבל ממנה המעות וכשיבוא הגוי ויתן לי את המעות אתן לו משכונו אפילו אם ירצה לישוב אינו נאמן ואפילו מעידין שהוא של ישראל לא מהני פיון שהודה תחלה שאינו שלו וכתב רמ"א שם בהג"ה וכ"ש דשבועת לנה לא מהני ב"י בשם תשובת אנשפניזית עכ"ל הג"ה ולא ידעתי מה חידש בזה רמ"א בהג"ה יותר ממה שכתב המחבר עצמו דהא להדיא מבואר תוך דבריו דאפילו אם ירצה לישוב אינו נאמן עכ"ל השואל: תשובה על מה שהקשת לשאול בבבאור לשון הש"ע בי"ד סימן קס"ט בהג"ה סעיף י"ג הוא לכאורה דבר תמוה והאחרונים לא הרגישו בזה פלל רק בספר בית הלל ליי"ד פתב ונ"ל ובזה מיושב מ"ש מהר"ם בהג"ה אחר זה וכ"ש דשבועת לנה וכו' אפשר דהרגיש בקושיא זו אף באמת בשובו אינו מיושב על נכון פלל ע"ש גם עיקר ישובו שם מדמקשה שם על עיקר הדין שפסק בתשובת הרא"ש דאפילו עדים מעידים שהיא שלו נאמן נגד העדים כמו האומר לא לויתי הוי כאומר לא פרעתי ונאמן אפילו נגד העדים שאמרו שפרעו ומקש' מ"ש מהא דמבואר בי"ד סימן א' סעיף י"ג בשוחט בהמה לעפ"ם בפני עדים וכשבא ישראל ליקח ממנו אמר אל תקנה כי לא שחטתי אינו נאמן נגד העדים ותרצתי דשאני התם דמלנה ג"כ מכחיש העדים ואמר שלא נתפרעתי להכי אינו נאמן העדים אבל גבי שוחט לפני עדים אין שו' אדם מסייע והוא תירוץ נכון עכ"ל ב"ה ולע"ד אין זה נכון פלל דמה צורך ומה יועיל סיועת המלנה שהוא סיוע שאין בו ממש פל מלנה

יאמר פן לטובתו ובגמרא ופוסקים אינם תולין הדבר בדברי המלנה רק שהודאת הלנה כמאה עדים דמי ומה צורה תו למסייע אבל באמת הקושיא מעיקרא ליתא ולק"מ דדונקא הודאת בעל דין שמתניב עצמו באינה דבר בהא אמרינו כמאה עדים דמי כגון בזה שאמר לא לויתי דהוי כאומר לא פרעתי ונאמן וכן בזה שאומר שהיא של גוי ורצה לחייב עצמו ברבית לכן הוא נאמן אפילו נגד עדים משא"כ בשוחט שאמר על בהמת של גוי שלא שחט אותו ולא קמתניב עצמו פלום ודאי דאינו נאמן נגד עדים ודוק שהוא חילוק ברור ואין פאן קושני' כלל ועל עיקר קושני' בדברי רמ"א נ"ל דלק"מ אחרי שדקדק בדברי הש"ע ומקור הדינים הוא מטור שם שפתב וז"ל כמו בש"ע וסיים ואם עשה פן ובשעת פדיה אומר וכו' וכתב הב"י דמקור הדין הוא מתשובת הרא"ש וכו' ואח"כ כתב ובתשובת אשכנזית מצאתי ואפ"י הוא רוצה לישב' שאינו נאמן וכו' ע"כ ע"ש גם על הב"י קשה כה"ג מה חידש בתשובה זו יותר ממ"ש הטור עצמו להדיא אכן פאשר ירדתי לדקדק בלשון הטור והש"ע שפתב וז"ל ובשעת פדיה אומר השליח לא אמרתי לה אמת וכו' יאמר המלנה אינו מאמינה אלא לדבריה ראשונים אני מאמין אבל חושש אני לדבריה ואינו רוצה וכו' אתן לו משכוננו ואפילו אם ירצה לישבע אינו נאמן ואפ"י אם עדים מעידים שהוא של ישראל ע"כ קשה דלמא בבבא ראשונה לא כתב אפי' אם ירצה לישבע שהוא של ישראל וגבי אפי' עדים כתב שהוא של ישראל ותו דה"ל למתני הפל בבבא קדא אפי' אם ירצה לישבע או עדים שהוא של ישראל אינו נאמן אלא פנונתו הא דאם ירצה לישבע פלומר שחזר מדברים שניים ורצה לישבע שהוא של עכו"ם.

אינו נאמן וחושש לדברי שניים ואינו רוצה לקבל ממנו המעות רבית ואח"כ כתב אפי' עדים מעידים שהוא של ישראל לא מהני וא"כ שפיר כתב רמ"א וכו"ש אם נשבע לנה שהוא שלו דלא מהני כל זה דבר פשוט בדברי הש"ע ורמ"א: הק' כאש"ע יעקב: שאלה עז מתלמידי א' ותיק מלא עתיק ראיתי חדשי' מקרוב בא מורה הוראה לנשי' האחד אף שאין בעלה בעיר צריכה לילה לטבול לאחר עת ספירתה ומשום חשש סכנה לוקחים אצלם תינוק ומניחים במטה תחת הכרים שלקחם ספין אי שפיר עבדי וכה"ג מקילין מצד אחר לילולדת ומפלת להקל פדעת ט"ז בסי' קצ"ד בילולדת זכר לטבול קודם ארבעים ובנקבה קודם שמונים נגד המנהג שנהגו פה ע"פ הוראה מימי' ושיני' קדמוניות: תשובה אהו' תלמידי ידידי נפשי הנה ידוע לה מ"ש בספרי חק יעקב סי' תפ"ט סק"א בענין חידושי מנהגי' נגד הקדמוני' פי כל המשנה ידוע על התחלתה ובאמת אין זה רבותא פי בכל דין ודין שנתרבה הספרים יש מיימינים ם ויש משמאילים והמורים יודעים לבחור טוב וחסלילה לשנות ממנהג שנהגו מקדם במקומה אל תנח וזהו בדבר הנשים שילכו לבית הטבילה אף שאין בעלה בעיר כלל כבר תפסו כל גדולי אחרונים בדברי האומרים דבזמן הנה טבילה בזמנה לאו מצוה אלא דוקא כשבעלה בעיר פדי שלא לבטל אפי' לילה אחת מפ"ו וכמבואר בי"ד סי' קצ"ז וכ"פ שם בש"ע וז"ל הב"י שם ואני אומר דלאו סוגין דעלמא אלא כמ"ד טבילה בזמנה לאו מצוה שהרי אין לה אשה טובלת כשאין בעלה בעיר עכ"ל גם בש"ע סתם המספר גם רמ"א סתם כמ"ד טבילה בזמנה לאו מצוה וכ"פ הט"ז ס"ק ב' וגם הש"כ כתב פן ס"ק ג' וז"ל כבר ברור דקי"ל טבילה בזמנה בזמן הנה לאו מצוה היא כמ"ש פל הפוסקים ולכך אין הנשים טובלת כלל בזמן הנה כשאין בעלה בעיר וכן אלמנות ובתולות שהן נדות אינו טובלת כלל בזמן עכ"ל וכן מבואר



בְּשׁוֹ"ת מֵהֶר"מ מְלוּבְּלִין סִימָן נ"ג וְשׁוֹ"ת הֶרְדֵּב"ז חֶלֶק א' סִימָן כ"ז וְעֵינֵי בְּסִפְרֵי חֶק  
יַעֲקֹב סִימָן תפ"ט ס"ק ו' וּבְסִפְרֵי מְנַחֵת יַעֲקֹב בֵּה"ב סִימָן קצ"ז וְכִינּוּן שְׁפָן הַסִּפְמַת פֶּל  
גְּדוּלֵי הָאֲחֵרוּנִים פְּדַעַת ר"ת וְסִינְעֵתוֹ שְׁאָנוּ נִמְשָׁכִין אַחֲרֵיהֶם דְּטְבִילָה בְּזִמְנָן לָאוּ מִצְּוָה  
וְדַאי אֵין לְזוּז מִדְּבָרֵיהֶם וְלִתְפֹשׁ מְחַדֵּשׁ מְנַהֵג אֲשֶׁר לֹא שְׁעָרוּם אַבּוּתֵינוּ וְאִם יֵאמֶר הָאוֹמֵר  
מֵה בְּכַף הָרוֹצֵה לְהַחְמִיר יִחְמִיר זֶה אֵינוֹ כִּינּוּן דְּהֵם עֲצָמָם אָמְרוּ שִׁישׁ חֲשֵׁשׁ סִפְנָה לְטַבֵּל  
אִם אֵין בְּעֵלָה בְּעִיר מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ דִּיבּוּק רוּחַ הַטּוֹמְאָה וּמְזִיקִין שְׁמֵה"ט מְנִיחִין אֲצֵלָם תִּינוּק  
וְסִפִּין תַּחַת הַפָּרִים דְּקִי"ל חֲמִירָא סִפְנָתָא מְאִיסוּרָא וּפִירוּקָא לְסִפְנָתָא פְּאֲשֶׁר שְׁמַעְנוּ  
שְׁאִירַע פֶּן כְּמָה פְּעָמִים וְעֵינֵי בְּשׁוֹ"ת מֵהֶר"מ מְלוּבְּלִין סִימָן קט"ז לְכֹן אֵין לְשִׁנּוֹת פֶּלֶל  
וְע"ד טְבִילַת הַיּוֹלְדֵת הִנֵּה וְדַאי דַּעַת רַמ"א שְׁפָתָיו בְּרוּר מְלָלוּ בְּסִימָן קצ"ד מְקוּם שְׁאִין  
מְנַהֵג לְהַחְמִיר אֲבָל בְּמְקוּם שְׁנַפְשֵׁט הַמְנַהֵג לְהַחְמִיר בְּמְקוּם שְׁקָבוּעַ מְנַהֵג זֶה גַּם הַט"ז  
פֶּתַב שְׁאִין לְהַקֵּל בְּמְקוּם שְׁמַנְהֵג קָבוּעַ לְהַחְמִיר וְכֹן רְאִיתִי מְמוּרֵי וְרַבּוּתֵי הַגְּאוּנֵי  
הַקְּדוּמוֹנִים בְּק"ק פְּרָאג שְׁהִנְהֵגוּ פֶּן מְנַהֵג לְקַבּוּעַ לְהַחְמִיר בְּזֶה בְּלִי פִקְפוּק פֶּלֶל וְשְׁמַעְתִּי  
שְׁנִוּוֹתֵנִים טַעַם חֲדָשׁ לְחוּמְרָא זֹו שְׁנַהֲגוּ פֶּן לְפִי שְׁרָאוּ שְׁהַדּוּרוֹת מְתַמְעֵטִין וְהוֹלְכֵן בְּכַח  
גְּבוּרָתָם וְיֵישׁ לְחוּשׁ אִם תְּמַהֵר לִילָף לְבֵית הַטְּבִילָה אַחַר לִידָתָן אוֹלֵי תַחְזוֹר וְתַתְּעַבֵּר וְכַח  
אֵין לְלִידָה עוֹד וְתַתְּעַבֵּר וְתַמּוֹת וּמֵה"ט פֶּתַבוּ הַמְּפָרְשֵׁי דַמֶּשׁ"ה צְנוּתָה הַתּוֹרָה יְמֵי טוֹמְאָת  
נְקִיבָה יוֹתֵר מִימֵי טוֹמְאָת יוֹלְדֵת זָכָר כִּינּוּן שְׁיּוֹלְדֵת נְקִיבָה מְכַחֶשֶׁת יוֹתֵר מִיּוֹלְדֵת זָכָר לְכֹן  
הַחְמִירוּ בְּדוּרוֹ הָאֲחֵרוּנִים פֶּל כָּף וְאֵין לְזוּז מִדְּבָרֵיהֶם בְּמְקוּם שְׁנַהֲגוּ לְהַחְמִיר וְהַמִּיקֵל  
בְּזֶה נִגְדַּ הַמְנַהֵג לֹא יָפָה עֲשֵׂה כַּנ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה עַח אֲשֶׁר נִשְׁאֲלַתִּי מֵרַב א' וְזֹאת  
אֲשֶׁר הַשְׁבַּתִּי לוֹ וְנ"ל שְׁאֲלַתוֹ שְׁאֲלַת חֶכֶם פְּשׁוֹאֵל מְדַעַת רוּחַ טְהוֹרָה יֵשׁ בּוֹ וְאַף גַּם  
דְּטָרִידָנָא טוֹבָא פְּעַת וְכִי קָאֵי בְּהַאי מְסַכְתָּא בְּסוּגֵיָא דַב"מ שְׁהוּא מְקַצּוּעַ בַּתּוֹרָה מ"מ  
לְכַבּוּדוֹ פְּנִיתִי מְכַל עֲסָקִים שְׁלֹא לְהַשִּׁיב פְּנֵיו רִיקָם וְכֹאֲשֶׁר תְּהִיתִי עַל קִנְיָן שְׁאֲלַתוֹ רְאִיתִי  
שְׁהוּא קֵן סְתִימָה וְאֵינוֹ מְפּוֹרְשָׁה פֶּל צְוֹרְכָה וְנ"ל אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה בַּת שְׁנָה צְעָקָה בְּמֵר  
נְפִשָׁה עַל שְׁאִירַע לֵה כְּמָה פְּעָמִים מְקָרָה בְּלִתִּי טְהוֹר לְרֵאוֹת דָּם מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ וּבְאֲשֶׁר  
שְׁהִיא רַבָּה בְּשָׁנִים וְעַדִּינֵן לֹא קִבְעָתָה וְסֵת לְרֵאוֹת לְזִמְנִים שְׁוֹנִים רַק לְאַחַר שְׁרֵאֲת' בְּפַעַם  
רֵאוֹנוֹ רְאֵתָה מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ לְשֻׁלְשׁ' חֲדָשִׁים וְאַח"כּ לְשָׁנֵי חֲדָשִׁים וְאַח"כּ לְחַמְשָׁה  
שְׁבוּעוֹת וְאַח"כּ לְחֲדָשׁ וְאַח"כּ נִתְעַבְּרָה וּבְחֲדָשׁ ג' לְעִיבּוּרָה רְאֵתָה מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ וְכֹן  
רְאֵתָה סִפְקַ בְּחֲדָשׁ הַשְּׁשִׁי אוֹ הַשְּׁבִיעִי וְכֹן רְאֵתָה בְּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי וּבְחֲדָשׁ הַתְּשִׁיעִי וְלֹא  
הַסְפִיקָה לְטַבֵּל עַד שְׁיִלְדָה נְקִיבָה וְאֵלוֹ ד' פְּעָמִים שְׁרֵאֲתָה מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ לֹא הָיוּ לְזִמְנִים  
שְׁוֹנִים וְהֵרְאִיָה הַיּוֹתֵר קְרוֹב הַיְתָה שְׁמַנָּה יְמִים אַחַר טְבִילָתָה וְהַשְּׁלִישָׁה רְאִיוֹת אַחֲרֵים הָיוּ  
מְרוּחָקִים הַרְבֵּה מְטְבִילָתָה וְעַכ"פּ לֹא הִשְׁוֹנָה רְאִיָתָה וְאַחַר הַלִּידָה טְבִילָה לִי"ג שְׁבוּעַת  
וְג' יְמִים דְּהֵינּוּ הַלִּידָה הֵיָה בְּיוֹם א' וְהַטְּבִילָה הַיְתָה אַנְרֵת' דְּיוֹם ג' נִגְהֵי דְּיוֹם ד' אַחַר י"א  
שְׁבוּעוֹת וְרְאֵתָה דָם מְחַמַּת תְּשֻׁמִּישׁ ג"פ רְצוּפִים דְּהֵינּוּ פֶּל פְּעַם בְּבִיאָה רֵאוֹנוֹה שְׁאֲחַר  
טְבִילָתָה וּבְפַעַם רֵאוֹנוֹה רְאֵתָה יוֹתֵר מְפַעַם שְׁנֵי שְׁקִנְחָה הַרְבֵּה פְּעַם זא"ז וּמְצָאָה בְּכָל פְּעַם  
שְׁפַע דָם עַל הַמְּפָה וּבְפַעַם הַג' לֹא רְאֵתָה פֶּל כָּף וְאַפִּילוֹ פְּחוֹת מְפַעַם שְׁנֵי וְאַחַר שְׁנַעֲשֵׂה  
פֶּל הַמְּעֵשִׂים הָאֵלָה נְקִטָא נְפִשָׁה לְשֻׁאוֹל לְמִצּוֹא תְּרוּפָה לְמַכְתָּה וְהִנֵּה חֲקֵרְתִי וְשְׁאֲלַתִּי  
אוֹתָה אִם אֵינָה מְרַגֶּשֶׁת כְּאִבּ בְּאוֹתוֹ מְקוּם אוֹ אִם אֵינָה יוֹדַעַת מְאִיזָה צַד הַדָּם בְּאִ וְשְׁתַּבְּדוּק  
אֵת עֲצָמָה וְלַחְזוֹר עַל פֶּל הַצְּדָדִים לְרֵאוֹת מְאִין יוֹצֵא הַדָּמִים בְּאֲשֶׁר שְׁאֲמָרָה שְׁלֹא שְׁמָה  
לְבָה לְזֶה עַד עֵתָה וְכֹן עֲשֵׂתָה לְמַחְרָתוֹ שְׁבִדְקָה וְחִזְרָה בְּכָל הַצְּדָדִים וְחִזְרִים וְסִדְקִים וְלֹא

מְצָאָה שׁוּם דְּבָר רַק לְצַד אַחֲוָרִיִּים סְמוּךְ לְכַרְפֵּשׂא הַרְגִּישָׁה כְּמִין יִבְלַת וּדְחָקָה בְּאַצְבָּעָה  
הָעֵד ע"ג וּמְצָאָה דָם עַל הָעֵד אֵת זֶה עֲשֵׂתָהּ כַּמָּה פְּעָמִים זא"ז וּבְכָל פֶּעַם מְצָאָה דָם בְּאוֹתוֹ  
מְקוֹם וּבְאוֹתוֹ צַד וְלֹא לְזוּלְתוֹ וְכֵן נִבְדָּקָה ע"י נָשִׁים אַחֲרִים וְרָאוּ בְּגוּפָהּ כְּעֵין גִּיד שְׁמִיזֵע  
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וּבְאוֹתוֹ צַד שְׁאֵמְרָה הָאִשָּׁה מְצָאָתָה עָלָיו דָם אַבְל אֵינָה מְרַגְּשֶׁת שָׁם כְּאֵב אֶף  
כְּשִׁמְשִׁמְשָׁה שָׁם וּמַעֲכָה בְּאַצְבָּעֶתָהּ שָׁם עכ"ל תִּנְכֵן הַשְּׂאֵלָה וְהִנֵּה תַחֲלַת דְּבָרֵי פִּיהוּ בְּחֻדְשׁ  
הַשְּׁלִישִׁי וְכו' עַד וּבְחֻדְשׁ הַתְּשִׁיעִי מִשְׁמַע מִדְּבָרָיו שֶׁהָיוּ ד' רְאִיּוֹת מִחֲמַת תְּשִׁמִּישׁ רְצוּפִין  
בְּלֹא הַפְּסָקַת בִּיאַת טְהַר' בֵּינְתִּי דְהָא אִם עָבְרָה וְשִׁמְשָׁה וְלֹא רָאָתָה מִן תְּהַרְתָּ דְתְשִׁמִּישׁ זֶה  
שֶׁלֹא רָאָתָה עֲדִיף מִבְּדִיקַת שְׁפוּפָרַת כְּמִבְּנוֹאֵר לְהִקְדִּיא בִש"ע סִימָן קפ"ז סְעִיף יו"ד בַּהֲג"ה  
לפ"ז לֹא יִדְעָתִי מ"ש מַכ"ת וְאֵלּוּ ד' פְּעָמִים שֶׁרָאָתָה מִחֲמַת תְּשִׁמִּישׁ לֹא הָיוּ לְזַמְנִים שְׁוֹנִים  
מֵה בְּכָף שֶׁלֹא הָיוּ שְׁוֹנִים אוֹ שְׁוֹנִים הֲלֹא הִנְחֻזְקָה ד' פְּעָמִים לְרוֹאָה דָם מִחֲמַת תְּשִׁמִּישׁ  
שְׁאֵסוּרָה לְשִׁמְשׁ לְכָל הַדְּיָעוֹת וְאִיף שֶׁגַּם בְּזֶה גַם מ"ש מַכ"ת בְּלִשְׁוֹנוֹ וְהִרְאָה הַיּוֹתֵר קָרוֹב  
לְטְבִילְתָּהּ וְכו' הָרִי עֲדִינָן לֹא הִזְפִּיר כְּלוּם מְרַאֲיִתָּהּ אַחַר טְבִילְתָּהּ גַם מ"ש מַכ"ת וְשֶׁלֹשׁ  
רְאִיּוֹת אַחֲרוֹת עַד לִי"א שְׁבוּעוֹת וְכו' וְדַאי א"כ הוּא מְצַטְרֵפִין שְׁלִשָׁה בִיאוֹת שְׁאֵחַר לִידְתָּהּ  
וְטְבִילְתָּהּ עִם ד' בִּיאוֹת רֵאשׁוֹנֹת וְהִיא הִנְחֻזְקָה ז' פְּעָמִים לְרוֹאָה דָם מִחֲמַת תְּשִׁמִּישׁ אִם  
לֹא הָיָה בִיאַת הַיּוֹתֵר בֵּינְתִּים גַם מ"ש מַכ"ת בְּתוֹךְ שְׁאֵלְתוֹ שְׁבִדְקָה וְחֻזְרָה עַל כָּל הַצְּדָדִין  
בְּחֻזְרִין וּבִסְדָּקִין וְלֹא מְצָא' שׁוּם דְּבָר רַק סְמוּךְ לְכַרְפֵּשׂא הַרְגִּישָׁה כְּמִין יִבְלַת וּדְחָקָה  
בְּאַצְבָּעָה הָעֵד ע"ג וּמְצָאָה דָם עַל הָעֵד וְכו' וּבְכָל פֶּעַם מְצָאָה דָם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְלֹא לְזוּלְתוֹ  
וְכֵן רָאוּ הַנָּשִׁים וְכו' אַבְל אֵינָה מְרַגְּשֶׁת כְּאֵב אֶף כְּשִׁדְחָקָה בְּאַצְבָּעוֹתֶיהָ עכ"ל גַם בְּזֶה  
דְּבָרָיו סְתוּמִים דְּנֹדַי אִם הָיְתָה מְכָה שְׁכָאֵב לָהּ וְדַאי נֶאֱמַנְתָּ הָאִשָּׁה לֹמַר מְכָה יֵשׁ לִי  
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהִדָּם יוֹצֵא אֶפְ"ה אִם הִמְכָּה הוּא בְּמִקּוֹר עֲצָמוֹ שְׁמִשָּׁם נוֹבַע דָם אֶפְ"ה טְהוּרָה  
הִיא וְתִלְיָנָן בְּדָם מִכְּתָהּ וּבְכֶרֶט שֶׁגַם הַנָּשִׁים מְעִידִין כֵּן כְּמִבְּנוֹאֵר בְּסִפְרֵי תוֹרַת שְׁלֵמִים ס'י  
קפ"ז ס"ק ט"ו וְכֵן מְבִנְיָר בְּתִשְׁבוֹת מְהַר"ם מְלוֹבְלִין וּבב"ח וּבִתְשׁוּבַת צ"צ סִימָן פ"ו  
יע"ש אֶף מַכ"ת כְּתֵב אֵינָה מְרַגְּשֶׁת כְּאֵב כָּל רַק שֶׁרָאוּ כְּעֵין גִּיד שְׁמִיזֵע בְּאוֹתוֹ צַד הִנֵּה  
בְּנֹדַי אִם הִדָּם בְּאֵה מִן הַצְּדָדִים וְלֹא בְּמִקּוֹם הַמְּקוֹר מְקוֹם שֶׁהִשְׁמִשׁ דָּשׁ שָׁם וְדַאי טְהוּרָה  
בְּכָל עֲגִין וְעֲדִיף מִבְּדִיקַת שְׁפוּפָרַת דְּהָרִי לְכָף בּוֹדְקִין בְּשְׁפוּפָרַת ע"י מְכַחֵל כְּדִי לְרֵאוֹת  
אִם הִדָּם בְּאֵה מִן הַצְּדָדִים וְהִי טְהוּרָה אֶף מְלִשׁוֹן מ"כ שְׁכָתֵב בְּכָל פֶּעַם מְצָאָה דָם בְּאוֹתוֹ  
מְקוֹם מִשְׁמַע שֶׁהִדָּם בָּא מִן הַמְּקוֹר עֲצָמוֹ א"כ נִרְאָה שֶׁפִּתְחָה פְּתוּחַ וְשׁוֹפְעַת דָּם תְּמִיד  
בְּאוֹתוֹ מְקוֹ מִהִתְחַדֵּר שְׁבָאָה הִדָּם טְמֵא מְזִיעַ דְּרָף הַגִּיד וּא"כ ח"ו אֵין לְמַכְתָּ תְּרוּפָה כִּינּוּן  
שְׁכֵן נִרְאָה עֵין בְּעֵין ע"כ יִפְרֹשׁ לִי מֵר תִּנְכֵן שְׁאֵלְתוֹ גַם מ"ש מַכ"ת תוֹךְ תְּשׁוּבָתוֹ וְהִנֵּה  
אֶף אֵלּוּ לֹא הִי נִרְאָה וְנִיכָר שֶׁהִדָּם מִן הַצְּדָדִים אַע"פ כִּי הָיְתָה הָאִשָּׁה הַנִּלְעִינָן מִן חֻזְקַת  
בְּרוּאָה דָם מִחֲמַת תְּשִׁמִּישׁ לֹא מְבַעֲלִי לְבַעַל הַלְכוֹת גְּדוּלוֹת וְכו' אֶלָּא אֶפְ"ה לְהִרְא"ש וְסִמָּ"ג  
וְכו' וּלְפַע"ד אֶף לְדַעַת ה"ג אֵינּוּ כֵן דְּבִדְף פ"ו ע"ב כְּתֵב וְנ"ל הַיּוֹשְׁבֵת עַל דָּם טְהוּר  
אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ וְכַמָּה אָמַר רַבָּא עוֹנָה דְהִיכִי דִיתְבַּתְּ שְׁלִשִׁים וְשִׁלְשָׁה לְזִכָּר וְשִׁשִׁים וְשִׁשָׁה  
לְנִקְיָבָה יְמֵי טְהוּרָה נִינְהוּ כִּד מְטָא לִילֵי תַלְתִּין וְאַרְבַּע אוֹ דְשִׁיתִין וְשִׁבְעָה אֲסוּרָה לָהּ  
לְשִׁמוּשֵׁי וְאֵע"ג דְלֹא קָא חֻזְיָא כִּינּוּן שֶׁהִשְׁלִימוּ לָהּ יְמֵי טְהוּרָה דְאוֹרֵייתָא וְעִיילֵי לָהּ יְמֵי  
טוֹמְאָה הָיוּ לָהּ כְּתַחֲלַת נְדָה וּמְבַעֲלֵי לָהּ לְמִיפְרֹשׁ חֻדָּא עוֹנָה כְּנֻגְדָה עכ"ל הָרִי דְלֹא כְּתֵב  
דְּיִהוּי כְּשַׁעַת וְנִסְתָּה רַק דְהָיוּ כְּתַחֲלַת נְדָה לְפְרוּשֵׁי עוֹנָה אַחַת אַבְל לֹא כְּשַׁעַת וְנִסְתָּה מְשִׁ  
וְאֶפְשָׁר דַּג"כ כְּפִנּוֹנְתוֹ רַק כְּטַעַם הִרְא"ש כִּי בְּנֹדַי לֹא יִחְלֹק עַל מֵה דְאָמְרִין בִּש"ס

והספמת רוב הפוסקים סימן קפ"ט דמעונבך ומניקה פל כ"ד חדש הרי הו בחזקת מסולקת דמי ואינו קובעת בהם נסת ולא כתבו לחלק דביום פ"א קובעת נסת אלא ודאי דאין לחלק וגם אף אם נאמר שדעת בעל הלכות גדולות פן הוא מ"מ פל הפוסקים חולקין עליו מכמה סוגיות הש"ס כמ"ש בספר בעל הנפש להראב"ד בשער הוס' דף נ"ח ע"א וגם פל הפוסקי הכריעו דלא פנותי יע"ש בט"ז סי' קפ"ד ס"ק ב' שפיני לית מאן דחש לה וכן מדברי הש"כ משמ' שהוא חומך בעלמ' יע"ש וכן מבואר להדיא מדברי הש"כ סי' ס"ק ל"א שכ' דדוקא ראתה לאחר ל"ג לזכר וס"ו לנקיבה משמע דאפי' בליל מ"א ובליל פ"א לא מיקרי רואה דם מחמת תשמיש ולא כמו שעלה על דעת כ"ת גם מעיקר' דדינא פירכא פיון שמצוין אצל כ"ת וסביבותיה רופאים מומחין ע"כ מן הראוי לנפח בדבר פזו עם הרופאים וכה"ג מציינו חכמים ראשונים וכדאי' שאלו לרופאים וכו' וכן עשיתי מעשה כמה פעמים לישא וליתן עם הרופאי' וכמבואר בתשובתי ש"י חלק א' סי' ס"ה וס"ו גם בחלק ב' סי' נ"ח וע"ד הקושל' שהקשה כ"ת על ספרי תורת השלמים על מה שפסקתי שם דבעינו ג' ראיות בלי צירוף ראיה ראשונה שהוא נגד דברי רמ"א סעי' יו"ד בהג"ה שם לא ידעתי למה הביא ממרחק לחמו מסעי' יו"ד הלא באותו סעי' עצמו כתב רמ"א להדיא בהג"ה לכן פל שרואה ג' פעמים סמוך לתשמיש מקרי לדידן מחמת תשמיש ונאסרה על בעלה עכ"ל ולא העתקתי דבריו שם שהרי מבוארים שם במקומו אבל באמת אין מדבריו שום סתירה לדברי דודאי הוא כא' מן הפוסקים דסוכרים הכי אבל הטור והמחבר וספר בעל הנפש להראב"ד תופסין עיקר פמשמעות הש"ס וכיון דקי"ל פהראב"ד מדינא דא"צ שום בדיקה אפי' אין לה נסת רק שנהגו להחמיר בקצת מקומות וכן הכריע הש"כ עצמו בסי' קפ"ו ע"ב הכרעתי ג"כ פנותיה להקל בזה שאינה נקראת רואה דם מחמת תשמיש ושאינה נאסרת עד אחר ד' פעמים והוא ברור ואחר שיחקן' מכ"ת אצל הרופאים ויפיר שאלתו אזי אשיב תשובה שלימה כאשר יורני מן השמים הק' יעקב: שאלה עט אשה אחת צעקה במר נפשה לעשות שלום בינה ובין אישה פי א"א לה להטהר לבעלה פי פל אימת שפדק' עצמה היא מוצאת כמו נקודת דם כמו טיפת חרדל ובאמת יש לה מין מאכלת באותן שערות זקן התחתון דבוקין מאוד בבשר שקורין בל"א פילץ לייז וכדומה לה שמאותן מאכלת באו לה כתמים אלו אף שהיתה שואלת דבר זה למורה הוראה שבעיר וכמה פעמים טמא אותה ובאתה ודמעתה על לחיה אם יש תרופה למפתה פי אין לה שלום בית עי"ז: תשובה הנה גדול השלום ושערי דמעו' ושאר תשובה לא נגעלו להשיב להמורה ההוא הנה מה שטימא האשה הזאת עשה פתורה וכהלכה ויש לו על מה שייסמך דהא בש"ס ערוכה היא בנדה דף י"ד וגיחוש דלמא דם מאכלת היא פירש"י וקהוי ספק טמא ולא ודאי דדלמא דם מאכלת הוא שהי באותו מקום וכשבועל נדבק בו אמר ר' זירא אותו מקום בדוק הוא אצל מאכלת פרש"י דודאי שם אין שום מאכלת ודאי מגופא אתי וזה הוא מוספם מכל הפוסקים וכמבואר להדי' ברמב"ם פ"ד מה' א"ב ובי"ד סי' ק"ץ ובש"ע סעי' ל"ב מ"מ מצאתי עזר ותרופה לאשה זו מצד הסברא מאחר שהיא מבררת ע"י נשים בכרי שנמצא לה הרבה מאכל' דבוקים בזקן התחתון ואין לומר אותו מקום בדוק הוא שהרי לפנינו איתרע חזקה זו וכדי שלא להכחיש דברי חז"ל נ"ל פשוט דדוקא קאמר הש"ס אותו מקום דהיינו בפנים תוף המקור הוא בדוק אצל מאכלת אבל מבחין תוף השערות הדבר גלוי מפורסם לכל

שְׁמַצְוִינָן בְּהֶרְבֵּה נָשִׁים וְתַלְיָנָן הַפְתָּמִים בְּהֵם כְּמוֹ בְּכָל דְּבָר שְׁאֵפְשֵׁר לְתַלּוֹת וְאִם יֹאמֵר הָאוֹמֵר לֹא יִהְיֶה אֵלָּא סִפְק אִם הוּא מִמְּאֻכְלוֹת אוֹ מִגּוּפָא מ"מ כִּינּוּן שְׂבָאוּ הַפְתָּמִים ע"י בְּדִיקָה רְאוּי לְהַחְמִיר דְּדוּק' בַּפְתָּמִים שׁוּמְעֵי לְהַקְל אֲבָל לֹא ע"י הַבְּדִיק' וְכֵן מְבוֹאֵר שֶׁם בְּהִדְקָא בְּתוֹס' דָּף י"ד ע"א ד"ה וְלִיחּוּשׁ דְּלִמָּא ע"ש גַּם לְזֵה יֵשׁ תַּקְנָה לְבִדּוּק בְּקַל וְלִידַע מֵאִין פְּתָמִים אֵלּוּ דְּהִינּוּ שְׂיִקְחוּ בְּגַד פְּשָׁתָן לְכֹן וְיַחְתּוּדָּהּ בּוֹ חֲתוּדָּהּ בְּאַמְצַע וְיִשִּׁים הַחֲתוּדָּהּ שֶׁל פְּשָׁתָן תּוּדָּהּ סֻדָּק אוֹתוֹ מְקוּם וַיִּכְסֶה מִצְדֵי הַפְּשָׁתָן הַשְּׁעָרוֹת מִבְּחוּץ וְאַח"כּ יִקַּח עַד בְּדוּק וְיִשִּׁים תּוּדָּהּ חֲתוּדָּהּ הַפְּשָׁתָן בְּאוֹתוֹ מְקוּם וַיִּקְנַח בּוֹ בְּעֵנִין שְׂלֵא יִגַע בְּשְׁעָרוֹת וְאִם יִמְצֵא דָם עַל הָעֵד וְדָאִי מְגוּפּוֹ אֲתִיָּא שְׁהָרִי א"א לִיגַע בְּשְׁעָרוֹת מְקוּם שְׁמַצְוִי הַמְּאֻכְלוֹת אֲבָל טִיפַת דָּם שְׁנִמְצֵא עַל פְּשָׁתָן הַחֲתוּדָּהּ וְדָאִי תַלְיָנָן בְּמִאֻכְלוֹת כִּינּוּן שְׂיִשׁ לְפָנֵינוּ מִמְּאֻכְלוֹת מְצוּי שֶׁם רַק מֵה שְׁבִפְנִים בְּמִקּוֹר אֲמָרִינוּ אוֹתוֹ מְקוּם בְּדוּק הוּא אֲבָל מֵה שְׂבִחוּץ בְּשְׁעָרוֹת תַּלְיָנָן בְּמֵה שֶׁהוּא לְפָנֵינוּ כְּמוֹ דְּתַלְיָנָן בְּמִפְּהָ וַיְכוּלָּהּ אֲשֶׁה שְׂתֵאמֵר מִפְּהָ יֵשׁ לִי בְּאוֹתוֹ מְקוּם שְׁמִמְנוּ יִצָּא דָם וְכ"ש בְּמִאֻכְלוֹת שְׁלִפְנֵינוּ וְזֵה הוּא דְּבָר הַמְּצוּי בְּנָשִׁים וְהוּא בְּדוּק וַיִּמְנוֹסָהּ וְכֵן הוֹרְתִי לְמַעֲשֵׂה כְּמֵה פְּעָמִים בְּהִיּוֹתִי בַּק"ק פְּרָאָה וְדָנְתִי בְּזֵה לְפָנֵי רַבּוּתִי וְחִבְרִי וְהִסְפִּימוּ לְדַבְּרִי לֹמֵר יָפָה דָּנְתִי יָפָה הוֹרְתִי ע"כ יְדַקְדַּק מִכ"ת עוֹד הַפְּעַם עַל הוֹרְאָה זֹה לְחַקֵּר אֲצֵל הַנָּשִׁים אִם וְדָאִי כֵן הוּא שְׂיִשׁ לָהּ בְּאוֹתוֹ מְקוּם מִין מִאֻכְלוֹת כְּזוֹ אֲזַיִּית לְבִדּוּק אוֹתָהּ בְּדִיקָה זֹה כִּמ"ש וְאֲזַי יוּכַל לַעֲשׂוֹת שְׁלוּם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וְשְׁלוּם עַל דִּינֵי יִשְׂרָאֵל כְּנ"ל הַקְטָן יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה פ' מְהֵרַב הַמְּנוֹפְלָא מֵהוֹר"ר יוֹדָא מִיָּלָר אב"ד בְּמַדִּינַת דִּינִיטָן וְהַגְּלִילוֹת וְנ"ל אֲשֶׁה שְׁמַצְוָה דָּם אַחַר תְּשִׁמִּישׁ כְּשֶׁקְּנַחָה בְּעַד שְׂלָה שְׂלֵא בְּשַׁעַת וְסִתָּה אִם יוּכַל לְתַלּוֹת בְּבַעֲלָהּ שְׂיִצָּא דָּם מִמְּנוּ בְּשַׁעַת הַטְּלַת מִים נִמְצֵא בְּכָלִי שְׂהָמִי רַגְלִים נוֹטִים לְאֲדַמִּימוֹת כְּמוֹ הַפְתָּם שְׁמִנְאָה הָאִשָּׁה בְּעַד שְׂלָה אַחַר הַתְּשִׁמִּישׁ עַכ"ל הַשְׂוֹאֵל וְדַבְּרִי סְתוּמִים בְּיוֹתֵר וְכַתְּבִתִּי לוֹ שְׂיִפְרֹשׁ שִׁיחְתּוּ מ"מ לְכַאוּרָה אִין לְהַתְּלּוֹת בְּגִדּוֹן דִּינָן בְּבַעֲלָהּ וְכַמְּפֹרֶשׁ כְּב"י בְּסִימָן ק"ץ בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּבוֹתָיו שְׁמִמְנוּ נוֹבַע מְקוֹר דִּין זֶה וְזֵה לְשׁוֹן הַרְשֵׁב"א דָּאִם יִצָּא דָּם מִהָאִישׁ מִפִּי הָאִמָּה דְּתוּלָה בְּבַעֲלָהּ וְשֵׁם כְּתַב בְּתַשׁוּבוֹתָיו כִּינּוּן דְּנִדָּאִי אִיכָּא מִפְּהָ בְּבַעַל שֶׁהוּא מוֹצֵא דָּם אֲפִילוּ שְׂלֵא בְּשַׁעַת הַטְּלַת מִים וְיִמְצֵאָה בְּשַׁעַת תְּשִׁמִּישׁ דְּנִדָּאִי תַלְיָנָן בּוֹ וְכ"ש בְּמִסְוֹלָקָת דְּמִים וְכו' עַכ"ל מִשְׁמַע לְהִדְאִי דְּדוּקָא רוּאָה מִפִּי הָאִמָּה שְׁשֵׁם הַזֶּרַע יוֹצֵא מִמְּקוּם שֶׁהִשְׁתָּן יוֹצֵא כְּדָמָרִינוּ בִּיבְמוֹת פ' הָעֵרֵל אִיזָה פְּצוּעָה דְּכָה הָאִי עֲנֻבְדָּא דְּהוּי בְּפּוּמְבִדִּיתָא אִסְתַּתֵּם גּוּפְתָא דְּש"ז וְאַפִּיק בְּמִקּוּם קְטִינִים וְכֵן בְּגִידָהּ שְׁנֵי נִקְבֵי יֵשׁ בְּאִישׁ א' מוֹצֵא ש"ז וְאַחַד מוֹצֵא מִי רַגְלִים וְאִם הִיכָּא דְּלֹא מְצִינוּ דָּם רַק בְּהַטְּלַת מִים דְּנִדָּאִי יִצָּא מִמְּקוּם שְׂמִי רַגְלִים יוֹצֵאִים וְלֹא מִמְּקוּם ש"ז וְא"כ אִין לְתַלּוֹת בְּבַעַל שְׂיִצָּא עִם הַזֶּרַע אֲבָל אִם בְּלֹא הַטְּלַת מִי רַגְלֵי לְאַחַר תְּשִׁמִּישׁ בְּשִׁמְנוֹת מוֹצֵאִי טִיפַת דָּם דְּרָךְ פִּי הָאִמָּה אֲזַי וְדָאִי יֵשׁ לְתַלּוֹת בְּבַעֲלָהּ וְיִמְצֵאִי דָּם לְאַחַר תְּשִׁמִּישׁ כְּשֶׁמְקַנְחָה וְחוֹזֵר וְיִמְקַנְחָה אֲבָל בְּגִדּוֹן דִּינָן שְׂלֵא מְצֵא רַק בְּכָלִי שְׂמִשְׁתִּין שֶׁם נִרְאָה כְּמִרְאָה דָּם בְּתוּדָּהּ הַמִּים נִרְאָה דָּאִין לְתַלּוֹת בְּבַעֲלָהּ כְּנ"ל לְכַאוּרָה וְתַמְהֵנִי עַל זֹאת כֹּל הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁהִבִּיאוּ דִין זֶה בְּסִתְּמָם יוֹצֵא דָּם מִפִּי הָאִמָּה תוֹלִין בּוֹ וְלֹא דַקְדְּקוּ בְּמִקּוֹר הַדִּין תְּשׁוּבַת הַרְשֵׁב"א הֵגַם דְּזֵה אִינוּ קוֹשְׁיָא כ"כ דִּי"ל דְּלִמָּא דוּקָא בְּגִדּוֹן הַרְשֵׁב"א שֶׁם שְׁהִיְתָה מְסוּלָקָת דְּמִים לְכַף תוֹלִין בּוֹ אִי מְשׁוּם הָא לֹא תִבְרָא דְּנִדָּאִי טְבַע לְשׁוֹן הַרְשֵׁב"א מְחִיבָת אִף בְּלֹא מְסוּלָקָת רַק שְׂלֵא בְּשַׁעַת וְסִתָּה יֵשׁ לְהַתִּיר דְּהַמְעִינָן שֶׁם בְּצִדְקָא יִרְאָה דְּעִיקָר דִּין בְּנָה בְּהִיתָר זֶה הוּאִיל וְיִמְצֵאָה דָּם שְׂלֵא בְּשַׁעַת הַטְּלַת מִים תִּיכְף לְאַחַר תְּשִׁמִּישׁ כְּשֶׁמְקַנְחָה

וחוזר ומקנה מוציא דם מפי האמה אבל צד היתר שמסולקת דמים אינו מעיקר יסוד ההיתר ואין אנו צריכין לכל צדדי ההיתר פדרפן של הפוסקים וכמ"ש בתשובת גינת ונרדים ח' ט' בא"ה פלל ג' ס' צ"ד סוף דף מ"ם ע"ב דלפעמים מצטרפין הפוסקים טעמים רבים לצדדי היתר אף שאין צורך לכולם לרונחא דמילתא משא"כ בנדון דידן דלא נמצא דם רק בהטלת מים ודאי יש לאסור ותמה אני מה מאוד קצרו האחרונים בנדון זה ותמה בטר תמיהא קנימת על תשובת מהרי"ט בחלק י"ד דביקש להתיר אף במוצא דם אחר שלשה ימים כשפולטת ש"ז הגם שדבריו עצמן תמוהין דמתחלת דבריו משמע מצדד לאסור ולבסוף מסיק ומסיים להיתר והמענין בתשובת לשון הרשב"א שהביא הבית יוסף בסי' ק"ץ משמע דזה עיקר יסוד ההיתר הואיל שמצאה תיכף לאחר תשמיש והוא מוצא דם כשמקנה וחוזר ומקנה ודברי מהרי"ט לדעתי הם מוטעים ואין לעמוד על דעתו דעת קדושים מי ימצא בכך יורני מ"ו דעתו דעת קדושים להיכן נוטה כ"ד ת"ת הק' יודא מילר מדיטץ עכ"ל: תשובה שאלתו שאלת חכם פמותו ירבה בישראל קבלתי ואשיב על ראשון ראשון על אודות האשה שפדקה עצמה אחר תשמיש שלא בשעת וסתה ומצאה מראה אדום אם יש לתלות בבועלה שיוצא ממנו דם כזו בשעת הטלת מים ומסתפק מכ"ת בדברי תשובה הרשב"א שהביא הב"י אי נוקא תולין בבועלה אם יוצא דם מפי האמה שממנו יוצא ש"ז או אפי' במי רגלים הנה צריך אני להעתיק לשון הרשב"א שם כל לשונו ממש ומשם נרד למקור הדין זה ונ"ל שם שאלה מי שיוצא דם דרוף פי האמה בהרגל פעם או פעמי' בחדש בין ער בין ישן בלא הרגשה ובשעת תשמיש נמצא בעידי איש ואשה טיפות דמים גם לאחר תשמיש כשאיש מקנה וחוזר ומקנה ומוציא טיפות דם דרוף פי האמה אם יש לחוש לספק נדה אם תולה בבועלה כמו ששינוי תולת בבנה ובבועלה וכו' ועוד שהאשה חדל ממנה זה זמן להיות לה אנוח פנשים תשובה ודאי מסתברא דתולה היא זאת פניו ונדאי איפא מפה בפעל שהוא מוצא דם אפי' שלא בשעת הטלת מי רגלים ומצאה בשעת תשמיש ודאי תלינו וכ"ש מסולקת דמים ואפי' דמים טהורים בכי הא לכ"ע וכ"ש האשה וכדתני' בריש התינוק' הרואה מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה וכן נשאת לאחר וכו' ואם יש לה מכה תולין במכתה וכיון שכן אף בנדון שלפנינו תולין בזה שאין לה מכה גדולה מזו לתלות בה עכ"ל תשובת הרשב"א שהביא הב"י והנה יש לדקדק בדברי השואל מתחלה דמיייתי ראי' מהא דתולה בבנה ובבועלה ובאמת אין זה ראי' של פלוג' דהא כל זה לא אתמר רק בפתי' ששומעין להקל פניו שפתיים דרבנן משא"כ בבדיקה דאוריית' תולין להחמיר ואין לומר דבלא"ה באמת אין ראי' מדברי השואל פי לפעמי' הוא פשוטל שלא מדעת תורה והרשב"א באמת מביא ראי' אחרת מהא דתולין במפתה דלא מירי מפתים הקלים מ"מ גם משם אין ראי' מוכרחת חדא די"ל דדוק' לענין זה מקילין דלא תהוי מוחזק' ברואת דם מחמת תשמיש כדי לאסון על בעל' אסו' דלעולם משום עגונה הקילו גם אין הדבר מצוי לראות דם מחמת תשמיש כמ"ש הב"י בסי' קפ"ז אבל מ"מ צריכה ז' נקיים וכה"ג פתבו האחרונים אף דלא נעלם מאתי הקא דינענין שמפתה מוציאה דם והיא שלא בשעת וסתה דלכ"ע תלינו במפתה ומותר' לבועלה כהספמת האחרונים מ"מ י"ל דהיינו דוקא מפה שבגוף האשה אבל לתלות בבועלה מנ"ל אלא צ"ל דסמך ג"כ אראי' של של השואל דתולין בבנה ובבועל' אע"ג דכתבתי דאין משם ראי' מוכרח' פלל דכתמי' דרבנן מ"מ צריכין אנו לומר

דדעת השואל והרשפ"א כמו דהולכין בפתמי להקל משום דאין האשה טמאה דבר תורה עד שיצא דם מגופה מ"מ גם בנדון זה היכ' דלא הרגישה שגפתח מקורה אע"פ שפדקה עצמה ומצאה דם אינה טמא דאוריית' רק מספק וכדאי להדיא במימוני פ"ה מה' נדה דין ה' וז"ל נמצא דם בפרוודור חוץ לנקב הרי טומאתו בספק עכ"ל א"כ אף בנדון של הרשפ"א דלא הרגישה שגפתח מקורה רק על העד מצאה י"ל דמן הפרוודור הוא וליפא רק טומאת ספק א"כ היכא דאיכא מפה הוי כס"ס ואזלינן להקל ולא מקרי כה"ג רק ספק אחד אם הוא מן המקור או לא כמו שהארבתי בקונטרס הספיקות שלי ס"ק כ' יע"ש ובספרי מ"י להל' נדה ריש סי' ק"ץ וכה"ג פסק רמ"א להדי' בש"ע סי' קפ"ז סעי' ה' בהג"ה אף שהש"כ שם מפקפק עליו פבר דחיתי כל דבריו בס"ק ד' יע"ש ודברי רמ"א עיקר להלכה וא"כ שפיר פסק הרשפ"א בפתשובה בזה והעתיקו הב"י לפסק הלכה ומה שמכ"ת מסופק בנדון שלפניו דדלמ' עד כאן לא התיר הרשפ"א אלא בזה שדם יוצא מפי האמה מקום שש"ז יוצא משא"כ אם יוצא ממקום קטנים וכו' עד שני נקבי' יש באדם א' מוציא שתן וא' מוציא זרע ע"כ תוכן דברי מ"כ והנה מתחל' צריכין אנו לדון על עיקרו ושרשו של דבר זו דנדאי אנו רואין בחוש הראות דבראש הגיד שהוא פי האמה הוא רק נקב אחד לפנינו שמשם יוצאין שניהן הש"ז והקטנים פנראה להדיא לעין כל אף שבתוך הגוף יש לכל אחד דרך וצנור בפני עצמו לצאת וכן הו' להדי' במתני' דמקנאות משנה ד' בעל קרי שטבל ולא הטיל את המים כשיטול מים טמא וכת' שם הרמב"ם בפירושו וז"ל וכל בעל קרי אם לא השתין קודם הטהר' הנה בעת שהשתין יטמא פי אז תצא השארת הזרע הנשארת בחלל האמה עכ"ל הרי להדי' שהזרע יוצא עם הקטנים בפעם אחת מפי האמה וכן דרשתי וחקרתי דבר אצל חכמי הרופאים שאמרו שכן הוא ואל תשיבני מהאי מעש' דאי' בש"ס דיבמות דאיסתתם גופת' דש"ז וכו' וא"כ איך נודע הדבר פינן שלפנינו לחוש הראות הכל יוצא מפה אחד מפי האמה אי משום הא לא תברא דיוכל להפיר הדבר אם תמיד עם מי רגלים יוצאין טפות עבות כמו ש"ז בזה נדע שגובת' דש"ז נסתתם וכן הוא דאמרינן שם ברכות המטיל מים משני מקומות והובא ג"כ ברמב"ם פ"ק א' מה' א"ב י"ל דרואין שיוצאין שני קלחים כל אחד פונה לצד אחר זה פונה לצד זה וזה פונה לצד אחר ומ"מ תרנוניהו יוצאין מפי האמה ממקום א' וא"כ זכינו נמי לדון אף שהדם יוצא מפי האמה עם מי רגלים מ"מ חיישינן שנשארו הדם מפי האמ' ויצא עם הש"ז פגוונא דאמרינן לעיל לענין קרי במתני' דמקנאות והוא ברור גם סתימות לשון הרשפ"א שכתב שיצא דם עם הטלת מי רגלים דכל שיצא דם מפי האמה דתלינן להקל יעיין מכ"ת בתשובת עבודת הגרשוני סי' כ"ב ובשו"ת ש"י ח"א סי' ס"ו וח"ב סי' ע"ד וע"ז ע"ש ומה שהניח מכ"ת בצ"ע על דברי תשובת מהר"י מטראני בחלק י"ד סי' ל' באמת לשונו שם מגומגם מאוד ויש ט"ס בדבריו פדרך של הספר זה אבל מ"מ אין סתירה בדבריו דנדאי אין תולין רק במפה דלא לתר לא לאחר זמן וזה דוקא באינה רגילה לפלוט ש"ז בזמן מוגבל אחר שמושה אבל אם רגילה לפלוט תוף שני ושלישה ימים לשמושה אמרינן דם שנבלע הוא דם שנפלט פינן שיצא בזמן שרגילה לפלוט וכן מבואר שם מתוף לשונו והוא פשוט וברור נ"ל: הק' יעקב: שאלה פא מהרב המופלא מחותני מהורר שמואל זנוויל אב"ד דמדינת עלזוס וז"ל אשה שנפלה לה מקורה לבית החיצון זה כמו ה' וי"ו שנים והיתה רואה דם בכל יום ובכל עת ובאה לה להאשה הנ"ל שכל הדמים שיצאו

ממנה באו באותו חתיכה ואינה מרגשת דם ממקום אחר ומאותה שעה ואילך לא הייתה לה נסת פדרה הנשים רק לפעמים ראשה ואבריו בפני עליה ומרגשת פאב פדרה הנשי בעת הנוסת אבל הדמים היוצאין ממנה תמיד מאותה חתיכה שנפל לה בבית החיצון ואינה מרגשת דם ממקום אחר ורוב דמים שהייתה רואה רובן ביום ומיעוטן בלילה וגם מוצאת כתמים לפעמים והאשה הנ"ל תיכף שקרה לה מקרה זה בלתי טהור שאלה לנשים זקנות והמה הגידו לה שתרד לטהרה בלי ז' נקיים והיא מותרת לבעלה וכן עשתה ע"פ נשים הנ"ל ונתעברה וילדה ואחר ימי הלידה הייתה יורדת לטהרה ונזקקה לבעלה כמקדם אף שראתה דם ובעת עיבורה לא ראתה דם הנ"ל רק לעיתים רחוקים אבל כשהיא מינקת רואה בכל עת וכך הי' מנהגה עד שילדה ג' ילדי ועתה עבר עליה רוח טהר' לשאול פי זקנים וחקמים אם כדיון עשתה במה שסמכה על הוראת נשים הנ"ל ואינה רוצה לטהרה עד שינדע לה הדבר ע"פ התורה אשר יגידו לה ואשר יורה לה מה דינה לפי דין ודת תורתנו הקדושה עכ"ל השואל: תשובה הנה פאשר קבלתי תשובתו עם שאלתו פהוגן וראוין למי שאמרן וראיתי כל דבריו באריכות ואף שאין אני מופנה מכל צד כי טרידנא טובא בטרידת התלמידים ודיני דיני' בין איש לרעהו מ"מ מפני כבודו הרמה כבוד הרב פניתי מכל צדדים להשיבו בקצרה כי האריכות בזה אף למותר שפבר מבואר הפל לפנינו בב"י סי' קפ"ז מוצא ומקור הדין ולפי משמעות הש"ס וגדולי פוסקי ראשונים דהא דאמרי' נאמנת אשה לומר מפה יש לי בתוך מעי שממנה יוצא דם ע"כ מייירי דוקא באשה שיש לה נסת קבוע ואזי יכולה לתלות שלא בשעת נסתה במפתה אבל בשעת נסתה או מל' לשלשים יום אינה תולה במפתה דאל"כ לא תטמא לעולם והרמב"ם שכתב בפ"ח מה' א"ב אשה שראתה דם מחמת מפה שיש לה באותו מקום אע"פ שראתה דם בשעת נסתה טהורה שוסתה מדבריהם יש לפרש ג"כ דוקא במרגשת שהדם בא מן המפה וכמ"ש הש"כ שם בסי' קפ"ז ס"ק ד"ו ודברי הרשב"א החולק הוא דעת יחיד ומה לנו להכניס ראשינו בדברי ראשונים אשר פבר קבעו האחרונים בש"ע אשר אנו נמשכין אחריהן דאין לתלות בשום מפה אלא שלא בשעת נסתה או אפי' בשעת נסתה אם מרגשת ויודעת בודאי שדם זה בא ממפתה פאשר סתם רמ"א בהג"ה בש"ע סעי' ה' וכן הוא בפסקי תוס' דפ' כל היד ונראה דזה ג"כ דעת הב"י בש"ע ולהכי לא כתב רמ"א הלשון ויש חולקין על לשון הב"י חזא מדלא כתב הב"י בש"ע בלשון הרמב"ם שם משמע שדעתו שאין להקל בשע' וסתה בזמן נסת וכן יש לדקדק מלשונו בש"ע דמתחיל' בסעי' ה' כתב דאם יש מפה באותו מקו' תולין בדם מפתה משמע דמייירי שלא בשעת נסתה דאי בשעת נסתה בלא"ה תלינו בנסתה ולא הניא רואה דם מחמת תשמיש וכן מ"ש עוד בסעיף וי"ו נאמנת אשה לומר מפה יש לי באותו מקום מייירי ג"כ כדלעיל שלא בשעת נסתה וא"כ יפה עשה רמ"א שלא כתב דעתו בלשון פלוגתא אב"י רק דאמי לפרש דעת הב"י ואחר דברי רמ"א נמשכו שאר גדולי האחרונים בדין זה כמ"ש הש"כ שם ס"ק ד"ו והספמת הב"ח וכ"כ בתשובת צ"צ סי' פ"ו להדיא ובתשובת פני יהושע בי"ד סי' א' וכן ביצא דם מחתיכה כתב רמ"א בסי' קפ"ח סעי' ג' בהג"ה דטהורה מייירי ג"כ שלא בשעת נסתה וכן כתב הב"ח אף שהט"ז השיג עליו בס"ק ה' וכתב דמייירי אף בשעת נסתה איברא בספרי מ"י להל' גדה השגתי עליו באורו סי' קפ"ח ס"ק ז' ועכ"פ דעת רוב פוסקי ראשונים ואחרונים דבשעת נסתה אין להקל אם לא שיודעת נדאי ומרגשת שדם

זֶה בָּאָה מִן הַמַּכָּה עֲצָמוּ וְאִ"כ בְּנִדּוֹן שְׁלֵפְנֵינוּ שֶׁהִיא בְּנִדְּאֵי בְּחִזְקַת רוּאָה דָּם נִדְּהָ שְׁהָרִי  
יִלְדָה ב' וּג' פְּעָמִי וְכָל אִשָּׁה שְׁדָמִי מְרַבֵּין וְגַם יֵשׁ לָהּ סִימְנֵי וְסֵת בְּגוּפָהּ עִ"י מְקַרְהָ  
שְׁאִירָע בְּגוּפָהּ שְׁרָאִשָּׁה וְאִיבָרִי בְּבִידִין עֲלֶיהָ כְּאֹרֶחַ שְׁאָר נָשִׁים שְׁאֵז וְנָדָי צְרִיכָה לָהּ  
לְחַוֵּשׁ לְדָם הַנֹּסֵת אִם לֹא שְׁמֵרָגֶשֶׁת וְנָדָי שְׁדָם זֶה בָּאָה מִן הַמַּכָּה וּמִ"ש מַכ"ת תּוֹף תְּשׁוּבָתוֹ  
בְּלִשׁוֹנוֹ וּמָה שֶׁהֵדָם אֵינוֹ שׁוֹתֵת וְיֹרֵד כְּמִדַּת הַנָּשִׁים הוּא מְחַק הַנְּמַנֶּע מִחֲמַת חֲתִיכָה שְׁנִפְל  
וּמִפְסִיק הֵדָם הֵזָה וּבָזָה שְׁפָתָיו בְּרוּר מְלָלוּ וְכֵן הוּא לְהַדְנִי בְּש"ס דְּנִדְּהָ דָּף מ"ם ע"ב אָמַר  
אַבְיִי מִשָּׁל דְּר' אֶלְעָזָר לָמָּה הַדְּבָר דּוֹמָה לְנוֹתָן אֲצָבְעוּ בְּעֵין ע"ש גַּם זֶה בְּרוּר שְׁאֵלוֹ הִית'  
הָאִשָּׁת מִבְּחִנַּת וְנִזְהָרַת בְּבִדִיקָה לְהַבְחִינָה בְּמֵרָאִית הֵדָם הֵיטָה יְכוּלָה לְרֵאוֹת שְׁיִנוּי מְרָאָה  
בֵּין דָּם וְסֵתָה לְדָם מִפְתָּה וּכְבָר הָאֲרַכְתִּי קָרוֹב לְנִדּוֹן זֶה בְּתִשׁוּבָתִי ח"א ס' ס"ה מָה  
שֶׁהִשְׁבַּתִּי לְבָנֵי הָרַב זצ"ל שֶׁתִּרְאָה הָאִשָּׁה הֵדָם תִּחְלָה לְחַכֵּם ב' וּג' פְּעָמִים וְאִם יֹאמַר  
הַחֲכָם דְּאִינָה דּוֹמָה לְדָם וְסֵתָה יְכוּלָה הִיא שׁוֹב לְסִמּוֹךְ עַל עֲצָמָה וְדָלָא בְּתִשׁוּבַת צ"צ  
דְּחִינָשׁ לְבִדְדָמִי ע"ש וּבַח"ב ס' ע"ד וע"ה וע"ו כִּי שָׁם הָאֲרַכְתִּי בְּדִינִים אֵלוֹ יע"ש וְתִמְצָא  
נֶחֱת וְאִ"כ בְּשַׁעַת וְסֵתָה וְנָדָי אֵין לְטַהֲרָה כְּפִי הַסְּכַמַּת הַפּוֹסְקִי וְאֲשַׁתּוּמָם עַל הַמְרָאָה  
וְתִמָּה תִּמָּה אֶקְרָא הָאִיף עוֹשִׁין דְּבָר זֶה בְּמִקּוֹם זֶה זְמַן וְזִמְנִים הַרְבֵּה שְׁסַמְכוּ עַל הוֹרָאָת  
רְעוֹת נָשִׁים שְׁדַעְתָּן קָלוֹת וּמְקִילוֹ יִגִּיד לָהֶם וְאִם עֲדִינָן אוֹתָן נָשִׁים בְּחַיִּים רְאוּי הֵיזָה לְגָלוֹת  
וּלְפָרְסָם קָלוֹן בְּרַבִּים כְּדִי שְׁלֹא יִקְלָלוּ וְיִזְדַּקְּוּ עוֹד לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהוֹרוֹת בְּמִקּוֹם שֵׁישׁ לָהֶם  
רַב וּמוֹרָה נְאֻפִי בְּמִקּוֹם שְׁאֵין אִישׁ לֹא יִשְׁתַּדְּלוּ לְדַבֵּר בְּעִנְיַן הוֹרָאָת אֵלוֹ וְאֲצ"ל  
שֶׁהַשׁוֹאֲלִים פִּשְׁעוּ וְהִזִּידוּ וְסַמְכוּ עֲצָמָן עַל מִשְׁעָנָת קְנָה הַרְצוּץ הַרְעוֹת נָשִׁים כְּאֵלָה שְׁאֵל  
אַבְיָה וְיִגְדָה זְקֻנִיָּה וְיֹאמַר לָהּ וְלֹא שְׁאֵל אִמָּה וְזִקְנוֹת רַחֲמָנָא לְצַלֵּן מֵהָאִי וּפּוּק חֲזִי מ"ש  
בְּעַל צ"צ בְּתִשׁוּבָתוֹ ס' מ"ם וְז"ל וּמִצַּד הַמַּעֲשָׂה שְׁעָשׂוּ ע"פ הוֹרָאָה נְמִי לֹא מְקַרִּי שׁוֹגֵג  
דְּחַכֵּם מוֹרָה הוֹרָאָה בְּעֵינָן כְּרַב נַחֲמָן וְרַב שִׁילָא בְּדוֹרָם שְׁפָדָי הֵמָּה לְסִמּוֹךְ עַל הוֹרָאָתָם  
וְכוּ' אָבָל זֶה לֹא שְׁאֵל אֵלָא לְלַמְדָן הַיּוֹדֵעַ סֵפֶר אָבָל לֹא נִהֵרָן לִיהַ שְׁבִילֵי דְהוֹרָאָה אַע"פ  
שֶׁהוּא מְנוֹסְמָה מֵהַ זֶה סְמִיכָה הַכֹּל יוֹדְעִין שְׁאֵין דִּינִים כְּאֵלוֹ מְסוּרִין לְכָל כְּשֶׁאָר דִּינֵי אִיסוּר  
וְהֵיטֵר בְּשָׁר בְּחֻלָּב וְנֹט"ל עכ"ל וְשָׁם לֹא קָאִי רַק אֲדִין אִשְׁתָּ חֲמִיו דְּרַבִּים הֵם הַמְקִילִין  
אַפ"ה חֲשׁוֹב אוֹתוֹ לְמִזִּיד אַע"פ שְׁנִשְׂאָ אַע"פ הוֹרָאָת אֵיזָה חֲכָם בְּעֵינָיו מַכ"ש בְּנִדּוֹן  
שְׁלֵפְנֵינוּ שְׁלֹא שְׁאֵל לְרַב וְיִדְעָן רַק שְׁסַמְכָה עַל רְעוֹת נָשִׁים בְּאִיסוּר נִדְּהָ שֶׁהוּא בְּכַר' אֵין  
לָהּ מִזִּיד גְּדוֹל וְצְרִיכָה הִיא וְהוּא לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה כְּמִבְּנֹאָר בְּרוּקָח הַל' תְּשׁוּבָה  
וּבְשֶׁאָר פּוֹסְקִים וְהַכֹּל לְפִי הַעֲנִין כַּח אִישׁ וְהָאִשָּׁה וּמֵהוּתָם אִיף וְרַק שְׁרָאִיתִי שִׁמְכ"ת רוּצָה  
לְהַפְּדָה בְּזִכּוּתָם וּבְהָא נְחִית וְסָלִיק בְּאִשְׁרֵי שְׁיִלְדָה תּוֹף הַזְּמַן זֶה ג' יְלָדִים וְלְמִיחַשׁ מִיהוּ בְּעִי  
שְׁלֹא לְהוֹצִיא לַעֲזוֹ עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת ח"ו פְּסוּלִין וּכְמ"ש בְּתִשׁוּבַת צ"צ לַעֲנִין  
גִּירוּשִׁין בְּאִשְׁתָּ חֲמִיו וּבְאִמָּת אֲנִי תִּמָּה לָמָּה הִבִּי מְפָרְחָק לְחַמוֹ בְּנִדּוֹן דְּאִשְׁתָּ חֲמִיו שְׁאֵין  
לוֹ דְּמִיּוֹן לְנִדּוֹן זֶה מִכְּפָה טְעָמִים דְּהֵתָם לְסִדָּר גֵּט בְּרַבִּים וּלְכוּפָהּ עַל הַגֵּט הוּא פְּרָסוּם  
גְּדוֹל וְיֵשׁ חֲשֵׁשׁ לַעֲזוֹ מְזוּרוֹת שִׁיאֵמַר שֵׁישׁ פְּסוּל בְּנִשׁוּאִין בִּיּוֹן שְׁכוּפִין לְגֵרֵשׁ בְּזָה חֲשֵׁשׁוֹ  
חֲכָמִי בְּיוֹתֵר וְכִדְּאִי בִּיבְמוֹת פ' כִּי צָד גְּבִי אִם עֶבֶר וְנִשְׂאָ הֵיזָה נִטְעָן כְּמִבְּנֹאָר בַּא"ע ס' ס'  
צ"א אָבָל כָּאֵן שֶׁהִיא נִשׁוּאָה יוֹשְׁבַת תַּחַת בְּעֻלָּה וְלִיכָא שׁוּם חֲשֵׁשׁ מְזוּרוֹת כָּלָל כִּי הַנִּלְדָּ  
מִנְדָּה הוּא רַק פְּגוּם בְּעֻלָּמָא וְהוּא נִלְדָּ כְּשֶׁר אִיף גַּם יְכוּלִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּהַצְנָע לַפֶּת  
וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהֵתָם בְּאִשְׁתָּ חֲמִיו אֵין אִיסוּר רַק מִשׁוּם מְרָאִית עֵינָן לְדַעַת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים  
מִתַּרְתֵּר לְגַמְרֵי רַק שְׁאֵנוּ מְחַמִּירִין מִש"ה מְקִילִין מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ מְזוּרוֹת עַל בְּנִיָּה מִשַׁא"כ



בגדון ש'לפנינו הוא להיפך דלדעת רוב פוסקים היא נדה גמורה ולית פאן חשש ממזרות  
למה יעפבו תשובתו והדבר מוכרע ממקומו בהל' נדה גופא בסי' קצ"ח בענין חציצה אם  
האשה שכחה ליטול צפרניה אם שמשה עם בעלה כתב בתשובת מהר"מ מלובלין פיון  
שהיא חומרא בעלמא אין לטבול שני' כדי שלא יוציא לעז על בניה וכו"כ שם הט"ז ס"ק  
כ' והש"כ ס"ק כ"א הרי להדי' מבואר מכלל דבריהם היכא דמדינא אסור משום נדה  
גמורה אין להקל בתשובת' כלל וכל הפוסקים ראשוני' ואחרונים לא הזכירו כלל שיש  
להקל בתשובתם מפני פגם הבנים ויכולין לעשות בצניעות ואף גם הנשים המורת רוח  
ראוי להכריז עליה' ויכולין לעשות בדרך נסתר להודיע שיש איזה נשים המורים הוראת  
בדיני נדה גורמים כמה רעות חוטאים ומחטיאים וגורמים עי"ז כמה אסורים שלא יזדין  
עוד לעשו' פן בעונש גדול וב"ד וכל ישראל נקיים הק' יעלב: שאלה פב מהרב המופלא  
מוהרר ברוך אב"ד ור"מ דק"ק פירודא נשאלתי להורות ונ"ל אם מותר להטיל מים חמין  
למקנה או להמשיך דרך סילון מיונה אמה והנה גוף הדין פבר נתברר ונתלבן ע"פ ב"י  
ורמ"א ונ"ל בסוף סי' ר"א ושניהם מסכימים להחמיר אם לא במקום שנהגו להקל והנה  
פה קהילתינו לא נודע שום מנהג הן להקל או להחמיר וחדשים לבקרים באו אשר כמה  
נשים מתיראו מפני צינה בימות החורף בזמן הקור לרוב חולשת טבעם למעונגים  
והרפות ואפשר שמנעם מלטבול בשביל כף ומה גם יש לחוש שהיא בהולה במים מרוב  
הצינה ואינ' יכולה לדקדק ולקיים כמה דיני טבילה אשר כמעט איסור דאורי' כגון שלא  
תעצים עיני' ביותר וכדומה והאריך בתשובתו באורך וברוחב ומסיק להלכה דלכך נקט  
הלשון בב"י והרמ"א דאסור להטיל מים חמין כדי לחממה אבל להפיק צינתו ולמעט  
חונק הקור נלע"ד להתיר ומסיק לבסוף אמנם הואיל שהוא דבר חדש כפי המון עם  
נראה בדבר תמוה לרבי' אמרתי להציע דברי אלה לפני דמר כדי דלמטו שיבא מפשורה  
והצד היותר טוב להמשיך החמין ע"י סילון בדרך המשכה עדיף יותר כמבואר בפוסקים  
ועל תשובתו אצפה עכ"ל השואל: תשובה הנה הגיע אלי שאלתו ותשובתו הרמה ואין  
זה אלא גודל ענוותנותו כי מה אדע אשר לא ידע מר ואין כל דבר נסתר ונעלם מנגד  
עיניו הפקידון והפל פשוט וערוך לפניו מ"מ כדי שלא להשיב פניו כפני אלקים ריקם  
אענה חלקי להשתעשע אתו עמו הנה בנדאי לשון הב"י ורמ"א שדקדקו בלשונם כדי  
לחממו משמע כדבריו כל שאינו לחממו ממש רק להפיג צינה אין להחמיר אף במקום  
דליכא מנהג להקל כמו שהעלה מכ"ת גם בתשובת הרדב"ז ח"א סימן צ"ה ובתשובת  
בגמין זאב סי' קנ"ח צדדו בכל צדד היתר זה ובפרטות שמכ"ת כתב בתחלת שאלתו  
ונ"ל והנה פה קהילתינו לא נודע משום מנהג הן להקל הן להחמיר עכ"ל ומידי ספיקא  
לא נפקו וספק מנהג שהוא רק גזירות אחרונים משום גזירות מרחצאות נדאי יש להקל  
מספיקא ואין מקו' דבמנהג אם לא ראינו שמנהג להקל הוי ראיה וכו"כ הש"כ בי"ד ריש  
סימן א' ובח"מ ס"ס ל"ז בשם מהרי"ק ע"ש ס"ק ל"ח היינו בדבר השכיח כמ"ש הש"ך  
שם בח"מ מילתא בטעמו אבל מילתא דלא שכיח ונה.

ג"כ לא שכיח. כי רוב נשים.

אינו מקפידות על כף רק הרפה והענוגה לפעמים מקפדת וכו"כ בתשובת רדב"ז שם  
להדיא ע"ש א"כ אף אם לא ראינו שנהגו פן הוי ספיקא ויש להקל ועוד לכאורה יש  
ללמוד מתוך דברי מר שעיקר היתרו מהא דאיתא בא"ח סימן רע"ו סעיף ה' דאפילו

בשביל הגדולים מותר לעשות מדורה ע"י עפוי"ם אם הקור גדול וזה הוא כלל בדברי  
חז"ל דבכ"מ אמרינו דיו לבא מן הדין להיות פגדון ושם מפורש בש"ע ולא פאומן  
שנוהגין היתר אע"פ שאין הקור גדול מ"מ אין זה דומה לזה דדוקא פשהולכין בלבושיהו  
ודרך ללבנוש לבוש יתיר בזמן הקור אז אין קרירות מזיק כלל אם לא בקור הגדול  
משא"כ פאן הרפה והעגונה אשר לא נסתה כף רגלה להציג על הארץ ערום ועריה בלי  
פסות תוף מים צוננים אף אם אין הקור גדול איפא צער טובא אפי' בימות החמה לאו  
כל גופא סובל דא ומה"ט מטילין עשת של ברזל חם תוף המים צוננים לכ"ג מה"ט אף  
ביומי תשרי שאין הקור גדול פדאיתא ביומא וכתב ג"כ בתשובת בנימין זאב שם  
דהמתמיר בזה הוא חומרא דאתי לידי קולא לבטל מפ"ו וכיוצא בו כמ"ש ג"כ בתשובתו  
דמר ע"כ אין להתמיר וכן שמעתי בשם בנתי דמוריין ה"ה הצנועה בת הגאון מהור"ר  
גרשון זצ"ל אב"ד מפא אף שאין רוב הנשים מקפידות פה לשפוף חמין תוף המקנה  
להפיג צינתן מ"מ התיר לבתו לעשות כף ע"י עשת ברזל להפיג צינתן וכן נהגו פה  
לעשות ברכות ועגונות וכן נהגו בק"מ פראג וכן בשאר קהלות קדושות שבישראל כי  
בנדאי איפא חשש חומרא דאתי לידי קולא להעביר טבילתן בזמן מפני יראה דצינה  
וגדולה מזו מעשה רב בא לידי במדינות וירמייזא באחת מבנות הפפרים וכן שמעתי  
שנעשה כמה פעמים במדינות אחרות באיזה נשים מפני יראת צינה פחשה לבעלה לאמר  
שטבלה פדינה ואח"כ נודע שלא הלכה כלל לבית הטבילה ושמשתו נדה לכן נ"ל פשוט  
שאין להתמיר כלל בדינים אלו וכל דבריו המה נכונים אכן מה שסיים מכ"ת תוף  
תשובתו וז"ל ועל צד היותר טוב להמשיך החמין ע"י סילון בדרך המשכה עדיף יותר  
פמבואר בפוסקים וברדב"ז מן צ"ה שגג קצת ברואה דאדרבה הרדב"ז מתמיר יותר  
בסילונות כמו שסיים שם וז"ל אם אפשר ליתברנו לסילנייהו ע"ש בגוף התשובה דף  
ל"ג סוף ע"ג מילתא בטעמו פנ"ל הק' יעקב: שאלה פג על אודות הבאר ביאור לשון  
המסופק בתקנה וז"ל בהתאספו יחד פ"ו הקציבי עם פשרי קהל ונמנו ורבו שלא לקבל  
רב אב"ד בקהילתנו שיש לו קרובי אם בכלל התקנה אף הקרובים שפשרים לדון  
ולהעיד או לא רק הפסולים להעיד מחמת קורבה ואינך פרחוקים יחשב והשיב להם רב  
אחד בזה"ל אחרי מביא דרך דרישת שלום שלומכ' פמשפט באתי להודיע הפירוש על  
התקנה הפמוסה בזה ושם נאמר קרובים סתם אם פירושו דוקא הפסולין לעדות או אפילו  
סתם קרוב אף שהן פשרים בכך בינתי בפפרים בהתבוננות רב בעיון הדק היטב הדק  
מאחר שזה כלל גדול בהסכמת ומקנות אזלינן בתר פנונת התקנה בכך אינן יכולין לקבל  
אב"ד שיש בו צד קורבה ולעת הצורך ראיות ברורות מים התלמוד והפוסקים אתן  
להצדיק דברים המצודקים וכעת נקטה נפשי בקצרה עכ"ל המשבי הראשון ובא המשיב  
השני ושלח לו תשובה והוא רב א' שהשיג על הראשון שגדש המדה לפסול לכל  
הקרובים וכתב שהוא נגד המשנה דאלו הן הקרובים בסנהדרין דלא מקרי קרוב אלא  
הפסולין להעיד לא יחשב קרובים רק משפחה ולא נחשד הרב בכך לצד ברכות קרוב  
הפשר לו ומייתי ראיה מתשובת דברי הריבות סימן שי"א שכ' פן להדא מייתי ראיה  
מנמוקי יוסף דב"ב גני נכסי לברא יע"ש ובקיש הרב השני שי' לחוות דעתי והכרעתי  
בזה עכ"ל תשובה אף שאין דעתי דעת הפועטת מכרעת ואני איני פדאי ששלחת אלי  
ונתרון בורו של יעקב אף גם שניכר מפנתל פתבו של השואל השני שלכבוד עצמו הוא

דורש וחוקר ושואל שסובר שאליו יגיע פתרון הרבנות וכבר הנהירו חז"ל פוסקים ראשונים ואחרונים שלא להשיב לבדו כי אית ביה משום שמוע בין אחיכם ע"כ משכתי ידי שלא להשיב הלכה ברורה בזה רק לכבוד הרב השואל המופלא שי לא אשיב פניו ריקם לגמרי רק דרף מו"מ ואתן פנים לכאן ולכאן הנה השואל הראשון סותם דבריו בלי ראיה וטעם כלל לפי שהשיב להקציני' פ"ו שי רק פתב הלכה פסוקה לדעתו ותחלה אני אומר שיש לכאורה להמשיב הראשון ראיות ברורות אב"א קרא אב"א גמרא קרא בפ' בזה פסוק כ"ה וכו' ח וכו' גואלו הקרוב אליו וגו' ואם אין לאיש גואל ובפ' נשא ואם אין לאיש גואל וגו' ואמרנו בפ"ק דקידושין דף כ"א וכי יש אדם בישראל שאין לו גואלים פי' רש"י עד יעקב בעוד א' מישראל הוא קנים הוא קרוב לו וכן הוא בב"ק ד' כ"ט ובסנהדרין ד' ס"ח ע"ב יע"ש וכן הוא בשמואל סימן י"ט פסוק מ"ג כי קרוב המלך אלי ושם קאי אכל שבט יהודא הרי להדיא דבכלל קורבה אפי' הכשר להעיד ולדון אף משום הא לא תברא די"ל דאי פוננת המתקנים הי' משום שלא יוכל האב"ד לדון לקרוביהם ודאי אין פוננתם רק על קורבה הפסולין להעיד ולדון וכמ"ש השואל השני דסתם קרובים הנזכרים אצל דינינים וכן אין הקרוב רואה את הנגעים דאמקיש לריבים היינו דוקא קרובים הפסולין להעיד ולדון וכן משמעות לשון בני אדם וכ"כ בתשובת דברי ריבות שי"א ונהביא ראיה לדבריו מהנ"י דב"ב בשם הריטב"א בסוגיא האי דאמר נכסי לברא אף שגודש המדה שם לומר אף אם פתב הלשון שום קורבה ג"כ לא קאי רק אקרובים הפסולין זה לא נ"ל פאשר אבאר אפי"ה גם נכדי היניק ה"ה כה' נחמיה הביא ראיה לדברי השני מהא דאיתא בש"ע בח"מ סי' כ"ח בהג"ה סעי' ב' דאם נותנין חרם על עדות אף קרובים בכלל היינו דוקא קרובים פסולי עדות ובתשובת שער אפרים שאלה ס"ז נראה פמסתפק בדבר יע"ש פי אין דבריו מוכרחים ועי"ל דכוננת המתקני' הי' אפי' על קורבה רחוקה פדי שלא תאמצו הקרובים לקבל רב אהד בשביל קורבה עמהם אף על פי שאינו הגון פאשר באמת פבר נעשה דברים פאלה וכדומה פאיזו קהלות וא"כ לכאורה הדבר תלוי בהקהל לפרש דבריהם מאיזה טעם תקנו פה ויכולין לפרש דבריהם וכוננתם פי המה נאמנים ע"ז הם אמרו והם אמרו דהרי הרשות פידם לבטל התקנה אפי' פחרם פמבואר בהל' נדרים סי' רכ"ח סעי' כ"ה מכ"ש שפיקולין לפרש דבריהם ועכ"פ מידי ספיקא לא נפקא והדבר תלוי בלשון בני אדם פל זה השבתי לשואל השני אבל אחר שיגעתי ומצאתי ברורי דברי' ברמב"ם פ"ז מה' אישות דין נ"ו זי"ן ומקור הדין הוא בירושלמי וז"ל האומר לאשה הרי את מקודשת לי בזה ע"מ שאין עליך נדרים ונמצא עליה א' מג' נדרים אלו שלא תאכל בשר או שלא תלשתה זין או שלא תתקשט בפניי צבעונים אינה מקודשת נמצא עליה שאר נדרים אע"פ שאמר מקפד אני מקודשת ואם אמר ע"מ שאין עליה פל נדר אפי' נמצא בה אח"פ שפנדה שלא תאכל חרובן אינה מקודשת הרי את מקודשת בזה ע"מ שאין בה מומין ונמצא בה אהד מהמומין הפסולין בפנשים אינה מקודשת נמצא בה מום אחר אע"פ שאמר מקפיד אני עכ"ל ונראה פשוט דגם במומין הדין פן אם התנה ואמר פל מום אפילו מומין שאינם פוסלין בפנשים מעפבין ואטו הירושלמי והרמב"ם פי רוקלא ליחשב וליזל וכ"כ הב"ש בא"ח סי' ל"ט ס"ק ח' וכתב פן בדרף אפשר ולע"ד הוא פשוט וכן בטור א"ה ש"ס סי' ל"ט פתב פן דה"ה אם אמר ע"מ שאין עליה שום נדר או שום מום דהכל בכלל ע"כ א"כ דון מינה

דגם בתקנה זו אם פתב סתם קורבה פנונתם דוקא קורבה הפסולת משא"כ אם פתב פל קורבה או שום קורבה הפל בכלל מ"מ אין למידין מן הכללות לאמור דהפל בכלל היינו קורבה עד יעקב רק פל קורבה הפסולין לענין גיטין שהרי פתבו הראשונים בסדר גיטין הובא בש"ע ריש סדר גיטין שלא יהי' ביניהם שום קורבה אע"פ שאינו פסול מן הדין והוא מסדר מהר"י מרגליות ומהרי"ל אפ"ה פתבו בסדר גיטין סעי' ו' העד' לא יהיו קרובים זה לזה ולא לבעל ולא לאשה אפי' רביעי' ברביעי' או ראשון ברביעי' או שני ברביעי' או שלישי ברביעי' אפי' תרי בעל פאשתו אפי' אם נתרחק אבל במנפלים יותר לא וכו' ע"ש הרי להדיא היכא דמנפלי' יותר לא מקרי שום קורבה ה"ה בזה פנ"ל הק' יעקב: שאלה פד בראובן שיש לו בה"מ שמחזיק בו עשרה לומדים ומספיק אותם ומינו שמעון בן אחיו להיות גבאי בה"מ הנ"ל לאחר מותו להיות לו רשות לקבל לומדים ולדחות אותם רק זאת התנה עם שמעון בן אחיו אשר הלומדים ממשפחתו הן מצד אביו או מצד אמו יהי' להם הקדמה ללומדים אחרים רחוקי' אשר לא ממשפחתו המה הקרוב קרוב קודם ובאם שאינו ראוי לכהן הן לר"מ אולאחד מן המנויים תשעה לומדים אז אין להם קדימה ללומדים אחרים עכ"ל והנה נשאלתי משמעון הגבאי הלז אם א' מבני המשפחה הנ"ל נותן בתו לת"ח אם אותו הלמדן בעל בתו בכלל משפחתו הוא אשר לו הקדימה הנ"ל מפני קרובת אשתו כמו א' מבני משפחתו נגד אחרים אשר לא ממשפחה המה: תשובה הנה נדאי לא נעלם מאתי מה שעלתה בהסקמת ראשוני' ואחרונים שאין להשיב בדיני ממונות לשואל לבדו וכן קבלתי מאבותי ומבית חמי הגאונים שלא להשיב במקום שיש רב ומורה מרא דאתרי פי יש לחוש לריב ומצה ח"ו מ"מ שלא להשיב פניכם ריקם אשיב שני' ושלשה דברים מה שעלה במזלג דעתי בתחלת רעיוני להלכה ולא למעשה פלל רק לישא וליתן עמכם לפום רהיטא עפ"י הסברה ומנשפל הראשון הנה מעיקרא דדינא לא ידעין מה קמבעי' להו במ"נ אם רצון הגבאי לדחות הלומדי' ישנים בה"מ הלא רשות בידו פאשר התנה המקדש בצנוא'תו אף גם שאין זו משנת חסדי' לדחות א' מן הלומדים אשר נשא לבו אותו בחכמה להיות מתושבי בה"מ ולפנות מפל עסקיו להיות עובד ה' ושונה פרקו אדרבא שהיו מן הראוי להיות נוצר תאנו יאכל פרו וכו"ש אותן שהוקמו ע"י המקדש עצמו בלי אמתלא ראוי מ"מ פל תנאי שבממון קיים ה"ה בכה"ג היכן שקיבלם לזמן והתנה שיכול הגבאי לדחותם נדאי סמך עצמו על הצנאות של הגבאי שודאי לא ידחם על חנם רק עשה פן פדי לזכום במצנה שלא יתרשלו בעבודת ה' ולהתמיד ולומר מי אדון לנו לכהן עשה וצנה פן ובאם רצון הגבאי להניח' רק עלה על דעת הקרוב ממשפחתו שהוא מוקדם אף לדחות הישיני' דכבר היו לעולמים בלי אמתלא ראוי זה נדאי לא יעלה על דעת אדם להשיג גבול רעהו אשר בכת עמל בו ולא גרע במ"ש בח"מ סי' רל"ז והוא מתוס' דקידושין שיש שאסו' למלמד להשפיר עצמו בבית בעל הבית שיש לו מלמד אחר אם לא שהבעל הבית אומר שאינו רוצה המלמד שלו וא"כ אם אמר פן במלמד שאף שלאו פל אדם זוכה ללמוד מכ"ש בנדון פזה שישבה קבועה קבועה והמקדש ללומדים אלו ללמוד בבית מדרשו וגם לשון הצנואה לא משמע פן דשם נאמר לשון להקדים ולהקדים לא שיהי' אלא בקיימו שניהם פדמוכח בש"ס בדוכת' טובא אבל לא לדחות נפש מפני נפש ומי דחינו גברא מפני גברא רק אם יהיה מקום פנוי אזי יקדימו הקרוב קרוב קודם וזה פשוט ואינו צריך לפני' אכן

מה שעלה על דעת השואל בתשובתו שאין בכלל משפחה נושיא אשה ממשפחתו לא כן  
מחשבותי ודאי אם יש מקום א' פנוי וקנימו שניהם דהיינו קרוב מצד התולדה תולדה  
דשאר וקרוב דע"י התחנות קדושין קרוב דשאר עדיף אבל אם אין פאן רק רחוק וקרוב  
אפי' ע"י התחנות ודאי יש להקדים לקרוב ולכל דבר מקרי קרוב אפי' ע"י אשתו ופוק  
חזי מה עמ' דבר דגם לענין שמחה כל השניכים לאותו משפחה לובשי' בבגדי שבת  
בשעת שמחתם וכן הוא לענין אבילות פמבואר בי"ד סי' שע"ד דכל המתאבלין עליו  
מתאבלין עמו אפי' ע"י גורבה אשתו בהרבה מקומות וכן הוא בא"ע בסדר גיטין ונחליצה  
וכן אמרינו בעל פאשתו ואשתו כבעלה ואשתו פגופו והיינו רק סוף הדמיון מ"מ קרובי'  
דשאר מצד התולדה ודאי עדיפי' מקרובי' אלו אבל גם אלו נכללים בכלל משפחה ולא  
כדעת המלשב ראשון וכן הוא בפשוטו בערף שפחה ובערף ספוח דלכף נקרא משפחה  
ע"ש דבוקי' והתחברו' והתחנות יחד זה לזה ע"ש פדכתיב ספחני נא אל אחת וגו' וכן  
מבואר בפ"י רש"י בפ' נח למשפחותם יוצאי' מן התובה פירש"י איש ואשתו מפל זה יש  
ללמוד דכוננת הנודר אף על משפחה ע"י התחנות רק הקרובים דשאר מצד התולדה  
עדיפים וקודמים וזה נדחה ג"כ הרא"י שמיביא המשיב הראשון מהא דלא משני בש"ס  
דב"ב דפריף ומשפחת אם אינו קרויה משפחה והא פתב ויהי נער מבית לחם יהוד'  
ממשפחת יהודא והוא לוי אלמא מלוי אתא ממשפחת יהודא אלמא מיהודא אתא אלא  
לאו אפנה מלוי אמו מיהוד' ש"מ משפחת אם וכו' עכ"ל ולענ"ד לק"מ משום דאפשר  
לתרץ עדיף מינ' שניה' בקרובה דגופו חדא מצד אב וחדא מצד אם גם בלא"ה דליכא  
אח' רק רחוק ונדשי' מקרוב באו דעת הנודר דגם הגבאי יקדימו להקרוב ע"י התחנות  
פינון שהגבאי פן אחיו א"כ הם קרובי' עמו ג"כ וכו' ומבואר אל תתעלם להקדימו  
לנקרי הבא מחדש ובנ"ד דאינו ג"כ דהנודר עצמו הושיב להב"ה קרובי' ע"י התחנות  
ש"מ דבהכי ניתא לי' להקדימו לנקרי פנ"ל הק' יעקב: שאלה פה אנשי ק"ק חב"ד ש'לחו  
לכאן שליח אחד והביא רשימ' שלפני איזו שנים נדרו ונדבו איזה יחיד סגולה ליתן להם  
לשנה איזה סף מסוים פאשר באמת פרעו קצתם על איזה שנים וקצתם מתו וביקש  
המשולח שיפרעו היתומי' עד מות אביה' גם אשר עודנו בחיים פרעו בכל שנה ושנה  
לעבר ולהבא והנתבעים טוענין שאין להם ידיעה שנדרו פן מכאן ולהבא רק על אותן  
שנים שנדרו שלמו והפנקס שכתבו נדבותם בכתיבת ידם אינו פה אתו ועוד נשאלתי  
פושעי ישראל שנדר קונדם שנעשה פושעי אי רשאי לקבל ממנו הצדקה אחר שנעשה  
פושעי ישראל: תשובה מה דסיים אפתח לא ידעתי מה קמסתפק לה הלא הדין מבואר  
לפנינו בי"ד סי' רנ"ה בהגהות רמ"א ובד"מ שם הוציא דין זה מתוס' דב"ב דף ח' ע"א  
ד"ה יתיב רב יוסף וכו' דמדמה נדר דבר לבה"כ לקרפן דאין מקבלין מפושעי ישראל  
ע"ש ואולי לכף נסתפק לה לפי שהש"כ שם ס"ק ה' פתב בשם תשובת מבי"ט ח"ב סי'  
רי"ד דף ק' ע"ד וז"ל נראה שמקבלין מהן אע"ג דכתב אדם פי יקריב מכם בכם חלקתי  
היינו דוקא בקרפן ונדמי ליה אבל בהקדש לעניים או לבה"כ מקבלין מפושעי ישראל  
ע"ש עכ"ל הש"כ אבל ראיתי בגוף תשובת מבי"ט עצמי וראיתי שתשובתו בזה הוא  
פהלכת' דלא מטעם וראי' פלל ואין דבריו פדאי לדחות דברי רמ"א שמה בנוים על יסוד  
דברי התוס' דשונוים הם בזה וכן מסתבר דהא אפי' נדרים ונדבות שמקבילם מהם פדאי'  
פ"ק דחולין מכם בכם חלקתי אפ"ה אין מקבלין מפושעי ישראל קרבנות וכ"פ הרמב"ם

פ"ג מה' מעשה קרבנות וא"כ דון מינה ק"ו לצדקה דאין מקבלין מהן אלא במקום שלום מלכות התירו כדאי' בי"ד סי' רנ"ד פשיטא שאין מקבלין מפושעי ישראל ותמה אני על הש"כ שהעצתו כלל דברי המבי"ט בזה שהוא נגד הלכה גם אין מקום לבעל דין לחלק ולומר דהיכי שגדר קודם שנעשה פושעי ישראל מקבלין ממנו אף אחר שנעשה פושעי ישראל זה אינו חדא דלשון הש"ס וכל הפוסקי' דנקטו הלשון אין מקבלין מהן משמע דהכל תלוי בשעת הקבלה וכן מוכח להדי' בש"ס דחולין דף ה' ע"א דמקשה הא גופא קשי' אמרת אין מקבלין והדר תני מקבלין מפושעי ישראל ומדחיק הש"ס לחלק בכמה גונוני ואם אית' דיש לחלק בין היכא שגדר מקודם או גדר אח"כ הני לחלק בן ול"ק כלל קוש'י הגמ' אלא נדאי דאין לחלק פי הכל תלוי בשעת הקבלה אף שגדר מקודם וכן משמע מש"ס דסנהדרין דף מ"ז ע"א גבי אכל חלב ואח"כ נעשה פושעי אע"פ שהפריש הקרבן מקודם אין מקבלין ממנו אח"כ וכן מבוא' ברמב"ם פ"ג מה' שגגות דנדריים ונדבות שונים בזה לענין חטאת ע"ש וע"ד אנשי ק"ק חברון הנה נדאי מירושלים פשוט שאין להוציא מידיהם פי טוענין לירוש' אלו ה' אביהן חי ה' טוען ברי שלא התנדב רק אלו שנים שפבר שילח וכמבוא' בי"ד סי' רנ"ט ובט"ז שם ס"ק ח' ע"ש ובש"כ שם ס"ק י"ד והארי' שם דבכל ענין אמרינו שאין מוציאין מיד מוחזק וכ"כ בתשובת פרח מט' אהרן ח"א סי' קכ"א אכן אם הנודר עצמו מסופק אי' נדר מבוא' במנחות פ"ג משנה ד' פרשתי ואינו יודע מה פרשתי הוא צרי' להביא עד שיאמר לא לך נתפוננתי וכ"פ בש"ע י"ד סי' ת"ח סעי' ג' אבל באמת יש לדחות פי אין ראי' משם דהתם נדר בעל פה והני לי' למידע כמה נדר וכיון שלא ידע ראוי להחמיר על עצמו משא"כ כאן שגדר וכתב בפנקס שלהם עליה' מוטל להביא הפנקס שלהם כדי לברר מתוך כתביהם אי' פוננת דבריהם וכל זמן שלא הבי' הפנקס הוי כאינו יודע אם חייב לה' מ"מ לצאת ידי שמים ראוי לפשר הדבר כנ"ל הק' יעקב: שאלה פו אשר נשלח מווינא לגיסי הגאון המפורסם מהר"ד אופנהיים נר"ו ע"ד ס"ת שהי' פתובה על קלף צבי ויש לו גליונות למעלה ולמטה יותר מפשיעור עד שמרוב כובדו א"א להגבי' אותה אי מותר לחתוך העודף על השיעור או לא ונשאל נשאלתי גם אני לחוות דעתי בזה: תשובה אף דשאלה זו נפתח בגדולים ומה אדע אשר לא ידע המה ולכאור' אין שאלה זו צרי' לפנים ואשיב בקצרה הרי מבוא' שאלה כזו בתשובת משאת בנימן שאלה ק' שפסק להדי' דגליון העודף ודף על השיעור הצרי' לס"ת לא די שאין מצילין אותו מפני הדליקה אלא שאין בו שום קדושה אף כאשר ירדתי אל עומק העיון וראיתי מקור הדין של המ"ב וראיותיו ראיתי שאין דבריו מוכרחים כלל ואינם ברורים לע"ד ובמה דסי'י' אפתח שכתב וז"ל אבל הגליון העודף על השיעור אפי' בס"ת לא קדוש וכו' והכי אי' נמי במתני' פ"ג דידים ר' יהודא אומר שבסוף אינו מטמא עד שיעשה לו עמוד ופי' הרמב"ם וז"ל ור"י פי אשר ישאר בסוף כל זמן שלא יעשה עמוד שיגלול עליו הספר ותכלל אותו קדושת הספר עדיין הוא חול לפי שאפשר שיחתוך מה שישאר בלא כתיבה עכ"ל הרי לה להדי' שאפי' בס"ת לא קדוש כל הגליון שבסופו כל זמן שלא יעשה עמוד ויגלל עליו עכ"ל תשוב' מ"ב ותמה תמה אקרא על ראי' זו חדא דהרמב"ם פי' פן לדעת רבי יהודא ולי' הלכת' כר"י רק הלכה פתחים וכמו שפסק הרמב"ם גופא להדי' פ"ט מה' אבות הטומאה זאת נעזר אחרת אפי' לר"י עצמו ג"כ יש לחלק פי עד כאן לא קאמר ר"י שמוותר לחתוך

הגליון כל זמן שלא נגלל הס"ת היינו כל זמן שלא תיקן פתיקונו פהלקתו וקרא בו דיוכל לומר דאדעת' דהכי הניח גליון מדובק בו להגלל על העמוד והנותר יחתנה והני פהתנה עליה מתחלה פן משא"כ אם הס"ת כבר תיקנו על העמודים וקרא בו כמה שני' ודעתו הי' להניח פה וכל המחובר לטהור טהור ולקדש קודש ובקדושת' היא עומדת גם ראי' ראשונה ש'הבי' שם וז"ל והכי משמע בפ' כל פתבי דאמרינו התם אבעי' להו הגליונים של ס"ת מצילין אותו מפני הדליקה או אין מצילין ובעי' למיפשט ליה מהא דתנן' ס"ת שנמחק אם יש בו ללקט פ"ה אותיות כגון ניהי בנסוע הארון מצילין ואם לאו אין מצילין ואמאי תיפק לי' משום גליון דידיה ומשני מקום הפכת לא קמבעי לי' דאזלא הפכת אזלא קדושתיה פי קמבעי' לי' שלמעלה ושלמטה שבין פרשה לפרשה ובין דף לד' שבתחל' הספר ולבסוף הספר ומדלא קאמ' פי בגליונים של ס"ת סתמא וקאמ' שלמעלה ושלמטה וכו' ש"מ דלא קמבעי' אלא בגליון שלמעלה ושלמטה' שצריף לס"ת אבל הגליון העודף על השיעור הצריף לס"ת פשוט לי' דאין מצילין וכו' משמע נמי דוקא הגליון שלמעלה ושלמטה הוא מטמא את הידים.

מפני שהוא שימוש לס"ת ולא הגליון שא"צ לס"ת דאל"כ ה"ל למתני סתמא הגליונים של ס"ת מטמא את הידי' וכן פי' רבינו שמשון ז"ל דבהכי גליונים הצריכין לס"ת מיידי מתני' וכפי השיעור דאמרינו בפ' הקומץ רבה הרי מוכח שפיר שאפי' הגליון של ס"ת לא קדוש רק שיעור הגליון שצריף לס"ת אבל מגליון העודף אפילו בס"ת לא קדוש עכ"ל ובאמת מכל זה אין פאן ראיה מוכרחת כלל דהא דמדייק מדקאמר הש"ס בפ' כל פתבי ובפ"ג דידים הגליונות שלמעלה ושלמטה ולא קתני סתמ' הגליונים אינו מדויק כלל דהא דנקט מלמעלה והלמטה היינו לומר שהם מחוברים עדיין לס"ת משא"כ כשאינו מחוברים בם ונחתכו משם וכ"כ התי"ט להדני' בפ"ג דידים משנה ד' אלא נ"ל דה"ק שיעדיין הם מלמעלה ולמטה ולאפוקי כשאינו מחוברים כדמשמע התם בשבת גם מדברי רבינו שמשון אין ראיה רק פשיטא דמילתא נקט אגב אורחא כמה שיעור הגליון וא"כ פיון שראיות של המ"ב אינם מוכרחים כלל א"כ מה שבקש לדחות שם דברי הסמ"ג לאונו' סימן ג' שפסק להדיא שאם כתב שם על היריעה בס"ת או בתפילין אפילו בטעות שכל היריעה קדושה ודקדק פן מלשון הלכות גדולות וכתב המ"ב שם בתשובה וז"ל מ"מ נראה דלא שבקינן כל הסוגיא דפ' כל פתבי והמשניות דמס' ידים מקמי דברי הסמ"ג דייחידאי הוא עכ"ל ולפמ"ש איפכא מסתברא דאין לדחות דברי הסמ"ג וה"ג בהני מקלי דכדי פי דברי הסמ"ג הם מוסקמים מכל הפוסקים ואין סתירה כלל לדבריו מסוגיית אלו ואדרבא מדנקט הש"ס סתמא הגליונים בלי שיעור משמע דאפי' יותר מכשיעור יש בו משום קדושה וגדול' מצאתי ראיתי שדברי הסמ"ג שהוציא פן מדברי בעל ה"ג הוא מבואר להדיא בש"ס דעירכין דף ו' ע"א דגרסינן שם מיתבי נכרי שהתנדב קורה ושם כתב עליו בודקין אותו אם אמר בדת' ישראל הפרשתי יגוד וישתמש במותר ואם לאו טעונה גניזה והטעם דחיישינן שמא לבו לשמים טעמא דשם כתב עליו הוא דבעי גניזה הא אין שם כתב לא בעי גניזה ומתרח' הש"ס ה"ה אע"ג דאין שם כתב עליו נמי בעי גניזה והא קי"ל אע"ג דשם כתב עליו יגוד וישתמש במותר דשם שלא במקומו לא קדוש פירש"י שם וז"ל שם שלא במקומו אינו קדוש פלומר אינו קדוש אלא מקום השם לישינא אחריןא שם שלא במקומו כגון ע"ג קורת וכלים לא קדוש דלא הוי מקומו אלא

על הננייר וקלף עכ"ל הש"ס ופירש"י הרי דהן הן דברי הסמ"ג וה"ג וכ"כ שם באגודה פ"ג דעירכין ע"ש וכל זה נעלם מבעל מ"ב גם יש קצת עוד ראיה לזה מדמקשה הש"ס פ' פל פתבי דף קי"ו ע"א ת"ש הגליונים וספרי צדוקים וכו' מאי לאו גליונים דס"ת ומשני הש"ס לא גליונים דספרי צדוקים עד דמשני דה"ק וספרי צדוקים הרי הם פגליונים פירש"י קלפים חלקים שלא נכתב בהם מעולם ואם איתא דאיפא לחלק פגליונים גופא הצריכין לס"ת או לא אמאי נניד התרצן מדברי המקשן הל"ל ספרי צדוקי ה"ל פגליונים שהם יותר מפשיעור בס"ת אלא ודאי דאין לחלק כלל והכל נכלל בכלל גליונים פי כל המחנפר לקדושה הוא קדוש פמוהו גם מצאתי ראיתי בתשובת מהר"ם מפ"דו סימן פ"ד שפסוק כה"ג לאסור אף שכתב שם ראי' מפ"ק דב"ב ובאמת אין ראיתם מוכרחת מ"מ הדין נ"ל ברור וגם הרב בש"ע סימן ר"ץ מביא דברי מהר"ם מפ"דו לפסק הלכה וגדולה מזו מצאתי ראיתי בתשובת מהרי"ט חלק ב' חלק י"ד סימן ד' שרוצה לפסוק אפי' גן הפתוח לבה"כ יש בו קדושה אם לא שיש איזה הפסק ביניהם פיון שהוא פתוח לקדש כקדש דמי מכ"ש בנדון דידן שהגליון מחנפר לקדש גם בתשובת מהר"ם מרוטנבורג בסוף הספר פתב חרם שלא לקצץ הגליון הספר ביניהם אפילו כדי לכתוב עליו עכ"ל כלל יוצא מדברינו אלא דגליון הספרים אע"פ שא"צ לס"ת יש בו קדושה גמורה אסורה לחתוך אותה דלא כמו שעלה על דעת המ"ב פי דבריו מןפרכין שם שנכתב במקומו כל המחנפר לאותו יריעה מקרי גליון וטעון גניזה פדעת הסמ"ג וה"ג באגודה אף היכי שנכתב השם בטעות ביריעה שלדע' הסמ"ג כל היריעה טעון גניזה שמעתי שלא נהגו הסופרים אלא פדעת המ"ב ואפשר דסבירא להו דהוי כנכתב שלא במקומו פיון שנכתב בטעותו פיון שפכר נהגו פן הסופרים הוי פהיתנו מתחלה משא"כ בנכתב הס"ת פהוגן אף שהגליון שאין בו צורך הוא בכלל קדושה ואין לחתוך אותו כלל ואי משום פכידו שאין יוכל להגביה מה בכך משום זה אין לבטל קדושת ס"ת משא שקשה לא' נח לשנים או לשלשה וחלילה להקל בשביל זה בקדושת ס"ת פנ"ל הק' יעקב: שאלה פז בס"ת פ' האזינו בפסוק יזכחו לשדים לא אלה שנכתב אלוה מלא ו' וצריך להיות חסר פיצד יתקנו: תשובה הנה בספרי ש"י חלק ב' סימן צ"א עלה על דעתי לפום ריהט' שזה השם הוא חול וא"כ בקל יוכל לתקנו אבל באמ' טעיתי בזה חקרת אצל הבקיאין סופרין מןמחין שהוא שם של קודש וכבר מבואר דומה לזה בשו"ת מ"ב ס"ס נ"ז שכתב ונ"ל נשאלתי מבני הרב מהר"י שנמצא בפסוק ויטוש אלוה שצריך להיות מלא ונמצא חסר והשבתי לו בזה"ל דעתי שא"צ שום תיקון פי פעמים נכתב מלא פעמים נכתב חסר אפילו במקום שנכתב מלא אינו מוכרח להיות כך וכמה פעמי' בא לידי ועשיתי פן לכן א"צ שום תיקון עכ"ל והט"ז סי' רע"ו ס"ק ז' השיג עליו וכתב ונ"ל ותמוה דמה בכך שפעמים מלא הוא פיון דכך הוא בספרים שלנו מלא פני"ו קפידא יש בדבר ואין פאן תיקון לתלות הני"ו פיון דמגוף השם הוא במקום הזה ויש ג"כ לקדש השם הזה.

ולכתוב אחר נ"ל עכ"ל הט"ז ובאמת נ"ל עיקר כמ"ב והשגת הט"ז אינו השגה כלל דאף שלפי קבלתינו וספרי אחרונים יודעים אנו חסירות ויתרות מ"מ מקרי שאין אנו יודעין ובקיאין שפיר עפ"י הלכה למשה מסיני איזה יתירה חסר או יתיר שהרי אפילו חכמי התלמוד אמרו שאין אנו בקיאין בחסירות ויתרות פדאיתא בקידושין דף ל' ע"א דאנו לא בקיאין בחסירות ויתרות אפילו בימי יוסף ומה"ט קי"ל בש"ע סימ' קמ"ג דאין



להוציא אחרת משום חסירות ויתירות יהי איזה שיהי' אע"ג דתיקוניה סופרים לפנינו ומפרשים איזה חסיר או יתיר אפ"ה אין אנו סומכין הסופרים בזה ומה"ט פסקתי ג"כ בס"ת שמצאו טעות בפ' ויקרא סוף הפ' ונתמקשתי יוסף עליו חסר יו"ד דתמקשתי בין תי"ו לתי"ו דאין להוציא אחרת כפי הכלל שבדינו שא"א בקיאים בחסר ויתיר ודלא כשער אפרים סימן פ"ב ומביא ראיה לדבריו מדאמרנו במרובה דף ס"ה והתורה אמרה תמישת הרבה עכ"ל ובאמת אין זה ראיה דגם בימי אמוראים לא הי' בקיאים שפיר בחסירות ויתירות וגם דלמא הקרא קדריש בש"ס שם ולא הכתיב לכן נ"ל עיקר הפסק בעל תשובת מ"ב שפ"ל כה"ג אין צריך שום תיקון והמתקנו הוא מקלל וכן בתבנת אלהינו חסד יו"ד ג"כ א"צ תיקון פי הוא בכלל חסירות ויתירות ודלא בתשובת מ"ב ומהר"מ מלובלין בזה פי לתלות היו"ד הוי פתולה מקצת השם ולקדור השם אין אנו נוהגין כמ"ש בספרי ש"י ח"א סי' פ"א וח"ב סימן פ"ח ובזה שב ואל תעשה עדיף פי אין לזוז מפסק רמ"א דא"א בקיאים בחסירות ויתירות וגדולה מזו מצינו שפסק בתשובת חכם צבי סי' נ"ד דחסירות ויתירות שאינו ניכר במבטא אע"פ שהם שרשיות אין להוציא אחרות אבל טעות אחר כגון הי"א במקו' א' תוף אמצע תיבה אע"פ שאינו ניכר במבטא פנין שהוא טעות גמור ובקיאן אנו בזה רק בחסירות ויתירות אין אנו בקיאים כלל כנ"ל: הק' יעקב: שאלה פח ס"ת שנמצא בה בפ' וישלח וירא אלהים אל יעקב שהוא פ' פתוח' ועשה אותה סתומה דהיינו שכתב תיבת וירא סוף השיטה ותיבה אלהים תחלת השיטה מה תקנתו תו שאל על ספר אפטרות' שכתב השם בטעות אי מותר לקדור אותו עוד שאל בשעת החיפוש מצאו יריעה שנקרע מקום התפר ברובו ונשאר בו קצת תפירות אי מותר לקרות בו וארבע לא ידעתי שד' של אלהיה הגג של מעלה נמשך לרחבו ונראה כמו ד' פיצד יתקן אותו: תשובה אשיב על ראשון ראשון ע"ד תיקון ס"ת בפ' פתוחה זו שנעשה סתומה כבר נהגו הסופרים לתקנו כמבואר בלשון הש"ע סימן ער"ה אף בנדון זה הדבר קשה לתקנו שאם מחק תיבת וירא ויתלו אותו בינו שימשי על תיבת אלהים יבא לידי נגיעה בלמ"ד של אלהים וגם נראה פשיטה בפני עצמו והוי כשני פתוחות וגם לכתוב פל התיבה בין ריוח שבין דף לדף זה נדאי אין לעשות כמבואר בי"ד סימן רע"ו ונ"ל שאין לו תקנה אלא באופן זה שיכתוב שני אותיות דהיינו וי"ו ויו"ד דוירא חוץ לשיטה בין ריוח שבין דף לדף והרי"ש והאלף יתלה למעלה ותו לא הוי תיקון גמור וקצת דומה לנדון זה מבואר בתשובת שער אפרים סימן פ' ע"ש בהגהות בנו וע"ד טעות שבשם של ספר אפטרות' נ"ל דמותר לקדור דהרי אפילו בס"ת עצמו יש מקילין לעשות כן לכתחילה אלא שלא נהגו כן כמ"ש בתשובה דלעיל היינו דוקא בס"ת משום גנאי וקדושת ס"ת שאין לעשות נקבי' ביריעה משא"כ ספר אפטרות' אין בה קדושה כ"כ שלא ניתן לכתוב וכדאיתא בגיטין והוי כנכתב השם על הפלי שקוצצו וגונזו וכבר הארכתי בזה בתשובתי חלק א' סימן פ"א בדין קודר אנפרת יע"ש ושאני ספר אפטרות' שאינו ניכר שקדורו השם דדוקא בס"ת מדקדקים שלא ליקח יריעות נקובי' משא"כ באפטרות' אולי היה היריעה נקוב' תחלה ואינו ניכר שקדורו השם לכך אין קפידא בזה וע"ד הס"ת שגללו ונמצא שנקרע רוב התפירות מבואר הוא בסי' רעה סעי' ג' בש"ע דמכשיר נקרע רובו אם הוא מחובר בחמש ושש תפירות של קיימא ע"ש ומקור הדין הוא מת"ה סי' נו"ן ובאמת המעיין שם יראה שהוא עצמו אינו מחליט הדבר למעשה רק שכתב קצת ראי' ע"ש

והט"ז שם סי' רע"ח ס"ק ב' השיג עליו ועל ראיותיו ועיין בנה"כ שפסקה קצת על הט"ז וגם בתשובתי ח"א סי' ל"ה פתבתי דדבר המחובר במקצת הוי חבור ומקרי שלם מ"מ אפ"ש דבס"ת דבעינן ספר אחד כל שנקרע היריעה רובו הוי פכולו ואין זה אלי ואנוהו ונהרי אפי' במגלה אמרו בפ' ב' דף י"ט ע"א אם אינו נתפר פדינו בשלש תפירות משולשין דפסולה וכ"ש בס"ת אם נקרע רובו ממילא נקרעת יותר ע"י שגוללין אותו ומהדקין על העמוד ומהא דחסרה יריעה אין ראי' כלל דהתם אינו ניכר לעין כל החסרון כמו פאן גם הוא דבר שאפ"ש לתקן בקל לכן נ"ל פשוט כל שיש ס"ת אחרת שלימה אין לקרות בו עד שיתקן אותה כנ"ל וע"ד הכ' של אליהו עיין בתשובת ר"י לבית לוי סי' פ"א שפארף בזה ומסיק להלכה דימחוק הגג ויחזור לכתוב אותו פדינו אע"ג דנטפל לשם מ"מ פיון שאין שילה צורת כ' פשוטה אינו מקדש את שאינו ראוי לו וכה"ג פסק רמ"ה בהג"ה בס"ד סי' רע"ו סעי' י"א וע"ש אבל עיקר נ"ל מה"ט למחוק גם הרגל דאם לא פו הוי פחוק תונכת כמו שפסיק הט"ז בס"ס רע"ג ע"ש המ"א פתב בא"ח סי' ל"ב ס"ק כ"ו ונ"ל שאם יוכל למשוך הרגל שיהי' בפליים כמו הגג שפיר דמי עכ"ל וכן נ"ל הק' יעקב: שאלה פט אחד מבני פפרים שדר בבית עם עפוי"ם בשותפו' ואין בו חשש ספנה אם חייב במזוזה פיצד ינהג עצמו תשובה הנה לפום ריהטא הי' נראה לכאורה דכל חשש ספנה דחייב במזוזה אף דלא נעלם מאתי מה שסתם ופסק רמ"א בש"ע סי' רפ"ו סעי' א' בהג"ה ונ"ל דוק' פשבית השותפות ישראל אבל בית ישראל ועפוי"ם פטורין מן המזוזה וכן חצירות ועיירות שמקצת עפוי"ם דרים פטורין מן המזוזה והוא מחידושי אגדה פ"ק דיומא ומרדכי ספ"ק דע"ז ובהגהות פרק ראשית הגז אף הב"י בספר ב"ד הבית פתב ונ"ל ה' דקאמר בפ' ראשית הגז אלא ביתה ל"ל פתב הרשב"א וא"ת אמאי לא אמרינן ביתה למעוטי שותפות בעפוי"ם כמו דאמרינן בכל הגי דלעיל נ"ל משום דמזוזה חובת הדר הוא לשמירה עשויה ואפי' בשותפות דעפוי"ם ישראל הדר בו צריף שמירה עכ"ל ב"ה בשם הרשב"א ומ"מ סתם רמ"א פהמרדכי משום דחושש לחשש ספנה כמו דאמרינן בהגי אבילי דמחוזא שפטורין משום ספנה שיאמר העפוי"ם פשפים הוא עושה לי וחסירי ספנת' מאיסורי כ"כ הש"כ בסי' רפ"ו ס"ק ו' שטעם זה הוא עיקר ולא פלבוש ע"ש וא"כ לכאוי"ל היכא דליכא חשש ספנה חייב במזוזה גם התוס' בחולין ריש דף קל"ז ע"א הניח קושית של הרשב"א בצ"ע נראה ג"כ דחייב במזוזה שותפת עפוי"ם ול"נ דמעיקר' אין פאן אפי' קצת תימא כלל דמש"ה ממעטין שותפת עפוי"ם דהא פתב שני פעמי' מזוזות ביתה אלו פתב חד קרא היינו ממעטין המסתבר דהיינו שותפת עפוי"ם דפטו' ועכשיו דכתב שני פעמים היינו ממעטין אף שותפת ישראל רק למען ירבו מיכ' מתרבה שותפ' ישראל וביתה בא לילמו' ביאתה וביתה אחרת אתי למעט שותפת עפוי"ם דפטו' נמצא זכינו לדין דשותפ' עפוי"ם מדינא פטו' ולא יחמיר לעשות מזוזה משום חשש ספנה ואפ"ש דלא פליג חכמים אפילו דליכ' חשש ספנה מ"מ דוק' אם דר עם העפוי"ם בשותפו' אבל אם יש לישראל חדר מיוחד כגון שנותן לעפוי"ם איזה שכירות בשביל חדר מיוחד זה או שנותן ג"כ חדר מיוחד לעפוי"ם אחר דהוי פשכרו ודאי מחייב במזוזה פי שכירות ליומא מכר הוא ואין פאן חשש ספנה פיון שהוא בחדרו המיוחד לו ועוד דפטור אמרינן מ"מ אם מחמיר על עצמו ואין פאן חשש ספנה יכול להחמיר בחדרו המיוחד לו רק שלא יברך פשקבעו אם לא ע"י שכירות ולא אמרינן בכה"ג דפטור מן

הדבר ועשהו נקרא הדיוט פיון שעושה משום שמירה גם נקבעת תוך הבית ואינו ניפר שהוא עשהו פנ"ל הק' יעקב: שאלה צ פושעי ישראל שחוזר בתשובה לנהוג דת ישראל והמנהג לגלח כל שערו ממנו אם מותר לגלחו בתער או לא: תשובה לא ידעתי איך עלה על דעתך לעבור במזיד על לאו דהשחתה ובל תקיף ולכאורה דין גלות זה נלמד מדין גר כמבואר בטור י"ד סימן רס"ח שטעון טבילה הוגנת בלא תציצה וגניזו למזיה ושקל טופריה דידו ודרגליה וכדסליק מברך והוא מלשון הרי"ף פר"א דמילה ולא הוזהר כלל שיעבור בתער ואף אם רצונו לומר דבגוי מותר להעביר בתער פיון שעושה קודם טבילה כדי שלא יהא בו דבר חוצץ וקודם טבילה הוא בגיותו עדיין שאינו מצוה על לאו זה כמבואר בטור וב"י דאינו גר עד שיטבול ולכך אמרינו טבל ועלה מברך פי קודם טבילה אפתי גברא לא חזי כמבואר שם אבל זה שהוא בכלל ישראל אע"פ שחטא ישראל ובא לחזור בתשובה מהיכי תיתי להעביר על לאו דהשחתה והקפה דהוי מצוה הפאה בעבירה ואולי משום זה עלה פן על דעת מכ"ת לפי שראה בת"ה סימן פ"ו הא דבעי גילוח נלמד מלויים קודם שנכנסו בקדושה היו מגלחין אותם ובלויים צריכין גלות דוקא בתער ממש כדאייתא בגזיר דף מ"ם ונגעים פ' בתרא אפי' כעין תער לא מהני אכן באמת אין ראיה משם דהתם גזירות הכתוב הוא וגם בלויים עצמן הוא רק מצוה לפי שעה ולא לדורות כמ"ש הרמב"ם והרע"ב ובדיעבד אם לא גילח אינו מעפב בלויים כמ"ש הש"כ בי"ד סימן רס"ח ס"ק ז' וגילוח שערו וצפרנו הוא רק להראות שינוי מעשיו ודאי אין לעשות פן בתער וכן משמע בט"ז בא"ח סימן תקל"א ס"ק ז' דהוא רק על צד המנהג פנ"ל הק' יעקב: שאלה צא מה שבקשת מאתי לפרש לה לשון הש"כ בהל' חלה סי' שכ"ד ס"ק ב' שכתב וז"ל מ"ג ביצים וחומש ביצה כמנין חלה ולרמז חומש יש ה' בסוף תיבת חלה שהרי א"א לכתוב ה' כמנין מ"ג אלא בתיבת חלה שהרי מיד כשתקח בידך מנין ה' ישאר בידך ל"ח ונהרי חלה עכ"ל ודבריו אין לי שחר: תשובה בדבר זה כבר תמהו רבים וכן שלימים לפרש דברי הש"כ בזה והעלה חרס בידם ובדאי יש איזה חסרון הנפר בדבריו ולהוציא חלק א"א ונלע"ד דרך צריך להיות פוננת הש"כ פי מצאתי בש"כ על התורה סוף פ' שלח לה וכן הוא בבעל הטורים וז"ל חלה ה' מתנייגת לרמז לחומש ביצה עכ"ל וא"כ י"ל דגם הש"כ על י"ד אף שהוא מחבר אחר להא מילתא בר מזליה ויש חסרון קצת בדבריו וכצ"ל יש תגין על ה' בסוף תיבת חלה לרמז על חומש ביצה אף ע"ז קשה דלמה צריכין לתניג על הי"א תפוק ליה שהיא עצמו מרמז על חומש ע"ז מתרץ שתיבת ה' צריך לרמז על שיעור מ"ג שבלא הי"א רק ל"ח וק"ל אף שזו קצת דחוק להגיה דבריו מ"מ איהו דחיק ומוקי נפשה נ"ל הק' יעקב: שאלה צב פהו אחד שמת לו בנו ושבק חיים לכל חי ועדיין המת בבית ואשתו המליטה מקודם בן זכר והמילה הוא בו ביום אי שרי להחזיר התינוק מבה"כ שפול בתוכו לבית היולדת בעוד שמת בבית או לא: תשובה הנה לכאורה נראה דאסור דהוי מטמא התינוק בידים וכדאי' ביבמות דף קי"ד ע"א דמקשה הש"ס על הא דאמרינו קטן אוכל גבילות אין ב"ד מצווה להפרישו מהא דאמור ואמרת להזהיר הגדולים על הקטנים ומתוך הש"ס לטמא בידים קאמר הרי דלמסקנא אסור לטמא בידים וכן פסק הרמב"ם פ"ג מהל' אבל דין י"ב ס"ל פהו קטן הגדולים מוזהרים שלא לטמאותו ואם בא לטמא מעצמו אין ב"ד מצווין עליו להפרישו אבל אביו צריך לחנכו בקדושה עכ"ל ממשמעות לשונו מבואר דמיירי אפי' בקטן שהגיע

לחִינוּף וּלפ"ז אֶפְשָׁר לומר בְּלא הַגִּיעַ לְחִינוּף אֶפִּילוּ לטֵמא בְּיָדִים שְׂרִי אִיבְרָא דְהוּא נִגְדַּ  
מִשְׁמַעוֹת דִּיבְמוֹת שְׁם דָּאָם אִיתָא דִּישׁ לְחַלְק כה"ג אַמְאִי לֹא מְתַרְץ הַש"ס פֶּן עַל הַאי  
קוֹשְׁיָא שְׁמַקְשָׁה מְאֹמֵר וְאַמְרַת ה"ל לְתַרְץ דִּישׁ חִילּוּק בֵּין הַגִּיעַ לְחִינוּף אוּ לֹא אֶלָּא וְדַאי  
דְּאִין חִילּוּק פְּלִל בְּזָה וְאַפִּי בְּלא הַגִּיעַ לְחִינוּף אִין לטֵמא בְּיָד אַבְל לְהַפְרִישׁוּ אִין מְצֻוּן  
אפִי הַגִּיעַ לְחִינוּף אַבְל דַּעַת הַתּוֹס' בַּפ' כָּל פְּתָבֵי דָף קכ"א אִינוּ פֶּן דְּכַתְבוּ דְהָא דְאַמְרִינּוּ  
קִטָּן אוּכְל גְּבִילוֹת אִין ב"ד מְצֻוּן לְהַפְרִישׁוּ מִיָּבֵי דְוָקָא בְּלא הַגִּיעַ לְחִינוּף וְעֵינּוּ בַב"י  
בא"ח סִימָן שַׁמ"ג מ"ש הַרְשָׁב"א לְחַלְק בְּזָה ע"ש וְהַטִּי"ד שַׁע"ג הִבִּיא דַּעַת הַרְמַב"ם  
הַנ"ל וְהַשִּׁיג עָלָיו וְכַתֵּב וַז"ל וַנ"ל שְׁצָרִיכִין לְהַפְרִישׁוּ וְכֵן מִשְׁמַע הַלְשׁוֹן שְׁדָרְשׁוּ אַמְרֵךְ  
וְאַמְרַת שְׁצָרִיכִין לְהַזְהִירָם לטֵמְאוֹתוֹ עַכ"ל הַטּוֹר וְהִבִּיא שְׁם בא"ח סִימָן שַׁמ"ג מְתַמִּיהַ  
עַל הַטּוֹר שְׁהָרִי דְבָרֵי הַרְמַב"ם הֵם לְקוֹחִים מְסוּגֵיָא דְש"ס דִּיבְמוֹת ע"ש שְׁמַדְחִיק לְתַרְץ  
דַּעַת הַטּוֹר גַּם הַט"ז שְׁם מְדַחִיק לְחַלְק וְל"נ עֵיקָר כַּמ"ש הַב"ח בְּסִימָן שַׁמ"ג שְׁם וְכ"כ  
בְּלָחֵם מְשֻׁנָּה שְׁם פ"ג אַבְל דַּעַת הַטּוֹר לְפִי מַה דְּמַסִּיק בְּש"ס שְׁם דְּקָאָר וְצָרִיכָא וְכו'  
דַּאי אֲשַׁמְעִינּוּ גַבֵּי פְהֵנִי מְשׁוּם דְּרַבֵּי בּוּ מְצֻוֹת יְתִירוֹת א"כ לְמַסְקָנָא אִין אָנוּ צָרִיכִין  
לְהוֹצִיא הַקָּרָא מִמִּשְׁמַעוֹתוֹ וְאַמְרִינּוּ דְבַטְמָאוּ פְהֵנִי שְׁאֲנִי פִינּוּ דְרַבֵּי בְּהֵן מְצֻוֹת יְתִירוֹת  
מְצֻוּן לְהַפְרִישׁוּ וְא"כ לַדַּעַת הַטּוֹר וְהַתּוֹסֵף דְּמִיָּבֵי אֶפִּילוּ בְּלא הַגִּיעַ לְחִינוּף וְכ"כ רַמ"א  
בא"ח סִימָן שַׁמ"ג לַפ"ז אַף בְּיָלֵד קִטָּן מְצֻוּן לְהַפְרִישׁוּ וְכַמִּשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן סְתִימַת הַש"ס  
דִּיבְמוֹת דְּאִין לְחַלְק בֵּין הַגִּיעַ לְחִינוּף אוּ לֹא מ"מ לְדִינָא נ"ל דָּאָם לֹא הַגִּיעַ לְחִינוּף לְפִי  
הַסְפַּמַת אַחֲרוֹנִים ה"ה הַמ"א בא"ח ס' שַׁמ"ג וּבְסִפֵּר בֵּית הַלֵּל בִּי"ד ס' שַׁע"א בַּהַג"ה  
לְבֵן הַמַּחְבֵּר אִם אִינוּ מְפָרִישׁוּ לֹא הַפְסִיד וְכַדַּעַת הַרְמַב"ם אַבְל וְדַאי לטֵמא בְּיָדִים וְדַאי  
אֲסוּר אֶפִּילוּ תִינוּק קִטָּן שְׁלֹא הַגִּיעַ לְחִינוּף פְּלִל וְא"כ וְכִינוּ לְדִין שְׁאִין לְהוֹצִיא הַיָּלֵד פְּדִי  
לְמוֹל אוֹתוֹ בַּב"ה כִּי רַק יְמוֹל אוֹתוֹ בְּבֵית הַיּוֹלָדָת וְאִם עֶבֶר וְהוֹצִיא הַיָּלֵד לְבַה"כ פְּדִי לְמוֹל  
שׁוּב אֲסוּר לְהַכְנִיס הַיָּלֵד בְּבֵית עַד שְׁיֹצִיא הַמַּת תַּחֲלָה וְשְׁאֵלָה פְּזוּ מְצֻאֲתֵי בְּשׁו"ת אַמּוֹנַת  
שְׁמוּאֵל ס' מ"ם שְׁתַּמָּה הַשּׁוֹאֵל עַל אֶחָד שְׁהוֹרָה לְהַחְזִיר הַיָּלֵד לְבַה"כ וְלַטְמָאוֹתוֹ ע"ש  
אַף שְׁתְּשׁוּבָתוֹ שְׁם גִּשְׁאָר מַעַל וְאַפְשָׁר דְּשְׁתִּיק' פְּהוֹדָאָה דְּלֹא טַב הוֹרָה שְׁאִין לטֵמא הַיָּלֵד  
בְּיָדִים דְּאַפִּילוּ בְּטוֹמְאָה דְּרַבָּנּוּ אִין לְהַקֵּל לְכַתְחֵלָה פִּינּוּ דְאַפְשָׁר לְפָנוֹת הַמַּת מְקוֹדָם אוּ  
לְמוֹל בְּבֵית הַיּוֹלָדָת מ"מ בְּגִדוֹן שְׁלִפְנֵינּוּ שְׁתַּמַּת הוּא אַחֲרֵי שֶׁל הַיָּלֵד וְהוּא אֶחָד מְזו' קְרוֹבִים  
שְׁמוּתָר לְכַהֵן לטֵמא לוֹ וְאַף דְּמְבֹאָר בִּי"ד סִימָן שַׁע"ג סְעִיף י"א דִּי"א כָּל אֵלוּ שְׁמַטְמָא  
לְהֵם הֵינּוּ דְוָקָא לְצוּרָה קְבוּרָה וְכַתֵּב רַמ"א שְׁם בַּהַג"ה וְנִכּוֹן לְהַחְמִיר כְּסִבְרָא אַחֲרוֹנָה  
וְכֵן נוֹהֲגִין לְהוֹרוֹת שְׁלֹא לטֵמא רַק לְצוּרָה קְבוּרָה וְמַה"ט בְּשַׁבָּת אִין מְטַמְּאִין הַכְּהֻנִּים  
לְקְרוֹבֵיהֶם פִּינּוּ שְׁאִין צוּרָה קְבוּרָה וְה"ה בְּיָלֵד קִטָּן בְּזָה שְׁאִין בּוּ צוּרָה קְבוּרָה פְּלִל מ"מ  
פִּינּוּ שְׁהֵיָלֵד לֹא הַגִּיעַ לְחִינוּף אִין לְהַחְמִיר פְּלוּי הַאי פִּינּוּ שְׁהוּא צוּרָה לְכָבוֹד מְצֻוֹת מִיָּלָה  
בְּפָרְסוּם בַּב"ה כִּי אִם אִי אֶפְשָׁר לְפָנוֹת הַמַּת קוֹדָם שְׁיַכְנִיס הַיָּלֵד וּבְלַע מְנוֹת לְנִצְחַת פְּנ"ל  
הַקִּטָּן יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה צַג מִי שְׁהוּא אַבְל תּוֹף שְׁלֹשִׁים יוֹם וְהוּא בַּעַל בְּרִית אִי מְוָתֵר לְסַפֵּר  
אֶת עֲצָמוֹ לְכָבוֹד הַמִּילָה אוּ לֹא.

תְּשׁוּבָה הִנֵּה לְכַאוּרָה גְּרָאָה פְּשוּט לְהַתִּיר וְרָאָה מ"ש בַּש"ע ס"ס תְּקַנ"ט בַּעַל בְּרִית  
שְׁמוּתָר לְהַתְּפַלֵּל מְנַחֵה בַּט"ב שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה לְאַחַר שַׁבָּת וְרוֹחֵץ וְאִינוּ מְשַׁלִּים  
תַּעֲנִיתוֹ לְפִי שִׁי"ט שְׁלוֹ עַכ"ל הָרִי אַף דַּט"ב שְׁנִדְחָה יֵשׁ לוֹ כָּל חוֹמֵר ט"ב בַּה' עַנּוּיִים  
מְדִינָא אַפ"ה הַתִּירוֹ מְשׁוּם כְּבוֹד הַמִּילָה דִּי"ט שְׁלוֹ וְכִינּוּ דְקִי"ל אִין אַבְגִּילוֹת בְּרַגְלָה וְה"ה

במילה דחשוב כ"ט ש"ט (ואגב רצייתי להעתיק מה שהקשיתי בישיבה על ענין זה בסוגיא דש"ס דמ"ק דף י"ד דג"רסינן שם צרעת מה שיהא נוהג ברגל אמר רבא ת"ש והצרוע לרבבות כ"ג והא דכ"ג דכל השנה פולו פרגל לכ"ע דמי דתנו כ"ג מקריב אינו וקתני דנוהג בו צרעת תפשוט דכל מצורע נוהג צרעתו ברגל עכ"ל פרש"י וקשה דהא ע"כ גרע כ"ג מרגל דהא לעיל מיניה פשוט דאין אבילות ברגל וקמ"ב"ם פ"ז מה' אכל פסק להדיא פל דיני אבילות נוהג בכ"ג ונלמד מסוגיא דש"ס פ' כ"ג ומהוריות ע"ש ש"מ דאין שנה ממש לרגל ואולי י"ל בדוחק דדוקא בחג עצמו אינו נוהג אבילות דגזירות הפתוב הוא דכתיב ושמחת בחגיך וצ"ע) והוא ג"כ בשמחה כמו חג דכתיב שש אנכי על אמרתך וכן הדין בימי הספירה כמבואר בא"ח סי' תצ"ג וה"ה בשבוע שחל ט"ב בתוכו ברם ראיתי שג"סי הגאון המפורסם בעל אלי' זוטא בסימן תקנ"א ס"ק ט"ז פסק לאסור הגילות באכל ובשבוע שחל בו ט"ב אף שהוא בעל ברית תוף ל' של אביו ורחץ בלילה שלפני מילה ונתן טעם לדבריו דהוי פרגל לגבי דידה וחומרא בעלמא נהגו אבותינו ברחיצה עכ"ל ודייק מזה מה דאסור מדינא יש לאסור עכ"ל גם מזו אין ראיה כלל די"ל דלרונחא דמילתא פתב ותו דהתם קאי ארחיצת כל הגוף שהוא רק תענוג בעלמא ואינו ניכר כלל בזה כבוד ושמחת המילה מש"ה לא התירו משא"כ ברחיצת פניו בט"ב שנדחה וכן אבילות שניכר כבוד ושמחת המילה התירו למוהל וב"ב ובסנדק אף דאסור מדינא ה"ה באכל תוף ל' שפותר לגלח גם מ"ש דאסור גלות כל ל' אסור מדינא דש"ס זה ג"כ אינו דהא מבואר בטי"ד ר"ס שצ"ג שהרי"ץ גאו"ת ובעל ה"ג מתירין הגילות כל ל' אלא שהרמב"ם אוסר וכן הראב"ד אוסר כל ל' והכריע ב"י פדבריהם להחמיר והרמב"ם עצמו ריש פ"ו מה' אכל כתב מדברי סופרים שיהא נוהג מקצת אבילות כל ל' יום עכ"ל הרי להדיא דהוא רק מצד המנהג ולא מדינא דש"ס וכיון דאכל מותר ה"ה בשבוע שחל בו ט"ב וכ"כ הטא"ח בא"ח סי' תקנ"א בשם תורת אדם להרמב"ן דזוים הם ואדרבה בפ' החולץ מבואר דאבילות ישנה קילא מ"מ היכא דנהוג איסור נהוג פי' יש להם על מה שיסמכו אבל היכא דליכא מנהג אין להחמיר פנ"ל הק' יעקב.

שאלה צד מי שיש לו חולה קדחת ורוצים ליתן לרפואה עפר מקבורת מתים אם יש להתיר ליהנות מעפר הקבר לרפואה זו פיון שעפר הקבר אסור בהנאה פדאיתא בי"ד סימן שס"ד עוד שאל השואל ששמעתי שאדמ"ו הורה שהקל בפשיטות לפהנים לצאת בשער העיר ולא חשש כלל לדין פיון שסוף טומאה לצאת ובאמת בש"ע י"ד סימן שע"א מביא שני דיעות ומשמע שם שדעה ראשונה עיקר להחמיר ע"כ יחנה לי ויברר אדמ"ו טעמו ונימוקו כי נדאי יש לו ע"מ שיסמכו פיון שמקור הדין הוא מרש"י דביצה דף י"ד ועירובין דף ס"ח תורה היא וללמוד אני צריך: תשובה אשיב על ראשון ראשון אשר שאלת אם יש להתיר ליהנות מעפר קבורת מתים לרפואה לחולי קדחת הנה לכאורה הי' לאסור מש"ס ערוכה דסנהדרין דף מ"ז ע"ב דג"רסינן שם קברה דרב הני שקלי עפרה מינה לאישתא בת יומא אתי א"ל לשמואל א"ל יאות הן עבדין קרקע עולם הוא וקרקע עולם אינו נאסרת דכתיב וישלף את עפרו לקבר בני עם משמ' דקרק' עול' אינו נאסר' הא אלו הי' נאסר' אסור ליקח משם אפי' לרפוא' כגון קבר בנין דנאסרת אפי' לרפואה נאסרת אף אי משום הא לא תברא די"ל דוקא בחולי קדחת דאישתא בת יומא לא הוי חולה שיש בה סכנה וכמ"ש הב"י בי"ד סימן קל"ד ועיין במ"א בא"ח סימן שכ"ח ס"ק

א' ועי"ל מדקאמר יאות הן עבדין משמע דלית ביה פקפוק איסור ואם אית' דקרקע עולם  
נאסרת אלא משום רפואה התירו לצורך חולה לא שיניף אמר יאות הן עבדין הל"ל משום  
חולה התירו אלא נדאי משום דקרקע עולם אינו נאסר לכה קאמר שפיר הלשון יאות הן  
עבדין אבל ליקח מעפר הקבר מבנין של מעלה שזורקין עפר הוי תלוש ולבסוף חברו  
דנאסר בהנאה נראה דאסור ליקח אפילו לרפואה כמבואר בי"ד סימן קנ"ה ה"ה מקבר  
דאייתקוש לו אבל מקרקע עולם דאינה נאסרת מותר ליקח לרפואה אפילו מקבר אביו  
אע"ג דדעת הרמב"ן אפילו מקרקע עולם אסור ליקח מקבר אביו משום כבוד אביו וכ"כ  
הטי"ד סימן שס"ד בשם תורת אדם ודלא פדעת התוס' שם בסנהדרין ד"ה אייתיבי ע"ש  
ובאמת לכאורה הי' נראה תמיהא קיימת על הרמב"ן תמיהות תוה' שם שמקשו אמאי  
לא משני הש"ס כדמקשה על הא דשמואל שאמר יאות הן עבדין מהא דחוצב קבר לאביו  
הרי זה לא יקבר בו עולמות ה"ל לתרץ שאני התם משום כבוד אביו והוא תמוה לכאורה  
אח"כ עייניתי בתורת אדם להרמב"ן ראיתי שהוא עצמו מרגיש בקושיא זו ומדחיק מאוד  
לתרץ ומש"ה נראה מתוך דבריו שם שמסיק להלכה פדעת התוס' שהם חכמי צרפת  
ע"ש ואחר העיון נ"ל שמעיקרא תמיהת התוס' לאו הקושיא היא כלל דהתראצן א"א לתרץ  
פן משום כבוד אביו אסור א"כ מכ"ש דאסור משום כבוד דרב גוברין דחמיר מכבוד  
אביו ואיך התיר ליקח מקברי' דרב שהי' גדול בדורו ומדקאמר יאות הן עבדין משמע  
דלית ביה פקפוק איסור וכמ"ש לעיל אבל לפי מה דמסיק לאב"י דאסור משום כבוד  
אביו א"כ גם לרבו אסור ודלא כשמואל ומ"מ פ"ן דאינו נאסר רק משום כבוד אביו או  
רבו ולא משום ליתא דאייתקוש לאיסור הנאה אפשר דלרפואה מותר ליטול מקרקע  
דוקא ועל השניות מדברי סופרים שהורתי להקל לצאת הפהנים בשער העיר ולא  
חששתי כלל לדין סוף טומאת לצאת הנה באמת מעולם תמהתי על דין זה שאין לו שורש  
בש"ס מה בכך שאף טומאה לצאת אין דנין ע"ש סופו עד שמצאתי שאהבה נפשי  
בתשובת מהר"י מטראני חלק א' צ' ובתשובת חכם צבי סימן ק"ג שפכתו על המנהג הזה  
שהחמירו הפהנים הוי כטעו בדבר משנה ריש פי"א דאהלות ואין אומרים סוף טומאה  
לצאת אלא כשיש שני אהלים יחד אחד פתוחה לחבירו ומת באחד מהם והדלת סגור  
ביניהם וא"א להוציא המת אלא דרך אנהל השני וכיון שסופו לפתוח הפתח להוציא המת  
הוי פתוח מהשתא דהוי כאנהל אחד פ"ן שאין הפסק וסדק בין אנהלים אלו אבל שערי  
חצרות והעיר פ"ן שיש הפסק אויר וסדק ביניהם אין כאן חשש איסור וצ"ל שנהגו כך  
לזריות בעלמא שלא יבא עליהם מוליכי מת עוֹדֵם תחת פתח האנהל כמ"ש בתשובתיהם  
ומש"ה פסק שם מהרי"ט דבשבת כלל אין להחמיר דנדאי לא יוליכו המת בשבת ע"ש  
וצ"ל דבריהם נכונים להמעין היטב וא"כ אף אנו נאמר פ"ן שעכשיו נתפשט המנהג  
במדינותינו שעושין הקנה גדולה להלנות המת ומכריזין ברחובות ושונקים להודיע  
שיבא ללניה א"כ אין לפהנים חשש שיוליכו המת עוֹדֵם תחת האנהל רק משעה  
שמתחילין להכינו להוציא ולהכריז שאז יש לחוש שיבואו עליהם מוליכי מת זו הוא  
טעם הוראתי וה' יצילנו משגיאות ויראני מתורתו, נפלאות הקטן יעקב: שאלה זה אחד  
שמת לו תינוק שעדיין לא עברו ל' ונגמר שערו וצפרניו מה דיני לענין אגניות של אותו  
יום: תשובה הנה נדאי נפל גמור אין שום אגניות נוהג בו וכן מבואר להדיא פ"ק דמסכת'  
שמחות וז"ל מחותף ומסורס נפלים וכן שמנה וכן תשע מת אין מתעסקין עמו בכל דבר

ע"כ ומדקתני בכל דבר גם אנינות בכלל וכ"כ הרמב"ם פ"ק מה' אבל דין ח' וע"ש בסוף משנה נכן משמעות הטור והש"ע ריש סימן שמ"א שכתב וז"ל מי שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו קודם קבורה וכו' משמע דכל שאינו חייב להתאבל עליו ג"כ אין אנינות נוהג בו פלל וזה ברור ופשוט ברם בתינוק זה שנגמר שערו וצפרניו דהוי רק ספק גפול פיון שלא חי ל' יום וכמבואר בשבת פר"א דמילה דף קל"ה דאמר רשב"ג פל ששהה ל' יום באדם אינו גפול הא לא שהה ספיקא הוי ופסק הש"ס שם הלכתא פרשב"ג באבילות דרבנן להקל וכ"פ הרמב"ם ריש פ"ק מהל' אבל ובטור וש"ע ל"ד סי' שע"ד ע"ש בכ"מ ובב"י וכינון דקי"ל אנינות יום ראשון דאורייתא א"כ הי' נראה להחמיר בספיקא וכה"ג משמע באבל רבתי פ"ד משנה י"ח ספק שהוא אחיו ספק שאינו אחיו ספק שהוא בנו מתאבל ואינו מטמא איזה אנינות מיום המיתה עד יום הקבורה דברי ר"מ וחכ"א אין לה איסור באנינות אלא יום אחד בלבד עכ"ל משמע דהלכה כחכמים ויש להחמיר בספיקא לענין אנינות פן הי' נראה לכאורה אכן ראיתי בתורת אדם להרמב"ן דף ס"ח ע"ד שדוחה ראיה זו ופסק להקל בספק זה אף באנינות גם בתוספתא והמרדכי ושאר גדולי פוסקי' מחלקי' בספיקתיהו כמבואר סימן שע"ד וכ"פ בש"ע ועיין בט"ז סעיף ג' ומה"ט פל האחרונים והראשונים סתמו דבריהם דהכי דהוא פחות מכן ל' דאין מתאבלין עליו פלל ולא הזכיר אחד מהן להחמיר עכ"פ ביום ראשון משום אנינות אלא ודאי דאין לחלק להחמיר בשום אבילות ועוד דהא מבואר בסימן שצ"ח בטור ובש"ע דקי"ל הא דאנינות דאורייתא היינו לענין אבילות קדשים ומעשר שני דוקא אבל בשאר פל מילי הוי חומרא דרבנן ואין להחמיר פלל בספק גפול ועיין בש"כ על י"ד סימן שצ"ח ס"ק ב' פנ"ל הק' יעקב: שאלה צו בעל הבית אחד בא לו כתב מעפום על הבי דואר מעפום שאינו מכירו פלל מעולם ומשמעות לשונו איך שאחיו כ' פלוני מפרנקפורט צנה לו לכתוב ביום השבת שהוא עצמו לא יוכל לכתוב ולהודיע לו שאמו מתה כהיום ושינהוג שבועה ולומר קדיש ועת' נסתפק השואל אם העפום נאמן ויתאבל או לא.

תשובה הנם לפום רהיטא הי' נראה דאין לסמוך על העפום א"כ במסל"ת וכמ"ש הרמב"ן בתורת אדם והובא בטור וש"ע סימן שצ"ז זה הפלל פל עדות שמשאיין אשה על פי קרובים מתאבלין אע"ג דאיכא למימר להיפוך אפשר דמתאבלין אף שאין מתירין האשה ע"פ אכן ראיתי בתשובת עבודת הגרשוני סימן י"ח שכתב וז"ל פללא דמילתא פל זמן שאין משאיין האשה אין מתאבלין מצד הדין משום שיש לחוש לתקלה וכו' וכ"כ ג"כ בספרי שו"ת שבות יעקב חלק א' ע"ש סימן ק"ב דברי באריכות גם בתשובתי ח"ב סימן קי"ד ע"ש מ"מ בנדון דידן נ"ל פיון שעפום אינו מכירו לישראל ולמה ישקר לכתוב פן לאיש שאינו מכירו ולהוציא הוצאת לימן לבי דואר וגם הוא מילתא דעבידא לגלוני ע"י הבי דואר שהוא במקום קרוב אע"ג דאין להתאבל אלא במקו' שיש עדות מספיק להיתר עגונה היינו דוקא הנאבד במש"אל"ס וכיוצא בו אין להתיר לנהוג אבילות אלא במקום שיש עדות מספיק להיתר עגונה אבל במת על מטתו ועביד לגלוני בקרוב אין פאן חשש פלל וכמו שהוכחתי הדבר בשבות יעקב חלק ב' סי' קי"ד מפמה סוגיות הש"ס יע"ש גם בלא"ה דעת גדולי פוסקים דעפום נאמן לענין אבילות כמ"ש הרא"ש פ' אלו מגלחין וכ"כ המרדכי פ' אלו מגלחין וז"ל זכורני פשהיתי תינוק בוירצבורג

והצקתי מים ע"י הר"י מנוין באה גוי אחת אמה להר"ר יוסף אחיו של הר"ר יונתן שגפטר אחרתו ושאלו לראב"יה פדת מה לעשות והשיב לו שהי' לו להתאבל ולהביא לו ראיה וכו' ור"ת חולק ואמר אם נאמן לנכרי השומחים אלי גיל נתמלא כל הפגד קרעים וזה לא שינה כלל בנדון זה דנתמלא כל הפגד קרעים במי שאינו מכירו בעולם ניפרים דברי אמת במילתא דעבידא לגלוי ואין פאן חשש תקלה כלל פנ"ל להלקה למעשה והמחמיר בזה אינו אלא מן המתמיהין הק' יעקב.

שאלה צו אחד שעשה אפקרוותא נגד הקהל ונגד דת תורתנו שנעשה ממש מסור וחיוב נידוי ושמתא ויש לו בת שהי' נשואה ומת בעלה בלא בנים והיא זקוקה לחליצה אם יש רשות ביד הקהל וב"ד לעכב החליצה עד שקבל אביה להיות צניית לדברי הקהל והב"ד לקבל עליו דינו: תשובה הנה לכאורה הי' נראה פשוט דיכולין לעכב כל פינצא בזה דברי פתב הר"ן פרק הגזול בתרא בשם תשובת הר"י פ"ג בשם רב פלטי הגאון ז"ל פתיחא היכי דמי אדם שנתחייב לחבירו בב"ד וסרב ועבר על גזירות ב"ד פותבין לקהלות ישאל פלוני גזרנו עליו דין וסרב ולא השגיח והחרמנו אותו שלא יתפלל בעשרה ולא יזמין בשלשה ואל ימולו לו בן ואל תקברו לו מת ותוציא בניו מבית הספר ואשתו מבית הכנסת עכ"ל וכן מצאתי ראיתי בתשובת הגאונים סי' מ"א שקתב ונ"ל ונידה אותו ל' יום ולא תבעו נידוי החרמנו אותו על פתח ב"ד ואף אתם פשטיע לידכם פתיחא ואחרמתא דא החרמנו ונידוי אותו יום פתו פת פותי ויינו יי"נ ופירותיו טבל וספרי ספרי קוסמין וחתכו ציצית שלו ועקרו מזונתיו ואל תתפללו עמו ואל תמולו בניו ואל ילמדו בניו לבית המדרש ואל תקברו לו מת וכו' עכ"ל וכ"כ בתשובת הר"י סי' קס"ג בשם א"ח בשמו ובתשובת בנימן זאב ובתשובת מהרי"ל לוי סי' מ"ט ובש"ג סוף פ' שבועת העדות ובתשובת להרמב"ן סי' רמ"ד פתב הטעם דכל למיגדר מילתא ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה שלא מן הדין לעשות סיג לתורה וכ"פ הב"י בש"ע ורמ"א בהג"ה שם סי' של"ד פן ראיתי למהרש"ל בפ' הגזול בתרא סי' י"ג שהשיג מאוד על הא דרב פלטי לפי ששום פוסק לא הביאו ונתעלם ממנו דברי הפוסקים שהבאתי ולבסוף סיים בזה"ל ומ"ש שמוציאין תינוק מבית הספר חלילה במה שכל העולם אינו מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות נבטל בשלמא מילה שעיקר מצוה תלויה באב והיא כבודו וכן לקבור את מתו שמוטל עליו שלא ללן והיא כבודו פופין אותו באלו עד שיקבל עליו תשובה ואח"כ מלין וקוברין אבל בת"ת תינוקות של בית רבן שאין לו תשלומין אם תעזוב יום ימים יעזובן פשיטא דלית ביה טעמא להאי מילתא גם מ"ש להוציא האשה מבה"כ לא נהירא אם הוא חוטא היא מה חטאה עכ"ד ע"ש דבריו יותר באריכות ואף דנ"ל דאין לנו לזוז אפילו זיז כל שהוא מפסק הב"י בש"ע ורמ"א ואחריהם אנו נמשכין ודלא פמהרש"ל מ"מ הבו דלא לוסף עלה לעכב בתו מן החליצה והיא כבר נסתלקה מרשו' אביה ביום חתונתה ולעגן אותה בחנם אשר כבר חששו חכמי הש"ס וכל ראשונים ואחרונים לתקנות עגונות ובפרט לעכב מצוה של החלוץ שאין לו שום שייכות עם המותרים ובפרטות לפי מ"ש המקובלים ומפרשי תורה עיין בצרור המור ובבחי' ובש"כ על התורה שאין לנפש המת מנוחה עד שיחלוץ חליצה כשרה אף דקי"ל לדינא אין חוששין לדברי המקובלים פי אין לנו עסק בנסתרות מ"מ אין לחדש דבר מה שלא נז' בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים אבל אם החלוצה עצמה ג"כ הייתה בפרד ובמעל



הזאת ודאי יכולי לקנסה פנ"ל הק' יעקב:שאלה צח באחד שמת לו מת אחד מקרוביו ופסולי עדות שמראין קצת אבילות כפסק הש"כ בי"ד סי' שע"ד סעי' ו' בהג"ה ויש חלוקי דעות בין המורים יש מי שרוצה לאסור ג"כ להסתפר בע"ש לכבוד שבת אף שהכביד עליו שעררו ויש מקיל בדברי ע"כ לא ידענו על מי לסמוך עד אשר יורינו מ"ו כדת מה לעשות לנהוג כי מפיו אנו חיים:.

תשובה הנה לא ידעתי מה מקום לשאלה זו הלא להדלי מבואר לפניך שם בש"ע סי' שע"ד דמדינא אין להתאבל כלל עם הקרובי המתאבלים עליהם וכל המתמיר בזה אינו אלא מן המתמיהים רק מצד המנהג כתב רמ"א דמראין קצת אבילות שבוע א' דהיינו שאין רוחצין בחמין רק בפושרין ואין משנין בגדיהם שבת ראשון ואין בכלל אלא מה שבפרט והבו דלא לוסוף עלה אכן ראיתי בספר לחם הפנים בסי' שע"ד מעתיק ג"כ להחמיר עוד יותר שלא להסתפר וכיוצא בו ונדע שאין דעתו נוחה באלו ספרי לקוטים של אחרונים כמו לחם הפנים וגן נטע ובאר היטב כי לא הטיבו אשר דיברו שהם רק כמעתיקים מספר אל ספר לבדוק בחורים וסדקים כל מקום שימצאו איזה חומרא מציאה הוא בינדם להעתיקם ואל תסמוך עליהם כלל כי די לנו החומרות שהחמיר רמ"א ושאר גדולי האחרוני אשר בינדם להכריע אבל בעלי לקוטים אלו לאו דסמכא אינו כי אין בינדם הכרע להכריע מדעת עצמן או מדעת הפוסקים הלכה כמאן וכ"ש להקל אין שומעין להם ולא נאה להם חיבורים כאלה אם לא שהם מפורסמים למומחין שהומחו רבים עליהם כמו בעל פנים חדשות וכנסת הגדולה ולקט הקמח וכה"ג ובפרטות באבל קי"ל כדברי המיקל גם באתי להודיע חידוש בדין דאם אותן המתאבלין עמהם מנחמין את אבילים יאמרו בזה"ל המקום ינחם אתכ' ואותנו עם שארי אבילי ציון וירושלים פנ"ל הק' יעקב: שאלה צט ע"ד המעשה הרע שנעשה בעיר קטנה ואנשי בה מעוטי' ולהם מורה אחד ת"ח מגדולי פהונה במדינת פולין כאש' נאספו אנשי ק"ק חברון יחד התחיל אחד במריבה עם ת"ח וקראו אותו חצוף עצות פנים ומי שקראו פה הי' איזה שנים תלמידו של ת"ח הנ"ל יורני מורינו ורבינו מה דינו.

תשובה אף שאין דרכי דרכים דרבנן להשיב לא' מן הצדדים בדברי ריבות פאשר מזקנים אתבונן ותשובת גדולי ראשוני' ואחרוני' אם לא שיהא נשאל מרב ומורה או משני צדדים יחד כמבואר ג"כ בש"ע ח"מ סי' י"ז ועיין שם בכה"ג בהגהות סי' ל"ט סעי' י"ט ומשמע מדברי תשובותיהם אפי' אינו מכיר שום אחד מבעל הדינים ג"כ אין להשיב כלל אמנם חזרתי ואמרתי כבר הנהירו חכמים ז"ל דאסור לשמוע בזלותא דצורבא מרבנן ולהיות שותק ובנדאי ראוי להפוך בזכות' דצורבא מרבנן גם מתשוב' מהרש"ל סי' כ"ד מתיר כה"ג להפוך בזכות על אלמנה אחת אם השאלה רחיק ממנו ולא יהי' דיין בדבר ובתשו' מהר"שד"ם בי"ד סי' קנ"ג כתוב דבאפרוש' וס' מאיסורי אפי' מדות חסידות ליפא עכ"ל ואין לה אפרושי גדול מזה דהרי הוא פאפיקורס המבזה חבירו בפני ת"ח מכ"ש המבזה ת"ח עצמו וכן נראה לראי' מסוגי' דש"ס דגיטין דף ז' שלח מר עוקבא לר' אלעזר בני אדם העומדים עלי וכו' הדבר יצא מפי ר' אלעזר וכו' ולכאורה קשה איך שלח מר עוקבא לר"א הלא בנדאי לא ישוב לו ר"א כלום פינון שלא נשאל משני צדדים וגם על ר' אלעזר גופא איך השיב לו ודבורו עושה רושם כדאמר יצא מפי ר"א והלא לא נשאל משני צדדים אלא ודאי צ"ל כבוד תורה ות"ח פנה עדיף להשיב להשואל לבדו אע"ג

דמצינו בשפת דף קי"ט ע"א אומר מר בר רב אשי אי אתי צורבא מרבנן לקמי לדינא פסילנא ליה דחביב עלי כגופו ומ"מ הא אמרי' במ"ק צורבא מרבנן עביד דינא לנפש' ומכ"ש לענן הבינה דהא מותר לנדות לכבוד עצמו ועיין בתשובתי ח' א' סי' קס"ז ומ"מ לענן גוף הדין פינון שאני משיב לשואל לבדו וגם אין אני יודע מהות הדבר אשיב בקיצור אם המבייש הוא עשיר ראוי לקנסו כפי עונשו בממון כי גדול עונו מנשוא בפרט בכבוד הפהונה המבייש ראוי לקנסו יותר כמ"ש הריב"ש בתשובה ויש לנדותו ולהחרימו עד שיתפייס לת"ח ויבקש ממנו מחילה כמבוא' בי"ד סי' של"ד סעי' מ"ז וכן תושבו שם ב"ד וטובי העיר לדון כפי מהות ענן הנראה לפני' כי אין לב"ד אלא מה שענינו רואות ואתם בפני' תדעו פדת מה לעשות פנ"ל הק' יעקב: ביום ט' אדר ראשון תצ"א לפ"ק נתבשר לי בשורה רעה שנפלה עטרת ראשי שמת אמ"ו הרב מו"ה יוסף רישר דין מק"ק פראג זצ"ל הכ"מ ביום ני"ו ר"ו שקט ונעשתי אבל והי' פלפול בין בעלי תריסין אי צריכין להתאבל עליו בי"ד שבאדר ראשון בחליצת סנדל וישיבת ע"ג קרקע והשבת אי"ע דמבואר בש"ע סי' תרצ"ז דפורים קטן אסור בהספד ותענית מ"מ דוקא הספד ותענית אסור אבל אבילות ודאי דנהיג ומה"ט פסק בש"ע שם דאין נוהגין להרבות בשמחה ומשנה גם בסימן תרצ"ו בא"ח סעי' ד' פסק רמ"א שאין נוהג אבילות בפורים גדול וכן מבואר בי"ד ס"ס ת"א וכתבו האחרונים הש"כ בי"ד והמ"א שם בסי' תרצ"ו בשם גדולי אחרונים ויש לנהוג אבילות אפי' בפורי' אף דעלמא גרירי בת' דברי רמ"א אבל בפורי' קטן לא מצינו שהקילו באבילות כלל וכן עשיתי הלכה למעשה עוד הורתי לפי מה שמסיק שם בי"ד סי' ש"צ דאסור ליטול צפרנים בכלי אבל בידיו או בשנינו מותר וזה דבר קשה ליטול צפרנים עבים ביד או בשנינו דוקא ליטול פולו בכלי אסור אבל חותם קצת בספין ואח"כ יטול צפרניו ביד או בשנינו מותר וק"ל והוא נכון: הק' יעקב קא בפ"ק דמגילה על המתני' דאין בין זב הרואה שתי ראיות וכו' ראיתי תמיה' גדולה בדברי הרמב"ם דין ז' והמ"מ שם שפסק וז"ל אשה שראתה שני ימים נקרא זבה קטנה ואם ראתה שלשה ימים היא נקרא זבה גדולה ושם בדין ח' פתב אין בין זבה גדולה לזבה קטנה אלא ספירת שבועה ונהבאת קרבן שזבה גדולה צריכה ספירת שבועה נקיים וכו' וכתב שם המ"מ אין בין זבה גדילת לזבה קטנה משנה פ"ק דמגילה עכ"ל ובמיימוני חדשי' הנדפסים באמשטרדם כתב בעל הג"ה ז"ל צ"ע דמתני' דהתם לא מייירי בזבה אלא אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש קתני ואי סבירא לרב דילפינן זבה מזב הי' לו לפרש עכ"ל הג"ה ולי קשה יותר תמיהא קיימת לפי דעת המ"א שהרמב"ם למד זבה מזב א"כ תבעי בזבה בעל שתי ראיות ספירות ז כמו בזב פדאי' שם במגילה להדי' הא לענן ספירות שבועה זה וזה שנוין וכן פסק הרמב"ם עצמו פ"ב מהל' מחוסר פפירה דין ו' ופ"א הל' משכב ומושב ותו קשה לדעת הרמב"ם והתוספו' בפ"ק דמגילה וגרסינן שם אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן אין בין זב לזבה אלא שזב טעון ביאת מים חיים וזבה אין טעון ביאת מים חיים עכ"ל ודעת הרמב"ם ה"ל למיתני עוד חילוק שזב טעון ספירות ז' לשתי ראיות משא"כ בזבה גם בדברי רש"י במגילה שם ע"ב ד"ה שומרת יום פנגד יום תוכיח הנראת יום א' או שנים מונין יום א' וטובלת בו ביום הרי להדיא בפרש"י זבה דנראת שתי ימים אינו צריכה ספירות שבועה פדעת הרמב"ם וצ"ע מנא להו וליכ' למימר מדכתיב זב מזובו מקצת זובו וסופר לימד על זב

בעל שתי ראיות טעון ספירת זו מכלל דנזכה דליכא לימוד לא בעי ספירה קשה דאם כן האידך קאמר בש"ס שומרת יום פנגד יום תוכיח הא פנין אפתי לא ידע מלימוד דמזובו א"כ איכא למימר באמת גם בנזכה אחר שתי ראיו' בעו ספירו' ז וכן בנזב וראיה אחת שאני פנין דנזב אינו מטמא משקב ומושב הוי רק כבעל קרי בעלמא משא"כ בשתי ראיות אלא צ"ל דאיכא כא לימוד בפירוש דשני ראיות בנזכה לא בעי ספירות זו וקשה מנ"ל ולפ"ז קשה דלמא מזובו בנזב בעי למעוטי דלא בעי ספירות זו דל"ת דדוקא בנזכה מייעטת התורה בשתי ראיות מספירות זו משא"כ בנזב דטעון ביאת מים חיים להכי איצטרף מזובו ובאמת אי לאו דברי המ"מ הייתי אומר דמקור ומוצא הדין של הרמב"ם הוא מתוספתא דזבין פ"ג ונ"ל חנומר בנזב וכו' שזנזק לספירות זו בשתי ראיות משא"כ בנזכה עכ"ל אולי גם המ"מ לא קאמר רב אקרפן וספירות זו סמוך על האי דתוספתא וצ"ע הק' יעקב: קב מעשה בא לפני בע"ש אחר חצות היום כ"ד מנחם תפ"ח בעגל אהד שזנמצא בבני מעיים ספק טריפו' והטרפתם העגל והרבה לקחו מעגל הזה ומלחו עם שאר בשר והי' הפסד מרובה בדבר וגם לכבוד שבת שלא יהי' בלא בשר כי אי אפשר להבי' אחר ולא הי' בנמצא וקצת דומה לשאלה זו כבר נשאלתי והובא בספרי שבות יעקב ח' ב' סי' ק"ט ע"ש ותמכתי יתדותי על מ"ש רמ"א בי"ד סי' ק"ה די"א דכל מליחה אפי' דבר שמן סגי בקליפה והוא דעת גדולי פוסקים הראב"ה וסייעתו גם בס' צ"א סעי' בהג"ה פסק הרב מקום שהבש' צריף קליפה אם לא קלפו ובשלו כד מותר בדיעבד והיא מאו"ה וכבר הארכתי בתשובה זו השייכה לא"ה ע"ס' ק"ב מגדולי פוסקי' ראשוני' ואחרוני' דכל שעת הדחק פדיעבד דמי וכיון דכדיעבד דמי יש להתיר לכבוד שבת והפס' מרובה אפי' לכתחלה בכו התרתי כל הנמלח עם בשר עגל זה רק מה שצריך נתבשל עם בשר עגל זה ולא הי' נגדו ס' אסרתי והנמלח עמו הכל שרי פנין שהוא רק ספק טריפה פנ"ל הק' יעקב: קג מעשה באו לפני משני בודקים ושוחטי' מן מחזין שפריאה באונה עליונה מצד שמאלית כמו שני בליטת מקמא זה בצד זה רחבו למטה ולמעלה לא הי' עבים ולא חדים כלל רק הי' כמו דדים של בתולה קטנה וכשנפחין אותה מתאימות השתי בליטות יחד לא חדים ונראה הכל באונה אחת ואין פאן יתירת כלל רק כמו סדק ניכר ביניהם בכו הורתי להיתר פנין שניכר שאין פאן פיצול כלל וגם יתרת אפי' לקצת פוסקים דאוסרין יתרת מקמא מצד שמאלית מ"מ פנין שאין פאן יתרת כלל כי סדק מועיל להכשיר ולא להטריף והריא' דיינו לה כמו שהוא נפוח' ומבואר בי"ד סי' נ"ה סעי' ח' בש"ע גבי רגל אם הי' יתרת אין לה תואר רגל הוי רק דלדול וכ"כ הש"כ ס"ס מ"א גבי כבד דהוי רק תלתלי כבד וכשר וכן נ"ל בזה להקל מה"ט וכן הראה לי בחלום שיפה פנונתי הלכה למעשה פי אין להוסיף על הטרופות והי' יראה לי מתורתו נפלאו' ותצילני משגיאות ויעש עמנו לטובה אות הק' יעקב: קד נשאלתי זה איזה שנים זה אחר זה שנתגלה ריעות' גדולה במיני קטניות שהם יפות מבחוץ ולבינות בלי ריעות' ונקב כלל וכשנוטלין הקליפה העליונה יש בו תולעים וזבובים חיים ויש מי שקורין אותם בלע"ז ויקין וכן בעדשים נמצא בו כה"ג הרבה מיני תולעים וכן אותן מיני קטניות שקורין אותן חזיר בונין אחר שנתניבשו בחמה פשפותחין אותם נמצא בו זבובים חיים ובאיזה מדינות נצטוו אפי' מהשררה שלא לאכול מיני קטניות אלו לפי שרופאי' אומרים שיש בהם נחש וארס שהיא מסכנות האוכלי' אותם ונשאלתי מה דינם פי במדינו' יש

הרבה בני אדם שעיקר אכילתם במינים אלו והוי כדבר שאין רוב הצבוי יכולין לעמוד בה מה דינו: תשובה גרסינן בש"ס פא"ט דף ס"ז ע"ב א' שמואל קישות שהתליע באביה אסורה משום שרץ השורץ על הארץ פרש"י ואסורה התולעת לעת לאכול דכיון דמהלכת בתוך הקישות והיא מחוברת לקרקע הויפמהלכת ע"ג קרקע אבל התליעה לאחר מפאן מותרת עד שתוצא לאויר עכ"ל רש"י וקאמר שם לימא מסייע לי דתני קדא על הארץ להוציא זידין שבעדשים ואת היתושין שבעלגסיס פרש"י מין קטניות ותולעת שבתמרים ותני' כל השרץ לרבות מאי לאו אידי ואידי בפירא הא באביה הא שלא באביה לא אידי ואידי באביה ולא קשי' הא בפירא הא באילנא גופה פרש"י דכל פמה דלא נפקא לאויר לאו שרץ הוא עכ"ל רש"י דיקא נמי דקתני תולע' שבעיקרי זתי' מפאן מדקד' ר"ת ור' נתנאל וריב"א דאין הלכ' כשמואל דאוס' קישות שהתליע באביה אסורה וכהלכות גדולת ובשאלתו דר' אחא פוסק כשמואל יע"ש בתו' באנרף וע"ש ברמב"ם פ"ב מה' מ"א דפסק כשמואל והרא"ש שם כ' וז"ל דקדק מפאן דלית הל' כשמואל ובה"ג ושאלתו פסק כשמואל וכו' ומיהו גם לשמואל אין לאסור תולעים הנמצאים בפולין ובחמצי תחת הקליפה והקליפה משחרת עליהם מבחוץ וכשםסירין הקליפה מונחין היבחושיין תחתיהן לפי שהם מונחת תחתיהן ובמקום צר ולא קרינו ביה שרץ השורץ על הארץ כל זמן שלא ריחש וכן פרש"י עכ"ל וכל זה לדעת הרא"ש אבל דעת הרשב"א וסייעתו דאין צריך לרחוש אפ"ה אסורין ועיין בספרי מנחת יעקב כלל וסימן מ"ו ס"ק ה' וס"ק י"ט שהוכחתי דהא דמתיר הרא"ש וסייעתו התולעים הנמצאים בפולין ואפונים בין הקליפה והקטניות כשםסירין הקליפה אותן הם מונחים במקום צר אבל הנמצאים באמצע פרי שיוכל לעמוד שם בריווח הרי כמו השורץ על הארץ ואסור וכ"כ רבינו ירוחם נתיב ט"ו אות ד"ז וסיים וכן עיקר ע"ש דברי באנרף ועיין בט"ז בסי' פ"ד ס"ק ט' מחמיר בכל ענין כהרשב"א ולזה נוטה ג"כ דעת הש"ך ור"ש לפמ"ש שם בספרי מ"י שהעמקתי בסמוך אין היתר לקטניות ועדשים וכל כה"ג ובפרטות אם חורים נקוב לחוץ דיש לאסור וקשה הדבר לבדוק אותם שלא יהי' בהם שום נקב קטן אף לפי שאלות השואל שהוי כדבר שאין רוב הציבור יכולין לעמוד מצאתי קצת תקנה להם בענין זה אחר שנבדקו הטיב מה דאפשר ונתבשרו אח"כ ימעכם בכף דרוך פלי מנוקב נקבים דקים שקורין בל"א זיי"א פדי שיעכו כל התולעים ולא מקרי תו בריה שלימה ובטילה ומותרים בכה"ג ולא מקרי אסור לכתחלה כמ"ש מהרא"י בת"ה קע"א הובא בת"ח סוף פלל מ"ו ועיין בתשובת מהר"מ מלולבלין שאלה ד"ז בכישות שעושין מהם שרר ובתשובת צ"צ סימן נ"א וסימן נ"ב מפירות שעושין ועיין בספרי מ"י פלל מ"ו ס"ק ד"א וס"ק ד"ח ע"ש בעושין מהן יין שרף או פובידי"ל ע"ש כל כה"ג וכל זה אינו מאיס לאדם האוכל דבלא"ה יש אסור משום בל תשקצו כמבואר בש"ע י"ד סימן קי"ו ע"ש ובאותן מקומות שרופאים אומרים שיש להם ארס ויש ספנה לאוכלם בנדאי חמירא ספנתא מאיסורא ואין פירוקא לספנתא והם אסורים וה' יצילנו וישמרנו ויסיר כל נגע ומחלה מקרבנו ע"א הק' כאש"ע יעקב: שאלה קה מהרב המופלא מהור"ר העשיל אב"ד מק"ק טריר וז"ל עד עתה שבא שוחט שלנו וצעק אלי לאמור איך שהבודקים ממעכם שלשה וארבע שעות בסרכות חזקות פעבותות העגלה ובהיות שלאו כל האצבעות שוות מתחברים ב' או ג' בודקים יחד והשני מתחיל במתן בהונית במקום

שפסק הראשון שכבר ענה ונגע מרוב המישוש ואחריו בא מי שידין יפות בכת לפרק סלעים ורמס ודרס עד שמחלק הסרסא פסלע המחלוקת ולפעמים מניח כשלישה אצבעות רוחב ויותר מן הסרסא דבוק בריאה ונופחת ואם אינה מבצבץ מכשיר והאריה למענייתו וזאת תשובתי מה שהושבתי לו.

תשובה וע"ד השאלה ששאל ממני בכתבו בענין משמוש הסרסא סרסא זו תלוי ועומדת מפמה שנים פשהייתי בק"ק פראג הי' פלפולי גדולים בין החכמים פי יש מחמירין דאין להקל אלא פשנתמעד הסרסא ע"י משמוש בין אצבעותיו בנחת כמו שפכתו הרא"ש ושאר פוסקים דאז הבדיקה הוא רק חומרא בעלמא ואז יש להכשיר אם לא יוכל לנפוח ע"י אונס שנקרעת או שצאבדה וצריף שלא יהי' שום דלדול נשאר בריאה קודם הנפיחה אכן ביש מקומות שמקילין וממעכין בחונק קצת בין אצבעותיו וגם בק"ק פראג שבהודקים ממעכים בסרסא ובריאה ע"י חונק קצת עד שהסרסא נקלה מהריאה לגמרי ואמרו שכן קיבלו מרבם שוחטים מן מחים ולפי שהחונק בשחיטות אחרונים שיש להסיר הסרסא בלי שום דלדול מהריאה לגמרי וא"א בענין אחר פי אם ימעד וימשמש סמוך לריאה ממש על ידי משמוש ומיעוד זה הנקב הריאה וא"א בענין אחר ואמרו שאם לא יעשו כן לקלף הסרסא מהריאה בנחת יהי' דבר שאין יכול לעמוד בה באותו הגליון שיהא רובא דרובא טרפה וא"א לאכול בשר והעלימו חכמי הדור את עיניה' והניחו להם מנהגם וסמכו עיקר על הנפיחה זהו תוכן דעתי בתשובתי ש"י ח"ב סימן סמ"ה וכן מצאתי בשחיטות ובדיקות וזאת ליהודא שכתב בדף י"ד וז"ל פשממעד בסרסא או הדלדול מעל גבי הריאה ואס"פ יבדוק בנפיחה וכל אב"ד ומ"ץ יגזור על הש"ו על זה שיסירו לגמרי סרסא או הדלדול מע"ג הריאה קודם שיבדוק בנפיחה עכ"ל נראה שפנונתו ג"כ כמו שפכתתי שאחר שנתמעד הסרסא ע"י משמוש פנ"ל ונראה שהיא ריר בעלמא דיש להסיר ולקלף בנחת הסרסא מע"ג הריאה בנחת באופן שלא יקלקל עוד הריאה ובשחיטת מנחת אליה מהדורא קמא דף כ"ו ע"ב ובמהדורא בתרא ד' כ"ב ע"א כ' ויזהיר שלא יגלגל הסרסא בין אצבעותיו פדרף שמגלגלי הפתילו' דאז אדרבא מחמת הגלגול אינו נפסק הסרסא אלא תפשט הסרסא עד שתהא פעור דק וימשמש בו בנחת גם יזהיר שלא ישאר שום דלדול בריאה אלא ימעד סמוך לריאה פי שפא ישב בריאה ויסתום הסרסא ודלא כמהר"ל שוחט מאוסטרא שכתב שמשמשין בחצי הסרסא עכ"ל פלל הדבר אם השוחט הוא מןמחה וירא שמים אשר ראוי למנות ע"ד כמ"ש הב"י הפל תלוי בכוננת הלב ואין למנות ע"ז כ"א ירא שמים עכ"ל אפשר שזהו בכלל מ"ש חז"ל רוב מצויין אצל שחיטה מןמחין הן ומחזקים שיעשו כאשר קבלו מרבם גם בזה א"א להעמיד הדת על תילם ולא לדקדק אחריהם יותר מדאי וכן שמעתי מפי הש"ו מןמחה המנוח מהור"ר זעקלי ווירמש ז"ל ומחבירו הר"ר משה לוי ז"ל מפה וכן הנהיגו אחריהם פה שוחטים דמתא לעשות כן להתפשט הסרסא עד שיהיה פעור דק וממעכין אותה באמצע בין אצבעותיו פנ"ל עד שיהיה מעוכה ומובדל ואס"פ מסירין בנחת הסרסא והדלדול לצדדים מן הריאה שלא יסתום הנקב שיהיה בריאה ואז בודקין בנפיחה אבל זה נדאי אסור גמור לעשות כמו שכתב מכת"ר ששנים או שלישה שוחטין מיגע' זא"ז בכל פחם עד שמוחק הסרסא ומניחין כשלישה אצבעות רוחב ויותר מן הסרסא דבוק בריאה ונופחין אותה אם אינה מבצבץ מכשירין אוי להם ונשמתם שעושין כן פי מאכילין

טְרַיפּוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְזֶהוּ אִסּוּר גְּמוּר לְדַעוֹת כָּל הַפּוֹסְקִים רַק יֵשׁ לַעֲשׂוֹת וּלְנַהֵג כְּמוֹ שְׁעוֹשֵׁין וְנוֹהֲגִין הַשׁוֹחֲטִין דְּמַתָּא מִפְּהַ קְהֵלְתִּינוּ יַע"ש כַּנ"ל בְּרוּר הַקְּטָן יַעֲקֹב.

שְׂאֵלָה קוּ מְמוּרָה אֶחָד בְּמַדְיָנוֹת עֵלְזוֹס וּבִתְרוּכָה רְאִיתִי שְׂאֵלַת חֲכָם עִם תְּשׁוּבָתוֹ מֵהַ שְׁחִידָשׁ בְּפִלְפוּלוֹ עַל אִוְדוֹת הָאִשָּׁה מְמַדְיָנָת עֵלְזוֹס שְׁרָנָאת טִיפִין דְּקִין מְאוּד כְּמוֹ חוּל וְעַפְרָן וְזֶה יְמִי רַבִּים שֶׁל צַעַר שֶׁהִיא גְּלִמּוּדָה וּפְרוּשָׁה מִבְּעֵלָה הִנֵּה לֹא הִיא בִּיכּוֹלְתִי לְהַשִּׁיב תִּיכָף לִמְכ"ת כִּי הֵייתִי מוּטָל עַל עֶרֶשׁ דְּוִי וְאִין פַּחֵי עַמִּי לְטַיִל בְּפִרְדָּס שֶׁל הַפּוֹסְקִי הָרֵאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים וְגַם לֹא אֶפְנוּי מְפֹנָה מִכָּל צַד מְטַרְדוֹת הַצִּיבּוֹר דְּמוּטָל עָלַי אֶף בְּאֶשֶׁר שְׁפַעַת הָאִשָּׁה הָאֲנִימְלָלָה הַנ"ל בְּאַתָּה בְּעֶצְמָה לְשֵׁאוֹל מִמְּנֵי בְּמַעֲמָדָה מִמֶּשׁ נִצְבָּת עַמִּי וְזֶה תִּכּוֹן שְׂאֵלְתָה מִפִּי דְבָרָה אֵלַי שֶׁהִיא נְשׂוּאָה כְּמוֹ שֶׁשָּׂה שְׁנַיִם וְלַעוֹלָם לֹא הִיא נֶסֶת קְבוּעַ רַק מִימֵי פֶסַח הָעֶבֶר עַד עֵתָה קוֹבַעַת וְנִסְתָּה ג' פְּעָמִים כָּל פַּעַם לְשֵׁשֶׁת שְׁבֻעוֹת וְלַעֲרֹף יו"ד או"א י"א חֲדָשִׁים שֶׁא"א לָהּ לְהִטָּה לְבַעֲלָהּ כִּי כָּל פַּעַם אֶפְלוּ קוֹנְדָם הִטָּלַת מִי רַגְלִים נִמְצָאת עַל עַד הַבְּדִיקָה שֶׁלֵּם טִיפִין שְׁחֹרֵי דַק כְּטִיפִין שֶׁל זָבוּב וְאִין נִבְלָעִים בְּבָגָד רַק נִקְלָטִים בְּמַחֲט מִהַבָּגָד וְקוֹנְדָם הִטָּלַת מִי רַגְלִים הִיא מְרַגְּשֶׁת קֶצֶת כְּאֵב מִהַצְּדִידִים מִמְּקוֹם הַכְּלִיו' וְלִמְטָה אֲבָל בְּשַׁעַת הַבְּדִיקָה אֵינָה מְרַגְּשֶׁת שׁוּם כְּאֵב וְכִמְהַ פְּעָמִים סִינְנָה מִי רַגְלִים וְנִמְצָא הַרְבֵּה טִיפִין כַּנ"ל בְּמִי רַגְלִים וּבְמַדְיָנָה שְׁדָרָה שֵׁם הָאִשָּׁה הַנ"ל לֹא מְצוּי רּוֹפֵא יִשְׂרָאֵל וַיֵּשׁ בְּיָדָה כְּתַב מְרוֹפֵא אֶחָד שְׂאִינוּ נִימּוֹל שְׁהַטִּיפִין הַנ"ל הֵן בְּאִין מִהַכְּלִיו' וּבְקִיץ הָעֶבֶר הֵייתָה עוֹסְקַת בְּרַפּוּא' וּמְרַחֶצֶת בְּמִי חֲמִין בְּעִיר זוּלָץ וְלֹא עָלְתָה לָהּ רַפּוּאָה רַק נִמְצָאִים לָהּ הַרְבֵּה טִיפִין כַּנ"ל מִבְּרֵאשׁוֹנָה וּבְדָקָה עֶצְמָה בְּמוֹף וְלַפְעָמִי נִמְצָאִין טִיפִין בְּמוֹף וְלַפְעָמִי אֵינָם נִמְצָאִי וְצוֹנַחַת כְּכּוּרִכְיָא לְמַצָּא לָהּ עֶזֶר וּתְרוּפָה לְמַכְתָּה וְלַהוֹרוֹת לָהּ הַדָּרָף שֶׁתִּלְוֶה בָּהּ לְפִי דִין וְדַת תּוֹרַתִּינוּ הַקְּדוּשָׁה עַכ"ל הַשְּׂאֵלָה מִהָאִשָּׁה הַנ"ל מִמֶּשׁ.

תְּשׁוּבָה הִנֵּה שְׂאֵלְתִי שְׁנֵי רּוֹפְאִים יְהוּדִי מִפְּאֵן וְכִינּוּנוּ לְדַע' א' שְׁהַטִּיפִין הַנ"ל בְּאִין מִהַכְּלִיוֹת אֶף מַעֲקֵרָא דְּדִינָא פִּירְכָּא לְמָה לִי שְׂאֵלָה וְנַחֲקִירו' הָרּוֹפְאִים בְּזֶה כָּלֵל הֲלֵא סְתָמָא דְּמַתְנִי הִיא בְּרִישׁ פ' הַמִּפְּלֵת וְז"ל הַמִּפְּלֵת כְּמִין קְלִיפִי כְּמִין שְׁעָרו' עֶפְרָן כְּמִין יְבַחוּשִׁין אֲדוּמִי תְּטִיל לְמִים אִם נִימּוּחִים טְמָאָה וְאִם לֹא טְהוּרָה וּמְבּוֹנָר בְּש"ס שֵׁם דָּף ד"ב ע"ב תְּנִי נְמִי הֵכִי תְּטִיל לְמִים בְּפּוֹשְׁרִין רְשָׁב"ג אוֹמֵר מְמַעֲכָתוֹ בְּרוּק ע"ג הַצִּיפּוֹרָן וּמְבּוֹנָר בְּפּוֹסְקִים וּבִש"ע ס' קפ"ח סוֹף סַעִי ד' בַּהַג"ה שְׂאֵם בְּצִפּוֹרָנִי לֹא נִימּוּחוּ טְהוּרָה וְאִינוּ צְרִיף לְבָדוּק ע"י שְׁרִיָּה וְעַמְדָּתִי עַל בְּחִינָה זֹו וּבְדַקְתִּי בְּדוּק בְּצִיפּוֹרָן הַטִּיפִין דְּקִים כְּמוֹ חוּל וְאֶפְרָן מֵהַ שְׂמַצָּאָה הָאִשָּׁה הַנ"ל וְלֹא נִתְּן מִמֶּנּוּ שׁוּם צָבַע לֹא בְּצִיפּוֹרָן וְלֹא בְּגִייר לָבָן וְלֹא בְּבָגָד לָבָן רַק עַמְדָּה בְּמֵרְאִיתוֹ וּבִתְבַנְיָתוֹ וְאִם יִרְצֶה הַמַּתְעַקֵּשׁ לֹאמֵר שְׂמַמְרוּב דְּקוּתוֹ א"א לַעֲמֹד עַל הַבְּחִינָה הַיֵּטֵב לְרֵאוֹת אִם יֵשׁ בּוֹ לְחִלוּחִית ע"י מִיעוּף אוֹ לֹא זֶה אִינוּ חָדָא דְּהָא בְּמַתְנִי הֵכִי סְתָם עֶפְרָן וְהוּא עֶפְרָן נִפְרָד דַּק מְאוּד כְּמִבְּנָאָר בְּב"י שֵׁם בְּשֵׁם הַרְז"ה וּבְשֵׁאָר פּוֹסְקִים אֶפ"ה קְאָמֵר שֵׁישׁ לְבָדוּק אִם נִימּוּחַ אִם לֹא וְגַם לֹא יִמְלֹט שְׁשׁוּם פּוֹסֵק רֵאשׁוֹן אוֹ אַחֲרוֹן הֵנִי לִי לְהַזְכִּיר חֲנוּמְרָא זֹו שְׂאֵם הִיא דַּק מְאוּד אִינוּ יְכוּל לַעֲמֹד עַל הַבְּחִינָה וְעוֹד אֶף אִם נְחוּשׁ לְדַבֵּר זֶה שְׂאִינוּ יְכוּל לַעֲמֹד עַל הַבְּחִינָה יֵשׁ לְסַמּוֹף בְּנִדְאִי עַל הָרּוֹפְאִים דְּאֶף קֶצֶת הָאַחֲרוֹנִים שְׁרוּצִין לְהַחֲמִיר שְׂאִין לְסַמּוֹף עַל הָרּוֹפְאִי הֵינּוּ מִשׁוּ דְּאֶפְשׁ לַעֲמֹד עַל הַבְּחִינָה אֲבָל אִם א"א לַעֲמֹד עַל הַבְּחִינָה בְּנִדְאִי יֵשׁ לְסַמּוֹף אַרּוֹפְאִים וְכִמוֹ שְׁהָאַרְכָּתִי בְּתְשׁוּבָתִי שְׁבוּת יַעֲקֹב חֲלַק א' סִימָן ס"ה כְּמָה רְאִיו' וְהוֹכַח דְּסַמְכִינָן עַל הָרּוֹפְאִים בְּזֶה בְּפִרְט שְׁרוּפְאִי יִשְׂרָאֵלִי וְאֵינָם נִימּוּלִים כּוֹלָם מְסַפִּימִים לְדַעַת אֶחָד בְּזֶה

שְׁבִאִין מִן הַכְּלִי' וְכֵן מִשְׁמְעוֹת לְשׁוֹן רְהִיטָא דְש"ס בְּנִידָה דָּף כ"ב ע"ב בְּהִנְהוּ מַעֲשִׂים  
שְׁהַעֲלָה אָבָא מְטַבְעִין לִיבְנָה וְכו' וְשָׂאֵלוּ לְרוֹפְאִים וְכו' וַיֵּשׁ לְסַמְנָה אַרְוֹפְאִים דַּאל"כ לְמָה  
שְׂאֵלוֹ אוֹתָן דָּאָף דִּישׁ מִי שְׁמַפְקִי לֹמֵר דָּאָם יֵשׁ לְסַמְנָה אַרְוֹפְאִי ל"ל הַבְּחִינָה הָרִי יֵשׁ  
לְסַמְנָה אַרְוֹפְאִים אֲלָא וַדַּאי דַּאִין לְסַמְנָה אַרְוֹפְאִי זֶה אֵינוֹ דְלִישְׁנָא דְש"ס מִשְׁמַע דְהַרְוֹפְאִי  
עֲצָמָם אָמְרוּ שְׁיֵשׁ לְהַבְּחִין כֵּן וְעִ"ל דַּאָע"ג דְלֹא רְצוּ חֲכָמִים לְסַמְנָה עֲלֵיהֶם עַד שְׁיַעֲמְדוּ  
עַל הַבְּחִינָה הַיָּינוּ מִשׁוּם דְּמַתְּנִי קַתְּנִי בְּהַדְּיָא דָּאָם נִימוּחוּ טְמָאָה סְתָמָא מִשְׁמַע בְּכָל עֲנִין  
אֲפִילוּ מְרַגְשָׁת פָּאָב כְּמוֹ מִכָּה דְהָרִי כָּל שְׁמִשְׁנָה רֵאֲוִיתָה מִשְׁאָר נְשִׁים הוּא מְחַמַּת פָּאָב  
אֲפ"ה קַתְּנִי אִם נִימוּחוּ טְמָאָה מִש"ה לֹא רְצוּ לְסַמְנָה אַדְבָּרִי רוֹפְאִים פִּינִן שְׁהוּא מְתַנְגַּד  
לְסְתָמָא דְמַתְּנִי כָּל זְמַן שְׁלֹא בְּחִנּוּ אֲבָל בְּשְׁאָר דְבָרִים סוּמְכִין עַל הַרוֹפְאִים וְהָא דְמִיָּתִי  
בְּגִמְרָא הִנֵּי מַעֲשִׂים פִּינִן שְׁכָבֵר סְתָם כֵּן בְּמַתְּנִיתָן מִשׁוּם דְּמַעֲשֶׂה רַב וְלִהְרָאוֹת דְּגַם  
הַחֲכָמִים פִּינִינוּ לְדָבְרֵי הַרוֹפְאִים הַמְּוַמְחִים וּבְקִיאִין בְּזָה כִּי סוּד ה' לִירְאוּ.

וּמָה שְׁכַתְּבַת מַעֲלוֹת כְּבוֹדוֹ לְחַלְקָא בֵּין מְרַגְשָׁת פָּאָב אוֹ לֹא מֵאַחַר דְּהִיאָשָׁה הַנְּ"ל אוֹמְרַת  
בְּעֲצָמָה שְׁמַרְגְּשָׁת פָּאָב הִיא נְאֻמְנַת וּבְפִרְטוֹת שְׁהַרוֹפְאִי מְסַפְּיָין כֵּן וְעוֹד הִלָּא בְּמַתְּנִי  
וּבְהִנְהוּ שְׁנֵי מַעֲשִׂים לֹא הִנְזַכְּר מִשׁוּם פָּאָב מִשְׁמַע אֲפִילוּ אֵינָה מְרַגְשָׁת פָּאָב יֵשׁ לְסַמְנָה  
עַל הַרוֹפְאִים וְאִיךָ רוּצָה מְכ"ת לְחַלְקָא לְמַרְגְּשָׁת פָּאָב לֹאֵינָה מְרַגְשָׁת בְּפִרְט בְּנִידוֹן דִּידוֹן  
הִיא אוֹמְרַת שְׁמַרְגְּשָׁת פָּאָב וּמָה שְׁמַכ"ת רוּצָה לְחַלְקָא בֵּין נְמַצְאִים אַחַר הַטְּלַת מִי רְגְלִים  
וּבֵין נְמַצְאִי אִף קוֹדָם הַטְּלַת מִי רְגְלִים לֹא יִדְעָתִי מָנָא לִי מָאִין יֵצֵא לוֹ חֲלוּקָא זֶה דְּהִלָּא  
בְּהִיא סְתָמָא דְּמַתְּנִיתָן דְּרִישׁ הַמְּפִלַת וְהִנְהוּ תְּרִי מַעֲשִׂים דְּר"א בְּר צְדוּקָא לֹא הִנְזַכְּר שׁוּם  
דְּבָר מִהַטְּלַת מִי רְגְלִים בְּסַפְּרֵי תוֹרַת הַשְּׁלֵמִים סוּף ס' קצ"א פְּתַבְתִּי בְּנְמַצָּא כְּמוֹ חוּל  
וְחִיצֵץ אָדָם בְּזָה בְּמִי רְגְלִים טְהוּרָה דַּאִין זֶה דָּם וְכַתְּבָתִי שְׁמֵ אֲפִילוּ אִם נִימוּחַ בְּמִים ג"כ  
טְהוּרָה וְלֹא דְמִי דְלַעֲיִל ס' קפ"ח סְעִיף קֶטֶן ד' ע"ש דָּאָם נִימוּחוּ טְמָאָה דְּשִׂאֲנִי הִכָּא פִּינִן  
שְׁרוּאָה דָּם עִם מִי רְגְלִים וְכֵן פְּסַק הַט"ז שְׁמֵ בְּשֵׁם הַב"ח וְדַלָּא כְּמַשְׁמְעוֹת הַבְּדָק הַבֵּית  
הַנְּדָפְס בְּטוֹרִים הַנְּדָפְסִים בְּק"ק בְּרִלִין וּמִדְּקַתְּנִי בְּמַתְּנִיתָן וּבְהִנְהוּ תְּרִי מַעֲשִׂים אִם נִימוּחוּ  
טְמָאָה מְכָלָל דְּלֹא מִיָּרִי דְּרוּאָה כְּף עִם מִי רְגְלִים דְּנוֹקָא וְכֵן כָּל דִּין גַּם בְּתַשׁוּבַת עֲבוֹדַת  
הַגְּרָשׁוֹנֵי סִימֵן כ"ב שְׁמַחְמִיר קִצַּת בְּנִדוֹן כְּזֶה לְפִי שְׂאֵלְתוֹ שְׁמֵ וּמ"מ מְסִיק שְׁמֵ וְז"ל אִם  
יֵשׁ לָהּ נוֹסֵת קְבוּעָה מְהִנֵּי דַּאִין אוֹרַח בָּא אֲלָא בְּזַמְנֵו וַיֵּשׁ לְסַמְנָה אַדְבָּרִי הַרוֹפְאָ וְכֵן פְּסַק  
בְּפִשְׁטוֹת בְּתַשׁוּבַת מְהַר"ם מְלוּבְּלִין סִימֵן קפ"ז בְּשֵׁם הַרְמ"א דְּמְסִיק שְׁמֵ וְז"ל הָרִי  
מְבוֹנָר בְּדָבְרֵי שְׁיֵשׁ כָּאֵן צַד אַחַר לְהַתִּיר דְּהִינְנוּ שְׁיֵשׁ לָהּ נוֹסֵת אַעפ"י שְׁיִדוּעַ שְׁהַדָּם מִן  
הַמְּקוֹר תוֹלָה בְּמַפְּהָ שְׁבַמְּקוֹר וְאַע"פ שְׂאִין יְדוּעַ אִם הַמַּפְּהָ מוֹצִיא דָּם וְכֵן פְּתַבְתִּי בְּתַשׁוּבַתִּי  
שְׁיֵי חֲלָק רַאשׁוֹן סִימֵן ס"ה הִיכָא דִּישׁ לָהּ נוֹסֵת וַיֵּשׁ לָהּ פָּאָב יֵשׁ לְהַקְל טְפִי ע"ש וְכֵן  
הָאֲרַכְתִּי בְּתַשׁוּבַתִּי שְׁיֵי ח' שְׁנֵי ס' ע"ז יַע"ש וְתַרְאָה שְׁכָל דְּבָרִי בְּנִים וְאַמְתִּים וְגַם יֵשׁ  
עוֹד צַד לְהַקְל כְּמוֹ שְׁכַתְּבָתִי בְּתַשׁוּבַתִּי שְׁיֵי חֲלָק שְׁנֵי סִימֵן ע"ד דְּהִיכָא דַּאִיכָא שְׁעַת הַדְּחַק  
שְׁהִיאָשָׁה אֵינָה יְכוּלָה לְטַהַר עֲצָמָה כְּלָל לְבַעֲלָה מִפְּחֵ רַאֲיוֹת כְּאֵלוֹ וְעַסְקָה זְמַן מָה בְּרַפּוּאוֹת  
וְלֹא הוֹעִילוֹ לָהּ כְּדַאִי הוּא אֲפִילוּ הַפּוֹסֵק הַיְחִיד לְסַמְנָה עֲלֵיו בְּשְׁעַת הַדְּחַק וְזוֹ ג"כ עֲשֻׁתָּה  
ע"י מְרַחֵץ זוֹלֵץ וּמְכ"ש לַענ"ד בְּנִדוֹן דִּידוֹן אִין שׁוּם פְּקַפּוּק צַד לְאַסְוֹר כְּלָל כְּמוֹ שְׁבַרְרָנוּ  
לְעִיל הַרְבֵּה צְדָדִי הִתְרַר כִּי הִיא טְהוּרָה לְבַעֲלָה מְחַמַּת רַאֲיוֹת כְּאֵלוֹ כְּנ"ל וּמ"מ מֵאַחַר  
שְׂאוּמְרַת שְׁוֹסְתָהּ הַקְּבוּעָה מִשְׁשָׁה שְׁבוּעוֹת לְשִׁשָּׁה שְׁבוּעוֹת לְפַעְמֵי הוּא יוֹם א' מוֹקְדָם אוֹ  
יוֹם אֶחָד מְאוּחָר כְּשִׁתְּמַצָּא טִיפִין כְּאֵלוֹ יוֹם אֶחָד קוֹדָם וְנוֹסְתָהּ אוֹ יוֹם אֶחָד לְאַחַר וְנוֹסְתָהּ

היא בחזקת טמאה עד שתעקור ונסתה לגמרי ותשנה ונסתה וכשתמצא בפעמים אחרים טיפין פנ"ל שלא בשעת ונסתה היא בחזקת טהורה פנ"ל והוא פשוט פנ"ל הק' יעק' סליק חלק יורה דעה חלק שלישי אבן העזר שאלה קו מעשה שהי' כף הי' אחד שפילדותו הי' משחק עם ילדים אחרים וקשרו לו חוט פשתן על גידו ונתנפח הגיד ועי"ז נפל נקב בתוך הגיד למעלה מהעטרה לצד הארץ עד גנבתא דש"ז ואח"כ נתגדל הנער ונשא והוליד עמה בנים ונחשיב ירחי ויומי ואינו לו גם האשה היא בחזקת צנועה ולא מצא בה מעל או ערות דבר ועכשיו שלמד הבעל הפוסקים וראה באבן עזר סימן ה' ובמקור הש"ס דיבמות ומכח זה מחזיק עצמו פסרים שאסור לבא בקהל וחושש על בניה חשש ממזרות ורוצה לעגן אשתו מכאן ולהלן ושאל אותי שאלה בפעלים לדון בו אם הוא פשר או פסול בפסול הגוף ואי שפיר עבד לעגן אשתו או לא עכ"ל השואל.

תשובה הנה מקור דין זה מבואר בש"ס דיבמות פ' הערל ד' ע"ה ע"ב נקב למטה מהעטרה שפנגדו למעלה מהעטרה סבר ר' חייא בר אבא לאכשורי א"ל ר' אשי הכי אמר ר' הושיע בן לוי עטר' כל שהוא מעפכת ע"כ ויע"ש ברש"י ותוספ' מבואר מדבריהם שם שכל שאין הנקב מן הולש מעבר לעבר יש להכשיר אותו כמשמעות לשון הש"ס וכ"כ באגודה וכן משמעות הטור בא"ה סימן ה' ע"ש ואף שלא נעלם מאתי דעת המרדכי אינו פן וכ"כ רבינו ירוחם נכ"ג חלק ד' וכן הספימו גדולי האחרונים להחמיר ופירשו פן דעת התוספ' וכמו שהאריך בזה הב"ח בא"ה סימן ה' והדרישה שם וכן הספמת כל האחרונים בש"ע מ"מ נ"ל דהיינו דוקא להחמיר לכתחלה שלא לישא בת ישראל אבל אם כבר נשא ודאי דאין להוציא מספיקא ובאמת פשיטות לשון הט"ס ופרש"י ותוספות יותר משמע דדוקא בנקב מן הולש משני צדדים יש לפסול משא"כ בנקב מצד א' אפי' עד גנבתא דש"ז יש להכשיר והא דאמרין שם ונסתם אם חוזר וכו' י"ל ג"כ דמייירי בנקב מב' צדדים אי י"ל דמייירו דוקא בנקב שורה העטרה עצמו וכמו שהאריך הדרישה שם לחלק פן ע"ש דבריו באורח ועכ"פ מידי ספיקא לא נפקא ואין לאסרו מספיקא היכי שפבר נשא ומכ"ש שלא להוציא לעז על בניה ובפרטות דבנדון שלפנינו יש פאן עוד ספק דאף את"ל דניקב מצד א' ג"כ פסול פדעת המרדכי מ"מ לפי דעת הרמב"ם שפסק דניקב ע"י חולי מקרי סריס בידי שמי' וכן הכריעו האחרונים וע"ש בחלקת מחוקק וכן ראיתי במלבושי י"ט פתיבת יד על לבוש א"ה שהכריע בדברי הרמב"ם דע"י חולה פשר והביא ראיה מתוס' דיבמות דף ד' ע"ב וסיים על זה ובפרט שדין זה הוא מהל' רופאי' והרמב"ם הנה רופא מן מחזה עכ"ל וא"כ בנדון שלפנינו לפי משמעות השואל לא נעשה הדבר על ידי אדם בנדים רק ע"י קשירות החוט נולד החולה ונתנפח הגיד ועי"כ נפל הנקב הנה תוף הגיד וכן כל חולה ע"פ רוב באה ע"י מקרה רעה והוי כבידי שמי' ואינו נפסל כל שלא בנדים ממש ע"י אדם גם מצינו במהרש"ל פא"ט סי' פ' שכתב במקום דאיכא פלוגתא בין הפוסקים אי חזינן דחי י"ב חדש פשרה וכ"כ הש"כ בי"ד סימן נ"ז ס"ק מ"ח וסיים ודבריו נכונים הם ע"ש וא"כ בנדון שלפנינו נמי נאמר פיון שהאשה היא בחזקת פשרות וצנועות גם בעלה חשיב ירחי ויומי דחזינן מחזקינן פדאייתא בסוף מסכת מכות גבי יהודא שאמר צדקה ממני וכיון דחזינן דילדה מכשרינן ולא אמרינן לא יבדק על בניה מאין הם פיון דאיכא ס"ס להכשיר מהיכי תייתי לפסלם ובר מן כל דין אע"ג דאב נאמן לפסול את בנו מ"מ הא מבואר בש"ס ופוסקים דהיכי דיש לנולד חזקת



כפשרות אינו נאמן ואם יאמר האומר הלא הוא דבר הנראה לעינים ויוכל להבחין על ידי בדיקת הרופאים ומומחין מ"מ י"ל השתא הוא דאיתרע אחר לידת הבנים ודלמא נעשה בידי שמים כלל הדבר בָּהָא נְחִיתָנָא וּבָהָא סְלִיקָנָא דְבְנֵדוּן זֶה אֵין לְהוֹצִיא הָאִשָּׁה מִתַּחַת בְּעֵלָה וְאֵין לְעַגְנָה כָּלָל וּכ"ש שְׁלֵא לְהוֹצִיא לְעַז עַל בְּנֵי ח"ו שׁוּב רְאִיתִי בְּתִשׁוּבַת אָבֹן לֵב חֵלֵק ג' סִימָן צ"א שְׁפֶסֶק ג"כ כה"ג בְּסִפְק פְּזָה דְאֵם נְשׂוּאָת לֹא תֵצֵא גַם בְּתִשׁוּבַת תַּנּוּמַת יְשָׁרִים סִימָן נ"א ונ"ב ונ"ג וסִימָן קכ"ה ורי"ב מְסִיק בְּשֵׁת רֹב הַמּוֹרִים דְּכָל כה"ג אֵין לְנִדּוּתוֹ לְגַרְשׁ אִשְׁתּוֹ אִף שִׁישׁ חוֹלְקִין שָׁם מ"מ בְּנִדּוּן שְׁלִפְנֵינוּ דְהוּי כס"ס אֲלִיבָא דכ"ע אֵין לְהוֹצִיא הָאִשָּׁה מִמְּנוּ כנ"ל ה'ק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קַח בְּמִקּוּמוֹת שִׁישׁ תִּקְנָה קְבוּעַ מְשַׁרְרָה יר"ה שְׁפֵל זוּנָה פְּנוּיָה שְׁהִיא מְעַנְבֶּרַת אֵם אֵין פְּאֵן אִישׁ שְׁמוּדָה שְׁהוֹלֵד מִמְּנוּ הִיא וְאֵינוּ מְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ מִיד פְּדַת מְשֵׁה וְיִשְׂרָאֵל בְּחֻפָּה וְקִידוּשָׁן אִז לּוֹקַחִין הִילָד לְשַׁרְרָה וּמְגַדְלִין אוֹתוֹ לְחֻקוֹתֵיהֶם ע"כ מְהַדְרִין אַחַר פְּנוּי אֶחָד שְׁלוֹקַח אוֹתָהּ וְאוֹמֵר שְׁמִמְנוּ הִיא מְעַנְבֶּרַת וּמְכַנְיָסָה מִיד לְחֻפָּה פְּדַת מְשֵׁה וְיִשְׂרָאֵל וְשִׁמְעָתִי שְׁהֶרְבְּנִים הַקּוֹדְמִין הַתִּירוּ בְּדָבָר בְּלִי פִקְפּוּק מְשׁוּם הַצֵּלַת הָעַנְבֶּר אִם הוּא הֵיתֵר בְּרוּר אוֹ לֹא.

תשובה הגה איסורא לישא מענברת חבירו הוא איסור כלול וכלול מש"ס וכל הפוסקים וכדאי' בש"ס דיבמות דף מ"ב תניא לא ישא אדם מענברת חבירו ומניקת חבירו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית גזירה שפא תעשה ענברה סנדל וכו' ומסיק הש"ס אלא משום דחסה אי הכי דידיה נמי אלא סתם מענברת למניקה קניימא והרמב"ם וסייעתו תפסו להלכה עיקר הטעם משום דחסה וכבר תמהו הראשונים והאחרונים על הרמב"ם שתפס הטעם דאדחי בש"ס וכבר הארכתי בביאור וישב דברי הרמב"ם בזה בטוב טעם ודעת בספרי שבות יעקב חלק א' סימן צ"ה וצ"ו יע"ש דלא כדברי החולקים ומוציאין דברי הרמב"ם מפשטן ע"ש ותמצא מרגוע נחת לנפשה והנה אף דיש פוסקים המקילין במזנה לישא מענברת ומניקת חבירו מ"מ הספמת רוב הפוסקים להחמיר אף במזנה ובפרטות במענברת חבירו דאף המקילין לענן מניקת מ"מ במענברת יש לאסור מטעמא דדחסה וכ"כ בתשובת בית יעקב סימן קמ"ז אף לפמ"ש שם בתשובתי לפרש לדעת הרמב"ם עיקר טעם דדחסה הוא משום דלמניקה ותצטרף לפרוש ממנו לכה חיישינן לדחסה ע"ש א"כ למאן דס"ל דמניקה מזנה מותרת לישא איברא מ"מ העלתי שם בתשובתי סוף סי' צ"ה דאין לסמוך על שינויא זו למעשה יע"ש וא"כ גם כן הי' ראוי להחמיר למעשה באיסור כולל אף גם בלא"ה יש איסור מוסיף כמ"ש בתשובת מהרי"ו סימן ע"ג דאם אין אתה מפרישה ממנו יאמרו קמו רבנן במילתא שהוא בנו ודאי ויתירה לעלמא בלא חליצה וכ"כ בתשובת עבודת הגרשוני סי' א' אף שלא נהירא דברי מהרי"ו בעיניו ומפקפק עליו שם בתשובה מ"מ בנדון דידן לישא מענברת חבירו דיש חשש איסור דדחסה ודאי יאמרו דקמו רבנן במילתא שפמנו היא מענברת ואין סתירה מהא דקאמר בש"ס שם היכא דקי"ל דמענברת היא תנשא משמע דמענברת לא חיישינן לטעות יע"ש אי משום הא לא תברא דכל זה היינו קודם דמסיק דיש איסור משום דחסה או דלמניקה קניימא אבל לפי המסקנא דיש איסור מטעמים אלו א"כ אם יתירה לישא אותה בשהיא מענברת יאמרו קמו רבנן במילתא שהולד ממנו ותבא לידי איסור ערוה אבל כאשר ירדתי אל העיון ראיתי שאין להרהר אחר הקודמין שהתירו הדבר בנדאי ידעו מאיזה טעם התירו דהרי גדולה מזו מצינו בתשובה ר"י מינץ סימן ה' שכתב ונ"ל

ומעשה אתחיל ואומר דהכי איתא בפ' השולח האי איתתא דהוי בפומבדיתא דהוי קמעבדי  
בה אינשי אסורא אמרא אביי אי לא דאמר ר"י אמר שמואל כל המשחרר עבדו עובר  
בעשה הוי כפינו למרן' לכתוב לה גיטי דחירותא רבינ' אמר כי הא מודה רב יהודא משום  
מלתא דאסורא אלמא דכופין את הרב לשחרר במילתא דאסורא לרבינ' דהלכתא פנותיה  
כמו שפסק הרא"ש ואיכא למימר דכה"ג אפי' אביי מודה דעד פאן לא קאמר התם אלא  
במקום דצריף לעבור אעשה דאורייתא כדמשמע מדבריו דאמר אי לא דאמר ר"י אמר  
שמואל שמשחרר עבדו עובר בעשה משמע דאלו הי' רק איסור דרבנן פגדון דינן  
במניקת חבירו דהוי איסור דרבנן מודה אביי דכופין עכ"ל מהר"י מינץ ופסק פן בש"ע  
וכן הסכמות כל האחרונים ומה"ט פסקתי הלכה למעשה בפנוייה שזינתה שני פעמים  
דנקראת מופקרת לזנות ומשיאין אותה תוך ימי מניקת וכה"ג פסקתי בתשובתי שבות  
יעקב ח' א' דמשום מצוה לקיים דברי המת מתירין לישא תוך ימים אלו יע"ש דון מינה  
מהאי דמהר"י מינץ דהוא רק חששא בעלמ' אולי הפקירה עצמה עוד הפעם ואם היא  
חשודה כ"ע מה חשידי לזנות עמה אפ"ה מתירין איסור דרבנן מכ"ש פגדון פנה  
שהגזירות המלכיות והשחר' נדאי מתקיימות שמתירין לישא תוך זמן ימי עיבורה  
ומניקתה כדי להציל הנולד דהא אפי' איסור חמור כגון חילול שבת מתירין כה"ג כי  
אומריולאדם חטא כדי שיזכה חבירו כמבואר בא"ח ס"ס ש"ו סעי' י"ד ובסימן רנ"ד וסי'  
שכ"ח וכ"ש באיסור דרבנן ואין מקום לבע"ד לחלוק דגם במעונבר' חבירו יש איסור  
חמור להשיב נפש הנולד זה אינו דהא בני ישראל אינם מצוין על העוברין כלל ואם נפשך  
לומר דמ"מ יכניס ויקדש אותה כדי לקיים הנולד ואח"כ תפרישו זה מזה זו ג"כ אינו  
דא"כ יהא לבו נוקף ופורש מתחלה שלא לקדש אותה כלל כיון דצריף לפרוש ממנה  
אח"כ ועוד דאם יפריש אותה ממנו כ"ש שיש יותר חשש לדחסה כדי שזימות הנולד ולא  
יצטרף לפרוש ממנה וכמ"ש בתשובתי ש"י סי' צ"ה טעם הרמב"ם בזה שכ' לטעם  
דדחסה יע"ש לכן כיון שיצא הדבר בהיתר ע"פ רבנים הקודמין שוב אין להרהר אחר  
דבריהם בנדאי אין בהם נפתל ועקש כנ"ל הק' יעקב: שאלה קט מפאריש ונ"ל משרת  
ומשרתת שבאו לכאן וכל הדרך שנסעו זה אם זה החזיקו עצמן יותר מל' יום בחזקת אח  
ואחות וכן החזיקו עצמן בהיותם בק"ק מיץ ועכשיו היא הרה ומודים הוא והיא שאין זה  
אחיה רק שנסעו יחד וזינתה עמה ונתחזד עמה כל הדרך ממקום למקום וכדי שלא ירגיש  
אדם בהם ובזו ותייהם הוציאו קול שהם אח ואחות כדי שלא יראו וידקדקו אחריהם זו  
היא אמתלא שלקהם ועכשיו רוצה לישא אותה כיון שממנו נתעברה מה דינם: תשובה  
הנה פגדון פנה לישא מעופרת ומניקת חבירו אי אמרי' כשם שזינתה עם זה פנה זינתה  
עם אחר בזה אין מן הצורך להאריף פי כפר הספימו האחרוני' בא"ה סי' י"ג ובתשובת  
עבודת הגרשוני סי' א' דמותר ובפרטות בזו שדינה כמפקרת וכמ"ש בתשובה הקודמת  
דמותרת לינשא אף מצד אחר נראה דאסור לעשות הנישואין אלו כיון שכבר החזיקו  
את עצמן לאח ולאחות א"כ הם בחזקת איסור ערוה אף דמבואר בפ"ב דכתיב' גבי אשה  
שאמר' אשת איש אני וחזרה ואמרה פנוי' אני נאמנת אפי' לאחר כדי דיבור אם נתנה  
אמתלא לדברי' נאמנת וכמבוא' ג"כ בטור א"ה ובש"ע שם סי' מ"ז וכ"כ גם בתשובת  
חות יאיר שאלה קל"ח נשאל על שאלה דומה לזו ע"ש באשה שהחזיקה עצמה לאשת  
איש ופסק שם דאמתלא מהני אכן מבואר בב"ש סי' י"ט דהכי שהחזיק עצמו שלשים

יום בְּחִזְקַת אַח וְאַחוֹת לֹא מֵהֵנִי אֲמַתְלָא וְסוּקְלִין אוֹתָם אִפ' ע"פ חֲזוּקָה וּבְנֻדָּאֵי לֹא מֵהֵנִי אֲמַתְלָא נִגְדַּח חֲזוּקָה זֹו וּכ"כ בְּתַשׁוּבַת חוּט הַשְּׁנִי ס'י י"ג יע"ש אָף שְׁאֲמַתְלָא כְּזוֹ הוּא מְבֻרְרַת בְּקָרָא גַבֵּי אַבְרָהָם שֶׁאִמ' אֶמְרִי נָא לִי אַחֹתִי אֶתְּ לַמְעַן יִיטַב לִי בְּעַבְרָה מ"מ יֵשׁ לְחַלֵּק דָּשָׁם עֲשֵׂה כֵן לְשֵׁם מִצְוָה לְהַצִּיל נַפְשׁ מִשָּׂא"כ אֱלוֹ שְׁעֵשׂוּ כֵן בְּמִזִּיד לְמִלְאוֹת תַּאֲוָתָם בְּעֵבְרָה אֶפְשָׁר שְׁאִינָם נְאֻמִּים כָּלֵל וּכמ"ש שֵׁם בְּתַשׁוּבַת חוֹת יָאִיר וּכ"ש לְסַתּוֹר הַחֲזוּקָה שֶׁהִיא אֲלִימָתָא כ"כ שְׁהָרִי סוּקְלִין עֲלֶיהָ צָרִיכָן דְּוִקָא ב' עֲדִים בְּרוּרִים כְּדִי לְסַתּוֹר הַחֲזוּקָה וְהִנֵּה חֲקֵרְתִּי פִּה בְּעַד אֶחָד בַּחוּר שֶׁהֵעִיד בְּפָנַי בְּתוֹרַת עֲדוּת אַחַר הַחֲקִירָה וְדִרְיִשָּׁה בְּזוּה"ל בְּבוֹאָם פִּה בְּיַחַד וְאֶמְרוּ שֶׁהֵם אַח וְאַחוֹת הַפְּרָתִי אוֹתָם בַּט"ע וּבְסִמְנָם שְׁשָׁקֵר דְּבָרוּ כִּי הֵייתִי מִפִּיר לְהַנְעֵר שְׁשָׁמוּ לִיב וְהוּא אֵין לוֹ אַחוֹת כָּלֵל גְּדוּלָה כְּזוֹ אָף שֶׁהַנְעֵר הַתְּנַפֵּר לְפָנָיו וְשִׁינָה אֶת שְׁמוֹ לְקָרוֹא לוֹ בְּשֵׁם לְיָזֵר עַכ"ל הָעֵד וּבְנֻדָּאֵי אֲצוּלִי לֹא אֶמְרֵי שֶׁהִכִּירוּ בְּסִמְנִים לֹא הֵיִינוּ יְכוּלִין לְסַמְנָה עֲלָיו עַל טְבִיעַת עֵינוּ דְּאָף דְּמְבֻרָאֵר בִּי"ד ס'י ס"ג דְּלַעֲנִין אִיסוּר כָּל אָדָם נְאֻמָּן בַּט"ע וְכֵן מְשַׁמְעוֹת פֶּרֶש"י שֵׁם דְּוִקָא לַעֲנִין אֲבִידָה דֵּה מִשׁוּם חִימוּד מְמוֹן לֹא מֵהִימֵן בַּט"ע אֲלָא לְצוּרְבָא מְרַבְּנֵן דְּוִקָא מִשָּׂא"כ לַעֲנִין אִיסוּר כְּוָלָם שְׁוֹנִים לְטוֹבָה דְּמֵהִימֵן אָף צָרִיף לִי עֵיוֹן בִּשְׁ"ס דב"מ דָּף י"ט ע"א מְבֻרָאֵר דְּאָף לַעֲנִין גִּיטִין לֹא מֵהִדְרִינֵן בַּט"ע אֲלָא דְּוִקָא לְצוּרְבָא מְרַבְּנֵן וְדוּחַק לֹא מֵר דֵּהֶם ג"כ יֵשׁ חֲשֵׁשׁ חִימוּד מְמוֹן שְׁכַר וְשִׁלְיַחְתּוֹ וְעֵינֵן בִּי"ד בַּט"ז רִישׁ ס'י ס"ג שְׁפַתְבּ בְּשֵׁם הַרְמַבְּ"ן לְחַלֵּק בֵּין אִיסוּר דְּרַבְּנֵן לְאִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא ע"ש וְעֵינֵן בַּח"מ ס"ס רס"ב בַּסמ"ע שֵׁם שְׁמַסְתַּפֵּק אִם יֵשׁ דִּין ת"ח בְּזִמְן הַזֶּה לַעֲנִין זֶה ע"ש וְכָל זֶה אֵינוֹ מִן הַצְּוֹרָף בְּנִדּוֹן שְׁלַפְנֵינוּ שְׁהָרִי הָעֵד אֶמְרֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ סִמְנִים בְּהֵם וּמ"מ לְבַטֵּל הַחֲזוּקָה בְּעֵינֵן שְׁנֵי עֲדִים כְּאֶשֶׁר בִּירְרַתִּי וְכִינּוֹן שֶׁהַדְּבָר עוֹמֵד לְהַתְּבַרֵּר ע"י צִירָף עוֹד עַד א' מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ שֵׁם הַגִּידוּלִים רַעִים אֱלוֹ אֵין לְהַתִּיר אוֹתָם לִישָׂא זֶה אֶת זֶה עַד שִׁיתְּבַרֵּר הֵיטֵב וְכָל זִמְן שֶׁלֹּא נִתְבַּרֵּר הֵם בְּחִזְקַת אִיסוּר אִיסוּרָא דְּלַעוּלָם וּמִצְוָה לְבַעַר הָרַע מִקְרַבְכֶּם כְּדִי שֶׁהַנְּשִׂאָרִים יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ כְּנ"ל כֹּאש"ע יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קוֹ מֵאִשָּׁה אֶסְתֵּר אֶשֶׁת כ' זַעֲלִיג מְטַשְׁעֶפּוֹף שֶׁבַעלָה גְּטַבַּע בְּמִים שֶׁאֵל"ס וְנִשְׁלַח הַשְּׁאֵלָה לְגִיסֵי הַגָּאוֹן הַמְּפֹרָסִים מֵהו"ר ר' דְּוִיד אוֹפֶנְהַיִים וְהָאָרִיף מְאוּד בְּשִׁרְיוֹתָא עַל כַּמָּה נִיּוֹרוֹת וְשִׁלַּח אֵלַי לַחוֹת דַּעֲתִי גַם אֲנִי וְזֹאת הַתְּשׁוּבָה: תְּשׁוּבָה וְז"ל הִנֵּה יוֹם ד' הָעֶבֶר כ"ב חֲשׁוֹן תפ"ח לפ"ק קַבְּלַתִּי כְּתָבוּ כְּתָב נִבְחַר לְשׁוֹן זֶהָב לְשׁוֹן מְדַבְּרַת גְּדוּלַת בְּתַשׁוּבָתוֹ הַרְמָה מְגִילָה עֶפֶה וְאַרְנוּפָה מֵאַרְץ מִדָּה כְּתוּבָה פָּנִים וְאַחֲזוֹר וְנִתְמַלֵּא בֵּיתִי אוֹרָה וְנִהְנֵתִי מְאוּר תּוֹרַתוֹ קְרִיתִי וְשְׁנִיתִי וְשִׁלְשֵׁתִי דְּכָרִי הַנְּחַמְדִּים וּמִתּוֹף גְּדוּל עֲנוּתְנִיתוֹ דְּדוּד שֶׁהַתְּחִיל מִן הַצַּד כְּדַכְתִּיב וְיַחְגֹּרֵר גַּם דְּוִד אֶת חֲרָבוֹ וּמַה"ט כָּל מְנִינָא דְּבִי רַבִּי מִן הַצַּד הָנִי מִתְּחִילִי וְלוֹחֵם מִלְחָמָה שֶׁל תּוֹרָה וּמִרְאָה פָּנִים לְכָל צַד כְּמִרְאָה אֲנֹפֵן בְּתוֹף הָאֲנֹפֵן לְאִיסוּרָא וְלִהְיִתְרָא וּמִהַדוּרָא קַמָּא וּמִהַדוּרָא בְּתָרָא מֵהַדְרִין מִן הַמְּהַדְרִין וְלֹא הִנֵּיחַ מְקוֹם ד' אֲמוֹת שֶׁל הַלְכָה אִפִּי כְּמֵלֵא נִימָא בְּהַמִּילְתָא זוֹטְרָא אוֹ רַבְתָּא רַבְתִּי בְּדִיעוֹ מְכָל הַש"ס וְהַפּוֹסְקִים הַרְאִשׁוֹנִים וְהָאֲחֻרוֹנִים הַשְּׁיִיכִים לְנִדּוֹן זֶה וּמָה אַדַּע אֶשֶׁר לֹא יָדַע מֵר וּמָה לִי לְחַפֵּשׁ חִיפּוּשׁ אַחַר חִיפּוּשׁ וְנֵר מְנֵר וּמִצִּיאָ מִמִּצִּיאָ אֶשֶׁר כְּבָר מְצָא וְהַמִּצִּיא דְּוִד לְהַתִּיר עֲגוּנָה הַנ"ל וּמָה לְכַפּוֹל הַדְּבָרִי וְלְטַחֲוֹן קַמַח' טְחִינָא אֶשֶׁר כְּבָר יִצְאוּ מִפִּיו בְּצַדֵּק וְאַמַּת נְאֻמְרִין וְאֵינוֹ צִרִי לֹא לְגַמְרִי דִּידִי וְלֹא לְסַבְּרָא וּמִי כְּמוֹהוּ מוֹרָה קוֹלַע אֵל הַשְּׁעָרָה אָף בְּאֶשֶׁר שְׁאֵין מְסַרְבִּין לְגְדוּל כְּמוֹהוּ אֶשֶׁר זְרוּגֵי לְהִיּוֹת מִן הַזְּרִיזִין הַמְּקַדְּמִים לְהַקְדִּים לְכַתּוּב דַּעֲתִי וְתַשׁוּבָתִי וְלֹא רַצִּיתִי לְהָאָרִיף בְּגוּף הַנְּדוֹן וְסִפִּיקַתִּיהוּ כִּי כְּבָר מְבֻרָאֵר בְּאָר

היטב פל פלל ופרט בדבריו דבר גדול וקטן שם הוא אף גם שעכשיו הוא עתו זמן צאת הישיבות שאני עוסק פעת במס' ב"מ שהוא מקציע גדולו אינו מןפנה מפל צד מ"מ לא רציתי למרות את פיו ופניתי מפל עסקי לכתן' לו מה שעל' על קט שפלי ונדעתי לפום ריהטא דעיונא וכמה דמטיק תעלה מבי פרבי לכאורה הי' נ"ל מקו' להתי' האי אתתא בלי שום עדות פלל המסיחין לפ"ת שהעלהו מן המים והפירהו פיון שנתברר בבירור גמור שנטב' במים שאין להם סוף ומסקינן בש"ס דיבמות פ' האש' בתר' דף קכ"א ע"ב מים שאל"ס אשתו אסורה ל"ש איניש דעלמ' ול"ש צורבא מרבנן דיעבד אין לכתחל' לא וכן שם ע"ב אמר ר' אשי ש"מ הא דאמרי רבנן מי' שאל"ס אשתו אסור' ה"מ לכתחלה אבל אי נסיב לא מפקינן מינה וכן הסכמת פל הפוסקים אחד מהם לא נעדר פמבואר בדיני עגונה וכיון דזכינו לדין בדיעבד מותר וכבר מבואר בפוסקים ראשונים ואחרונים פמה פעמים וכ"כ התוס' להדיא פ"ב דכתוב' דף כ"א ד"ה הא אמר רב פפא ובפסקי מהרא"י סימן ק"ץ ובתשובת פרח מטא אהרן ח' ב' ס"ס ק"א ובתורת חטאת סוף פלל י"ז דין ד' ונ"ל ובשעת הדחק פגון שנתאכסן בבית הנכרי פדעב' דמי עכ"ל וא"כ פל מה שמוטר בדיעבד מתירין בשעת הדחק אפילו לכתחלה ואין מקום לבעל דין לחלוק ולומ' הלא פל עגונה דאתתא מקרי שעת הדחק ואפ"ה אסרו חכמים משאל"ס לכתחלה אי משום הא לא תברא פלל דנדאי חילוק ידענו פמבואר להדיא בספר חלקת מחוקק סימן י"ז ס"ק ל"א ובתשובת מ"ב סימן מ"ד שכתבו ונ"ל פי גם בעיגון אין פל העגונות שוות פי אשה זקנה שאין רדופה לינשא אין צריף להקל לסמוך על דברי היחיד ובפרט היכי שמצפין על עדות אחרים שיבואו עוד בזמן קרוב אשר תוכל להנשא על פיהם ולפעמים היכי שעגונה ילדה ורדופה להנשא יש לחוש פן תצא לתרבות רע ואם לא ניקל פדברי היחיד אין תרופה לעגון שלה ע"י עדות אחרים זה מקרי שעת הדחק עכ"ל א"כ בנדון שלפנינו שהיא עגונה רפה בשנים ואין תקנה לעדות אחרים יש לסמוך להתיירה לכתחלה ואין לפקפק על התיירה דא מסוגית הש"ס שם דקאמר האי גברא דטבע באגמי דסמקי אנסיב רב שילא לדביתהו א"ל רב שמואל תא ונשמתייה א"ל נשלח לה ברישא שלחו לי משאל"ס אשתו אסורה או מתרת שלח להו אשתו אסורה ואגמי דסמקי משאל"ס הוא שלח להו משאל"ס היא ומר מאי טעמ' עב' הכי מטע' טעינ' אנא סברי פיון דקני וקיימי כמי' שיש להם סוף דמי ולא היא פיון דאיכא גלי אימור גלי אשפלי ע"כ ואם איתא דבשעת הדחק יש להתיר אפילו לכתחלה לפה רצו לשמתו ולא שאלו לו אם היתה עגונה רפה בשנים ושעת הדחק הוא ונשפיר התירו וכה"ג יש להקשות עוד שם בש"ס עכ"ל האי דקאמר ואזיל מה איכא בא חסא טבע וחסא אמר רב נחמן האלהים אכלו פנורי לחסא מדיבורא דרב נחמן אזלא דביתתה' דחסא ואנסיבא ולא אמר ר' נחמן ולא מידי אמר ר' אשי ש"מ הא דאמרי רבנן משאל"ס אשתו אסורה היינו לכתחלה אבל אי נסיב לא מפקינן מינה איכא דאמרי אנסיב רב נחמן לדביתהו אמר חסא גברא רבא אם איתא דסליק קלא אית ליה ולא קאמר הטעם שהיתה רח בשנים מפלל דאין נפקותא בזה ואין לדחות לומר דנדאי הנה יכול לומר פן אלא דבלא"ה נותן טעם לשבח שהי' גברא רבא וכן ע"כ צ"ל דהא קשה עוד דהי' יכול לומר דהא דאמרינן משאל"ס אשתו אסורה היינו היכא דליכא פנורי במים דאכלי אינשי אבל היכי דאיכא פיורא פמיא דאכלי אינשי פמו שאמר רב נחמן אכלי פנורי לחסא יש להתיר זה ודאי אינו דהא קי"ל נפל

לגוב אריות אין מעידין עליו פדמסיק שם בש"ס לפי שהוא רחב ואינו עומד עליהם ופעמים שאינם רעבים ואין אוכלין אותם וכן הספמט הפוסקים מכ"ש במשאל"ס דלא אמרינן דאכלי לי פנורי ברם תירץ זה שהיתה רפה בשנים ודאי הי' יכול לומר ויהי' אליבא דהלכתא משא"כ תירץ זה דגברא רבא שמשני הש"ס באמת הוא שלא אליבא דהלכתא פדמסיק הש"ס שם דקאמר ולא היא דאין חילוק אלא פשוט דגם חילוק זה אינו כלל דל"ש רפה בשנים או לא אי משום הא לא ארי' דאולי י"ל דשמא ידעו המה באותו דור שהאי עובדא דאשת חסא דאנסיב רב שילא לא היתה רפה בשנים ולא היתה רדופה לינשא ואין פאן שעת הדחק כלל ואם אפתי יאמר האומר דהא דכתבו הפוסקים שעת הדחק פדיעבד דמי הוא רק פה הדמיון וכי משום שאנו מדמין נעשו מעשה להתיר א"א החמורה וכבר כתבו הפוסקים דאין להתיר א"א בדדמי דמי לדמי ואין להשוותם לגמרי אבל אחר העיון אין זו דחיה של כלום ונשתקע ולא נאמר דהרי התירו בש"ס ופוסקים בשעת הדחק לסמוך אפילו על יחיד במקום רבים פמבואר בח"מ סי' ד"ה ובי"ד סימן רמ"ב דפוסקים דרכו הוראה של הש"כ וכ"כ שם בחלקת מחוקק סימן י"ז בשם תשובת הרא"ם ומ"ב ולא מצינו בפוסקין דבדעבד סמכינן על דברי היחיד נגד רבים וכן משמע ממתני' דעדיות דקאמר למה נזכרין דברי היחיד וכו' ולא קאמר משום דסמכינן על דבר היחיד בדיעבד ש"מ דשעת הדחק עדיף מדיעבד ולא שיהא דמיון הרחוק בכפ הדמיון כל זה הי' נ"ל לפום ריהטא ואפשר שנה ג"כ נכלל במה דאיתא בש"ס דיבמות דף קכ"ב ע"ש בשעת הספנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מפירין יע"ש בפרש"י פנ"ל להלכה ולא למעשה בהיתר זה לבד פינון שלא נזכר חילוק זה בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים להדיא אם לא שייספיימו עוד איזה גדולים להיתר זה גם יש מקום לומר מי מפיס שגדון זה מקרי שעת הדחק גמור כי אולי זה לא נאמר אלא בפרוצה ביותר שם חיישינן שתצא לתרבות רעה וקלקלתה תקנתה אבל אי ידעינן שהיא צנועה ובנות ישראל לא חשודה על פה אפשר דלא מקרי שעת הדחק ולמה לנו להחזיק בכף ולהכניס עצמינו בספק שמתת חז"ל ויצא מפייהם דהמתיר עגונה במאשל"ס לכתחלה יהא בשמתא איברא בצירוף עוד איזה צד היתר ומכ"ש בגדון שלפנינו פאשר בירר וליבן מר בתשובתו הרמה מפח עדות מסל"ת ויצא מבית דינו להתיר ואי דלית דור דלינא ובפרט שנה הנטבע פכר נשתכח ואבד זכרו זה שנה שנתיים וכבר צדדנו היתרא דא פמה פעמים בתשובתנו פינון שנשכח כמת מלב גם בגדון זה יש לסמוך ולהתיר פעל משענת ברזל הואיל וכבר יצא מבית דינו להתי' ועליו אין לגרוע או להוסיף גרעון כתב פנ"ל כאש"ע הקטן יעקב: שאלה קיא עגונה אחת שבעלה החליף ויש עדות שמת ונשאל קודם להגאון המפורסם מוהר"ר יחזקאל נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק המבורג ושלש קהילות והאריף בשריותא דהאי איתתא ושלח אלי לחיות דעתי אף אני וזאת תשובתי: תשובה הגיעני תשובתו הרמה מפח דהיתרה ומגודל ענוותנותו ורוחו הנשברה תרשני לומר כי היכי דלימטי שייבא מכשורה ואין מסרבין לגדולי תורה ובפרטות לשואל פהוגן ומשיב פשורה ותפלתי לאל עוטה אורה לבל אכשיל להתיר ח"ו ערנה החמורה או לאסור המותרת כי בשעת הספנה כותבין אע"פ שאין מפירה וכפרש"י בסוגיא דיבמות דף קכ"ב ע"א שאם לא תאמין לנה לא תמצא אחר ותשב עגונה והנה שקלתי כל דבריו בפלס ובמאזני צדק והנה כבר מילתי אמורה בספרי ש"י ח"א סי' צ"ט בדין אי בעינן קדימת דברים במל"ת

אם לא גם אי תישינון לשאלה ולצורך סימני כלים עם סימני הגוף וכבר נדפס בשמי ונכרי ג"כ בספר חינוך בית יהודא מסימן קכ"ט עד סימן קל"ב גם בתשובתי ח' ב' סימן קט"ו וסי' קפ"ה ואין דרכי להאריך בדבר שפבר קדמו ראשונים ואחרונים כדבר שנאמרה ונישנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה וכמבואר שם בתשובתי אף גם שאין אני מוכנה מכל צד אף ורק לכבודו הרמה לא אחשה ואשר ישם אלהים אותו אדבר להשתעשע אותו עמו בהלכה ואלהים ינחנו בדרך אמת ואבא אל מסקנת דבריו למעשה שכתב מר וז"ל גם מזה אל תנח ידה להתיר עגונה זו שזה דעת הטור שאין חשש עד אחד בקטטה כי אם באמרה האשה תחלה מת בעלי כמ"ש הרא"ם בתשובה העתיק בכ"מ פי"ג מ"ה גירושין וע"ז האריך מכ"ת לסמוך ולהתיר עגונה זאת ותמה תמה אקרא שמכ"ת בנה יסוד קבוע על בנן רעוע כי דין חדש כזה שאין לו יסוד בגמרא כלל ולא בירושלמי גם הרי"ף והרמב"ם והטור ושאר גדולי פוסקי ראשונים ואחרונים לא הזכירו חילוק זה כלל וכן הרא"ם שהביא בכ"מ הוא יחידא בדבר גם הב"י בספרו על הטור והש"ע והד"מ לא הזכירו חילוק זה והשמיטו לגמרי ואין מלשון הטור שכתב לשון אפי' שום דקדוק כלל ולרבותא כתב פן הטור ואשינויא ניקו ונסמוך להקל הלא שערי תרוצים לא ננעלו ועיין ביבמות פ' האשה שלום דף צ"ג ע"ב ותוס' ד"ה עד אחד ביבמה ודף צ"ד ע"א ד"ה כי תבעי לה מתרצין בזה כמה קושיות שדקדק הרא"ם שם ועכ"פ משום איזה קושיות ודקדוק אין להמציא דין חדש להקל מה שלא הוזכר בש"ס ופוסקים ראשונים בפירוש ואדרבה מלשון סתימת דבריהם משמע להיפוך והטור עצמו שחיבר קיצר פסקי הרא"ש אביו ז"ל מבואר מתוך דבריו פ' האשה דבכל ענין אין עד אחד בקטטה נאמן וכן משמע באגודה והסברא נותנת לומר פן דאל"כ מה הועילו חכמים בתקנתם כל אשה שיש להם קטטה עם בעלה תעשה שלא תאמרה כלל תחלה שמת בעלה ותשפור עדים אע"ג דלאו כ"ע דיני גמירי מכ"ש נשים מ"מ היכי ראינו שמתפוננת לרמאות כדי להשמיט נפשה מבעלה הרשע ודאי תחקור תחלה אצל חכם כמה האשה יוצאת ובמה האשה אינה יוצאת כדי שלא יהי' גיעתה ויצאתה לריק כי לא שדי איניש וזו בכדי אלא ודאי נשתקע הדבר ולא נאמר בסתימות לשון הפוסקים דבכל ענין בקטטה לא מהימן עד א' אפי' היא אינה אומרת פלום תחלה ומעתה פיון דבקטטה לא מהימן עד א' גם זה שהחליף הוי בקטטה פדסתם רמ"א בש"ע סי' י"ז סעי' מ"ח בהג"ה בלי חולק ומ"ש מר שבש"ג חולק עליו האמת פן הוא וז"ל הש"ג שם ול"נ שלא אמרו אינה נאמנת בקטטה אלא כשהרגילה היא קטטה ע"י גירושין כמו שבארנו שגילה דעתה שאינה חפצה בו משא"כ כשהחליף ומרד בה או שהיה בעלה ליקטים הרי זו נאמנת עכ"ל ש"ג הרי דעיקר דעת החולק משום דס"ל דוק בארגיל היא קטטה אינה נאמנות משא"כ בארגיל הוא קטטה ובאמת דעת רוב הפוסקים דאין לחלק בין ארגיל היא להוא וכ"כ הטור להדיא והרא"ם שם בכ"מ פי"ג מה"ג דלהרמב"ם אין חילוק בין ארגיל הוא להיא בקטטה דהיא עד א' לא מהימן לכן סתם רמ"א דהחליף הוי בקטטה ועוד נ"ל דאפי' אי נימא פדעת הש"ג דהחלוף לא הוי בקטטה ומהימן עד א' מ"מ בזה שהכניס רשעה זונה תוך ביתו ואין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה וגם יצא בעלה לליקטים בעושה כל אלה רעות ודאי כ"ע מודה דהוי בקטטה וכן מבואר בתשובת הרא"ש סימן מ"ז שאלה ז' יע"ש גם בהגהות מרדכי דכתובת הובא בד"מ סי' א' כ' דטעם חרם ר"ג מ"ה שלא לישא אשה על

אשה משום קטטה דיש לפרש כל קטטות אלו הפי' שהנשים עצמן יתקוטטו זה עם זה ולא עם בעלה מ"מ המקרא צוח והמסכה צרה פהתפנס גם בתשובת חכם צבי תשובה צ"ה כתב ג"כ היכא שהכניס צרה לתוך ביתו דהוי בקטטה אף דמסקנת דבריו דדוקא היכא דמוחזקת שקרנית מש"ה לא מהימנא או דחזינן לדעתה שרוצה להשמיט ממנו לאסור עצמה עליו כדי שירגשנה אז דוקא הוי בקטטה ולא בעינן אחר ע"ש דבריו באורח מ"מ בהחליף נראה דמודה דהוי בקטטה דנדאי היא רוצה להשמיט מבעל פנה ונה ברור לדעתו דאל"כ נדאי לא הי' מונע את עצמו מלהשיג על רמ"א פדרךכו שאינו נושא ענים לראשון או לאחרון בהשגותינו ועוד נ"ל ראיה ברורה לדין זה מהא דאיתא בא"ה סימן קנ"ז ביבם שהחליף דאמרין דאדעתיה דהכי לא קדשה להיות זקוקה לכנוס עם מי שהחליף יע"ש ק"ו בן בנו של ק"ו מי שיש בו כל הרעות האלה שנדאי היא רוצה להשמיט ממנו בכל טעדיקי דאפשר למעבד ומ"ש מר להסתייע מדברי הר"ן בתשובה ממה שמקשה בחלקת מחוקק שם וז"ל דלמה כתב הר"ן שם גבי מי שהחליף דהוי עד א' בדבר ולא כתב דהוי עד א' בקטטה והאריף מכ"ת בזה ולע"ד מעיקרא לק"מ דהר"ן נקט דינא דמפניש בהדיא בש"ס במפת דבר דהוי כמלחמה משא"כ דין מי שהחליף לא הונזכר בש"ס להדיא ומ"מ פיון דלמסקנת הפוסקים מכת דבר ועד א' בקטטה והחליף חז דיןא להו ובת בקתא הוא ואטו פי רוכלא ליחשיב וליזיל מכל הליו טעמים אני חוכה קצת להחמיר גם בק"ע להר"ח שפתי בסופו כתב בדין דקטטה יש להחמיר ואין ולא ורפיא בידי מ"מ אין אני אומר קבלי דעתי כי בנדאי שאלה שאשאל קדמי פתח בקטן פמוני וסיים בגדולי חקרי לב ואם מעלתו הרמה וסייעתו הם בפנים ולבם שלם בדבר לפי מהות הענין בשריותא דהאי איתתא אני מבטל דעתי באלפי אלופים נגד דעתו הרמה ובפרטות פיון דקי"ל בעד א' בקטטה אם נשאת לא תצא אין להחמיר לכתחלה פולי האי ואולי כמ"ש בתשובת הקודמת כל זה ולו ידיו רב לרחק או לקרב הק' כאש"ע יעקב: קיב תשובה מהגאון הגדול מוהר"ר יחזקאל אב"ד ור"מ דק"ק המבורג יו' אתמול הגיעני אמרות טהור יומא רבא במערכא סהדי רבא פר"ת פרש מאהבה וראיתי כי לא נחת בייעקב להיות הסופר מאריף גלל בן להפיק רצונו אלה לי אל הר הקוצרים דמר לא ניתא ליה לסמוך על הרא"ם ובעיניו יחיד הוא וקרן אחד במצחו של הרא"ם ואין בו זכרות זכרון אחד בשאר ספרים לא כן אבי אבי רבב ישראל ולא שם פניו פניו יעקב אפי רב רבי לעיין בספרים אדרבא איפכא מסתברא בן הספמת כל הפוסקים דעד אחד בקטטה אם לא אמרה מת בעלי תחלה נאמן וקצת מהן מציינין ה"ה המפורסים הפוסק הגדול הריק"ש שחוקר על ארבע טורים הנדפס מחדש בקונשטנטינא רבתי סימן י"ז סעיף מ"ח שכתב ראיות ברורות דעד אחד מהני אם לא אמרה האשה תחלת מת בעלי ומכ"ש במי שהחליף וכתב שם שכן הספימו כל הרבנים ע"ש עוד בתשובת דרכי נועם כתב ממש כדברים האלה ועושה מעשה ע"פ עד א' והספימו עמו כל הרבנים ממצרי' וכל בני רישלים ועוד שם סימן ל"ג מאריף ומפלפל מאוד והעלה בן להלכה ולמעשה ובתשובת שער אפרים סימן ק"נ מסיק ג"כ לפשט כפי' הרא"ם לפסק הלכה ובספר בית הלל כתב השושיא על הרמב"ם וכתב עיין בכ"מ בשם הרא"ם שמתרץ וכו' משמע שמסכים עמו והפרישה פי' קטטה ובאתה עם עד אחד ואמרו שמת בעלה אמרו דייק שגם היא אמרה דבר יש דבריו רוצים לדחוק על שאמר הטור אינה נאמנת ולא קאמר אינו נאמן דעל

הַעֵד קֵאִי וּלְבִסּוֹף מְסִיק וְהַיּוֹתֵר נִכּוֹן ע"ש וְהַגֵּה אֶף דְּבַדְבְּרֵי אַחֲרוֹנִים עֲדִינּוּ יֵשׁ לְדַחֵק  
דְּלַרְבוּתָא קֵאֲמַר אֶף שְׁעַד א' עָמָה וְה"ה עַד א' לְבַד אֵינוֹ נֶאֱמָן אֲמָנָם פִּי דִּיִּיקְתָּ שְׁפִיר קִשָּׁה  
אֶף דְּקֵא גַם עָלֶיהָ טְפִי הִי לֹו לֹוֹמֵר דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן פִּי הַעֵד דִּיֹוֹתֵר שְׁעַד אֶחָד אֵינוֹ נֶאֱמָן מִן  
הָאִשָּׁה כַּמ"ש הֵרָא"ש פ' הָאִשָּׁה בְּאוֹמְרָת וְשֵׁלָא בְּפָנָיו דְּלֵא שְׁיֵיךְ אֵינָה מְעִינָה לְכַף צ"ל  
כַּפִּי הֵרָא"ם וְה"פ אֵינָה נֶאֱמָנָת וְכִינּוֹן שֶׁהִיא אֵינָה נֶאֱמָנָת גַּם עַד אֶחָד שְׁאֲמַר כְּמוֹתָה מִטַּעַם  
הֶרַמְב"ם אֲבָל מְבַלְעָדָה הִי הַעֵד א' נֶאֱמָן וְלַע"ד דְּקִדּוּק נִכּוֹן הוּא שְׁפָן כְּוֹנֵת הַטּוֹר גַּם  
בְּבֵית שְׁמוּאֵל מִהֲדוּרָא קֵמָא דָּף קכ"ג וּמִהֲדוּרָא בְּתַרְא דָּף קמ"ז בְּסוֹפּוֹ מְסִיק ג"כ דִּישׁ  
לְהַקֵּל כְּהֵרָא"ם אֶף שְׁמַר בְּסוֹף דְּבָרָיו מְדַקְדָּק וְכַתֵּב זֹאת שְׁנִית הֵיכָא דְחֲזִינּוּ שְׁרוּצָה  
לְהַשְׁמֵט נְפִשָּׁה וְכו' לְקַמְן נְדַבֵּר מִזָּה שְׁגַם שָׁם אֵיפְכָא מְסַתְּבָרָא וְהִרְבָּה בְּתַשׁוּבַת כָּלָם  
מְסַכְּמִין לְפִסּוֹק כְּהֵרָא"ם וְאֵין פּוּצָה פֶּה וּמְצַפְצַף זוּלַת הַב"ח דְּרָף אַחֲרַת לְפָנָיו וְאֵפִיק  
דַּעַת הַב"ח פִּי יַחֲדָאִי הוּא וְגַם הוּא רַק דְּרָף פְּלִפּוּל בְּעֵלְמָא וּבְתַשׁוּבַתוֹ סִימָן ע' וְע"א לֵא  
מִשְׁמַע כֹּן דְּהַשְׁאֵלָה הִי בְּמִי שְׁהַחֲלִיף פְּלִגְשׁ וְגַבֵּל וּפְלִפְלֵ בְּחֻכְמָה יַע"ש אֵי הָוִי מַסְל"ת  
וְכַתֵּב בְּסִימָן ע"א אַחַר שְׁבָא לִידֵי גַבִּיּוֹת עֲדוֹת מְהַרְב מְלֵא דְמַר כ' וְז"ל אֶף לְפִי פִּירוּשְׁנוּ  
שְׁצָרִיף שֶׁהִיא מְרָאִים הַדְּבָרִים שֶׁהִיא מַסְל"ת א"כ נִסְתָּרוּ כָּל הַעֲדוֹת הֵלֵא פֶּה בְּעַד כ'  
אַבְרָהָם אַחֵי הַעֲגוּנָה מְרָאִין הַדְּבָרִי שֶׁהִיא לַפ"ת ע"ש וְקִשָּׁה עָלָיו אִם עֲדוֹת רֵאשׁוּנִים  
פְּסוּלִי א"כ נִשְׁאָר רַק עַד אֶחָד בְּפִרְטָא שֶׁהוּא אַחֵי הַעֲגוּנָה אֵיךְ סִמְךָ בְּקִטְטָה עַל עַד אֶחָד  
וְע"כ צ"ל אוֹ שְׁסוּבֵר כְּהֵרָא"ם אוֹ דְלִית לֵיהָ דְּהַחֲלִיף הָוִי פְּקִטְטָה וְע"ש ס' פ"ט מְבִיא  
בְּשֵׁם חָכָם אֶחָד תְּשׁוּבָה שְׁהַעֲלָה כָּל דְּבָרֵי הַב"ח בְּסִימָן ע' וְע"א סְתוּרִים וְנִדְחִים שְׁהַעֲדוּ  
שְׁנַצְלָב וְלֵא שֶׁהוּ כְּדִי שְׁתַּצָּא נְפִשׁוֹ וְכַתֵּב עַד אַחֵיהָ אַבְרָהָם יֵשׁ לְסִמְנָךְ רַק שְׁמִפְקִפֵּק פֶּן  
הַנְּכָרִי הַפִּירוּ שֶׁהוּא אַחֵי הָאִשָּׁה מִשְׁמַע דְּלֵא חֲשִׁשׁוּ לַעַד אֶחָד בְּקִטְטָה וְלֵא רֵאִיתִי שׁוּם  
פּוּסֵק רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן שֶׁיֵּאמֵר נוֹאֵשׁ לְדְבָרֵי הֵרָא"ם מְלַבֵּד הַב"ח בְּסִפְרוֹ בְּפְלִפּוּלָא כַּמ"ש  
לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַטּוֹר וּמַכ"ת הוּא הַשְּׁנִי וּמְצָאֵתִי חֶבֶר לְדַעַת מַר הֶרַב מְהַר"ם סִימָן נ"ד לְחַלֵּק  
א"ה דָּף קנ"ד ע"ד ומ"מ מְסִיק שָׁם לְהַתִּיר וּמַכ"ש שְׁהַרְשָׁפ"א וְהַרִיטְב"א וְהַה"מ מִתִּירִין  
אֶף עַד א' בְּקִטְטָה וּבְהַחֲלִיף יֵשׁ ג"כ שְׁנֵי דִיעוֹת וְלַע"ד נִרְאָה בְּמִי שְׁהַחֲלִיף יוֹתֵר קִיל מִן  
עַד אֶחָד בְּקִטְטָה מִמֶּשׁ וַיִּדְקְדָק מַר בְּלִשׁוֹן חָכָם צְבִי שְׁכַתֵּב זֹאת שְׁנִית דְּחֲזִינּוּ לְדַעַתָּה שֶׁהִיא  
רוּצָה לְהַשְׁמֵט מִמֶּנּוּ לְאַסּוֹר עֲצָמוֹ עָלָיו כְּדִי שְׁיִגְרַשְׁנָה וּלְשׁוֹן מְוַעֲתָק עוֹד בְּכַמָּה סְפָרִים  
שׁו"ת וְזֶה שְׁיֵיךְ דוּק' בְּבַעֲלָה יִשְׂרָאֵל דְּאֲמַרִּינּוּ דְרוּצָה לְאַסּוֹר עֲצָמָה עָלָיו מִשׁוּם שְׁנֵאָה  
שְׁיִגְרַשְׁנָה בְּהַכְרַח מִשָּׂא"כ בְּמִי שְׁהַחֲלִיף מַה תּוֹעֵלַת יֵשׁ לָהּ אֶף שְׁתַּאֲסוֹר עָלָיו עֲדִינּוּ לֵא  
יִגְרַשְׁנָה וְזֶה בְּרוּר כְּשֶׁמֶשׁ בְּצַהָרִים וּמַכ"ת כְּתֵב לְהִיפּוֹף שְׁאִשְׁתַּת הַמַּחֲלִיף וְדָאִי דַּעַתָּה  
לְהַשְׁמֵט מִמֶּנּוּ וְאֵנִי תַמָּה פֶּה קְדוֹשׁ יֵאמֵר זֶה וְמַה"ט נ"ל דְּמִפְרֵשׁ הֶרַמְב"ם טַעָה ע"א  
בְּקִטְטָה שְׁמָה שְׁכָרָה דְקִשָּׁה לִי דְמִקְשָׁה הַש"ס ה"ד קִטְטָה עַד שְׁמִתְרַץ בְּדוּחַק וְלֵא קֵאֲמַר  
שְׁהַחֲלִיף בַּעֲלָה אֵלָא וְדָאִי כִינּוֹן דְּעֵיקָר טַעָמָא שְׁמָא שְׁכָרָה וְזֶה לֵא שְׁיֵיךְ בְּמִי שְׁהַחֲלִיף  
וְנֶאֱמָן עַד א' עוֹד כְּתֵב מַר מִדַּעַתוֹ שְׁהַכְּנִיס צָרָה וְרַשְׁעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְאֵין אִשָּׁה מְתַקְנָא  
אֵלָא בִּירוּף חֲבָרְתָה וְהַמְקַרָא צִנּוּחַ וְהַמְסַכָּה צָרָה כְּהַתְּכַנֵּס שׁוּתָא דְמַר לֵא יַדְעָנָא כִינּוֹן שֶׁהוּא  
הַחֲלִיף בְּוִדָאִי הַיִּשְׂרָאֵלִית לֵא יְהִי אֲצִלוֹ וְהַיִּשְׂרָאֵלִית מְצַפָּה שְׁיִחְזוֹר בְּתַשׁוּבָה יִחְזוֹר אֲצִלוֹ  
לִית דִּין צִרִי בְּשֵׁשׁ וּבְכַפְרָטוֹת שְׁלִקַח רַק זוּנָה בְּדָרָף מְנַאֲפִי וְעִינּוֹ בְּתַשׁוּבַת מַהֲרִי"ק שׁוֹרְשׁ  
קס"ד וְכַ"ה וּבב"ש ס' נ"ט וְס"ק ל' בְּמִהֲדוּרָא בְּתַרְא וְכ"כ בַּמַּג"א ס' קנ"ח עַל הַמְרָדְכִי  
כְּכֵהֵן שְׁהַחֲלִיף בְּתוֹ וְדָאִי זוּנָה הִיא ע"ש וְהוֹאִיל וְאַתָּא לִידֵן נִימָא בָּהּ מְלִתָּא הַמַּג"א הַנִּיחַ



שם בצ"ע בס"ק ס"ב מהא דאי' בסנהדרין ולק"מ די"ל בעד א' זכר קאמר דלא שינוי  
חילול או שנסקל מיד ולא שקהתה ג"כ לזנות בית אביה נחזור לעניינינו הלא דבר גדול  
דברנו בנדון דידן מאחר שפמר ישי העיד חצי דבר ולא דבר ולא ידע שיועיל עדותו  
להצטרף להתיר עם שאר עדות אלו הי' רוצה לשקר ששכרתו הי' שוכרתו להגיד דבר  
שלם שיודע ממיתתו ועיין בשו"ת שערי אפרים סי' ר"ג סברא פזו ודין עדיף מדידיה  
פלל פן אהו' פנפשי לע"ד אל יחוש למניינא להיות מניינא דידיה בראש ובמטותא מיניה  
מגיד משנה ורעיוני אה עוד רפיא בידו ואני על תשובתו אצפה כי מאוד יקרו דבריו  
בעיני ועונה יתירה דאית ביה מקטין את עצמו דמיא לסבא יעלב בנה הקטן אמנם בעיני  
הוא מקרא לפרוש גדול שבגדולם ראש פרק פרקו נאה עטרת הרבני' כ"ד אשר לאהבתו  
סיקר בנפש ובוקר ויזפה לאמור שומר אתא בקר כ"ד אנכי עפר ואפר נדמה לבו כפר  
יחזקאל קצניאלבוגין חפק"ק אלטונא המבורג וונויבעק: תשובה להגאון הנ"ל תשובתו  
הרמה שוב ושנית בלח הר"אם קרניו להיות תניא דמסייע ליה בסיועא שיש בה ממש  
גדולי האחרונים והאמת אגיד כי אין דרכי לפשפש אחר דברי האחרונים במקום שרבו  
דעת הראשונים בפרט שאין אני מופנה מפל צד אף גם מעלתו הרמה ושותא דמר שקול  
בעיני פאחד מכל גדולי האחרונים וכדאי הנה דברי מר לסמוך עליו אפי' שלא בשעת  
הדחק שהייתי חוכך להחמיר לפי שפמיכתו בכל פחו סמיכת חכמים בכל פחו גבורת  
הרא"ם והיא יחידאה נגד שאר גדולי ראשונים שסתמו דבריהם שעד א' בקטטה לא מהני  
וגם דיוקו של הטור אינם מוכרחים פלל גם מתוך קיצור פסקי הרא"ש שחיק' הטור וגם  
בש"ס אינו מבואר חילוק זה אף שהרא"ם הוא פאחד מגדולי ראשונים מ"מ יחידאה היא  
נגד כל גדולי ראשונים בדבר זה ואשינויא ניקו ונסמון ומה"ט פשוט שהספך משנה אף  
שהביא דברי הרא"ם שם מ"מ בש"ע סותם דבריו ולא פסיק לחלוק חילוק זה גם רמ"א  
השמיט דעתו וכיון שסתם רמ"א לפסוק דמי שהחליף הני פקטטה ויש לו על מה שישמון  
גדולי פוסקי' וכן מסתבר כמ"ש בתשובתי הראשונה ורא' ברורה מהא דיבמה שנפלה  
לפניו לכן לא רציתי להכריע נגד דעתו בפשיטות ועתה אשי' על דבריו ומטיבותא דמר  
אמינא מ"ש מר בתשובתו וז"ל הלא מפורסם פוסק גדול הריק"ש שהוא ר"י קשטרי  
שחיבר על ד' טורים שנדפס בקונשטנטינא רבתא סי' י"ז על סעי' מ"ח פתב ראיות  
ברורות דעד א' מהני אם לא אמרה תחלה מת בעלי וכ"ש במי שהמיר וכתב שפן הסמיכו  
פל הרבני' ע"ש ובאמת גם לי יש ספר של הרי"קש ולא מצאתי בו פלל מפל זה שום  
דבר ואולי תקפה עליו משנתו וראה בספר אחר שכתב פן ומ"ש מר בשם תשובת שער  
אפרים סי' ק"ג ראיתי שם בתשובה דף ע"א ע"ב סי' ק"ג וסיים שם וז"ל וא"כ מ"ש  
רמ"א בהג"ה בשם הגהות הרי"ף דהחליף הני פקטטה ואינה נאמנת דבריו נכונים וראויים  
למי שאמרו הרי דהוא מספם בפירוש לדעת רמ"א ומה שהעלה שם במסקנת דבריו  
להתיר אותה עגונה שם היינו מטעם צדדים אחרים וחקירות שהביא שם איברא מ"ש  
בשם תשובת דרכי נועם אמת שפן דעתו וכן מצאתי ראיתי בתשובת אליהו אלפנדרי סי'  
ה' יע"ש אכן באמת אין רא' מחכמי הספרדים והלועזים שהם אינם חוששין פלל לדעת  
רבינו הרמ"א בהגהות בש"ע אבל אנו חכמי אשכנזי ופולניא שקבלנו עלינו דעת רמ"א  
ונמשכין אחר דעת רמ"א אין לנו להקל בפשוטו נגד דבריו גם מ"ש מר בתשובתו שנית  
וז"ל ומ"ש הפוסקים היכי דחזינו לדעתה שהיא רוצה להשטמ מתחת בעלה לאסור עצמ'

עליו פדי שיגרשנה וכו' משא"כ בהחליף דתו לא שיניף האי טעמא פי אעפ"כ לא יגרשנה  
ונה ברור כשמש בצדדים עכ"ל ולע"ד אין ברור כלל דהרי מכ"ת עצמו כתב תיקוף אחר  
זה דחוששת שיחזור בתשובה ותרצה לחזור אליה והיא בודאי מאסה בו פיון שהחליף  
פעם אחת באשר קרה לפנינו כמה פעמים שאחת מן האלף שתחזור אליו אם לא שמצא  
את מינ' בזיווג שני לפי מעשיו לכה רוצה היא לאסור עליו להשטט ממנו מפל הלין  
טעמים הי' נ"ל מתחלת רעיוני להחמיר בדבר אכן אחר שראיתי שכתב מר עוד צידי  
צדדים להתיר וכבר בטלתי דברי נגד דבריו אם לבו שלם עדיין בדבר גם עלה על לבי  
צד אחר להתיר משום דאפשר דנדון זה הוי בשעת הדחק וכמו שפרש"י ביבמות דף  
קכ"ב ע"א שאם לא תאמין לזה לא תמצא אחר ותשב עגונה וכבר הארכתי בתשובתי  
לעיל לגיסי הגאון דכל מקום דאמרינו בדיעבד אם נשאת לא תצא ה"ה עד אחד בקטטה  
אם נשאת לא תצא יש להתיר אפי' לכתחלה בשעת הדחק ע"כ אי דלית דורא דלינא ואי  
לא לא דלינא ומ"ש מר עוד בתשובתו מה שמג"א בסי' כ"ח הניח בצ"ע לתרץ דבריו  
הא דשריפה חמור' יענין מכ"ת בתשובתי ח' ב' סי' ב' פי מעיקרא הקושני' ליתא יע"ש  
ותמצא נחת ואל אלהי רוחות יקבץ גליותינו אחת אל אחת כ"ד א"ה לנצח הק' כאש"ע  
יעקב: שאלה קי"ג מק"ק ניסא עיר קטנה בעברי שם דרו גבולם בהעבר' בעלמא הגישו  
והקריבו אלי במנחת אומר ברוב הפצרות לחוות דעתי הקלושה וחלושה להורת להם  
במעשה שאירע בקהלת' וכו' הי' המעשה שפא אחד מפרחקים ממדינת מערב בקוראי  
שמו אברהם ברזיליא וקדש נערה אחת שמה באכה בת חיים מולאי מרצון ומדעת אביה  
ומרצונה הטוב בשאלת פיה וקבעה זמן החופה על זמן מה ובין כה ובין כה קבע החתן  
דירתו פה הק"ק בעה"ב אחד ושמו פלוני ושם נתברר שהחתן אין לו דרו אנשים שהוא  
סריס גמור עוד זה מדבר וזה בא רופא מןמחה ממרסיליא שרבים צריכין לו היקר בו  
שהוא סריס ומשם נתפשט הקול קלא דלא פסיק עד שאותו הקול מגיע לאבי הפלה  
ולכלה עצמה וכשמעו לקול הזה סירב אבי הפלה לעשות החופה וביקש ממנו שיגרש  
גרש לאשתו הארוסה והחתן סירב מלעשות כן והי' מתירא אולי יכפו אותו על הגירושין  
דין גרמא שנסע משם והרחיק נדוד ולא ידעו איפה הוא ומה היה לו ונשארה הארוסה  
הנ"ל עגונה כמו חמשה שנים אחר כן בא אחד כותי ממדינת אשפניא ודבר עם סוחר  
יהודי איש איש נכבד ומפורסם בעסקי מו"מ ובתוף הסיפור הסיח לפי תומו ואמר יודע  
אתה שזה היהודי אברהם ברזיליא מניסא שהי' אתה עמה במחיצתה במדינה שלנו בעירי  
ובביתי באותו יום פלוני ובחדש פלוני ובשנה פלוני בא פעם שנית בעירי ונתאכסן בביתי  
כמה ימים ונפל לחולי ומת שם ואני התעסק עמו בקבורתו פראוי וכהגון כל זה אותו  
כותי במס"ת בסיפור דברים הגיד אותו יהודי כל זה בפני ב"ד במושב תלתא בתורת  
עדות ועוד הגיד בת"ע שהכותי הסל"ת שהוא זה היהודי שנסע מניסא עבור המחלוקת  
עם חמיו והניח ארוסתו עגונה עכ"ל ושלחו לי אם יש היתר לעגונה זאת באשר שהיא  
ילדה ורפה בשנים וע"ד אדונינו מ"ו אנו סומכין סמיכה בכל פחיצו ויורנו הדרו אשר  
גלו ביה עכ"ל השואל: תשובה הנה לכאורה הי' נראה דתחילת ניסא נפילה שפפל היתר  
עגונה זאת בבירה דהא אפי' עד א' בקטטה לא מהני מטעם פיון שיש עמו קטט' לא דייק'  
ומנסב' א"כ כ"ש דמל"ת לא דהא מה"ט סמכי' אמל"ת לפי שדייק' ומנסבא וכאן לא  
דייק' אף דבש"ס קאמר ה"ד קטטה אי דאמרה גרשוני פולי נשי אמרה הכי מ"מ י"ל

הינינו דנקא אם אין בו מום גדול כזה כי כן דרף הנשים אף שמת קוטטין עם בעליהן הן נוחים לרצות פי נשים דעתן קלות משא"כ בבעל שהיא סריס ודאי חיישינן אע"ג דאתתא בכל דהוא ניקח לה דאפשר דבגדון זה אפי' כל דהוא ליכא פיון שהוא סריס ממש וכ"כ להדי' הרשב"א בתשובת הובא בב"י בא"ה סי' קנ"ד ובתשובת מהר"ם דפוס קרימונא ומה"ט פופין אותו להוציא אכל מ"מ אינו יוצאת בלא גט כמו שהארכתתי בתשובתי חלק א' מש"י סי' ק"א ובנדאי סניא ליה ואין לה קטטה גדולה מזו שהרי מה"ט לא רצתה לכנוס עמו אף נראה לצדד היתר מטעם אחר כי בנדאי זה שמל"ת ולא היפר את האשה מעולם ואלו לא הסיח לפ"ת לא הי' נאמן פלל ובמל"ת נאמן שחזקתו אינו משקר גם בקטטה לא חיישינן ואל תתמה ע"ז דאיהו יהי' מל"ת עדיף מעד אחד דהא מבואר להדיא בש"ע סי' י"ז סעי' נו"ן בהג"ה מסיק דיש מקלילין במל"ת יותר מע"א לענין מלקמה ע"ש אף דגדולי אחרוני' חולקים בזה אפשר לענין קטטה מודו דמל"ת נאמן ובפרט לכמ"ש הרמב"ם הטעם דגבי קטטה חיישינן שישפוך עדים להעיד אבל בסוחר זה שאינו מפירה והסיח לפ"ת לא חיישינן לכה דאלו שפירתו הי' ניקר ונראה מדבריו שלא יאמר לפ"ת רק לכונן להתירה וגם אם היתה רוצה לשפוך הי' לשפוך יהודי אף דאמרינן בש"ס דמפות אם היא הוחזקה כל ישראל מי הוחזק היינו על רבים אמרינן פן אבל ודאי שכיחי פריצי ורשעי בני עמינו קלה דעת שמעידין שקר בשביל הנאת ממון משא"כ סוחר גדול כזה לא מרע נפשיה כפשוטה מאשה אשר לא מכירה מעולם ובפרט לדעת הרא"ם שהובא בכ"מ פי"ג מה' גירושין דהיכא דאשה לא אמרה תחלה מת בעלי מהימ' עד א' בקטטה וכן האריה הגאון מהור"ר יחזקאל בתשובתו אלי כמ"ש לעיל בשמו ואף שאני חוכה שם להחמיר מ"מ פתבתי שם שהוא סניף להתיר לשאר טעמים ובר מן כל דין פיון שכתב שהיא נערה ורפה בשני' דהוי כשעת הדחק וכיון דע"א בקטטה קי"ל דאם נשאת לא תצא ושעת הדחק כדעבד דמי כמו שהארכנו לעיל בתשובתינו יע"ש לכן נ"ל להתיר עגונה זאת נ"ל הק' כאש"ע יעקב: שאלה קיד מעשה שהי' כף הי' בחדש תמוז תפ"ז ל' נסע מפאן ק"ק מיץ בעל בית א' מתושבי קהלתינו בשמו כ' לעמלי ווימפא הלוי על הבי דואר שקורין בל"א פאשט לעיר פאריז בשביל עסקי' שלו והי' בדעתו לחזור ולבא לכאן על י"ט של ר"ה תפ"ח ל' וכן הבטיח את אשתו ובני ביתו וכ"כ בפתיבים שונים בפרט בכתבו האחרון בחדש אלול העבר חזר והבטיח פן שיבא על י"ט ר"ה פאשר שעסקים שלו נגמרו בכי טוב רק שהי' מסופק עם מי שיבא אם על הפאשט או עם עגלן אחר עם שאר ב"י שהי' ג"כ בפאריז הנ"ל ביום א' יום ראשון של סליחות הי' נגמר בדעת של כ' לעמלי הנ"ל כפי הנשמע ליסע עם הקצין כ' פייביש שפייאר תוף עגלה שלו ולעת ערב פגע בו ערל א' בעל עגלה מפה שהי' מפירו לשעבר שנסע עמו כמה פעמים והוליד לפאריז שני תקיפי' תוף עגלה שלו עם ג' סוסים ושמו של בעל העגלה הי' גראן שאזעף ואמר העגלן לכ"ל הנ"ל שרוצה לחזור למיץ למחר בהשקמה אם ירצה יוכל ליסע עמו וכן עשה כ' לעמלי הנ"ל ועש' מקח עם העגלן כמה שכירו' יתן לו להביאו לכאן על י"ט והלך העגלן ונטל רשות מהשררה לחזור לביתו עם היהודי כ' לעמלי הנ"ל גם הבחור כ' ראובן אלטארף שמע ג"כ מהעגלן הנ"ל והלך ג"כ אליו ושאלמנו אם רוצה ליקח אותו ג"כ עם עגלה שלו ולא רצה ליקח אותו עמו ועד שיתן לו כ"ד ליטראות צרפת ולא רצה ראובן ליתן לו כל כף והלך כ' ראובן לביתו וביום ב' שלאחריו בהשקמה הלך כ'

ראובן הנ"ל לבית האנשפיז ורצה ליתן לו מה שביקש מאתו אבל העגלן פבר הלך לו עם היהודי כמו שאמר לו האנשפיז כל זה העיד כ' ראובן לפני ב"ד במוטב תלתא בת"ע כאליו"ע ובעל העגלה עם היהודי לעמלי באו באותו יום עד כפר אחד בשמו שישאין ושם מצא בחור מפאן בשמו אהרן בן יאקב המבורג משרת של הקצין ר' אברלי ווירמייש ובחור הנ"ל נסע באותו יום ג"כ מפאריז עד אותו כפר ושם המתין על בעה"ב שלו הקצין ר' אברלי שהי' ג"כ בעיר פאריז לחזור אתו עד פאן וכאשר ראה הבחור אהרן הבעל העגלה עם כ' לעמלי שאל אותו אם לא ידע מתי יבא בע"הב שלו ר"א הנ"ל והשיב לו שבעה"ב כפר נסע מזה רחוק מזה הפפר כמו ג' או ד' שעות יותר סמוך לק"ק מיץ ויגלן שם הבחור בלילה ההוא במלון עם כ' לעמלי הנ"ל ואכל עמו ושאל הבחור לעגלן אם רוצה להוליך אותו ג"כ על עגלה שלו והשיב לו שאין יוכל ליקח פיון שאין לו רשות כי אם על אחד על פן הי' מוכרח הבחור הנ"ל לילך ברגליו למחרתו יום ג' בהשכמה כל זה העיד הבחור כ' אהרן בת"ע כאליו"ע וכן נסע באותו יום ג' עד כפר שגליא וישפכו שם בלילה ההוא כמו שהעידו כפרים מכפר הנ"ל לפני המשפט בערכותיהם אחרי שאירע הסיבה רעה שנעשה לנ"ל ולבעל העגלן כדי לחקור ולדרוש מי ומי הם הרוצחים בכו העידו הכפרים בערכותיהן ע"פ השמועה פנימוסי והנה באותו שבוע באו כל הפר ישראלים מפאריז לקאן ובתוכם הק' ר"א ווירמייש עם משרת אהרן והגידו לאשת כ"ל הנ"ל שבעלה יבא ג"כ על י"ט תוך העגלה של גראן שאזעף הנ"ל גם הבחור כ' ראובן הגיד לה פנ"ל ניהי פי בושש מלבא עד יו' ב' ערב ר"ה תפ"ח ל' בא כתב אחד על הפאשט מן ערל אחד הדר בשאלין לקרובו תקיף א' מפאן וכתב תוך הלשון ולהודיע מסיבה רעה שנעשה ביום ד' העבר בין ח' וט' בהשפמה סמוך לכפר עטאש ח' שעות מפאן שהוא ארבע שעות מפפר שענוויליע הנ"ל נמצאו ביצר קונשי סמוך לעטאש בעל עגלה אחד בשמו גראן שאזעף עם יהודי א' ממיץ בשמו לאמבער לעווי שהוא שם של לעמלי לוי נהרגו וביום שני של ראש השנה באו כתבים מן תקיף א' מבצלי המשפטים בשאלון לה"ה פ"ו כהר"ר איצק שפיאר וכן כתב א' לתקיף מפאן ובתוכו כתב המעשה שהי' כף הי' יום ד' העבר לערף חית או ט' שעות על היום נמצא ביצר סמוך לקינשי עגלה אחד עם ג' סוסים וסמוך לו על הארץ נמצא מושפב יהודי הנהרג בשמו לאמבער לעווי עם כל מלבושיו וכלי פשתן וכתביו ובאמצע הדרך המיוחד לעוברים ושבים נמצא ההורג מושפב על הארץ והוא העגלן בשמו גראן שאזעף והניחו הרוגים אלו כדומן על פני השדה עד יום ה' שלאחריו אחר חצות היום באו בעלי המשפטים משאלון לראות אותם פנימוסיהן וביום ה' לאחר חצות היום קברו להעגלן בקברייהם וליהודי קברו תוך בקעה אחת וכל מלבושיו של היהודי וכתבים גם פתיבת ידו שאחרים חייבם לו שנקתבים ע"ש לעמלי הנ"ל גם ספרי הקדשים הנמצאים אצלו וכל מטלטלין שלו הניחו לתוך המשפט כדי שלא יעשה עולה לאשתו ויורשיו ואותו תקיף הפציר תוך הכתב להגיד לאשתו וקרוביו וכל מה שנמצא אצל לעמלי הנ"ל יחזיר לה בכל עת וזמן שתראה כל זה טופס הכתב הנ"ל שבא לקאן ביום ב' דר"ה ובמוצאי י"ט של ר"ה שלחה אשת לעמלי הנ"ל שני בעלי בתים מפאן שהי' מכירין את בעלה לעמלי הנ"ל היטב פי רגילים היו ליסע עמו כמה פעמים ויתנו עיניהם על הסימנים שהיו בו בחייו הידועים לכל אדם דהיינו שהיה קרח על קדקדו ואצבע קטן שבידו השמאלי הי' תמיד כפוף ושאר כל אצבעותיו

הי' זקופי' ובכבאו שם האנשים האלה לקינשי מקום שנקבר שם ההורג הנ"ל ביום ו' ד' תשרי תפ"ח ל' אותן אנשים חטטו אותו מקברו ובאשר שהי' בלתי אפטר להביאו לכאן קברו אותו בגינה של תקיף אחד ובחזירתם דרך מקום שאליו הלכו לחדר המשפט אשר שם מונחין המלבושים ושאר דברי הנמצאי' אצל לעמלי גם הטלית עם ציצית וכל מלבושיו גם הכלי פשתן אפילו הפתונת שנמצא על גופו ועל פולם נרשמים שמו ושם אשתו בראשי תיבות גם תוך ספרים חתם שמו בחתימת ידו ממש גם פתיבת ידות מאחרים שנכתבים על שמו שתייב' לו ובבוא' השני בעלי בתים ביום ב' ז' תשרי תפ"ח ל' נתקבל עדותן לפני ב"ד באלי"וע העידו כל זה לפני הב"ד גם העידו בפירוש בפרצוף פנים הי' בלתי אפטר להפיר שהוא לעמלי הנ"ל כי נשתנה צורתו מאוד אף את זה ראו שהיה קרח על קדקדו כמו שהיו בחייו גם האצבע קטן שבידו השמאלית הי' כפוף ואי אפטר הי' לזוז אותו משא"כ שאר אצבעותיו עכ"ד אח"כ קבלה אשת לעמלי כתבים מבעלי המשפטים משאלין שתבואה שמה היא עצמה או שלוחה וליתן לה כל מה שמצאו אצל בעלה וכן החזירו לאשתו של העגלן וג' כפרים הנזכרים לעיל העידו לפני המשפט זה תוכן דבריהם שהם ג"כ שכבו ולנו גם באותו לילה באושפיז עם היהודי לעמלי והעגלן וביום ד' בהשפמה הי' הולכים למלאכתם אל השדה או אל היער ופגעו בהם סמוך לכפר שלשה ערלים מזויינים רוכבים על סוסים ושמעו הכפרים מערילים אלו שאמרו זה לזה הנבילה הזה שהבטיח לנו שישע בהשפמה מבית האושפיז בהשפמה גדולה ועדיין לא באו וצריכן אנו להמתין אבל הכפרים לא השגיחו על דברים הללו והלכו לדרךם אל היער ולערך פונו שעה אחת אחר זאת שמעו קול צעקה וקול חיצים שקורין ביקסין ש"ס ומחמת פחד ומורא החביאו עצמן ביער כל זאת העידו הכפריים לפני המשפט בערכותיהן וכן כתב במשפט שקורין פראטקאל ע"כ לשון השאלה ועמד השואל ושאל דין עגונה זו מה משפטה תשובה הנה קול המון פקול שדי פולם כאחד ניםולים ואינם ניםולים עונין ואימרים בפשיטות שאין צריך חקירה יותר שנדאי שזו הנהרג ה"א יהודי לעמלי הנ"ל ואין לספק באחר ע"פ אומדנת גדולת אלו הללו דהוי כאומדנא דמוכח אבל לבבי לא כן ידמה בכח המדומה וגזרתי על הבנים שלא יאמרו קדיש ולא יתאבלו כלל עד שיתברר הדבר להתיר עגונה זאת מב"ד וגדולי המורים אשר בארץ המה והנה לכאורה יש כאן הרבה צדדי היתר אף פולם אינם שונים לטובה ראשון שבראשון האומד הגדול שכל אנשים שהי' בפאריז פולם שבו לביתם על ימים נוראים אין אחד שנשא שם ואף גם כמ"ל הנ"ל נסע משם עם העגלן סאנאף פאשר העידו על זה היהודים מנסיעתם ועברו בדרך זה עכשיו שמצאו לערל עם היהודי שנהרג וידוע לכל שלא הי' יהודי אחר עם העגלן הנ"ל כי אם כמ"ל הנ"ל שנסע עמו בדרך זה ודאי שזה הוא ולא אחר מ"מ דבר זא אין לו שחר כלל דנדאי על אומדנא פזו אי אפטר להתיר כלל אשת איש לעלמא גם מה שהעידו הכפרים אין כאן עדות כלל שהרי לא ראו המעשה רק ששמעו הקול מרחוק ואין מתירין ע"פ קול פזה וכבר מבואר בש"ס ר"פ האשה שלום פמה וכמה מעשים שיש שם יותר ויותר אומדנת ואין מתירין אותם ע"פ ה האומד דחיישינן לבדדמי וכיוצא בו וא"צ ראיה לזו פמבואר בש"ס וכל הפוסקים ראשוניים האריכות בזה אף למותר להיות בונה וסותר: שניות מדברי סופרים שכאן כתבים משאלון מערכאות שלהם שכתבו לתקופם: מפאן איה מצאו להרוגים אלו וכמו שכתבו

וּנ"ל שְׁמַצָּאוֹ לַעֲגֹלָן שְׁנִקְרָא גְרָאן שְׁאֲזַעַף מִמֵּיץ וְגַם הִיְהוּדֵי לַעֲמֵלֵי לַעֲוֵי מִמֵּיץ וְשִׁקְבָרָם וְשְׁמַצָּאוֹ אֲצֵל הִיְהוּדֵי מִלְבוּשָׁיו וּכְתָבָיו גַּם הַסְּפָרִים שִׁחַתְתָּם עָלָיו הִיְהוּדֵי פֶּאֶשֶׁר רָאוּ הִיְהוּדִים שֶׁהִלְכוּ לְשֵׁם וּא"כ שׁוֹב אֵין לְסַפֵּק בְּדָבָר כֹּלֵל וְדַאי שֶׁזֶה הוּא הַנְּהַרְג גַּם זֶה מִצְדּוֹ תִּבְרָא חֲדָא פִּינּוֹן שְׁעַרְכָּאוֹת הִלְלוּ לֹא הִי' יוֹדְעִים וּמְפִירִים כֹּלֵל הִיְהוּדֵי אַף שֶׁפָּתְבוּ תוֹף הַפְּתָבִים שֵׁם הִיְהוּדֵי וְשֵׁם עִירוֹ וְהוּא לַעֲוֵי זֶה לֹא יָדְעֵי בְּמוֹפֵת כֹּלֵל כֹּלֵל רַק מַה שֶׁרָאוּ תוֹף כְּתָבָיו וּפְסִין שְׁלוֹ חֲתִימָתוֹ מִזֶּה פָּתְבוּ הַכֹּל ע"פ הָאֱמוּנָה שֶׁהוּא זֶה הַנְּהַרְג וְחֲדַע שֶׁהִי לֹא הִי' שֵׁם שׁוֹם גְּבָרָא אֲצֵל הַהֲרִיגָה רַק הַרְצָחָנִים וְהַפְּרִים בְּרַחוּ וְהַחֲבִיאוּ עֲצָמָן בִּיעַר מְקוֹל עֲנוֹת שֶׁשְׁמַעוּ וְאֵין כָּאֵן עֲדוֹת כֹּלֵל וּבֵר מִן דִּין אֲפֹשֶׁר שְׁיֵשׁ לַחֹוֹשׁ לְהַתְּפָאָרוֹת כַּה"ג כְּדִאֲמַרְיֵןן שְׁמַע מְקוֹנְטְרָמִיסֵן אַע"ג דִּישׁ מְקוֹם לְחֻלְקָא וְלוֹמַר דְּשִׁאֲנֵי הֶתֶם שֶׁהַתְּפָאָרוֹ אֵת עֲצָמָן שְׁדַנְיֵן דִּין אֲצֵדֵק מִשְׁא"כ כָּאֵן הוּא רַק חֲקִירָה בְּעֵלְמָא עַל עוֹבְרֵי דְרָכִים מ"מ מְצִינוּ כַּה"ג בְּתִשׁוּבַת אַחְרוּנִים דְּגַם כַּה"ג יֵשׁ הַתְּפָאָרוֹת שְׁמִשְׁגִּיחִים עַל הַדְּרָכִים לְהִסִּיר הַגְּזֻלָּנִים וְרוֹצְחִים כְּדִי שְׁלֹא יִמְנוּעוּ עוֹבְרֵי וְשֵׁב וּמִיָּדֵי סְפִיקָא לֹא נִפְקָא וְתוֹ דְּהָא קִי"ל אֵין עֲפּוֹ"ם נֶאֱמָן אֲלֵא בַמִּל"ת וְכַתְּבֵי הַמ"מ דַּע"פ כְּתָב לֹא מְקַרֵי מַל"ת וְכ"כ בַּב"ש סִי' י"ז ס"ק ל' וְכ"כ בְּתִשׁוּבַת בֶּן לֵב חֻלְקָא א' ס"ס ב' אֲמַת שְׁלֹא נַעֲלַם מֵאֲתֵי שֶׁהַב"י בְּכֵדֵק הַבֵּית הַשְּׁיָג עַל הַמ"מ וְכַתְּבֵי דִלֹא מְסַתְּבֵר לְחֻלְקָא גַּם בְּתִשׁוּבַת עֲבוּדַת הַגְּרִשׁוֹנֵי סִימָן פ"ו מְצַדֵּד ע"פ כְּתָב בַּמִּל"ת (וְעֲפּוֹ"ם לַעֲפּוֹ"ם הֵנִי כַּמִּל"ת) מ"מ מְסִיק שֵׁם לְהַחֲמִיר וְשְׁלֹא לְהַקֵּל נֶגְדַּד דַּעַת הָרַב הַמ"מ ע"ש גַּם מְחַמַּת הַמְּלַבּוּשִׁים וְסְפָרִים חֲיִישִׁינּוֹן לְשִׁאֲלָה אוֹ יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהוּא נִמְלֵט וְהַנִּיחַ הַכֹּל אַחֲרָיו וְזֶה הַנְּהַרְג הוּא אַחַר וְלַעֲמֵלֵי אֲזִיגֵל לְעֵלְמָא וְחוּט הַמְּשׁוּלָּשׁ שְׁרָאוּ אוֹתוֹ הִיְהוּדִים אַחַר קְבוּרָתוֹ וְלֹא הִפִּירוּ בְּפִרְצוֹף פְּנִים אַף שֶׁהִפִּירָהוּ בְּסִימָנִים מְנוֹבְהָק שְׁאֲצַבַּע קִטְנָה שֶׁל שְׁמַאל הִנֵּה עָקוּם וְכַפּוֹף לְתוֹף יָדוֹ וְלֹא הִנֵּה יְכוֹל לְנוֹד וְלִזְוֵן מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא שְׁאָר אֲצַבְעוֹתָיו בְּזֶה צ"ע אֵי הֵנִי סִימָן מְנוֹבְהָק דְּהִרֵי מֵהַרד"ך כְּתָב בְּתִשׁוּבַתוֹ וְהוּבָא בַב"י דַּעֲקִמִּמוֹת בְּאֲצַבְעוֹ וְרוֹשֵׁם בְּצַדוֹ אוֹ עָלָיו הֵנִי סִימָן מְנוֹבְהָק גַּם בְּתִשׁוּבַת מִשְׁאֵת בְּנִימָן סִי' ס"ג וְס"ה מְבוֹאָר דִּאֵין לְסַמְנוֹף עַל סִימָנֵי כִי הֵנִי שְׁעוֹשִׁין לְהַשְׁתַּנּוֹת אֲלֵא בַסִּי מְנוֹבְהָק בְּיוֹתֵר שְׁאֲפִי' בְּאֵלֶף אֲנָשִׁים לֹא שְׁכִיחַ כְּזֶה נֶאֱזַר שְׁפִיר סְמְכִינוּ עֲלֵיהֶ ע"ש וְכ"כ רַבִּינוּ יְרוּחֵם וְשְׁאָר גְּדוּלֵי פּוֹסְקִים וְכֵן נ"ל רֵאִי בְּרוּרָה עַל זֶה מְסוּנְגִיא דְּש"ס דִּיבְמוֹת פ' הָאֲשָׁה בְּתָרָא דְקַתְנֵי בְּמַתְנֵי אֵין מְעִידִין עָלָיו אֲלֵא עַל פְּרִצוֹף פְּנִים עִם הַחוּטָם אַע"פ שְׁיֵשׁ סִימָנִים בְּגוּפוֹ וּבְכֻלּוֹ מִשְׁמַע לְכַאוּרָה מְסַתִּימַת לְשׁוֹן הַש"ס דִּלֹא מְהַנִּי שׁוֹם סִימָן בְּגוּפוֹ זוּלַת פְּרִצוֹף פְּנִים אַף שְׁדַעַת ר"ת הוּבָא בְּתוֹס' וּנ"ל דְּוֹקָא שְׁאֵין שֵׁם אֲלֵא פְּרִצוֹף פְּנִים לְבַד אֲבָל אִם כֹּל גּוּפוֹ שְׁלֵם נִיכָר ע"י סִימָנֵי הַגּוּף וְכַתְּבֵי הַר"ן שֵׁם וּנ"ל וְאֵין זֶה נִכּוֹן בְּעֵינֵי הַרְשָׁפ"א וְהַרְא"ה וְהַרִיטְב"א דְּהָא מַתְנֵי' סַתְמָא קַתְנֵי מִשְׁמַע אֲפִי' כֹּל הַגּוּף שְׁלֵם לֹא סְמְכִינוּ אֲסִימָנִים מִיְהוּ וְדַאי אִם יֵשׁ לְהֵם סִימָן מְנוֹבְהָק בְּגוּפוֹ מְעִידִין עַכ"ל הַר"ן וְלַכַּאוּרָה דְּכָרְיוֹ תְּמוּהֵין פִּינּוֹן שְׁדוּחָה דְּכָרֵי ר"ת מִכַּח לִישְׁנָא דְסַתְמָא מַתְנֵי' מִשְׁמַע דְּשׁוֹם סִימָן לֹא מְהַנִּי אֲלֵא צ"ל דַּס"ל לְהַר"ן דִּלֹא מְקַרֵי סִימָן מְנוֹבְהָק אֲלֵא שְׁיֵשׁ בּוֹ סִימָן דִּלֹא שְׁכִיחַ כֹּלֵל וְלֹא נִמְצָא כֵן רַק בְּאֲחַד מֵאֵלֶף בְּנֵי אָדָם כְּדַעַת בַּעַל מִשְׁאֵת בְּנִימָן וְהַמַּתְנֵי' לֹא דְכָר אֲלֵא בַהוּוֹה וְרִגִיל לְהִיּוֹת מִשְׁא"כ מִקְלָתָא דִּלֹא שְׁכִיחַ כֹּלֵל לֹא קַתְנֵי הַמַּתְנֵי' כְּמְבוֹאָר בְּכַמְהָ סוּגִיו' הַש"ס וּבְהָא מְנוּשָׁב ג"כ הָא דַאי' בְּפִירוּשְׁלָמֵי רִישׁ פ' הָאֲשָׁה בַתֵּר' וּיְכ' בְּהֵם אֲבִיָּה מִכָּה רַבָּה גְּדוּלָה מְאוֹד אָמַר ר' אֲבָא שְׁקַלְקַל צִוְרָתָם וְכו' ע"ש וְלַכַּאוּרָה קִשָּׁה מַה פְּעוּלָה עֲבַד בְּהָא הֵלֵא מ"מ הִי' אֲפֹשֶׁר לְהַפִּיר אוֹתָם כִּי הִי' חֲמַשׁ מֵאוֹת כְּמוֹ שֶׁכְּתָב בַּד"ה ד' י"ג

והיא בנדאי א' מהם שיכולין להפיר ע"י סימן גופו ע"י סימן מובהק בגופן שהי' שלם  
אלא ודאי דלא חיישינן לזה פינון שאין להתיר אלא ע"י סימן מובהק והוא מילתא דלא  
שכיח כלל רק באחד מאלף ועפ"ז מתורצין ג"כ דברי חידושי הרשב"א הנדפסין מחדש  
שכתב ביבמות דף קכ"א וז"ל ומיהו ודאי אם מעידין על סימני' מובהקים שבגוף מעידין  
ע"ש ואח"כ פתב על מתני' דהאי מעשה בעסאי באחד ששלשלה לים ולא העלה אלא  
רגלו וכתב שם הרשב"א ושמא שלאנתעלם מן העין עד שעלה רגלו בידם קאמר וכ"כ  
הרע"ב בפ"י המשניות וקש' לכאורה למה לא מתרץ בפשוטו שיש לו סימן מובהק ברגלו  
וכאשר באמת פ"י בן הנ"י וכ"כ התי"ט אלא ודאי דס"ל דלא הוי סימן מובהק אלא סי'  
דלא שכיח כלל רק באחד מאלף ולא מיירי מתני' אלא בהונה וכמ"ש פנ"ל ברור לכן  
היה נ"ל דאין למפתה תרופה בן הי' נ"ל לפום ריהטא אכן מזקנים אמתבונן ראשונים  
ואחרונים שצדדו בכל האפשר להקל בעגונא דאתתא ואף דאמרין בפ' יש בכור  
דבתחלת עדות אין להקל יע"ש מ"מ חתרו כל חתירות להקל ע"כ אמרתי גם אנכי לא  
אמנע מלילה בדרכיהם ולהיות דוק לאידך גיסא ולצדד להקל פי כל החומרת שהחמירו  
קצת ראשונים ואחרונים היינו משום חוקר אשת איש שהוא איסור דאוריית' ע"כ הולכין  
בספיקותיה ופולגת' דרבתא להחמיר ובפכטות בתחלת עדות כדאי' בש"ס אכן ראיתי  
בתשובת מבי"ט חלק א' סי' קל"ה והובא ג"כ בקונטרס עגונת בבית שמואל סי' רכ"א  
ונו"ל אם יהודי בדרך שהלך ממקום פלוני למקום א' ואח"כ באותו הדרך נמצא ההורג  
מדאוריית' תלינן שזו הוא הנאבד דאם איתא שנאבד ניצול היה נודע מקומו וע"כ אם  
נשאת לא תצא והוא טוב עדיף יותר מנטבע במים שאל"ס דהתם איכא למימר שהים  
פלטוהו למרחוק וא"כ מאחר שיצא מחזקת איסור דאוריית' אזלינן בתר רובא מן התורה  
וא"כ אפשר לצדד להיתר אף מדרבנן מאחר שלא נתעלמו רק אלו השלשה מסתמא  
אותן שמצאו הרוגים הם אלו עכ"ל המבי"ט א"כ ה"ה בנדון שלפנינו שנאבד יהודי זה  
עם העגלן בדרך זה שהלך מפריו למיץ עם עגלה וג' סוסים ונמצא באותו דרך העגלן  
עם היהודי הרוגים אצל העגלה וג' סוסי' ודאי יצאו מאיסור דאוריית' והו' המה אותו  
שיצאו מפריו לכאן ויש להתיר אשתו מכבלי העיגון כדעת המבי"ט ובר מן דין שמצאו  
כל מלבושיו וטלית שלו עם הציצית ולדעת גדולי פוסקים אחרונים דלא חיישינן לשאלה  
דכל מלבושיו גם בציצית יש פוסקים דלא חיישינן לשאלה מלבד דיש גדולים דלא  
חיישינן כלל לשאלה כמבואר בתשובתי ש"י ח"א סי' צ"ו ובחלק ב' סי' קט"ו יע"ש  
וכה"ג בטלית עם ציצית י"א דלא מושלי אינשי כלל גם דעת גדולי פוסקים דלא חיישינן  
ונפילה דייחיד כמבואר ג"כ בתשוב' פני משה סי' צ' וכה"ג לענין הסימנים פתב בתשובת  
מהר"מ לופלין סימן קכ"ח דכל שינוי באבר מיוחד הוי סי' מובהק דלא כמהר"דך ע"ש  
שמביא ראי' מגדולי ראשונים וסומך עליהם למעשה ע"ש גם בתשובתי ש"י ח"ב סי'  
קט"ו גם בתשובת פני משה סי' צ"ו שאר גדולי אחרונים גלאתי להעתיק פולם עכ"ז לא  
אתיר עגונה זאת שאין עדות ברור כ"כ עד פלות שנה תמימה שנאבד כמבואר בתשובתי  
ש"י סי' קט"ו הרבה ראיות לדבר מ"מ לא מלאני לפי להקל על דעתי הקלושה עד  
שיספיקו עמי עוד רבנים מובהקים אשר בית ישראל לשען עליהם ואי דלית דורא נאי  
לא לא דלינ' הק' כאש"ע חותם היום יום ד' יו"ד שבט תפ"ח ל' יעקב: שאלה קטו ושלחתי  
שאלה ותשובה זאת לשלשה גאונים מפורסמים הראשון שבראשון גיסי הגאון הגדול

המפורסם מהור"ר דוד אופנהיים אב"ד ור"מ דק"ק פראג נר"ו ולהגאון הגדול מוהר"ר יעקב אב"ד נר"ו דק"ק פ"פ ולהגאון הגדול מוהר"ר יחזקאל נר"ו אב"ד דק"ק המבורג והאריכו בתשובותיהם בכמה נזירות ונלאתי לכותבם ולהעתיקם פולם ואעתיק רק מסקנת דבריהם בקצרה ונ"ל סיום דברי גיסי הגאון נר"ו אמנם שקדו חכמים על תקנות בנות ישראל העגונות אמרתי להסכים עם פבוד גיסי הגאון שאשה זו מותרת להתנסבא לכל גבר דיתצביין אחר פלות שנה שנת פת"ח תקנה מלבד שישפים אתנו עוד מורה אחד אשר ראוי לסמוך על הוראתו ומזקנים אתבוננו וכדמצינו במדרש ילקט שמואל ב' כ"ג ונ"ל ויקבעו שלשה הגיבורים למה שלשה אין הלכה מתבררת אלא בשלשה לכן אמרתי ועניתי ע"פ שלשה יקום דבר וקמ' שיש בה הידור מהידורא מילי דמיטב והטיה לטובה שאשת כ' לעמלי לוי היא מותרת לעלמא בלי שום פתחון פה כ"ד הקטן דוד אופנהיים פה ק"ק פראג: והשני שפראשון דברי הגאון דק"ק פ"פ סיים ונ"ל דעתי הקלה מספי עם דעת הגדולה של כת"ר להיות האשה אשת פמר לעמלי מותרת להתנסבא לכל גבר די תיצביין עכ"פ טוב להיות עמנו עוד מורה אחד מן הגדולים אשר בארץ אשפנו או פולין פדי להיות ב"ד של שלשה לכל הדבר הקשה והאל למושעות יצילנו מפל מכשול וטעות ומשעו' הרעות ויצמיח ישועות ויקנים בנו ומלאה הארץ דעות כ"ד אהו' נאמני לנצח יעקב הפהו מפראג חונה פה ק"ק פ"פ יע"א: והשלישי שפראשון הגאון דק"ק המבורג פתב ג"כ בסיום דבריו להסכים ולימטי עליו שיבא מפשורא ומה שגזר מר עליה עיגון יב"ח לע"ד גם אני בעניי אף שמבוא' בש"ע שאין מניחין בניו ואשתו להתאבל אני נוהג מאחר שפבר מפורסים ששולחין שו"ת לרבנים אני מתיר לבנים להגיד קדיש בביתם לעשות מנין שבזה איפא פירסום ולא חיישינן שיבא אחד ויעיד שפלוני מת סתם וגם לאשתו ובניו איננו מוחה לילה אף בשפת בבגדי חול אבל לא ילבוש בגדי אבל כלל כ"ד אנכי עפר ואפר נמשל לכן פפר יחזקאל בן אמ"ו מוהר"ר אברהם ונ"ל מבית קצאנאלבוגין חונה פה שלש קהילות ועל שלשה גיבורים אלו תמכתי יתידותי ונעשיתי סניף להתיר עגונ' זאת אחר פלות שנה וגם התרתי לבניו לומר קדיש בביתם פהספמת הגאון מהר"י יחזקאל אב"ד דק"ק המבורג ואקו' לחסדו ב"ש הגדול שפתן אמ' ליעקב: שאלה קטז ממחנותני הרב המופלא מהר"ר ליב אב"ד דק"ק פערשי ומדינת שוואבין וזה תוכן שאלתו אשה אחת בת גדולים מיחוס ארץ שמת בעלה והיתה מנחת פמעט חצי שנה ואחר פלות ששה חדשים ממיתת בעלה נתארסה עם נער א' והרחיבה זמן החתונה עד שיעברו ימי מניקתה שני שנים תמימות ואח"כ גמלתה היילד באשר הנה היילד בן י"ג חדש הרתה לזנונים ואמר' מן הארוס נתעברה ואף הארוס הודה ולא בוש ואמר צדק' ממני והשררה קנס אות' פפי הנימוס גם אני ופ"ו קנסו אותם בשביל שעבר על ת"כ שלא ילך לבית משודכת פדאי' בא"ה סי' י"ג והנה בדבר זה יש ג' חלוקי דעות י"א פאשר גמלתו בדיעבד וגם יש להקל במזנה שמוטר לינשא מיד אפי' קודם פלות שתי שני מולד מבעלה הראשון וי"א שאסורה עד אחר ימי מניקתה מולד הראשון דהוי פעברה ונשאת ודעת שלישיית דיש לחוש פשם שזינתה וכו' ובעינן ב' שנים שלמים אחר לידה שניה ע"כ יורינו מר חיש קל מהרה בתשובה שלימה איך יש לנהוג למעשה ומפיו אנו חיים הק' יהודא ליב: תשובה הנה מכ"ת שאל דברי שצ"ע בש"ס ופוסקי ראשוני' ואחרוני' אף שמכ"ת בקש מאתי להשיב לו בנחיצ' בכן הואיל והדבר נחוי



אָשיב לוֹ בַקְצֵר' הַנֶּה הַרוֹצִי' לומ' שְׁתַּמְתִּין עַד לִיָּדָה שְׁנֵיהָ שְׁתֵּי שְׁנֵי דַעָה זֹו נִשְׁתַּקַּע וְלֹא  
נֶאֱמַר כִּינֹן שֶׁהוּא וְהִיא מוֹדִים שְׁמִמְנוּ נִתְעַבְּרָה פְּסָקוּ כָּל הָאֲחֵרוֹנִים דְּמוֹתָר לִנְשָׂא לוֹ מִיָּד  
כִּינֹן שְׁשִׁנְיָהֶם מוֹדִים זֹו מְעוֹבְרָת שְׁלוֹ וְלֹא שֶׁל חֲבִירוֹ כָּלֵל כְּמִבְּנֵי לְהִדְיָא בְּתִשׁוּבַת צ"צ  
ס"ד וּבְתִשׁוּבַת עֲבוֹדַת הַגְּרִשׁוֹנֵי ס"א א' דְּבִרְיָהֶם בְּאֵרְבָּה וּכ"כ בְּסֵפֶר ב"ש ס"ד וְס"א  
י"ג ס"ק כ"ג ע"פ הַסְּכֵמַת הַש"ס וּפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים ע"ש וּמָה שְׁתַּפְּס מַכ"ת בְּתַחֲלַת לְשׁוֹן  
תִּשׁוּבָתוֹ לְשׁוֹן אַרוֹסָה נִרְאָה שְׁמִדְמָה זֶה לְאַרוֹס וְאַרוֹסָה שְׁנֵאֱמַר בְּזֶה בְּש"ס וּפּוֹסְקִים נִזְה  
אִינוּ דַעֲכָשְׁנוּ שְׁאִין מְקַדְשִׁין אֶלְא בְּשַׁעַת הַחֲנוּפָה לֹא יִקְרָא אַרוֹס כָּלֵל רַק מְשׁוֹדֶדָה וְאוּלֵי  
ס"ל לַמַּכ"ת דְּוִדָּאֵי אִין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילַת זְנוּת וּבְעֵל לְשֵׁם קִידוּשִׁין לְכוּ קְרָאוּ בְּשֵׁם אַרוֹס  
אָבֵל מ"מ הַדִּין דִּין אֵמֶת כְּמִסְקָנוֹת הָאֲחֵרוֹנִים דְּאִין חוֹשְׁשִׁין מִשׁוּם אִיסוּר מְעוֹבְרָת חֲבִירוֹ  
הֵיכָא שְׁשִׁנְיָהֶם מוֹדִים גַּם אִין לְחַשֵּׁשׁ לְדַעַת מַהֲרִי"ו לְדַמּוֹת לְהָא דְאֱמַרִּינוּ בְּגִמְרָא פ"ד  
אֲחִין דָּף ל"א דָּאָם אוֹמֵר חוֹלְצָת מִתִּיבָמַת וְכו' כַּמ"ש בְּתִשׁוּבַת עֲבוֹדַת הַגְּרִשׁוֹנֵי שְׁם  
בְּתִשׁוּבָה יַע"ש הַנֶּה מְלַבֵּד דְּחִיּוּתֵי שְׁדַחָה שְׁם עוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק דְּשִׂאֲנֵי הֵתָם שֶׁהַכֵּל נַעֲשֶׂה  
בְּפַעַם אַחַת וּבְשַׁעַת אַחַת אִיכָא לְמַטְעֵי לּוֹמֵר אִם אֵתָה אוֹמֵר חוֹלְצָת תִּתִּיבָמוֹת מִשָּׂא"כ  
כָּאֵן לְחוּשׁ חֲשָׁשׁ רַחוּקָא כִּי הֵאֵי אִם נִתִּירָה לוֹ לִישָׂא תוּף ד"ד חֲדָשׁ כְּעַת תְּבֵא אַח"כ  
בְּזִמְנָן רַב לּוֹמֵר שֶׁהוּא בְּנוֹ וְדָאֵי לְהִתִּיר בְּלֹא חֲלִיצָה גַּם בְּלֹא"ה יֵשׁ כְּפָה צִיִּדֵי צְדָדִים לְהִתִּיר  
לִישָׂא תוּף יְמֵי מְנִיקָתוֹ אִף שְׁאִין הֵבֵן שְׁלוֹ כְּגוֹן מוֹפְקָרַת וְחֵלֵב שְׁלָה אַרְסִי וְכִיּוֹצֵא בּוֹ  
כְּמִבְּנֵי בְּפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְאֲחֵרוֹנִים לֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁיִבָּא לְהִתִּיר בְּלֹא חֲלִיצָה כָּל זֶה נ"ל  
פְּשוּט וְיָמֵי שְׁרוּצָה לְהִתִּיר מִיָּד לֹא יִדְעֵתִי טַעְמוֹ כָּלֵל דְּהָא בְּש"ע נִרְאָה דְּסֵתָם רַמ"א דְּאִין  
לְהַקֵּל בְּמִזְנָה אֶלְא בְּמוֹפְקָרַת דּוֹקָא וְכוּן הַסְּכֵמַת כָּל הָאֲחֵרוֹנִים וְעֵינֵן בְּתִשׁוּבַת חֲלֵק א'  
סִימָן צ"ה וְצ"ו אִף מִצַּד אַחַר הֵיךָ נִרְאָה לְכַאוּרָה לְחַתוּר חֲתִירָה לְהִתִּיר בְּפִשְׁטוּת דְּהָא  
מְבִנְיָר בְּתִשׁוּבַת חֲכָם צְבִי ס"ד וְס"ה וְס"ו לְהִתִּיר בְּאִשָּׁה שְׁחֵלְבָה אַרְסִי דְּמוֹתָר  
לְהַנְשֵׂא כְּמִבְּנֵי בְּש"ס וּפּוֹסְקֵי רֵאשׁוֹנֵי.

בְּצַמְקוֹ דְּדִידָה וְכוּן הָאֲרַכְתִּי בְּתִשׁוּבַתִּי שְׁם ח"א סִימָן צ"ז שְׁכֹן הַסְּכֵמַת כְּפָה גְּדוּלִים דְּלֹא  
כְּהַחֲלוּקִים ע"ש וְא"כ כִּינֹן שְׁכַבְדוֹן שְׁלִפְנֵינוּ שֶׁהִיא נַעֲשֶׂה מְעוֹבְרָת ע"י כֹּן נַעֲכָר חֵלְבָה  
וְאִין לְהָ אַרְסִי גְּדוּל מִזֶּה שֶׁהוּא סַפְנָה לְוֹלֵד רֵאשׁוֹן גַּם לְשִׁנֵי פִידוּעַ וּמְפּוֹרְסִים לְכָל א"כ  
מִטַּעַם זֶה מוֹתֵר לִנְשָׂא מִיָּד אִף וְכִי מְפָנֵי שְׁאֵנוּ מְדַמִּין נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה דְּשִׂאֲנֵי הֵתָם בְּצַמְק  
וְדִידָה וְחֵלֵב אַרְסִי הוּא נַעֲשֶׂה בִּידֵי שְׁמִים מִשָּׂא"כ מִיָּדֵי שֶׁהִיא גְּרָמָה לַעֲצָמָה שְׁוִינְתָה וְיֵשׁ  
חֲשֵׁשׁ אִיסוּר בְּזוֹ דֹא"כ תִּתְבַּטֵּל תִּקְנַת חֲכָמִים דְּכָל אֵלְמָנָה שְׁתַּמוֹת בַּעֲלָה תוּף יְמֵי מְנִיקָתָה  
תוּף שְׁנֵי שָׁנִים תִּזְנָה עִם אֶחָד כְּדֵי שְׁתַּתְּעֵבֵר הֵימְנוּ וְתִשָּׂא אוֹתוֹ כְּדֵי שְׁתַּנְשֵׂא תוּף יְמֵי  
מְנִיקָתָה אַע"ג דֵּינֵשׁ מְקוּם לּוֹמֵר דְּהוּא מְיֻלְתָּא דְּלֹא שְׁכִיחַ וְלֹא גְּזָרוּ רַבָּנֵי כּוֹלֵי הֵאֵי שְׁאִשָּׁה  
תִּזְנָה מִטַּעַם זֶה כְּדֵי שְׁתַּתְּעֵבֵר אֲדַרְבָּא קו"ל אִשָּׁה מְזוּנָה מִתְּהַפְּכָת שְׁלֹא תִתְעַבֵּר וְעוֹד דְּאִף  
אִם הִיא חֲשׁוּדָה בְּכָף כָּל יִשְׂרָאֵל מִי נִחְשָׁדוּ שְׁאֶחָד יִזְנָה עִם מְשׁוֹדְכָת לוֹ וְיִשְׁתָּה בַּעֲצִיצוֹ  
וְיִזְנָה שְׁמִמְנוּ הוּא וּבְפִרְט שְׁנָתָן ת"כ שְׁלֹא יָבֵא לְבֵית מְשׁוֹדְכָת כָּלֵל מ"מ אִין אֲפִטְרוֹפֵס  
לְעִרְיוֹת וְכִינֹן שֶׁהוּא דְּבָר חֲדָשׁ שְׁלֹא נִמְצָא הֵיִתְרָא דָּא בְּפִירוּשׁ וּמִשָּׂא שְׁקָשָׁה לְאֶחָד נַח  
לְשָׁנִים וּשְׁלִשָּׁה ע"כ נ"ל שְׁאֵם יִסְכִּימוּ עוֹד שְׁנֵים מַב"ד הַסְּמוּכִין הַגְּאוּנִים הַמְּפּוֹרְסִים  
בְּהוֹרָאָה כְּגוֹן גִּיסֵי הַגְּאוּן אַב"ד הַמְּפּוֹרְסֵם דַּק"ק פְּרָאָג וְאַב"ד דַּק"ק פִּירְדָּא אוֹ אַב"ד  
דַּק"ק פ"פ אוֹ אַב"ד דַּק"ק וְוִירְמִיזָא אֲזִי דְּלִינָא לְהִיּוֹת צִירָף וְסִנְיָ עֲמָהָם לְכַבּוֹד בְּנֵי

משפחתה הגדולים אשר בארץ המה ובאם לאו מעשיהו ירחקהו שאין לה לעשות נישואין עד כלות שני שני' אחר ימי מניקתה מולד מפעלה הראשון כנ"ל הק' יעקב.

שאלה קיו ממורה צדק אחד בעסקי שידוכים וקנסות ראיתי בתשובת אחרונים הרבה חלוקי דעות והובא ג"כ בבית שמואל סימן נו"ן ובתחלת שבועה סימן ח' מהדורא קמא ובתרא נאני גבוה בקו ונאין אני יודע להכריע להורות למעשה איה אנהוג.

תשובה הנה אף שאין דעתי מכרעת בין ההרים הרמים אבל מ"מ אכתוב לה בקיצור נמרץ מה שפסקתי פמה פעמים הלכה למעשה והספיק עמי בי דינא הנה בנדאי אם הפלה טוענת מאיס עלי בטענ' מוכרחת שהחתן הולך בדרך לא טובים אם יש לה ראיה פטורה היא ואביה מהקנס ומשבועה וכמבואר להדיא בתשובת הרשב"א הובא בב"י סימן נו"ן ופסק כן בש"ע סעיף ה' ומבואר ברשב"א שם אע"ג שבתחלה הי' ג"כ מעשיו מקולקלי' והיא ידעה מזה אלא שאח"כ התייזק' בדבר יותר ג"כ פטור' נראה דה"ה אם אינה יכולה לבררת טענתה ע"פ עדים ברורים, מ"מ אם יצא עליו קלא דלא פסיק וליכא אויבים דאפקי לקלא הוי ג"כ טענה מבוררת פיון שיצא עליו קלא בישא מקרי ג"כ טענה מבוררת ויכולה לטעון מאיס עלי מפני קלא בישא שיצא עליו ופטורה מהקנס אבל מ"מ פיון שחזרה היא צריף לחזור לו מה שאכלה עמו ומה ששלח לה סבלונות שהולכין להתולות בניכוי שלישי ואם מנהג המדינ' שיעשה כל אדם סעודה ויאכיל לרעיו או יחלק מעות לשמשים ולחזנים וכיוצ' בזה וצ"ע שיעשה בדרך שעושים כל העם משלמת הכל והוא שיהי' לו עדים פמה הוציא וכ"כ הרמב"ם מפ"ו מהל' זכיה ומתנה ופסק כן בש"ע סי' נו"ן סעי' ג' וצ"ל דאע"ג דזה הוציא ברשות ובמוציא ברשות קי"ל דישיבע פמה הוציא ויטול היינו דוקא במוציא מתחלה ע"מ שיחזרו לו משא"כ בזה פשהוציא לא הוציא שיחזרו לו רק היה סבור שישאל לו באמת ע"כ א"צ לשלם רק מה שתברר או ידוע פמה דרכו להוציא על השידוכין פאלו פפי הנהוג אבל מן הקנס פטור פיון שהוא עצמו הגורם פטענה מבוררת שלא ואם טוענת מאיס בלי טענה מבוררת ואביו כתב שבא בכח הרשאה מספקת מבתו והיא מודה לדבריו אף ורק שטוענת אח"כ מאיס עלי ג"כ אביה פטור מקנס כמ"ש בנ"ש מהדורא בתרא בשם תשובת מהר"ם מפאנו סי' פ"א ע"ש אם נשבעה הבת על כך שלא אלפונה לה גם לא עשתה בשביל שנתנה עיניה באחר אז אביה פטור מהקנס בכה"ג ישבע החתן פמה הוציא בשביל קישור התנאים אלה בכלל אם הדברים שדרכו להוציא פה א"צ לנכות פלום מהוצאתיו פיון שכתוב בקישור התנאים קנס אע"ג דפטורה מהקנס מ"מ עכ"פ לא תפסיד הצד שפנגדה שום דבר מפיון וזה קנסות שלא יביישו בני ישראל או בנות ישראל בקלות ויהא הדין מתון בדבר להרחיב הזמן עיניו ועדנין הרבה אולי יתפשו הצידיים ולא יבא לידי בושה וכן עשינו למעשה פמה פעמים ופעם אחת דנו הדיינים לחומרא לשלם הקנס וכל הוצאת שעי"ז הוכרחה לקיים התנאים בעל פרה ולבסוף הוכיח סופו על תחלתו ונעשה פירוד בין הדביקים ואם הפלה לא תרצה לישבע אזי צריכה לשלם הקנס פפי התנאים עם הוצאת דהיינו רק פמו שמבואר בש"ע סי' נו"ן פיון שמשלם גם הקנס וק"ל כנ"ל הק' יעקב: שאלה קיח במשתה הינו פטוב לבם קבל אחד מחבירו קדושין לבתו פשתלד אשתו נקיבה שהיתה אשתו מעוברת ואח"כ שדכה עצמו עם בתו הגדולה ורוצה לעשות נישואין קודם לידת האשה אי נימא

דאולי תלד האשה נקיבה ונמצא דאין קידושין תופסין באחותה בתיי הנולד דהוי עלי  
באיסור דאורייתא אחות ארוסתו.

תשובה הגה דין זה פשוט וערוף לפנינו בטור וב"י ובש"ע בא"ה סוף סי' מ' פלוגתא בין  
גדולי פוסקים ראשונים דהרי"ף וסייעתם סוברין דהמקדש לעופר אינו מקודשת  
והרמב"ם וסייעתו סוברין דכשהופר העופר קידושיו קידושין וע"ש בב"י ובכ"מ פ"ז  
מה' אישות במה פליגו וקצת מן האחרוני מתמהין על הרמב"ם והניחו בצ"ע מהא דקי"ל  
המוכר לעופר או המזכה לעופר לא קנה ולא יוכל להקנות וע"ש בלחם משנה ובחלקת  
מחוקק בא"ה ס"ש מ' ולע"ד נראה דלק"מ דאע"ג דדבר שלא בא לעולם לא קנה ולא  
יכול להקנות יכול להקדיש דבר שלא בא לעולם וכדאי להדי' במתני' דתמורה פ' ביצד  
מערימין על הבכור וכ"פ הרמב"ם להדי' פ' ט"ו מה' מעשה קרבנות דהמקדיש עופר  
במעי אמו הוי הקדש וכינו דלענין הקדש יוכל להקדיש העופר גם לענין קדושין מועיל  
לקדש עובר וכדאי פ"ק דקידושין דף ב' ע"ב מאי לשון נן קידושין דאסור לכ"ע פהקדש  
ועפ"ז ישבתי ג"כ קושני גדולה שמקשה הש"כ והסמ"ע על הרמב"ם וסייעתו הובא  
בח"מ סי' ת"ה שפסק בהקדש דהוי דינו דאפי' תוף כדי דיבור אין יוכל לחזור בו ובאמת  
קי"ל בכל התורה פולה תוף כדי דיבור כדבור דמי בר מע"א ומגדף וקדושין וגירושין  
ע"ש דבריהם באריכות ולפמ"ש לק"מ דגם הקדש בכלל מקדש אף צ"ע לפ"ז ביבמות  
דף צ"ג ובקידושין דף ס"ג וצ"ע) ומפל מקום בעינו שהופר העופר וכדאי בקידושין דף  
ס"ב יע"ש ומ"מ מידי ספיקא דפלוגתא דרבנותא לא נפקא והוי ספק קידושין ואע"ג  
דהוי ס"ס חדא שמא יהי הנולד זכר ואת"ל נקיבה אפתי איפא ספיקא קא דפלוגתא אי  
אית קידושין לעופר מ"מ למה לנו להכניס בשום ספק לכתחלה דאולי יהי הנולד נקיבה  
ונמצא שקידושין שניה בטילים למפרע לדעת הרמב"ם ואף אם יהי הנולד נפל ג"כ  
לא יצא מידי ספק קידושין וכמבואר בש"ע סי' ל"ז וכ"פ שם בחלקת מחוקק בסי' ל"ז  
ס"ק ב' ואף שראיתי בב"ש סי' ל"ז ס"ק ב' השיג עליו אין דבריו מוכרחים פלל ובפרט  
מ"ש שם בשם התוס' לא דק פלל דהתוס' שם פתבו פן במס' גדה דף כ"ג אלא לפי הס"ד  
אבל לפי המסקנא לרב לא קא חי פלל אבל אם חי הנפל תפסו הקידושין ודוק פי נכון  
הוא ובעל בית שמואל שגג בזה פנ"ל הק' יעקב: שאלה קיט ממורה אחד ממדינת עלזוס  
למי פל חמדת ישראל חמדה גנוזה עטרת תפארת הרבני אב שבחכמה אביר הרועים  
אבי חונה צפנת פענח ומפשר תעלומות ה"ה אדוני מחו' הוא ניהו ראש לכל המורים  
והורים הר המורה מרא דארעא ומרא דשמעתי הרב הגאון המפורסם כש"ת מוהר"ר  
יעקב נר"ו יאיר ולהעלות תמיד: אחר הקידה והשתחוו' נגד רום הדרת כת"ר הגה באתי  
במגלת ספר אליו ונא אל יהי לו טורח פי תורה היא וללמוד אני צריף פי זה איזה ימים  
אשר בא לפני המעשה במדינתנו דבר זר.

נדבר גדול למעשה להבין ולהורות באחד שמו הירשל והי' חזן בישוב אינגוולר איזה  
שנים והיה מתגורר בבית בה"ב שמו רפאל והנער הירשל הנ"ל הוציא קול קידושין על  
הבתולה בת רפאל הנ"ל ואמר שקדשה כי נתן לה מטבע של פסוף לפני שני עדים והיא  
מכחשת את העדים ואמרה שמעולם לא קבלה מן הירשל הנ"ל שום דבר והנה אציגה  
לפני רום הדרת כת"ר דברי עדות מה שהעידו לפנינו ב"ד ועתה יורינו המורה לצדקה  
מה? הא משפט הנערה הזאת אם יש חשש קידושין להצריכה גט או לא פיון שיש הכחשת

רבות בין העדים: וזה יצא ראשונה העד ליב העיד שהי' ביום ב' דר"ח ועד השני העיד שהי' ביום א' דר"ח והכחשה זו בתקירות הוא ועדותו בטילה כמבואר בח"מ דבסתם דנין אותן פאלו אמרו לא כי ואף דאיכא למימר דתרונויהו אחד מסהדי וטעה בעבורא דירחי וימי השבוע לא הזכירו בעדותו וגם הנבל לא הזכיר בטענות שלו באיזה יום הי' הקידושין רק אמר סתם בר"ח תמוז תפ"ט לפ"ק הי' הקידושין וא"כ לא הני פאן הכחשה כלל ואף שמבואר בדברי הרמב"ם פ"ב מהל' עדות ונ"ל אחד אומר ברביעי בשבת בשני לחודש והשני אומר ברביעי בשבת בשלשה לחודש עכ"ל ומשמע דדוקא אם שנילינו לעדים באיזה יום ומכוננין ליום אחד ש"מ זה ידע בעבורו של חודש וזה לא ידע משא"כ בנ"ד שלא הזכירו יום השבוע דהני עדות מוכחשת ולא אמרינו דטעו בעבורא דירחא: אמנם משום הא לא תברא די"ל מ"ש הרמב"ם דשניהם מכוננין ליום אחד משום דקשיא ליה קושיות התוס' בסנהדרין ובפסחים ד"ה שנה יודע בעבורא דירחא קשה מה אלו דייקנין וכו' עד ונקטליה מספיקא ומירצו כיון דשנילינו באיזה יום ומכוננת ש"מ דזה ידע עכ"ל התוס' ומטעם זה פתב הרמב"ם ו"ל שפנינונו ליום דאל"כ לא קטלינו להו מספיקא משא"כ בנ"ד אפשר לומר דחיישינו לקידושין אף שלא הזכירו העדים באיזה יום הי' ותלינו טעותם בעבורא דירחי ועדותו קיימת וכן משמע מדברי ב"י בח"מ ונ"ל חזינו אי איכא למימר דטעו חד מינייהו בזימנא דהלנואה כגון שאמר האחד וכו' עד דתרונויהו אחד יומא מסהדי וטעו בעיבורא דירחא עכ"ל הרי אף שלא הזכירו עדותו באיזה יום בשבוע ואפ"ה תלינו טעותא בעבורא דירחא משא"כ בדיני נפשות לא תלינו בעבורא דירחא אלא דוקא דכוננו שניהם ליום א' וכן משמע בד"מ ובסמ"ע אכן י"ל ולהקל בנ"ד ולומר דהני עדותו מוכחשת ובה"ג דאחד אומר ביום ראשון דר"ח הני המעשה והשני אומר ביום שני דר"ח הני המעשה לא שייך כלל לומר דטעו בעבורא דירחא ועד פאן לא קאמר התנא אלא אחד אומר בשנים בחודש והשני אומר בשלשה בחודש דשם י"ל דטעי בעיבורא דירחא ותלינו לומר שנה שאמר בשלשה בחודש הי' המעשה לא ידע שחודש שעבר נתעבר והתחיל למנות ימי חודש הנה מיום ראשון דר"ח נמצא דהלנואה נעשה בשלשה בחודש וכן העד השני משא"כ בנ"ד דשניה' הי' יודעין דר"ח תמוז הי' שני ימים וזה אמר יום א' דר"ח הני וזה אמר ביום ב' דר"ח זה הני ודאי הכחשה גמורה ולא שייך בכה"ג דטעו בעבורא דירחא וספק ב' עומד לפני באשר שהעד השני העיד מתחילה בסתם לפנינו ב"ד שהנער הירשל קידש את הבתולה קינל הנ"ל בר"ח תמוז ואח"כ הולכין לבה"כ והתפללנו תפלת מנחה וערבית חזרנו וחקרנו העד שמעון באיזה יום של הי' הקידושין ביום ראשון או ביום שני של ראש חודש תמוז והשיב שביום ראשון של הי' הקידושין ונולד לנו בזה תרי ספיקות ספק ראשון מאחר שהעיד בתחלה בסתם בר"ח ויש ליישב עדותם שנה שהעיד שמעון שמעשה קידושין הי' בר"ח פוננתו הי' על יום ב' דר"ח אף שמבואר בתשוב' הרשב"א הובא בח"מ סימן ע"ג ובי"ד בהל' נדרים שר"ח סתם יש לפרש ג"כ על יום ראשון דר"ח דקרי לי' אינשי ריש ירחי מ"מ יש לפרש ג"כ על יום ב' דר"ח דשניהם יומא אריכת' וכן מבואר בס"ק ומה שמפרש העד שמעון אח"כ בעדותו שהי' קידושין ביום ראשון דר"ח הני אחר כדי דבור וכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד.

איברא כד מעינין שפיר הא לאו מילתא היא ולא שיניף בנ"ד פיון שהגיד וכו' לפי שבנ"ד הוא דין מרומה פי הלה במחשפים לקדש בת ישראל וכן מבואר בתשובת מהרא"ם שנה נקרא דין מרומה וכן היכי דהיא מכחשת כמו בנ"ד ובנה אפילו בעדי נשים בעינו דרישה וחקירה וכן כתב בתשובת מהר"ם אלשיקר וסיים שם בשם ריב"ש ונ"ל וכל שאין צריכין דריש' וחקיר' ועדיין לא דרשו יכולין לחזן בהם עכ"ל וא"כ בנ"ד שלא דרשנו וחקרנו מתחל' העד שמעון אשר העיד מתחלה סתם ר"ח ואחר כדי דיבור דרשנו אותו ופלי ביום א' דר"ח הי' הקדושין לא שיניף בנה פיון שהגיד וכו' דלא הוהגדה כלל ואף שהרא"ה הלוי וסיעתו סוברים שדעת הרמב"ם בהל' עדות נוחה אפילו בדין מרומה שצריף דרישה וחקירה מ"מ אין העדות בטל בשביל שלא נעשה דרישה וחקירה אלא לומר דבדין מרומה מוטל על הדיין לדרוש ולחקור לכתחלה וכן דעת רוב הפוסקים וכן מבואר בש"ע ח"מ סי' ט"ז וא"כ בנ"ד שיניף שפיר פיון שהגיד וכו': איברא ראיתי שהרב הגדול ר' חיים שפתי בתשובה הקול בדבר זה ונדעתו נוטה אף לשיטת הרא"ה הלה וסייעתו בדין מרומה אם לא דרשו וחקרו יכולין לחזור בהם ואי לא דמסתפינא להכניס ראשי בין החרים הגדולים הייתי אומר דמפשטיות הסוגיא בסנהדרין משמע דבדין מרומה כמו בנ"ד הוא פדיני נפשות ממש ואם לא נעשה דרישה וחקירה העדות בטל לגמרי ומה שהעיד שמעון באחרונה הוא עיקר והוי הכחשה גמורה בינו לבין העד הראשון ליב וראיות הרא"ה הלוי וסייעתו מש"ס פתובות מן אבא ובר בריה דקים ליה בגנוה מלתא הוא וכו' ע"ש אינה מוכרחת די"ל דסוגיא דכתובת אזלא אליבא דר' יוחנן בפ' איזה גשף דאמר גזירה שמה יגבה מזמן ראשון והואמכרש המתני' דשטרי חוב המוקדמין פסולין היינו דעדי' עצמן החתומין אומרי' שהקדימו הזמן מחמת אונס נפשות אליבא דר"י לא מקשי הש"ס בסנהדרין מידי מהאי מתני' אמתני' דסנהדרין ואין אנו צריכין כלל לתירוץ רב פפא דיש חילוק בין דין מרומה וכו' כמבואר בחדושי מהר"ם מלובלין יע"ש ואף שעדיין קשה רומי' מברייתא דשמיתא אמתניתין דסנהדרין מ"מ פשוט לישנא דש"ס סנהדרין מתניתין לא קשיא אהדדי משמע דעיקר קושלי' דוקא על רומיא דמשניות וכן מדייק רש"י שם מ"מ קשי' מתני' קשיות אהדדי ובאמת הברייתא אפשר לומר דאתיא כר"מ דפליג אמתני' דידן כמבואר בש"ס דסנהדרין דף ל"ד ע"ב קסבר דיני ממונות גומרין דוקא ביום וא"כ אפשר לומר בהא נמי פליג דלא בעי דרישה וחקירה בדיני ממונות אבל קושלי' הש"ס הוא דוקא על סתמא דמתני' דקשלי' אהדדי ועם זה אפשר ליישב קושלי' תוס' על רש"י שם ובר מן כל דין אין זה מקרי פיון שהגיד וכו' פיון שלא העיד באחרונה היפף מה שאמר בראשונה כמבואר בח"מ סי' ד"ט וא"כ מה שהעיד שמעון באחרונה הוא עיקר והוי הכחשה גמורה: ספק השני מה שהעיד שמעון באחרונה שהי' בב"ד ביום ראשון דר"ח כבר הנה לילה ואין מקבלין עדות בלילה וא"כ מה שהעיד באחרונה הוי כמו שהעיד חוץ לב"ד לפי שדין אין פאן הגדה אין פאן לפי שאין דנין בלילה ואין פאן אלא מה שהעיד בב"ד בתחלה שהי' בר"ח סתם ולא הוי הכחשה בינו לבין עד ליב ואף שבנ"ד קבלו עליהם בעלי דיני' בפירוש לקבל עדות בלילה ובה"ג מקבלין אפי' לכתחלה כמבואר בח"מ סי' כ"ט ע"ש: מ"מ יש לפקפק וי"ל דוקא בדיני ממונות הדין פן משא"כ גבי קדושין לדעת הר"ן שדיני קדושין דומה לדיני נפשות ובדיני נפשות אם דנו בלילה הדין בטל אף אם קבלו בעלי דיני' עליהם שידונו בלילה

וכסתם מתני' דיגי נפשות דנו ביום וגומרין ביום ואף בתשובת מהר"מ סי' כ"ח מבואר  
בדיגי ממונות אם נתרצו בעלי דינים לדון בלילה מותר לדונם אפ"ל תחלת דין בפירוש  
אתמר במשנה דיגי ממונות דנין ביום ש"מ דמהני קבלת בעלי דינים וא"כ יש לומר ה"ה  
דבדיגי נפשות מהני קבלת בעלי דינים: אמנם הא לאו מילתא היא דמה שמהני בדיגי  
ממונות קבלת בעלי דינים בלילה אפילו בתחלת דין היינו טעמא דלא גרע מקבלו עליהם  
קרוב או פסול משא"כ בדיגי נפשות לא מהני כלל הקבלה מה שפסול מצד הדין וראיה  
לדבר בדיגי ממונות אף למ"ד עירוב פרושיות פתיב פאן ובעינן ג' דינים ומ"מ אם קיבל  
עליו דיין א' דינו דין כמבואר בתוספת סנהדרין ד"ה דן אפילו יחידי ובדיגי נפשות בעינן  
דוקא כ"ג כסתם משנה ובפחות מכ"ג אין דיניהם דין אף אם קבלו עליו דבעינן עדה  
שופטת ועדה מצלת וה"ה לפל מה שנ' בדיגי נפשות עיפובא הוא: איברא ראיתי הרבה  
רבנותא שחולקין על הר"ן וס"ל פהרש"פ א דקידושין גרע טפי דאף לר"ע דחשיב בעידי  
מיתה בדיגי נפשות הקא בקידושין לא חשיב דיגי נפשות דהשתא מיהו לאו אדיגי נפשות  
קא מסהדי וא"כ מהני קבלת בעלי דינים עליהם לקבל עדות בלילה ובנ"ד קבלו עליה'  
לקבל העדו' בלילה וא"כ הוי הכחש' ביניהם הכחשה שני' שבין העד ליב ועד שמעון  
היא בבדיקת העד ליב העיד שקידש אותה במטבע מזוהב ושמעון העיד שמטבע היתה  
לבן והנבל אמר שלא קדשה אלא פעם אחת במטבע איבר גולט בר"ח תמוז תפ"ט לאחר  
חצות היום לפני שני עדים המלמד ליב והמלמד שמעון בבית רפאל הנ"ל הרי שהעד  
שמעון הוכחש מפי הנבל עצמו ועדותו בטילה ואף שהעד ליב הגיד ג"כ שמטבע היתה  
מזוהב כמו שאמר הנבל הרי הבתולה קיבל מכחשת העד כמו שפא בשאלה ועד אחד  
בהכחשה לאו כלום הוא זה מוספ' מפל הפוסקים כמבואר בא"ע סי' מ"ב: איברא ראיתי  
בקצת פוסקים באם אחד אמר מנה שחור הי' וא' אמר מנה לבן הי' ותובע תובע רק אחד  
מהם עדותו קיימת דטעו אינשא בהכי ומנ"ל לחלק בין לבן לשחור ללבן ומזוהב.

ואף שעינינו רואות פי דברי' אלו הם שקר וכזב מפמה אומדנו' שהם סהדי שקרא כפי  
מה שאמר הנבל והעדים שקידשה בר"ח תמוז תפ"ט לפ"ק למה לא הוציא הקול תיכף  
והמתין שיעברו ד' או ה' חדשים שיצא הקול ששידכו את הנערה לאיש אחר בא הנבל  
וחזר אחר עדי שקר ובלא"ה העדים בעצמם המה פוחזים אבל מי ומי יערב יחרף לבבו  
באומדנו' לעשות מעשה חול וה' הוא יודע ועד כמה הייתי חפץ שלא לטפל בעניני'  
פאלה מצד חומר ערוה התמורה וכשאני פותב בדברים האלה לפי ירא ורועד אף חזרתי  
לאחורי ואמרתי שאין ספק שרצון אלהים לבטל עצות פריצות הנועדים להתעולל  
עלילות ברשע לעשות בנות ישראל פשכיות חרב ומה גם בנושא פזה כי דברים נזכרים  
פזו ב"י מ"מ אין לנו אלא מה שענינו רואות וכל מה שכתבתי בזה ח"ו לא להלכה ולא  
למעשה רק פתלמוד הנושא והנותן ומוסר דבריו לפני רבותיו ואדוני יביט וירא להיכן  
הדין נוטה ויאמר משפט הנערה כי ידעתי שאין אני פדאי להורות אפילו ביעותא בכותחא  
מכ"ש בענין גיטין וקידושין ואדוני הוא מאור הגולה ורוח אלהים קדישין אשתכחי' בי'  
ודברים אלו מוטל על שכמו ועל תשובתו הרמה אצפה ע"י מוקדם האפשרי ע"כ לשון  
השואל: תשובה על מה ששאל מכ"ת הנה אף שלפי כל עמי פי הייתי מוטל על ערס דוי  
איזה ימים ה' ישלח לי רפואה ואף גם אמרו חכמנו ז"ל פי קאי בהאי מסכת' לא תשאלו  
במס' אחריתי מ"מ שלא להשיב פניו ריקם ובאהבתו אדלג שור ע"כ לא מנעתי להשיב

לו תשובה בקצרה מה שעלה מתחלה בדעתו דזה הוא פטעה בעיבורא דירחא זה נדאי אינו לענ"ד דהני כמו טעה בימי שבווע זה אומר שלישי בשבת וזה אומר ברביעת בשבת וזה דכ"ע מודו דהני הכחשה גמורה כמבואר באחרונים, וכן מבואר להדיא בכ"מ בהל' עדות ועוד פיון שהגביות עדות נעשה אחר חצי חדש א"כ ליפא למטעי בטעות פי כב' ידוע שנתעברה החדש ולא טעה בהכי כמו שמבואר להדיא בסמ"ע סימן למ"ד ס"ק כ"ד ובש"כ ס"ק ט"ו אף שראיתי בסמ"ע בסימן מ"ג ס"ק ה' בש"ע פיון שכתב ברביעו בשבת כ"ב לתשרי ונמצא שאינו מכונן שרביעי בשבת של תשרי של אותה שנה הי' בארבע ועשרים אפ"ה פשר ופי' שם הסמ"ע ס"ק ח' די"ל שסופר טעה לפי שלא הי' בקי בעיבורא דירחי הלא אף בטר רוב החדש נמי אמרינן דטעו בעיבורא דירחא אי משום הא לא תברא אף שראיתי שגם הש"כ בסימן מ"ג ס"ק וי"ו מפקפק ע"ז דבטר רובא דירחי לא אמרינן דטעי ובאמ' פיון דמרדכי שם כ' דאינו נפסל בקד דתנ"י שט' שזמנו כ' בשבת שטר מאוחר הוא וכשר לפי שאחרוהו וכתבוהו א"כ י"ל שכתבו קודם רובא דירחא ואחרוהו לכך טעי בעיבור' דירחא אבל בטר רובא דירחא לא אמרינן דטעי: ובר מן כל דין פהאי גוונא נדאי לא אמרינן דטעו פי תמוז לעולם חסר ולעולם ר"ח שני ימים זה אינו דהא במרדכי כתב פן בחדש תשרי דהוא לעולם מלא אפ"ה אמרינן דטעי דהיינו בחדש הקודם דהקא נמי די"ל דטעי בחדש הקודם כמבואר בהדיא שם בסמ"ע סי' מ"ג ובר מן כל דין כתב בתשובת הריב"ש סי' רס"ו על עידי קידושין אפי' מדמינן להו כדיני ממונות בעינו דרישה נחקיר' דהני ליה כדין מרומה ובנדאי אין לה דין מרומה גדול מזה שאמ' אדם שקידש אשה חשובה בלא שידוכים בלא קרוביה ובלא ברפת ארוסין ובלא עשרה ובה נמצא עדים בדרך ערמה וכן כתב בתשובת מהר"ח סי' י"ח וי"ט אע"ג שאשה גדולה וחשובה תתקדש פה אבל שארי נשים אין קפידה זם אינו הלא כתב בתשובת מהרי"ט ע"ז דבאידיך טעמא דאמר שלא בפני קרוביה טפי שייך גדון דידן מהתם אי איירי באשה גדולה או גרוש' או אלמנה דהתם לאו מלתא אם קדשה שלא בפני קרוביה דהא גדולה היא ולדעת עצמה עבדה אמנם בגדון דידן הוי יותר מרומה בהך מילתא דבהיות נערה שיש לה קרובים מכוער הדבר ומרומה לקדשה ולפתותה שלא בדעת קרובים ומכ"ש בגדון שלפנינו דאביה קנים ולקדשה שלא בפני אביה דנדאי הוי דין מרומה וכתב עוד שם באותו תשובה די"ל פיון שהדין מרומה מעיקרו אפי' הך הכחשה פורתא הוי הכחשה ע"ש: אף שמצאתי ראיתי מ"ש בספר בית שמואל בא"ה סי' י"ז ס"ק כ"ה בשני המכחישין זה את זה הוי כעד אחד פיון דע"א מעיד שאינו חי אפי' מכחישין זא"ז בחקירות אפ"ה עדותן עדות פיון שא"צ שני עדים כמו כדיני ממונות ע"ש דבריו באור' וא"כ הקא נמי נימא פיון דיש מחמירין ואוסרין אם מקדש לפני עד אחד א"כ היא אסורה פיון שמכחישין זא"ז אכן המעיין בש"ע סי' מ"ב כתב הרמ"א בהדי' סעי' ב' דהא דיש מחמירין אם מקד' לפני עד אחד היינו היכא דשניהם מודים שנתקדש' לפני' אבל אם מכחישין זא"ז אין לחוש וכן פסק בתשובת אחרונים ובתשובת עבודת הגרשוני להדיא כל פהאי גוונא לא הוי חשש קידושין ואין לזוז מדבריו שהוא גדול באחרונים מה שאמרינן פיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד הוא פשוט בכל הפוסקים כל פהאי גוונא לא הוי חוזר ומגיד פיון שהוא רק פי' על דברים ראשונים פלל הדבר לדעתה הקלושה אין פאן חשש קידושין פלל ובפרטות אם אין עדים בחזקת הכשרות כולי

האי ואולי ראוי לייסרו ולקנסו המקדש ולעדים על שעשה דין מרומה פנה לפסול את בנות ישראל ח"ו ואצא בשים שלום: כל זה פתבתי לפום ריהטא לפי לשון ודעת השואל ואח"כ בא אלי הצד השני דהיינו המקדש ועדיו עמו וצעקו בכרוכיא שֶהֲרַב הַעֲבִי עֲלֵיהָ את הַדָּרָה ולא קיבל העדים פראוי וגם לא חקר הבתולה לבדה וגם לא חקר עליהם בחקירו' פראוי כי לא שאל אותו על ימי השבוע וראיתי דברי' נִפְרִי קִצַּת בְּאֶשֶׁר שָׁאֲבִי הַמְקַדְּשֵׁת וקרוכי' הִמָּה בְּעֶצְמָם הוּדוּ שֶׁנִּתְּנוּ לַהַמּוֹרָה הַגְּזֵל הַסֵּף פ' ר"ט נוסף על שֶׁכֵּר טַרְחַתוֹ כְּדִי לַהֲתִירָה ע"כ אֲמַרְתִּי שֶׁהַדָּבָר צָרִי חֲקִירָה הֵיטֵב הַדָּק וְלִהְיוֹת מֵתוֹן בְּדִין א"א הַחֲמוּרָה וְיִרְא' פֶּן יִשְׂאִי הַמְקַדְּש' הַגְּזֵל לְאַחֵר וְכַתְּבִתִּי לְהֶאֱלוּפִים הַקְּצִינִי פ"ו דְּמַדִּינַת עֲלִזּוּס וּבְרֵאשׁ' הָרַב הַמְּוֹפֵלָא מוהר"ר זנוויל ונייל אב"ד דק"ק ראפשוויר וְהַגְּלִילוֹת דְּמַדִּינַת עֲלִזּוּס הַגְּזֵל לַעֲשׂוֹת עֵיכּוּב וְעֵיקוּל עַל הַמְקַדְּשֵׁת שֶׁלֹּא יִשְׂאִי אוֹתָהּ לְאַחֵר עַד שֶׁיִּבְנוֹר הַדָּבָר פֶּשְׁמָלָה וְכִשְׁהִרְגִישׁוּ קְרוּבֵי הַכֹּלֶה בַּדָּבָר הַזֶּה מִיָּהָר וְשָׁדְכוּ הַנְּעֵרָה לְאַחַד מִבְּנֵי הַמַּדִּינָה וְהוּא ג"כ כֹּהֵן וְכֵן עָשָׂה הָרַב הַגְּזֵל וְהַקְּדִים נַעֲשָׂה לְנִשְׁמַע וְצָנָה לְקַרְא בְּחִיל הַפְּרוּז בְּכָל פְּתִי כְּנִסְיֹ' שֶׁבִּקְהִילוֹת שֶׁהִמָּשְׁלַת הַרְבֵּנוֹת שָׁלוּ שֶׁהַמְּוֹקְדֵשֵׁת יֵהָא אֲסוּרָה לְעֲלָמָא כִּי ת"ל כָּל הַרְבֵּנִי שֶׁהִמָּה שׁוֹכְנִים סְבִיב מְדִינַת מִיץ סְרִים לְמִשְׁמַעְתִּי וְשׁוֹאֲבִים מִמֵּי תוֹרְתִי כִּי נִתְּבַר לְהֵן שֶׁהִאֲמַת לִיעֲקֹב וְאִין אֲנִי נוֹטָה וְלִהוּט אַחֵר הַבָּצַע כְּמוֹ אֵיזָה מוֹרִים שֶׁלֹּא כִּהְלָכָה הַגְּזֵל הַק' יַעֲקֹב: תְּשׁוּבָה מַה שֶׁהִשְׁבַּתִּי לְהָרַב מוהר"ר זנוויל אב"ד בְּמַדִּינַת עֲלִזּוּס אַחֵר חֲקִירָה וְהַדְּרִישָׁה הֵיטֵב וְז"ל שְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ הַטּוֹב בְּדָרָה מְקִיֶּסוֹן לְטַרְקִלוֹן מְבַרֵּר וּמְלַבֵּן שְׁמַעְתְּתִי כִּרְיַעוֹ וְוִילִין שְׁלוֹמוֹ יִשְׁגָּא תִּלְיִן תִּלְיִן ה"ה אהו' מחו' הָרַב הַגְּדוֹל אֲשֶׁר שְׁבִילִין דְּנִהַרְדְּע' לִי נִהִירִין ה"ה כש"ת מוהר"ר זנוויל נר"ו יָאִיר אב"ד ור"מ דק"ק ראפשוויר וְהַגְּלִילוֹ' דְּמַדִּינַת עֲלִזּוּס יע"א: הִנֵּה מֵאַחֵר דְּטַרְיִדְנָא טוֹבָא בְּעֵיתִים הִלְלוּ בְּמֵלִי דְשִׁמְיָא וְדַצְבוּרָא אֲשֶׁר הַקִּיפּוּנֵי כְּתוּרָצִי כְּכִסְלֵי לְאוּגִי אִין הָאִישׁ מְסַפִּיק לְהֶאֱרִיךְ בַּתְּנָאֲרִי וְשִׁבְחֵי' פְּרָאוֹי לְרַב גּוּבְרִי' דְּכּוֹנְתִי' אִף וְרַק אֵימָא לִי יִשֶׁר כָּחוֹ וְחִילִי עַל מַה שֶׁעָשָׂה בְּמִקּוּמוֹ מְשַׁלְתוֹ לְעַכְבַּ הַשְּׂדוּכִים וְנִשְׁוֹאִין שֶׁל בַּת כ' רְפָאֵל מֵאַנְגְּוִילֵר וְאֲשֶׁרִי לְגְדוּלִי וְכו' וּבְדַעְתִּי הִי לְסַלֵּק אוֹתִי מִדִּין זֶה לְגַמְרִי וְלִשְׁוִי' נִפְשֵׁי הַדְּרָנָא אִף וְרַק מְחַמַּת זַעַק קְרוּבֵי הַבְּתוּלָה שֶׁזוֹעֲעִין וּמְבַקְשִׁין מִמֶּנִּי לְכַתּוֹב לָהֶם פֶּסֶק גָּמוּר וּמְוַחֲלֵט מַעֲסַק זֶה אֲמַרְתִּי לְכַתּוֹב לְמַכ"ת דַּעְתִּי הַקְּלוּשָׁה וְשׁוֹוִיתִי נִפְשֵׁי הַדְּרָנָא לְהִיוֹת חוֹזֵר עַל הָרֵאשׁוֹנִי מֵאַחֵר שֶׁדְּבַרִי הַשּׁוֹאֵל הָרֵאשׁוֹן אֵינָם צְלוּלִים וְכָרוּרִים אֲצִלִי אַחֵר הַחֲקִירָה וְהַדְּרִישָׁה הֵיטֵב כְּמוֹ שֶׁכַּתְּבִתִּי טַעְמִי' וְנִימוּקֵי לְמַעַלְתוֹ הָרַמָּה וְלֵאבִיו וְדוּדִיו קְצִינִים פ"ו יְצוּ בְּאַרְיִכוֹ וְאֵע"ג דְּלִקְבּוּלִי לֹא קָבַעוּ לְמִיחַשׁ מִיָּהָא בְּעֵי בְּפֶרֶט חוֹמֵר א"א מ"מ הוֹאִיל וְיִצָּא מִפִּי הַגָּאוֹן הָרַב כְּמֹהוּר"ר יַעֲקֹב אב"ד דק"ק פפ"ד לְהַתִּיר רַק בְּמִקּוּם דְּחָק וְחֲשֵׁשׁ עֵיגוֹן וְכֵן כַּתְּבִי וּמְסִיק הַשּׁוֹאֵל הָרֵאשׁוֹן בְּעֶצְמוֹ שִׁישׁ לְהַתִּיר מְחַמַּת דְּחָק וְחֲשֵׁשׁ עֵיגוֹן גַּם אֲנִכִי מְסַכִּים עִמָּהֶם וְאִינוּ זֶה מִהֶם אִפִּי' זִיז כָּל שֶׁהוּא אֲכֵן כְּפִי הַנְּשַׁמַּע מַעֲדוֹת בְּרוּרָה שֶׁהַנְּעֵר הִירְשֵׁל הַמְקַדְּשׁ הַשְּׁפִיר עֲצָמוֹ בְּמַדִּינַת עֲלִזּוּס לְחַזֵּן בִּישׁוּב בְּלִבְרָא וְרוּצָה לִיתֵן גֵּט לְהַמְקַדְּשֵׁת כְּדַת מִלְּשָׁה וְיִשְׂרָאֵל רַק שִׁפְתַּח רַק אוֹתוֹ וְיִבְטַחוּ ע"ז בְּהִבְטָחָה גְּמוּרָה שֶׁקְרוּבֵי הַבְּתוּלָה יִסִּירוּ וְיִפְתַּחוּ כָּל הַעֵיקוּלִי וְכָל הַפּוֹר"ס וְיִשׁ שֶׁעָשׂוּ עַל כָּל הַקְּפוּתִיו וְחֻבּוּתִיו שֶׁעַשׂ' ע"י עֶרְפָּאוֹ בְּכֵן אִין כָּאֵן עֵיגוֹן כָּלֵל וְיִמָּה שֶׁיִּקְנֹס לְהַמְקַדְּשׁ עַל שֶׁקִּידֵשׁ בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל אִם הוּא בְּלִי יְדִיעַת אֲבִיָּה וְאִמָּה יַעֲשֶׂה מַעַלְתוֹ הָרַמָּה לְהָא כַּתּוּרָה וְכַמְשַׁפֵּט שֶׁפֶט וְלִהְתַּפְּשֶׁר בְּטוֹב כְּפִי תִקְנַת מַדִּינַתוֹ כִּי הוּא חָכֵם וְיִוְדַע לַעֲשׂוֹת פֶּשֶׁר דְּבַרְיוֹ כְּנ"ל



הק' יעקב: תשובה שנית להרב הג"ל הנה באתי לגלות את אונן שמואל שגיי"ה קבלתי מן אור ליל ג' י' למ"ב העבר והיא תשובה על הכת' שפתי בתי למכ"ת ע"ד העסק בינן מהבת כ' רפאל מאינגוויילר שפתי בתי שאין להתי' בלי גט אם לא שיהי' דחק וחשש עיגון שפאו אליו קרובי הבתולה הג"ל ח"ה של פסח העבר ובקשו ממע"כ ליתן להם היתר על נשואי הבתול' עם החתן השני המשודד עמה ואמרו לו בפה מלא שהבטחתי אותם לכתן' לו ההיתר הנה נלאתי נשוא להכיל השקרים והפזבים מפי קרובי המקודשת הג"ל כי נתתי העתק מהכתב הג"ל שבו שווייתי נפשי הדרנא שאין להתיר אם לא שיהי' עיגון כנ"ל ומעולם לא הבטחתיים לכתוב למר היתר גמור בלי גט וקרובי הבתולה הג"ל רוצים בעונולתם להפך הקערה על פי' וזה עצור בלבי פאש אשר האנשים ההם יאלצו גדולי ישראל להכשיל ולהתיר א"א החמורה אם אמנם שע"פ עדים אנו דני' והקולר תלוי בצוואר עדים מ"מ פאשר שאנכי הרואה בעיני עין יעקב שקרובי הבתולה הג"ל המה אסטטית ולא העדי' ובדיקו' נחקירו' העדים נעשה בתחלה שלא פהוגן פי הי' להב"ד לחקור ולדרוש להבתולה הג"ל לבדה בגיומלי' ואיומלי' פנהוג וכאשר ראיתי מרבתי פדי לבוא על אמיתות הדבר פי העדי' הכחישו זא"ז בימי החדש א' אומר שקידשה ביו' א' דר"ח וא' אומר ביום ב' דר"ח ומסיק השואל הראשון דזהו הוי הכחשה וע"ז פתב הרב דק"ק פפ"ד דדבריו אינ' מוכרחין מאחר שלא חקרו העדי' באינ' יום א' בשבוי' הי' המעשה כמו שהאריף בתשובתו ע"ד ומה שהכחישו זא"ז זה אמר במטבע לכן וזה א' במטבע מזוהב זהו לא הוי הכחשה פמבואר בכל הפוסקים וכמו שכתב השואל הראשון בעצמו גם צירוף השואל הראשון להיתרו שהעדים אינם בחזקת פשרים הנה א' מן העדים הי' פה אתי ננשבע לפני שנתקדשה לפניו ולפני העד השני כדמ"ו בלי פקפוק גם חקרתי על מהותו של אותו העד הג"ל שנתגדל פה קהלתינו ולא נמצא בו מאומה מעול' ואמרתיו לו ששמעתי שאומרים עליו שגם הוא עשה מעשה רע כזה וקידש פעם אחת בת ישראל בלי שידוכין ותירץ ואמר להד"מ לא עשה מעשה רק דכף סיפור דברים בעלמא פשה' שיפור הי' מדבר בלי דעת על ב"י שקידשה וכבר יש לו חרטה על אותו דיבור מפל הלין קריין וכתבין הג"ל ובתוס' הכתב שפתי בתי פבר להפ"ו אביו ודודיו יצו גם מתוך שאר תמוהו' שהן בשאלה והתשובה של השואל הראשון ובפרטות שבהעתיק של הגבוי' עדות לא העתיק מחתימת של הב"ד מקפלי עדות פנהוג יראה מכ"ת טעמי ונימוקי ששווייתי נפשי הדרנ' שאין לה היתר רק בגט אם לא במקום דחק וחשש עיגון כמו שהסכים ג"כ הרב דק"ק פ"פ וגם שמעתי מפי מגידי אמת שזה איזה שנים שנתקרב המקדש אצל קרובי הבתולה ואצל אביה ואמה והבטיחו אותו ליתן לו הבתולה הג"ל וגם קרובי הבתול' ידם פשוט' ליתן שונד מוקדם ומאחר והגילוי מילת' ע"ז שקודם פסח העבר בא' לכאן אחי וגיס' של הבתול' הג"ל וגילוי לי טפח שהמציאו ההיתר משואל הראשון עם בית דינו ברבות מנהר ומתן אשר לא פדת של תורה ולא לחנם וכו' להרבות לו ברצי פסף וקרוב בעיני שבגלל הדבר הזה לא הטו אונן לשמוע פרטי דברים מהעדים ומהבתולה פראוי וגם הי' רוצה הבליעל גיסו של הבתולה הג"ל ליתן פה שונד מוקדם ומאחר ע"כ אמרתי אף שקשה עלי פתורמוס להתירה אף במקום עיגון שלא יהי' חונמר א"א לחוכ' ואיטלולא פן ירבו ח"ו ממזרים בישראל בכן אחזיק במעוזה ועל משמרתו אעמדה והנני אומר בפה מלא להחזיק דברי הג"ל שהבתולה הג"ל אסורה לאחר בלי

גט פטור'י כמ"ו מן המקדש הירש'ל אם אָמַנְם שְׁאִינְנִי כְּמַצְנָה עַל מַכְתָּר מ"מ בְּאֶשֶׁר יִדְעָתִי שֶׁנֶּאֱמָר שְׂמוּאֵל לֵה' וְאֲנָשִׁים וְשָׂלָא יִפְנֶה דְרָךְ כְּרָמִים קָרוּן בֶּן שְׁמֹן לִיתָן עֵינָיו בְּמִמּוֹן וּבְאֵם יִתֵּן לוֹ כָּל הוֹן בּוֹז יְבוֹז לִי וּבִכְרֵט חוֹמֶר א"א וְשֶׁהוּא ח"ו מְעוֹת שְׂלָא יוּכַל לְתַקַּן ע"כ הוֹדַעְתִּי לַמַּכ"ת אֵת כָּל לְבִי שֶׁהִבְתּוּלָה הַנ"ל הִיא אֲגִידָה בְּמַקְדָּשׁ הַנ"ל בְּחוֹמֶר א"א גְּמוּרָה וְאַסוּרָה לְעֵלְמָא בְּכָל הַחֲנוּמְרוֹת שְׁשֵׁנו חֲכָמִים עַד שְׁיִפְטָרְנָּ בְּגִט כַּדמ"ו כִּי מֵאַחַר שֶׁהִמְקַדֵּשׁ הִירְשָׁל הַנ"ל הִיא עֲכָשְׁיוּ שֶׁם בְּהַמְדִּינָה וְיוּכַל לִיתָן לָהּ גִּט אִין כָּאִן חֲשֵׁשׁ עֵיגוֹן כָּלָל וְאִם אִינוּ בְּרָצוֹן הֲלֵא יֵשׁ אֱלֹקִים שׁוֹפְטִי בְּאַרְצֵי לְכוּפּוֹ עַד שְׁיֵאמַר רוּצָה אָנִי וְאוֹסִיף עוֹד בְּאֶשֶׁר שְׁקִרְבִּי הִבְתּוּלָה הִשְׁמִיעוּ פֶּה אֲצֵל אֲנָשִׁים נְאֻמִּים שְׁיִשְׁחָדוּ אֵת הַמְּקַדֵּשׁ לְמִינְקֵט נִיגְרָא בְּרִייתָא וְעַסְקָתָא מְסִתִּיעָיָה זֶה אֵיזָה יָמִים כְּדִי לְפוֹטְרָה בְּלֵא גִט הֲלֵא אִין לָךְ רְמָאוֹת גְּדוֹל מְזָה וְעַל דְּבָר כְּזֶה נֶאֱמַר וַיִּרְאֵת מֵאֲלֹקֶיךָ וְכִי פִּירוּקָא לְאַסוּרָא רַבָּה כְּזוֹ וּא"כ אִין לָנוּ חוּכָא וְאִיטְלוּלָא גְּדוּלָה מְזוֹ וְחוּשְׁשִׁין לְלַעֲזוּ פֶּן יִתְעַלְלוּ בְּנוֹ כָּל הַשּׁוֹמְעִים וַיְהִי ד"ת וְחוֹמֶר א"א נִחְשָׁב לְדְבָר קַל בְּעֵינֵי הַהִמּוֹן וּמִתְחַלֵּל ש"ש ח"ו וְתוֹרְתֵינוּ הַקְּדוּשָׁה בְּעֵינֵי הָעוֹלָם לְאַמּוֹר דְּשֵׁרוּ עוֹרְבָא ע"כ מֵאַחַר שֶׁהִמְקַדֵּשׁ הַנ"ל הוּא עֵתָה בְּמִדִּינָה וְיִכּוֹל לְכוּפּוֹ לְכַנוּס אוֹ לְפִטוֹר בְּגִט אִין כָּאִן חֲשֵׁשׁ עֵיגוֹן וְאַף שֶׁהִמְקַדֵּשׁ יִלָּךְ לְמִדִּינָה אַחֲרַת לֵא תֵצֵא מֵאִיסוּרָא וּבְאֶשֶׁר שְׁכַתְבַּת מַכ"ת שֶׁהִבְתּוּלָה הַנ"ל אִינוּ רוּצָה לְקַבֵּל גִּט וְרוּצָה לְהִיּוֹת עֵיגוֹנָה מֵאַחַר שֶׁתְּהִי אַסוּרָה לְהַמְשִׁיךָ שֶׁהוּא כַּהֵן מְשׁוּם זֶה לִית חֲשֵׁשׁ דְּחַק וְעֵיגוֹן מֵאַחַר שֶׁהִיא רוּצָה לְחַבֵּל בְּעֵצְמָה שְׂלָא לְקַבֵּל גִּיטָה וְכִי לְזֶה יִחְשָׁב עֵיגוֹן לְעוֹלָם תַּעֲשֶׂה כֵּן וְכִי נַעֲשֶׂה תַקְנָה לְכַרִּיצוֹת וַיְהִי הַחוּטָא נִשְׁכַּר הַאי דִּישְׁנָא לְהַאי פְּרִדִּישְׁנָא תִשָּׁב עַד שֶׁתִּלְבִּין רֵאשָׁה כִּי זִילָא לִיָּה פְּרִיצָא לִיָּה כְּאֶשֶׁר שְׁמַעְתִּי מִפִּי מַגִּידֵי אֲמַת מְאוֹתָה מְדִינָה וְאֶשֶׁר בִּיקָשׁ מַכ"ת מִמְּנֵי הָעֵתֶק מִהִתְשׁוּבָה שֶׁל הַנְּדוֹן הַנ"ל ה"ה תַּחַת יַד כ' רְפָאֵל אַב הִבְתּוּלָה הַנ"ל וְיִכּוֹל לְהִרְאוֹתָם לַמַּכ"ת וּבָשֵׁם עֵינָיו תַּחֲזִינָה שׁוֹרֵשׁ כָּל דְּבָר וְהַפּוּכִי מִטְרַתָּא ל"ל בְּכַתּוּבֵי שׁוֹנִי' וְגַם זֶה הוּא רְמָאוֹתָם שֶׁל קְרוּבֵי הִבְתּוּלָה הַנ"ל לְהַרְבוֹת בְּכַתּוּבֵי כְּדִי שְׁיִוְכְלוּ לְמַצּוֹא אֵיזָה אַחֲזִיזָה בְּאֵיזָה כְּתָב לְשַׁלּוֹחַ בְּעוֹנָתָה כְּפִי דַעְתָּם לְסַבֵּב הַדְּבָר לְהַתִּיר א"א הַחֲמוּרָה בְּלִי גִט ח"ו וּמָה שְׁכַתְבַּת מַכ"ת שְׁאֲמָרוּ לוֹ שֶׁהִבְטַחְתִּים וְאַמְרַתִּי לְכַתּוּב הַיִּתֵּר גְּמוֹר וְכִי חֲשִׁידְנָא בְּעֵינָיו לְשִׁנּוֹת אֵת דְּבוּרֵי וּבִכְרֵט בְּחוֹמֶר כְּזֶה רַק הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶשֶׁר בְּדוֹ עָלִי דְּבָרִים כְּזָבִים כְּאֵלוֹ רְאוּי לְנִדּוּתָם וְלְרִדּוּתָם וְלַגְעוֹר בְּהֵם בְּנִזִּיפָה בְּכֵן בְּהָא נִחְתִּינָא וּבְהָא סְלִיקִנָא דְהִבְתּוּלָה הַנ"ל אֲסִירָא לְהַתְּנַסְבָּא לְשׁוּם גְּבַר רַק לְהַמְקַדֵּשׁ אִם לֹא שְׁיִגְרַשְׁנָה בְּגִט כְּרִיתוֹת כַּדמ"ו וּבִכְרֵט בְּמַקּוֹם שְׁיֵשׁ לְהַרְהֵר אַחַר כְּפָה דְּבָרִים.

וּמָה לִי לְכַפּוֹל הַדְּבָרִים מֵאַחַר שֶׁכָּבַר שְׁוִייתִי נַפְשִׁי הַדְּרָנָא כְּנ"ל וּכְמוֹןִכָּר בְּהַכְּתָב שְׁקִיבֵל מַעַכ"ת מִמְּנֵי קוֹדֵם פְּסַח הָעֶבֶר וְעֲכָשְׁיוּ שְׁמַעְתִּי שֶׁהַמּוֹרָה הַנ"ל וְקְרוּבֵי הִבְתּוּלָה הַנ"ל כְּתָבוּ כְּתָבִים שׁוֹנִים מְשׁוֹנִים לְמִדִּינַת אַחֲרִים לְצִיִּדֵי צְדָדִים לְהַמְצִיא צַד הַיִּתֵּר לְהִבְתּוּלָה הַנ"ל ע"י שׁוּדָא דְדִינֵי אוֹ ע"י ל"ג שְׁיִחְדָּא דְדִינָא בְּכֵן הַרְבֵּה עָלִי אֲנָשִׁים לוֹמַר שְׁאֲכַתּוּב לְשָׂאֲרֵי רַבָּנִים שְׂלָא יִתֵּן צַד הַיִּתֵּר אָבֵל אָנִי אֲמַרְתִּי כִּי אִין אַחֲרִיּוֹת מְדִינָ' עֲלוּס עָלִי וְאֲנִי עָשִׂיתִי אֵת שְׁלִי וְנַפְשִׁי הַצְּלַתִּי וְקוֹלְרִי תְלוּי בְּצוֹנָאֵר הַמַּתִּירִי וְתוֹ לֹא מִיִּדֵי הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קַב פְּנוּיָה שְׁזַנְתָּה בְּעִיר שְׁיֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל שְׁכּוּנָה בְּפָנֵי עֲצָמֹן וְתַבְעָה לְיִהוּדֵי אַחַד בְּפָנֵי ב"ד וְע"פ בְּרִירוֹר הַדְּבָרִי פְּסָקוּ הַב"ד שְׁיֵשׂא אוֹתָה אוֹ יִתֵּן לָהּ קֶנֶס וְכַעַת רְצָתָה לְיִשְׂא לְכַהֵן אִם יֵשׁ לְחוּשׁ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּאֲמַרְיָנוּן כְּשֶׁם שְׁזַנְתָּה עִם זֶה כְּךָ זְנָתָה עִם אַחַר הַפְּסוּל לָהּ וְאִינָה נְאֻמַּת לּוֹמַר לְכָשֶׁר נִבְעַלְתִּי עַד דְּאִיכָּא תְּרִי רַבָּא כְּדַעַת הַרְמַב"ם אוֹ

לא: תשובה דבר זה כבר נפתח בגדולים ראשונים ואחרונים ע"פ סוגי' דש"ס דכתובות  
כמבואר הכל באנרף בטא"ה וב"י ובסימן נ"ו דהרמב"ם וסייעתו מחמירין הצריף תרי  
רובא אפי' לכתחלה למנשא לכהן ומתנינא אני להכניס ראשי ורובי להכריע בין גדולי  
פוסקים אלו ולטחון קמח' טחינא אשר כב' בירו וליבנו ליבון הלכתא ע"פ דברי  
האחרונים אשר אנו נמשכין אחריהן והובא לפנינו בש"ע א"ה סימן ו' סעיף ז' שהביא  
מ"ן הב"י דעה ראשונה פהרמב"ם פסתם דבעינו תרי רובא אבל בחד רובא לא תנשא  
לכהן לכתחלה וי"א דבאומרת לכשר נבעלתי בחד רובא מכשיר לכתחלה עכ"ל הש"ע  
ולפי קבלתינו בדרך ההוראה באיסור דרבנן בספיקא דדינא יש להקל וכן נראה מדברי  
הד"מ הנדפס אצל הטור שם וכן הכריע מהרש"ל בתשובתו סימן י"ז ובפרטות הני פהני  
דידן נ"ל דאין להחמיר גבייהו פולי האי פיון דריעי חזקיהו וגדולה מזו מצאתי בתשובת  
מהרשד"ם בא"ה סימן רל"ה דכל פהני זמנינו ה"ל פהנים מספק ומותרין בשבויה דרבנן  
פיון דאין להם פתב יחוס לכהונה וכן בתשובת מהרי"ט סי' קמ"ח ח"א פתב דחכמי  
לועזים מספיקים עמו אף דלא נעלם מאתי ששם בתשובת מהרי"ט סימן קמ"ט גם  
בתשובת חוט השני סימן י"ז השיגו על דעת מהרשד"ם בזה ומחא עליו מאה עוכלא  
בעוכלא יע"ש מ"מ בספרי שו"ת שבות יעקב ח"א סימן צ"ג דחיתי כל דבריהם באנרף  
ע"פ סוגי' הש"ס והפוסקים ע"ש ואע"ג דכתבתי שם דלמעשה לא רציתי להחליט דעתי  
היינו דוקא בשבויה דעשו חכמים מעלה ביוחסין פיון שהיא חבושה אצלם והם פרוצים  
בעריות ומה"ט אפילו כבר נשואה לכהן תצא כמבואר שם בטא"ה סימן ז' לכן אפשר  
דאין להקל לענין זה ואף דבשאר דברים מציינו בשבויה הקילו משא"כ בפנויה שזינתה  
ואומרת לכשר נבעלתי אפילו בחד רובא משום מעלה דיוחסין א"כ ודאי בכהני זמן הנה  
אין להחמיר האי ומצאתי ג"כ ראי' ואון לדברי מספ' בית שמואל ריש סי' ז' שפתב ונ"ל  
ואם היא נשואה לכהן תצא ממנו אע"ג דבזנתה ואומרת לכשר נבעלתי ונשאת לכהן  
קי"ל דלא תצא אפי' ברוב פסולין וכאן אפי' אומרת טהורה אני אינ' נאמנת שאני זנות  
דאמרינו אשה בודקת ומזנה עכ"ל הרי שלף לפניך דחילוק גדול יש בין זונה לשבויה  
אף באמת דברי ב"ש בזה אינם מוכרחים לי ודבריו לכאורה תמוהי' בזה דהרי להדיא  
אית' בש"ס דכתובות דף י"ד להיפך דמשני התם הכי השתא בשלמא התם אשה נשאת  
בודק' ונשאת.

( וכדאמרינו בעלמא אשה דייקא ומנסבא ) ה"א אשה מזנה דייקא ומזנה בתמי' משמע  
בכל ענין אינה בודק' ומזנה רק בנשאת אמרי' דבודקת ונשאת ואולי נמשך הב"ש אחר  
דברי התוס' שם דף יג' ע"ב ד"ה השכתני על המדברת דכתבו התוס' ג"כ אשה מזנה  
בודקה ומזנה אבל באמת אין מזו ראיה דזה כתבו התוס' רק בפלפולא דש"ס אבל לפי  
המסקנא דרבא משמע אליבא דהלכתא דלא אמרינו אשה בודקת ומזנה ועוד דהתוס'  
כתבו פן אליבא דר"ג אבל ר' יהושיע' ס"ל דלא אמרינו פן ואולי יש לתרץ בזה דברי  
ב"ש פיון דהלכתא כר"ג ועי"ל בדוחק אע"ג דכנגד נשואה אשה זונה לא תשובה בודקת  
מ"מ נגד שבויה תשובה בודקת מ"מ קשה מנ"ל לומר פן פי בלא"ה אין לדמות שבויה  
לזונה דשאני שבויה דרוב פסולין אצלה והם פרוצים וחבושה אצלם הוי פנבעלה לפסול  
לה ובדאי חילוק זה מבואר להדיא בש"ס דכתובת דף י"ג ע"ב בתשובת ר' יהושיע'  
לר"ג יע"ש (ולמה תפס הב"ש חילוק אחר שהוא נגד הסוגי') ומה"ט אפי' בדיעבד

בשבוייה תצא מן הפהו אע"ג דלעגנן עדו' שבוייה הקילו חכמים אין לה אלא מה שאמרו  
חז"ל משא"כ בפנויה פיון דקי"ל כר"ג בזה רק שאת' לא תעבד עובדא עד דאיפא תרי  
רובא ובדיעבד אם נשאת לא תצא מהסכמת כל הפוסקים פשיטא שאין לפוסלה לכהונה  
בחד רובא אם אומרת לכשר גבעלתי ושומעין להקל בספיקא דרבנן בפלוגתא דרבנן ותא  
בפרט בהני פהני בזמנינו פנ"ל הק' יעקב: שאלה קכא ממחנותי הרב המופלא מהר"ר  
שמשון אב"ד במדינות דיסל דארץ ונ"ל מדינה שקבלו עליהם אותו לאב"ד והוא אצלם  
יותר מעשרים שנה וגם הסביבות בני פפרים הסמוכים אף שאינם שייכים למדינה זו  
קיימו וקבלו עליהם לרב הנ"ל בהתרת קידושין וכל מילי השייכים להרב לדון ולשפוט  
עליהם ואירע מקרה שאחד ממדינה הסמוכה למדינה זאת שהיא יושבת תחת אב"ד אחר  
והי' שם אלמן אחד עשיר ואצלו משרתת אחד מבני הפפרים היושבים תחת רבנות שלי  
ולפי דבריה פתה אותה הבע"ה ובא עליה לשם קדושין ויהי פשנתעברה הימנו אמר  
לה שתלך לבית אביה וקבע זמן לבא שמה לכתוב התנאים ויהי פאשר הקלה היא אל  
בית אביה והיתה באמנה הוא פנה עורף והלך למדינה זו ושדך עצמו עם בתולה אחרת  
ובגד במפותתו וכאשר שמע פו אבי המשרתת הלך אל אב"ד מקום שהאלמן דר ותבע  
אותו לדון והאלמן פפר הפל שלא בא אליה וכן יצא הפסק מאב"ד שהאלמן ישבע  
שפדבריו פו הוא ובקש אבי המשרתת זמן ב"ד אולי יברר הדבר ועם הפסק הנ"ל בא  
אבי המשרתת לפני וספר לי המארע והרא' לי פסק דינו ובקש מאתי פשיבא אבי  
המשנדכת אלי בשביל התרת קדושין לבתו שתנשא לאלמן הנ"ל לא אתן שום התרה עד  
שיקיים הפסק שיש לו עליו אולי קודם שבועה יודה או יברר או ינשא את מפותתו  
והרפנתי לו את ראשי לדבריו פי נכון הוא ויום או יומים אחר זה בא לוי אלי עבור  
התרת קידושין לבתו המשנדכת עם האלמן הנ"ל והי' באותו פעם ג"כ פרנס ומונהגי  
מדינה ויצא מאתנו לא די שלא תנו לו התרת קדושין אלא שגזרנו עליו פחרם שלא יניח  
לקדש בתו ולהכניסה לחופה עד שיקיים הפס' של אבי המשרתת ויהי פאשר ראה  
שפלתה אליו הרעה זו לא השגיח בכל זה והלך לביתו והכין עצמו לנשואין בתו ולקח  
עצמו עשרה אנשים וגם ראובן האלמן ומלמד אחד לסדר לו קידושין ויהי פאשר נשמע  
הדבר לנו שלחנו אצלם ציר מיוחד התראה פחרם ובקנס שלא יעשה נישואין והוא עבר  
על פולם ועשה הנשואין פרוצונו פכן החרים הרב פחרם הגדול עם הסכמה פ"ו מדינה  
והחרימו עליהם בעונשם הקשה מאוד למגדר מילתא עד שייבאו ויקבלו דינם ונשאלתי  
אי שפיר עבדו ע"פ שורת הדין.

תשובה גרסינו בגמרא דקידושין דף ו' ע"א אמר ר' יהודא אמר שמואל כל שאינו יודע  
בטיב גיטין וקידושין לא יהי' לו עסק עמהן ופרש"י שם שלא יהיה דיין בדבר שפא יתיר  
איסור ערוה יע"ש ונראה פשוט דלאו דוקא קאמר אם יהי' בדבר דיין לדון על הגיטין  
או הקדושין אם הם פהוגן או לא רק הפנויה הנה שלא יסדר קידושין וגיטין לכתחלה  
אם לא שהיא מומחה לרבים שיודע בטיב גיטין וקדושין וזה נכלל ג"כ בכלל דיין על  
גיטין וקדושין ולהכי נקט הש"ס מלשון לא יהי' לו עסק לשון עסק משמע פל התעסקות  
בענין קדושין וגיטין יהי' הדיין או המסדר וכן משמע בתשובת מהרי"ו סימן פ"ה על  
סדור גיטין ופליצות שלא יסדר מי שאינו יודע בטיב של אלו ומעתיק ל' הש"ס דקידושין  
אלא שלא נשאל שם על קידושין כמו שאכתוב (והארכתי קצת בזה לפי שפגנדי הגאון

מהר"ר יחזקאל חלוק עלי בתשובתו הרמה שאעתיק בסמוך ומפקפק ע"ז לכו הארכתי) וכן משמע בתוס' שם בקידושין דף ו' ע"א ד"ה אפילו לא שמיע ליה פ"א אדם שנתמנה אגטין וקדושין עכ"ל וכן הוא בש"ס דגטין דף ה' ע"ב בר הדיא בעי לאתוי גיטא אתי לקמ' דרב אחא דהוי ממנה אגטא פרש"י ממנה אגטין דקי"ל כל שאינו יודע בטיב גיטין לא יהי לו עסק עמהן והוי ממנו גברא רבה לאורויי היכי נעבדו עכ"ל וכן מבואר בש"ע בי"ד סימן רמ"ב סעי' י"ד בהג"ה דאין ליתן גיטין ונחליצות אלא שהוא מןמחה לרבים ומה"ט נתפשט המנהג בכל גלילות ישראל לקבל עליהם רב ומורה ושאין ליתן קידושין וגיטי ונחליצות בלתי ידיעת הרב שהומחו עליהם עכ"ל אע"פ ששם בש"ע לא הוזכר גיטין ונחליצות צ"ל דה"ה לקידושין ושאר דברים גדולים (אף שמוסר גט או קדושין לפני עדים צריף שייעו המה בטיבן) רק שבהגהו' ש"ע הם לקוחים מלשון תשובת מהרי"ו סימן פ"ה ושם לא נשאל רק על א' שסידר גיטין ונחליצות בלתי הרמנות הרב יע"ש לכן לא כתב רק המעשה שנשאל עליו והי"ה לשא' דברי' גדולים אין לה אלא שופט שבגיטה פדכתי' כל דבר הגדול יביאון וגו' אע"ג דמשמ' שם בש"ע דאם הוא מוסמך למורינו מות' לסדר גיטין ונחליצות וה"ה לקדושין בלי התרה זו לא נאמר אלא בזמנים הקודמין שלא היו מסמיכין אלא הראוי לכך משא"כ בדורות הללו שסומכין אע"פ שאינו הגונים לפעמים מחמת יראה ונשיאות פנים של אלמי ותקיפי ארץ ושחזד ממון מסמיכין אע"פ שאינם הגונים ואינו ת"ח פלל ולא פל אדם מקדש השם בזה ולהציל עצמו מחבר רע (כמו שקרה לי ברוף השם) כי אין פח בדינו להעמיד הדת על תלה בזה וכיוצא בו וכ"כ בספר ערוך לחם של מהר"י קשטרו בי"ד סימן רמ"ב ונ"ל ואני ראיתי מהסמוכין דלא הוי ידעו צורךא דשמעתא והרבה נתנופחתי עם חכמי אשכנזים על מה זה עכ"ל לכן תקנ' קבוע תקנו שלא ליתן קידושין בלתי התרת הרב שהומחו עליהם אע"פ דגם לפעמי' נמצא איזה רבנים שנתמנה בשביל ממון או קורבה וכל רוח אין בקרבם מ"מ הוא דבר דלא שכיח ולא ד"ת במתים ונפלים שלא נפתחו עיניהם כלל הקב"ה יפרע ממעמידיהם גם בתשובת צ"צ בסי' מ' כתב ונ"ל ולא מקרי הוראת חכם אלא כרב נחמן ורב שילא בדורו שכראוי המה לסמוך עליהם ועל הוראתם אבל זה לא שאל אלא ללמדן היודע ספר אבל לא נהירין ליה שבילי דהורא' אע"פ שהוא מוסמך מה זו סמיכ' הפל יודעין שאין דינם אלו מסורין לכל כשאר דיני אסו' והיתר בשור וחלב עכ"ל ובנדאי לא בחנם הורגלו בדורות הללו שאין מסדרין קידושין בלתי התרת הרב כי יש לחוש להרבה מכשולים שיבא לקדש ח"ו איסור ערוה ואיסור שניה כאשר קרה בזמנינו כמו זה שלשים שנה במדינת אלו שסידר מורה רעה אחד קידושין לאיסור שניה אשת אחי אם וכה"ג יש לחוש שיתנו קדושין למענוברת ומניקת חבירו ובלתי הבחנת ג' חדשים וכהן לגרושה ונחלוצה ולא לחנם אמרי' בש"ס דקדושין דף י"ג וקשין לעולם מדור המבול לכן יפה עשה האב"ד עם פ"ו מדינה על זה פיון שהתרו בו בחרם שלא יעשה הנשואין לבתו בלי כתב התרה ועבר בשאט נפש על התראתם ולא השגיח בכל דבריהם אין לה סרבן ואפקריותא גדול מזה לעבור על החרם ודברי חכמים בנחש נשמעין ואיתא בח"מ סי' י"א סעי' א' בהג"ה מי שאומר שאינו חש לדברי הב"ד או חכם מנדין אותו הואיל נאמר שלא בא מחמת גזירתו יע"ש ושם בסי' י"ט כתב ואם אינו לקבל עליו את הדין מנדין אותו מיד ובסי' כ"ז סעי' ב' נאם רצו הדיינים להכותו מכות מרדות מפין

ועונשין וכו' כגון שְׁהוּ הָעַם מְבַעֲטִין בְּכבוֹד הַתּוֹרָה וְהַדַּיָּיִגִּים הוֹאִיל וּפְקָרוּ הָעַם בְּדָבָר צָרִיכֵן לְחֻזוּק וְלַעֲנֹשׁ כְּפִי מַה שְׁיִרְאֶה לָהֶם וּכ"ש זֶה שֶׁעָבַר עַל גְּזֵירַת הַרֵב וְחִרְמוֹ בְּצִירוּף טוֹבֵי הָעִיר וְהַמְדִינָה רְאוּי לְגִדּוֹתָו וְלַהֲחַרִּימוֹ וַיֵּשׁ רְשׁוֹת בְּיָדָם לְהַחְמִיר עָלָיו וְכַדָּאֵי בִי"ד סִי' שֶׁל"ד סֵעִי' ו' בַּהֲג"ה וְסֵעִי' י' בִּש"ע לְגִזּוֹר עָלָיו שְׁלֹא יִתְפַּלֵּל וְלֹא יִמּוֹל בְּנָיו וְלַהּוֹצִיאָם מִבֵּית הַסֵּפֶר בְּפֶרֶט בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ שְׁנֵת־מַעַט כְּבוֹד הַתּוֹרָה וְנִתְגַּבֵּר הַחֻזְפָּא וּמִן־רֵדָם בְּרַבָּם וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה וְיַבֵּר מִן כָּל דִּין הַגּוֹף הַדָּבָר הוּא לְמַגְדָּר מִיִּלְתָּא שְׁלֹא יְהֵא בְנוֹת יִשְׂרָאֵל מִן־פְּקָרֵי לְזִנוּת וּבִמְקוֹם מַצָּוָה לְהֵי' שׁוֹתָה בַּעֲצִיצוֹ וּמַצָּוָה לְכַנּוֹס אֶת מִפְּנֹתָתוֹ כְּדָאֵי בִּא"ע ס"ס קע"ו בְּנִדְאֵי שְׁכָרָם הַרְבֵּה מְאוֹד לַעֲשׂוֹת גְּדָר וּמִשְׁמַרְת לְמִשְׁמַר' הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אַחוֹתֵינוּ וַיֵּשׁ רְשׁוֹת בְּיַד ב"ד לַעֲכַב הַנְּשׂוֹאִין כְּדָאֵי בַח"מ ס"ס ט"ו שְׁיִוִּכֵל לְגִזּוֹר אִם הוּא אִשָּׁה שְׁלֹא תִנְשָׂא לְאִישׁ וְלֹא יַעֲסִקוּ בְּשִׂדְדוּכִין עַד שְׁתּוֹצִיא מִיָּדָה מַה שְׁאִינָה שְׁלֵה וּבְסִי' שֶׁנ"ח סֵעִי' ה' בַּהֲג"ה מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה שֶׁהִחֲזִיקָה בְּשָׁל יְתוּמָי' גְּזָרוּ שְׁלֹא יִשָּׂא שׁוּם אָדָם כְּדֵי שְׁלֹא לְהַחֲזִיק יָדֵי עוֹבְרֵי עֲבִירָה עַכ"ל הֵרִי דְבִשְׁבִּיל תְּבִיעַת מְמוֹן אָמְרוּ כֵּן מַכ"ש בְּשִׁבִּיל עֲבִירָה מִמֶּשׁ לְבִיִּישׁ בֵּת יִשְׂרָאֵל בְּזִנוּת גַּם תְּבִיעַת מְמוֹן יֵשׁ בְּזֶה כְּמִבּוֹאֵר בִּא"ה ס"ס קע"ו וְז"ל זֹנָה שְׁתַּבְּעָה לְאַחַד שְׁנֵדָר לָהּ לִיתָן דְּבָר בְּאַתְנַנְה צָרִיף לְשִׁבַע כְּמוֹ שְׁאָרֵי תְּבִיעַ' מְמוֹן עַכ"ל וְכַתֵּב הֵרִיב"ש בְּתִשׁוּבָ' דְהַיּוֹי כְּשֹׁכֵר פְּעוּלָה וְהַנְּאָתוֹ וּכ"ש זֶה שְׁנֵדָר לִישָׂא אוֹתָהּ לְפִי דְבָרֵי וַיֵּשׁ רַגְלִים לְדָבָר וְעֵינָן בְּתִשׁוּבָתִי שְׁיִי חֵלֵק ב' סִי' קל"ו וּכְבָר מְבִנְאֵר בַּח"מ סִי' ב' דְלִמְגָד' מִיִּלְתָּא ב"ד מִפִּין וְעוֹנְשֵׁין בֵּין עוֹנֵשׁ מִיָּתָה אוֹ מְמוֹן שְׁלֹא מִן הַדִּין אִפִּי' וּכ"ש דְבָר שֶׁהוּא ע"פ שׁוֹרֵת הַדִּין וְאִם הִיָּה לוֹ הַתְּרָה מֵרַב אַחַר מ"מ פִּינּוֹן שְׁקַבְלוּ עֲלֵיהֶם הַרֵב הִיָּה וְהַנְּחִיחוּ עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת רַב שְׁלוֹ זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה וְהוּא ג"כ ע"פ הַדִּין שֶׁהוּא ב"ד הַסְּמוּף וּבְפֶרֶטוֹת שְׁפָא אֲצִלוּ לִיתָן לוֹ הַתְּרָה זֹו וַיֵּשׁ לְחֻוֹשׁ לְזִילוּתָא דְבֵי דִינָא בְּכֵן שׁוֹב אֵין לְהַמְרוֹ' פִּיּוֹ וְכָל מִי שְׁיִרְאֵת אֱלֹהֵי' נוֹגַע בְּלִבּוֹ רְאוּי לְקַנְאוּ' קִנְאָת ה' צָבָאוֹת וְלִקְנֹס אֶת הָעוֹבְרִין וְלַהֲחַרִּיפֵם בְּכָל חֻמְרַת הַחֶרֶם וְכָל הַמּוֹסִיף לְהַחְמִיר הֵרִי זֶה מְשׁוֹבַח כְּדֵי לְנַעוֹל דְלֵת בְּפִנֵי עוֹשֵׂי עוֹלָה הַמּוֹרְדִים עַל דְּבָרֵי חֲכָמֵי' וְכָל בַּעֲלֵי עֲבִירוֹת כְּדֵי שְׁכָל הָעַם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ וְלֹא יִזְדוֹן עוֹד כְּנ"ל פְּשׁוּט הַק' כֹּאש"ע יַעֲקֹב: הָעֵתִיק מִתְּשׁוּבַת יְדִידֵי הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל מֵהוֹר"ר יְחִזְקֵאל אַב"ד דְק"ק הַמְּבוֹרָג אֲסַפְרָה אֶל חוּק מְגִילָה עָפָה שְׁלַחוּ לִי מִרְחוֹק בְּעֵנִין הַמַּעֲשֶׂה שְׁאִירַע בְּאִיזָה מְדִינָה שְׁבַתוּלָה אַחַת תְּבַעָה לְאַלְמָן לְאִמֵּר לְאִישׁ הַלְזָה אֲנִכִי הִרָה וְטַעֲנָה שֶׁהִבְטִיחַ לָהּ הַקְּשׁוּרִים וּפְתוּיִם דְּבָרִים דְּבָרֵי נֶרְגָן וְגו' שְׁיִשָּׂא' וְיִקְדָּשָׁה וְהָרַב אַב"ד פֶּסֶק לוֹ כַּד"ת כַּמ"ש הֵרִיב"ש לִישְׁבַע נִגְד' וְהֵאֲלָמָן עֲשֶׂה שְׂדִדוּף אַחַר וְגִזַּר הָרַב שְׁלֹא יִקְדַּשׁ אַרוֹסָתוֹ עַד אֲשֶׁר יִשְׁבַע כְּפִי הַפֶּסֶק ב"ד וְהוּא לֹא עֲשֶׂה כֵּן עוֹד גְּזַר הָרַב עַל אֲבֵי הַמְּשׁוֹנְדָּכָת שְׁלֹא יַעֲשֶׂה לְבַתוֹ נְשׂוֹאִין עַד אֲשֶׁר יִקְיִים הַחֲתָן הַפֶּסֶק וְהוּא עָבַר עַל גְּזֵירַת הַב"ד וְחַד מִן לְמוֹדֵי לְמַד לֹא הִלֵּף אַחַר צִיּוּת וְסִדְרָה קִידוּשֵׁין וְרֵאִיתִי הָעֵתִיק מִן הַתְּרָאוֹת וְחִרְמוֹת וְשִׁמְתוֹת שְׁגִזַּר הָרַב עִם פ"ו אֲשֶׁר תִּסְמַר שְׁעֵרוֹת רֵאִישִׁי וְאַחֲזַתֵּנִי פְלִצוֹת וְאַרְכּוּבָתִי דָּא לְדָא נְקִשָּׁן מִי הוּא זֶה וְאִיזָה הוּא שְׁמֵלְאוֹ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן וְלֹא שָׁם אֲזַנְיוֹ לְשִׁמּוֹעַ לְגִזְרַת חֲכָמִים וּפ"ו יצ"ו אֵין זֶה כִּי אִם רִוַע לֵב הַהוֹלְכִים בְּשִׁרְרִירוֹת לָבָם: לֵאמֹר מִי אָדוֹן לָנוּ לְזֹאת הַצָּקָתִי רוּחִי וּבִטְנֵי קִנְאָה בְּרֵאוֹתִי עֲטַרְת הַתּוֹרָה חֻנְלָלָה וְהַגְּבַהּ הַשְּׁפָלָה וְתַפְאָרַת חֲכָמִים בְּעֶפְרָ סְלוּלָה פְקָה פְלִילָה וְכֹאֲשֶׁר עִם לְבָבִי אֲשִׁיחָה שְׁאִינְנוּ יוֹדַע בְּאִיזָה מְקוֹם וְלֹא זֶה הָעִיר וּמִי הוּא הָרַב כִּי הָעֲלִימוּ מִמֶּנִּי מִי הוּא הָאִישׁ הַלְזָו וְרֵאִיתִי הָעֵתִיק מִן הַסְּכָמָה וְגִזְרָה אֲשֶׁר גְּזַר וְאִמֵּר הַגָּאוֹן הַמְּפֹרְסִים מֵהוֹר"ר יַעֲקֹב אַב"ד

דק"ק מיין וְכַל דְּבָרָיו פָּרְאוּ וּמוֹצֵק וְדַבְרֵי יוֹשֵׁר אֲמַנָּם שְׁלֵא יֵאמְרוּ מְחַנְפֵי רַבָּנִים וְכוּ'  
אֲמַרְתִּי עִם הַסֵּפֶר לְהַשְׁתַּשְׁעַבְדְּבָרָיו קִצַּת רִישׁ דְּבָרָיו כְּתַב מִש"ס דְּקַדוּשֵׁין דְּרַף ו' אר"י  
אֲמַר שְׂמוּאֵל כָּל שְׂאִינוּ יוֹדַע בְּטִיב גִּיטִין וְקִדּוּשֵׁין וְכוּ' פִּרְש"י שְׁלֵא לְהִיּוֹת דַּיָּין בְּדַבְרֵי  
וְכַתַּב מֵר יַעֲקֹב גָּאוֹן הַגָּל דֵּה"ה לְסִדְרֵי קַדוּשֵׁין וְגִיטִין וְלַעֲד"נ דְּבָרֵי רִש"י וְנוֹקָא קַתְּנִי  
וְהִנֵּה שְׂמַעְתִּי בְּיַלְדוּתוֹ הַלְצָה דְּמַקְדִּים ר"י בְּדַבְרֵי גִיטִין לְקַדוּשֵׁין פִּי' שְׁגִירֵשׁ וְאַח"כּ קַדְשָׁה  
אַחַר אֲבָל קִדּוּשֵׁין רֵאשׁוֹנִים אֵין נ"מ אִם יוֹדַע בְּטִיב וְקִצַּת מִשְׁמַע כֵּן בְּתוֹס' ד"ה לֹא יְהִי  
ע"ש אֲמַנָּם גַּם זֶה הֶבֶל דְּרַבֵּינוּ הַקְדוּשׁ סִדְרֵי גִיטִין קוֹדֵם לְקַדוּשֵׁין מִטַּעַם דְּאִקְדָּמָה קָרָא  
וְיִצְאָה וְהִיְתָה אֲמַנָּם אֵין הַפְּנוּנָה לְסִדְרֵי גִיטִין וְקִדּוּשֵׁין (ע"ל בְּתַשׁוּבַתִּי תְּקַנְתִּי דְּבָר זֶה)  
כִּי מִימֵי חֲכָמֵי תַלְמוּד הִי' מְקַדָּשׁ בְּפָנֵי עֲדִים וְכוּ' גִט פְּתוּבוֹ וְחֲתוּמוֹ הָעֲדִים בְּלִי שׁוּם מְסֻדָּר  
לְכַף כְּתַב רִש"י לְהִיּוֹת דַּיָּין וְזֵה שְׂפָתַי רֵאש"י מְגִיטִין גְּבִי בַר הַדְּיָא בְּעֵי לְאַתְוִי גִיטָא אֲתָא  
לְקַמֵּי דר"א דְּהוּי מְמוֹנָה אֲגִיטָא פִּרְש"י דְּקִי"ל מִי שְׂאִינוּ יוֹדַע בְּטִיב וְכוּ' וְהוּי מְמוֹנָה  
גְּבָרָא רַבָּה לְאוּרֵי הִנֵּה גַם שָׁם י"ל תְּרַתִּי חֲדָא דְּבַר הַדְּיָא לֹא אֲתִי קַמִּי דר"א דְּלֹא סְגִי  
בְּלֹא"ה רַק מַעֲשֵׂה שְׁהִיְתָה מֵאַחַר דר"א הִי' מְמוֹנָה אֲגִיטָא לְהִיּוֹת דַּיָּין עַל גִּיטִין וְיִדַּע בַּר  
הַדְּיָא דר"א בְּקִי בְּדִינוּ וְשָׂאֵל אוֹתוֹ אִיךָ יַעֲשֵׂה וְזֵה כְּפִנוּת רִש"י שְׁנִית דְּגַט ע"י שְׁלִיחַ וְדַאי  
יֵשׁ הַרְבֵּה דַיָּנִים וְצָרִיךְ סְמוּכָה אַף דְּמַסִּיק רֹב בְּקִיָּאִין הֵן וְרִש"י פִּי' רֹב יִשְׂרָאֵל בְּקִיָּאִין  
הֵן כּו' אִפִּי' לר"מ דְּחִינֵשׁ לְמִיעוּטָא דְּסַתָּם סְפָרֵי דְּדַיָּיִנִי מְגַמֵּר גְּמִירֵי וְעַיִן בְּרִי"ף דְּהִלְכְּתָא  
פְּרָבָא לְפִי שְׂאִין בְּקִיָּאִין לְשִׁמָּה וְעַיִן בְּתַשׁוּבַת הַרִיב"ש סִי' רע"א אֲמַנָּם הָאִידְנָא דַּיֵּשׁ  
הַרְבֵּה דְּקִדּוּקִים בְּגִיטִין וְשִׁינּוּי הַשְׂמוֹת וּמְקוּמוֹת וּמְטַבַּע שְׂטַבְעוֹ חֲכָמִים בְּגִיטִין וְדַאי מִי  
שְׂמֻסְדָּר וְאִינוּ יוֹדַע בְּטִיב מְרַבָּה מְמַזְרִים בְּיִשְׂרָאֵל וְקָשִׁים לְעוֹלָם יוֹתֵר מְדוּר הַמְּבוּל (וְכוּ'  
בְּסֻדְרֵי קַדוּשֵׁין יֵשׁ כְּמָה חֲשָׁשׁוֹת לְאִסּוּר כַּמ"ש לְעִיל סוּף תַּשׁוּבַתִּי) גַּם מְסֻדְרֵי חֲלִיצָה  
צָרִיךְ דְּנוֹקָא לְפָנֵי ב"ד וּבְכַנּוּנָה כְּתַב בְּתַשׁוּבַת מַהרִ"ו סִי' פ"ה גִּיטִין וְחֲלִיצוֹת וְכוּ' בַּש"ע  
סִי' רמ"ב וְעַתִּידִין אֲנַחְנוּ לְקַבֵּל אֶת הַדִּין בַּעו"ה וְעַל זֶה דְּאָבָה נִפְשֵׁי מַה זֶה סְמִיכָה שְׂאֵנוּ  
סוּמְכִין הָאִידְנָא לְמוֹרֵינוּ וְלֹא רָאָה שׁוּם דִּין בְּעֵינָיו וּמִי שְׂיֵשׁ בּוֹ רִיחַ תּוֹרָה אוֹמֵר אֲפִרְסוּן  
וְרִיחוֹ נוֹדֵף וְסֻרַח הָעוֹדֵף וְלֹא כֵן בְּסֻדְרֵי קַדוּשֵׁין אֲמַנָּם כָּל זֶה אִם לְחוּשׁ לְקַדוּשֵׁין אוֹ לֹא  
אַף שְׂיַעֲלָה עַל לֵב שׁוּם אָדָם מָאֵן דְּהוּא לְסִדְרֵי קַדוּשֵׁין בְּלִתֵּי רִשׁוּת וְהַרְמָנָא מִן הַרַב  
הַמְקַוָּבֵל מִפִּי טוֹבֵי הָעִיר חֵס שְׁלֵא לְהַזְכִּיר וּכְבָר קָמוּ רַבָּנֵן עַל הָא מִילְתָּא וְלָבְשׁוּ בְּגָדֵי  
נָקָם לְהוֹסִיף וּלְהַרְיֵק חֲרָב מִנְדָּנָה הַחֲרִים יַחְרְמוּ וְיִרְדְּנָה וְכָל הַגְּאוּנֵי בְּכָל אֲרָצוֹת פּוֹלִין  
וְתוֹגְרָמָא וְאַשְׁכְּנָזִי וְקַבְלָה בְּיַדֵּינוּ שְׁהֵם קִיבְלוּ מְרַבְנֵי צְרַפְתִּי שְׁהִיוּ בֵּימֵי ר"ת שְׁגָזְרוּ וְאָמְרוּ  
שְׁלֵא יְסֻדֵּר שׁוּם אָדָם קִדּוּשֵׁין כִּי אִם הוּא שְׁנַבְחָר לְרַב אוֹ מ"צ בְּקַהֲלָתוֹ בְּקַהֲלָה אוֹ מְדִינָה  
אוֹ גְּלִיל וּמִי שְׂשִׁלְחֵי עַקְלָתוֹן נַחֲשׁ בְּרִיחֵי רִיעַ אַף יִצְרִיחַ וְיַעֲבֹר עַל אֵלָה מוֹחֲרָם הוּא  
מִפִּיָּהֶם וּמִפִּי כְּתָבָם וּפּוֹק חֲזִי מָה עֲמָא דְּבַר בְּכָל תְּפּוּצַת יִשְׂרָאֵל וּמִיָּמֵינוּ לֹא שְׁיִנָּה בְּהָ אָדָם  
וְאַשְׁרֵי אֵינְנוּ יוֹדַע בְּטִיב קַדוּשֵׁין לֹא יַעֲשֵׂה מֵאַמֵּר קַדוּשֵׁין וְכ"ש חֲלִיצָ' וּפְרִישֵׁין וּמַעוֹלָם  
לֹא שְׂמַעְתִּי שְׂעֵבֵר בְּהָ אָדָם וְזֵה יִצָּא רֵאשׁוֹנָה גָּלֵל כֵּן אַחְנָה דַּעָה גַם אֲנִי הָאִי גְּבָרָא הַמְקַדָּשׁ  
אֵינוּ בְּחִיבַת הַקּוֹדֵשׁ וְהַמְסוּד' פְּרִיץ גָּדֵר וְתַצְמִיחַ לוֹ קוֹץ דְּרַדָּר וְאַבִּי הַפְּלָה רֵאוּי לְהַשְׁקוֹת  
זֵינן הַתַּרְעֵלָה לֹא יְבֵא בְּחִילָה וְהַקְרוּאִים לְסַעוּדַת מְרִיעוּת בְּחַרוּפּוֹ וְגִדּוּפִי וְנִזְיַפָּה אֲמַנָּם  
עַל שְׁלִשָּׁה אֲנִי בָּא הַמְסוּדֵר וְהַמְקַדָּשׁ וְאַבִּי הַכֹּל רֵאוּי לְמַתְנוֹחַ עַל הָעַמּוּד וּלְמַחֲזִי לְהוֹ בְּמֵאָה  
עוֹכְלֵי בְּעוֹכְלֵי דְּבֵי רַב גּוֹבְרֵי יְהוּדָאִין לְהַאֲכִיל' גַּחְלֵי רְתָמִי וּבְנִידֵי וְחַרְמִי בְּקוֹל רַמִּי  
בְּחֻצוֹ וְכַרְמִי פְּרָם עֵין גְּדִי בְּכָל תְּפּוּצָ' לְמַעַן יִדְעוּ כִּי יֵשׁ אֱלֹהֵי שׁוֹפְטֵי בְּאַרְצָ וְיִישֵׁר

חילם של הרב ופ"ו יצו' ואם יאמר האומר פי עוד חזון למועד לקיים הפסק הבל יפצה פיהו דארף אם יודה עתה שפן הבטיח א"א לישא אותה שפבר נשא לאחרת ואם יאמר ליתן לה כמנהר הבתולת ותמשים כסוף ודמי בןשפתה פן תאמרה לא באלה תפצתי כי אם על תנאין דנשואין שהתקשר נגדה לפי דבריה וכל הון בוז יבוזו לו ובעיני המקדש חייב שמים ודטבא ליה עבדא ליה ונעמרתיה את חיצוי לדבר בשפת יתר שלא פרץ ח"ו גדר של ישראל וריקי מוח ילכו בלא רשות וכ"ח לסדר קידושין מפי סדורי תפלות והם לא ידעו ולא יבינו פי הרבה דינים ומכשולים ישנן בזה ובנדאי פבר קדמני רבתי גאוני ארץ בחווי דרבנן על אנשים האלה פאשר מכתלי כתבם גיכר שהמעשה הלז בארץ מרחק ונאנחנו לא נדע ובאנחנו לא שמענו באיזה מקומן נעשה בנדאי פבר הריקו חרפם הרבנים נגד אנשים האלה בשלופי חרב ואנכי עפר ואפר נמשל לכו הפפר נקטי' בשלופי דגלימי להספיק עמהן לכל אשר גזרו ואמרו ופרסו מצודת וחרמים שהמה מןחרמים עד שיקבל עליהם את הדין מפי הרב ופ"ו יצו כ"ד הפותב לכבוד הקב"ה ולכבוד התורה יום ד' לסדר ואם לא תשמעו לי י"ג אלו תפ"ה לפ"ק הק' יחזקאל לבית קצנעלבוגין ח"פ ש"ק יע"א והמקדש עמד במרדו ולא הוציא שנתיו ומת מיתת חטופה פן יאבדו וגו' ולא יהי פרץ וצנחה ברחובותינו.

שאלה קכא נפל לי כמה ספיקות בענין תקנת שום בחזרה שנה ראשונה ושניה וזה יצא ראשונה ע"ד סילוק אלמנה בשנה ראשונה או שניה שנוטלת בראש מה שהכניסה לו אם בשעת החן פה חלקו המעשר כמנהגם במדינה אם מנכין בשעת החזרה מנדונגית' המעשר שלקחו הימנו או לא וכן להיפך פשמת האשה תוף שני חזרה שצריכין לחזור לאבי האשה הנדונג' אי מנכין מעות מעשר או לא ומי שיש לו שטר נדונג' על חמיו וכתב בה לכל המביא מה דינו ועוד מסופק לי אחד שנתן לחתנו במתנת נדונג' מקום בבה"כ של נשים על תנאי שלא ישתמש פלל באותו מקום כל ימי חיי אשתו שהיא חמותו וגוף המקום יהי שלו מהיום למפור ולהשפיק ולנחול וליתן במתנה אבל הפירות לא ישתמש בו כל ימי חיי אשתו ומתה בתו בחיי אשתו ואח"כ מתה חמותו ובקש להחזיק ולהשתמש והיורשי' טוענין שלא זכה במקו' פינון שבא במתנת נדונג' ולא נהנ' בו אשתו הני פנדונג' דמטלטלין שלא גבה עדיין שאין לה בה זכיה אפי' הנה לו בנים ממנה כמבואר בא"ה סימן נ"ב בכן יורינו מ"ו מה דינו.

תשובה הנה ראיתי שאלתה ואשיב על ראשון ע"ד סילוק אלמנה נ"ל פשוט דאין מנכין לה פלום ממה שחלקו המעשר מנדונגית' שהכניסה לו פי המעשר מדינא הוא מוטל על החתן וכל החזקת טובה הוא שלו וכמ"ש בנ"ש סימן ח' ריש סעיף ז' יע"ש וכינון שפל הקרן שלו מה שנותן לו אביו וחמיו אע"ג אח"כ פשמת הוא צריף להחזיר הנדונג' מ"מ אין לנו אלא שעתו דמיד שמקבל הנדון החיוב מוטל עליו ליתן ולחלק המעשר אף פשמת צרי' להחזיר הנדונג' בשלימות הלא גם במעשר של מו"מ ג"כ דינא הכי אם הרויח מאה מנה ונתן מעשר ממנו ואח"כ מפסיד דבר מה שאין משלימן על מה שפבר נתן והפריש וכמ"ש בתשובתי ש"י ח"ב סימן פ"ו אכן אם עדיין יש פאן מעות מעשר מה שהניח בעלה אחריו ממעות נדונג' זו אין יורשיו מחוייבים לחלוק עוד פינון שצריכין להחזיר כל הנדון והוא פשוט ומה"ט שהחיוב מוטל על החתן נ"ל נתפשט המנהג בענין הוספות שלישי על פתובתה מוסיפין גם לה ג"כ על חלק המעשר וכן משמעות לשון רוב התנאים



אחרונים ואף שמצאתי ראיתי בספר בית שמואל סוף סימן נ"ב כתב וז"ל ומעשר שפילק מן הסף נדון נראה דמנפה ג"כ עכ"ל זה קאי שם אהיכא שמת אשתו שזה נכלל מה שפותרין בתנאים אחרונים שאם תעדר ח"ו האשה בשנה ראשונה אחר החנפה בלי ז"ק מבעלה אז יחזור כ' פלוני לירשיה כל מה שהכניסה בניכוי הוצאת כסדרן עכ"ל אם פן הוצאת גם פן כסדרן המעשר בכלל ומנפה לירשי' אם לא שפרור הדבר שהרויח כל פה פדי המעשר אז אפטר לומר דמעשר גרם כי עשר בשביל שתעשר אזי אפטר דאינה מנפה לה ויש לילה אחר המנהג או לפטר הדבר נאמת ושלום תשפוטו ועל השניות מד"ס מי שיש לו שטר נדוני' וכו' סתמת דבריך מאוד ונראה דשאלתה אם מכר הבעל השטר לאחר מה דינו נ"ל פשוט דא"צ לשלם לו ללוקח דלא עדיף מגברא דאתי מחמתו רק המוכר צריך לשלם ללוקח מה שנתן בעדו ותדע שפן הוא דאל"כ מה יועיל תקנת חכמים דחוב נדוני' א"צ לשלם לחנתנו הלא ימכור אותו לאחרים פדי שגיבה אותו אף שבב"ש דכתב היכי שיש שטר על חמיו מוציאין הימנו משום דהוי ס"ס ע"ש יחיד הוא בדבר זה נגד כל האחרונים כי פבר פתבתי בספרי ש"י ח"ב בדיני פללי קים לי סעיף נ"ו שאינו פן דעת כל האחרונים אלא אף בס"ס אין מוציאין והפוסקים עצמן שפסקו פן חזרו בו ומ"ש עוד בב"ש בשם הט"ז אם נתן ממרני פנהוג במדינת פולין דאין פותרין כלל מי הוא המלנה צריך לשלם משום דמיד שיצא הממרא מתחת ידו הוא חייב לשלם למי שמוציאו וכן הדין פה מיץ אם פותרין כתב חילוף שקורין בלשון צרפת אפורטער מ"מ יכול להשביע אותו או הלוקח שלא לקח ממנו הפתב אחר מות אשתו דאז פבר נפטר חמיו ממנו אבל כתב חילוף על אנרדר שנוצר שם הלנה אפילו מכרו לאחר אין יכול לגבות דלא עדיף מגברא דאתי מחמתו וכן עשינו פמה פעמים הלכה למעשה בב"ד היפה ועל השלישית במתנת נדוני' המקום נ"ל פשוט וא"צ לפנים דאין בטענת הירשיים פלום דהא דבעינו ע"מ שתהנה בתו היינו דוקא במטלטלין דלא זכה בה הבעל מעולם אבל בקרקע שזכה בו בגופו מיד שעשה שטר לקנין מתנה כי הקרקע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה מיד שנתן לו השטר קנה גופו מהיום וזכה בפירות לאחר מיתה ויכול למכור לאחרים מיד באופן זה ולא דמי לשט"ח שג"כ יוכל למכור מ"מ אין גוף השט"ח נמכר ומה"ט מבואר בח"מ סימן ס"ו דשט"ח שמכרו ונזרו ומחלו מחל משא"כ פאן פבר יש לבתו הנאה שיוכל הבעל למכור המקום וזה הנאותה וכל זה משמע ומבואר במרדכי ריש פ' יש נוחלין ע"ש ובא"ה סימן צ' פנ"ל הקטן יעקב שאלה קכב שאלתני עוד בענין החזרה אם הבעל חייב בכל קבורתה או רק החצי פינון שפשנה שניה מחזיר החצי נדון זאת ועוד אחרת מי שנתן לחתנו שטר נדוני' בעד ד' מאות ר"ט דהיינו בתורת משפנתא על הבית באופן שרשות נתנה לחמיו ליתן לו הנדון הנ"ל בכל עת וזמן שירצה וכל זמן שלא יתן לו ידור בביתא בנוכית' ואם לא יתן לו הדירה צריך ליתן לו ולשלם הארבע מאות ר"ט ונתן את בנו גיסו של חתנו לערב קבלן ואח"כ מתה אשתו של חתנו אם מחויב חמיו לשלם או לא: תשובה ע"ד השאלה הראשונה אם הבעל חייב בכל קבורת אשתו פינון שמחזיר החצי נדון זה הדין פבר מבואר בדברי האחרונים כי בעל חלקת מחוקק בסי' נ"ד ס"ק י"ז כתב בפשיטות וז"ל ובשנה שניה נראה דהקבורה חלק על שניהם מאחר שהם חולקין הנדון עכ"ל וכן לכאורה הסברא נותנת אבל באמת שגג ונתעלם ממנו סוגי' דש"ס פ' האשה שפלוו דף פ"א ע"א דמסיק הש"ס שם בשומרת יבם

אף שיש לה שני יורשי יורשי אביה ויורשי בעלה אפי' הכי פל הוצאת הקבורה על יורשי בעלה וכ"פ הרמב"ם פ"ק כ"ב מ"ה אישות והטא"ה סי' ק"ס ובש"ע שם וכ"כ בב"ש סי' נ"ד ס"ק י"א להשיג על הח"מ בזה וכן מבואר בתשוב' מהר"ל סי' פ"ד אכן בסי' ס"ד משמע קצת להקפיד וע"ש בסי' פ' גם בתשובת מהרי"ט צ"ה לין סי' ס"א מבואר פן להדיא דכל שירשי בעל או יבם יורשי קצת נדונג' הם חייבם בקבורתה ע"ש שהאריף בטעם הדברים וזה ברור וע"ד שטר נדונג' במשפנתא על ביתו אף דלכאורה נראה לפום רהיטא פיון שיש לו משפנת' הוי פתפס ונגבה ואין מוציאין אותו מביתו עד שיסתן לו מעותיו כפי שיש לו משפון מטלטלין דמי אכן אחר העיון פל זה אינו דהא מבואר בש"ס דב"מ דף ס"ז ע"ב האי משפנתא בארתי דמסלקי אין הבע"ח גובה ממנו ואין בכור נוטל בו פי שנים ושביעית משמטתא ופרש"י דהוי פשאר מלוג בשט' שונכסי לנה משונעבדין להן ושביעית משמטתן דאין זה מלוג על המשפון שאין שביעית משמטתן דהתם במשפון מטלטלין קנימיון וטעמא משום דב"ח קונה משפון דה"ל פגבוי עכ"ל וכ"כ התוס' שם והוא מוספם מפל הפוסקים וכ"פ הרמב"ם פ"ט מה' שמקטה ובטח"מ סי' ס"ז בש"ע שם סעי' ב' וז"ל והמשפנת' במקום שדרפם לסלק המלוג בכל עת שיבא מעותיו ושביעית משמטתה יע"ש וא"כ בנ"ד שכתב בפי' בפטר זה שיכול לסלקו בכל עת פשיטא דלא זכה בה חתנו דהוי כשטר חוב דעלמא וע"ד שהעמיד לו ערב ומבואר בש"ע ל"א דאמרי אם באו ליד שלישי וכו' וכן אם העמיד לו ערבות דזכה בהן וכתב הב"ש סי' נ"ב ס"ק י"ב וז"ל מיהו בתשובת הרב רמ"א סי' פ"ט פסק אפי' העמיד ערבות לא זכה בהן הבעל ואינו יודע למה פסק כן בפשיטות דערבות מהני עכ"ל הב"ש וקאמת לק"מ דהרב רמ"א סבר ג"כ שאין להוציא מיד חמיו וכל זמן שלא בא ממש בפעם אחת אפי' בא ליד שלישי או העמיד ערבות רק שכתב זה לדעת י"א ונ"מ אי תפס וזה פשוט ומ"ש עוד שם בב"ש דהיא דאיפ' ס"ס לא מהני תפס כפר השגתי עליו כמ"ש בתשובה הקודמת ואין מקו' לחלק ולומר דערב קבלן עדיף זה אינו דבתשובת רמ"א סי' פ"ט מבואר דאפי' ערבים קבלנים לא מהני בזה ועוד פיון דבנ"ד הערב היה אחיו של אשתו אפי' היא עצמו המכניס אינו מחויב לשלם פיון שלא גבה הנדונגא בחיי אשתו ועיין בתשובת מהרי"ל פנ"ל הקטן יעקב: שאלה כג אהד שהשיא בתו ונתן שטח"ז הנכתב פמנהג פה ק"ק מיין שכותבין בזה"ל שמשעבד לה וליוצא חלציה דוקא ולא ליורשיה וכן פל נוסח שטח"ז בכל מקום שכתב ולי"ח כתב פן תיבת דוקא ולא ליורשיה ומתה הבת והניחה אחריה ז"ק ואח"כ מת הנרע בחיי אביו זקנו ואח"כ מת חמיו אבי זקינו של הנרע ובא חתנו לקטול חלקו ירושה בכח שטח"ז מכח הנרע שזרעו ירש את אמו והוא יורש אותו ונשאלת מה דינו: תשובה שזרע עיקר מטרין של דין זה נובע מתשובת מהרי"ו בדינם והלכות סי' ט"ז שכתב וז"ל שטר ירושה שכתב בה ואם תלך בתי לעולמה בלי ז"ק החוב בטל וכן אם הבת תמות בחיי אביה והניחה ז"ק ואח"כ מת הנרע קנימא בחיי אבי הבת ואח"כ מת אבי הבת נראה שבעל הבת יורש זרעו וצריך לשלם לו החוב אע"ג דאומדנא דעתו הוא שאבי הבת לא היתה פנונתו אלא על בתו או זרעה מ"מ פיון שהוד' שחייב לבת לא אמרינן אהודאה אומדן דעתו וכן משמע בירושלמי פ' מי שמת גבי שכיב מרע שהודה ועמד אינו חוזר מה"ט עכ"ל מהרי"ו ובאמ' יגעתי ולא מצאתי פן מזה בירושלמי פלל אף בש"ס דידן פ' מי שמת דף קמ"ט ע"א איתא פן בש"מ שהודה לפי פ"ה התו'

והספמת הפוסקי כמבואר בטח"מ סי' ר"ן ומבואר שם אפ"י ידענו שלא חייב לו מעול' אפ"ה אמרינן דמש"ה הוציא מתנתו בלשון הודאה כדי שלא יוכל לחזור בו וה"ה פאן מהני לשון הודאה שהבעל יורש את זרעו ובש"ע סי' צ' סעי' א' פסק להאי דמהרי"ו וכתב שם הב"ש בס"ק ד' ונ"ל ומיהו קשה הגדונו' דקי"ל אפ"י נתן שט"ח בלשון הודאה וחיוב ומתה בתו א"צ לשלם משום אומדנא דכוננתו הנה שתקנה בתו כמ"ש בס"י נ"ב ולמה לא אמרינן פאן ג"כ אומדנא עכ"ל גם בנחלת שבועה סי' כ"ח סעי' ד' ס"ק ב' הרגיש בקושלי' זו ומדחיק לחלק ע"ש ובתשובת חינוך בית יהודא סי' קל"ג ובקיש לדחות פל דין זה דמהרי"ו בשביל קושיא זו ובודה דברים מלבדו שלא עלה על שום פוסק שהנה רק רשימה ממהרי"ו ע"ש דבריו בנחלת שבועה דמהרי"ו בלי ראיה מספקת וכל גדולי אחרוני' תפסו על דברי רמ"א שגמשה אחר דברי מהרי"ו בלי ראיה מספקת וכל גדולי אחרוני' תפסו פן לפסק הלכ' החלקת מחוקק בא"ה סי' צ' ס"ק ב' פסק כמהרי"ו וסיים ע"כ נראה דטוב לכתנ' אם תמות בתי בלא ז"ק אחר מיתתי וכו' ואז צריך שיהא הנרע קיים אחר מיתת האב וכן ראיתי נוהגין לכתוב עתה וכ"כ הב"ש שם גם בתשובת צ"צ סי' צ"ו פתב בשביל זה שיש לכתוב בנוסח זה ונ"ל ואם בשעת מיתתו ח"ו אין בתי הנ"ל ולא זרעה קיימן אזי חוב זה ושטר זה בטל מעיקרא פי ע"ד פן וע"מ פן נמסר הממון בידו עכ"ל גם בתיקוני שטרות דפוס קראקא פתב נוסח כזה להציל מדיני דמהרי"ו ש"מ דכל שלא נכתב פן דיני דמהרי"ו אמת ובנ"ש השיג על תיקוני שטרות כזה ולא דק דנדאי טוב לכתוב פן כהספמת האחרונים כדי להציל מדין דמהרי"ו ורמ"א והוא זריזות ונשפר שלא לעזוב לאחרים חילם וראוי לכתוב כך והוא ברור ועל עיקר הקושלי' שהקשו האחרונים על האי דינא דמ"ש בשט"ח בגדונית חתנים אף שכתב בלשון הודאה אפ"ה אם מתה א"צ לשלם לו אפ"י הנ"ח בנים נ"ל דלא קשה מידי והוא חילוק נכון ומסתבר בר דדוקא בשטח"ז שמתחייב עצמו ברצונו הטוב לבתו אם יהי פונונתו ע"פ האומד דדוקא ליתן לזרעו קיימא אחר מיתתו ולא לזרשיו הני ליה למכתב פן בפירוש כפי התקון שתקנו האחרוני' ומדלא כתב הכי איהו אפסיד אנפשיה ע"י פן ראינו שלא ירד לדקדק בכך אבל בגדונית חתנים שעל פי הרוב מחייב אבי הפלה ליתן הגדונית מיד בשעת החופ' כפי שפסק בשעת השידוכין כדי שיתפרנס בהם הזוג אלא שחתן מתחסד לפעמים עם חמיו להרחיב לו זמן שישלם לו איזה סך לזמן מה ואם יכתוב בפירוש לבתו הקיימת דוקא לא ירצה החתן להרחיב לו שום זמן ויחזור מהשידוכין לגמרי עד שיתן לו כל מה שפסק לכן כדי שלא יבא לידי ביטול שידוכין פתבו סתם וסומכין על האומדנא פל זה נ"ל ברור ונכינו לדין דכל שכתב להדיא בשטח"ז פנוסח תיקון שטרות של האחרונים או לפי הנוסח של ק"ק מיץ אין לבעל שום טענה בירושית חמיו פינון שאין פאן ז"ק פינון שכתב פן בשטר והאומדנא מסייע לזה והוא ברור והמפקפק בזה אינו אלא מן המתמיהין ועיין בת"ה סימן ש"נ נ"ל הק' יעקב: שאלה קכד אחד שמת והיה עליו כתובת אשתו ותוספת ושאר בע"ח הרבה ולא הגיעו נכסיו לפרוע פולם ואחר כך מתה אשתו בלי השבעת כתובה והיורשים באו בכח כתובת אמם לתבוע פרעון כתובה ותוספת' ובע"ח טוענין פינון שלא עשתה שבועת כתובה אין להם שום טענה מחמת כתובתה מה דינם: תשובה הנה דין זה פשוט וערוך לפנינו בש"ע בא"ה סי' צ"ו סעיף א' דאם מתה קודם שגשבעת אין יורשיה יורשין כתובתה שאין אדם מוריש שבועה לבניו אף שראינו בתשובת

שארית יוסף סי' ל"ד פסק כה"ג דהדין עם האשה פי היורשין יכולים לומר לא תפצתי בשבועה של אמנו ע"ש דבריו באריכות אף דלכאורה צריכה ליטבע לבע"ח המאןחרין מ"מ פבר מבואר בתשובת הריב"ש סי' תפ"ג שאין אומרים אין אדם מוריש שבועה לבניו אלא בשבועת התורה או בשבועת המשנה ולא בשבועת היסט וכן בכנסת גדולה לח"מ סי' ק"ח בהגהותיו לב"י סוף סעי' צ"ב יע"ש גם בתשובת פנים מאירות סי' נ"א ראיתי שמאריך בשאלה פזו ממש והאריך שם אבל כל זה האריכות בזה הוא שלא לצורך כי פבר בירו וליבנו כל זה ראשוני ואחרונים לתרץ דברי הרא"ש והטור בטח"מ סי' פ"ד וק"ח דסתי אהדדי פאשר האריך הסמ"ע בסי' ק"ח ס"ק ל' ולא מצא ישוב נכון לחלק וכ"כ הש"כ בח"מ סי' פ"ד ס"ק י"א וכתב וז"ל ויותר טוב ונכון שישארו דברי הרא"ש והמחבר בקושני משנמצא סברות זאת שאינם אליבא דהלכתא עכ"ל וכן מסיק הפנים מאירות עצמו שם בתשובה ע"ש גם שאר אחרוני מחלקים בדינם אלו עיין בכ"ג סי' ק"ח סעי' צ' עד סעי' צ"ג מאריך ג"כ בחילוקים אלו ע"ש ולענין נדון שלפנינו לענין גביות פתובת נגד הבע"ח ראיתי בתשובת גדול שבאחרוני בתשובת דרכי נועם חלק א"ה סי' כ"ה האריך ג"כ בדין זו וכתב דהוי ספיקא דדינה ואין להוציא מיד מוחזק ודיכי דאין פאן מוחזק ראוי והגון לעשות פעין פשרה ויחלוק יורשי אשה עם יורשי בעל ע"ש גם בתשובת מהר"ש לוי ח"ב סי' ל"ז מסיק ול"נ שלא להיות פדיני דחצצתא נ"ל להורות פהלכה דנדוניא שהיא הכניסו לו דהניית כבע"ח דעלמא יורשיה נוטלים אף שלא נשבעה ולא חיישינו לצררי פינן שמת תוך זמנה כי לא נתנה פתובתה לגבות מחיים וכה"ג פתבו התוס' להדיא בגיטין דף ל"ד ע"ב ד"ה אין אלמנה נפרעת משא"כ תוס' פתובתה אין להגבות ליורשי פינן שלא נשבעת וכן מסיק בספר חוסן ישועות לא"ה סי' צ"ו וכן נ"ל עיקר שנה הוא פשרה ע"פ הדין וקרוב לזה מצאתי בסוף ספר מסגרת השלחן בתקנות ד' ארצות פולין בענין הבורחים שאשתו בנדונייתה קודם לכל בע"ח יע"ש וזה הוא מלתא דמסתבר וכן הספיק עמי בי דינא ועשינו פן להלכה למעשה פנ"ל הק' יעקב שאלה קכה ראובן שיש לאשתו שטח"ז על אביה שמעון פנהוג וגם אביה חייב להזוג סף מה בשטר וקודם מותו תפס חותנו משל חמיו מעות ומטלטלין של חמיו ורוצה להחזיק במטלטלין ומעות שתפס בעד שטח"ז של אשתו ולפרוע שטח"ח שיש לו מקרקע והבני זכרי רוצי לפרוע השטח"ז ממטלטלין ומעות שתפס ממילא שוב אין לגבוי שטח"ז שלו מקרקע דהרי התנאי מפוך בכל שטח"ז חוץ מקרקעו וספרי ושאל השואל מה דינו תשובה לכאורה היו נראה דאין זה צריך לפני שהרי פשוט וערוף לפנינו בספר ב"ש בא"ה סי' קי"ג על מה שכ' בש"ע שם בהג"ה ואם הי' בכאן בע"ח והבני אומרים לסל' אותן בקרקעו והבנו אומרי לסל' אותן במטלטלין פדי שישארו להם הקרקעות ליתומים ויטלו מהם עישור נכסים הדין עם הבנים ונ"ל ה"ה לענין שטח"ז הנוהג ביננו שאין הבנות נוטלות חלק בקרקעות אם הי' פאן בע"ח הרשות בידי הבנים לסלק אותן במטלטלין פדי שישארו להם קרקעות ולא יהי' לבנות חלק בהם עכ"ל הגהות רמ"א וכתב שם הב"ש במהדורא בתרא ס"ק י"א וז"ל ונ"ל ה"ה לענין שטח"ז ואם המטלטלין בידו פגון שחייב לחמיו וז"ל דאין היורשין יכולין לגבוי ממנו ולשל' לבע"ח ולהפסיד אותו כי הוא יכול לומר להיפך שהוא תופס לחובו המטלטלין והם ישלמו עכ"ל הב"ש שם הרי להדיא הדין עם ראובן פינן דתפס ואם יאמר האומר דמנלן לבעל ב"ש לפסוק פן בלי ראיה פלל לדבריו הם רק

דברי נבואה ומגלן לפסוק פן לגרוע פח היְרוּשָׁה דאורייתא אי משום הָא לָא תִּבְרָא דנ"ל  
דדבריו בְּזֵה הֵמָּה לקוחים מדברי הד"מ שם שְׁפָתַי ונ"ל אחר שְׁפָתַי דברי מוהר"ם  
שְׁבַמְרָדְכִי לענין עישור נְכָסִים פתב ונ"ל ונ"ל דַּיֵּשׁ לְלִמּוּד מִפְּאֵן לְעֵנִן הַשְּׁטַח"ז הַנּוֹהֲגִין  
בו הַאֲדִינָא לִיתָן לְבָנוֹת לְבָדוּ מִמְּקַרְקְעֵי וּסְפָרִים דַּיֵּשׁ לְבָנִים רְשׁוּת לְסַלֵּק כָּל הַחֻבּוֹת או  
פְּתוּבַת אִשָּׁה עִם מְטַלְטְלִין כְּדִי לְהַשְׁאִיר קַרְקָעוֹת לְפָנֵיהֶם וּלְהַפְקִיעַ מֵהֶם זְכוּת הַבָּנוֹת וְאִין  
לְסַלֵּק דְּסֵתָם שְׁעָפוּד פְּתוּבָה וּב"ח עַל הַקַּרְקָעוֹת לְכֹן מְצִי לְסַלְקוֹ בְּקַרְקָעוֹת לְעֵנִן עִישׁוֹר  
נְכָסִים וְכַדְמִשְׁמַע קֶצֶת לְשׁוֹן מוהר"ם דְּאִסְמְכְתִּיָּהּ עַל הַקַּרְקָעוֹת אֲבָל בְּמְטַלְטְלִין לֹא מְצִי  
לְסַלְקִינְהוּ זֶה אֵינוֹ דְּאִסְמְכְתָא דְקָאֵמַר מוהר"ם אַף עַל קַרְקָע אֲבָל הַרְשׁוּת בְּיַד יְתוּמִים  
לְסַלֵּק אוֹתָן בְּמְטַלְטְלִין כְּמוֹ שְׁאֲבִיָּהֶם הָיָה מְסַלֵּק אוֹתוֹ בְּזוּזֵי וְלְכֹן נִרְאֶה דְהַנְכָסִים בְּחֻזְקַת  
הַבָּנִים קִיָּמּוּ וְיָד בְּעַל הַשְּׁטָר עַל הַתְּחֻתוּנָה כְּנ"ל עכ"ל הַד"מ וּמְדַכְתֵּב דְהַנְכָסִים בְּחֻזְקַת  
יְתוּמֵי קִיָּמִי וְיָד בְּעַל הַשְּׁטָר יָדוֹ עַל הַתְּחֻתוּנָה וּמְבַאֵר לְהַדְיָא בַּח"מ סִימָן מ"ב סְעִיף ח'  
בש"ע דְהִיכִי דְתַפְס בְּעַל הַשְּׁטָר יָדוֹ עַל הַעֲלִינָה וּמַה"ט פֶּסֶק שְׁפִיר הַב"ש שְׁנַמְשָׁף אַחַר  
דְּבָרֵי הַד"מ אֲבָל בְּאֵמַת אַחַר הָעִיּוֹן קָשָׁה לִפ"ז לְדִידֵן שְׁפּוֹתְבִין בְּכָל שְׁטַח"ז לְפִי הַתְּקוּן  
שְׁטָרוֹת הַנּוֹזֵפִר בְּסִפְרֵי נ"ש דִּיד בְּעַל הַשְּׁטָר עַל הַעֲלִינָה א"כ יִתְבַּטֵּל יְרוּשָׁה דְאורייתא  
ע"פ הָרֹב רְנָבָא כְּכֹלֹ דְחִיבֵי פְתוּבַת אִשָּׁה וְשְׂאֵרֵי חוּבוֹ שְׂאִימְרוּ הַבָּנוֹת שְׁתַּשְׁלַם  
מְקַרְקָעוֹת וּסְפָרִים וְהֵם יִקְחוּ חֵלֶק מְטַלְטְלִין וְנִמְצָא תְּקֻנוֹת חֲכָמִים שְׁתַּקְּנוּ לְכַתּוּב בְּשְׁטַח"ז  
חוּץ מְקַרְקָעוֹת וּסְפָרֵי וְתַקְּנוּן פֶּן מִשׁוּם הַסִּבַּת נִחְלָה כְּמִבְּנָאָר שֶׁם בְּנ"ש יְהִי בְּטַל לְגַמְרֵי  
כִּינּוֹן שְׁפּוֹתְבִין בְּשְׁטַח"ז שְׂיָהָא יָדוֹ עַל הַעֲלִינָה אֲלָא וְדַאי דַּאִין צְנֻרָף לְכָל זֶה כִּינּוֹן שְׁהַתְּנָה  
בְּפִירוּשׁ חוּץ מְקַרְקָעוֹת וּסְפָרִים כָּל תְּנָאֵי שְׁבַמְמוֹן קִיָּים שְׁפּוֹתְבִין פֶּן שְׁלֹא לְגָרוּעַ כָּלֵל פֶּח  
הַיּוֹרְשִׁים דְאורייתא לְעֵנִן סְפָרִים וְקַרְקָעוֹת גַּם הַבַּת לֹא יִכּוּלָה לומר קִיָּים לִי כַּב"ש בְּזֵה  
כִּינּוֹן שְׁהוּא נִגְדַּד מִשְׁמַעוֹת הַתְּנָאֵי כָּל זֶה בְּרוּר וְכֹן הַכְּרַעְתִּי לְהַלְכָה וּלְמַעֲשָׂה כְּנ"ל הַק'  
יַעֲקֹב.

שְׁאֵלָה קַחוּ שְׁאֵלָה קִטְנָה אֲנִי שׁוֹאֵל בְּש"ס דְּכַתּוּבַת פ"ו דָּף ס"ט ע"א דְקָאֵמַר וְהַשְׁתָּא  
דְּאִמְרַת הַבָּנוֹת בְּעִשׁוֹר נְכָסִים בְּעַלְת חוּב הָיָה דְאָבָא אוּ דְאִחֵי לְמֵאֵי נ"מ לְמַגְבִּי לְבִינּוֹנִית  
שְׁלֹא בְּשָׁבוּעָה וְזַבּוּרִית בְּשָׁבוּעָה ת"ש דְּרַבִּינָא אֲגָבִי לְבִרְתִּי דְרַב אֲשִׁי מְרָה בְּרִיָּה דְרַב  
אֲשִׁי בִינּוֹנִית שְׁלֹא בְּשָׁבוּעָה מְבָרִיָּה דְרַב סְמָא בְּרִי דר"א זַבּוּרִית בְּשָׁבוּעָה וּפְרַש"י שֶׁם  
וְנ"ל רַב אֲשִׁי מֵת וּמֵת רַב סְמָא בְּנוֹ בְּחֵיּוֹ עַכ"ל רַש"י וְקָשָׁה מִי הַכְּרִיחַ רַש"י לְפִירוּשׁ זֶה.

תְּשׁוּבָה שְׁאֵלָה זֹו אַף שְׁבַעֲיָנָה הוּא דְבָר קָטָן וְלַע"ד הוּא דְבָר שְׁצַע"ג וְהִיא שְׁל פֶת הַקּוּדְמִין  
כִּי בְּתַשׁוּבַת תְּמִים דְעִים סִימָן קכ"ד הַרְגִישׁ הַשׁוֹאֵל בְּזֵה וְאָמַר שְׁשָׂאֵל דְבָר זֶה לְחַרוּפֵי  
הַדוֹר וְאִין פּוֹתֵר וּמְסִיק לְתַרְץ שְׁרַש"י הוּא מְוַכְרַח לְפָרֵשׁ פֶּן מִשׁוּם דְעִשׁוֹר נְכָסִים לֹא  
מְתַנָּאֵי פְתוּבָה הוּא רַק כְּמִלְוָה ע"פ וְאֵינוֹ גּוֹבָה מִן הַיּוֹרְשִׁים דְשְׁמָא פְרַע אֲבָל כְּשִׁנְאָמַר  
שְׁמַת רַב סְמָא בְּחֵי אָבִיו וְלִיכָא לְמַטְעָן דְפְרַע דְהָיָה כְּתוּבָה זְמַנּוֹ דְכְשָׁמַת רַב סְמָא עֲדִיין לֹא  
הִי הַחֻב בְּעוֹלָם ע"ש שְׁמַאֲרִיף בְּזֵה וּלְבַסּוּף בִּיקָשׁ לְדַחוֹת תְּיָרֵץ וְחֻזְרָה וְנִרְאֶה ע"ש וְתַמָּה  
תְּמָה אִקְרָא אִיף מְלֹאוֹ לְבוֹ לְפָרֵשׁ פֶּן דַּעַת רַש"י וְנִתְעַלַּם מִמֶּנּוּ סוּגְיָא דְש"ס שֶׁם דָּף ס"ח  
ע"ב וְדָף ס"ט ע"א דְעִישׁוֹר נְכָסִים גּוֹבִין מִמְשַׁעְבְּדֵי כְּדָאֵמְרִין מוֹצִיאִין לְפָרְנָסָה וְכֹן  
הָאִחִין שְׁשַׁעְבְּדוּ וְכו' וְכֹן הַסְּכָמַת כָּל הַפּוֹסְקִים יַע"ש וְאִי הָיָה כְּמִלְוָה ע"פ אִין גּוֹבִין  
מִמְשַׁעְבְּדֵי וְחֲכָמִים תְּקַנּוּ תְּקֻנָּה קְבוּעָה שְׁגוֹבִין מִמְשַׁעְבְּדֵי וְטַעְמוֹ דְהַכֵּל הָיָה תוֹף זְמַנּוֹ דְזְמַן  
הַעִישׁוֹר הוּא לְשֵׁלַם דְּוָקָא בְּשַׁעַת נִישׁוּאִין שְׁלָהֶם גַּם בְּתַשׁוּבַת מַהֲר"א שְׁשׁוֹן סִימָן קצ"ג

הַרְגִישׁ בְּקוֹשֵׁי זֶה וְתִרְצֶה דְּלִפְיָהּ גְבוּהַ מְבָרָא מִזְבוּרֵי מְשׁוּם דְּאֶפִּילוּ בְּשַׁעַת נְפִילַת הַיְרֻשָׁה לֹא הִי חֵי הָאֵח אָבֵל אִם הִי חֵי הָאֵח בְּשַׁעַת נְפִילַת הַיְרֻשָׁה אִף שְׁמַת בְּשַׁעַת הַגְּבִייה נּוֹטֶלֶת מִבִּינוּנֵי ע"כ תּוֹכֵן דְּבָרָיו שֶׁם זֶה ג"כ א"א לֹמַר כָּלֵל דְּהָא קו"ל בְּבַע"ח שְׂאִינוּ גּוּבָה מִיְתוּמִים אֶפִּילוּ אִם אָבִיהֶם ה' חֵי בְּשַׁעַת שְׁקִנְהַ הַבִּינוּנֵי וְכַה"ג פְּלִי קָא פְּיִלְיָנָן דְּאִין גּוּבִין מְנַכְסֵי יְתוּמִים אֲלָא מִזְבוּרֵי וְכ"כ הַטּוֹר א"ה סִימָן קו"ג לְהַדְיָא וְל"נ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רַש"י כְּפִשְׁטוֹ דְּהַרְגִישׁ רַש"י דְּלָמָּה מְבִיא הַת"ש כָּלֵל בְּבָא דְּסִיפָא דְּהוּא מִיּוֹתֵר דְּהֵלֵא מְרִישׁ' לְבַדּוֹ אֲשַׁמְעִינָן דְּב"ח דְּאֲחֵי הָנִי מְדַגְבָּה מְמַנּוּ שְׁלֵא בְּשַׁבּוּעָה מִבִּינוּנֵי אֲלָא וְדַאי לְאֲשַׁמְעִינָן חִידוּשׁ דִּין שְׁאֲפִי' שְׁמַת רַב סָמָא בְּחֵי מוֹרִישׁוֹ שְׂאִין בְּנֵוּ יָכוֹל לֹמַר לְהַבְנוֹת אֲנָא מִכַּח אָבוּהַ דְּאָבָא קְאָתִינָא וְאַתֶּם אִין לְכֶם עָלֵי כְּלוּם שְׁלֵא יְרַשְׁתִּי מֵאָבָא כְּלוּ' קמ"ל דְּגוּבִין כַּה"ג מְהֵרָאוּי וְלִדְיָנָא בְּזַה יַעֲיִין מְכ"ת בְּתַשׁוּבַת מֵהֵרָא נַח חֶלֶק א' סִימָן ס"א וְק"א וּבְתַשׁוּבַת פְּרַח מְטָה אֲהֵרֵן חֶלֶק ב' סִימָן ס"ז וְעֵינָן בְּטוֹר א"ה סִימָן קו"ג וְכַה"מ סִימָן ק"ד וְכַה"כ שֶׁם וְכַה"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה כַּזוּ בְּאִשָּׁה אַחַת שְׁנַתְּבַרְרָה עָלֵי שְׁשִׁמְשָׁה בְּנִדְתָּה אִיךָ דִּינָה וְלַעֲנִין פְּתוּבָה וְתוֹסַפְתָּ יְבָאָר לִי אִמ"ו בְּאָר הֵיטֵב לְמַעֲשָׂה וְכַפִּי אֲשֶׁר יוֹרְנִי אֲעֲשֶׂה וְלֹא אֲזוּז אִפִּי זִיז כָּל שְׁהוּא כִּי מִפִּי אָנוּ חַיִּים תְּשׁוּבָה הִנֵּה דִין זֶה מְבֹאָר לְהַדְיָא בְּש"ס וּפּוֹסְקִים רֵאשׁוּנִים וְסַתְמַת מְאוּד שְׁאֵלְתָּהּ אִם נִתְבָּרַר כֵּן בְּעֵדִים פְּשָׁרִים אוֹ אִם הִיא עֲצָמָה הוֹדַת בְּדְבָרֵי אֵלוּ אוֹ נַעֲשִׂית מְוַכַּחֶשֶׁת בְּב"ד וְכִיּוֹצֵא בּוֹ כִּי אִין הַדְּבָר מְצוּי לְהִיּוֹת עֵדִים אֲצֵל דְּבָר זֶה שְׁהֵם דְּבָרִים שְׁפַסְתָּר כִּי אִם ע"י נְשִׁים וּמְשָׁרְתַת שְׁפַכְבִּית וְאֶפְשָׁר דְּלַעֲנִין זֶה אִף הַנְּשִׁים נְאֻמָּנוּת כְּמְבֹאָר בַּח"מ ס' ל"ה סְעִיף י"ד בַּהֲג"ה וְהוּא מַת"ה סִימָן שֵׁנ"ב וְאֲגוּדָה פ' י' יוֹחֲסִין וּמִשְׁמַע שֶׁם בַּת"ה דְּמִדְיָנָא מְהִימָן נְשִׁים בְּדְבָר שְׂאִינָם מְצוּי לִידַע אֲלָא נְשִׁים ע"ש שְׁהֵאָרִיךְ בְּרֵאיוֹת גַּם מְהֵאִי דִינָא גּוּפָא דְּאֶמְרִינָן פִּי הַמְדִיר הַחוּצָה נִדָּה בְּשִׁכּוּנְתִּי תַצֵּא בְּלֹא כְּתוּבָה מִשְׁמַע דְּמֵאֲמִינִי לְנְשִׁים בְּדְבָר זֶה כִּי אִין דְּרַכָּן שֶׁל אֲנָשִׁים עַל כִּיּוֹצֵא בְּזַה וְכַתְּבִיתִי כֵּן לְפִי שְׁיֵשׁ מְקוּם לְטַעוֹת בַּש"ע בַּח"מ שֶׁם סִימָן ל"ה וְנ"ל וִי"א מִתְקַנּוֹת הַקְּדָמוֹנִים הוּא וְכו' מִשְׁמַע דְּהוּא רַק מְצַד הַתְּקִנָּה וְלֹא מִדְיָנָא וְזַה אִינוּ רַק הַמְקוֹר הוּא מִתְשׁוּבַת מֵהֵרָא ק' ס' ק"כ דְּעַל קְטָטוֹת וּמְרִיבּוֹת שְׁנַעֲשׂוּ פְתָאוּם וְאִין דְּרַךְ לְהַזְמִין פְּשָׁרִים לְהַעִיד שְׁפַשְׁרִים אֶפִּילוּ צַד פְּסוּלִין ע"ש ע"ז הַנְּצָרָה לְתַקְנּוֹת הַקְּדָמוֹנִים אָבֵל בְּדְבָר שְׂאִינוּ מְצוּי כָּלֵל אֲנָשִׁים רַק נְשִׁים פְּשָׁרִים הֵם מְדִין הַש"ס וְזַה ג"כ דַּעַת רַמ"א אֲלָא שְׁקִיּוֹר מְאוּד וְנָתַן מְקוּם לְטַעוֹת וְק"ל וְע"כ יְבָאָר לִי אִיךָ הוּא בְּיָרוּר הַדְּבָר לְהַפְסִיד כְּתוּבָתָה וּבַעֲנִין הַפְּסִד כְּתוּבָתָה מְבֹאָר לְהַדְיָא בְּש"ס וּפּוֹסְקִים רֵאשׁוּנִים בַּא"ה סִימָן קט"ז דְּהֵינּוּ עֵינָר כְּתוּבָתָה מְנָה וּמֵאֵתִים וְתוֹס' כְּתוּבָתָה וְתַנְאִי כְּתוּבָה אָבֵל תַּטּוּל מֵהַ שְׁהַכְנִיסָה לוֹ וְהוּא בְּעֵין בֵּין מְנַכְסֵי מְלוֹג וְאִם בְּלָה אוֹ נְגַב אוֹ נְאָבֵד אִין מוֹצִיאִין מְמַנּוּ עַכ"ל הַטּוֹר וְהַש"ע שֶׁם וְכַתְּבִיתִי שֶׁם וְנ"ל בַּס"ק ה' וְאִם בְּלָה אוֹ נְגַב וְנְאָבֵד אִין מוֹצִיאִין מְמַנּוּ פִּי בְּשִׁבְלָה שְׁהֵיְתָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶם וְכֵן נְגַב אוֹ נְאָבֵד שְׁלֵא מִחַמַּת פְּשִׁיעָתוֹ אָבֵל אִם מְכָרָן אוֹ נְגַב בְּפִשְׁיעָתוֹ אוֹ אֲכָלָן מוֹצִיאִין מְמַנּוּ עַכ"ל וְדְבָרָיו נ"ל נְכוּנִים וְכֵן מִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן הַש"ס וְהַפּוֹסְקִים דּוּמִיָּא דְּבִלָּה דְּנַעֲשָׂה מִחַמַּתָּה וְלֹא מִחַמַּת פְּשִׁיעָתָה הַבְּעַל דַּאל"כ לֹא הֵי מִשְׁתַּמֵּן לְאֲשַׁמְעִינָן רְבוּתָא זֶה דְּקוֹנְסִין אוֹתָהּ אֶפִּילוּ נְאָבֵד בְּפִשְׁיעָתוֹ וְהוּא חֲדוּשׁ בְּדִין אֲכֵן בְּסַפֵּר חֶלְקַת מְחוּקָק שֶׁם בְּסִימָן קט"ו סִימָן ק"כ כְּתַב אֶפִּילוּ נְאָבֵד בְּפִשְׁיעָתוֹ בְּבַעַל דְּפִשְׁיעָה בְּבַעֲלִים הִיא פִּינּוֹן דְּהִיא עֲמָה בְּמִלְאָכְתוֹ וְכִמוֹ שְׁנַתְּבָאָר לְעֵיל סִימָן פ"ה סְעִי' ב' וְכַה"ח כְּתַב דְּחִיב בְּפִשְׁיעָה וְלֹא יַדְעָתִי כְּנֻנְתּוֹ עַכ"ל הַח"מ וְהַב"ש נְמַשְׁף אַחֲרָיו שֶׁם בַּס"ק כ"ב

וְכַתֵּב עַל הַבַּיִת דָּלָא דְקָהָא פְּשִׁיעָה בְּבַעְלִים הוּא עַכ"ל וְלַע"ד גִּרְאָה דְּעֵיקָר כַּהֲב"ח מַה שְּׁמִשְׁמַע מִדְּבָרֵיהֶם דְּגַם בְּנַצ"ב דִּינָא הֵכִי דְאַף בְּפִשְׁעָה פְּטוּר זֶה וְדָא אִינוּ דְּקָהָא שְׁם בְּסִימָן פ"ה בְּטוּר וּש"ע פֶּסֶק בִּינֵן דְּקִיבֵל בְּאַחֲרֵי מְחַיֵּיב אֶפְיָלוּ בְּגִיבָה וְאַבְיָדָה וּכ"ש בְּפִשְׁעָה וְלֹא מִהֵנִי הָא דְהֵנִי שְׁמִירָה בְּבַעְלִים וְאַף בְּנִכְסֵי מְלוּג פְּתַב הַבַּיִת שְׁם דְּאִינוּ מְוַכְרָח ע"ש אַע"ג דְּלִדְיָנָא מְסַכֵּי שְׁם דְּפְטוּר מִנְכֻסֵי מְלוּג אִישָׁה שְׁיִוְשְׁבַת תַּחַת בַּעְלָהּ בְּלִי שׁוּם קְטָטָה דְּעֵבִירָה שְׁיִישׁ לָהּ עֵיקָר פְּתוּבָה מְנָה וּמֵאַתִּים וּנְדוּנָה וְתוֹס' וּבַעְלָה חַיִּיב בְּמִזְוֵנָתִי וּמְלַבּוּשֵׁיהָ וְכָל תְּנָאֵי פְּתוּבָה וְלֵהֵכִי פְּטוּר הַבַּעַל מִנְכֻסֵי מְלוּג אִם נֶאֱבָדוּ אֶפְיָלוּ בְּפִשְׁעָתוֹ אֶפְיָלוּ אִם מֵת הַבַּעַל אוֹ גִּירָשָׁה בִּינֵן שְׁיִישׁ לָהּ פֶּל תְּנָאֵי פְּתוּבָה בְּשִׁלְמוֹת מִשָּׂא"כ בְּאֵלוּ נְשִׁים שְׁיִוְצָאֵת מִשׁוּם עֵבִירָה שְׁהַפְסִידָה עֵיקָר פְּתוּבָתָה וְתוֹס' וְכָל תְּנָאֵי פְּתוּבָת' מִצַּד קָנָס אִין לָהּ לְקָנוּס יוֹתֵר בְּוֵלִי הָאֵי לְהַפְסִיד אִף מַה שְׁהַכְּנִיסָה לוֹ אִם נֶאֱבָד בְּפִשְׁעָתוֹ אוֹ שְׁאֲכָלָם וְעוֹד כְּשִׁירָאָה בַּעַל שְׁאֲשָׁתוֹ נוֹטָה מְדַרְךָ הַיָּשָׁר וְהוּא עֲמָה בְּקְטָטָה יִפְסִיד בְּמִתְכַּוְּוִן נִכְסֵי צֶאֱן וּבְרָזָל וְנ"מ לְפִשְׁוֹעַ בְּהֶם פְּדִי שְׁתַּצָּא הֵימְנוּ עֲרוּמָה וְתַצָּא לְגַמְרֵי ח"ו לְתַרְבּוֹת רָעָה וְכָל דְּרָכֵיהָ דְּרָכֵי נֹעַם כִּי בְּלֹא"ה הָא דְּפִשְׁעָה בְּבַעְלִים פְּטוּר הוּא לְכַאוּרָה פְּהַלְכָת' בְּלֹא טַעְמָא וְהָבּוּ דְּלֹא לֹוֹסִיף עָלֶיהָ כַּמ"ש הַתוֹס' בַּפ' הַשּׁוֹאֵל דָּף צ"ו ע"א דְּאִין לָהּ בּוֹ אֵלָא חֲדוּשׁוֹ וּכ"כ בְּסַפְרֵי ש"י ח"א שְׁאֵלָה י"ט ע"ש א"כ דְּבָרֵי הַבַּיִת מְדוּקְדָּקִים אֵלִיבָא דְּדִינָא מְלִשׁוֹן הַש"ס וְהַפּוֹסְקִים וּבְחֻמֵּי הַשְּׁיִיג עָלָיו ח"מ וּב"ש הַנְּמַשְׁךְ אַחֲרָיו גַּם בְּתַשׁוּבַת חָכָם צָבִי סִימָן קמ"ה וּקמ"ו נְמַשְׁךְ ג"כ אַחַר דְּבָרֵי ח"מ וּפְסֶק פֶּן אֶפְיָלוּ אֲכָלָם וּבְאַמַּת מוֹדָה בְּזָה ע"ש עוֹד רְאִיתִי שְׁפַתְבַּי הַב"ש בְּסִימָן קט"ו ס"ק כ"א פְּתַב וְנ"ל וְהוֹסַפְתָּ שְׁלִישׁ מַה שְּׁמוֹסִיפִין עַל הַנְּדוּנָה מִחַמַּת שְׁיִוְכַל לְהַשְׁתַּפֵּר בְּמַעוֹת נְדוּנָה הֵנִי כְּנְדוּנָה מֵהַרִּי"ק שְׁרֵשׁ פ"א וּבַד"מ ב"ס זֶה הֵבִיא דְּבָרֵי מֵהַרִּי"ק מִשְׁמַע אִף פֶּאֶן הַדִּין פֶּן אַע"ג דְּאִין לָהּ פֶּאֶן אֵלָא מַה שְּׁהוּא בְּעִין צ"ל דְּבַר הַבָּא מְנְדוּנָה הֵנִי פֶּאֶלוּ הוּא בְּעִין וּמִזָּה אֶפְיָלוּ כְּשִׁהִיא גִּרְמָה הַגֵּט חַיִּיב לִיתֵן לָהּ הוֹסְפָה שְׁמוֹסִיפִין שְׁלִישׁ וְדָלָא פְּהַדְרִישָׁה בְּסִימָן קי"ח ס"ק ד"ב עַכ"ל הַב"ש וְכֵן חוֹזֵר וְכַתֵּב בְּסִימָן קי"ז ס"ק ג' וְהַשְּׁיִיג עַל תַּשׁוּבַת הַש"ךְ ע"ש וּבְאַמַּת לַע"ד גִּרְאָה לְהִיפּוֹף חֲדָא דְּעֵיקָר רְאִיתוּ הוּא מִמֵּהַרִּי"ק הוּבָא בְּב"י בַּא"ה סִימָן ק' וְהַב"י הַשְּׁיִיג עָלָיו וְכַתֵּב וְלֹא נ"ל אִף שְׁבַד"מ חוֹזֵר וּמְקַיֵּים דְּבָרָיו וּפְסֶק בְּש"ע פְּנוּתָהּ שְׁם מ"מ בְּש"ע סִימָן קט"ו לְעַנְנֵן נְשִׁים הַיּוֹצֵאֵת בְּלֹא פְּתוּבָה וּבְלֹא תוֹסְפַת סָתָם הַדְּבָרֵי מִשְׁמַע דְּכָל הוֹסְפַת שְׁלִישׁ ג"כ הַפְּסִידָה וְכֵן מִשְׁמַעוֹת גְּדוּלֵי הָאַחֲרוּנִים בְּתַשׁוּבוֹתֵיהֶם ה"ה תַּשׁוּבַת ר"י מְטָרָנִי חֶלֶק ב' בַּא"ה שְׁאֵלָה ב' הַשְּׁיִיג ג"כ בְּזָה עַל מֵהַרִּי"ק וּמֵבִיא רְאִיוֹת לְדְבָרֵי מְר"ן הַב"י וּכ"כ ג"כ בְּחֶלֶק ח"מ שְׁאֵלָה ח' ע"ש וְכֵן בְּתַשׁוּבַת מְהַר"ש לְוֵי לַא"ה סִימָן ט' וּבְתַשׁוּבַת פְּרַח מִטָּה אַהֲרֵן ח"א סִימָן צ' פְּסֶק ג"כ שְׁאִין לְהוֹצִיא מִיַּד בַּעַל הַתוֹסְפַת כָּלֵל דְּלֹא כַּמֵּהַרִּי"ק בְּזָה וְנֶאֱנִי אוֹמֵר שְׁגַם מֵהַרִּי"ק עֲצָמוּ לֹא סְמִיךְ עֲצָמוּ אֲדַעְתּוֹ בְּדִין זֶה לְהַלְכָה לְמַעֲשֵׂה לְהַגְבּוֹת לְנָשִׁים אֵלוּ תוֹסֵף שְׁלִישׁ אֵלָא שְׁפַמְךָ שְׁם עַל עֵיקָר טַעְמֵוּ לְפִי שְׁהִיתָה קְטָנָה וּפִיתוּי קְטָנָה אֲוֹנָס הוּא וְכֵן נֵרָא לְהַדְיָא מִתּוֹךְ לְשׁוֹן מֵהַרִּי"ק שְׁם וְנ"ל וְאַחַר שְׁהַקְדַּמְתִּי לְפִי הַנְּ"ל לְפַע"ד דְּדְבָר פֶּשׁוּט הוּא שְׁאִין לְהַפְסִידָה תוֹסְפוֹ שְׁלִישׁ מֵאַחַר שְׁהִיא קְטָנָה בְּשָׁנִים וְאִין לְקָנוּסָה א"כ לֹא יִצְטָרֵךְ הַבַּעַל לְשַׁלֵּם לָהּ כָּל מַה שְׁהַכְּנִיסָה לוֹ עִם תוֹס' שְׁלִישׁ אֲשֶׁר הִיא תוֹלְדָת הַנְּדוּנָה עַכ"ל וְכֵן מְבֹאֵר עוֹד שְׁם מְדְבָרָיו שְׁפַתְבַּי וְנ"ל אַחַר דְּבָרֵי הַרִּיצָב אַע"ג דְּהֵתָם לֹא שְׁיִיף כָּלֵל לְקוֹנוֹסָה כָּלֵל אִפִּי בְּגְדוּלָה כְּמוֹ הֵכָא בְּקְטָנָה עַכ"ל שׁוּב מְצָאתִי פֶּן לְהַדְיָא בְּתַשׁוּבַת ח"צ סִימָן קמ"ה ע"ש (אֵלָא שְׁפַסֵּק שְׁם דְּאִף גּוּף הַנְּדוּנָה)

אם הוא במעוֹת א"צ להחזיר דלהוצאה ניתנה ורק בלאות הקניימין צריך להחזיר בזה צ"ע דהוא נגד משמעות הפוסקים אחרונים וצ"ע) ונ"ל הטעם דאע"ג דבא"ה שם בסימן ק' לענין גאבדה פתובתה פסק רמ"א פדעת מהרי"ק דמשלם שלישי שהוסיף מ"מ ביוצאת משום עבירה דקנסין אותה די אם נוטלת מה שהכניסה אם הוא בעין ולא שלישי כדי שלא יהיה חוטא ונשפך ומה"ט סתמו פוסקים ראשונים ואחרונים וכתבו שאבדו תוס' ולא חילקו פלל בין תוס' שלישי או שאר תוס' דלא כב"ש ונ"ש סימן ט"ז סעיף ב' פתב ונ"ל ובהדיא פתב הב"י בסימן ד' במקום שגובאת נדונת גובאת גם התוס' שלישי שגג ברואה שהרי הב"י השיג עליו גם מהרי"ק למעשה אין פאן דעתו ביוצאת משום עבירה ואפילו נימא דהוי ספיקא דדינא אין מוציאין ממנו וכ"כ בתשובת מהר"ח שפתי סימן נ"ז ובפרטות שמשמעו רוב גדולי פוסקים אינו פו גם מ"ש הב"ש דבר הבא מנדונת הוי כאלו הוא בעין צ"ע דהוא גופא שם בסי' קט"ו ס"ק ל"ד פתב להקפיד ועמ"ש לעיל בשם תשובת חכם צבי ועדיין צריך אני למודעי לפי מה דמבואר בסוטה דף ר"ח לא הפסידה פלום אא"כ התרה בה ועבר על התראתו וכן הספמת הפוסקים ראשונים ואחרונים אף ראיתי שפתב הב"ש שם ונ"ל ומשמע מפל הפוסקים עוברת על דתיקה דת משה הו דת ישאל צריכה התראה אלא רש"י בסוטה דף ר"ה משמע דס"ל בעוברת על דת משה א"צ התראה ע"ש ונלע"ד דאפילו נימא דכל עוברת על ד"מ צריכה התראה מ"מ משמעתו נדה שהוא דבר הידוע לכל האנשים אפילו שהיא עם הארץ גמור מ"מ בשעת גישואין לומדים עמה קרובים ושכנים כיצד יזהר בנדתה שוב א"צ התראה אחרת בשעת מעשה דהא מבואר בפוסקים דאין זו התראה גמורה דהרי א"צ התראה בשעת מעשה כמ"ש בהגהו' מרדכי ומיימוני ותשובת הרשב"א סי' תק"ס אע"ג דשם בתשובה משמע דגם במשמשת נדה בעי התראה היינו לפי שאזיל לשיטתו שם שפסק דבעי התראה לומר לה שתפסדה פתובתה וכל שלא אמר פו הוי פלא התרה בה אבל לפי הספמת אחרונים פדעת הריא"ז בש"ג וכן משמע בב"ש שם ס"ק י"ז וכ"כ בתשובת מהר"ח שפתי סי' נ"ז ע"ש דבריו באורף בראיות ע"ז הרי דהתראה בזו רק הודעה שגזרה בגדת' וזו הפל יודעים וא"צ התראה עוד יותר ושאר פל פרטי הרי הם ערוך' לפניה בש"ענאם יש לה עוד ספק בדין זו יבאר לי ואשיב פיז ה' הטובה עלי הק' יעקב: שאלה קכז ע"ד האשה שפסטה ובגדה והיתה מנאפת תחת אישה והולידה בת שהיא ממזרת וקראתי שם להממזרת נבלה ע"ש אמה כי נבלה עשתה בישראל וכן לא יעשה ולמען יזכירו וידעו דורות בני ישראל שאסורה הממזרת הנ"ל לבא בקהל ה': והעון הרע החמור וקשה הנ"ל הוא מפנין לכל ואין חילול השם גדול מזה כי פרי חטאתה של הנואפת הגדילה והולידה ממזר' בפשעת סוררת ואחרי שובה נחמתה ונתחרטה על חטאתה ובקשה ממני לסדר לה מה מעשה איזה תקוני תשובה כדי שיהא סר עונה ויהי' לה כפר' בזה ובכא המנאפת הודת ולא בוש שאכלה ומחמתה את פיה ואמרה שפעל' און ב' פעמים עם הנואף שפיתה אותה וע"י פיתותו היתה יצרה הרע תוקפה עד שמשף עליה העון הנ"ל כעבות העגלה שנתפתתה והיתה לאיש אחר שאינו בעלה לקדישה פעמיים בראון היתה לו דרוס"ה ועמה מתחרטת ולבשה רוח חדשה מאחר שהיא נטמאה ואסרה עצמה לבעלה שהוא פהו ותפוס כמה שנים במרחקים בין הגוים ותפעם רוחה בקרבה שלא תהיה נדחה מלהתקרב אל הקדושה ומהטומאה תהי' פרושה ורצונה לעשות תשוב' שלימה בעיניוים



וסיגופים ותענייתים לענות את נפשה אולי יסלח ה' לה ותהי' פבר'י חדשה: הנה פדי שלא תנעול דלת בפני השב'י את קולה שמעתי ומתוך ספרי הקדמונים חפשתי ומתוך דרכי התשובה להאשה הנ"ל למדתי ה"ה רבותינו הגאונים הקדמונים ה"ה הרוקח ומהרי"ו ור"י מטראני וש"ת מהר"ם ז"ל הגם פי גדול פים שברה לרפא שברי' כי מט"ה מי ירפא לה אם באנו לדקדק אחריה לא תהא מספקת לעשות תשובה שלימה על פשעי' אפי' לא עברה אלא חדא זמנא מ"מ אין לה דבר שעומד בפני התשוב' אף שהולידה ממזרת וא"א לה לתקן מ"מ מועיל תשובה כמו שהאריך בס' שו"ת הר"י מטראני סימן י"ב ולפי מה שכתבו רבותינו תהי' מחוייבת לעשות סיגופים ועינויים קשים כמות ואפשר שלא יהי' לה פח לקבל יסורי' קשים פיון שהיא ילדה ורף בשנים גם הבני אדם בזמנים ובעתי' הללו הם רפאי' וחלשים ותשושי כח אם הראשונים כבני ענקים אנו פחגבים ותמיד ב"א מתמעטים בכחם וחלושי המחצב ע"כ לפי שנותי' ומחצבה של האשה הנ"ל סדרתי לה תשובה כפי אשר הוריני מן השמים ע"פ רבותינו הקדמונים ז"ל הנ"ל: יש לה לישוב בתענית שס"ה ימים רצופים ואין לה לאכול בשר ולא לשמות זין כל ימי התענית הנ"ל ותמיד כשתאכל לעיסה הראשונה לאחר התענית תהי' פת חרוכה טבול' בקלח מעורב במעט אפר לקיים בה הפסוק ויגרס בחצץ שיניו ובשבתות וי"ט וביומי ניסן ובר"ח ובימים שאין אומרים בהן תחנון שבהש"ה ימים הנ"ל אין לה להתענות ומ"מ בתוך אותן הימים אין לה לאכול בשר ולא לשמות זין רק בשבתות וימים טובים תאכל מעט בשר ותשתה מעט זין ומאחר שה"ה פו"מ באיסוף ובצירוף הב"ב גזרו עלי' שתשב גלמודה בבית אביה גם אני מוסיף עליה שפכל פעם שתאפלה תהי' לבדה בחדרה ולא תאכל בחברותה על השלחן ובתוך אותן שס"ה ימים לא תחוף ראשה רק פעם אחת בחדש ולא תירחץ רק לפני י"ט מעט ובין י"ז בתמוז ל"ט באב ובתוך עשרת ימי תשובה ולאחר עשרה בטבת יש לה להתענות בכל פעם ב' ימים וב' לילות רצופים ותסיר תמיד כל עדיי מעליה ולא תתקשטי בשום תכשיט ותתלבש שחורים פאבילה ולא תתפסה ראשה בצעיף אלא בתתיכת סדי' בלוי וסחוב ותחגור עצמה בחבל מצרי דהיינו בתגורה של קש או של גמי ובשעת תפלתה וכשתאמר וידוי יהא סרבלה מונח על ראשה פאבילה וכן תלכי בחפוי ראש בסרבל על ראשה פאבילה פשיה' מהצורך גדול לילך על הרחוב ובתוך השס"ה ימי' הנ"ל לא תהא שוכבת על מצע רק על דף או על הארץ רק כסת יהי' תחת ראשה ובשבתות וי"ט רשאה לישכב על מצע אחת תחתיה על הדף או על הארץ פנ"ל ותתודה בבכי ונאנחה ולפרט חטאה שלשה פעמים בכל יום פעם אחד אחר כל תפלה ומדי יום ביום בימי התענית הנ"ל תשב יחף על הארץ בחדר קר שלא הוסי' ולא הונבער אש בתוכו באותו יום ולא יהי' עלי' שום מלבוש רק הכתונת ותתפלשי בעפר על הארץ וקכה תעש' שלישי שעה שלשה פעמים בכל יום ערב ובוקר וצהרים ובימות החמה תשב כמותן על הארץ וקכה תעשה שלישי שעה שלשה פעמים בכל יום ערב ובוקר וצהרים במקום שיש פרושי' וזבובים העוקצים אותה ותתפלשי בעפר על הארץ פנ"ל ואם אפשר לה לילך בהצנע עם קרובה למקנה בכל ערב שבת תילך ותטבול במקנה ותעמיד שם במים עד צווארה כמו שלישי שעה או תשב באמבטי במים קרים בכל ערב שבת ותתודה בכל יקולתה בכל פעם קודם שתשב על הארץ פנ"ל וקודם שתטבול ככה ותתודה בכל פעם ותאמר אמנם אנכי חטאתי להשם יתברך וכזאת עשיתי ונאפתי בזנות

אשת איש ואסרתי עצמי על בעלי והולדתי ממזר בןשתי וגם נכלמתי והנני שב בתשובה שלימה לפניך וככה תתנונדה בלשון אשפנו ובכל יום תאמר לפחות תהלים של יום ולא תשב בטל פי הבטלה מביא לידי זימה ותתרחק עצמה מן האנשים בכל מה דאפשר לה ותנהיגה עצמה בענווה ובשפלות ובנמיכו' רוח ותמיד יהא לבה נשבר בדאגה ובחרטה על חטאתה נגדה תמיד תהי' יראת ה' נגד פניה ותשוב אל ה' בכל לבבה איזה עבודה שהיא בלב זו תפלה ונדוי שלה תהי' בכנונה אל ה' אלקינו פי ירבה לסלות ולאחר פלות שס"ה ימים לא יתענה רק ב' פעמים בשבוע דהיינו ביום השני וביום החמישי ובימי התענית תתנהג עצמה כנ"ל ובשנה שלישית לא יתענה רק פעם אחת בשבוע דהיינו בשני או בחמישי וג"כ כנ"ל ולאחר זמן שעשתה כנ"ל ותהי' מגורשת מבעלה הראשון ותנסב לבעלה שני אזי תבא אל המורה להגיד לה מה תעשה וכיצד תתנהג עצמה משם ואילך וכן הוריתי הלכה למעשה הק' יעקב: שאלה קכט פנויה שהרה לזנונים וילדה ונתנה ולדה למניקת ואיז' חדשים אחר לידתה נתשדכה אם היא רשא להנשא לאיש בתוך כ"ד חדש שהם פלות ימי מניקה: תשובה סמוך ונראה לדון זה פבר מבואר בתשובתי שבות יעקב חלק ראשון סי' צ"ה ודיון זה מתחלק לכמה אופנים לצדדי הית' הא' שלא התחילה להניק כלל ואינה נכללת כלל בתוך מניקת חבירו כמבואר בתשובתי באריכו' כאש' מבוא' בסמוך בקצ' הב' שיד אבותי' תקיפ' שאין המינק' יכולה לחזן' אף ש'מבוא' מדברי ראשוני' ואחרוני' שלא מהני רק דוקא בדריש גלות' אף לזה יש חולקים כמבואר בב"י ואף אם לא נסמוך על טעם זה מ"מ יהיה פסניף להיתרא הג' אף שהיא תקנת חכמים שלא ישא אדם מעונבת חבירו ומניקת חבירו מ"מ יש להקל במזנה דאף אם לא נתיירה בלאו הכי נתבטל תקנת חכמים כיון שהיא מןפקרת ושמא תחזור לסורה ותתעבר ותעכר חלבה לכך מותר לעקור תקנת חכמים ולהתירה לישאנה כדי שיהא בעלה משמרה וזהו הספמת כל האחרוני' דמשום תקנת' דידה מבטלין תקנת חכמים וא"כ ה"ה בנדון הזה וכמבואר בתשובת מהר"י מיניץ בסי' ה' ונ"ל ומעתה אתחיל לאמר דהכי אית' בפ' השולח הדין והדין קא מעבדי בה אונשי איסורא.

אמר אב"י אי לאו דאמר ר"י אמר שמואל כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוי כפינון לי למרי' לכתוב לה גיטא דיחרותא רבינא אמר פי ה' מודה רב יהודא משום מילתא דאיסורא אלמא דכופין את הרב לשחרר במילת' דאיסור' לרבינא דהילכת' פנותי' כמו שפסק הרא"ש ואיכא למימר דכה"ג אפי' אב"י מודה דעד כאן לא קאמר ה"ה אלא במקום דצריף לעבדון אעשה דאוריית' כדמשמע מדבריו דאמר אי לאו דאמר ר"י אמר שמואל המשחרר עבדו עובר בעשה וכו' משמע אי לאו הוי עשה אלא חששא דרפנון כנדון הזה במניקת חבירו דהוי גזירה דרפנון מודה אב"י דכופין עכ"ל מהר"י מיניץ הרי להדי' דעיקר ההיתר הוא להתיר העשה דלעולם בהם טעבודו מטעם דמפקרת מכ"ש שדוחין תקנת חכמים גבי מניקת וגם שלא התחילה להניק כלל אף שבתשובת בית יעקב סי' להחמיר במזנה ובגרושה אם לא שיש עוד צד אחר להקל עיין שם גם בלא התחילה להניק רבו דעות ראשוני' ואחרוני' בזה פי דעת הריב"ש סי' תס"ג ומהר"מ פד"ו סי' ל' ובאמ"י סי' מ"ד ובתשובת מהר"א מזרחי סי' יו"ד ובתשו' א"ש סי' ז' ובצמח צדק סי' נ"ה ובית יעקב סי' קמ"ז ובתשובת גבור' אנשים פולם פוסקי' להחמיר בלא התחילו להניק אכן השלטי גבורים פ' אע"פ כתב שראה מקילין בלא התחילה להניק גם בתשובת

אמונת שמואל סימן ד' אף שדעתו מתחילה להחמיר בלא התחילה להניק מ"מ לבסוף סימן ד' פתב וז"ל ראיתי העתק תשובה ארנפה מהר"מ פרוונציאל שהותר באלמנה שלא התחילה להניק ושבכר הורה בנמיו הרב מהר"ן מאיגרא מקרימנא ועשה מעשה נגד החולקים עליו וצייר דעתם להקל גם בתשובת גבורת אנשים העתק בלשון השואל וז"ל וכבר הורה להם הזקן ה"ה מהר"י שהי' אב"ד ור"מ בק"ק הראדנא באלמנה מעוברת שלא תניק הנלד ושתנשא לאיש אף שבתשובה הנ"ל מחו על המתירין מאה עונלה בעוקלא מ"מ אין לדבריו מוכרחים כ"כ וכמ"ש ג"כ בתשובת בית יעקב סימן קמ"ז טעם לדברי המתיר כמ"ש בעל ש"ג דראה מקילין בלא התחילה להניק אף שדעתו להתירה) ואפשר עוד לומר כל שלא התחילה להניק דעת המקילין דאין נכללת כלל בתוך גזירת חכמים מניקת חבירו ומעוברת דלמניקה קנימא ולא גזרינו גבה וכמ"ש הרא"ש פ' אע"פ בגמלתו או שקרה לו מניקת בחיי הבעל גם בתשובת מהר"ם פדו' כתב בלשון השואל בשם הגאון מהר"ן איגר להקל מפתח ראיה זו דהרא"ש אף שקיצר מאוד בלשונו ומה שדחה שם מהר"מ פד"ו לפרש דברי הרא"ש בדבר אחר באמת המעיין בהרא"ש יראה שדבריו דחוקים שאינו סובל כלל בלשונו דברי הרא"ש מפשטן הרי להדיא לרווחא דמילתא לצדד להיתרא בלא התחיל להניק כלל ודחינו תקנת חכמים לגבי מניקת במנפקרת במזנה כמו שכתב מהר"י מינץ ומצנרף לזה דאיכא יד אבותי' תקיפ' והרוצה לעיין יעיין בתשובתי שבות יעקב חלק ראשון סימן צ"ה ושם מבואר באריכות ולית דין צריך בשש להתירה להינשא תוך ד"ד פנ"ל הק' יעקב: שאלה קל מרב א' שפידר גט עם ב"ד ועד אחד טעה עצמו וחתם עצמו פלוני בר פלוני עד וכשהרגיש הרב שהי' לו לכתוב בן פלוני צוה לעד לתקן הדבר בזה האופן למלאות כל האות של הרי"ש בדיו עד שנעשה כמו גולמי מרובעת ואח"כ צוה לו לעשות קו אמצעי כמו נו"ן פשוטה ושאל מאתי מה דינו: תשובה מה שצוניתיו לתקן לא יפה עשית פי שב ואל תעשה עדיף ש פי מן הדין הי' פשר בלא תקון כלל כדאיתא להדיא בש"ע סימן רכ"ו סעיף ל' בהג"ה וז"ל ונהגו לכתוב פלוני בן פלוני ולא בר ואם כתבו בר הגט פשר והוא מתשובת מהרי"ק שורש ד"ו וכן הוא בסימן קכ"ט: בש"ע סעיף ז' ובב"ש שם ס"ק ד"ד וכן הוא בכל סדרי גיטין של האחרונים ופשוט הוא ואין מקום לפקפק בזה לומר דדוקא היכי ששני עדים כתבו בר או בן אין קפידא דייעבד אבל היכא שאחד חתם כדונו ואחד כתב בר פסול זה אינו והא אפילו בגוף הגט קי"ל מקצתה בלשון ארמי ומקצתה בלשון הקודש פשר כמבואר להרא"ר ס"ק כ"ו וכ"ש בעדים דהא קי"ל עידי מסירה פרתו וא"כ לא הי' מן הצורך כלל לתקן ומצאתי און וראי' בתשובת בית יעקב פי רב ס"ס מ"ז שכתב וז"ל מפני שראיתי פוסק אחד מחמיר אפילו בדבר שאינו מעלה ומוריד אם יש שם שנוי והוא שבגט אחד הי' חתימת עד אחד פלוני בן פלוני עד והאחד חתם פלוני בר פלוני עד והמשיב השיב שהגט פשר אבל אם הי' בפניו הנה מצריכו לכתוב גט אחר עכ"ל ר"י פי רב הרי מבואר מדבריו להדיא שהמחמיר החמיר בדבר שאינו מעלה ומוריד ולא חשיב שינוי רק שהחמיר חומרא בעלמא ונדעתו נוטה להקל שא"צ לכתוב גט אחר ולע"ד תקנתו קלקלתו דמה שתיקן ועשה מרי"ש נו"ן אחר שבכר נכתב ונחתם הגט לא יפה עשית אף שמצאתי בת"ה סימן תק"ה שהאריך ומסיק וז"ל הואיל וכתוב פה לכתא אם אינרע פסול בתיבת בן או בתיבת שם אביו לאו קפידא הוא הואיל וכשר גמור הוא בפלוני עד לחודא דא

נמצא בן פלוני שלא לצורך נכתב אין חסרון ושינוי פוסל בו עכ"ל ע"ש דבריו באריכות מ"מ הא בד"מ סימן ק"ל מקשה רמ"א שם דברי הת"ה אהדדי ולכן מסיק בש"ע סעיף י"א וז"ל אם כתב יוסף עד פשר א"כ בן יעקב לא צריך למכתב ואם טעה או שינה בו אין לפסול וכמו שנתבאר לעיל סימן קכ"ח וכיוצא בזה ואין לסמוך ע"ז רק בשעת הדחק ובמקום עיגון עכ"ל הרי להדיא מבואר מדבריו דהיכא דליפא עיגון ולא בשעת הדחק אין להקל אם אפשר בגט אחר ובפרט בשינוי פנה שהוא שינוי שאינו חוזר לברייתו פיון שסתמא משד הרגל של רי"ש גדולה כמו ב"ת וכשמלא הרי"ש בדיו הני כמו נפל טפת דיו על אות אחד ושפך נכתב ונחתם הגט ואם עשה אח"כ קו אמציעית הני כמו מתקן הגט אחר שנכתב ונחתם והסקמת כל האחרונים דאין להכשיר לתקן הגט פנה אחר החתימה אא"כ במקום עיגון ושעת הדחק וא"כ היכא שהגט עדיין ביד השליח פיון שהשינוי הוא גדול שראש של הנו"ן יהיה גדול ועב כמו אות ב"ת אפשר לסדר גט אחר ואין פאן זילותא של הרב ובית דינו פי יכולין לתלות שנפסל ביד השליח וכה"ג משא"כ אם פךר שלח הגט למקום אחר אז הני בשעת הדחק פי יש לחוש לזילותא דרב ובית דינו פי הרב הגון הוא ויש לחוש על יקרה דרב והרבו חשו חכמים לזה ולא מהדרינו עובדא וכדמצינו בש"ס כה"ג כמה פעמים פנ"ל הק' יעקב: שאלה קלא מרב א' על דבר המגרוש' שאמרה תחלה ששם אבי' הוא אברהם הלוי וכן אמר המגרש ועכשיו חוזרת ואמרת ששמעה מאמה בקטנותה שאבי' נתברך בשם אחר בשעת חליו והוא מכחישא שאל השואל מה דינו.

תשובה הנה בודאי קודם שנעשה המעשה אם אפשר לברר הדבר בקל לעמוד על החקירה ע"י הבי דואר צריכן אנו לברר וכמ"ש בספרי מנחת יעקב פלל נ"ט ס"ק ח' מסנאג' הש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים יע"ש ובקונטרס הספיקות שלי שנדפס סוף שאלות ותשובות שלי ח"ב ס' ס"ק מ"ה יע"ש אבל אם א"א לברור בקלות אזי נ"ל פשוט מפמה טעמים דאין לחוש לדבריה פיון שהגידה פכר סתמא שוב אינה נאמנת פי כמה ראיות צריף הש"ס דכתובות דף כ"ב להביא דאמרינו הפה שאסור הוא הפה שהתיר יע"ש ברש"י ובתוס' דהיינו מטעם מגו אף שפותרת דבריה ראשוני' ונדוקא תוף פדי דבור אבל לאחר פדי דבור שאין אומרינו מגו למפרע לסתור דברי הראשונים וכן מבואר בכללי מגו שלי דין י"ח יע"ש ועוד דעיקר העדות שאמרה בשם אמה ששמעה פן בקטנותה ואין זה מעדות והדברי' שנאמני' לומר בגדלותן מה ששמעו וראו בקטנותן פדאי' בכתובות דף כ"ח ע"א ובטח"מ ס' ל"ו יע"ש ובר מן כל דין מבואר בא"ה ס' קכ"ט סעי' ט' בש"ע דאם לא הזכיר שם אבי האשה בגט פשר וכ"ש היכא שהזכיר שם האחד ובפרטות שפותבין במדינות אלו וכל שום ונתיכה ועוד דאפש' להשוות דברי שניהם שלא יהא מוכחשים פלל שאפשר שאביה הי' נקרא אברם ואח"כ מחמת חליו ברכו שלא יקרא עוד אברם רק אברהם יהי' שמו וכה"ג מבואר בח"מ בש"ע ס' א' פל היכי שאנו יכולין לכונן דברי העד פדי שלא יהא עדותו מוכחשת יש לנו לכונן דבריו וכתב הסמ"ע שם אפי' בביאור משמעו' הרחוקה ע"ש ועל צד היותר טוב נ"ל פיון שניפך מתוף שאלותיו שיש לבעל ממון ולא יפטור אותה בחנם ליתן לה דבר בכתובתה פכן זאים עליהם שישפך שליח מיוחד למקום האשה לחקור הדבר עם מי היא האמת ומי שישקר יתן הוצא' השליח מפיסו ואזי בודאי יבא על אמיתת הדבר פנ"ל הקטן יעקב.

שאלה קלב אַחַד שְׁמֵרְנָצָה לִיתָן גַּט לְאַשְׁתּוֹ גַּם הִיא רוֹצֵה בְּכָהּ אַף שְׂאִינוּ רוֹצֵה לְקַבֵּל הַגַּט מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי בּוֹשָׁה רַק ע"י שְׁלִיחַ אִי שְׁפִיר דְּמִי לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּינּוּן שְׂשֻׁנֵיהֶם בְּעִיר אַחַת מֵה דִּינוֹ.

תשובה הנה נמנתי פמה פעמים עם רבותי וחקירי נוחי נפש ז"ל ואשר עודנו בחיים לאי"ט ולא ראיתי לסדר הגט ע"י שליח בעיר אחת וטעם הדבר מבואר בש"ס דגיטין דף ס"ד גבי בעל אומר לגירושין או לפקדון ע"ש בְּהָרָא"ש וְהַטּוֹר סִימָן קמ"ח פתבו ע"כ טוב ליזהר שלא ליתן גט ע"י שליח פשאי ופשאי בעיר אחת וכ"פ בש"ע א"ה סי' קמ"ט ואין חילוק בין שליח להולכה או לקבלה וכ"כ הב"י בספר בְּדֵק הַבַּיִת בְּשֵׁם פְּמָה פּוֹסְקִים וכ"כ הגהות סמ"ק אכן רמ"א סינים בהג"ה שם מיהו אם ההרשאה ביד שליח אין חילוק בין אם בעל בעיר או לא מהר"מ פד"ואה סי' ג' עכ"ל הג"ה וכ"כ בתקלת מחוקק וב"ש תחלת סדר גט שני אבל תמה תמה אקרא דהרי מקור דין זה מטור שכתב טוב ליזהר וְהַטּוֹר עֲצֻמוֹ בְּסִי' קמ"א פסק בהורגל כל עולם לכתוב הרשאה ואפ"ה פתוב דטוב ליזהר וכו' וכה"ג מצאתי ראיתי בתשובת תומת ישרים שם בהרבה מקומות פסק שצריך הרשאה בנותן גט ע"י שליח ע"ש בתחלת הרשפ"א סי' ב' וג' וד' יע"ש ואפ"ה בסי' קמ"ד פסק להדיא דאין ליתן לכתחלה ע"י שליח אא"כ אינם בעיר אחת וכ"כ שם באורחת חיים וכן נ"ל עיקר גם דעת רמ"א בהג"ה שכתב דאין חילוק אם בעלה בעיר או לא י"ל דכוננתו דנאקא דעבד קאמר אם כבר נתנו ע"י שליח והם בעיר אַחַד דְּכָשֵׁר כִּינּוּן שְׂשֻׁנֵי בִּידוֹ הַרְשָׁאָה אֲבָל מ"מ לכתחלה יש ליזהר אף שבמוצא הדין ועיקר מטרינו של הג"ה זו הוא מתשובת מהר"מ פ"דואה משמע דאפילו לכתחלה אין קפידא משום דהתם יש עוד צדדי להקל כמבואר שם בתשובה שלא הוצרכו לשליח כלל רק משום קפידא ספק קטנה או גדולה יע"ש אבל מ"מ לכתחלה אין להקל נגד משמעות הטור ותומת ישרים ואורחת חיים ותמה אני על סדרי גיטין והאחרוני' שלא הרגישו בכל זה וכן ראיתי נוהגין ואין לשנות שוב הגיע לידי ספר חדש דשמו מכת' אלי' הגדפס בקונשטאנטינא דף פ"ה ע"ב שער נ"ו סי' יו"ד פסק ג"כ הכי וכן עיקר נ"ל הק' יעקב: שאלה קלב מעשה הנעשה פה מיץ בשנת תפ"ז בכהן אַחַד שְׁהִיָּה תְּפֹס בְּבֵית אֶסּוּרִים וַיֵּצֵא דִּינוֹ שְׂיֹלִיכוֹ לַעֲבוֹדַת הַמִּלְכָּה לְכַרְפֵי הַיָּם שְׁקוֹרִין גַּאלְעַר וְהַתְּרָצָה אֶת עֲצֻמוֹ לִיתָן גַּט לְאַשְׁתּוֹ עַל תְּנַאי שָׂאֵם יְבֵא תוֹף שְׂשֻׁה שְׁנַיִם מֵהַיּוֹם שְׂלֵא יְהֵא גַט וְתֵהָא מְוַתֶּרֶת לְחִזּוֹר לְהִיּוֹת עִמּוֹ כְּבָרְאִשׁוּנָה כֵּכּוֹן סִדְרֵתִי הַגַּט ע"פ סדרי גיטין וכדאי' בב"ש בסדר שלו ל"ו ול"ט ובשעת נתינת הגט אמר בז"ה הרניני נותן לה ע"מ שאם אהי' פטור מהגאלע ואבא לפני ב"ד שיהי' במקום מורה הוראה באותן הימים פה ק"ק מיץ דהיינו תוף שששה שנים מהיום יום ג' תשרי תפ"ח ל' אזי לא יהא גט ואם לא אבא לזמן הנזכר לפני ב"ד הנ"ל בק"ק מיץ אפי' ע"י אונס דלא שכיח כלל אזי הרי זה גיטף והתקבלי גיטף ובו תהי' מגורשת ממני מעכשיו והרי את מותרת לכל אדם ואם אהיה פטור מהגאלע ואבא לפני ב"ד הנ"ל בק"ק מיץ לזמן הנזכר או לא יהי' גט כלל והיא אשתו כבראשונה והניח לפול הגט בידה ואחר שסידר הגט חתמתי הגט פדינו כן אם לא יבא הבעל תוף שששה שנים מהיום לפני ב"ד מורה הוראה דק"ק מיץ שנשלם ד' תשרי תצ"ד ל' הבעל שמואל המכונה זנוויל כן יצחק הכהן ואשתו שמה רעכל בת יוסף אזי היא מותרת לכל אדם ולא תנשא לכהן: ועתה אעתיק בנסח סדר גיטין שלא נמצא בסדרי אחרונים סדר גט ד' משליח ראשון לשליח שני: א יש לדקדק

בשליח שני אם הוא פֶּשֶׁר כְּמוֹ שְׁלִיחַ רֵאשׁוֹן (ב) הָרַב שׁוֹאֵל לְשָׁלִיחַ מָה אַתָּה רוֹצֵה וַיֹּאמֶר אָנִי פ' ב"פ שְׁלִיחַ מִפ' ב"ב לִיתֵן גֵּט לְאִשְׁתּוֹ פ' ב"פ אוּ לְמִנּוֹת שְׁלִיחַ אַחֵר אִפְּי עַד מֵאָה שְׁלוּחִים וְאֶפִּילוּ בְּלֹא אֲנוּס וַיֵּשׁ עִמּוֹ גֵּט וְהִרְשָׁאָה קַיָּמָה וְאָנִי רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ פ' ב"פ וּלְהִבִּיא גֵּט לְאִשְׁתּוֹ פ' ב"פ בְּחֵרִיקָאֵי (ג) וְשָׂאֵל לְשָׁלִיחַ שְׁנֵי אַתָּה פ' ב"פ אַתָּה רוֹצֵה לְהִיּוֹת שְׁלִיחַ לְאִשָּׁה לְהִבִּיא גִיטָה יֹאמֶר בְּנִפְשׁ חֲפִיצָה אָנִי רוֹצֵה לְהִיּוֹת שְׁלִיחַ (ד) אַח"כ יֵשׁ לְעֵינַי בְּהִרְשָׁאָה אִם נִכְתָּב וְנִחְתַּמַּת פְּרָאוּי וְאִם יֵשׁ עֲלֶיהָ הֶנְפֵק וְעֵינַי בָּהּ הֵיטֵב אִם נִכְתָּב וְנִחְתַּמַּת פְּדִינוּ וַיִּקְרָא הִרְשָׁאָה לְעֵין כָּל גַּם הֶהְנִיף: (ה) אִם אֵין מִפִּירִין הִרְשָׁאָה וְהֶהְנִיף הַחֲתִימוֹת מ"מ יְכוּלִין לִיתֵן לְהַשְׁלִיחַ (ו) אַח"כ יֵשׁ לְעֵינַי בְּגֵט אִם נִכְתָּב וְנִחְתַּמַּת פְּהֵלְכָתוֹ וַיִּקַּח אוֹתוֹ (ז) אַח"כ יֹאמֶר הָרַב לְשְׁלוּחִים שְׂיִשְׁבּוּ עַל מָה שְׂיִשְׁאֵל אוֹתוֹ רַק פַּעַם אַחַת הֵן וּפַעַם אַחַת לָאוּ (ח) שָׂאֵל הָרַב אֶת הַשְׁלִיחַ רֵאשׁוֹן אִם לֹא קָבַע לוֹ הַבַּעַל פ' ב"פ זְמַן שְׁבָתוֹ אוֹתוֹ זְמַן יְמֵנָה שְׁלִיחַ אַחֵר אוּ יִתֵּן הַגֵּט לְאִשָּׁה אֲבָל לְאַחֵר זְמַן לֹא יְמֵנָה שְׁלִיחַ אַחֵר אוּ יִתֵּן גֵּט לְאִשָּׁה אוּ אִם לֹא הִתְנָה שׁוּם תְּנָאֵי וַיֹּאמֶר לֹא (ט) שָׂאֵל אוֹתוֹ אִם לֹא שָׁמַע שְׁמַת הַבַּעַל וַיֹּאמֶר לֹא וְכִשְׁהַבַּעַל הִיא חוֹלָה יֵשׁ לְשָׂאוֹל אִם לֹא שָׁמַע שֶׁהִיא גּוֹסֵס וַיֹּאמֶר לֹא.

(י) יִשְׂאֵל אִם בָּא אֵלָיו הַבַּעַל כְּבָר אוּ שְׁלַח אֵלָיו שְׁלִיחַ לְבַטֵּל אֶת הַגֵּט אוּ אֶת הַשְׁלִיחוֹת שְׁלֹא בְּפִנְיֵי וַיֹּאמֶר לֹא (יא) יִשְׂאֵל אִם עָשָׂה שְׁלִיחוֹת זוּ אוּ הִתְמַנּוֹת שְׁלִיחַ אֶחָד עַל תְּנָאֵי אוּ בְּאֲוָנֵי אוּ מִפְּחַ נֶדֶר אוּ שְׁבוּעָה אוּ אִם מָסַר מוֹדָע' עַל הַשְׁלִיחוֹת אוּ עַל הַתְּמַנּוֹת שְׁלִיחַ אַחֵר יֹאמֶר לֹא עָשִׂיתִי הַשְׁלִיחוֹת וְלֹא הִתְמַנּוֹת שְׁלִיחַ אַחֵר עַל תְּנָאֵי וּבְלֹא אֲנוּס וְלֹא מִפְּחַ נֶדֶר אוּ שְׁבוּעָה וְלֹא מְסַרְתִּי מוֹדָעָה לֹא עַל הַשְׁלִיחוֹת אוּ עַל הַתְּמַנּוֹת הַשְׁלִיחַ אַחֵר רַק אָנִי עוֹשֶׂה הַכֹּל בְּרִצּוֹנִי הַטּוֹב וְאִם בְּאוּלֵי עָשִׂיתִי וְשִׁכַּחְתִּי הֲרִי אָנִי מְבַטֵּל בְּפִנְיֵיכֶם וּמְקַבֵּל אָנִי בְּחֵרֵם וּבְשְׁבוּעָה שְׁלֹא לְבַטֵּל אֶת הַשְׁלִיחוֹת (יב) יִשְׂאֵל עוֹד לְשָׁלִיחַ בְּאֵת הַנְּהַל מִנּוֹת שְׁלִיחַ בְּחֵרִיקָאֵה וַיֹּאמֶר הֵן בְּאֵתִי בְּשִׁבִיל כְּהָ וְאַח"כ יֹאמֶר מ"ש בְּסֻדָּר גֵּט ג' מִסִּי לְמ"ד עַד סִי מ"א (יג) אָמַר הַשְׁלִיחַ רֵאשׁוֹן לְשָׁלִיחַ שְׁנֵי אַתָּה פ' ב"פ הַבַּעַל פ' ב"ב מִיָּנָה אוֹתִי בְּפִנְיֵי עֲדִים לְשָׁלִיחַ לְהוֹלִיךָ גֵּט לְאִשְׁתּוֹ פ' ב"פ וְנָתַן לִי רְשׁוֹת לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ בְּחֵרִיקָאֵה וְשְׁלִיחַ שְׁלִיחַ אֶפִּילוּ עַד מֵאָה שְׁלוּחִים אֶפִּילוּ בְּלֹא אֲנוּס כְּפִי מְוַזְכֵּר בְּהִרְשָׁאָה (וּבְגֵט מוֹמָר כּוֹתֵבִין וְלִרְוּוּחָא דְמִילְתָא וכו') וְע"פ הִרְשָׁאָה הַזֹּאת אָנִי מְמַנֶּה אוֹתָהּ בְּפִנְיֵי עֲדִים אַתָּה פ' ב"פ בְּחֵרִיקָאֵי לְהוֹלִיךָ גֵּט זֶה לְאִשָּׁה פ' ב"פ וְתַן אוֹתָהּ לְיָדָהּ וְתִהְיֶה יָדָהּ כְּיָדִי וְעָשִׂיתָהּ כְּעָשִׂיתִי וּפִיָּה כְּפִי וְדַבּוּרָהּ כְּדַבּוּרִי וְנוֹתַן אָנִי לָהּ רְשׁוֹת לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ בְּחֵרִיקָאֵה וְשְׁלִיחַ אֶפִּילוּ עַד תִּשְׁעִים וְתִשְׁעֵה שְׁלוּחִים אֶפִּילוּ בְּלֹא אֲנוּס תִּהְיֶה מְגוֹרְשָׁת בּוֹ מִבַּעֲלָהּ פ' ב"פ וְתִהְיֶה מְוַזְכֵּר לְכָל אָדָם וְגַם זֶה בְּפִנְיֵי נִכְתָּב וּבְפִנְיֵי נִחְתַּמַּת.

שָׂאֵלָה קִלְד בְּאֶחָד מִבְּנֵי הַכְּפָרִים שְׂיִלְדָה אַחַת כְּמוֹ שְׁנָה אַחֵר חֲתֻנוּתָה מֵת בַּעֲלָהּ וְהֵנִיחַ אַח אֶחָד רְנוּק אֲשֶׁר הִיא זְקוּקָה לוֹ וְאוֹתוֹ אַח רִגְלֵי הַיְמָנִית הוּא עָקוּם מְעוֹקָם עַד אֲרַכְכוּתֵי לְמַעֲלָה דְהֵינּוּ זֶה אֵיזָה שְׁנַיִם וְאֵינוֹ מְהֻלָּךְ עַל אוֹתוֹ רִגְלֵי כָּלָל וְלֹא לְמִדְחָסוֹ לְרִגְלוֹ בְּעֵנִין שֶׁא"א לְחַלּוֹץ כָּלָל בְּאוֹתוֹ רִגְלֵי בְּשׁוּם עֵנִין וְעַל רִגְלֵי הַשְּׂמָאלִית פְּשׁוּט שְׁחֵלִיצָתוֹ פְּסוּלָה כְּמִבְּנֵי בְּרַמְב"ם פ"ד מֵהַל' חֲלִיצָה וּבִטְא"ה סִימָן קס"ד וּבב"י שָׁם וְהֵנָּה מָה לִי לְהֵאָרִיךְ בְּדָבָרִים אֵלָיו הֲרִי הַכֹּל פְּשׁוּט וְעָרוּךְ לְפָנֵי גְאוּנֵי אֶרֶץ וְאֵלוֹ הִיא בְּאֵ לְפָנֵי קוֹדֶם הַקִּידוּשִׁין הַיִּיטִי מְצֻנָה לְהַתְּנוֹ' קוֹדֶם הַקִּידוּשִׁין כְּמִבְּנֵי בְּתִשְׁבִּיתִי ש"י ח"א סִימָן קכ"ז וּבְחֵרֵשׁ וְכַה"ג ע"ש זֶה הוּא כְּצוּעַק עַל מָה שְׁעָבַר כִּי לֹא הִרְגִישׁ אָדָם בְּדָבָר זֶה וְכִינּוּ שֶׁהִיא זְקוּקָה

לחלוץ שאין יכול לחלוץ כלל א"כ יהא אסור אסור דלעולם וגם הוא יהא אסור ליש' אשה כמבוא' בא"ה סי' קנ"ט בהגהות רמ"א בשם מהר"י מינץ אע"ג דאפשר לומר דבמקום ביטול מצות פ"ו לא גזרו רבינו גרשון כמבואר הפלוגתא באר"ה בא"ה סי' א' בהגהות רמ"א יע"ש מ"מ בנדון זה דא"א לחלוץ כלל ואף בזמן הזה וכדי שלא יעגן הוא והיא וכדי לקיים מצות עשה דיבמה יבא עליה נ"ל דמותר לייבם אף בזמן הללו וכן פתתי בספרי שבות יעקב סימן קכ"ז חרש וחרשת דאין זה בכלל מה שאמרו כל שאינו עולה לחליצה אינו עולה ליבום ע"ש מ"ש בשם התוס' מ"מ בנדון כזה פשוט דמותר להתייבם והוצאתי פן מפלל דברי מהר"ם פד"ואה סי' כ"ג אף לפי שהיה דבר קשה עלי לעשות מעשה כזה שהוא דבר תמיהא בעיני העולם להתייבם בזמן הזה והוא דבר שלא נמצא בדברי האחרונים להדיא כדי שלא יאמרו שרי לן עורבא ע"כ פתתי הדבר לגאוני ארץ המפורסי' בהוראה וגיסו הגאון המפורסים מהר"ד אופנהיי' נר"ו לא השיב לי אותו פעם פי התנצל את עצמו שהי' טרוד מאוד באותו זמן ויש מי שהניח הדבר במסתפק הן ולא נרפא בידו ויש מי שעלה על דעתו להתיר לשוק בלא חליצה ויבום לכן הארכתי בתשובה שנית מה שאין דרכי בקדוה להיות מקצר ועולה אבל לדעתי הוא דבר פשוט נ"ל הק' יעקב: שאלה קלה נשאלתי הראשונה קצתתי מאוד לפי שאין דעתי נוחה להאריך בחידוד שקודם לחיבונה ליבון הלקתא פדרוה הבחורים ועי"כ עלה לדעת המשיב שנדון השאלה הי' דאפשר למדחסי' לכרעיה ע"י הדחק לכן האריך בתשובתו מפח תשובת מהרשד"ם הובא בתשובת מהרא"ש האמת אגיד ולא אכחיד שקודם שפתתי תשובה הראשונה ראיתי דברי מהרשד"ם פי הובא בב"ש פאן במקומו ופניתי בכל צד האפשר לבדוק אותו אם אפשר לחלוץ וראיתי שהוא דבר שא"א כלל לחלוץ בשום צד כמ"ש בתשובתי בקיצור לשוני וכל עיקר הדין והשאלה הוא אם לייבם או לישב עגונה כל ימי חיי היבם ומה שרום מכ"ת כתב שדעתו נוטה דאם א"א לחלוץ דמותרת לשוק בלא חליצה ויבום כלל שאלו עולה לחליצם אינו עולה ליבום נשתקע הדבר ולא נאמר ותמה תמה אקרא שיהא עולה על דעתו לומר פן ודאי מהירת הקולמס פלטתו חדא בש"ס וכל הפוסקים איתא הגידם אינו חולץ וכן קאמר בש"ס לא בר אבין ולא בר קפויץ חליץ הל"ל רבותא דגם אינו מייבם ומותרת לשוק וא"א דלא מישתמיט א' מן הפוסקי' ראשונים ואחרונים דין זה שלא נזכר בפירוש בש"ס ואדרבא הרמב"ם פ"ו מה' יבום וחליצה פתב וחשב איזה יבם ויבמה דלא חולצין ולא מייבמים אלא מותרת שאין עליהם זיקה וכ"כ הטור ריש סימן קע"ב יש יבם ויבמה שאינם בני חליצה ויבום מפני שישנוי שבגופם וכו' ולא קחשיב הגידם ורגל עקום בכלל אלו ובר מן דין יש להביא ראיה מש"ס פ' מ"ח דקאמר שם גידם בימין אינו חולץ דילפינו רגל רגל ממצורע וגבי מצורע איתא פ' בתרא דנגעים משנה ט' אין לו בהן יד ובהן רגל ימנית אין לו טהרה עולמות ר"א אומר נותן על מקומו ויוצא ר"ש אומר אם נותן על שמאל יצא וקשה לכאורה למה לא הוזכר בש"ס לדעת ר"ש דאמר נותן על שמאלו ויצא הל"ל פן בחליצה דהא ילפינו מהדדי וליפא למימר דלא הזכירו פן לפי שאין הלכה פ"ש מ"מ הוי ליה להזכיר דעתו במצורע ועוד דאפשר לומר דבחליצה שלא לעגן בנות ישראל גם חכמים מודים פי מאוד חשו חכמים לתקנות עגונות זאת ועוד אחרת לפמ"ש הר"ש בפי' המשניות שם בנגעים וגם הרע"ב היינו דוקא שנקטע אחר שזנזק לטהרה אבל אם נקטע מקודם לכן נותן על שמאלו

וכה"ג פתבו התוס' פ' נגמר הדין גבי עדים זוממין יע"ש (ועיין בתי"ט שכתב דלדעת הרמב"ם אינו פון) וא"כ קשה למה פתבו כל הפוסקים סתמא דחליצות פסולה הלא אם נקטם קודם שזנקק לחליצה כמשמעות הקרא אם לא יחפון וכו' הא אם חפץ אכל להיפך לא מצינו ועוד דאף כלל זה אין למידין ממנו דהרי כמה דאינם מיבמין וחולצין וכן להיפוך כמ"ש לעיל בשם הרמב"ם פ"ו מהל' יבום וחליצה והטור ריש סעיף קע"ב דלא אמרינן פון רק בחיוב פרישות שהוא איסור ערוה ולא בחיובי לאוין ועשה וכן בחרש וחרשת דאינו עולין לחליצה מ"מ עולין ליבום כמ"ש התוס' פ"ד אחין דף מ"ד דלא מקרי אין עולין לחליצה כיון דפומייהו פאיב ליה וה"ה ברגל ע"ש ומ"ש מר ראיה לדבריו מתוס' שם ד"ה כל שאינו משמע ה"ה להיפך כל שאינו לחליצה אין ראיה כלל מתוס' דהתם לא מיקרו רק מב' יבמות (וכן השיב ידידי הגאון מהר"ר יחזקאל אב"ד דק"ק המבורג נר"ו באורף וכן עיקר וכ"כ הב"ש ריש סימן קס"א ע"ש) וגם פללות הללו לא קיימא להלכה פמבואר בדברי הרמב"ם ריש פ"ה מה' יבום ובטא"ה ריש סימן קע"ב ע"ש ומ"ש מכ"ת וחילק בין דרבנן לדאורייתא משום חרש הוא רק מדרבנן חילוק זה לא שמיע לי כלל מפמה טעמים חדא דא"כ מאי מקשה ר' חנינא בפ' החולץ דף מ"א ע"ב מהספיקות דחולצת ולא מתניבמות אמאי הא כל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה מה קושיא הא לדעת כמה גדולי פוסקי' ראשונים פתבו דהא דאמרינן ספיקא דאורייתא לחומרא הוא רק מדרבנן כמ"ש בקונטרס הספיקות שלי מחודש דין ט"ז וא"כ לכמ"ש מכ"ת לא קשה מידי וכה"ג קשה לכמ"ש מכ"ת דכל שהוא מסבא הוא רק מדרבנן ואע"פ שאינו עולה ליבום עולה לחליצה א"כ לא מקשה הש"ס מידי ריש פ' החולץ גבי ביאה מעונפת פיון דלא שמיעה חליצה מה"ט הא שם באותו דף אמרינן על ביאת מעונפת אב"א סבא וכיון דהא מצד הסבא לדעת מכ"ת לא אמרינן פון גם מה שעולה לפי דברי מכ"ת מה שהוא מצד הסבא הוא רק מדרבנן כלל זה לא נ"ל מפמה טעמים חדא דמ"ש ראיה מהא דאמרינן כל שאינו ראוי לביאה שהוא רק מדרבנן זה אינו דהא להדיא איתא ביבמות דף ד"ד ע"ב ד"ה אמר רבי זירא דהוא מדאורייתא ויליף מקראי ומ"ש סניגורין לדבריו מש"ס דפסחים דף ס"ח ע"ב ד"ה הפל מודים האי לאו פללא פניל דא"כ קשה מפמה סוגי' הש"ס דמקשה הא ל"ל קרא סבא הוא וכה"ג מקשים התוס' בשבועות דף ד"ב ע"ב ואם פדברי מכ"ת לק"מ דמצד הסבא הוא רק מדרבנן גם לפי תירוץ התוס' מוכח דאין הסברות שוות דיש סבא אלימתא וסבא קלישתא וכן האי דפסחים דיש ג"כ סבא להיפך שהוא יום מתן תורה וקרא גמי מסייע דכתיב עצרת לה' אלקיך גם חלוק אחר שרוצה לחלק דהא דכתבו תוס' דפומייהו פאיב ליה משום דהוי עכ"פ בני חליצה לפסול לכהן ונאסרה על האחין משא"כ במי שפסול לחליצה מחמת רגל שאינו ראוי לחלוץ בו כלל דמעכב מדאוריית' החליצ' לגמרי עכ"ל שגג' היא זו דהרי הרמב"ם פ"ד מה' יבום דין כ' על רגלו עקו' דאם חלץ למי שרגלו פה חליצ' פסול' וברין כ"ו כ' כל מקו' חליצתו פסול' נפסל' מן הפהונה ונאסרה על האחין הרי דדומה לחרש ממש ומה שמפקפקין על דברי להשוות גדון דהמרדכי עם תשובת מהר"מ פד"ואה לא ידעתי האף מלאו לבם איה דגין אפש' משאי אפש' לחלוץ כלל דהא הפלל בש"ס ופוסקי' דאין דגין זה מזה ומ"ש עוד החולקים וגם מהר"מ פד"ואה מייירי שפא מתחלה לב"ד לחלוץ זה אינו דהא שם בתשובה פתב שהחלוץ מתנצל לומר שאינו ראוי לחלוץ



משא"כ בגדון שלפנינו לא ידע כלל שתיניבם ויגד לדין לסלק זקוקתו בחליצה ולא שיניף ערומי קא מערים שלא ידע כלל מענין היבום בזמן הזה במדינות הללו ודאי פוננתו הי לשם מצנות חליצה רק שאנו רוצין להורות לו לניבם גם מה שהשיג עלי החולק שאין שום משמעות בדברי מהר"מ פד"ואה בנדאי לא דקדקתם בדבריו היטב תדא דכ' ונ"ל היכי דאין יבם אחר דכדיעבד דמי דאין לומר בעבור שלא יכול למדחסה תצטרף להתיניבם ע"כ מדכתב דאין לומר ולא פתב ואין לומר משמע שהוא דבוק לדעיל פיון דכדיעבד חליצתו חליצה לקף אין לומר דמותר להתיניבם וכן עוד משמעות לשונו במ"ש ונ"ל מצנות חליצה קודמת ואם מרחיקין בכל עת משמע דוקא שיכול לחלוץ אז מרחיקין היבום בכל עת לפי שמצנות חליצה קוד' משא"כ אם אין פאן קדימה שא"א לחלוץ מניבין והוא פשוט לכל המעיין בדבריו היטב גם מ"ש להשיג עלי ביותר מקרי שאינו ראוי היכי דהוא מצד הגוף עצמו שמה שהוא מצד האסור שלא פדעת התוס' ורא' מ"ש"ס דשבועת גבי שבועה שלא אוכל ואכל אונכלין שאינם ראויין לאכיל' פטור אבל אכל נבילות וטריפות חייב ופרי' מ"ש ומשני נבילות וטריפות ראונן הן אלא דאר' הוא דרביע עליה ש"מ מה שהמניע' מצד האיסור יותר מקרי ראוי עכ"ל החולק לא ידעתי איך מדמה זו לזו להשיג על בעלי תוספת הא לא דמי כלל דבשבועת ונדרים אזלינן אחר לשון בני אדם גם נבילות וטריפות מקרי דבר אכילה רק לנו אריה דרביעי עליה בכולל דברים המותרים עם דברים האסורים ודאי שבועה חל עליו משא"כ עפר שאינו בר אכילה לשום אדם משא"כ יבום שהוא מצנות התורה לא מקרי ראוי אלא שהוא ע"פ מצנות התורה ולשון תורה לחוד ולשון בני אדם לחוד ויפה פיונו התוס' לחלק בזה גם מה שהביא ראיה מדברי מהר"ש"א בחידושי אגדות דמ"ק דף ד"ה אבר קיפוק דלא חליץ ה"ה דלא מניבם וכו' ע"ז אינו צריך תשובה כלל דהא אין למדין הלכה מדברי אגדה מכ"ש ממפרשי אגדה דר' דר' ואדרבה מדקתני לא חליץ משמע דיבומי מניבם פאשר הוכחנו לעיל מ"ש"ס ופוסקים ועי"ל דאדרבה דלקף נענשו שלא יוכל לחלוץ רק דוקא לניבם להקים לאחיו שם להראות השארת הנפש דלא כמו שעלה על דעתן שאמרו לאבידה וק"ל גם מ"ש החולקים פד מעיינת תמצא שהוא דין גמור לחלוץ בזמן הזה דוקא ולא לניבם אף דא"א לחלוץ ולא מצד החומרא הנה אציע לפניך סוגיא דש"ס וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים תראה שעיקר כמ"ש דכבר מבואר הפלוגתא דחכמים ואבא שאול בפ' החולין דף ל"ט דרבנן סברי מצנות יבום קודם דיבמה יבא עליה מ"מ ואבא שאול חולק ורוב גדולי פוסקי ראשונים ואחרונים פסקו פחכמי רובא דמינכר כפל כפליים כולם ס"ל דמצנות יבום קודם דיבמה יבא עליה כמ"ש הריב"ש בתשובתו במקומות וכ"כ מהרי"ק בשם גדולי אשפנז וכ"כ בתשובת ב"י חלק א"ה ודושה שם כל ראיות החולקים ע"ז וכתב שם בתשובה ונ"ל אף שלא ראה נוהגין פן במדינה זו לניבם על פנה נאמר לא ראינו אינו ראיה ע"ש וא"כ בגדון פנה שהוא דבר שאינו מצוי שיהא הוא פנוי ואינו ראוי לחליצה כלל וכן משמע בתשובת רדב"ז סימן ק"ח וק"ט ונ"ל תשובת דברי ריבות סימן י"ג הביא כל גדולי ראשונים ואחרונים סבר עיקר דמצנות יבום קודם וכ"כ בתשובת מהרשד"ם סימן קל"ז ובשו"ת ראב"ח סימן ע"ח ובמהרח"ש סימן ס"ז ובתשובת מבי"ט ח"ג סימן קל"א וע"ש סימן קע"ב ובח"ב סימן נ"ג וסי' קל"ג וקל"ד וקל"ה ובח"א סימן פ"א ובתשובת משפטי שמואל סימן נ"ז האריף מאוד ומסיק

דעיקר פדעת רוב גדולי פוסקים דמצנות יבום קודם ודוחה כל ראיות החולקים בזה וכ"פ בשו"ת דרכי נועם סימן ל"ח ומקרה"י מטראני סימן קל"ח שפן נוהגין הלכה למעשה ובתשובת מהר"מ גלאנטי סימן פ' וכ"מ בתשובת מקה"י אבן לב ח"ג סימן נ"ז ובשו"ת מהרלב"ח סימן ל"ו ובאר עשק סימן ע"ח וכ"פ בעל העיטור אות כ' פרבנן ע"ש דף פ"ו ע"ב עיין בתשובת ר"י מינץ ס"ס ט' ובתשובת הר"ן סי' כ"ב ובת"ה סי' ר"ד ונאף לדעת הסופרים דמצנ' חליצה קודמת היינו היכא דאפשר בחליצה ולא לדחות המצנה לגמרי וכן משמע לשון הש"ס והפוסקים חליצה קודמת ועיין בתשובת מהר"מ ב"ב סי' תתס"ז ובאגודה נזה ג"כ דעת ר"ת עצמו ואע"ג דאבא שאול קא' חושש אני שיה' הולד ממז' לא שיה' בשביל זה חושש איסור' ח"ו רק דהוא חושש רחוקה וכ"כ להדני' הב"י בתשובתו שם ותדע שפן הוא דהא בפ' ב"ש דף ק"ט אמר בר קפרא לעולם ידבק בג' דברים בחליצה כאבא שאול ולא שיתרחק מן היבום א"ו דליכא איסור רק חושש בעלמא משום דישאל בחזקת פשרים הו' עומדין אף שמכונן לנוי מ"מ מכונן ג"כ לשם מצנה מתוך שלא לשמה בא לשמה דאף אבא שאול לא קאמר אלא היכי דאין פוננתו רק לשם נוי או לשם ממון אבל אם פוננתו גם לשם מצנה ומזה אל תנוח ידו אין קפידא וראיה ברורה לזה דכה"ג אמרינן כל הנושא אשה לשם ממון או או לנוי ה"ל בנים שאינם מהוגנים וא"כ קשה אתה מוצא לעז ח"ו על יוסף ובנימין שאבינו יעקב נשא אותה בשביל שהיתה יפת תואר ויפת מראה כאשר מוכיח המקראות ע"ז ויעקב איך עשה פן וכן כל העולם נכשלו בזה כי פולם בני אדם הם נושאים נשים המוצאים חן בעיניהם ונותנין ג"כ עיניהם בממון ולא ימצא פלל בנים מהוגנים אלא ודאי עיקר כמ"ש דבשיתוף אין קפידא ובזה מתורץ מ"ש הפוסקים דאם מתחלה בא יבם לב"ד לחלוץ לא חיישינן שדעתו לשם נוי ומותר לייבם לדעת ר"ת ולא חוששו דילמא ערומי קא מערים אלא ודאי דלא נחשדו ישראל על פה מהיות טוב לא יקרא רע דודאי יכונן ג"כ לשם מצנה שוב מצאתי ראיתי במלבושי י"ט על א"ה שחיבר הגאון בעל תי"ט ונ"ל אם מכונן לשם מצנה כגון שפא לחלוץ תחלה וצ"ע דילמא אערומי קא מערים וצ"ל דמן הסתם לא נחוש עכ"ל הרי להדיא כמ"ש פלל יוצא מדברינו אלה אפילו למ"ד מצות חליצה קודמת מ"מ אין כופין לחלוץ שאם לא היכא שנשא אשה כבר יש קצת פוסקים שכופין לחלוץ אבל היכא שהיבם פנוי מוסכם מהפוסקים דאין כופין על החליצה ואדרבה משמעות רמ"א שהוא גדול שבאחרונים וכל גלילותינו נמשכין אחריו משמע נמי דבפנוי אין כופין על החליצה ואם שניהם רוצים מותר לייבם חדא ממ"ש בא"ה סימן א' סעיף יו"ד בהג"ה אמנם יש חולקין וס"ל דחר"ג נוהג אפ"י במקום מצנה ואפילו במקום יבום וצריף לחלוץ משמע דבפנוי דליכא חר"ג מותר לייבם ולהכי בסימן ע"ז לא הגי"ה רמ"א דאין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם גם בסימן קס"ה פתב הרמ"א ואין לה דין מורדת אם אינה רוצה להתייבם מ"מ לא פתב שם רמ"א דאין כופין על החליצה גם לפי המסקנא שכתב שם רמ"א ונ"ל ואם אינם מכוננים לשם מצנה והיא אינה רוצה להתייבם כופין לחליצה משמע דאם שניהם רוצים מותרת להתייבם ואין כופין לחליצה ואיך עלה על לבם לאסור מה שמפורש לפנינו בש"ע להתיר וכ"כ בפשיטות בתשובת פרח מטה אהרן ח"א סימן מ"א דכל מחלוקת פוסקים אינם במקום עיגון וכ"פ הב"ח בשו"ת בס"ס ע"ח דהיכא ששניהם מרוצים ביבום אין בידינו להפרישם כל זמן שלא נתברר לבד שאינם מכוננים

לשם מצנה לא מצד הדין ולא מצד התקנה שלא מצינו שעשו תקנה שלא לינבם וכ"מ בתשובת עבודת הגרשוני סי' י"ב וא"כ במקו' עיגון שא"א לינבם לית חול' וכ"כ התי"ט פ' י"א ביבמות משנה ב' ונ"ל וכו' המ"מ סוף הל' יבום ופשו' הוא דאם רצו פולם לחלוץ לכל אחת הרשות בידם אבל לפי שמצנות יבום קודמת וכו' וכן הלכה דלעולם מצנות יבום קודמת אפילו יבמה לשם נוי ולשם ממון הואיל ופקע איסור אשת אח מינה פשמת אחיו בלא בנים הותר לו לגמרי עכ"ל הרי שלף לפניה דכל גדולי אחרונים שאנו נמשכין אחר הוראתם פולם כא' פוסקים דמצנות יבום קודם ומותר להתינבם לכתחלה פששניהם רוצים אם הוא רנוק ואינו רוצה לחלוץ ונ"ל דמש"ה פסקו דהוי ס"ס גמור ספק אם הלכה כרבנן כמו שפסקו רוב הפוסקי' ואת"ל הלכה כאבא שאול דלמא מכונן לשם מצנה גמי פיון דהוא חששא רחוקה כמ"ש לעיל בשם תשובת הב"י דפולגתא הוי ספק גדול לכן פתבתי בתשובתי הראשונה דהוא רק מצד המנהג וחומרא בעלמא והבו דלא לוסוף עלה במקום שא"א לחלוץ פגון בחרש וחרשת דפנמי' פאיב או מחמת חסרון ברגל לכו נ"ל פשוט דכל שיש חשש עיגון והיא ילדה ושלף לבטל מצנות יבמין לגמרי ולע"ד הוא דבר פשוט ואם יראו החולקים תשובתי יודו על האמת וצריכין לקבל האמת ממי שאמרו ולא לסתור ולחבל לחכמה בהלכה משום איזה קנאה וקנטור ח"ו ופוק חזי שידידי המופלא ה"ה מהר"ר יחזקאל נר"ו אב"ד דק"ק המבורג האריף בתשובתו בכמה נזירות בפול עצום וערוף ונלאתי להעתיק פולו או מקצתו אבל מ"מ לדינא מסכים וכתב פל האוסר בזה פמאן דאסור יונה גם באותו פעם הנה בכאן הרב המופלא בעל עיר בנימן ושאר גדולי חקרי לב והצעתי הדברים לפנייהם והסכימו עמי ועשתי הלכה למעשה וסדרתי הקדושין סמוך ונראה בכאן פפר וואאליער וכו' להורות בפשיטות פנ"ל הק' יעקב: קל"ו היום יום ה' כ"א אלול תפ"ב לפ"ק עשיתי הלכה למעשה בינבם א' חגור שא"א לחלוץ פלל וינבם את יבמתו כדמ"ו והיבום נעשה סמוך ונראה לכאן בכפר וואליער וזה נוסח פתופתה: בתמישי בשבת אחד ועשרים יום לחדש אלול שנת חמשת אלפי' וארבע מאות ושמינים ושנים לבריאת עולם למגן שאנו מונין בכפר וואלייער איף אתא לקדמנא יששכר המכונה בער בר נפתי עקום ברגלו הימין דא"א לחלוץ בה פלל ואמר לנו אחא דמן אבא שכיב וחי' לרבנן ולכל ישראל שבק ובר וברת מורית ומחסין ומקנים שמא בישראל לא שבק ושבק הדא איתתא דשמה חנה בת יחיאל דהוי נסיבת ליה ולית אח אוחרא דמן אבא אלא אגא וחי' לי מדאוריות' לייבומה פדכתיב בספר אוריית' דמשה יבמה יבא עליה ואגא אפלה ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי פהלקת' גוברין יהודאין דפלחין ומוקרין ונגין ומפרנסין לנשיהון בקושטא ויהבנא ליכי (פיון שבעלה הראשון לא הניח פלום דאל"ה הי' פתופתה על נכסי בעלה הראשון פכתובת בתולה עיין בטא"ה סי' קס"ו ובב"ח שם) פספ זוי מאה דחי' ליכי מדרבנן ומזוניכי וכסותיכי' וסיפוקיכי ומיעל לותיכי פארח פל ארעא וצביאת מרת חנה בת יחיאל דא ואתייבמת לר' יששכר המכונה בער בר נפתי יבמה בדיל לאוקמי שמה בישראל פדכתיב והי' הפכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ודא גדונו' דהנעלת ליה מבי נשא עשרים וחמשה לטרין וצבי ר' יששכר דין והוסף לה מדיליה עשרין וחמשה לטרין סף הפל חמשין למרין פספ וכו' אמר לנו ר' יששכר דגן ואחריות שטר פתופתא דא ותוספתא דין קבלית עלי ועל ירתי בתראי להתפרע מפל שפר ארג נכסין וקנינין דאית לי תחת פל שמי' דקנאי ודעתיד אגא למקני

נכסין דאית להון אחריות ודלית להון אחריות פוליהון יהון אחראין וערבאין לפרוע מנהון  
שטר פתובתא דא ותוספתא דין קבל עליו ר' יששכר דין פחומר פל שטר פתובת  
ותוספתות העשוי בישראל פדחז' דלא פאסמכתא ודלא פטופסי דשטרי וקניגין מן ר'  
יששכר המכונה בער בר נפתלי דין למרת חנה בת יחיאל פכל מה דכתב ומפנרש לעיל  
במנא דכשר למקניה ביה והפל שריר וקים ב' עדים פכאן חותם היבם: מברכין ברפת  
אירוסיין כמו בשאר קדושין ואין לשנות ולומר והתיר לנו את היבמות רק והתיר לנו את  
גשואת פי היבמות אין היתר בזמן הזה במדינות הללו רק כמו בנדון דידן וכדי שלא יטעו  
השומעים לומר שהותר בכל ענין לכן אין לשנות וגם לשון העיטור שהביא הטור משמע  
דאין לשנות וכן מבואר בב"ח: הנחתה לבדוק היבם והיבמה כמו שדין בחליצה וכה' הי'  
אומר היבם פשקדש ליבמתו הרי את מקודשת לי בטבעת זו במאמר יבמה פדת משה  
וישראל.

בטא"ה ס"ס קס"ו הבא על יבמתו צריף לברך קודם הבעילה בא"י אמ"ה אפשר קדשנו  
במצותיו וצוננו על בעילת יבמה עכ"ל אכן הרמ"א פתב ביאת יבמה וכנ"ל עיקר שהוא  
פלשון המקרא יבמה יבא עליה ועוד דאפילו העראה קנה ביבמה וק"ל: שאלה קל"ז  
ממחנותי הרב פמהורר יששכר בער מוועשטהובין וז"ל אלמנה אחת נשארה זקוקה ליבם  
נער חיגר ברגל ימינו ובעת הליכתו שיפל את רגלו הימנית ואינו שולט בו כמו ברגל  
השמאל גם הוא בעל נכפה בלא עת קבוע ומפח זה דעתו נטרפת ומשונבשת תמיד אפילו  
בעת בריאתו וכן הי' פשנשאה לאחיו ואין פאן אח אלא הוא ומקו' דירתו בכפר אחד  
סמוך לכאן בכך יורינו מ"ו אם יוכל יבם זה ליבמה וכמ"ש בספרו שבות יעקב ח"א סימן  
קכ"ז והיא רוצה ביבום פי אתתא בכל דהוא ניחא לה פדי שלא תתעגן וגם פדי להוציא  
נפשינו מספיקות טובא חדא אם הוא לשוטה יחשב אסור בחליצה עוד יש לחוש שא"א  
למדחסה לרגלו שפיר ועוד הואיל ששולט יותר ברגל שמאל מרגל ימין אפשר שצריף  
חליצה בשתי רגליו ואף שאינו אטר ברגלו וכרעי' דימינו עקר ברישא בכל הגי טעמא  
אפשר להתיר ליבומי או י"ל לאידך גיסא פיון שנתפשט במדינתנו כר"ת דמצנות חליצה  
קודמת אין מתירין לייבם בכך יודיעני מ"ו הלכה למעשה ושכרו יהי' כפול ומכופל מן  
השמים: תשובה שאלתו שאלת חכם קבלתי ואין הזמן מסכים עמדי להאריך לע"ע מחמת  
טרדות דשמיא ודארעא אף שלא להשיב פניו ריקם אשיב בקיצור נמרץ ודאי אם הי'  
היבם חיגר באופן שא"א פלל לחלוץ וכנדון זו בא לפני מקרוב עשיתי מעשה ע"פ  
הספמת גדולי חקרי לב שהספימו הנחתה אותו לייבם כמו שהארכתי בתשובתי שנית  
ושלישית לעיל מתשוב' זו וצויתי להעתיקו משום אפס קציהו תראה באספקלירא מאירה  
בירור הדין דמותר לייבם אף בזמן הזה ומה שמקשה מכ"ת תוך דבריו על תשובתי  
שכתבתי בחלק א' סימן קכ"ז גבי חרש פיון שאין קידושיו קדושין גמורין וב"י פתב  
ונ"ל לרונחא דמלתא פתב מר פן דבלא"ה לק"מ דאע"ג דקדושי חרש לא הוי קדושין  
מדאורייתא אבל רבנן תיקנו להם וחקמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה וזה  
פשוט הנה מה דפשוט בעיניו לע"ד צע"ג דהא בב"מ דף נ"ה מתמיה הש"ס שם ע"ב וכי  
חקמים עשו חיזוק לדבריה' ומוקי הש"ס התיב רמ"א היא דאמר חקמים עשו חיזוק  
לדבריה' משמע דבפלוגתא הוא שנוי ועיין בש"ס דביצה פ"ק דף ג' ע"ב ובעירובין דף  
פ"ה ע"ב ובכתובות פ' הכותב דף פ"ד ושאר דונכתא טובא ועיין בקונטרס הספיקות שלי

ס"ק כ"ח ובלא"ה אין לדמות גזירת חכמים זו לזו דפעמים העמידו דבריהם אפילו במקום פרת לפעמים הקילו וכדאיתא בש"ס דפסחים דף צ"ג וכה"ג מבואר להדיא בתשובת הרמב"ן סימן קכ"ז ומהרד"ך בית ב' סדר ח' ובבית נ"ו סדר ב' דאין לדמות גזירת חכמים זו לזו וכן הוא פשוט בכל הפוסקים ברם בנדון זה שלפניו פיון דאינו חגור גמור ויוכל לחלוץ ע"י הדחק ואדרבה דעקר רגלו דימינו ברישא ודאי צריח לחלוץ בגמין דוקא ולא בשתי רגליו דהוא רק בשעת הדחק אם הוא איטר וע"ד שהוא נוטה לטפשות פבר הנוצר עובדא דא בתשובת מהר"י מטראני חלק שני בא"ה סי' י"ו באורח אע"פ שאינו מבין ענין הדברים פדרה שאר העם פיון שיוכל לומר על לאו לאו ועל הן הן פשר לחליצה יע"ש וכבר שמעתי פה שנעשה מעשה פן לפני הגאון מהור"ר גבריאל זצ"ל וכן עיקר הקטן יעקב: שאלה קלח שפחה ישראלית אחת גדולה בשנים שהיא הרה לזנונים ותבעה לבחור אחד שהיא הרה ממנו לזנונים והוא מכחיש מה דינו: תשובה הנה סתמת שאלתה מאוד מה היא תובעת פיון שהיא גדולה בשנים משמע שהי' בוגרת ולא תבעה אותו שאנסה רק לרצונה נבעלה כמפונה וגם לא נאמרה שפדר ליתן לה באתונה שום דבר נראה שהיא הפקירה עצמו לו וא"כ אין לה שום תביעה עליו אע"ג שפכתתי בש"י ח"ב סימן קל"ו שתוכל להשביע על זה מ"מ היינו דוקא היכא שיש לה תביעת ממון עליו פגון שפדר לה דבר באתונה או שהבטיח אותה לישא או שהיא תובעת קנס ובנשת ופגם וצער משא"כ בבוגרת דאין לה קנס ובנשת ופגם כמפונה דמחלה עליו וכמו שפסק להדיא הרי"ף והרא"ש פ' אלו נערו ומהרמב"ם פ"ב מהל' נערה בתולה וכן סתם רמ"א בש"ע א"ה סימן קע"ז סעיף א' בהג"ה וכן מבואר להדיא ריש פ' נערה שנתפתתה דף מ"ב ע"א לאביה גמי פשיטא מדקיהב מפתה דאי לעצמה אמאי קניהב מפתה מדעתה עביד דלית מאן דחולק בזה וכ"פ בתשובת מהרי"ק שורש קס"ח ובתשוב' מהרח"ש סימן י"ז ע"ש ובתשובת חוט השני סימן י"ח יע"ש ונראה דלית חולק בפדר אף ראיתי לשון הטור א"ה סימן קע"ז שכתב וז"ל פתב הרמב"ם כל פת ישראל שיש לה קנס יש לה בנשת ופגם ואם היתה אנוסה דכל פת שאין לה קנס אין לה בנשת ופגם וכו' אבל המפתה את פולם פטור מכולם ואיני מבין דבריו דמה תלוי צער ובנשת בקנס דאע"פ שאין להם קנס למה לא יהי' להם שאר דברים עכ"ל פוננת הטור להשיג על הרמב"ם ארישא דמילתא שכתב כל שאין לה קנס אין לה צער וכו' ע"ז מתמיה איך תליא זה בזה ע"ש ברמב"ם דקחשיב עשרה דאין להם קנס אבל כמפונה מספים עם הרמב"ם והרי"ף והרא"ש ג"כ פסקו פן ובפסקי הרא"ש שעשה הטור פסק ג"כ והוא מבואר פן בש"ס ריש פ' אלו נערו וכן מבואר בב"י סי' קע"ז שמספים עם הטור בהשגה זו וכתב גם בעיני יפלא וצ"ע אבל כמפונה מספים שם עם הרי"ף והרמב"ם והרא"ש וכ"כ מהרי"ק סי' קס"ח וכן מבואר בש"ס וכ"כ בבד"ה שם פדאיתא בב"י דפוס ברלין וכ"כ הכ"מ פ"ב מהל' נערה בתולה יע"ש והארכתתי בזה לפי שראיתי בתשובת מהרי"ט צהלין סימן ק"ח ששגג בכל זה והבין דעת הטור והב"י דגם על מפונה ובוגרת חולקים וס"ל דמחויב בבנשת ופגם נגד דעת הרי"ף והרא"ש ולא דק כלל דכמפונה לית דחולק דמחלה ואין חולק רק בשאר נשים דאין להם קנס והם מנין אסור כמבואר שם ברמב"ם פ"ב מהל' נערה בתולה ומ"ש עוד שם בתשובה זו דדעת הרמב"ם אע"ג דבוגרת מחלה על בנשתה ופוגמה מ"מ יש בנשת ופגם לאביה ע"ש שהניח בצ"ע ובאמת נשתקע ולא

נאמר בכל שפגרה דהיא ברשות עצמה מבואר בש"ס ופוסקים דאין לאביה ובני משפחה שום טענה בבושת ופגם וכ"כ בפשיטות בתשובת חוט השני ס"ס י"ח בתשובה יע"ש ומה שמקשה עוד שם בתשובת מהרי"ט הנ"ל לדעת הרמב"ם מסוגיא דש"ס פ' אלו נערו דף ל"ב ע"א דמוקי הש"ס אפילו תימא באחותו נערה ביתומה ומפנה ולא מוקי במפנה ובוגרת ע"ש ובאמת לק"מ דהא באמת מצ"ל הכי ומש"ה קאמר הש"ס אפילו תימא באחותו נערה משמע בפשיטות ד יכול לוקי ג"כ באחותו בוגרת אלא דניחא ליה לאוקמי שני המשניות שונים סתמא בנערה ויתומה והוא פשוט הפלל יוצא מכל זה פנין דאין לה שום תביעת ממון בו אין להשביע כלל אף דראוי לב"ד לקונסו משום מגדר מלתא מ"מ פנין שהיא מכחישה ואין פאן עדי פיעור או רגלים לדבר אין להשביע בטענות ריקנות וכה"ג מבואר בח"מ סימן פ"ז סעיף כ"ה בש"ע ובהג"ה שם דאין להשביע רק חרם סתם ע"ש אף בקנסות פאלו וראוי לנעול דלת בפני זונות המופקרות שיתנו עיניהם בכני עשירים לביישם בחנם אכן אם יש עידי פיעור או רגלים לדבר פפי ראות עיני הדיין אזי ראוי להחמיר עליו והפלל לשם שמים להוציא דין לאמתו פדי שלא יזידון עוד ולא להנאת עצמו נאמר ויראת מאלהיה פנ"ל הק' יעקב: סליק חלק אבן העזר חלק שלישי חושן משפט שאלה קלט מי שתבע לחבירו ונדוע לדיינים שיש בו דחיייה ורמאות מבואר בש"ע וח"מ סימן ה' סעיף ב' בהג"ה דמותר לקבול עליו בניסן ותשרי אפילו בחול המועד עצמו כמ"ש הסמ"ע סימן ה' ס"ק ו' יע"ש וכיון שהנתבע דוחה לתובע ויש בו רמאות דמותר לקבול עליו במועד וכשפאו לדין הנתבע חוזר ותובע לתובע בענין אחר וכבר אמרו חז"ל לנזקין לתובע תחלה וקאמר התובע שיזקק לו תחלה ואחר המועד ישיב לו טענותיו וכיון שהוא אינו מוחזק לדחיה ורמאות ושאל השואל מה דינם: תשובה טרם שאשיב לשואל דבר זה צריך אני לבאר דברי הסמ"ע לפי שראיתי במ"א לא"ח בסימן תקל"ט שהשיג על הסמ"ע וז"ל הסמ"ע בסימן ה' ס"ק ו' פתב וי"א דאין לקבול בבה"כ בניסן עיין בא"ח בש"ע ס"ס תקנ"ח שסתם המחבר וכתב דמותר לקבול בשביל חובותיו בח"ה והוא ג"כ מהמרדכי ולא פתב עליו מור"ם מידי וצ"ל דהתם מיירי בענין דמותר לקבול בניסן פגון שהיה הבעל דין מבני עיר ובא ללמדנינו שם דאין למנוע מלקבול משום איסור מועד עכ"ל הסמ"ע וכתב הא"ח בסימן תקל"ט סעיף ג' בש"ע בהגהת רמ"א שם וכן מותר לקבול במשפט בשביל חובותיו המותרין לתבוע וכתב שם המ"א וז"ל הקשה הסמ"ע סימן ה' הא אין קובעין זמן בניסן ותשרי ע"ש ולא עיין במרדכי דמוכח דאיירי במשפט עכו"ם מותר לקבול שמעתי ועיקר עכ"ל ולע"ד אין זה עיקר פלל דקושית הסמ"ע אינו פלל על סימן תקל"ט דגם הסמ"ע ידע שיש לחלק דהתם קאי אמשפט העכו"ם רק קושיתו הוא על סי' תקמ"ה דשם פתב סתם מותר לקבול בשביל חובותיו בח"ה מדכתב סתם לקבול בח"ה משמע אפילו בב"ד ישאל מיירי שקובל על ישראל חבירו והכי מקשה הסמ"ע שפיר ע"כ צ"ל דמיירו בענין דמותר לקבול וק"ל ועל עיקר השאלה הי' נ"ל לדמות למה שפסק בח"מ סימן ו' דאין הדיינים נזקקין לדון על פחות מש"פ ואם הזקקו לפחו' מש"פ גומרין אף לפחות מש"פ והוא מש"ס דב"מ ופירש"י אם כשהנתבע תובע אחר גמר דין תובע להתובע לו טענה שהוא פחות מש"פ והטעם בחדדין מקרי דהא אם ינפה הנתבע בתביעתו ינפה אותו להתובע במה שתבע ממנו וכ"פ רש"י והר"מ עכ"ל הסמ"ע ואע"ג דהסמ"ע פסק פדעת הרא"ש

דאין גזקקין פלל לפחות מש"פ אף שפבר התחילו בפרוטה וכ"כ בא"ח דף ע"ד שם עיקר  
פדעת רמ"א מ"מ בגדון זה יש להקל בימי ניסן ותשרי פינון שפבר התחילו לדון אבל  
במועד היכא דליכא חשש לדחיה ורמאות צריה להמתין בתביעתו לתובע משום כבוד  
הסג עד אחר הסג הק' יעקב: שאלה קמ מלמד שפעם על תלמודו והפה אותו בשביל  
למודו עד שחבל בו אם חייב בד' דברים או פטור: תשובה הנה נראה פשוט דפטור  
מפולם פדאיתא להדיא בפ' אלו הן הגולין מי"ג מה חטבת עצים רשות יצא האב המפה  
את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב"ד עכ"ל הרי להדיא דפטור פינון דמצנה קעביד  
ואין מקום לבעל דין לחלוק ולומר דהיינו פטור מגלות אבל חייב בד' דברים וגלות פטור  
מגזרת הפתוב ואל תתמה על זה דאם מעונש מיתה וגלות פטור וכ"ש מד' דברים זה אינו  
דחרי פן מצינו פמה פעמים בש"ס דב"ק פ' פיצד הרגל דף כ"ו ע"ב ובפ' המניח דף ל"ב  
יע"ש דאע"ג דפטור מגלות חייב בד' דברים יע"ש ברם מצדו תברא פינון דמבואר שם  
בש"ס דאלו פטורים משום דמצנה קעביד פדאיתא שם במכות דף ח' ע"א וע"ב א"כ  
מה"ט יש לפטור מפולם פינון דעסק במצנה וכדאמרינו גבי רץ בע"ש בין השמשות דפטור  
פינון דרץ ברשות דמצנה וכ"ש פאן זאת ועוד אחרת דהא הני תלתא מדמה הש"ס להדי  
ובשליח ב"ד פטור אפילו אם הזיקו פמבואר בח"מ בב"י ס"ס ח' והובא בהג"ה ש"ע בלי  
חולק ובזה נ"ל לסתור ג"כ מה שראיתי שפקשה ומתריך בעל קול הרמז שם במכות פ"ב  
משנה ג' על הרמז"ד שהשיג בפ' ה' מהל' רוצח על הרמב"ם שפסק שליח ב"ד שהפה  
את הבעל דין הנמנע מלבא לדין וכתב הרמב"ד זו לא שמענו מעולם אלא שליח ב"ד  
שהוא מלקה יותר ממה שאמדהו ב"ד ומת תחת ידו עכ"ל ודברי הרמב"ד לכאורה  
תמוהין מאוד דהא להדיא אי' במתני' דסוף מכות דף כ"ב ע"ב הוסיף לו רצועה אחת  
נמת הרי זה גולה והאי הוסיף לו רצועה פירושה שהפה אחת יותר פמבואר להדיא בש"ס  
דב"ק דף ל"ב ע"ב יע"ש ותירץ הקול הרמז ונ"ל דהתם מייירי דטעה פמניינא דאי לא  
טעה הוי מזיד ואינו גולה ובהכי מייירי הרמב"ד דהיינו דאמדהו לי"ח והוא הוסיף רצועה  
דסובר משום הפאה אחת לא ימות עכ"ל אבל זה התירוף הוא תמוה דא"כ אתה פוטר  
מגלות משום שהוא מזיד דלא סגי בגלות ובמתני' ובמב"ם מבוואר דפטור משום עוסק  
במצנה פמו האב המפה את בנו והרב הרודה את תלמידו אבל אחר העיון נ"ל דמעיקרא  
לק"מ דהא הרמב"ם פ' י' דין י"ב פתב ואם הוסיף רצועה אחת על האומד ומת הרי זה  
גולה ולא פתב דטעה וטעה הדיין גופא דהוא ס"ל דהאי אקומתא דבש"ס דב"ק דף ל"ב  
דמוקי הכי אליבא דר' יוסי בר חנינא לאו דהלכתא היא ומש"ה גולה וכן דעת הרמב"ד  
גם הוא מדלא השיג עליו בזה וכן מבואר בחידושי הלכה תוס' שלי שם שבה ניצל  
הרמב"ם מפמה קושית ע"ש אבל היכי דטעה הדיין וסבר השליח שמצנה עוד להכותו  
בזה פטור מפלום פמו האב והרב הרודה את תלמודו וזה ברור נמצא דדברי הרמב"ד  
עלו פהוגן נחזור לגדון דידן דהרב הרודה את תלמידו בשביל לימוד דפטור מפולם וכן  
מבואר בת"ה סימן רי"ח דלאו דוקא בנו ותלמודו אלא אפילו לכל אדם שפפוף תחת ידו  
ראוי להכותו ולהפרישו מן העבירה וא"צ להביא לב"ד ע"ש שהוציא פן מש"ס דפ'  
המניח ופירושו שם בסוגיא רבו מסרב בו לצאת וכ"ש בשביל בטול תורה אע"ג דקי"ל  
דיש להכותו בערקתא דמסנ' ולא באכזריות מ"מ דיעבד אין לקנסו בשביל פה ולא נעלם  
מאתי שפכת בתשובת הרנא"ח חלק א' סימן קי"א דבשליח ב"ד שהפה מפני פעם וחימה

חייב מ"מ בת"ח דאורייתא הוא מרתתא בפרט שהוא צער גדול פשלומד עם התלמיד ואין משגיח לתת לב על למודו יש לפטור מפל אבל מ"מ פדי שלא יהא רגיל לעשות פן כי לא נאה לחכם להיות פועס ולא קפדן מלמד כי כעס בחיק פסילים נוח למגדר מילתא שלא לעבור על דברי חכמים רק בערקתא דמסאני פסקתי שישלם לרופא לרפאות בטוב וה' ינחני בדרך אמת והטוב הקטן יעקב: שאלה קמא ראובן ושמעון יש להם סכסוף וטענות ותביעו' זע"ז בדבר ובעסק ירושה וראובן הוא תקיף ועשיר גדול וקצין עם בעירו עיר קטנה ושם במדינה של אותו עיר שדר בו הקצין יש שם מ"צ שמוכנע וכפוף תחת הקצין ואותו מ"צ אינו מפורסם שהוא מומחה לרבים והצדדים הנ"ל אינו יכולין להשוות יחד רק בדינא ודיינא בזבל"א וזבל"א והקצין רוצה ליקח לשליש לדין בעסק הפרישו הנ"ל לפני הרב ומ"צ שבעירו וצד שפנגדו ממאן שלא לדון לפני הרב מ"צ הנ"ל לשליש רק על אופן אחד בארץ מהגאונים המפורסמים שהוא אב"ד ור"מ באיזה קהלה גדולה לאלקים שידוע לכל שהוא מומחה לרבי ועושה משפט וצדקה לכל עמו בלי רמיות ונטיות צד והקצין כתב והריץ כמה אגרות פשלחני הנה לכמה רבנים וביקש מהם ליתן לו הסכמה שהדין עמו נגד הצד שפנגדו שמחוי לבא ולדון בעירו לפני המ"צ הנ"ל והצד שפנגדו עשה ג"כ כה"ג וביקש מהם שיכופו להקצין לדון לפני שלישי מומחה לרבים ומפורסם כנ"ל וזה הי' בשנת תע"ה לפ"ק פשהייתי אב"ד בק"ק ונירמייש ואז נשלחו אליכתבים משני צדדים הנ"ל עם כתבים מהרבנים זה אומר בכה שהדין עם הקצין וזה אומר בכה שהדין עם הצד שפנגדו וראיתי מקותלי פל הכתבים שהם מחולקים יחד שלא לש"ש ולא רציתי אז להשיב באותו פעם שום דבר ואח"כ נתפשרו הצדדים יחד ובשנת ת"צ לפ"ק התעורר הנה"ל ע"י אחד מיורשי של הצד שפנגד הקצין שתבע שלא הי' רשות לאותו שבא מפחו לפשר רק דוקא הדין יקוב הנה"ל לפני הב"ד והיינו בזבל"א וזבל"א ורב אחד מפורסם כנ"ל ונחזר וניער המחלוקת הישנה כנ"ל הקצין רוצה שיהי' שלישי הרב ומ"צ שבעירו כנ"ל והצד שפנגדו רוצה דוקא שלישי רב אחד מפורסם כנ"ל והוסיפו הצדדים הנ"ל שנית ידם בכתביהם לכמה רבנים לכתוב להם דעתם הדין עם מי והצדדים שלחו הכתבים של הרבנים אלי יעקב הקטן להכריע ביניהם וראיתי כמה תינהו' בכתביהם איזה מהם נטו דעתם אחר הקצין מחמת נשיאת פנים ואיזה מהן שנטו אחרי הבצע ובתוך הי' איזה רבנים קטנים וצעירי לימים לא ידעו מאי קאמרי ובלעגי ובעמקי שפה עקום ומעונקם ידברו המהגים ומצפצפי ואינם יודעי וכו' ולא יודעים בין ימין לשמאל ואחר כל זאת בא אלי כתב מאיש עמיתי וידידי ה"ה הגאון המופלג והמפורסם גדול שמו בישראל מוהר"ר יחזקאל אב"ד ור"מ דק"ק המבורג וש"ק ונ"ל אות באות באשר שהתובע מהנה"ל צועק בקול מר מבקע חלוני רקיע שיש לו משפט גדול עם קצין אחד לפי שהוא עשיר מוחזק בעירו ומה גם שאין שם ב"ד מומחה רוצה לילך עמו בדינא ודיינא ה"ה גאונים רבנים המפורסמי באשכנז הסמוכים שם על אופן שאחד מן הגאונים המפורסמים יהי' שלישי וכל צד יברור לו בורר א' או ב' וכתבנו להקצין שפן הדבר נכון לאיש כמוהו לשמוע דין תורה וגם השיב שהוא מוכן אף לעמוד למשפט דוקא בקהלתו אשר הוא מתגורר שם דוקא לפני הרב דקהלתו ואנחנו אלה יודעים ברור על אופןיו אופן א' בארץ שהקצין הנ"ל תקיף ראש וראשון בקהלתו ובגליל שלו וכולם פופים תחתיו וגם הרב מוכרח להיות כפוף לו והדין פשוט בסיון



י"ד ובתשובת תשבץ ובתשובת פן לב בעשיר וקצין וחפים ותקוף בעירו לא אמרין התובע הולך אחר הנתבע וכן הספיקו וכתבו לי גאוני אשפנז הסמוכים וקרובים לעיר של הקצין שפן הדבר הזה שאין דרך כלל לעמוד למשפט עם הקצין בעירו או לפני הרב דגליל שלו ובשנת תע"ה הי' ג"כ לאם היורש הנ"ל משפט עם אותו הקצין ושאר אחיו וגזרו ואמרו כל גאוני ארץ שמחויב לציית דין בעיר אחרת עד שהקצין הנ"ל הרפין את ראשו לומר הן כפי פתי הקודש של הגאונים הרבנים שהקצין לא יה' בכלל התרמות פי הקצין התרצה באותו פעם לשמוע דברי חכמים ומתוך כך יצא פשר דבר ביניהם וכהיום אינני יודע מה היה להקצין שהשיב אחור וחוזר על הראשונה לומר כדברים הראשונים לשפוט דוקא בעירו ורב שלו וכתב פנסת הגדולה ובכן לב דאדרבא יותר שבעה"ב חשוב וגדול וחכם אין נכון שיש פירצ' בעירו כי בודאי יש נשיאות פנים מרוב גדולתו ובפרט בעתים הללו שבעו"ה הרבנים רובם ביד הרוננים קציני ארץ כחומר ביד היוצר ברצונם מקצור וברצונם מאריך וכתבנו כמה וכמה פעמי' בהתראה אחר התראה להקצין הנ"ל שאם לא ישמע לנו דינו נטו' לגזן' חוי' דרבנן ללכדו במצודת חרם חמור באשר בכל אלה לא מצאתי שישמ' הקצין הנ"ל ע"כ ע"פ דין תורה הוא נלכד במצודת חרם חמור ושמחות ונידוי' ואולם ידענא מיעוט ערפי ערף פלגי עלי שדברי דברי יחיד אמנם בטוח אני בכבוד הרבנים גאוני ארץ שגם המה יסכימו ויכתבו מלייהו בספר שיהי' הקצין הנ"ל נלכד בכל התרמות ושמחות הנ"ל עד שיאמר הן לציית ד"ת פנ"ל כ"ד לכל תוקף ועוז ע"פ דין ודת תורתנו הקדושה פה ק"ק אלטונא אנכי עפר ואפר לכן כפר וחקאל בא"א מהר"ר אברה' ז"ל חונה פה ק"ק שלש קהילות אה"ו: וזאת תשובתי על הנ"ל: תשובה כל דברי הגאון הגדול המפורס' הנ"ל אינן צריכן חיזוק כי המה בנויים על אדני ואבני צדק ילין בה ע"פ הספמו' גדולי הפוסקים ושיקול הדעת של תורה ודברי רמ"א בש"ע י"ד עשיר ומנוחזק ואלם בעירו אפשר הוא וי"ו המחלוקת כמבואר בתשובת המרדכי שהביא בעל בנמן זאב שהוא מוצא הדין ומקורו וכן מטין דברי מהר"מ מטראני ח"א שכל שהוא גדול במעלה וכו' ומה לי להאריך כבר קדמוני ברוכי' לה' ע"כ אף ידי תיפון עם הגאון וזרועי תאמצנו לכוף פאגמון ראש המסרב בסילן' דלא מבע דמא לשמוע דברי חכמים עד שיאמר רוצה אני לינקוט נגרא ברייתא לדין לפני השליש המרוצה לשני צדדים וכל המעקש להוציא דברי חכמים וחידותיהם לדעת אחרת בודאי הוא נוטה אחר הבצע אמרת' ה' צרופה מצות ה' ברה מאירת עינים לרא' באתי על התתום היום יום שני ד"ז מנחם פדו"ת לפ"ק פה מיץ יע"א כ"ד הקטן כאש"ע יעקב: וזאת התשובה אשר הושבתי להקצין הנתבע תשובה הנה גי"ה הגיענו כפול ומכופל באחת ושתיים ולא אשיבנו באשר ששאל שלא כהוגן ושלא כדת של תורה באשר צדדתי בכל צדדים דאוריית' ומצאתי או"ן לא ואמרת' שלא להשיב על הקלקל' ושתוקתי פהודאה לדברי חב"י אולי לא יפנה וכו' אח"כ הגיעני אגרת בת מחלת לב ונעמיתי הגאון אב"ד דק"ק המבורג ותוכו רצוף אהבה מבעל דינו זועק חמס שמ"כ עומד בסרבנות ובחמי חמין יפנה ברמץ וגחלי אש וע"ז דנה לבי מגברא דכנות' גדול הדור שממנו יראה הקטנים להיות בוגד ח"ו בתורה ובחכמה ובודאי פיתוהו והיסיתוהו בעלי חיצים חץ שחוט לשונם לשון מרמה ע"כ יתחמץ לבי ונזהא דהו הו נקטא נפשי לשלמנא ולהשלים דברי חכמים אשר קדמוני למען האמת ושלוש אהבו לכוף את מ"כ לירד ולדון אל ב"ד השנה ומשנה קטן

וגדול שאיננו פבוש תחת ידו תקיפה של מכ"ת פמשמעות דברי הגאון המנוח מהרא"ב זצ"ל וכדברי הראשונים של הגאון דק"ק פפ"ד בטוב טעם ונדעת וכעת בשנותו את טעמו בריר חלומות חזר מ"כ לכתוב לי ולהעתיק לי דברי קהלות איזה רבנים צלל במים אדירים והעלה בידו וכו' כי פולם חזותם שוא ורופאי אליל שפולטתו ספין ומשוח בשמן אמנם אז נגעל מגן שוא"ל כי על משמתי אעמדה שהדין עם צד שפנגדו ותיתי לי דאפילו לגברא דכנותי לא נשאתי פנים גבר גבר בכולי פמותו ודברי המפורסמי א"צ ראי שמ"כ הוא נשיא בעמיו בקמ' ובמעל' ובעונש וכתקופו פמותו י"ב ומי יכחיש הידוע ואינני ח"ו נותן אשמה להמ"ץ שלו שיענת ח"ו משפט או למכ"ת שישטר לו שגאה עבור זה וכ"ש שידחקנו לארץ אחרת כי לא נחשדו ישראל על פה ומאן דקשקלי לי גלימא בבי דינא ליזמר וליזל שצדקה לזה שהוציאו גזיל' מתחת ידו מ"מ מידי הרהור לא יצאנו שהצד שפנגדו יסתמו טענותיו פוק חזי כמה הרחיקו בזה חכמי ישראל הסידים פדאי בכתובת ובשבועות הרבה דברים דרשו על בצדק תשפטן עמיתך שיהי' שניהם שונים לו.

ולו יהי פדברי מכ"ת שאין לפסול המ"ץ שלו פאשר אינו פן ע"פ הדין לפע"ד מ"מ יש להסתלק את עצמו פדאי אם רואה הדיין שבע"ד חושדו וכו' ע"כ אם ישמע מכ"ת לעצתי לא ישמע לקול מלחשים חובר חברים מחופם אשר לא ימלוהו ביום רעה ידרכוהו ידרפוהו מנוחה המקרבים לאדם בשעת הנאתו ואין עומדין לו בשעת דוחקו ואותן הוצאות של הרבני והפתבים הפל יקח לילה אחר ב"ד יפה כמו הגאון אב"ד דק"ק פירדא או מי פמוהו מור' והוא יהי שלישי ביניהם ואז יצא הדין לאמיתו של תורה ואיש על מקומו יבא בשלום ובזה יוציא את עצמו מחשדא ומפלוגת' פלגות ראו או"ן גדולי חקרי לב וממנו יראה הקטנים לשמוע לדברי חכמים ואל יתנו פתח סוררת ויהי זכות הרבים תלוי בו ולמה יתאמץ בדבר של מה בכך הלא תורה אחד ומשפט אחד לכלנו ומה יתן ומה יוסיף אם ידון במקום הזה או במקום אחר והייתם נקיים מה' ומישראל ובפרט בעת הזאת ארי שאג מי לא ירא אבי דרא חושבנא ע"כ ישמע נא לעצתי לעשות שלום בין דיני וחכמי ישראל ויחזיקו במעוזם ואז שלום יהיה לו והמלך המשפט יצדקוהו במשפט ולכתבו בספר החיים נצחיים ויאריו ימיו ושנותיו עד ביאת הגואל כ"ד המדבר במשפט צדק ואמת ועוו"לה שקילנא פדרכי פל הימים פידוע ומפורסם ת"ל והיא שעמדה לי ויעמוד לזרע זרעי עד עולם אמן הק' כאש"ע יעקב: שאלה קמב מדיין מןמחה בפדינה אחד סמוך ונראה לכאן הנה יש פאן ציר אחד ששולחין ע"י יהודים וערלים למאות ולאלפים והוא מוחזק לנאמן שמעולם לא מעל ולא שלח יד בשליחתו וכמו איזה שבועת העבר שלח שמעון שק צרור וחתם עם מטבע כסף וכתוכו צרור וחתום איזה מאות דובלני ושקל אותו שק במשקל כמה משקלו להביא איזה פרסאות מכאן לראובן קרובו שישקח בהם איזה סחורה ויתן לו שקרו וכתב לו בכתב כמה משקלו וישגיח על חותמו וכאשר הביא הציר השק לראובן אמר הציר ששקל אותו וראה אחר החותם ונתן לו פתב לשמעון שקבל ע"י הציר על נכון השק מחותם וכמו שבווע אח"כ פתב שמצא בתוך השק הכסף ולא שום מטבע מזהב ושמעון טוען פיון שכתב תחלה שקבלת השק על נכון עם פתבי שכתבתי לה פנדאי שקלת מתחלה וראית תיכף אחר החותם וראובן טוען לא דקדקתי אחר המשקל והחותם פיון שהציר מוחזק לנאמן וכו' ובאמת ראובן אינו מוחזק

לנאמן כ"כ והוא נחשד קצת למזון ובפרטות שיש לו בת בוגרת ונשתדף עם א' ופסק  
ליטן לה נדונ' סף מה וכמה זמן ועידן חלף ועבר שלא הי' יכולת בינדו לעשות נישואין  
בשביל הנדן ועכשיו רוצה לעשות נישואין אם יש לדון בזה ע"פ האומדן או לא:  
תשובה הנה שאלתו אם יש לדון בזה ע"פ האומדן לע"ד נראה דא"צ לכל זה האומדן פלל  
כיון שהמתעסק ראובן ששלח לו הפעות יש לו ש"כר משמעון הוי ליה שומר ש"כר ואין  
לה פשיעה גדולה מזו כיון שכתב לו שמשקלו כף וכף ושיראה אחר חתימתו והוא האמין  
להציר ולא דקדק בכף ה"ל פשיעה גדולה אפילו שומר חנם יש לחייבו דאלו הודיע תיקף  
הי' יכול להוציא ממנו מכ"ש זה שהוא שומר ש"כר אפי' אם לא נטל ש"כר מ"מ ה"ל ש"ש  
מיד שפוחת השק ובידו להשתמש בפעות עד שיבא לידו הסחורה הזאת ה"ל ש"ש  
וכדאיתא בפ' המפקיד דף מ"ג וכמבואר פ"י מה"ל פקדון ובטור ח"מ סי' רצ"ב אע"ג  
דמבואר שם דדוק' בשולחני וסגנוני דינ' הכי מ"מ מבוא' בסמ"ע והסקמת אחרוני'  
דהאינדנ' כ"ע פשולחני וסגנוני לענין זה ומ"מ לא אשיבך ריקם על האומדן אע"ג  
דמבואר בש"ע ח"מ סימן ט"ו והוא מרמב"ם פ' כ"ד מהל' סנהדרין דין ב' ונ"ל פל  
הדברים הם עיקר הדין אבל משרבו בתי דינים שאינם הגונים ואפילו הי' הגונים  
במעשיהם כראוי ובעלי בינה הספימו רוב בתי דינים שבישראל שלא יתפכו שבועה אלא  
בראיה ברורה ולא יפגמו שטר וכו' מ"מ האריף בתשובת מהר"מ אלשיך סימן מ' והוציא  
כן בתשובת הרא"ש ומהרי"ק ושאר פוסקים דהיכא דאיכא אומדן טובא ולבו של הדיין  
שלם בדבר והוא מומחה בדורו ומחזק איש ישר שאינו נושא פנים אם לבו שלם בדבר  
מוטר לדון ע"פ האומדן בזמן הזה וכ"כ בתשובת עבודת הגרשוני סימן צ"א וכתב  
שמש"ע אמת ותורתו אמת ונ"ל דגם רמ"א אף שפוחתם בסימן ט"ו פדעת הרמב"ם מ"מ  
בס"ס צ"ט פתב בסע"ף ח' בהג"ה ונ"ל מי שיבא להפקיע תקנת חכמים בערמה ותחבולה  
וכ"ש לגזול את של חבירו חייבים חכמי הדור לבטל פונותו אע"פ שאין פאן ראיה רק  
אומדן מוכיחות היטב עכ"ל ואדרבא נ"ל דעכשיו יותר יש לדון ע"פ האומדן והיושר  
דהרי הספמת האחרונים דהאינדנא לית דינע למידן דין תורה אפילו בימי אמוראים מצינו  
כן בירושלמי מכ"ש האידנא אם הראשונים כפתחו של אולם וכו' רק שצריך כל דיין  
להיות מתון בדין בכל מאמץ כחו לדון דין אמת ואם רואה שהדין מרונה יכול לדון ע"פ  
האומדן לראות לפשר הדבר או להפך השבועה על המשלח וי"ל ג"כ לא מרע לנפשו  
ובנדאי הציר הלז אומר אמת וע"פ אומדן הלז תוכל לדין רק שיהא פונותו לשם שמים  
להוציא הדין לאמתו ולהציל עושה מיד עושה ע"ז נאמר ונראה מאלהיה פנ"ל הק'  
יעקב: שאלה קמג משני תלמידים דינים מומחים על דבר ראובן שתובע לשמעון שחייב  
לו בע"פ מאה זהובים שישלם לו לו ושמעון משיב אמת שאני חייב לה אף שיש לי איזה  
זכיות ושטרות בינך שיש לי זכות בו ואני תופס ממונה עד שתתן לי זכיותי ונסתפקנו  
במ"ש הסמ"ע בסימן י"ו ס"ק י"ד על מ"ש שם בש"ע שטר שבינך וכו' פי' פשאומר כן  
לאיש אחר שאינו תובע שלו ועפר"ד עכ"ל משמע אבל בתובע שלו א"צ ליטן לו העתק  
מזכותו אבל טעם הדבר לא ידענו ע"כ בקשתינו שמ"ו יבאר לנו טעם הדבר ועיקר דין  
זה כי האחרונים ה"ה מסגרת השלחן ועטרת צבי העתיקו דברי הסמ"ע בזה ולא פירשו  
בו דבר ועל תשובתו הרמה אנו מצפין: תשובה הנה נסתפקם בדבר הראוי להסתפק כי  
דברי הסמ"ע הנה תמוהין לכאורה דמה שעלה על דעתכם דכוננת הסמ"ע דוקא במי

שאינו תובע והוא איש אחר שחייב להוציא בב"ד וכו' משא"כ בתובע ונתבע עצמו זה הדבר אין לו שחר ומנין יצא לו לחלק בזה גם הש"ף שם בסי' ט"ז ס"ק ז' הניח דברי הסמ"ע בזה בצ"ע ועיין בב"ח עכ"ל נראה שהרגיש בזה וכדי לקרר דברי הסמ"ע צריך אני לצאת מגדרי ולהאריך בזה במקום מוצא הדין והוא בפ' גט פשוט דף קס"ח ע"א על מתני' אין פותבין שטרי בירורין אלא מדעת שניהם ושניהם נותנין שטר רשפ"ג אומר לשניהם פותבין שנים זה לעצמו וזה לעצמו ע"כ וקאמר בש"ס דפליגי אי פופין על מדת סדום או לא ע"ש ופי' הרשפ"ג א"ש שם בחידושינו וז"ל נראה דמיררו פשאומר אחד מהם ניתן שניהם השטר ויהא השטר מנוח בידה לזכות שנינו והשני אומר לא כי אלא שטר לעצמי אני רוצה וזו מדת סדום היא ע"ש והלכה פתכמים וכ"פ הרמב"ם פכ"ד ממלנה דין ב' שפי' שם המ"מ ג"כ פהרשפ"ג א"ש דיוכל לומר לו פשאצטרף תראה לי זכותי שבידך ע"כ וכ"כ המ"מ פ"ה מהל' טוען ונטען דין זה על מה שפתב הרמב"ם האומר לחבירו שטר שיש לי בידך זכות יש לי בו וכו' פתב המ"מ זה דבר ברור וכל חלקי דין זה פשוטין ויש בפ' גט פשוט סמך בגמרא מי שיש בידו זכותו לאחר להוציא עכ"ל וכ"כ הב"ח בסימן ט"ז ס"ק ג' וז"ל שטר שבידך זכות יש לי בו משמע פל איזה שטר שבידו אבל הרמב"ם פתב שטר שיש לי בידך משמע אותו שטר שלוניתי בו ממך והתם הוא דכופין להוציא פיון שהשטר שלו הוא דהלנה נותן שטר הסופר אבל בשטרות אחרים אין כופין ומיהו רבינו פשפתב לשון הרמב"ם בסימן ס' לא פתב רק שטר שבידך וכו' וכן משמע לפי הסוגיא שבש"ס דבשטרות אחרים שאינן נוגעין אליו אף לרשפ"ג כופין להוציא עכ"ל הרי להדיא דבשטר שביד התובע ג"כ כופין להוציא ואדרבא התם הוא מדינא פיון שנתן שטר הסופר כמ"ש הב"ח וכ"כ המורה צדק על ח"מ סימן זה בשם הר"ר שמואל גאון ז"ל שדברי רבינו שבסימן ס' בשם הרמב"ם הוא בשטר שבעל השטר תובע דבענין זה אודא טענת הרא"ש שפתב דבענין אחר אין כופין לאדם להראו' שטרו שאין אדם רוצה להשביע את עצמו וזה לא שייך פאן פיון שהוא תובע ללנה בהכרח יודעין שיש לו שטר חוב מסך פך וכו' עכ"ל הרי ג"כ מדבריו דבתובע עצמו יותר מוכרח להעתיק זכיותיו אליבא דכ"ע גם בכנסת הגדולה בהגהותיו לב"י ס"ק ח' העתיק דברים אלו של המורה צדק אף שהשיג עליו ע"ש מ"מ דברי הסמ"ע תמוהין שכת' להיפך והוא נגד הסברא ע"כ הי' בדעתי להגיה בדברי הסמ"ע ובמקום שפתב לפנינו פי' הייתי אומר שהמדפיס טעה והשמיט אות אל"ף וצ"ל אפילו אחר שאיננו תובע וכ"ש התובע עצמו וכמבואר גם פן בדברי הרמב"ן שהובא בטור סי' ס"ו סעי' י"ט ע"ש אכן עכשיו שנדפס הפר"ד על ח"מ ראיתי שפתב בדרישה בס"ק ג' וז"ל שפופין אותו להוציא אם צריך וכו' עיין בתשובת הרא"ש שפתב פלל ס"ח סי' ד"ד שפתב שמחויב ליתן לו העתקה ע"ש וצ"ע עכ"ל מור"ש ולע"ד נראה לחלק ששם מייירי בשט"ח שיש למלנה עליו ובה תובע אותו עכשיו וכאן מייירי בשט"ח שיש לו על אחרים עכ"ל נמצא דגם הסמ"ע הכי פירושו ולא קאי ארישא דמילתא אחייב להוציא ולהכי פתב תיבת וכו' דכוננתו אסיפא דקאמר שאם הלה אמר שאין בידו שטר שיש בו שום זכות לזה אין מחייבין אותו וכו' פי' אחר שאינו תובע אבל בתובע נדאי בכל ענין מחייבין אותו נמצא שדברי הדר"ש והסמ"ע אחדים המה ושלנה סיים בסמ"ע ועפר"ד אכן במסגרת השלחן ועטרת צבי פשהעתיקו דברי הסמ"ע בזה לא פתבו תיבת וכו' נרא' שהבינו דברי הסמ"ע דקאי אריש מילתא

דנקט בש"ע וישגגה הוא בידם ולעגנו עיקר השאלה נראה דיכול התובע לומר שיש בידו שטר שיש לו זכות בו במגו דאי כפר לו המלוה ע"כ וכן הוכחתי בתשובת יעקב חלק ב' סי' ק"ע ובריש גונטרס המיגו שלי ע"ש פנ"ל הק' יעקב: שאלה קמד ראובן תבע לשמעון שעשה לו פעולה טובה בערפאות שלקהם באיזה משפט וטרח בעדו מאוד ע"פ הפצרת שמעון שאמר לו לשלם כל טרחתו ויגיעתו שיגע בעדו וראובן תפס משל שמעון כמה מאות ושמעון טוען שיברר לו כל טרחתו ויגיעתו וישומו ע"פ ב"ד שכתרו כמה הוא וראובן טוען פיון שעשה פן זה שנה שנתים שאינו זוכר הפל לברר עכשיו כל מה שעשה לו אבל יודע בנדאי שבא לו שטר על טרחתו ויגיעתו כל סך שתפס בידו מה דינם ועוד אחת שאלתי מאת אדוני מ"ו יבאר לי דברי הטח"מ סי' ל"א שכתב בזה"ל שני כת' עדים המכחישין וכו' דברי שניהן בטליון עכ"ל וקשה לי בשלמא הכת שאומרין לזה בטל משא"כ האומרין לא לזה אינו בטל שאינו משלם.

תשובה דומה לזה באו כמה פעמים לפני ולפני בית דיני ולא הי' יכולי' בידנו לעמוד הדת בזה על תלה לדין בזה דין תורה פיון שהבעל דבר עצמו לא יוכל לברר דבריו כמה מגיע לו לשכירות פיון שלא קצב עמו כמה יתן לו ולא כל כמיניה לשום לעצמו מה שירצה אף שהוא מוחזק וכן מבואר בסי' ד' וס"ק י"ד יע"ש בטור וב"י וד"מ ונהיינו עושין כל מה שאפשר לפשר הדבר בריצוי שניהם ואם אי אפשר לרצות שניהם לפשר נ"ל פיון שזה שקשה בדיני ממנות להוציא ממון מיד מוחזק וגם לסמוך על שומת עצמו ולשבע שמגיע לו כל כך זה ג"כ קרוב לשבועת שוא גם אדם קרוב לעצמו ושם לעצמו יותר מה שמגיע לו ע"כ אמרתי מאחר דמצינו בש"ס ופוסקים שמשלם לו דמי שעורים בזול דהיינו פחות שלישי ממה ששנים פן ברתתי לי דרף בזה לומר שישבע המוחזק בזה"ל הרניני נשבע לפי ערף יגיעתי שיגעתי וטרחתי לפני פלוני שאם יהי' ב"ד יודעים כמה יגיעת יגעתי שהיה שומן לי עכ"פ בשביל טרחתי לערף סך כך וכך ולפי שב"ד פסקו לי לפחות השלישי אני נוטל רק ב' שלישים שבנדאי מגיעו כל כך וכן הסכימו עמי בי דינא לדינא ועשינו מעשה כמה פעמים ואפשר דדין זה יש לדמות למה שפסק בש"ע לח"מ סי' י"ב סעי' ה' והוא מתשובת הרא"ש וז"ל יש פח לדין לעשות דין כעין פשרה במקום שאין הדבר יכול להתברר ואין רשאי להוציא הדין חלוק מתחת ידו בלי גמר עכ"ל ומה שהקשית לשאול לפרש דברי הטור יש לתרץ בפשוטו דמ"מ איצטרף לומר דדברי שניהם בטלים לעגנו שלא תוכל לומר דלכל הפחות ישבע שפנגדו שבועה דאוריית' להכחישם או אלו יפטר והו משבועה קמ"ל פיון שמכחישין זה את זה ה"ל פאלו אין פאן עדות כלל והוי רק כתביעת בעל פה ונשבע הדין נ"ל הק' יעקב: שאלה כמה ראובן תובע לשמעון עם כ"י שיש בו נאמנו' שחייב לו סך כך ושמעון משיב שמעולם לא לזה הימנו רק שערב לו בעד לוי לאחר מתן מעות וכיון שלא עשה קנין לא חל הערבות כמבואר בח"מ סי' קכ"ט מה דינו: תשובה הנה שאלתה סתומה ונלא ראובן מה טוען אם מכחיש לשמעון ואומר שהלנה לו או שהתחייב את עצמו לשלם לו אף שאינו חייב לו משתעבד כמבואר בח"מ סי' מ"א וכיון שיש לו נאמנות הוא נשבע ונוטל ואם מודה לדברי שמעון שנעשה כך בשביל ערבות אע"ג דלכאורה הי' נראה בהשקפה ראשונה דמשתעבד כמו שכתוב חייב אני לה מנה מתחייב אפי' בלא קנין מדין ערב כמבואר עדין בט"ח סי' מ"ם ובב"י שם אפי' בלא קנין אע"ג שלא קיבל מעו' פי אלימא מלתא דשטרי מכ"ש היכא שעשו

בן בשביל ערבות ממש בָּרַם רְאִיתִי בְּתִשׁוּבָה רַמ"א סי' ע"ב וּבְתִשׁוּבַת חוֹת יָאִיר סי' ל"ו  
שְׁפָסְקוּ לְהִיפֹךְ הֵיכָא דִּינְדְעִינוּ שְׁחִיבֵי זֶה בָּא בְּשִׁבְלֵי עֲרֵבוֹת לְאַחַר מִתְּנֵן מְעוֹת בְּלֹא קִנְיָן  
אִינוּ פְּלוּם וְאִין לְהוֹצִיא מִיָּדוּ פּנ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קָמוּ שְׁטֵר שְׁנִמְצָא בּוּ מְחַק וְטִשְׁטוּשׁ  
בְּזִמְן וְאִינוּ נִיכָר פְּלֵל וְלֹא נִתְקַיְיַם מֵה דִינוּ: תְּשׁוּבָה דִין זֶה כְּבָר מְבֹאָר לְפָנֵינוּ בִּש"ע סי'  
מ"ד סעי' ה' שְׁכָתָב וְנ"ל אִם יֵשׁ בְּשְׁטֵר מְחַקִּים וְתִלְוִית צָרִיף לְקִיּוּמָם וְכו' וְאִם הִי בְּגוּפּוּ  
שֶׁל שְׁטֵר דִּהִינּוּ שֶׁם הִלְנָה וְהַמְלִנָה וְהַמְעוֹת נְפֹסֵל הַשְׁטֵר אִם לֹא קִיּוּמָם וְאִם הִי בְּזִמְן וְלֹא  
קִיּוּמָם הִנֵּי כְּשֵׁטֵר שְׁאִין בּוּ הַזִּמְן עַכ"ל הַש"ע וְכִינּוּן דִּהִנֵּי כְּשֵׁטֵר שְׁאִין בּוּ זִמְן אִינוּ גּוֹבֵה  
בּוּ מְשַׁעֲבָדֵי אֲבָל מְבַנֵּי חוּרֵי מְגַבֵּה גְבֵה פְּדָאֵי בִּש"ע סי' מ"ג אֲבָל צַע"ג לְכֹאֲרָה פִּינּוּ  
דְשׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר הַדִּין זֶה הוּא מְהַרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּבָה סי' א' וְשֶׁם פְּתַב בּוּזַה"ל שְׁטֵר שְׁנִמְצָא  
בּוּ גָרָר בֵּין שִׁטָּה לְשִׁטָּה אִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא שׁוֹבֵר כְּתַב בּוּ וּבְהִדְנָה תְּנִי בְּתוֹסְפֵת' שְׁטֵר  
שְׁיֵשׁ בּוּ מְחַק אוּ תְלוּי מְגוּפּוּ פְּסוּל שְׁלֹא מְגוּפּוּ כְּשֵׁר ש"מ דְּמַחֵק שְׁלֹא מְגוּפּוּ כְּשֵׁר וְכו'  
וּפִי' מְגוּפּוּן הוּא שֶׁם הִלְנָה וְהַמְלִנָה וְהַזִּמְן וְהַמְעוֹת אֲבָל שְׁאָר שְׁטֵרָא בְּחֻזְקָת כְּשֵׁר הוּא  
עַכ"ל וּפִי' מְגוּפּוּן הוּא הַתְּנִירָף וְהַשְׁאָר הוּ' הַתּוֹפֵס וְכֵן מְבֹאָר בִּש"ס דְּגִיטִין פ' כָּל הַגֵּט דָּף  
כ"ו ע"א וְא"כ פִּינּוּ דְזִמְן הוּא תְּנִירָף וְגוּפּוּ שֶׁל הַשְׁטֵר הוּא פְּסוּל לְדַעַת הַרְשֵׁב"א וְלָמָּה  
פְּסִק בִּש"ע דְּכָשֵׁר רַק שְׁאִינוּ גּוֹבֵה מְשַׁעֲבָדֵי וְדוּחֵק מְאוּד לֹאמַר פִּינּוּ דְעֵיקָר כְּתִיבַת הַזִּמְן  
הוּא רַק מְשׁוּם טְרִיפַת מְשׁוֹעֲבָדִים דֵּי שְׁפָסוּל לְעַנְיָן זֶה דִּהִלָּא הַרְשֵׁב"א וְהַתּוֹסְפֵת בְּחֻזְקָת  
מְחַתִּינָהוּ פִּינּוּ דִּהִנֵּי גּוּפּוּ שֶׁל שְׁטֵר פְּסוּל לְגַמְרֵי מְשַׁמַּע כְּמוּ אִינְדָּה וְהַטַּעַם צ"ל דַּע"ג דָּאִם  
אִין בּוּ זִמְן כְּשֵׁר מ"מ כְּשִׁנְמַחֵק ה"ל כְּמִזְנוּיָף מְתוּכּוּ וּפְסוּל אוּלֵי י"ל דִּהַב"י אֲזִיל לְשִׁטְתּוֹ  
דְּפִסֵּק בְּסִי' מ"ג דְּבִשְׁטֵר מְוָקְדָם גּוֹבֵה מְבַנֵּי חוּרִין וְא"כ אִם נְמַחֵק הַזִּמְן פִּינּוּ שְׁיֵשׁ רִיעוּתָא  
לְפָנֵינוּ יֵשׁ רַק חֲשַׁשׁ שֶׁהִי מְוָקְדָם לְכַף פְּסִק דִּהִנֵּי כְּשֵׁטֵר שְׁאִין בּוּ זִמְן וְגַבֵּי מְבַנֵּי חוּרִין  
אֲבָל לְפִי מַה דְּקִי"ל כְּהַסְכָּמַת הָרַב בִּהַג"ה שֶׁם דְּבְמְוָקְדָם הַשְׁטֵר לְגַמְרֵי פְּסוּל וְכֵן הַסְכָּמַת  
הַש"ף שֶׁם א"כ גַּם בְּנְמַחֵק יֵשׁ לְפָסְלוֹ וְעִי"ל וְהוּא עֵיקָר דִּהַב"י אֲזִיל לְשִׁטְתּוֹ שְׁבָסִי"ס ה'  
כ' בְּשֶׁם הַמ"מ סוּף־פִּי"ד מֵהַל' מְלִנָה דִּהַתְּנִירָף שֶׁהוּא עֵיקָר שֶׁל הַשְׁטֵר הִינּוּ שֶׁם הַמְלִנָה  
וְהַלְוָה וְהַמְעוֹ' אֲבָל הַזִּמְן הוּא טוֹפֵס שֶׁל הַשְׁטֵר אֲבָל הַסַּמ"ע שֶׁם ס"ק נ"א חוֹלֵק עָלָיו  
וְכַתֵּב דְעֵיקָר הוּא דְזִמְן הוּא הַתְּנִירָף וְכֵן פִּירֵשׁ"י וְכֵן הוּא בְּעָרוּף עָרָף תּוֹפֵס וְכֵן מְשַׁמַּעוֹת  
הַש"ס פ' כָּל הַגֵּט לְהִדְנָה א"כ כָּל הַשְׁטֵר נְפֹסֵל וְהוּי רַק כְּתִבִיעַת בְּעַל פֶּה וְשִׁכְנָגְדוּ נְשַׁבַּע  
וְנִפְטֵר פּנ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קָמוּ שְׁנֵי עֲדִים שְׁחַתְּמוּ הַשְׁטֵר וּבָאוּ עֲדִים עַל אֶחָד מֵהֶם  
שְׁהָרַג נֶפֶשׁ בְּשׁוּגָל לְפָסוּל אוֹתוֹ לְעֵדוּת וּבְעַל הַשְׁטֵר מְבִיא עֲדִים שְׁעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל זֶה  
קוֹדֵם שְׁחַתְּמוּ הַשְׁטֵר אִם הוּא כְּשֵׁר אוּ לֹא: תְּשׁוּבָה הִנֵּה טָרַם אֲשִׁיב עַל גּוּף הַשְׁאֵלָה צָרִיף  
אֲנִי לִידַע מֵהִיכִי תִּיְתִי עֲלֵתָה בְּדַעַתָּה שְׁמִי שְׁהָרַג שׁוּגָל פְּסוּל לְעֵדוּת כִּי לַע"ד נִרְאֶה פְּשׁוּט  
דְּכָשֵׁר לְכָל עֵדוּת אֲף קוֹדֵם שְׁעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה אוּלֵי רְאִיתָ מַה דְּאִיתָ סִימָן נ"ג סְעִיף ב' בִּהַג"ה  
שְׁכָתָב וְנ"ל לְמִי שְׁעֵבֵר עֲבִירָה בְּשׁוּגָל כְּגוֹן שְׁהָרַג הַנֶּפֶשׁ בְּשׁוּגָל וְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה מְוָתֵר  
לְהִיּוֹת ש"ץ עַכ"ל מְשַׁמַּע אֲבָל לֹא עֲבִיד תְּשׁוּבָה פְּסוּל לְהִיּוֹת ש"ץ וּמְשַׁם לְמַדְתָּ גַּם לְעַנְיָן  
עֵדוּת דְּפְסוּל וְזֶה אִינוּ דְבִש"ץ צָרִיף לְהִיּוֹת פְּרָקוּ נְאֻה מִשָּׂא"כ לְעַנְיָן עֵדוּת צָרִיף דְּוָקָא  
בְּמִזִּיד שְׁנִקְרָא רְשָׁע וְכ"כ הַרְמַב"ם פ' יו"ד מֵהַל' עֵדוּת דְּוָקָא שְׁעֵבֵר עֲבִירָה בְּמִזִּיד שְׁחִיב  
מְלָקוֹת אוּ מִיְתָה אוּ רְשָׁע דְּחָמָס וְכֵה"ג יַע"ש וְכֵן מְבֹאָר בְּטַח"מ סִימָן ל"ז אֲבָל מִי שְׁבָא  
שְׁגָגַת מְעַשֶׂה לִידוּ כְּשֵׁר לְעֵדוּת דְּלֹא מְקַרֵּי רְשָׁע פִּינּוּ דְבְשׁוּגָל בָּא מְעַשֶׂה לִידוּ וְאוּלֵי יַצֵּא  
לָהּ מִמָּה דְּאִיתָא בִּש"ס פ"ב דְּמַכּוֹת דָּף יו"ד ע"ב ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ פְּתַח פְּתַחָא לְהֵאִי

פְּרִשְׁתָּא מִהֶכָּא וְאֶשֶׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלֹהִים אָנֹּה לִידּוֹ פְּאֶשֶׁר יֹאמֵר מְשַׁל הַקְּדָמוֹנִי מְרֻשְׁעִים  
יֵצֵא הַרְשָׁע בְּמָה הַפְּתוּב מְדַבֵּר בְּשִׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁהֲרֵגוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ אֶחָד הֲרֵג בְּשׁוּגָג וְאֶחָד  
הֲרֵג בְּמַזִּיד לְזֶה אֵין עֵדִים וְלְזֶה אֵין עֵדִים וְכוּ' וּפִירֶשׁ"י שֵׁם ע"י שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם רְשָׁעִים  
הַהוֹרֵג וְהַנֶּהֱרָג הַהוֹרֵג חֲזָיִב גְּלוּת וְאֵין עַד בְּדַבָּר וְכוּ' הָרִי דָּגַם הַהוֹרֵג בְּשִׁגְגָה מִקְרִי רְשָׁע  
מִזֶּה אֵין רְאִיָּה כָּלֵל דֶּהוּא דְרִישׁ בְּעֵלְמָא וְאֵין לְמִדִּין הִלְכָה מְדַבְרֵי אֲגִדָּה וּלְהִדְיָא מוֹכַח שֵׁם  
בְּש"ס דֶּההוֹרֵג בְּשִׁגְגָה לֹא מִקְרִי רְשָׁע כָּלֵל כְּדֹאִיתָא שֵׁם בַּפ"ק דְּמַפּוֹת דָּף ה' ע"ב חֲזָיִב  
מִלְּקוֹת מַנְיִן ת"ל רְשָׁע רְשָׁע חֲזָיִב גְּלוּת מַנְיִן אֲתִי רּוֹצֵחַ ע"ש בַּפֶּרֶשׁ"י הָרִי לְהִדְיָא בְּשׁוּגָג  
לֹא מִקְרִי רְשָׁע דֹּאֵל"כ ה"ל לְמִילָף הַפֶּל מְרֻשָׁע רְשָׁע וּק"ל וְכֵן מִן כָּל דִּין הָרִי מְבֹנָאָר  
לְהִדְיָא בְּמַתְנִי פ"ב דְּמַפּוֹת דָּף י"א ע"ב בְּמַתְנִי דְּרוֹצֵחַ שְׁגָלָה לְעִיר מִקְלָטוֹ אֵין יוֹצֵא מִשֵּׁם  
לְעוֹלָם לֹא לְעֵדוֹת מְצוּנָה וְלֹא לְעֵדוֹת מְמוֹן וְלֹא לְעֵדוֹת נְפֻשׁוֹת הָרִי לְהִדְיָא דְכָשֶׁר לְכָל עֵדוֹת  
אִם לֹא שֶׁהוֹרֵג נֶפֶשׁ בְּמַזִּיד דְּאִזּוּ פְּסוּל לְכָל עֵדוֹת וּבְזֶה מְתוּרָץ וּמִנְשָׁב הֵיטֵב מ"ש רַמ"א  
בְּש"ע סִימָן ל"ג סְעִיף ט"ז בַּהֲג"ה קְרוּב נְרָצָח יְכוּלִין לְהַעֲיִד עַל הַרוֹצֵחַ ע"כ וְלְכֹאֲוֶרָה  
קִשְׁיָה דֶּהָא דִּין מִיתָה וְגְלוּת אֵינּוּ נוֹהֵג בִּינֵינוּ לְאִיזָה עֲנִין כְּתֵב הָרֵב כֵּן וּבְזֶה הֲרָגִישׁ שֵׁם  
הַסַּמ"ע ס"ק ר"ה וּמְדַחֵיק בְּזֶה וּבְאֲמַת לֹא קִשְׁיָה מִיָּדִי דְּאֲתִי לְאֶשְׁמַעִינּוּ דְּאִם הֲרֵג בְּמַזִּיד  
וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה כְּפִי שְׁשָׁם עָלָיו הַב"ד הוּא כְּשֶׁר לְעֵדוֹת וּכְדַעַת הָר"ן הוֹבָא דְּבָרָיו בַּסַּמ"ע  
סִימָן ל"ד ס"ק ע"א דְּכִינּוּן שֶׁהַעֲיָדוֹ עָלָיו שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה קוֹדֵם שְׁחַתְּמָם אִיגְלָאֵי מִלְּתָא  
לְמַפְרַע דְּכָשֶׁר הִיָּה וְכֵן הַעֲלָה הַש"כ שֵׁם ס"ק ל"ד וְכֵן עֵיקַר לְהִלְכָה וְכֵן הָאֲרִיף שֵׁם בְּסִימָן  
מ"ו סְעִיף ר"ו ע"ש וְנִרְאָה דָּגַם דַּעַת הַסַּמ"ע כֵּן הוּא לְהִלְכָה דֶּהָרִי צָרִיכִין אָנוּ לְתַרְץ דְּשֵׁם  
בְּסִימָן ל"ז ס"ק ע"א הַנִּיחַ הַדְּבָר בַּצ"ע מִפֶּחַ דְּבָרֵי הָר"ן וּבְסִימָן מ"ו ס"ק ס"ד פֶּסֶק  
בְּפִשְׁטוּת דְּלֹא כְּהָר"ן שְׁלֹא נִתְכַּפְּשֶׁר אֶלְא מְשַׁעָה שֶׁהַעֲיָדוֹ עָלָיו אֶלְא צ"ל שֵׁם בְּסִימָן ל"ז  
שְׁקֵאֵי שְׁכָבֵר חַתֵּם עַל הַשְּׁטֵר לֹא פְּסֻלִינּוּ דִּיעֲבַד מַה"ט דְּר"ן מִם שְׁאֵין כֵּן בְּסִימָן מ"ו סְעִיף  
ד"ז הַכְּרִיעַ דְּלֹא יַחְתְּמוּ לְכַתְּחֻלָּה עִמּוֹ וְדוּק שֶׁהוּא נִכּוֹן נ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קַמְח נְשִׂאֲלִיתִי  
אֶחָד שְׁנֵתָן שׁוּרוֹ אוֹ חֲמוּרוֹ לְשׁוֹמֵר חֲנָם וְש"ח מְסֻרוֹ לְשׁוֹמֵר שְׁכָר וְנִגְנְבוּ אוֹ אֲבָדוּ מַה  
דִּינּוֹ: תְּשׁוּבָה לְפּוּם רִיחָטָא הִיָּה קִשְׁיָה לִי מַה קְמַסְתַּפֵּק לָךְ הֲלֹא דִּין זֶה הוּא ש"ס עֲרוּכָה  
פ"ג ב"ב מ' ד' ל"ה ע"ב הַשׁוֹכֵר פָּרָה מִחֲבִירוֹ וְהַשְּׂאִילָה לְאַחַר וּמִתָּה כְּדַרְכָּה יִשְׁבַּע הַשׁוֹכֵר  
שְׂמִתָּה כְּדַרְכָּה וּפְטוּר וְהַשׁוֹאֵל יִשְׁלַם לְשׁוֹכֵר לְפִי שֶׁהוּא חֲזָיִב בְּאֲוֹנְסִין וְאָמַר ר' יוֹסִי כִּיֵּצֵד  
הִלָּה עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּפִרְתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ אֶלְא תַחְזוֹר פָּרָה לְבַעֲלִים וּפְסֻק הַש"ס דֶּהִלְכָה כַּר"י  
וְכֵן פְּסֻקוֹ הַפּוֹסְקִים וְכַמְבֹּנָאָר בְּש"ע ח"מ סִימָן ש"ז א"כ בְּנִדּוֹן דִּידֵן נָמִי כִּינּוּן שְׁש"ח אֵינּוּ  
חֲזָיִב אֶלְא בְּפִשְׁעִיָּה וּש"ש מְשַׁלֵּם אֶת הַפֶּל וְאֵינּוּ פְטוּר אֶלְא בְּאֲוֹנְסִין א"כ הַשׁוֹמֵר שְׁכָר  
יַחְזוֹר הַפָּרָה לְבַעֲלִים אִף פְּאֶשֶׁר יְרַדְתִּי אֶל הָעֵינּוּן רְאִיתִי שְׂאֵינּוּ דוּמָה זֶה לְזוֹ כָּלֵל דֶּהָא  
מְסִיק בְּגַמְרָא שֵׁם דָּף ל"ז דַּר"י דְּאָמַר אִיף הִלָּה עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּפִרְתוֹ קָאֵי ג"כ אֲמַתְנִי  
דַּר"פ הַמְּפָקִי שְׁיָלָם וְלֹא רָצָה לִישְׁבַּע וְנִמְצָא הַגָּבֵב מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלּוּמֵי כֶּפֶל לְמִי מְשַׁלֵּם לְמִי  
שְׁפָקְדוֹן אֶצְלוֹ וּפְלִיג ר' יוֹסִי נָמִי בְּהָא דְּאֵין עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּשֶׁל חֲבִירוֹ וְכִינּוּן דְּשִׁנֵי מַתְנִי  
אֵלוֹ הֵם פְּלֹגְמָתָא דַּת"ק וְר"י לְמָה קָתְנִי בְּסִיפָא דִּינּוּ דִּין וְנִקָּא בְּשׁוֹאֵל וְשׁוֹכֵר ה"ל לְכַלְלִינְהוּ  
בְּחֻדָּא וְלְמָה תְּנָא בְּסִיפָא בְּשׁוֹאֵל וְשׁוֹכֵר ה"ל לְמַתְנִי מַתְנִי בְּשׁוֹמֵר חֲנָם וְש"ח מְסֻרָה  
לְש"ש וְנִגְנְבוּ אוֹ נְאָבְדוּ דֶּהֵינּוּ א' נִתְנוּ לְש"ח וְשׁוֹמֵר חֲנָם מְסֻרָה לְש"ש וְנִגְנְבוּ אוֹ נְאָבְדוּ  
וּפְטוּר הַש"ח שֶׁהָרִי אָמְרוּ וְכוּ' וְע"ז פְּלִיג ר"י נָמִי וּק"ל אֶבֶל אֵין לְהַקְשׁוֹת דֶּה"ל לְנוֹתְנָה  
לְש"ח וְש"ח מְסֻרָה לְשׁוֹכֵר אוֹ שְׂמֻסְרָה לְכַתְּחֻלָּה לְש"ש וְהוּא הַשְּׂאִילָה לְאַחַר וְנִגְנְבוּ

ש"ש ישבע שְׁנָאָנְסוּ וְשׂוֹאֵל מְשַׁלֵּם לִש"ש או לִש"ח לְדַעַת הַת"ק ור' יוסי פְּלִיגָה הָא לֹא קָשָׁה כָּלֵל כִּינּוּן שְׁלֹא מְסַרָה הַמְּפָקֵיד בְּיַד הַנְּפָקֵד רַק לְשׁוּמְרוֹ דְּאָז הַשׁוּמֵר שְׂכָר וְהַשׁוּמֵר חָנָם שֶׁהֵם הַשְּׂאִילוֹ לְאַחַר לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלָאכָה הָיָה פְּשִׁיעָה גְּמוּרָה שֶׁשְּׁלַחוּ יָד בַּפְּקָדוֹן שְׂכָרוֹ אוֹ שֶׁהַשְּׂאִילוֹ לְאַחַר לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלָאכָה הֵם חַיִּיבִים אֲפִילוֹ בְּאַנְוָסִין וְכ"כ הַב"י לְהַדְיָא בַח"מ סִימָן שֵׁמ"ב וְכ"כ שָׁם בִּש"כ אֲבָל הָא קָשָׁה לּוֹקְמָה בְּשׁוּמֵר חָנָם שְׁמָסֵר לִש"ש וְכַגְּבֵי כְּדִלְעִיל אֱלָא וְדַאי דְּמַש"ה הַמְּתַנִּי תַנִּי שׂוֹאֵל וְשׂוֹכֵר מְשׁוּם דְּהָתָם דְּיוֹקָא פְּלִיגָה ר' יוֹסִי לּוֹמֵר אִיךָ הִלָּה עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּפִרְתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ כִּינּוּן דְּבִהָאֵי הַנְּאָה שֶׁהוּא הִיא רַק שׁוּמֵר חָנָם וְהוּא נוֹתֵן מִפִּיסוֹ שְׂכָר לְשׁוּמֵר שְׂכָר לְשׁוּמֵר שְׁמִירָה מְעוֹלָה יוֹתֵר כְּדִין ש"ש דְּאֵלִים שְׁמִירָתוֹ גַּם ר' יוֹסִי מוֹדֶה וְזֶה מְקַרֵי עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּמָמוֹן שֶׁל עֲצָמוֹ בְּזֶה בְּנֻדַאי מְקַנָּה לוֹ הַפְּרָה וְהוּא שְׁלוֹ וּמַהֲאֵי טַעְמָא פְּלִיגָה ר' יוֹחָנָן שָׁם בִּש"ס דָּף ל"ז רִישׁ ע"א דְּאָמַר מוֹדֶה ר' יוֹסִי בְּרֵאשׁוֹנָה שְׂכָר אָמַר הַרִינִי מְשַׁלֵּם דְּהִלְכְתָא פְּנוּתִיהָ וְעוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּמָמוֹן שְׁלוֹ כֵּל זֶה נ"ל פְּשׁוּט וּבִישׁוּבִיתִי הֶאֱרַכְתִּי בְּסוּגְיָא זֹו נ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קִמַּט רְאוּבֵן תָּבַע לְשִׁמְעוֹן שֶׁהוּא וְלוֹי מָסֵר לוֹ שְׁלִישִׁית עַל תְּנָאֵי וְעַכְשָׁיו הוּא הַזְּמַן שֶׁיִּחְזָר לוֹ הַשְּׁלִישִׁית וּפְסָקֵנוּ בַב"ד כְּדִינוֹ שְׁלֹא יִחְזָר הַשְּׁלִישִׁית עַד שֶׁיִּשְׁלַח ג"כ אַחַר לוֹי וְיַעֲיֵד בְּפִנְיָהֶם עַנְיָן הַשְּׁלִישִׁית שְׁמָא יִפּוֹל בִּינְיָהֶם מִחֲלוֹקֶת וְאִם יוֹצֵא הַשְּׁלִישִׁית מִתַּחַת יָדוֹ לֹא יֵהָא נְאָמָן אֱלָא כְּעַד אֶחָד כְּמִבְּנֹאֵר בִּש"ע סִימָן כ"ו סְעִיף ג' אַחַר זְמַן עֶבֶר שְׁמְעוֹן וְנִתְּן הַשְּׁלִישִׁית לְרְאוּבֵן נֶגֶד רְצוֹן לוֹי וְלוֹי תָּבַע אוֹתוֹ לְרְאוּבֵן וְרוֹצֵה לְחַזֵּר הַשְּׁלִישִׁית לִיד שְׁמְעוֹן אִם שְׁמְעוֹן חָזַר לְנֶאֱמָנָתוֹ אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה אִף דְּלְכְאוּרָה דִּין זֶה מְבֹאֵר לְפִנְיָנוּ לְהַדְיָא בִּש"כ סִימָן נ"ו תוֹף ס"ק כ' כְּתִב וְנ"ל וְנִרְאֶה דָּאִם רוֹצֵה זֶה שְׁנוֹתָן לוֹ הַשְּׁלִישִׁית לְחַזֵּר הַשְּׁלִישִׁית לְשִׁישׁ כְּדֵי שֶׁיַּעֲיֵד לָאוּ נוֹגַע בְּעֵדוּת וְכַמ"ש הַטּוֹר בְּסִי ל"ז וּבְסִימָן ק"מ בְּשֵׁם הַר"ר יוֹנָה גַבִּי שְׂכִירוֹת וְכ"פ הַמְּחַבֵּר בְּסִימָן ל"ז סְעִיף י"ב וְאִף לִישׁ מִי שְׁחוֹלֵק שָׁם שֶׁהֵבִיא הַמְּחַבֵּר בְּסִימָן ק"מ סְעִיף ט' וְהוּא הַרְשֵׁב"א י"ל דְּמוֹדָה כְּאֵן שֶׁהִיָּה שְׁלִישׁ בִּינְיָהֶם מִתְּחִלָּה וְהִימְנוּהָ מִתְּחִלָּה א"כ עַכְשָׁיו שְׁמַחְזִיר לוֹ הַדֵּר לְהִימְנוּתִי עַכ"ל עֵינֵי עוֹד שָׁם שְׁמַאֲרִיף בְּזֶה וּמִבִּיא רְאוּת לְדַבְּרֵי מַחֲדוּשֵׁי רִשְׁב"א מִמְּסַכֵּת גִּיטִין הָרִי מְדַכְּתֵב הַדֵּר לְהִימְנוּתִיהָ מִשְׁמַע דְּנֶאֱמָן כְּתָרִי כְּמוֹ שֶׁהִיא בְּתַחֲלָה קוֹדֵם שֶׁהוֹצִיא הַשְּׁלִישִׁית מִיָּדוֹ וְלַע"ד נִרְאֶה שֶׁזֶּה וְדַאי אֵינּוּ דְּהָא מְדַמָּה לְשְׂכִירוֹת וְשָׁם וְדַאי אֵינּוּ נְאָמָן רַק כְּעַד א' גַּם כְּאֵן לֹא נְאָמְנָהוּ יוֹתֵר כִּינּוּן שֶׁהוֹצִיא הַשְּׁלִישִׁית מִתַּחַת יָדוֹ אֵיבַד נְאָמְנוֹתוֹ הַחֲזוּקָה וּמְדַבְּרֵי חֲדוּשֵׁי הַרְשֵׁב"א עֲצָמוֹ שָׁם בְּגִיטִין דָּף ס"ד מִשְׁמַע כֵּן שֶׁהָרִי כְּשֶׁהִשִּׁיג שָׁם עַל הַרְאָב"ד מְדַכְּתֵב בְּלִשׁוֹן שְׁלִילָה עַל הַרְאָב"ד וְאִם כְּדַבְּרֵי שְׁלִישׁ דְּעַלְמָא אַע"פ שְׂאִין שְׁלִישִׁתוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ יֵהָא נְאָמָן לְזַכּוֹת מִי שְׁנָתָן בְּיָדוֹ דַּאי בְּעֵי מְהֵדֵר לִיהָ בִּידְיָה עַכ"ל הַרְשֵׁב"א הָרִי לְהַדְיָא מִתּוֹף דְּבָרֵי דְּפְשׁוּט לִיהָ כֵּל שֶׁהוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ הַשְּׁלִישִׁית אֵיבַד נְאָמְנוֹתוֹ וְכֵן מִשְׁמַעוֹת כֵּל הַפּוֹסְקִים דְּכְתָבוּ וּמְסַקִּינּוּ דַּאִין לִיתָן הַשְּׁלִישִׁית אֱלָא בַב"ד לְפָרֵשׁ לְפִנְיָהֶם עַנְיָן הַשְּׁלִישִׁית וְכו' כְּמִבְּנֹאֵ' בִּש"ע אֶפְתִּי תִקְשָׁה כִּינּוּן שֶׁיִּכּוֹל לְחַזֵּר הַשְּׁלִישִׁית לִידוֹ לְהִי' נְאָמָן כְּבִרְאשׁוֹנָ' מָה הוֹעִילוֹ חֲכָמִים בְּתַקְנָתָם אִם יַעֲשֶׂה הַשְּׁלִישׁ קְנוּיָא עִם א' מִהֶמְשֵׁלִישִׁים שֶׁיִּתֵּן לוֹ בְּטַחֲוֹן שְׂפִישְׁרָצָה יִחְזָר הַשְּׁלִישִׁית לִידוֹ וְיֵהָא נְאָמָן אֱלָא וְדַאי כֵּל כַּה"ג אֲבָדוּ לְנֶאֱמָנוֹתוֹ כִּינּוּן שֶׁהוֹצִיא הַשְּׁלִישִׁית מִתַּחַת יָדוֹ וְאוֹלֵי כִּינּוּת הַשְּׁ"ף אִיהוּ דְּחִיק וּמוֹקֵי נִפְשִׁיָה דְּמ"ש חוֹזֵר לְהִמְנוּתִיהָ הֵינּוּ כְּעַד אֶחָד לְפָטוֹר אוֹ לְחַיִּיבוֹ וְלֹא שֶׁיֵּהָא נְאָמָן כְּשִׁנִּים כְּבִתְחִלָּה וְכֵן מְבֹאֵר לְהַדְיָא מִתּוֹף דְּבָרֵי הַשְּׁ"ף עֲצָמוֹ שָׁם ס"ק ל"ד בְּדְפוּס כַּפ"ד הַסַּמ"ע עִם הַשְּׁ"ף



בְּדָף פ"ד ע"ג וע"ב שְׁפָתַב וז"ל וְכָל שֶׁהַשְּׁלִישׁ מִסֵּר דְּבָר לִיד ב"ד או לִיד אֶפְטֵרוֹפֶס בְּסֵתָם  
נֶאֱמָן בְּכָל מָה שִׁיאֲמַר אַח"כ שֶׁהָרִי כְּשֶׁבָא לִב"ד או לְאַפְטֵרוֹפֶס מְוַכְרְחִים הִב"ד או  
אֶפְטֵרוֹפֶס לִיתָן לוֹ מָה שֶׁמִּסֵּר לָהֶם בְּסֵתָם וּא"כ נֶאֱמָן הוּא פְּאֵלוּ הַשְּׁלִישוֹת יוֹצֵא תַּחַת יָדוֹ  
מֵעֵיקְרָא שֶׁהָרִי יְכוּל עֲכָשְׁוֹ לִיתָן לְמִי שִׁירְצָה וְאֵע"ג דְּלִית לִיהַּ הַשְּׁתָּא מִיגוֹ דְּהָנִי מִיגוֹ  
לְמַפְרַע מ"מ שְׁלִישׁ נֶאֱמָן אַף בְּמִיגוֹ פִּי הָאִי וְכִמּוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי לְעִיל מִן הַתּוֹס' וְהָרָא"ש וְהַנ"י  
וּשְׂאָר הַרְבֵּה פּוֹסְקִים אֲבָל פְּשָׁאִין שְׁלִישְׁתּוֹ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ שֶׁמִּסֵּרוּ לְבַעַל דְּבָר עֲצָמוֹ אִינוּ  
אֵלָא כְּשֶׂאָר אָדָם וְלֹא מִקְרִי תוֹ שְׁלִישׁ כָּל כָּךְ נ"ל לְפַע"ד בְּרוּר עַכ"ל הַש"כ גַּם בְּסִימְנֵי  
וְכָלְלִי שֶׁבְּסוּף סִימָן נ"ו בְּקִיצוֹר דִּינוֹ שְׁלִי שֶׁל הַש"ף סִימָן וז"ל מָה אִם זֶה שְׁנִיתָן לוֹ  
הַשְּׁלִישוֹת רוּצָה לְהַחְזִיר הַשְּׁלִישוֹת לְהַשְּׁלִישׁ פְּדֵי שְׁיַעֲיֵד יוֹכַל לְהַעֲיֵד וְאִינוּ נוֹגַע בְּעֵדוֹת  
וּי"א דַּה"ה כְּשֶׁפּוֹטְרוּ מִשְׁבּוּעָה מוֹעִיל לְהִיּוֹת עַד הָרִי מִבְּנֹאָר פְּנוּנְתּוֹ דְּאִין נֶאֱמָן רַק כַּע"א  
וּבְגִדוֹן שֶׁלְּפָנֵינוּ שֶׁהִמְרָה נֶגְדַּ דַּעַת הִב"ד יֵשׁ כַּח בְּיַד הִב"ד לְפָסְלוֹ לְגַמְרֵי בְּעֵדוֹת זֹו פְּדֵי  
שְׁלֹא יִזְיִדוֹן עוֹד לְהִמְרוֹת פִּי ב"ד הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קַג אַרְבַּעָה אַחִים שְׁפָל א' וְא' מָהֶם  
יֵשׁ שֵׁט"ח עַל אִמָּם מִסָּף מְאָה ר"ט הַנְּעֻשִׁים בְּיוֹם א' וְלֹאִמָּם הִיתָה לָהּ שֵׁט"ח עַל א' וּבְחִלָּהּ  
נִתְּנָה לָא' הַשֵּׁט"ח שִׁיגְבָה אִיזָה סָף מֵהַלְוָה שְׁלָהּ לְצִנְרָף פְּרַנְסֵתָה בְּחִלָּהּ וְכֵן עָשָׂה וְהַשְּׁטֵר  
נִשְׂאָר מְנוּחַ אֲצִלוֹ וְלֹאֲחַר מוֹתוֹ קָדָם הִבּוּ נִגְבָּה כָּל מוֹתֵר הַחֹב וְתַפְסֵי אוֹתוֹ בְּשִׁבִּיל מְקַצָּת  
חֹבוֹ וְהָאֲחִים טוֹעֲנִין דְּתַפְיֵסָה לְאַחַר מִיתָה לָאוּ כְּלוּם הוּא וְרוּצִים שְׁיַחֲלִיק עִמָּם בְּשָׁנָה  
הַחֹב וּשְׂאָר נְכֹסֵי אִמָּם הַדִּין עִם מִי.

תְּשׁוּבָה הִנֵּה בְּנֹדָאִי אִם לֹא הִי גוֹבָה הַשְּׁטֵר עֲדִינָן לֹא מְהֵנִי תַּפְיֵסְתּוֹ כָּלְל וְכַדְאִיתָא לְהַדְיָא  
בַּש"ע סִימָן ק"ד סְעִיף ג' בַּהַג"ה וז"ל מִיֵּהוּ אִם תַּפְסֵי שְׁטֵרוֹת אֲפִילוֹ הַמְּוַקְדָּם לֹא הָנִי  
כְּתַפְסֵי מְמוֹן וְיַחֲלֹקוּ עַכ"ל וְכַתְּבַה סַמ"ע שָׁם סִימָן יו"ד דְּלֹא הָנִי כְּתַפְיֵסֵת מְמוֹן מְשׁוּם  
דְּאִין זֶה מִקְרִי קָדָם וְנִגְבָּה דְּהָא עֲדִינָן נִשְׂאָר גּוּף הַשְּׁיַעֲבּוּד אֲצִל הַמְּלִנָּה וְגַם אִם יִרְצָה  
הַמְּלִנָּה לְמַחֲוֹל הַחֹב מְצִי מְחִיל כַּמ"ש סִימָן ס"ו עַכ"ל הַסַּמ"ע וְהַש"כ שָׁם ס"ק ט' כְּתַב  
וְאִין זֶה מְדוּקְדָק דְּהָא כַּה"ג אִין יְכוּל לְמַחֲוֹל כְּדִלְעִיל סִי פ"ו מְדַר' נִתָּן עַכ"ל וְאִין זֶה  
קוֹשֵׁיָא כָּלְל פִּינּוֹן דְּמַדְר"נ מְשׁוּנְעָבְד לְכָל הַבַּע"ח בְּשָׁנָה א"כ לֹא מְהֵנִי תַּפְיֵסְתּוֹ לְגִרְוֵעַ שְׂאָרֵי  
בַּע"ח פִּינּוֹן שְׁחֲלֵקֶם יְכוּל לְמַחֲוֹל אִי לָאוּ שְׁעֵבּוּדָם שֶׁל שְׂאָר בַּע"ח וְיַחֲלֹקוּ אֵלָא בְּלֹא"ה  
א"צ לַמ"ש הַסַּמ"ע פִּינּוֹן דְּקִי"ל כְּבִית הַלֵּל דְּשְׁטֵר הָעוֹמֵד לְגַבּוֹת לָאוּ כְּגַבּוּי דְּמִי עֵינָן בְּתוֹס'  
סוּטָה דָּף כ"ה.

ד"ה בֵּית הַלֵּל מַש"ה לֹא מְהֵנִי תַּפְיֵסְתּוֹ פִּינּוֹן שֶׁהַשְּׁעֵבּוּד נִשְׂאָר אֲצִל הַמְּלִנָּה וְכ"ל גַּם הַש"כ  
אִינוּ מְשִׁיג עַל גּוּף הַדִּין וְעֵינָן בַּכ"ג ח"מ סִימָן כ"ה בְּכָלְלִי קִים לִי סִימָן מ"ה ע"ש אֲכֹן  
כְּשֶׁכְּבָר גָּבַהּ מְמוֹן אֲפִילוֹ תַּפְסֵי לְאַחַר מִיתָה ג"כ מְהֵנִי וְכַמְּבֹאָר בַּש"ע סִימָן ס"ד וז"ל וְכָל  
זֶה לְדִינָא דְּגַמְרָא אֲבָל לְמֵאִי דְּתִיקוֹן רַבְּנָן שְׁגוּבִין מִמְּטַלְטְלֵי דִּיתְמִי גוֹבִין מִשְׁטְרוֹתֵיהֶם  
אֲפִילוֹ לֹא תַּפְסֵי מַחֲיִים וְהֵינּוּ דְּנִקָּא מִיְתוּמִים אֲבָל אִם יֵשׁ עוֹד בַּע"ח וְלֹא גָבַהּ עֲדִינָן יַחֲלֹקוּ  
הַבַּע"ח מְוַקְדָּם וּמְאֻחָר כַּמ"ש בַּש"ע סִימָן ק"ד וְכ"ל וְאִין מְקוּם לְשְׂאָר אֲחֵיו הַבַּע"ח דִּין  
עַל הַלְוָה לוֹמַר דְּלֹא הִי לָף לְפָרְוֵעַ לֹא מִן הָאֲחִים לְבַד עַד שְׁיַבְאוּ כָּל הָאֲחִין יַחַד זֶה אִינוּ  
פִּי הָאֲחִין הֵם שְׁוֹתְפִין בְּחֹב א"צ כְּתִיבָה וּמְסִירָה זֶה מְזָה כְּמְבֹאָר בַּש"כ סִימָן ס"ו ס"ק  
י"ח ע"ש וְכ"ש בְּגִדוֹן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּגוּף הַחֹב מְדַר"נ וְכָל זֶה בְּרוּר וְזֶה שְׁעֵבּוּדֵינוּ נִשְׂאָר  
חֲזִיב לְזֶה הָאֲחִי אִם יֵשׁ עוֹד מִמָּה לְגַבּוֹת מְנַכְסֵי אִמָּם נ"ל דִּישׁ לוֹ חֵלֶק בְּשְׂאָר אֲחֵין לְחֲלוֹק  
בְּגַבְיֵית חוֹבוֹ שְׁנָה בְּשָׁנָה זֶה נ"ל פְּשׁוּט וְדִלָּא כְּתִשׁוּבַת פְּרַח מִטָּה אַהֲרֹן חֲלֵק ב' סִי פִי

המעייין בדבריו שם יראה שכל ראיותיו ממילא נפרכים וכן עלתה הסכמה בבי דינא שלנו למעשה שלא בדבריו נ"ל הק' יעקב: שאלה קמט מי שנתן במתנת שכ"מ כל מטלטלין שלו וכתב בשטר מתנה שיתן מטלטלין שלו ק"ך זהובי לפלוני וש' לפלוני ות' לפלוני ושונות המטלטלין שלו ידוע שאין שוונים החצי' ממה שצונה אף ורק עם השט"ח שיש לו על אחרים הם שוונים כפי הסף שצונה אי נימא דכוננתו הי' ג"כ על השטרות ולקיים צונאות המת בשלימות או י"ל דאין השטרות בכלל ויהא דינם כמבואר בח"מ סי' קי"א סעיף ח' דיחלקו לחלקים יע"ש וילמדנו רבינו הדין כי מפיו אנו חיים: תשובה הנה לכאורה הי' נראה דאין למקבלי מתנות חלק בשט"ח דאינם נכללים בתוך מטלטלין וכמבואר בתשובת הרשב"א סימן תתפ"ה דשטר לא מקרי מטלטלין והובא דבריו בש"ע ס"ס ס"ז פסק הלכה דאם אמר מטלטלין לפלוני אין שטרות בכלל וכ"כ בכנסת הגדולה ס"ס ס"ו בהגהותיו לב"י סעיף י"ג ונ"ל ויש ראיה להרשב"א מב"ב פ' מי שמת גבי הא דשטרי אקרי נכסי ועיין בהר"מ מטריני ח"א סימן ק"ה עכ"ל אכן אחר העיון נ"ל דבנדון דידן גם השטרות בכלל חזא הא דאין שטרי בכלל אין זה ברור כלל ואין פאן ראיה מוכרחת בפ' מי שמת דהא דלא קמבעיא אי שטרי בכלל מטלטלין היינו משום דקאמר שם בש"ס דף ק"נ ע"א אמר מטלטלין לפלוני כל מיני תשמישו בכלל ושטרות נמי י"ל דנכללו במאני תשמישו דהיינו הנזיר לצור ע"פ צלוחית וכדאמרינן בב"ק דף מ"ט וכי לצור ע"פ צלוחית הוא צריף ומשני אין לצור ולצור וב"ב דף ע"ו ע"ב וכל זמן שלא פרע הלנה השטר הוא של מלנה להשתמש בו לצור ע"פ צלוחית ונכלל בכלל מאני תשמישו אף דגוף השטר ודאי לא קני אלא בכתיבה ומסירה כמבואר בח"מ סימן ס"ו היינו דנאק במתנת בריא אבל בשכ"מ דדבריו ככתובים ומסורים דמי גם השטר בכלל המתנה וכמבואר בש"ע סימן ס"ו סעיף ג' וס"ס רמ"ח והוא מתשובת הרא"ש כלל ע"ה סימן כ' ע"ש גם הרשב"א סימן תתפ"ה נראה דאינו סומך על טעם זה לבד דשטר אינו נכלל בלשון מטלטלין פי זה אינו מוכרח בכלל ואינו מביא ראיה לדבריו דאדרבא מיייתי שם ראיה מפ' מי שהיו נשוי להיפך דמקרי מטלטלין ושוב רוצה לדחות הדבר ועיקר סמיכתו בכל פחו הוא מטעם שני שכתב שם ברשב"א ונ"ל ועוד שאפילו אמר מטלטלין והחובו בפירושו לא קנה דקי"ל אין שטרות ניקנין אלא בכתיבה ומסירה היא וכל שעבודא דאית ביה עכ"ל ובנדון שלפנינו דהוא מתנת ש"מ דהוי ככתובין ומסורין ונדאי פוננתו גם על השט"ח גם בתשובתו מהר"מ ע"מפאנו סימן פ"ז פתב גם פן בפשיטות דשטרות בכלל מטלטלין הובא ג"כ שם בכ"ג ס"ס ס"ו ובזה נ"ל ג"כ מיושב מה שמקשה הסמ"ע בסימן ס"ו ס"ק י"ב דברי הש"ע אהדדי דבסימן ג' משמע דמקני מטלטלי הובא אגב קרקע גם השטרות בכלל ובסעיף מ"ב פסק דאין שטרות בכלל מטלטלין ומדחיק לתרץ ע"ש ובאמת לק"מ דאע"ג דלפי פשיטא אין השטרות בכלל מטלטלין בפרטות בלי שהקנה השעבוד שבו מ"מ בסעיף ג' מיררו שהשטר מונח על הקרקע וכמ"ש הסמ"ע שם ס"ק י"ג בשם הטור אי לאו דהוי מתנת ברי שצריכו כתיבה ומסירה אמרינן דאם הקנה אגב מקרקע דגם השטרות בכלל מטלטלין וזה ברור כדאי לקיים דברי המת והש"מ ועיין בטור וב"י סימן ס"ד ובש"ע שם גם בטור סימן קי"א ע"ש נמי משמע דשטרות בכלל מטלטלין וכ"ש היכא שנראה וניכר פוננתו כמו בנדון שלפנינו דאם לא נכללו השטרות בכלל דבריו לא היו פאן החצי מה שצונה ודאי פוננתו על השטרות נ"ל הק' יעקב: שאלה

קנ אפטרופס של יתומים שמוצא שט"ח על ראובן וראובן מביא עדים שנתן לאביהם מעות אבל לא ידעו אם נתן לו בתורת פרעון או בתורת פקדון או בתורת מתנה ואפטרופס טוען שנתן לו במתנה אי טענתו טענה או נימא דאין לטעון בשביל היתומים טענה דלא שכיח כמבואר בסמ"ע סימן נ"ח ס"ק ט"ו: תשובה דין זה דמילתא דלא שכיח לא טענינו בשביל היתומים מבואר בשעחיש סימן ק"ח והובא שם בש"ע סי' הנ"ל סעיף י"ד אם טוענין בשביל יורשים נאנסו או לא והביא בש"ע שם שני דיעות והש"כ הכריע שם בס"ק ח' דטוען לפניהם אף טענה דלא שכיח ועיין בכ"ג בסימן ק"ח בהגהותיו לב"י סי' ק"ח סעי' נ"ו כ' וז"ל אמר המאסף מהריב"ל ס"א פל"ל י"ז סי' צ"ד והרש"ך ח"ב סי' רל"ו תפסו בפשיטו דמילתא דלא שכיח לא טענין ליתמי וכ"כ המרדכי ח"א סימן קמ"ג והוא מן התימא וכבר תופס מהריב"ל והרש"ך בעל משפט צדק בח"ב סימן ע"ד ועיין ברשד"ם ח' ח"מ סימן קצ"ח ועוד תפס בעל משפט צדק על מהריב"ל איך עשה עיקר מתשובת הרא"ש דס"ל דמילתא דלא שכיח לא טענין להו ליתמי אחר שבפסקיו פסק בהיקף והקשה על הרא"ש פ' שני דייני גזירות דטענינו ליתמי מילתא דלא שכיח היינו דשכיח ולא שכיח אבל דלא שכיח פלל בטענות נאנסו ודומה לו היינו האי שפכת הרא"ש פ' שני דייני גזירות ומעולם לא חזר הרא"ש מתשובותיו לפסקיו בטענת נאנסו ודומה לו אלא בטענת שכיח ולא שכיח הוא דחזר בו ובזה באו דברי מהריב"ל על נכון אבל מהר"י מטראני בתשובה ח"א סימן ע"ב ובחלק ח"מ סימן ק"ך ובעל משפט צדק סימן מ"ג וע"ג פתבו פיון דאיכא פלוגתא דרבנותא הממע"ה וכ"כ מהר"א ששון ז"ל בסימן ק"ל עכ"ל הכ"ג א"כ גם בנדון דידן דהוי טענה דלא שכיחא כמ"ש הסמ"ע בסימן נ"ח ס"ק ט"ו הוי ספיקא דדינא ואין פח בידי האפטרופס להוציא מיד ראובן אפילו למאן דסבירא ליה בסימן נ"ח דלא אמרינן כה"ג איתרע שטרא פיון דלא נתן לו בתורת פרעון והוא דעה ראשונה שהביא הב"י שם בש"ע סעיף ג' היינו אם הלנה טוען פן בכרי אבל בשביל יתומים אינן טוענין מילתא דלא שכיח והוי ספק ספיקא לקולא לנתבע חזא שפא הלכתא כמאן דס"ל כה"ג איתרע שטרא ואת"ל דהלכה כמאן דס"ל דלא איתרע שטרא פיון שיוכל לטעון במתנה ניתן לו מ"מ אין טוענין ליתומים פן פיון דמתנה דלא שכיח ובפרט במקום דחייבי לו אין מדרף בני אדם ליתן לו מתנה עד שישלם לו חובו תחלה כמ"ש הסמ"ע בסימן נ"ח ס"ק ט"ו והוא דעת ר"ת והרא"ש ע"ש בב"י גם אין לפקפק דזה בכלל שכיח ולא שכיח ובזה א"ל דכ"ע מודים דטוענין פן ליתומים וכן יש קצת ראיה מדברי הסמ"ע עצמו בסימן ע"ה ס"ק א' וז"ל וכן חיישינו שהנתבע חייב לו באמת אלא שנתן לו פעם אחת מתנה מנה עכ"ל ומדחיישינו להכי ש"מ דהוא קצת שכיח אי משום הא לא תברא די"ל אפילו בטענה דלא שכיח פלל פל היכא דאפשר לברורי לכתחלה מברירינן ועי"ל דהתם ה"ק אולי קודם שהלנהו נתן לו פעם אחת מתנה לכן טוען שאינו חייב לו פלום מ"מ לענין דינא נ"ל עיקר כמ"ש דאיתרע שטר זה ואין האפטרופס יכול להוציא מראובן פלום נ"ל הק' יעקב: שאלה קנא ראובן ושמעון שהשלישו יחד דבר מה ללוי ואמרו שלא יתן לא' מהם אם לא ברצוני שניהם ואחר זמן מה בא ראובן ושמעון ואמר שמעון שהתפשרו יחד שייף השלישית לו וראובן שתק אי שתיקתו הוי כהודאה או לא: תשובה הנה לכאורה הו' נראה לדמות דין זה מ"ש הטור בשם תשובת הרא"ש פל"ל ש"ה והובא ג"כ בב"ע"הת פל"ל מ"ב ובש"ע שם ראובן שאמר

לשמעון ולוי מנה לי בידכם ואמר שמעון הן לוי שתק וכו' הני הודאה לגבי שמעון אבל לגבי לוי לא הני הודאה עכ"ל א"כ הכי נמי נאמר לגבי שמעון הני ריצוי ולא לגבי ראובן אכן פד מעיני שפיר יראה דהא לא דמי אלא להא דאיתא בב"מ דף נ"ו ע"א דאי תרנוייהו תפסי הטלית וא' תקפה מידו ושתק דהני פהודאה אפילו עשה פן בפני עדים כמסקנת הרא"ש והכי קי"ל כמבואר בח"מ סימן קל"ט וכן הספמת הש"כ שם ס"ק נ"ו וכיון ששניהם האמינו לשליש דהוא מהימן כפי תרי ושוב הלך עמו ושמע משמעון ששינה לו השלישות ודאי תני פהודאה ואין לראובן שום טענה עוד על השלישות דהא כל זמן שהני ביד שלישי הני כתפסי תרנוייהו וכיון שזה אמר בפניו ששינה לי השלישות לבדו הו' כתקפה מידו והוא שותק גם אין לדמות דין זה למה דאיתא בש"ס דקדושין דף ס"ג ע"א וע"ב בפי שמקדש אשה ע"מ שיירצה אבא אי פרושו ע"מ שיאמר אין או יבא וימחה או פירושו ע"מ שישתק אבא דיש חילוק דעות וכמבואר בא"ה סימן ל"ח גראה דבגדון דידן כ"ע מודו אף שאמרו בריצוי שניהם מ"מ פיון שנה הלך עמו ושמעון אמר שהתפטר עמו אם לא נעשה פשר הדבר ברצון שניהם לא הי' הלך עמו שהרי יתפס בשקר שנה יכחישו מיד אלא ודאי כל כה"ג ודאי שתיקתו פהודאה דמי ועיין בתשובת משפטי שמואל סי' קי"ג ובכ"ג סי' קל"ח וכן נ"ל הק' יעקב: שאלה קנב אחד שתקע פפו לחבירו על דבר מה ותובע אותו שיקיים ת"כ שהוא במקום שבועה והנתבע משיב שלא נתן לו ת"כ שהיא שבועה רק מה שמנהג סוחרים ליתן זה לזה בל"א הנ"ט שלא"ק שפכין כף אל כף ופה המנהג שהנט שלאק אינו קונה מה דינה זאת ועוד אחרת מומר פושעי ישראל שאינו מקיים ד"ת רוצה למפור מקום בבה"כ וזו אין יוכל למפור אם לא שיכריזו תחלה בבה"כ ולא יבא עליה שום עיקול ובאמת אין מעקלין על תביעת בעל פה ויש פאן יהודי סוחר א' איש מוחזק לנאמן וכשר שיש עליו חוב בפנקסו אי יוכל לעקל או לא תשובה הנה מבואר בח"מ סימן פ"א סעיף כ"ח בהג"ה דתקיעת כף הני שבועה ופי' שם הסמ"ע אפילו לא פי' ואמר באמונתו הני פן ובי"ד סימן רל"ט סעיף ב' כתב והני מילי כשהיא דרף שבועה אבל כשהיא דרף הסוחרים שתוקעים כפם זה אל זה לקיים המקח אין לו דין שבועה כלל עכ"ל הש"ע שם לכן כל שלא יאמר בפירוש אני נותן לך תקיעת כף לא הני לשון שבועה פי' לשון ת"כ הני שבועה פדכתיב כל העמים תקעו כף תקעת לזר כפיה וכן הוא בספר תשבי שהוא בל"א (אן גליכון) כמו ערבות אבל הפאה כף אל כף אינה שבועה כלל ומ"מ במקום שנוהגין לקנות ע"י כף הא קניה גמורה וכן היינו נוהגין לפסוק פן בק"ק פראג אבל פה ק"ק מיז לא נהגי פן ועיין בח"ע סי' ר"א סעי' ב' וא"כ בגדון דידן פיון שאמר שלא הי' בדעתו לשום שבועה ולא הזכיר כלל לשון ת"כ אין פאן שבועה כלל דל"ל שישביע על זה אלא ינהירו אותו ב"ד על שבועתו כדאי להדיא סימן פ"ז סעיף ל"ד בהג"ה וע"ש אכן לפי המנהג שנהוג פה הדיינים ע"פ הגאונים הקדמונים דאף אם יש הכחשה בין התובע והנתבענתן ת"כ או לא אפ"ה משביעין הנתבע שמשביע שלא נתן ת"כ גם זה ישבע על כף שלא הי'תה פוונתו בתורת ת"כ שהוא שבועה ועל השניות מדברי סופרי' אם יוכל לעקל נ"ל דיוכל לעקל פיון שהסוחר הוא איש מוחזק לכשר ונאמן וכתב פן בפנקסו והוא נשבע ונוטל אע"ג דבשבועת הקסת לא אמרינו שפנגדו נשבע ונוטל מ"מ הכי דיינן ליה וכו' דכונותיה ודי ואין להאריף בגדון כזה וכן עשיתי הלכה למעשה והסכימו עמי ב"ד וכנ"ל: הק' יעקב.

שאלה קנג מתלמיד ותיק הא דכתב הטור ח"מ בסי' כ"א וי"א שאם יש לו מעות וקרקע או מעות ומטלטלין שיוכל המלנה לומר במטלטלי או במקרקע אני רוצה וקלא נהירא שאין דינו אלא על המעות כיון שיש שם מעות עכ"ל ותמה תמה אקרא איה עלה על הדעת לומר פן הא קי"ל אפ"ל שומא הדר' פמבואר בסי' ק"ג מכ"ש שאין לכופו לתחלה ליתן לו קרקע כיון שיש לו מעות ליתן לו אין הסברא והדע' מכרעת לומר פן: תשובה שאלתה בתמיהא גדולה על הטור הוא לכאורה תמי' קנימ' אה הרגיש בזה כבר שואל א' הרב מהר"מ מקבלענין ז"ל הובא בשו"ת חות יאיר סימן כ"ט ובתשובת שם סימן ל' האריה בכמה ישובים על קושיא זו ולבסוף כתב וז"ל ואף כי זה נגד הסברא מ"מ הסוגיא דשומא הדרי לא קושיא עליה ואף כי ידעתי דשינוי דחיקא הוא זו אמיןא נקיטי לה בידי מיהא עד כי אשמע שינויא דרנויחא מינייה עכ"ל חות יאיר ולפי שבעיניו בעצמו דחוקים לכן לא רציתי להאריה עוד להעתיק דבריו וכדי שלא להוציא חלוק אענה אף אני מה שלפע"ד נ"ל נכון והוא זה דנדאי אם הלנה רוצה ליתן לו כל חובו במעות ודאי צריה לקבל לית מאן דחולק בזה אלא שהלנה יש לו מעות וקרקע ורוצה ליתן חצי מעות וחצי בקרקע והמלנה אומר או שלם לי כול' במעות או כול' בקרקע' וכן אם יש לו מעות ומטלטלין שיוכל המלנ' לומר או כולי במטלטלין או כולי בקרקע אני רוצה על זה קאמר דחולק דאין יכול לכופו ליתן לו כולו קרקע אלא כל מה שיש לו מעות או מטלטלין צריה ליתן לו אבל הפותר יוכל לשלם לו בקרקע ואין המלנה יכל לומר לו שלם לי דוקא בקרקע וא"כ פוננת הי"א אין לדחוק בדבריו ומהא דשומא הדרא דהרי דומה לזה מצינו בטור סימן קי"א סעיף י"א ובש"ע סעיף ט"ו בשם רב האי גאון אם יש פאן ב' או ג' בע"ח שקנו ממנו פאחד ואין אחד מהם קודם לחבירו ובא בע"ח לטרוף גובה מאיזה מהן שירצה וא"צ ליקח חצי שדה ונחצי שדה מזה עכ"ל ה"ה בזה אבל באמת הטור ובעה"ת חולק וסובר דאין זה דומה לזה כיון שעיקר דינו במעות מה שיוכל לסלק במעות מסלקו כפסק הש"ע ואין זה פקפוק כלל נ"ל הק' יעקב: שאלה קנד אחד שהי' לו ד' בנים ובת יחידה ונתן לבת שטר מתנה הודאה על סף מה שיפרע מעזבון שיעזוב אחריו בשעבוד גמור מהיום על יורשי אחריו ובאותו יום ומעמד נתן שטר מתנה דד' בנניו בשו' על ביתו דהיינו מהיום גוף הבית והפירות הוא נותן להם שעה אחת קודם מותו וכל ימי חייו יהיו הפירות שלו מפל הבית גם אם יבא עליו דוחק בחייו יש לו רשות למכור מן הבית ולהשפין אותו עד שעה אחת קודם מותו מה דינו: תשובה הנה מבואר בח"מ סימן ק"ד סעיף ט"ז בטור וז"ל מלנה שלא מצא נכסים ללנה ליפרע חובו אלא ממה שנתנו לו על תנאי שאמר לו ואחריה לפלוני י"א שהוא גובה בו מהם דכי היכי שהם קנויים לו לענין שיוכל למכרם דקי"ל ירד הראשון ומכר אין לשני אלא מה ששייר ראשון כה יכול לשעבדם והרמב"ם חילק בין מכר לשעבוד אע"פ שיוכל למכור אין יכול לשעבד ואין בע"ח גובה ממנו אלא הפירות עכ"ל ופסק בש"ע סימן ק"ד סעיף ד' פהרמב"ם וכן הסכמת האחרונים וכן מבואר בש"ע סימן רמ"ח סעיף נ"ו מ"מ נלע"ד בנדון שלפנינו גם הרמב"ם מודה כיון ששייר לעצמו למכור בשעת דחקו ולהשפין ודאי גם לשעבדם יכולת בידו ושעבוד לבתו קודם למתנת אלו כי לא נתן לבניו בחייו פלוס כיון ששייר לעצמו הפירות גם שיוכל למכור ולהשפין פרוצונו א"כ שעבוד הבת בחזקה לפרוע מהפירות והגוף והמותר יחולק לבניו פנ"ל הק' יעקב: שאלה קנה מלנה אחד שיש לו

חוב מסך עצום ובקש להטריף בית יתומים של הלנה והיתומים אומרים שישימו הבי כמה שוונים והם רוצים ליתן המעות והמלנה טוען שייתנו לו כל חובו במלואו ובאם לאו הוא רוצה לגבות הבית בעד כל חובו: תשובה הנה דין זה מחלוקת ישנה היא דעת הטור והרא"ש בסי' ק"ט פסקו דשומעין ליוורש וכ"פ בש"ע ריש סימן ק"ט וכ"פ שם הסמ"ע אפילו אין ליוורש עתה מעות מ"מ יוכל לומר תקבל בשומא משום דשומא הקרא וכ"פ הב"ח והט"ז אכן הש"כ ריש סימן ק"ט ס"ק א' חולק ופסק פהרמב"ן והראב"ד ובעה"ת וכ"פ הריב"ש סימן תפ"ג דבכל ענין אין יכולין היתומים או הלוקח לסלק לבע"ח עד שייתנו כל שיעור הא לאו הכי יכול לומר הקרקע שנה לי פשיעור כל חובי עכ"ל הש"כ ריש סימן ק"ט ובסימן קט"ו ס"ק ד' מאריך עוד בזה ע"ש ומחדש נדפס ספר עטרת צבי על ח"מ ראיתי בסימן ק"ט ס"ק א' נוטל עטרה לעצמו והשיג על הש"כ וכתב וז"ל וזה אינו דהא פתב מור"ם לעיל בסימן ע"ב גבי משכון מטלטלין הממע"ה ה"ה בקרקע שיהא בחזקת היוורשין והבע"ח מקרי מוציא עכ"ל וכן הוא להדיא פ' המקבל דף ק"י ומה אעשה שטחו עינו מראות דברי הש"כ בסימן קט"ו ס"ק ד' שפומה עצמו בכל פחו על מ"ש שם בסי' קט"ו ס"ק ל"ג וז"ל ארעא פיון דתחלת דינא לגוביינא קיימא על היתומים להביא ראיה עכ"ל וא"כ לק"מ ואל תתמה גם בזה על הש"כ דהלא קי"ל כבית הלל ולא כב"ש דשטר העומד לגבות לאו פגובי דמי ועיין בכ"ג סימן קט"ו בהגהותיו ב"י סעיף י"ז אין זו קושיא כלל כי פבר הרגיש התוס' בזה בסוטה דף כ"ה ע"ב ד"ה ב"ה ע"ש ולק"מ על סימן י"א נמצא דדבריו נכונים להלכה ול"נ להמציא עוד טעם חדש דהא קי"ל מצנה על היתומים לפרוע חובת אביהם משום כבוד אע"ג דקי"ל כבוד משל אב אבל לא מחוייבים להוציא על זה ממון עצמן כמבואר להדיא בכל הפוסקים כמבואר בטור וב"י בח"מ סימן ק"ז ע"ש היינו שא"צ להפסיד ממון עצמן משא"כ בנדון זה שא"צ לשום הפסד ממון שיהי רוצין ליתן המעות ע"פ השומא מה ששנה ויכולין לכבד אביהם שלא יהא נקרא לזה רשע ולא ישלם פיון שבע"ח רוצה ליקח בכל חובו ודאי שפיר דמי פנ"ל נכון ע"פ השכל והסברא הק' יעקב: שאלה קנו ראובן שלנה משמעון סך מה ועשה שטר אפותיקי מפורש על מקומו שיש לו בבה"כ שאם לא יפרע תוך שני שנים מהיום יהי לו המקום שלו בבה"כ לאפותיקי מפורש לשמעון והתנו בפירש שלא יוכל ראובן למפור או להשפין המקום הנ"ל עד שישלם תחלה חוב זו ובקש ראובן להשפיר המקום עד שגיע זמן פרעון חובו אי הרשות בידו או לא: תשובה נראה דראובן יכול להשפיר המקום בבה"כ כל מי משך זמן ההלנאה דאע"ג דמבואר בתוך השטר שלא יוכל למפור המקום א"כ גם השכירות בכלל דקי"ל שכירות ליומא ממכר הוא זה אינו חדא דכלל זה לאו כלל גמור הוא דהא התוס' פ' הנהב דף נ"ז ע"ב ד"ה והאי ביומא מכירה היא פתבו דהא דוקא לענין אונאה איתמר דרבי ביה קרא דממכר מיותר וכ"כ התוס' דע"ז דף ט"ו ע"א וכ"כ מהרש"ל בתשובה סימן מ"ג וכן בת"ה סימן שי"ח וכן האריך הש"ך בח"מ סימן של"ד ס"ק ב' יע"ש ואפילו אם יהיה ספק יד בעל השטר על התחונה וכמבואר בח"מ סימן מ"ב יע"ש ואפילו שכתב בשטר אפותיקי דלא פאסמכתא ודלא פטופסי דשטרא דאז לדעת הרבה פוסקי' יד בעל השטר על העליונה כמבואר שם בסי' מ"ב סעיף י' מ"מ אין בכלל זה אלא מה שבפרט דוקא למפור או להשפין קאמר אבל להשפין לאח' כל זכותו מ"ש בשטר דהא הולכין אחר לשון בני אדם ואחר פנונתו ותדע דהא יש לדקדק

למה הוצרך לכתוב בו שלא יוכל להשפין דהא סתם משכנתא בזמנים הללו הוא דרף משכנתא בנכית' אינו צריך היתר והוא בתורת שכירות ושכירות ליומא ממכר הוא ואין בפרט אלא מה שבכלל ולמה הוצרך לכפל הדבר אלא ודאי עיקר פוננתו הנה רק על מכירה ממש או להשפין המקום דאז מגרע פח אפותיקי שלו שיצטרף לטרונח לטרון מלוקח המקום או להמציא מקומו הממושכן ואין בלשון בני אדם השכירות דמה גריעותא יש לבע"ח אם הלנה יושב על מקומו עד זמן פרעון או שיושב עליה אחר אין זה אלא מדת סדום כנ"ל הק' יעקב: שאלה קנו מתלמיד ותיק אחד הנה ראיתי בש"כ בח"מ סי' ע"ב ס"ק נ"א שהאר"י הרבה בדין מחויב שבועה ואין יכול לישבע דמשלם והוא פלל גדול בדין לענגן הרבה דינים וסיגים הש"י שם והעולה בדין שאם התובע עצמו יודע ומודה שהנתבע אינו יודע שלא אמרינו ה"ל מחויב שבועה ואין יכול לישבע שמשלם אי יש לסמוך עליו בזה המעשה: תשובה הנה קטנתי מלהכריע בדבר כזו מ"מ לא אמנע להשיבך בזה מה שגראה לע"ד לפי שפלי שקלתי כל דברי הש"י בזה וראיתי שהם דברי חריפים ומתיקים וראוים למי שאמרן ואהיה כמנ"י דמסייע ליה מה דאי' בפ"ק דב"ק דף ו' ע"ב ובהגוזקין דף מ"ח ע"ב דקאמ' אמר רב אידי בר אבין הקא במאי עסקינן כגון שאכל ערוגה בין הערוגת ואל ידעינן אי פחוישה אי שמינה אכל דמשלם שמינה אמר רבא ומה אלו ידעינן דכחוישה אכל לא משלם אלא פחוישה השתא דלא ידעינן אי פחוישה אכל אי שמינה אכל משלם שמינה הממע"ה ולכאורה קשה מה מקשה פניו דמודה דכחוישה אכל ה"ל מודה מקצת ועל השמינה אמר אינו יודע וכיין שאינו יכול לישבע משלם אבל לפי דברי הש"כ אתי שפיר פניו דגם התובע ידע שהנתבע אינו יכול לידע מה אכלה בהמתו אי פחוישה אי שמינ' לא ה"ל פלל מחויב שבועה ודוק לכן נ"ל עיק' כהש"כ בזה ששפתיו ברור מללו נ"ל הק' יעקב: שאלה קנח ראובן שהלנה לשמעון סף מה והעמיד לו לוי לערב ובתוף הזמן מברר ראובן ששמעון מבזבז נכסיו וביקש ממנו שיפרע לו מיד תוף הזמן כמבואר בח"מ סי' ע"ג ושמעון טוען שאין לכופו לפרוע תוף זמן פניו שיש לו ערב וראובן טוען שמ"מ לא הלנוייתי אלא לדעת שגיה' ועכשיו שאתה מבזבז נכסיה לא ניחא לי להלוות לה ושלם לי מיד תוף זמנו.

תשובה הנה עיקר דין זה הוא מחלוקת ישנה בין ראשונים כמבוא' בטור וב"י ובח"מ סי' ע"ג ובסי' קל"א דלדעת הרמב"ן וסייעתו אין יכול לכפות ללנה לשלם תוף זמנו אפי' במזבז נכסיו וכן אין הערב יכול לכפות להוציא מן הערבות מה"ט ויש חולקי' שיכול לכפות לשלם תוף זמנו ולהוציא מן הערבות וע"ש פלוגתיהו באר"י ולכאורה הנה נראה לומר פניו דהוא פלוגתא דרבנותא יכול הלנה לומר קים לי ואין לכפות אותו לשלם תוף זמנו להוציא ממנו אפ"ה תפסו האחרונים עיקר להלכה ברואין שמבזבז נכסיו שפופין אותו לשלם מיד והטעם צ"ל כמ"ש הב"י בשם תשובת הרי"ף הובא שם בסי' ע"ג כתב הנ"י בשם תשובת הרי"ף וז"ל מבזבז נכסיו אי רוצה ללכת יוכל לעכב עליו שיניח נכסיו כדי פרעון כדי שלא יהא כל אחד הולך ולנה מחבירו ומבזבז נכסיו או הולך למדינת הים ונמצא נועל דלת בפני לוויין עכ"ל וכיין דהרבה תקנות שנו חכמים ז"ל שלא תנעול דלת בפני הלויין לכה תפסו עיקר כדעה זו דכופין אותו לשלם תוף זמנו וא"כ הבו דלא לוסיה עלה וכ"פ הש"כ בסי' ע"ג ס"ק ל"ד שאין לו בו אלא חידושו משא"כ בנדון שלפנינו שיש לו ערב ואין פאן געילת דלת פלל דחששא רחוקה יש פאן להפסד הלנה חדא אע"פ

שְהִלְנָה מְבִיבָז נְכָסֵי מ"מ מְסֻתָמָא כְּשִׁירָאָה שְמִתְמוּטָט וְהוּלָהּ קִמְצִי מְפָאן וְלִהְלֵן שְלֵא יֵאבְדוּ כָל נְכָסֵי וְיָבֵא לְתַכְלִית הָעוֹנֵי כִּי זֶה כָּל הָאָדָם וְאִם יִבְיָז כָּל נְכָסֵי הֲלֵא יֵשׁ לוֹ עָרֵב וְתוֹ לִיכָא לְמִיחַשׁ בְּנִעִילַת דְּלַת וְאוּקְמָה אֲדִינָא שְׂאִין לְכַפּוֹת לְשִׁלְמָה תוּף זִמְנוּ נ"ל הִקְטֵן יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קִנְט בַּעַל פְּלִיטָה אֶחָד שְׂאֶחָד מִבְּעָלֵי חוֹבוֹת הַמְּאֻחָרִין הַחֲזִיק בְּמָקוֹם אֶחָד שְׁלוֹ בְּבֵה"כ שְׁלֵשׁ שָׁנִים וְעַכְשָׁיו בָּאוּ בְּעָלֵי חוֹבוֹת הַמְּוֹקְדָמִים וְרוֹצִין לְטָרוֹף הַמְּנוּ וְהַמְּאֻחָר טוֹעֵן פִּינוֹן שְׁהַחֲזִיק שְׁלֵשׁ שָׁנִים וְהַמְּוֹקְדָמִין שְׁתַּקּוּ וְלֹא מִיחוּ גַם הֵם מְחִלוּ שְׁיַעֲבֹדָם וְשְׂאֵל הַשּׂוֹאֵל מַה דִּינוֹ: תְּשׁוּבָה שְׂאֵלָה זֹו כְּכָר נִשְׂאֵל לְפָנֵי מַהֲר"מ הוּבָא בְּהִגָּהוֹת מִיָּמֹון לְהֵל' אִישׁוֹת סִי' ה' הַמְּתַחַלֵּת אֲנָהֵב כְּסָף לֹא יִשְׁבַּע כְּסָף וְכו' וְהוּבָא בַסִּמ"ע סִי' ק"ט ס"ק וי"ו וז"ל וְכָתַב בְּתִשׁוּבַת מִיָּמֹון ה"ל אִישׁוֹת סִי' ה' דְּחֻזְקָת ג' שָׁנִים אֵינָם רַק נֶגֶד הַטוֹעֵן עַל גּוֹף הַקָּרָקַע אֲבָל מִי שְׂאִין לוֹ בְּקָרָקַע רַק שְׁיַעֲבֹד חוֹב אוֹ כְּתוּבָה לֹא מְהַיְבִיז חֻזְקָה וְר"ל שְׁיִכּוֹל לְגַבּוֹת הַחוֹב אוֹ הַכְּתוּבָה מִהַלּוֹקֵחַ אִם שְׁיֵשׁ לְלוֹקֵחַ בּוֹ חֻזְקָה דִּיּוֹכַל לֹאמַר לֹא חֻשְׁשִׁיתִי לְמַחּוֹת פִּינוֹן דְּאִין הַקָּרָקַע שְׁלִי וְשְׂמָא אֲמַצָּא לְגַבּוֹת מִבְּנֵי חוֹרִין ע"ש שְׁהַאֲרִיף עכ"ל הַסִּמ"ע וְהַאֲחֻרוֹנִי הַעֲתִיקוּ דְּבָרָיו לְפָסֵק הַלְכָה כֵּן מְצָאתִי בְּהַרְבֵּה תְּשׁוּבַת הַאֲחֻרוֹנִים וּפְסָקוֹ כֵּן בְּלִי פְקֻפּוּק וְחוֹלֵק כָּלֵל אִם קֶצֶת נ"ל לְפַקְפֵּק וְלוֹמַר דְּבַעַל פְּלִיטָה כְּזֶה שְׁיִרְד לְטַמְיוֹן גָּמוֹר שְׁחִיב לְאֲלָפִים וְאִין לוֹ נַחֲלָה שְׂדֵה וְכָרֵם הֵיכָא יְכוּלִין לֹאמַר בְּעָלֵי חוֹבוֹת הַמְּוֹקְדָמִין דְּשְׂמָא אֲמַצָּא לְגַבּוֹת מִבְּנֵי חוֹרִין וְלִפִּי רְאוּת עֵינָיו הוּא בְּאֶמֶת גְּבָרָא עֲרֻטְלָאי וְלֹא סוּמְכִין אֲנִיֶּסָא דְלָא שְׁכִיחֵי מ"מ מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי תְּשׁוּבַת מַהֲר"מ שְׁם בְּאוּרֹף דְלֹא שְׁיִיף חֻזְקָה כָּלֵל נֶגֶד שְׁעַבּוּד חוֹב אוֹ כְּתוּבָה לְהַפְקִיעַ שְׁעַבּוּדָא וְאִנִּי אוֹסִיף נוֹכַף מְשַׁלִּי בְּטַעַם הַדְּבָר דְּעִיקָר טַעַם חֻזְקָה שְׁלֵשׁ שָׁנִים תִּקְנוּ חֻזְקָתִי שְׁלֹקֵחַ לֹא מְזַדְדֵר תוֹ בְּשִׁטְרוֹ פִּינוֹן שְׂאֶכַל בְּשׁוֹפֵי שְׁלֵשׁ שָׁנִים וְלֹא מִיחָה הַמוֹכֵר רוּאָה בְּאֶסְפֻּקְלָרְיָא הַמְּאִירָה שְׁהַמוֹכֵר סְלִיק דְּעַתּוֹ מִהַמְּכָר הַזֶּאת וְאִינוּ רוּצָה שׁוֹב לְעַרְעֵר עַל מְכִירָה זֹו לְכָף שׁוֹב אִינוּ מְזַדְדֵר בְּשִׁטְרוֹ וְמַהֲנֵי חֻזְקָתוֹ מִשָּׂא"כ שְׁיַעֲבֹד חוֹב אוֹ כְּתוּבָה פִּינוֹן שְׁגוּף הַחוֹב וְהַכְּתוּבָה נִשְׂאֵר אֲצֵל הַמְּלוּנָה אוֹ הַאֲשָׁה רַק שְׁהַאֲשָׁה מְחַלָּה הַשְׁעַבּוּד בְּמְכִירָה זֹו בְּקִנְיָן וְכִיּוֹצֵא בּוֹ בְּעִנְיָן דְּמַהֲנֵי וְכַמְבֹּאֵר בַּא"ה סִי' צ' ע"ש מ"מ פִּינוֹן שְׁהַלּוֹקֵחַ יוֹדַע שְׁהַגּוּף הַחוֹב וְהַכְּתוּבָה קִיָּים ה"ל לְהַזְדַּהֵר בְּשִׁטְרוֹ זֶה וְכִינוֹן שְׁלֵא הַזְדַּהֵר אִיהוּ דְּאֶפְסִיד אֲנַפְשִׁיָה וְאֶמְרִינוּ שְׁלֵא נַעֲשֶׂה הַמְּכִירָה בְּרִיצוּי הַבַּע"ח אוֹ הַאֲשָׁה דְּבַלֵּא"ה הֵי חֻזְקָה שְׂאִין עֲמוּ טַעֲנָה וּמְפָסִיד הַלּוֹקֵחַ עַד שְׁיִבְרַר הַרִיצוּי הַזֶּאת וְלֹא מְהַיְבִיז חֻזְקָתוֹ כְּזֶה וְע"י סְבָרָא זֹו אִין אָנוּ צְרִיכִין לְכַמָּה דְּחֻזְקֵי שְׁמַדְחִיק שְׁם בְּתִשׁוּבַת מַהֲר"מ בְּהִגָּהוֹת מִיָּמֹון וְתַמָּה אִנִּי שְׁלֵא הַרְגִישׁ מַהֲר"מ בְּחֻזְקֵי זֶה שְׁהֵיָא מְצַד הַשְּׁכָל וְהַסְבָּרָא וְהָא דְּאֶמְרִינוּ אֲשֶׁת אִישׁ צְרִיכִין לְמַחוּ' הֵינּוּ בַנ"מ וצ"ב שְׁהַגּוּף קָרָקַע שְׁלָה אֲבָל לֹא בְּנְכָסֵי בְּעִלָּה וְכֵן מְבֹאֵר בְּתִשׁוּבַת מַהֲר"מ ע"ש וּלְפָנֵי מַהֲר"מ בְּמַרְדְּכֵי סוּף פ' חֻזְקַת הַבְּתִימִים דְּלֹא עֵבִיד אִינְשׁ לְזַבִּין מְגַמְלָא אֲנָנָא וְכֵן פ' בַּש"ע ח"מ סִי' קמ"ב סעי' א' בַּהֲג"ה הֵי גַּם לֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁהַבַּע"ח מְכָרָה שְׁעַבּוּדָא עַל קָרָקַע זֹו וְהַשֵּׁט"ח וְהַכְּתוּבָה נִשְׂאֵר בְּמָקוֹמוֹ עַד שְׁיִתְבָּרַר וְלֹא אֶמְרִינוּ בְּכַה"ג לֹא מְזַדְדֵר אִינְשׁ בְּשִׁטְרֵי כַּנ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קַס רְאוּבֵן שְׁהִי לוֹ מְקוֹם א' בְּבֵה"כ שְׁל נְשִׁים וְכַלְתוֹ יוֹשְׁבַת עָלָיו כְּמָה שָׁנִים וְאַחַר מִיתָתוֹ טוֹעֵן הַבֵּן שְׁקֵן הַמְּקוֹם מְאָבִיו וַיֵּשׁ לוֹ שְׁטֵר וְעִידֵי הַחֻזְקָה הִזְדוּעַ וְשְׂאֵר יוֹרְשִׁים מְעַרְעְרִים לֹאמַר שְׁהוּא בְּחֻזְקַת אֲבִיהֶם וְכַאֲשֶׁר אֶמְרוּ אֵלָיו הַב"ד שְׁיִבִיא שְׁטֵרוֹ לַב"ד הַלֵּךְ לְבֵיתוֹ וְהִבִּיא הַשְּׁטֵר וְכַאֲוֹזֵר לַב"ד וְאָמַר שְׁיִגַּע וְלֹא מְצָא הַשְּׁטֵר שְׁנֵאֲבַד מֵאֲתוֹ מַה דִּינוֹ: תְּשׁוּבָה הִנֵּה ע"ד מַה שְׁטַעֵן הַבֵּן שְׁקִנָּה הַמְּקוֹ' מְאָבִיו



וְיִשׁ לֹו שְׁטָר וְעִידי הַחֲזָקָה זֶה מְבוֹאָר פְּלוּגְתָא דְתַנְאֵי רִישׁ פ' זֶה בּוֹרֵר וְדָף קס"ט פ' גִּט  
פְּשוּט אִי צָרִיף לְבָרֵר אוֹ לֹא וק"ל דְּצָרִיף לְבָרֵר וכו"פ בש"ע ח"מ סי' ע' סעי' ב' וּבְסִי'  
ק"מ סעי' ה' פְּתַב וְאִם אַח"כ אָמַר אֲבָד הַשְׁטָר אֵינוֹ נֶאֱמָן עכ"ל מִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְתוֹ אֵינוֹ  
נֶאֱמָן וְאֲבָד חֲזָקתוֹ וְטַעֲנָה לְגַמְרֵי אֲכֵן הַב"ח פ' וז"ל דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן קֶאֱמַר שְׁלֹא נֶאֱמִינָהוּ  
שְׁאֲבָד שְׁטָרָא וְיִועִיל לוֹ חֲזָקתוֹ אֲלֵא צָרִיף לְשַׁבַּע שְׁאֲבָד שְׁטָרָא יִשְׁבַּע שְׁאֲבָד וְאַח"כ יִהְיֶה  
כְּדִין בְּחֲזָקָה דַּאל"כ חֲזִינְשִׁינוּ שְׁרָצָה לְזַיְיָף הַשְׁטָר וּלְכַף לֹא הִבִּיאוּ וְנִתְבַּטַּל גַּם הַחֲזָקָה  
וְדִבְרֵי הַמָּה לְקוֹחִים מְדַבְּרֵי ר"ת שֶׁהוּבָא בְתוֹ שֵׁם וְכֵן מְבוֹאָר בְּסמ"ע סִימָן ע' סעי' ב'  
שְׁכֹן עֵינָר וְכֵן הִסְפַּמְת הַש"כ שֵׁם לְדִינָא וְכֵן עֵינָר נִמְצָא שְׁצָרִיף הֵבֵן לְיִשְׁבַּע מְקוֹדֵם  
שְׁדָנִין עַל הַחֲזָקָה וְע"ד הַחֲזָקָה שְׁטוּעוֹ הֵבֵן הֵנָּה כְּבָר מְבוֹאָר בְּש"ס פ' חֲזָקַת הַבְּתִים גְּבִי  
אֵלוֹ שְׁאִין לְהֵם חֲזָקָה זֶה עַל זֶה הָאֵב עַל הֵבֵן וְהֵבֵן עַל הָאֵב וְדוֹקָא בְּסוּמְכִין ע' שְׁלַחְנָם זֶה  
עִם זֶה וְכֵן מְבוֹאָר בְּח"מ סי' קמ"ט בְּטוֹר וּב"י אֲכֵן פְּתַבוּ הַפּוֹסְקִים דְּתַלּוּי הַדְּבָר בְּרֵאוֹת  
עֵינֵי הַדִּינָן אִם רוּאָה שְׁאִין מְקַפִּידִין זֶה עַל זֶה כָּל הַקְּרוּבִין אֵין לְהֵם חֲזָקָה זֶה עַל זֶה וְכֵן  
מְבוֹאָר בְּש"ע סי' קמ"ט בַּהֲג"ה וכו"פ בְּתִשׁוּבַת מִשְׁאֵת בְּנִימָן סי' ל"א וְנִרְאָה דְלִית חוּלְק  
בְּזֶה אִם יְדוּע לְדִינָן שְׁאִין מְקַפִּידִין זֶה עַל זֶה דְלֹא הָיוּ חֲזָקָה וּנ"ל דָּאִם הִי לְזֶה עוֹד בְּנִים  
וּבָנוֹת וְכִלּוֹת וְלֹא הוֹשִׁיב עַל הַמְּקוֹם אֲלֵא זֹו אֲמַרִינּוּ דְטַעֲנָתוֹ טַעֲנָה דְמִסְתַּמָּא לֹא הִי מְשַׁנָּה  
בֵּין הַבְּנִים וּבְנוֹתָיו וְכִלּוֹתָיו הוֹשִׁיב זֹו עַל מְקוֹמוֹ אֵלוֹ לֹא לְקַחְתָּה מֵאִתּוֹ שְׁאִין דְרָף לְשִׁנוֹת  
בֵּין הַבְּנִים וּבְנוֹתָיו וְכִלּוֹתָיו וְעֵינֵן בְּתִשׁוּבַת מְהָר"י מְטַרְנֵי ח' ב' חֲלֵק ח"מ סי' ב' וּמָה  
שֵׁנ"ל פְּתַבְתִּי הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קִסָּא שְׁנֵי אַחִים שִׁישׁ לְהֵם בֵּית אֶחָד שְׁאִין בּוֹ דִין חֲלֹנְקָה  
מִירוּשַׁת אַבִּיהֶם וְהִי מִןחֲזַק בְּחֲזָקַת אַבִּיהֶם וְאֶחָד מֵהֶם דָּר בּוֹ כְּמָה שְׁנִים לְבַדּוֹ וְגַם לְקַח  
הַשְׁכִּירוֹת מְכַמָּה שְׁנִים ע"פ עֲדוֹת הַשׁוֹכְרִים וְטוּעֵן שְׁלֵקַח מִמֶּנּוּ ע"פ עֲדֵי הַחֲזָקָה אִי טַעֲנָתוֹ  
טַעֲנָה: תִּשׁוּבָה הֵנָּה מְבוֹאָר בְּש"ס וּפּוֹסְקִים כְּמְבוֹאָר בְּטוֹר וּש"ע סי' קמ"ט דְּאִחִים  
וְשׁוֹתְפִי אֵין לְהֵם חֲזָקָה זַע"ז וּמְבוֹאָר דְּכָל שְׁאִין בּוֹ דִין חֲלֹנְקָה אַע"פ שְׁאֲכַל אֶחָד כְּנֹלָה  
כְּמָה שְׁנִים הָרִי זֶה בְּחֲזָקַת שְׁנֵיהֶם וְהַטַּעַם דְּשָׂמָא כְּף הִיָּה חֲלֹנְקָה בִּינֵיהֶן שְׁזֶה יֵאָכַל  
פִּירוּתֵיהָ כְּף וְכָף שְׁנֵים רְצוּפִים וְאַח"כ יֵאָכַלְנָה גַּם הַשְׁנֵי וכו"כ הַסמ"ע שֵׁם וְהוּא פְּשוּט  
אֲכֵן רֵאִיתִי בְּתִשׁוּבַת מְהָר"י מְטַרְנֵי חֲלֵק ב' חֲלֵק ח"מ סי' כ"ו כְּתַב וז"ל אֲבָל כְּשִׁמְשִׁפְרָה  
לְאַחֲרִים יְכוּלִין לְהַשְׁכִּירָם שְׁנֵיהֶם אוֹ הָאֶחָד בְּשֵׁם שְׁנֵיהֶם וְזֶה שֶׁהַשְׁכִּיר בְּשֵׁמוֹ לְבַדּוֹ עֲלֵתָה  
לוֹ חֲזָקָה ע"ש שְׁהָאֵרִיף לִיִּישֵׁב בְּזֶה סוּגִיַת הַש"ס וְהַפּוֹסְקִים בְּדוּחַק אֲבָל בְּאַמַּת דְּבָרֵי  
דְּחוּקִים מְאוֹד מְסַתִּימַת לְשׁוֹן הַש"ס וּפּוֹסְקִים דְּכָל שְׁאִין בּוֹ בְּגוּף הַקְּרָקַע דִּין חֲלֹנְקָה אֵין  
לְהֵם דִין חֲזָקָה זֶה עַל זֶה וְלֹא עֲלֵתָה עַל דַּעְתָּם לֹאמַר יְכוּלִין לְהַשְׁכִּיר בְּשׁוֹתְפּוֹת אֲלֵא וְדֹאֵי  
צ"ל מִשׁוּם דָּאֵין כָּל הַדַּעוֹת שְׁוֹת שְׁזֶה רוּצָה לְהַשְׁכִּיר לְזֶה וְזֶה בְּדַעְתּוֹ לְאַחַר אוֹ בִּינְקָר  
לְכֵן כָּל שְׁאֲפָשֵׁר לְחֲלֹק בְּעֵינֵן אַחַר גִּיחָא לְהוֹ וְלֹא יְדַעְתִּי אֵיף עֲלָה עַל דַּעְתּוֹ לְחַדֵּשׁ דִּין  
חֲדָשׁ נִגְדַּ מְשַׁמְעוֹת הַש"ס וּפּוֹסְקִים רֵאשׁוּנִים אֵיף כְּאֲשֶׁר חֲזַרְתִּי וְעֵינֵינִתִּי שֵׁם רֵאִיתִי שְׁגַם  
הוּא אֵינוֹ מְחַלִּיט הַדְּבָר לְמַעֲשָׂה וְכַתֵּב רַק בְּלִשׁוֹן דְּלֵמָּא וּפְלִפּוּלָא בְּעֵלְמָא וְלֹא לְמַעֲשָׂה וְכֵן  
הַסְּפִימוֹ עִמִּי בִי דִינָא שְׁלֹא כְּדַבְּרֵי מְהָר"י מְטַרְנֵי וְכַנ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קִסָּב אַחִים אוֹ  
שְׁוֹתְפִים שְׁעֲשׂוּ גוֹרֵל דְּהֵינּוּ בְּאוּפֹן זֶה מִי שִׁיעֲלָה רֵאשׁוֹן יְבַחֲרוּ אֵיזָה חֲלֵק שְׁיִרְצָה וְאַחֲרֵי  
הַשְׁנֵי וְאַחֲרֵי הַשְׁלִישִׁי וְעַכְשָׁיו אַחַר הַגּוֹרֵל אִם יְכוּלִין לְחַזֵּר אוֹ לֹא: תִּשׁוּבָה קוֹדֵם שְׁנַבָּא  
לְבָרֵר דִּין זֶה נִצְיַע לְשׁוֹן מְקוֹר דִּין בְּש"ס דב"ב דָּף ק"ו ע"ב תַּנִּי ר' יוֹסִי אוֹמַר הָאֲחִין  
שְׁחֲלָקוּ בֵּינוֹן שְׁעֵלוּ בְּגוֹרֵל לְאַחַד מֵהֶן קִנּוּ כְּנֹלָם מ"ט אר"א כְּתַחֲלָתָה שְׁל אֶרְץ יִשְׂרָאֵל מָה

תחלה בגורל אף פאן בגורל אי מה להלן בקלפי נאורים ותומים אף פאן בקלפי נאורים ותומים אמר רב אשי בהאי הנאה דקצייתי להדדי גמרי ומקנה להדדי ע"כ משמע מסוגיא זו לפי מסקנת רב אשי בהאי הנאה דקצייתי להדדי גמרי ומקנה וא"צ קננו אחר למי שעלה לו הגורל וכן פתב הרמב"ם פ"ב מהל' שכנים דין י"א ע"ש וכ"כ הטור סי' קע"ג אף שמביא שם אח"כ דעת הרא"ש בתשובה שהגורל אינו קונה רק מברר החלקים אף אם מחזיק אחד בחלקו אז נתקנים החלקים ותמה ב"י בב"ה שהטור סותר דברי עצמו גם הפרישה מתמיה על הרא"ש דלפי הסוגיא דש"ס משמע דקונה לגמרי גם הראב"ד בהשגות בפ"ב מהל' שכנים השיג על הרמב"ם ודעתו פדעת הרא"ש וכ"כ הלח"מ שם וצ"ל דהם מפרשי' מה דקאמר הש"ס בהאי הנאה וכו' היינו לעננו זה דהוי בברור חלקי ואע"ג דאחיו שחלקו הוי פלקוחות אצ"ל זה לזה לה סזק וקני אלא פינו שפיררו החלקים והחזיק אחד בחלקו קודם שחזר בו השני גמר ומקני אהדדי וכל פשטא ריהטא דשמעתא לא משמע הכי וכן מבואר שם מפורשים והר"ן והר"י מ' מגאש בחידושי' על ב"ב נראיתי בתשובת הרא"ש פ"ל צ"ח שאלה ב' נראה שמקור ראיתו הוא מהא דתנו בחזקת הבתים בד"א במחזיק אבל בנותן מתנה והאחיו שחלקו והמחזיק בנכסי הגר נעל וגדר ופרץ כל שהוא הרי זו חזקה ומדלא נקט ג"כ בגורל ש"מ דגורל אינו קונה אבל באמת אין זו ראיה מוכרחת פ"ל דנקט קניה דשייך גם בנותן מתנה ולהחזיק בנכסי הגר משא"כ גורל לא שייך רק באחיו ומ"מ רמ"א בש"ע סי' קע"ג תופס עיקר פדעת הרא"ש והראב"ד דגורל אינו קונה דכינון דפולוגתא דרבותא נשאר הקרקע בחזקת שניהם ככראשונה ויכולין לחזור כל זמן שלא החזיק אחד מהן נאפי' לאותן פוסקים שהוא הרמב"ם וסייעתו דס"ל דגורל קוני' לגמרי מ"מ צריף דוקא גורל כמו שהיה בא"י תחום פלוני ופלוני עלה עמו וכן מבואר מפרש"י והר"ן והר"י בן מגאש בחידושי' ומה"ט לא קאמר הש"ס אלא אמר רב אשי לפי שצריף להיות דומה לגורל א"י וכן מבואר להדיא מפרש"י אבל גורל זה מי שעלה ראשון יברר מה שירצה אין פאן בירור וקניה פ"ל ודאי פ"ל א' יכול לחזור פנ"ל ברור הקטן יעקב.

שאלה קסג מי שמכר לחבירו חלק בית ופ"ל תוף שטר המכיר' להשתמש בבית המוצנע ושוב נפל הבית המוצנע ונסתם העוקא אם אמרינו פינו דנפל אנדא ליה או לא: תשובה הנה פשוט וערוף לפנינו דין זה בש"ע והוא מתשובת הרשב"א הובא בבית יוסף ס"ס קע"ג גבי באר מים חיים דאם חלקו ונשאר הבאר מים חיים מתחלה לאחד לבד אלא שנתן רשות לשני לשאוב משם אם נפל אנדא ליה חזקתו לגמרי ואין לו חלק בבאר אפי' חזר ותקנו וכ"פ שם בש"ע מ"מ ה"ה נ"ל פינו דדין זה דבר חדש שלא נמצא בש"ס ושאר פוסקים ראשונים זולת הרשב"א ומה שמביא ראי' מפרק השואל דף ק"ג ע"א מאן שולן האי גרנותא אין ראיה דהתם הוא שאלה בעלמא וכינון שהוא דבר חדש אין לה בו אלא חידושו אבל בית הכס' שהוא עיקר צרכי ותשמישי בית שיהא קרוב לשלחנו והוא בביאת בני אדם ודאי מקפיד אינש אפי' נפל לא אנדא ליה פ"ל ה"ה נ"ל אכן ראיתי בתשוב' הב"ח סי' ז' שכתב דגם בית הכפסא דמי לבאר ולא ידעתי מנ"ל ועיקר נ"ל כמ"ש ותו ראיתי בתשובת מהר"מ גלאנטי סי' ס"ז שכתב דגם תשובת הרשב"א לא קאמר אלא היכא שוויטר נגד חבירו דרף מתנה ושאלה משא"כ במכירה ודאי קנה גוף הקרקע הדבר ומי שאינו דן פן אינו אלא טועה וכן נ"ל עיקר הק' יעקב: שאלה קסד ראובן ושמעון שקנו

יחד אינה מטלטלין בזול וכל א' נתן חלקו מעות וראובן לקח המטלטלין לביתו וקא לוי  
ושמעון ופסק עמו כמה יתן לו ריווח על חלקו והשוויו עצמן יחד כמה יתן לו ריווח  
וכאשר נודע הדבר לראובן אמר שהוא רוצה לקנות פולם ורוצה ליתן ריווח זה לשמעון  
הדין עם מי: תשובה לכאורה הדין זה ערוף לפנינו בש"ע לח"מ סי' קע"ה סעי' נ"ג  
בהג"ה שכתב וז"ל וכן בכל מטלטלין אע"פ שאין בהם דין מצרנו מ"מ אם שותפין הן  
במטלטלין ואחד מכר חלקו יכול השותף שני לסלק להלוקח אם נראה לב"ד שאין  
השותף השני נוח לו פראשון עכ"ל והנה אם השותף הראשון הוא עשיר יותר מהשני  
א"כ י"ל דניחא ליה פראשון יותר מהשני כדאמרינן בפסחים דף קי"ב לעולם ישתדל  
אינש עם מי שהשעיה משחקת לו ולא נצרכה אלא לפי למיזבין מיניה ע"ש ובלא"ה  
בנדון שלפנינו אין צורך לכל זה כיון דהמוציא דין זה הוא מהב"י בשם מהרי"ק ומ"ש  
הב"י והד"מ על זה וז"ל הב"י וכתב מהרי"ק בשורש ד' שותף שמכר חלקו שותף חבירו  
יכול לסלקו אפי' במטלטלין כדמשמע מתוך מ"ש הרמב"ם בפ' י"ב מהל' שכנים א' מן  
השותפין או אחיו שמכר חלקו לאחר מסלקין את הלוקח וכו' עד ולא עוד אלא המוכר  
קרע שלו לאחר יש לחבירו שבצד המיצר שלו ליתן דמים ללוקח ולסלקו עכ"ל  
ומדהזכיר גבי בן המיצר קרע ולא הזכיר בן גבי אחיו ושותפין אלא כתב סתם שמכר  
חלקו לאחר משמע אינה חלק שיהיה בין קרע בין מטלטלין משמע דלגבי שותפין אין  
לחלק בין קרע למטלטלין עכ"ל מהרי"ק וכת' הב"י ולא נהירא לי דקדוק זה שדקדק  
מהרי"ק שהרי אותו הלכו שכני' קרו להו ושותפין שמכרו מטלטלין לאח' לאו שכני'  
מקרי ועוד דבהאי פ' בין לפני דין זה או לאחר דין זה בדיני קרע איירי וא"כ מהיכי  
תייתי לומר דהקא במטלטלין עסיק ועוד דלשון של בבא זו יוכיח שכתב מסלקין אותו  
כדי שלא יבנה זר ביניהן והאי לישנא בקרע שייך כדכתיב להם לבדם נתנה הארץ ולא  
עבר זר בתוכם ואפי' את"ל דלהרמב"ם תפס לשון זה מןשאל במטלטלין א"א לומר כן  
דאי במטלטלין לא אדכר האי דינא במטלטלין ומגלו להרמב"ם ועוד דבהדיא כתב המ"מ  
דהיינו מה דאמרינן האי דאסתזק ביני אחי ביני שותפו וכו' והא פשיטא בקרע הנה  
ועוד דאי במטלטלין קאמר מה ולא עוד אדרבא בבא דרישא עדיפא דאפי' במטלטלין  
מסלקין ללוקח אלא ודאי לא עלה על דעת הרמב"ם לומר דין זה אלא במקרקעי לבדו  
ומ"ש שמכר חלקו ולא כ' שמכר חלקו בקרע משום דבשותפין שיש להם חלק בקרע  
עסיק ברישא דפירקא ומש"ה לא איצטריך ליה לפרושי שמכר חלקו בקרע ולעולם  
אין במטלטלין דין בן המצר אפי' לגבי שותף ותדע מדלא אשתמיט חד מן הפוסקים  
שכתב כן בהדיא ואדרבא כתבו בהפוך ומהרי"ק שכתב כן מדקדוק לשון הוכחנו ביטולו  
הלכך לית דחש ליה ובר מן דין הא קי"ל דמצרן הוי מוציא מחבירו ועליו הראיה עכ"ל  
הב"י וכ' על זה הד"מ וז"ל ואין בדבריו הכרח לדחות דברי מהרי"ק ועל כן נ"ל שהוא  
לפי ראות עיני הדיון שאם יש בזו הניגח לשותף השני מצד חלוקת המטלטלין או מצד  
שיצטרף להיות שותף עם אחד שאין דעתו נוחה בו השותף יכול לסלקו דאין לה טוב  
וישר מזו ועדיף משאר דינא דבר מצרא נ"ל עכ"ל ד"מ הרי לה בהדיא מדברי הד"מ  
היכי דיש ריעותא לשותף שני מצד חלוקת המטלטלין כמו בנדון שלפנינו בנדאי אם לא  
יחלקו המטלטלין שישארו ביד א' עדיף גם עיקר מסקנת הב"י להשיג על מהרי"ק משום  
דמצרן הוי המוציא ועליו הראיה ובנדון שלפנינו שהוא להפוך שראובן מוחזק אין

להוציא מידו כדעת מהרי"ק והוא פשוט וברור ושוב אין לפקפק נ"ל הק' יעקב: שאלה קסה מדיין מומחה איה יש לנהוג בדין מצרנות לענין שכירות ומשפנתה פי יש חילוק דעות בין הפוסקי' והוא דבר מצוי בכל עת ממש איה יש לדון: תשובה הנה שאלת ממני דבר גדול וחלילה לי להכניס ראשי בין החרים הגדולים הרמים להכריע ביניהם פן ירוץ את גלגלתי ואין אני כדאי במקום שגדולי ראשונים ואחרונים מחולקים בזה ומידי ספיקא דרבנותא לא נפקא ומ"מ אכתוב לה הדרה אשר ברתה לעצמי לפי הכרעת האחרונים בספיקא דדין מצרנות וזהו כל פרטי דינים שאפשר בענין דין זה למצרן שלקח ובאו השוכר לסלקו אין יכול לסלקו פי אין ספק מוציא מידי ודאי מצרן אלא אפי' אם לקח א' שאין מצרן כלל ג"כ אין השוכר יכול לסלקו שיוכל הלוקח לומר קים לי דאין בשכירו' דין מצרנו' כלל אכן אם מתחלה פשרוזה למכור בא הלוקח והשוכ' השוכר קודם פינון שאין ללוקח שום דין מצרן כלל וכשהשוכר והמצרן באין יחד לקנות המצרן קוד' שהוא ודאי ואם קדים השוכר וקנאו אין המצרן יוכל לסלקו פי יוכל לומר קים לי בשכירו' דין מצרנית ומ"מ יוכל להשביע שלא עשה פן משום רמאות שהשפיר לזה כדי להוציא מיד בן המצרן ואם המשפיר רוצה להשפיר אחר זמנו של ראשון לאחר אין השוכר הראשון יכול להכריחו להשפיר לו ונקא פינון שגוף הקרקע נשאר למוכר יוכל לומר שניחא ליה להשפיר לאחר ולא לזה שהשני ישגים יותר על קרקע זו ואדם יוכל לעשו' בשלו מה שירצה אם פלה זמן שכירות הראשון אם לא שהתנה בפירוש תוך שטר שכירות או בפני עדים שיהי' לשוכר הראשון דין קדימה לזמן מה כנ"ל ושותף בגוף הקרקע לא יוכל לסלק האשה אם פבר קנתה כמבואר בתשובת הראנ"ח סימן י"ט שכן הוא דעת הריב"ש והובא בש"כ בח"מ ע"ש וכ"פ בחידושי מהרש"ך פ' המקבל ויוכל הלוקח לומר קים לי וכן בכל ספיקא דדינא וכן עשינו הלכה למעשה ובעל משפנא עדיף פשותף ואין יוכל לסלקו מ"מ אם באים שניהם יחד השותף קודם ועדיף שיש לו חלק בגוף הקרקע וכן איש ואשה שיש להם בית ומת האשה קודמת ליטול ביתה בפירעון חוב פתופתה פולה או מקצתה שהיא מקרי בעלים ראשונים כל זה נ"ל ברור והספיקו עמי בית דיני לדינא ואם שגיתי אתי תלין ואם לפניה יערב הרשות בינך לרחק או לקרב וה' יצילה משגיאה וערבוב וכמו שהדין לענין שכירו' פן דין לענין המשפנת' כנ"ל הק' יעק' שאלה קסו מוכרי סוסים שעשו שותפות יחד והניחו מעות יחד לתוך פיס אחד לנסוע קצת מהם למקום אחר לגמור המו"מ ואחר זה נתאספו איזה משותפין יחד ושלח לאחד מהם ע"י שליח חלק מעותיו פי אמרו לו שעמדו על החקירה שאי אפשר כלל לעשות המו"מ שנשתתפו עליו והשותף לא רצה לקבל מעותיו לפי שחשד אותם ששקר ענה בו באשר היה באמת שקודם שהחזיר השליח שליחתו שלא רצה לקבל מעותיו נסעו מהם מקצת משותפים על המו"מ שנשתתפו עליו ולא נעשה כלל המו"מ והפסידו הוצאות הרבה ובקשו משותף זה שלא רצה לקבל מעותיו שיהיה לו חלק בהפסד הוצאות והלה טוען פינון ששקרו בו זה גרם שהפסיד המו"מ ואינו צריך לשלם הוצאתם ושאל השואל מה דינו: תשובה אלמלא בא דין זה לפני הדין דן אותם המשותפים להפסיד כל ההפסד מפיסם דהא מבואר בח"מ סימן קע"ו דשותף ששינה יש לו לחבירו חלק בריוח ולא בהפסד וכן אם עשה סחורה בנבלות וטרופות ההפסד לבד פינון שעשה באיסו' כמבוא' בח"מ סי' קפ"ב ובש"ע סי' ס"ק י"ב ובנדון זה ג"כ עשו איסור לשנות דיבורם ושותפות

שעשו בענין השותפי וקנימא בלטותא דרבנן מי שפרע וכו' פדאי היו לחוב בעצמן להפסיד לטובתא הוא לגבייהו דלשקלו למטרפסיא בהאי עלמא נמצא דשותף הגה פטור מהפסד והכי דייגין להו ולכל דכנותייהו נ"ל הק' יעקב: שאלה קסו ראובן ושמעון שגשתתפו יחד להתעסק יחד באיזה סחורה וכל מעות השותפות הוא של ראובן ומה שירוויוחו ביחד ומהפסד לא נזכר כלום ועתה נמצא הפסד מרובה תוך השותפות כיצד יחלקו ההפסד ביניהם תשובה הגה מבואר בטור סימן קע"ו סעיף ז' פתב ונ"ל וכתב הרמ"ה ונ"ל ה"מ בגוף המזון שגשתתפו אבל להשתעבד לשלם מביתו ההפסד לא פגון אם גשתתפו זה מנה וזה מאתו ונפסד הכל לא אמרי' שישלם בעל המנה לבעל מאתים חמשים מביתו עכ"ל וכ"כ בש"ע דברי הרמ"ה אלו בסתם דמשמ' דסתם פותיין וקסי' צ"ג בטו' סעי' כ' ובש"ע שם סעי' י"ג סתם פדעת הרמב"ם פ"י מהל' שלוחין ושותפין דין ה' דאם ידוע מה שגפחת צריף לשלם מביתו וכבר הרגיש בסתירות אלו הכ"ג בהגהותיו לטור סי' צ"ג סעיף למ"ד ועיין בב"ח שמתקלק בין אם הפחת מפת מ"ומ או שנגאנס ע"י עפ"ם ומזה מיירו הרמ"ה וכן נראה מדקדוק לשון הרמ"ה ונ"ל דאף הרמ"ה לא קאמר אלא בגשתתפו תרונותיהו במעות דאז יכולין לומר שלא יפסיד בעל המנה רק מה שהניח תוך השותפות אבל אם לא הניח כלום רק בשביל שמתעסק נוטל חצי הרוויח ודאי פן הוא ג"כ לענין הפחת ואם יודע שמעון שגפחת כ"כ צריף לשלם החצי מביתו פנ"ל פשוט ולזה נוטה דעת הש"ך סימן קע"ג ס"ק ג' פדעת הב"ח וכן נ"ל הק' יעקב: שאלה קסח ראובן בא לב"ד לפסול שמעון לעדות שהעידו עליו הוא ואחר שגנב ליהודא ושמעון אמר שראובן עצמו הסיתו לעשות גניבה ליהודא ומביא עדים ע"ז אי שמעון נפסל ע"י עדות ראובן או לא: תשובה הגה לא ידעתי איך עלה על דעתך להקשיר ראובן לעדות זו על זה נאמר כל הפוסל במומו פוסל אף דקי"ל אין שלים לדבר עבירה דדברי הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין ופטור מדיני אדם פדאיתא בח"מ סימן קפ"ב אבל מ"מ בדיני שמים חייב אפילו באמירה לבד שמתעהו את חברו ועובר על לפני עור לא תתן מכשול וגדול עונש מסית לאו דוקא בע"ז אלא אפילו בשאר עבירות ועיין בתשובת חות יאיר סי' קס"ו מבואר דהוי עבירה דאורייתא אע"פ שפטור מדיני שמים בכל מסית אפילו בשאר עבירות ע"ש דבריו באריכות ומבואר בח"מ סימן ל"ד בעובר עבירה שאין בה מלקות פסול מדרבנן מיהא ואולי ידעת שעש' שמעון תשובה לכה עלה על דעתך להקשירו גם זה אינו דאם עשה תשובה לצאת ידי שמים צריף לומר שהחזיר מעות הגניבה לבעליו כי עבירות שבין אדם לחברו אינו נמחל עד שירצה את חברו וא"כ פשיטא שהוא פסול לעדות לומר ששמעון גנב כדי שיחזור הגניבה ויחזיר לו מה ששילם עבורו ואל תשיבנו מהא דאיתא בסנפך דף נ"א יצה"ר מסיתו לאדם בעה"ז ומעיד בו לעה"ב הרי דמסית מותר להעיד הגה לבד שאין למידין הלכה מדברי אגנה אלא דדין שלמעלה ועדות מלאך שאני ושאני ואין לפסול שמעון ע"פ הגדת עדות דראובן והוא פסול במומו עד שקבלו תשובה ואז שבו ורפא לו נ"ל הק' יעקב שאלה קסט אהד שלקח סך חמשים חתיכות בגדים ואותן בגדים הם נקשרים בחבילות מסוחר ואין דרכם לפתחן כי ע"י הפתיחה נזקים עד שיבאו הלוקחים ליקח אחת אל אחת שאז פותחין אותם ולקח משמעון הבגדים באמנה שיתן לו ריווח על כל חתיכה וחתיכה יותר ממה שנתן לסוחר חצי ר"ט וכשבא הלוקח למכור אותם מצא מום בשתי חתיכות רוצה לחזור לו אלו

התתיכות ושמעון טוען פנין שמכר לו באמונה אין יכול לחזור בו ועוד אף אם יכול לחזור יחזור כל הבגדים: תשובה הגה נראה פשוט אע"ג שגשא ונתן באמונה אפ"ה חוזר דלא מצינו בש"ס ופוסקים רק אין עליו אונאה אבל מום שהוא מקח טעו' חוזר דאל"כ ה"ל לאשמועינו יותר רבותא הנושא ונותן באמונה דאפילו במום אינו חוזר דגרע מאונאה דהרי שם יכול לחזור רק בכדי שיראה לתגר או לקרובו ומום לעולם חוזר וכן מצאתי ראיתי בתשובה מהרי"ט צה"לון סימן כ"ה עם הסכמת מהר"מ גלאנטי יע"ש וכל זה דלא היה יכול להבחין זה בשעת המקח אבל אם היה יכול להבחין אם יש בו מום או לא ולא הבחין פתב המ"מ פ' ט"ו מהל' מכירה דין ג' וז"ל ויש מי שפתב שאם היה שהלוקח יכול להבחין לאלתר כגון שיכולין לנסותו ולטועמו ולא הקפיד לעשות כן והמוכר מכר לו סתם אינו חוזר עכ"ל המ"מ והסמ"ע בסי' רל"ב ס"ק י' סתם דבריו לפסק הלכ' פאלו אין חולק בדבר אכן ראיתי בתשובת מהרא"ן חיים ח"א סי' מ' ד' ע' ובתשוב' מהרי"ט צה"לון סי' ק"ה פתבו דהרי"ף פ' הנהב והרא"ש שם והרמב"ם דפסקו דלא אמרינן שנותנין זמן עד כדי שיראה לתגר או לקרובו אלא באונאה אבל במום לעולם חוזר ולא מהני אם שקה כדי להראות לתגר או לקרובו א"כ אף דיכול להבחין לא אמרינן שמחל וחולקין אדעה זו שהביא המ"מ ולע"ד אין לחלק את השנוין דאין פאן מחלוקת פלל כמשמעות הסמ"ע ושאר אחרונים גם במ"מ עצמו משמע שאין חולק בדבר דאל"כ לא הוי מביאו פלל פנין שהוא נגד פל הראשונים והחילוק דאם קודם גמר המקח היה יכול להבחין וזה הפי' לאלתר שכ' המ"מ ולא הבחין ש"מ דמחלן אף אם יהי' בו מום זה אבל אם פבר גמור המקח ונתגלה בו מום אף אם אח"כ שתק זמן מה יכול לחזור בו והא דשתק לפי שלא הי' לו עוד צורך במקח ההוא וכינן שיודע שיש לו עוד שהות לחזור פל אימת שיצטרף לדבר לכן פל זמן שלא השתמש במקח לא הוי מחילה אבל אם השתמש במקח אי חיישינן דמחל פנין דכאן לא השתמש במקח יכול לחזור בו פשנתגלה לו המום אבל המוכר הרשות ביזו לומר החזיר לי הפל פנין שבמקח אחד קנו פולם ועיין בש"ע סי' רל"ב סעיף ד' פנ"ל הק' יעקב: שאלה קע ראובן שמכר פל פלי פסוף שלו לשמעון שני מאות אונג' ושמעון משוף הפסוף לביתו ונשאר חייב לו לערף שני מאות ר"ט וכשמעו אשת שמעון שמכר פל פספו התחילה לריב עמו שלא הי' לו למכור איזה פלים שבאו משבח בית אביה בכן הלף שמעון אצל ראובן שיחזור למכור לו איזה פלים שבאו משבח בית אביה שלו ויתן לו ריווח קצת וכן התפשרו יחד וניקה לו פמה שגשאר חייב לו ע"פ החשבון בשביל פלים אלו ועדיין לא חזר ומשוף הפלים לביתו אם יכול ראובן לחזור פנין שלא חזר ומשוף משמעון או לא: תשובה דין זה פשוט וערוף לפנינו בטור וש"ע סימן קצ"ט וז"ל וכן ראובן שמכר לשמעון חפץ פמנה ונתחייב לראובן מנה ואח"כ הי' לשמעון חפץ אחר למכור ואמר ראובן לשמעון מכר לי חפץ שלף בדמים שאמה חייב לי מדמי המכר שאמה חייב לי מהחפץ שמכרתי לה א"ל שמעון הו נקנה החפץ לראובן בכל מקום שהוא שגם זה דבר שאינו מצוי הוא לא הצריכו בו חכמים משיכה עכ"ל והוא הסכמת הרי"ף והרא"ש והרמב"ם עיין בב"י שם דן מינה דאם בחפץ אחר אמרינן דנקנה בלי משיכה לפי שאינה מצוי וכ"ש באותן פלים עצמן שימכור ואח"כ יחזור ויקנה שהוא אינו מצוי פלל רק שדיברו הפוסקים בהונה יותר ותו דלא יוכל לפרש פן לשון הש"ס יש דמים שהו כחליפין דלא שייף אלא בחפץ אחר ודוק

ונלמד דין זה מפת כ"ש וגם יש בו קצת ישר וטוב שיחזור לכלי תשמישו ודא' גמר ומקנה לו ע"י שמכר לו בהנאת מחילת מלנה כמ"ש רמ"א בהג"ה שם פנ"ל פשוט והחלוק בזה הוא מן המתמיהין הק' יעקב שאלה קעא ראובן שהבטיח ליתן מתנה לשמעון ע"מ שילך אצל השררה ולהשתדל עבורו בדבר מה והלך ראובן והשתדל עבורו בכל יכלתו לפי טענתו ודבורו רק שדבריו לא עשו פירות ועכ"פ הוא קיים התנאי ומבקש מתנתו ושמעון טען אינו מאמינה בך דבריה והביא לי ראיה שעשית פה אי שמעון נאמן או לא: תשובה אף שלכאורה דין זה פשוט וערוף לפנינו בש"ע לח"מ סימן א' סעיף י' ונ"ל האומר לתבירו הרינו גותן לה פה וכך ע"מ שתעשה דבר פלוני על המקבל להביא ראיה שקיים התנאי אבל אם אמר ליה ע"מ שלא תעשה דבר פלוני על הנותן להביא ראיה עכ"ל וסתם רמ"א פונתיה וכתב הסמ"ע מילתא בטעמו דלעולם מוקמינן מסתמא שנשאר הדבר כמו שהי' מעיקרא מ"ה צריך להביא ראיה שנשתנה הדבר ולא קיים התנאי עכ"ל אבל מקל מקום צריך ענין דהרי בא"ה ס"ס ל"ח הביא רמ"א שני דעות די"א דאפי' תנאי בקום ועשה נאמן כל שאין פגדו מכחישו ע"כ וכבר האריך בתמיהא זו בספר בית הלל בא"ה ע"ש שהניח בצ"ע ולפום ריהטא הנה נ"ל לומר פינו דחלק ח"מ הוא אחרון וכתרא בש"ע אמרינן דחזר רמ"א ממ"ש דעה אחרונה ומסתבר ליה כדעה זו שהובא בח"מ וזה נ"ל דעת בעל הלבושים שבא"ה ס"ס ל"ח השמיט לגמרי הגהות רמ"א וסמך עצמו אמ"ש בח"מ סי' רמ"א פנ"ל לפום ריהטא אבל באשר ירדתי אל העיון ראיתי שבכונה עשה פן רמ"א לפי שראה שכתב הר"ן פ' האומר על מתנו' דהאומר להאשה הרי את מקודשת לי ע"מ שאתן לה מאתים וזו פתב ונ"ל שהדבר מוכרע שאין הבעל יכול לומר עברת על תנאך שא"כ היא מתירין אות' להנשא לכתחיל' הלא צריכין להיות עמה עדים כל היום שלא יטעון עליה עברת על תנאך ביום פלוני ויקלקלה בב"ד אלא ודאי היא נאמנות עכ"ל מה"ט לענין קדושין וגירושין פסק רמ"א וחושש להאי דלעולם מי שהתנאי תלוי בו יהא נאמן כדי שלא יהא הבעל מקלקלה או מעגנה כל ימיה וק"ל אבל לענין תנאי ממון פסק פה"ר"ן מטעם שכתב הסמ"ע והוא מצד השכל והסבר' וכל זה במתנה בע"פ אבל אם כתב שטר מתנה עם נאמנות בכל ענין נאמן המקבל מתנה והוא פשוט נ"ל הק' יעקב: שאלה קעב אלמנה שנתנה מתנה לנכדה בת בתה סך מה לנדוניתא ואח"כ עמדה האלמנה ונשאת לבעל והכניס' לו סך מה וסך מה השאירה לעצמה ועשה לה שטר סילוק פנהוג וכתוף קישור התנאי' התקשר עצמו הבעל שאם תמות האשה בחייו שיחזור ליורשי' חצייה מה שהכניסה לו ועתה מת האשה ממה תגבה בת בתה מתנתה: תשובה הנה בודאי ממעות חזרה ודאי אינה יכולה לגבות שפבר שיעבד הבעל הנ"ל ליורשיה וזו אינה בת יורשת ומיד שמת שיף החזרה ליורשיה פמבואר בא"ע סי' קי"ח וכן הסכמת האחרונים בספריהם ותשובת' גם הבעל עצמו אינו מחויב לשלם ממה שהכניסה לו וכמ"ש בתשובתי בספר מנחת יעקב שאלה ב' משום פסידא דלקוחות שניה רבנן לבעל פירש ותייב לשלם אע"ג דזו הוא רק מתנה ואין פאן פסידא מ"מ הוא מבואר בש"ס פ"ק דמציא' דף ט"ז ע"א דלמ"ד מתנה פמכר דמי אי לאו דטרח וארצי קמיה לא הוי יהיב ליה מתנה והכי קי"ל פמבואר בי"ד סי' קי"ז בב"י בשם הגהות מיימוני וכ"פ הרמב"ם והובא בח"מ סי' שע"ד לפסק הלכה וכבר ראיתי בתשובת בית יעקב סי' מ"ב שעמד על זה וכתב ונ"ל וקשיא לי מהא דאמרינן במסכת ע"ז דף ס"ב

אָהָא דְתַנְיָא הַחֲמֵרִים שְׁהִיָּה עוֹשִׂין מְלָאכָּה בְּפִירוֹת שְׁבִיעִית שְׁכָרְוֹן שְׁבִיעִי מֵאֵי שְׁכָרְוֹן שְׁבִיעִית אֵילִימָא דִּיהֲבִינֵן לִיה מְפִירוֹת שְׁבִיעִית נִמְצָא זֶה פּוֹרַע חוּבוֹ מִשְׁבִּיעִית וְהַתּוֹרָה אָמְרָה לְאָכְלָה וְלֹא לְסַחֲרָה וְאָמַר אַבְיִי לְעוֹלָם דִּיהֲבִינֵן לְהוּ מְפִירוֹת שְׁבִיעִית וְדִקְאֲמַרְתָּ לֹא לְסַחֲרָה דִּיהֲבִינֵן לִיה מִצַּד הַיִּתֵּר פִּירֵשׁ"י בְּמַתְנַת חֲנָם פְּדַתְנֵן לֹא יֵאמֵר אָדָם הַעֲלָה לִי פִירוֹת הַלְלוּ לִירוּשָׁלַיִם לְחַלֵּק אֲבָל נוֹתְנִים זֶה לְזֶה מַתְנַת חֲנָם אֲלִמָּא מַתְנָה מְוֹתֵר וְלֹא הָוִי כִּמְכִי עֵינֵן שָׁם דְּבָרֵיו בְּאַרְיִכוֹת וּמ"ש שָׁם לְחַלֵּק בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָמְרִינֵן אִי לֹא דֵה"ל הַנְּאָה מִיְגִיָּה וְאַרְצוּי אֲרָצוּי מִיְגִיָּה בְּנוֹדָאֵי נְעֵלָם מְמַנּוּ סוּגְיָא דְש"ס דב"מ דַּף ט"ז דְּמִיְרִי בְּיִשְׂרָאֵל וְכֵן מְבֹאֵר בַּח"מ ס' שַׁע"ד ע"ש וְעֵיקָר הַקְּוִשְׁיָא מְעִיקְרָא לִק"מ וְנִתְעַלַּם מְמַנּוּ דְבָרֵי הַר"ש וְהַר"ע בְּרִישׁ פֶּרֶק דְּמַעֲשֵׁי שְׁנֵי בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי דֵּאֵע"ג לְמ"ד מַתְנָה נִמְכָּר דְּמִיָּא מ"מ מְוֹתֵר לְזִמְן שְׂאִיכָל עֲמוֹ דְזֶה לֹא הָוִי כְּמִכָּר כָּלֵל וְזֶה הִפִּי' שָׁל מַתְנַת חֲנָם ע"ש וְדוּק מ"מ בְּנִדּוֹן שְׁלִפְנֵינּוּ וְדָאֵי לֹא הָוִי כְּמִכָּר רַק שְׁנַתְּכֻנּוּנָה לְהַשְׂיָא נְכַדְּהָ הִיתּוּמָה לְקִנְיִים וּמְבַשְׂרָה אֵל תַּתְּעַלַּם וּק"ל אֲבָל תּוֹכְלָה הַבַּת בַּתָּה לְגִבּוֹת מַתְנָתָה מִמָּה שְׁשִׁיָּירָה לְעֲצָמָה בְּשִׁטְר סְלוּקָה נ"ל הַקְּטָן יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קַעֲג בְּכוֹר מֵאֵם יֵשׁ לוֹ שְׁטֵר מַתְנָה מֵאִמּוֹ וְהַשְׁטֵר נִכְתָּ' בְּכָל אֲנָפִן הַמוֹעִיל עִם כָּל שׁוֹפְרָא דְשִׁטְרָא פְּנֵהוּג בְּזִמְנֵינוּ וְכַתְּב בּוֹ בְּזֵה"ל שְׁנַתְּנָה לוֹ בְּמַתְנָה עֲבוּר חֵלֶק בְּכוֹרָה שְׁלוֹ וְטוֹעֵנָ' אִמּוֹ שְׁהַשְׁטֵר מַתְנָה בְּטִילָה שְׁנַעֲשֵׂה בְּטַעוֹת שְׁהִיתָה סְבוּרָה שְׁבְּכוֹר מֵאֵם יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּכוֹרָה כְּמוֹ בְּכוֹר מֵאִב לְכָף נִתְנָה לוֹ מַתְנָה זֹו בְּשִׁבִיל חֵלֶק בְּכוֹר' וּבְאֲמַת אֵין לְבְּכוֹר מֵאֵם שׁוּם יִתְרוֹן עַל שְׂאָר בְּנֵיָה וּבַעַל הַמַּתְנָה טוֹעֵן שְׂאֵמָה נִתְנָה לוֹ מַתְנָה פְּסוּקָה וְחִלוּטָה לֹא מִשׁוּם בְּכוֹרָה רַק הַסּוֹפֵר טַעָה וְכִינֵן שְׁכַתְּב בְּשִׁטְר מַתְנָה שְׁלֹא יִגְרַע כַּח הַשְׁטֵר מִשׁוּם חֶסֶר אוֹ יִתֵּר יֵהָא הַכָּל נִדְרָשׁ לְטוֹבַת בַּעַל הַשְׁטֵר גַּם זֶה בְּכָלֵל וְעוֹד פִּינֵן שְׁכַתְּב בְּשִׁטְר מַתְנָ' אַחֲרֵיּוֹת הָוִי כְּמִכָּר: תְּשׁוּבָה הִנֵּה נ"ל שְׁזֵה שְׁטֵר וְשׁוּבְרוֹ עֲמוֹ וְהָוִי טַעוֹת דְּמוּכַח וְדָאֵי אִם הִי' כְּתַב בְּשִׁטְר בְּזֵה"ל בְּשִׁבִיל בְּכוֹרָה שְׁלוֹ אוֹ סִתָּם בְּשִׁבִיל בְּכוֹרָה הִיִּיתִי יְכוֹל לְפָרֵשׁ בְּשִׁבִיל קְדוּשָׁה שְׁבּוֹ שְׁהוּא בְּכוֹר מֵאִמּוֹ וְחִבִּיב עָלֶיהָ שְׁהָרִי הוֹצֵרָה לְפִדְיוֹן וְכֵן מְבֹאֵר בַּח"מ ס' קכ"ח לְעֵנֵן הַטַּל' מִיָּם לְפִנְהִי ע"י בְּכוֹר מֵאֵם אִם אֵין פָּאן לֹוִי ע"ש אֲבָל זֶה הַשְׁטֵר כְּתַב בּוֹ עֲבוּר חֵלֶק בְּכוֹרָה שְׁלוֹ הָרִי שְׁטַעֲתָה וְסִבְרָה דְּגַם בְּכוֹר מֵאֵם יֵשׁ לוֹ חֵלֶק יְרוּשָׁה יוֹתֵר בְּשִׁבִיל בְּכוֹרָה שְׁלוֹ וְזֵה הוּא טַעוֹת גְּמוּר וּכְבָר מְבֹאֵר בַּשַׁ"ע ס' מ"ב סַע"י ט' בַּהֲג"ה וְהוּא מְתַשׁוּבַת מֵהַר"י ק ס' צ"ד שֵׁאֵע"פ שְׁכַתְּב בְּשִׁטְר כָּל סוּפְרֵי דְשִׁטְרֵי אַפְ"ה אָמְרִינֵן שְׁטַעָה ע"ש וְכַתְּב שָׁם הַשַּׁ"ף ס"ק כ"א שְׁכֵן עֵיקָר וְלִית מֵאֵן דְּחוֹלֵק אַפִּי' אִם כְּתַב בְּשִׁטְר כָּל לִישְׁנָא דְּמִשְׁתַּמַּע לְתַרִּי אַפִּי וְכו' אַפְ"ה נִתְבַּטַּל הַשְׁטֵר וְכ"כ בְּתַשׁוּבַת שְׂאֲרִית יוֹסֵף סִימֵן א' וְכ"כ בַּנ"ש ס' ג' אוֹת ח' ע"ש גַּם מ"ש דְּשִׁטְר מַתְנָה זֹו הָוִי כְּמִכָּר בַּל מְזָה יוֹתֵר מוּכַח שְׁטַעוֹת הוּא בְּיָדָה שְׁסִבְר' שְׂיֵשׁ לוֹ ע"פ הַדִּין חֵלֶק בְּכוֹרָה לְכָף לְקַחְתָּה מְמַנָּה זְכוֹת זֶה מְמַנּוּ ע"י מַתְנָה זֹו וּלְכָף כְּתַב לוֹ אַחֲרֵיּוֹת שְׂאִין דְּרָף לְכַתּוּב בְּמַתְנָה אַחֲרֵיּוֹת וְכַמ"ש הַסַּמ"ע ס' ר"ה ע"ש וְכִינֵן שְׁזֵה הַכָּל בְּטַעוֹת נִתְבַּטַּל הַמַּתְנָה מְעִיקְרָא מ"מ תְּקַבֵּל הָאֵם עַל עֲצָמָה בְּחֶרֶם ב"ד שְׁלֹא נִתְכַּוְּנָה לְמַתְנָה גְּמוּרָה וְחִלוּטָה רַק בְּשִׁבִיל שְׁסִבְרָה שְׂיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּכוֹרָה ע"פ הַדִּין נ"ל הַק' יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קַעֲד מִהֲרַב הַמְּוִפְלָא הַדִּינֵן מוֹמָחָה ה"ה הַמְּפֹרָס' בְּשִׁמּוֹ צְבִי הִירֵשׁ בַּר' בְּנִימִין מְבָרְלִין נַר"ו וְנ"ל עַל אוֹדוֹת רְאוּבֵן שְׁמַת וְהַנִּיחַ בֵּן וּבַת וּבֵן הוּא הַבְּכוֹר וּלְבַת יֵשׁ לָהּ שַׁח"ז וְכַתְּב בּוֹ כְּנֵהוּג כָּל שַׁח"ז שְׁתַּטְוֵל הַבַּת סָף מָה אוֹ חֲצִי ח"ז בֵּן פְּשוּט וְהַבְּרִירָה בְּיַד הַיְוִרְשִׁי וְעַכְשָׁיו רְאוּבֵן שְׁבַק חֲזִים וּבָא בְּנוֹ הַבְּכוֹר וְטוֹעֵן פִּינֵן שְׁכַתְּב ח"ז פְּשוּט אֲטוּל



אני ד' חלקים והבת חלק חמישית וא' מן הדיינים נוטה לזכות בדין זה הבת וז"ל לפום ריהטא דברי הבכור הן דברי' של מה בכך ובכורא דספלא הוא לטעון נגד הבת חלק בכורה והלא הבכור נוטל הוא מדאורייתא ומן התורה אין הבת יורשת פלום פלום' רק מדרבנן היא נוטלת עישור נכסים ומנהגינו ליתן לה שטח"ז כדי לקפון עליה להשיאן ושטח"ז יש לה כל יפוי פח שפעולם פי הנותן בעין יפה נותן והוא פירושא ומתנה ובפרט לפי האומדנא דמוכח דבן הוא בלא"ה עשיר מןפלא בנדאי דעתו הנה שישטול החצי מן בנו או סך ידוע ומ"ש שטח"ז כן פשוט דעתו אם יהי לו עוד בנים ובלא"ה רק שופרי דשפרי הוא ועוד תקשי ליה גופא אשאר שטרות דעלמא שכתבו כן זכר פשוט אע"ג דליכא שום בכור אלא נדאי הסופרי כתבו כן מתוך ספר נחלת שבועה בלי כוונה ואפילו את"ל דספיקא דיש פנים לכאן ולכאן הלא בשטר יד בעל שטר על עליונה וכן משמע בספר חות יאיר ועוד ראיה נכונה היא מהרשב"ם בב"ב ד' ק"ז שכ' שהדין עם הבת שכ' בד"ה אמרי' אמר אינו ממעט בחלק בכורה וכו' מציייר הרשב"ם בשלשה אחין והי להרשב"ם לומר בקיצור פשאיין פאן אלא בכור וטומטום ואם הנה ממעט הנה הבכור נוטל שני חלקים אלא נדאי דלא זיכה התורה חלק בכורה אלא בין הבנים וכשאיין בנים אחרים לא שייך פלל בכורה עכ"ל הדיין הנ"ל ודבר זה נשאל ג"כ לשאר גאונים ארץ המפורסמים ה"ה גיסי הגאון המןפלא מהר"ד אופנהיים אב"ד ור"מ דק"ק פראג והגאון אב"ד מהורר הירש דק"ק הלברשטאט והגאון מהורר נפתלי פ"ץ אב"ד דק"ק גלוגא וכולם הסכימו כא' שהדין עם בן הבכור וכן האריף בזה הרב הדיין מהורר הירש השואל מברלין בתשובתו בטוב טעם ונדעת ונלאתי להעתיק כל התשובה בזה רק תשובת גיסי אעתיק לכבודו וז"ל תשובתו: תשובה באתי להשיב בקצרות אמר"י אומר לגלגולת מגלגל יותר לעומק הדין ועומק המשפט נראה בעליל שהדין עם הבן ולו משפט הבכורה פי דורשין לשון הדיוט ובפרט כל תנאי שפמון קיים וא"כ אין ליתן להבת אלא תח"ז בן פשוט והבו דלא להוסיף עליה להעביר אחסנתא מברא לברתא ועיין בטור ח"מ סימן מ"ב סעיף ט"ו וז"ל כל הלשון שרגילים לכתוב בשטרות אפי' אינו מתקון חכמי' ז"ל אלא לשון הדיוט כנהוג לכתוב במקום שהוא הולכין אחריה ואפילו אם לא כתוב דנין אותו כאלו נכתב עכ"ל ושטח"ז זה ספרא דוקנא כתב ובכיון כתב שטח"ז בן פשוט הואיל שהי' גלוי וידוע שכן הוא הבכור כדי לתת לו פי שנים ואדרבה הבת הי' לה לעמוד בזקיפין שלא לכתוב בן פשוט רק סתם ח"ח בן זכר כדי שלא יגרע פחה חלק הבכורה ומדלא נעשה בן בנדאי היא היתה צונחת ולא אשגח בה ויפה כח האב ליפות כח הבן אמנם הבן אינו נוטל פי שנים פי אם אשר ימצא לו מוחזק ולא בראוי ואם האב הנה חייב לאחרים יש להבת טענה לשלם מן המוחזק ולא מן הראוי כאשר הארכתי בספרי נשאל לדוד והחכם שהי' רוצה להביא ראיה ממסכת בב"ב דקכ"ז בדין בכור וטומטום וז"ל הי' להרשב"ם לומר בקיצור פשאיין פאן אלא בכור וטומטום ואם הי' ממעט הי' הבכור נוטל שני חלקים ועתה שאין ממעט לענין בכורה והטומטום הוא פלא הי' לוקח תחלה החצי בשביל בכורתו והחצי השני' היא חולק עמו ממילא מגיע על חלקו ששה מני' ושלושה רביעי מני' אע"כ דזה אינו דלא זיכה התורה חלק בכורה אלא בן בין הבנים אבל פשאיין בנים אחרים לא שייך פלל בכורה עכ"ל אי משום הא לא ארי' דהרשב"א מפרש בבכור ופשוט וטומטום משום דקאמר אמיר אף אינו ממעט בחלקים בכורה ואי בכור וטומטום

לבד איירי ה"ל לפרש ולומר הכי הבכור נוטל שלשה חלקים וטוןמטום נוטל חלק רביעי  
אלא ודאי שיש גם עוד בן או בנים עם הבכור וטוןמטום וע"ז נקיט אממר לשון קצרה  
אינו ממעט בחלק הבכורה צא ולמד בהרמב"ם פ"ז בהל' נחלות ומוכא בש"ע ח"מ סימן  
רע"ז סימן ד' וז"ל בכור שנולד טוןמטום ואח"כ נקרע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים וכו'  
פיצד אינו ממעט בחלק הבכורה הרי שהיה לו בן בכור ושני פשוטים וזה הטוןמטום נקרע  
ונמצא זכר הבכור נוטל רביע המון וכאילו אין עמו אלא שני פשוטים בלבד ושלשה  
רביעית הנשארים חולקים אותו שני הפשוטים עם הנקרע ועם הבכו' בשנה עכ"ל הרי  
דהרמב"ם מצייר הדין על שני בנים פשוטים עם הבכור וטוןמטום הרי ד' בנים למקום  
ולדידי' נמי יש לדקדק אמאי קחשיב בד' בנים הלא אפשר להתקיים בג' בכור פשוט  
וטוןמטום אלא מהא ליפא למשמע מיניה וכו' מפני שאנו מדמין נעשה מעשה ע"י חושבנא  
בעלמא הו' יפעל אני פעמים ושלש עם גבר ונוסיף ע"ז חכם מה הוא אומר אין זה אלא  
מן המתמיהים לפי הפלל דאמר אממר טוןמטום אינו ממעט חלק הבכורה לפרש דוק' אם  
היה עוד בן פשוט עמהם עם הבכור וטוןמטום ואם לא יהי' עמהם בן פשוט אזי הבכור  
והטוןמטום יחלקו שנה בשנה שומו שמים על זאת לא זו העיר ולא הדרך דרכים דרבנן  
ויתר הדברים שמן הראוי ולהאריך אין זמן מספיים לקח מפני טרדות ישיבה ושוי"ת  
הבאין מפל פינה ואיני מןפנה מפל צד וגם דמי עלי כביעת' בכוחא לפ"ד הקלושה לכו  
אשים קיצור למילין ע"ג מילין ויקבל רב ברכה מהבורא רקיע וילין ושלום על דיני  
ישאל פי המדבר לכבוד התורה ואכסני' הק' דוד אופינהיים חפ"כ: וזאת תשובתי: הנה  
קבלתי שאלתו ותשובתו ותוכו רצוף אהבה עם העתק מהגאונים הנ"ל ומעלתו הרמה  
נוסף נופך משלו להאריך בדין זה ומה אדע אשר לא ידעו המה ואינו צריך לא לגמרא  
ולא לסברא דידי ומוטב הי' שתיקתי מדבורי מי יקום יעקב כי קטן הוא גם אין הזמן  
מספיים עמד להאריך בדין ולהראות פנים בכל צד כמראה אופן בתוך אופן לפי שהוא  
עת אסיפות הרועים עת הזומר הגיע בתחלת הזמן כי קאי בהאי מסכת אף גם שהנשוא  
בעצמו אינו סובל האריכות כי עיקר דין שטח"ז לא הנוכר בש"ס ופוסקים ראשונים רק  
מצד המנהג ומקנות האחרונים מפל מקום שלא להשיב פניו כפני אלקים ריקם אמרתי  
להשיב בקיצור נמרץ כפי שיווני מן השמים ויקבל מר תשובתי ותחלה אני אומר עיקר  
יסוד ראיות הרוצה לזכות הבת מפח דברי הרשב"ם דב"ב דף קכ"ז הוא יסוד הנופל  
מעצמו כי המדקדק בדברי הרשב"ם מדקדק מדקאמר אממר טוןמטום אינו ממעט בחלק  
בכורה הוי ליה למימר טוןמטום אינו ממעט לבכור אלא ודאי דאתי לאשמועינן בחלק  
בכורתו אינו ממעט אבל ממעט הוא בחלק פשיטתו וזה לא שייך אלא דנקא אם יש עוד  
פשוט וא"כ הבכור נוטל מתחלה חלק בכורתו שהוא שלישי מנכסיו נגד הפשוט שאינו  
טוןמטום ואח"כ שני חלקים הנותרים חולק הבכו' עם הטוןמטום והפשוט בשנה שנתמעט  
חלק פשיטות של הבכור מפח הטוןמטום וק"ל אבל אם אין כאן פשוט רק הטוןמטו' אף  
שהטוןמטו' אינו אינו ממעט מחלק בפנורת והו' נוטל חלק בכורתו שהוא שלישי כדכתיב  
פי שנים כנגד א' מאחין כי בודאי הטוןמטום לא עדיף מן פשוט ואח"כ המותר חולק  
הבכור והטוןמטום א"כ הטוןמטום ג"כ אינו ממעט חלק פשיטתו של הבכור ולמה מדקדק  
אמר לומר אינו ממעט בחלק בכורה וכן משמע להדיא מדברי הב"ח בח"מ סימן רע"ז  
סעף כ"א וכן משמע בפ"י הרמב"ם ממהר"ד ערמאה זצ"ל הנדפס מחדש באשמטרדם

פ"ב מה' לתלות דף פ"א ע"ד וְזֶה וְדַאי פְּנוּנַת הַנְּמוּקֵי יוֹסֵף וְהַרְשָׁבָ"ם שָׁם בּב"ב דְּלַעוֹלָם חֶלֶק בְּכוּרָה הוּא שְׁלִישׁ מִנְכָּסֵי הַמַּת אִם אֵין פֶּאן הַרְבֵּה אַחִין וּא"כ מְזֵה רְאֵיָה בְּרוּרָה דְּזִכְתָּה תוֹרָה שְׁלִישׁ מִנְכָּסֵי הַמַּת בְּחֶלֶק בְּכוּרְתוֹ אִף אִם אֵין פֶּאן בּוֹ אַחֵר רַק בְּנוֹת כִּי הַתוֹרָה זִיכָּה לוֹ חֶלֶק ג' מִנְכָּסֵי בְּכוּרְתוֹ לְפִי שֶׁהוּא פָּחוּ וְרֵאשִׁית אוֹנוֹ פֶּאֶשֶׁר פְּתוּב לְהִדְיָא טַעְמָא דְקָרָא וְכֹאֶשֶׁר אֲבָאָר אִי"ה וּמַעֲתָה פֶּל דְּבַרֵי הַדְּיִין הֶרְאִישׁוֹן מַעֲצָמָן בְּטִילִין מ"ש דִּינָד בַּעַל הַשְּׁטָר עַל הַעֲלִינָה הִיָּינוּ מֵה שְׁאֶפְשֶׁר לוֹמַר שֶׁהוּא פְּנוּנַת הַשְּׁטָר מִשָּׂא"כ בְּשְׁטָר זֶה דְּכַתִּיב לְהִדְיָא חֶק"ץ פְּשׁוּט וְאִיךָ זִיכָּה יוֹתֵר מֵמָה שְׁנָתָן לוֹ אֲבִיו בְּשְׁטָר לְהִדְיָא וּמ"ש עוֹד הַדְּיִין שְׂרוּצָה לְזַכּוֹת הַבַּת וְנ"ל אֲפִילוֹ אַת"ל דְּסַפִּיקָא הוּא יֵשׁ פְּנִים לְכָאן וּלְכָאן וְכו' זֶה וְדַאי אֵינוֹ כִּי בְּסַפֵּק יֵשׁ לִיתָן לְיוֹרֵשׁ דְּאוֹרְיִיתָא שֶׁהוּא הַבְּכוֹר גַּם מֵה שְׁפַתְב הָאֲנֻמְדָנָא שְׁבִנוּ עֲשִׂיר וְכו' אֵין זֶה אֲנֻמְדָנָא כָּלֵל וְכִי אֲבִיו הִי נְבִיא בְּשַׁעַת כְּתִיבָה שֶׁטַח"ז שְׂיִודַע שְׂיִהְיֵי עֲשִׂיר לְאַחֵר מוֹתוֹ אוֹ לֹא וְדַבְרֵי הַדְּיִין הִנְ"ל הֵנִי פְּעוֹבֵר עַל לֹא תִהְדָּר פְּנֵי דָל גַּם מ"ש הִנְ"ל שֶׁהוּא רַק שׁוֹפְרָא דְשְׁטָרָא שׁוֹתָה דִּידָיָה לֹא יְדַעְתִּי מֵאַיִן יִהְיֵב לִיָּה מִשׁוֹפְרֵי שׁוֹפְרֵי אֲדַרְבָּה וְהוּא גְרִיעוּתָא דְשְׁטָרֵי שְׁמַגְרַע כַּח הַשַּׁח"ז רַק לִיטּוֹל כַּחֲצֵי חֶלֶק זָכָר פְּשׁוּט וְלֹא כַּבְּכוֹר וְכֵן הוּא מְשַׁמְעוֹת הַלְשׁוֹן שְׁבַשְׁטָר ע"פ פְּשׁוּטוֹ כִּי בְּשְׁטָרוֹת וּבַתְקַנּוֹת הוֹלְכִין אַחֵר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם וְאֵין לְהוֹצִיא מִפְּשׁוּטוֹ רַק הַשַּׁח"ז פְּשׁוּט דְּוָקָא וְהַרְוֹצָה לְהוֹצִיא מִפְּשׁוּטוֹ עֲלִיו לְהִבִּיא רְאֵיָה בְּרוּרָה נֶגְדַּ הַסְּבָרָא וְהַשְּׁכָל וְכַלְשׁוֹן שְׁפַתְב בְּשְׁטָר הִנְ"ל כֵּן נִמְצָא בְּכָל תַּקּוּנֵי שְׁטָרוֹת מִתְחַלָּה וְעַלֵּיהֶם אֵין לְהוֹסִיף אוֹ לְגַרְוֵעַ וּמ"ש רְאֵיָה מַחֲזִית יֵאִיר אֵין עֲנִין כָּלֵל לְגִדּוֹן זֶה וְעוֹד דְּבַר רְאֵיָה בְּרוּרָה לְדִין זֶה הִגַּע עֲצָמָה אֵלוֹ נָתַן שְׁטָר זָכָר פְּשׁוּט שְׁלָם נֶגְדַּ בְּנוֹ הַבְּכוֹר וְדַאי לֹא הִי נוֹטֵל הַבַּת רַק חֶלֶק שְׁלִישׁ דְּלֹא עֲדִיף שְׁטָר זָכָר פְּשׁוּט מִיִּרְוּשַׁת בֶּן פֶּשׁוּט שֶׁהוּא דְּאוֹרְיִיתָא וְאֵינוֹ נוֹטֵל רַק חֶלֶק שְׁלִישׁ לְהַבְּכוֹר בְּחֶלֶק בְּכוּרְתוֹ לְפִי שֶׁהוּא פָּחוּ וְרֵאשִׁית אוֹנוֹ א"כ גַּם הַשְּׁטָר זֶה כֵּן הוּא שְׂאִין לְהַרְק חֶלֶק פְּשׁוּט שֶׁהוּא שְׁלִישׁ פֶּאֶילוֹ הִיא זָכָר פְּשׁוּט א"כ ה"ה הִיכָא שְׁנָתָן לְהַבַּת חַח"ז פְּשׁוּט אֲזַ חוֹלְקִין הַנְּכָסִים לְחַמְשָׁה חֶלְקִים וְנוֹטֵל הַבְּכוֹר כְּשֵׁנֵי פְּשׁוּטִים דְּהִיָּינוּ לְכָל חֶלֶק פְּשׁוּט נוֹטֵל שְׁנֵי חֶלְקִים וְהַבַּת תִּטּוֹל כַּחֲצֵי חֶלֶק פְּשׁוּט שֶׁהוּא חֶלֶק חֲמִישִׁית וְזוֹ רְאֵיָה שְׂאִין עֲלִיו תְּשׁוּבָה וּמַה"ט לֹא הִנְזַכֵּר דִּין זֶה בְּשׁוּם פּוֹסֵק רֵאשׁוֹן אוֹ אַחֲרוֹן מְרֻב פְּשִׁיטוֹת הַדְּבַר וְדוּקָא בְּמֻחְזָק אֲבָל בְּרֵאוּי נוֹטֵלֵת הַשְּׁלִישׁ וְהַדְּעַת תוֹרָה נוֹתֵן כֵּן וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְפָנִים וְכָל דֵּינָן דְּלֹא דָן כְּהֵאֵי דֵּינָא לֹא דֵּינָא הוּא וְלֹא יַדַע בַּד"מ בֵּין יָמִין לְשְׂמָאל וְהָאֵמַת לִיעֲקֹב תַּתָּן כֹּאש"ע יַעֲקֹב וְזֹאת תְּשׁוּבָה שְׁנִית: תְּשׁוּבָה שְׁנִית לְמַחְוֵתֵי הָרַב הַגְּדוֹל מֵהוֹרֵר צָבִי הִירֵשׁ נר"ו מְבַרְלִין וְנ"ל תְּשׁוּבָתוֹ עִם חֲבִילוֹת כְּתָבִים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים מְלֵא קְמִישׁוֹנֵי קַבְלֵתִי עֲדִינָן הַדְּיִין עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ מִפְּקַפֵּק עַל תְּשׁוּבָתִי וְאֵין דַּעְתִּי נוֹחָה לְהַשִּׁיב לְחוֹרְפֵי אִפִּי חֲצֵי דְבַר כִּי לֹא אֶטְפֵּל עִמּוֹ יַעַן וּבִיעַן אֵל תַּעַן וְגו' כִּי בְּאֵמַת אֲנִי בְּתוּמֵי הַלְכָתִי כִּיְדוּעַ לוֹ כִּי בְּתַחֲלָה נִשְׂאֵלֵתִי ע"ד רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְעֲדִינָן לֹא נוֹדַע לִי לְמֵי הַדְּבָרִים מְגִיעִים וְדַרְכֵי לְהַשִּׁיב לְכָל שׁוֹאֵל כְּהַלְכָה וּבַכְּרִטוֹת לְהַשׁוֹאֵל מְחֻתָּנִי כְּמוֹתוֹ יְרָבָה בִּישְׂרָאֵל בַּר אַבְהוֹן וּבַר אוֹרְיִין וְהַשְּׁבֵתִי כְּפִי אֲשֶׁר יוֹרוּנִי מִן הַשְּׁמַיִם כִּי בְּנֻדַאי תוֹרְתִינוּ הַקְּדוּשָׁה וּבַכְּרִטוֹת מְקַצוּעַ הַגְּדוֹל שְׁבָדֵינִי מְמוֹנוֹת כּוֹלָם יֵשׁ לָהֶם פְּנִים נְאֻחֹר וְכַדְכְּתִיב מְשִׁיב חַקְמִים אַחֲרוֹר וְגו' מִיָּמֵינוּ וּמְשַׁמְאֵלִים וּמֵה לִי לְהַכְנִיס עֲצָמֵי עַל הָרִיב לֹא לִי לְהַשְׁחִית הַזָּמָן וְהַדִּיּוֹ וְהַנְּיָיר וּמַעוֹ דְּבִי דוֹאֵר חֲנָם כִּי דִי בְּתְשׁוּבַת רֵאשׁוֹנָה שְׁכַתְבֵתִי וּבַכְּרִטוֹת מֵה שְׁכַתְבֵתִי וְנ"ל הִגַּע עֲצָמָה אֵלוֹ

פְּתַב לְהִבְתּוּ שְׁטַר זְכָר פְּשׁוּט שְׁלֵם וְכוּ' רֵאיוּ זֶה מְכַרְיַע עַל כּוֹלָם שְׁאִין עָלָיו פְּקוּק וְנִדְנוּד  
כָּלֵל וְכוּ' הַצְעָתִי הַדְּבָרִים לִפְנֵי דֵינָיִם הַמְּוֹמָחִים הַמְּוֹפְלָגִי מִפֶּה וּשְׁאָר מְוֹפְלָגִי תוֹרָה וְכוֹלָם  
עָנּוּ וְאָמְרוּ שְׁדִין עִם הַגְּאוּנִים הַמְּזוּפִים אֶת הַבְּכוֹר וְהוּא דִין אֲמַת אֲמִיתִי שֶׁל תוֹרָה  
וְהַמְּתַעַקֵּשׁ בְּזֶה אֵין בּוֹ שְׁיָקוּל הַדְּעַת דְּעַת תוֹרָה וְסִבְרוֹת הַשְּׂכָל בְּדֵינָיִם כָּלֵל וְהַמְּפַקֵּק  
בְּזֶה אֵינוֹ אֶלֶּא מִן הַמְּתַמְיָהִין וְאֵין לְדֵינָין לַעֲשׂוֹת סְגִיגוֹרִין לְדְבָרָיו וְהוּא רַק עַקְמוּמוֹת הַלֵּב  
וּצְרִיכִין אָנּוּ לְקַבֵּל הָאֲמַת מִמֵּי שְׁאֲמָרוּ וּמוֹדִים דְּרַבְּבָנָן הֵינּוּ שְׁבוֹחִיָּהּ וְלֹא לְקַנְטֵר ח"ו  
נֶגֶד הָאֲמַת וְאֲמַת לִיעֲקֹב תַּתֵּן הֵק' כֹּאש"ע יַעֲקֹב: שְׁאֵלָה קַעֲהָ אֲנִיחָ אֶחָד שְׁבֵא מְאָרֵץ  
רְחוֹקָה עִם אָמוֹ וְחֵלָה וְהֵנִיחַ אֲחֵרָיו סֶדֶד מְמוֹן וְקוֹדֵם מוֹתוֹ צָנָה הַכֵּל לְאָמוֹ וְנִטְלָה הַכֵּל תַּחַת  
יָדָה וּרְשׁוּתָהּ אֵי צְנוּנָתוֹ קִינָמַת אוֹ לֹא: תְּשׁוּבָה הִנֵּה לְכַאוּרָה הִיא נִרְאָה דָּאִין בְּצִוּנָאֲחוֹ  
כְּלוּם כִּי שְׁאֵלָה כְּזוֹ מִמֶּשׁ מְוֹזְפָר בְּשׁו"ת שְׁאֲרִית יוֹסֵף שְׁאֵלָה ג' גְּבִי מַת שְׁאִין לוֹ יוֹרְשִׁים  
שְׁאִין צְנוּנָתוֹ כְּלוֹ' כְּדָאִי' ב"ב דָּף קמ"ט גְּבִי אִסּוּר גִּיּוֹרָא ע"ש וְכוּ' ב"ח מ"מ ס' רנ"ו אָבֵל  
בְּאֲמַת אַחֵר הָעִיּוֹן בְּש"ס וּבְפוֹסְקִים שְׁם יִרְאָה דְקָאִי דְנָקָא אֲגַר דָּאִין לוֹ יוֹרְשִׁים וְדָאִי  
דְכֻקְטָן שְׁנוּלֵד דְמִי גַם בְּנֵי שְׁאִין הוֹרְתוֹ בְּקִדּוּשָׁה אֵין יוֹרְשִׁין אוֹתוֹ לְכַד מִתְּנָתוֹ וְצְנוּנָתוֹ  
בְּטִילָה פִּינּוֹן דְכִירוּשָׁה דְמִי וְכַמ"ש הָרָא"ש וְהַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו הוֹבָא ב"ב"י ב"ח מ"מ ס' רנ"ו  
וְנ"ו ל' כָּל הֵיכָא דְלִיתָא בִּירוּשָׁה לִיתָא בְּמִתְנָה מְשׁוּם דְמִתְנַת ש"מ אֵינָה אֶלֶּא לְאַחֵר  
גְּמַר מִיתָה וְכִירוּשָׁה הִיא לְכָל אָדָם וּמִן הַדִּין אֵינָה כְּלוּם בְּכָל אָדָם שְׁאִין מִתְנָה לְאַחֵר  
מִיתָה אֶלֶּא מְשׁוּם יְרוּשָׁה תִקְנָהּ וְהַלְפָּה גַר שְׁנַתָּן בְּמִתְנַת שְׂכִיב מְרַע פִּינּוֹן שְׁאִינוֹ בֵּר יְרוּשָׁה  
אַף מִתְנָתוֹ אֵינָה מִתְנָה ע"כ"ל הֵרִי דְדוֹקָא בְּגַר נֶאֱמַר כֵּן שְׁאִינוֹ כָּלֵל בְּכָלֵל יְרוּשָׁה אָבֵל זֶה  
שְׁמַת וְהוּא בְּכָלֵל יְרוּשָׁה וּבְנֵדָאִי יֵשׁ לוֹ יוֹרְשִׁים כִּי הִירוּשָׁה מְשֻׁמֶשֶׁת וְהוֹלְכַת גְּמִירִי דְלֹא  
כָּלָה שְׂבִטָא אֵינָה בְּכָלֵל זֶה וְכֵן צְנוּנָה וְאוּלַי גַם הַשְׁאֲרִית יוֹסֵף כְּנוּנָתוֹ עַל הַגַּר שְׁאִין לוֹ  
יוֹרְשִׁים גַם שְׁם בְּתִשׁוּבַת ש"י מְעַתִּיק דְבָרֵי הָרָא"ש בְּתִשׁוּבָה רִישׁ כָּלֵל ט"ו ג"כ פְּתַב  
סִתָּם שְׁאִין לוֹ יוֹרְשִׁי וְהֵתָם מִיִּירִי לְהַדְיָא בְּגַר אֶלֶּא שְׂבִכְנוּנָתוֹ לֹא רָצָה לְהַעֲתִיק גַר וְהַטְעַם  
עִמּוֹ הִנֵּה בְּאֲמַת רֵאִיתִי בְּתִשׁוּבַת תְּרוּמַת הַדָּשָׁן ס' ש"כ"ב פְּתַב בְּשִׁתּוּקֵי שְׁצוּהָ הַבֵּית לְאָמוֹ  
כְּתַב דְּדִינוֹ כְּגַר לְעַנְיָן שְׁצוּנָתוֹ אֵינוֹ כְּלוּם כְּמוֹ בְּגַר פִּינּוֹן שְׁאִין לוֹ יוֹרְשִׁים שְׁלֵא יִדְעֵנוּ  
אַבְנָהּ מְנוֹ בְּמִטְלָטְלִין אִם צָנָה קוֹדֵם מוֹתוֹ לְאָמוֹ וְתַפְסָה אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָה אַע"ג דְּמִבְּנָאָר  
בְּמִסְכַּת קְדוּשִׁין דָּף ע"ה ע"ה לְחַד תִּירוּצָא מֵאֵי שְׁתּוּקֵי שְׁמִשְׁתִּיקִין אוֹתוֹ מְנַכְסֵי אָבִיו  
פְּשִׁיטָא מִי יִדְעִין אַבְנָהּ מְנוֹ לֹא צְרִיכָא דְתַפְסָה פִּי רִש"י וְאַשְׁמַעֲיָנָן שְׁמוּאֵל דְּמִפְקִינָן מִיָּנִיָּה  
ע"כ"ל מ"מ תִּירוּצָא זֶה לֹא קִינָמַת אֶלֶּא כְּתִירָץ אַבַּע"א מַה שְׁתּוּקֵי שְׂבוּדָקִין אֶת אָמוֹ אִם  
אַמְרָה לְכֹשֶׁר גְּבַעֲלַתִּי נֶאֱמַת וְכַרְשָׁב"ג וְכוּ' תִי סִתְמָא דְגַמ' בִּיבְמוֹת ד' ק' וּבְכַתְּוֹבוֹת דָּף  
י"ג וְעִי"ל וְהוּא דָּאֵף לְפִי דְעַת הַת"ה שְׁם בְּתִשׁוּבָה שְׁתּוּפָס תִּירָץ זֶה לְעִקְרָא דְאַפִּי תַפְסָה  
מִפְקִינָן מִיָּנִיָּה הֵינּוּ דְנָקָא הַשְׁתּוּקֵי וְנִמְצָא שְׁלֵא יִדְעַת אַבְנָהּ מְנוֹ וְכִינּוֹן שְׁהוּא עֲצָמוֹ אֵינוֹ  
יִדְעַת לֹא מְהִי תַפְסָה וְכַמְבֹּנָאָר בְּקוֹנְטְרַס קִים לִי שְׁלִי ס' ב' ע"ש בְּתִשׁוּבַתִּי חֲלַק ב' אָבֵל  
אָמוֹ שְׁיִדְעַת לְמִי גְבַעֲלַת וְיִדְעַת שְׁיֵשׁ לוֹ יוֹרְשִׁים אִם צָנָה לָהּ בְּנָה וְתַפְסָה וְדָאִי צְנוּנָתוֹ  
קִינָמַת וְאֵין לְהוֹצִיא מִיָּדָה וְדָלָא כַת"ה שְׁם שְׁמִשְׁמַע מְדְבָרָיו שְׁמִשְׁנָה לְגַמְרִי לְגַר וְזֶה אֵינוֹ  
וְעִינָן בְּש"ע ס' רנ"ו וְרַע"ג אָבֵל בְּגַר שְׁנֵדָאִי אֵין לוֹ יוֹרְשִׁים לֹא מְהִי צְנוּנָתֵי אִמָּם לְדְעַת  
הָרָא"ש אַף שְׂבִתּוּסְפוֹת דְב"ב דָּף קי"ד מְשֻׁמֶשׁ מְדְעַת הַתּוֹסֵפ' דְגַר יוֹרֵשׁ אֶת אָמוֹ ד"ת  
הַתּוֹסֵף לֹא כְּתַבוּ כֵּן רַק אֲלִיבָא דְר"ש כֵּן יְהוּדָא וְלֹא ס"ל כְּנוּתִיָּה דְהַלְכַת כְּסִתָּם מִתְנִי'  
דִּינָן וְכ"כ בְּתִשׁוּבַת הַר"ש הַלְוִי חֲלַק ח"מ ס' ל"ה וּבְלֹא"ה דְבָרֵי הַתּוֹסֵף תְּמוּהִים וְלֹא

יתנישב אליבא דסוגיא דש"ס דמקשה שני קושיות ואי מיירי בגיורת לק"מ גם קושית התוס' בלא"ה אינם מוכרחים די"ל דלקף הקפידה התורה יותר באשה דמיד תפוב הנחלה בתייה דמה שקנתה אשה קנתה בעלה ועי"ל דיותר הזהירה התורה באשה דמיתה שכיחא בה יותר כמ"ש התוס' בכתובת דף פ"ג ע"ב ועפ"ז הצלתי הב"ח בח"מ סי' רפ"ה ממה שיהשיג עליו הש"כ שם בס"ק נ"ו מה שמחלק בין נשים לזכרים ע"ש וכן מבואר מלשון התוס' בגיטין דף כ"ח ע"א וכ"כ התוס' בכתובת דף נ"ב ע"א ד"ה רצה אינו פודה ע"ש) וע"ש בחידושי פוס ישועת ומהא דמשמשת נחלה ג"כ לק"מ די"ל דמיירי באין לו אם אבל בשתוקי וכ"ש באורח כנודון שלפנינו פיון שידוע לאמו שיש לו יורשי מצד האב גם צונאתו קיימת אם תפסה ואפשר אפ"י אם לא תפסה כל שלא נתברר עליו שהוא גר כנ"ל הק' יעקב: שאלה קעו לפני איזה שנים שהי' פאן גזירת המלכות שהי' צריכין לקבל בפרעון חובת כתבים של מלך במקום ענות מונמנים והכתבים הללו הי' הולכין וחסור ממש מידי יום ביום הנה ניכני בהם עד שנתבטלו לגמרי ובתוף פה כל מי שיכול להוציא הכתבים הנה מוציא אותם כל האפשר להקדים את עצמו להוציא אותם וראובן נתן כתביו לשמעון להוציא אותם עם כתבים שלו לפי שהוא בעל משא ומתן שיכול להוציאן מהר יותר ושמעון ערבן עם כתבים שלו כי אין קפידא בדבר והוציא הרבה מהן ואח"כ נשארו איזה כתבים והתזירן לראובן וראובן לא רצה לקבלן פיון שערבן עם שלו אולי הנשאר הם שלו.

תשובה נראה הפשוט דהדין עם שמעון דאין אדם מפסיד לעצמו להרוויח לאחרני דהא אפ"י בשני שנותפין כל מקום דאיכא פסידא יוכל לומר לעצמי אני מציל כמבואר בח"מ סי' קע"ו סעי' כ"ח בהג"ה ומבואר שם בש"כ אפ"י אמר פן בינו לבין עצמו ג"כ סגי ובנדון זה סתמא כמפורש דמי שאין אדם מציל את חבירו ויפסיד לעצמו פי אבידתו קודמת ואין זו דומה למ"ש בס"י רצ"ב במפקיד שעירבן עם פירותיו ע"ש ועיין בס"י רס"ד סעי' ג' בהגה' דאם לא הי' הבעלים שם הוי פהתנ' והתם ניפר בנודאי שישל חבירו הציל וכ"ש פאן דנדאי שלו הציל ולא של חבירו פי אבידתו קודמת לשל כל אדם וגם שלא לנעול דלת בפני ג"ח שהוציא לו לטובתו מה שהי' באפשרו' פן נ"ל הק' יעקב: שאלה קעו אהד שהי' לו שט"ח על אהד מבני המדינה ומסר אותו לשמעון שיקח המעות מבע"ח ולהביא המעות לו ובדרך נאכד מאתו החצי מהמעות גם המשלח צוה לו שאם יהי' חשש אחריות שיקח עוד יהודי הדר שם בשכירות אפ"ה נאכד מידו אם יש לחייבו לשלם פדין שומר שקר או לא: תשובה הנה סתמת שאלתה פשוטאל שלא מדעת ולא ידעתי במאי קמסתפק לה מהיכי תיתי עלה על דעתה לפנותו ראשון שפראשון פיון שצוה שאם יהי' חשש אחריות שיקח עוד יהודי הדר שם בשכירות ומבואר בטור ח"מ סימן שמ"ו בהאומר לשליח צא והשאל עם פרתיו כו' דכתב רמ"א ויש חולקין ואומרים דשלוהו של אדם כמותו והוי שאולה בבעלים וכ' הסמ"ע והש"ף שם ומספיקא לא מפקינין ממונא ע"ש זה אינו פיון שהוא עצמו לא דיבר עם השליח עצמו רק שצוה לו שישפיר יהודי אהד דלא הוי שלוהו ממש בזה לית מאן דחולק דלא הוי שאולה בבעלים פי דין שאולה בבעלים גופא חידוש הוא והוא כהלקתא בלא טעמא כמ"ש בספרי שו"ת ח"א סימן י"ט בשם התוס' פרק השואל דף צ"ז ע"ש והבו דלא לוסקי עלה גם אין לדמותו דבר זה לפנותו מפח תקנת חכמים כדאית' פרק האומנין דף פ"ב גבי חביות ה"נ

גימא אין לך מעביר מעות ממקום למקום אם אתה מחייבו לשלם וכמבואר בח"מ סי' ש"ד שאני התם דתקנה קבוע שנו חכמים גבי חביות שהוא מלאכה כבדה ונעשה דוקא ע"פ הרוב ע"י עניים ואביונים והיזק זה מצוי ע"כ פטרו חכמים אבל נדאי בשאר שומר שזכר נדאי לא עקרו תקנת חכמים לפוטרו מגנבה ואבדה שחייב ע"פ דת התורה והוא פושע וא"צ לפניו גם אין לפוטרו מטעם דאין דין שומרים בשטרות דהא אנו לא מחייבים בשביל שלא שמר שטרו דהא שמרו פראוי וקובל דמי' אף על הדמים נעשה שומר שזכר והוא ברור ועיין בח"מ סי' ס"ו ובש"ך שם וכן נ"ל דחייב לשלם פדין שומר שזכר הק' יעקב: שאלה קעח מי ששזכר סוס אחד ופשע בה ונולד בה מכה ושזכר רופא לרפאותו והוציא בה הוצאות מזונות ימים רבים אי השזכר חייב לשלם הכל או לא תשובה הגה בטור ח"מ סי' ש"ז וסי' ש"ט ובב"י מבואר שם דיש פלוגתא דרובותא יש סוברים בבהמה פטור מכל ד' דברים רק נזק משלם ופטור משבת ויש מחייבין בשבת והכריע רמ"א פדעת הפותרין והסמ"ע דעתו נוטה למחייבין וכן נוטה דעת הש"ך ומ"מ מסיק דהוי ספיקא דדינא ועיין במהרש"ל פ"ק החובל סי' י"ד וסי' כ"ב ועיין תוס' גיטין דף מ"ב ריש ע"ב ואני הכרעתי בבית דיני כמה פעמים למעשה לענין ריפוי במ"נ אי נתרפא מעצמו לא שייך ריפוי ואי צריך ליתן לו שזכר ריפוי לרפואותו נדאי צריך להחזיר לו שע"כ מצר לו מנזק שיהיו צריך נדאי להחזיר לו לענין שבת אע"ג דאין להוציא שבת בבהמה מ"מ יש בכלל נזק לשלם מה שבהמה אוכלת כל ימי חליה שקודם שנעשה בה נזק זה היתה עושה ואוכלת ואוכלת ועכשיו צריך להאכילה אף שאינה עושה וזה נזק גמור אבל א"צ לשלם מה שהיתה עושה יתר מפרנסה זה יקרא שבת ואין שבת בבהמה גם עיקר כהסמ"ע היכא דלא נכחש הבשר מאיליו שמין מה דאפחתי' מפספה משא"כ בנכחש מאליו וכן פסקנו למעשה כמה פעמים נ"ל הק' יעקב: שאלה קעט אחד שהוצרך מאוד למעות להתפרנס מהם והשפיר את ביתו ועשה עמו תנאי שיתן לו מיד סך מה על שכירותו על כמה שנים כדי שיוכל לישא וליתן עם המעות כדי פרנסתו והוא עצמו בבי עקתא ואח"כ נודע הדבר לבע"ח עפו"ם של המשפיר ועיקלו המעות שכירות והמשפיר אינו רוצה לצאת מהבית בטענו פיון שאינו יכול ליטול המעות אינו רוצה להשפיר כי השזכר עצמו גילה הדבר לבע"ח והשני כופר שלא גילה הדבר ושאל השואל מה דינו תשובה נ"ל פשוט דהדין עם המשפיר פשיטא אם יש לברר שהשזכר גילה הדבר לבע"ח שהשכירות בטל אף דמבואר בס' שפ"ח סעיף י"ב בהגה דכל כה"ג לא מיקרי מסור שהרי לא הפסידו רק שהוצרך לשלם מה שחייב לשלם מ"מ רעה גדולה עשה ובנדאי אדעתא דהכי לא השפיר לו שיעשה לו רעה גדולה כזו ויותר מזה מצינו בס' שי"ב סעיף ט' בהג"ה דאם השפיר לו בשביל שהוא אוהבו ויעשה שונאו השכירות בטל וכ"ש בזה שדמי לו פארי אורב לגלות מסתירין אלא אפילו אם נעשה העיקול שלא בידעת השזכר ג"כ השכירות בטל אף שהוא נאנס ואונס רחמנא פטריה מ"מ המשפיר ג"כ פטור דאין לחייבו לאחר בשביל אונסו וכן כתב הש"ך בס"ס כ"א ע"ש וכן פי' בתשובות צ"צ סימן ל"ט ועיין בח"מ סימן ר"ז סעיף ג' דבמוכר קרקעותיו מהני גילוי דעת ע"ש ה"ה בהשזכר קרקעות י"ל דמהני גילוי דעת וכן"ל הק' יעקב: שאלה קפ ראובן השפיר לשמעון חדר ובתוף אותו חדר הי' עוד שאין בו ארבע על ארבע אי משתפר עמו או לא תשובה אף דלכאורה דין זה פשוט וערוך לפנינו בש"ע ח"מ סי' רי"ד סעיף ב' והמוצא הדין מש"ס

דריש פ' המוכר את הבית מוכר את הקדר שלפנים הימנו אם רחב ד' אמות מ"מ יש מקום לחלק בין מוכר למשפיר ואל תשיבני מהא דאיתא שם בתוס' דף ס"א ע"ב ד"ה אלא דקרי לי' לבורה וכו' וכשרוצה להשפיר בית וכו' ע"ש הרי דדברי התוס' שם אמורים בדברי רב נחמן בשם רבה בר אבנהו לענגן המוכר את הבית לחברו בבירה גדולה וכתבו וכשרוצה להשפיר ש"מ דמכירה ושכירות דין אחד להם זה אינו דכשלבמדנו סוגיא זו בהלכה תוס' בישובתינו בק"ק פראג העלנו שהוא טעות סופר בתוס' ובמקום השי"ן של תיבת וכשמשפיר צ"ל וכשמזפיר בזיין וכן הוא דברי התוס' בתחלתו שם דכ' כשמשפירין וזה ברור למעיין שם אבל לעולם יש לחלק בין מוכר למשפיר כמ"ש אכן ראיתי ברמב"ם פ"ו מהל' שכירות דין א' שכתב וז"ל המשפיר בית לחברו בבירה גדולה משתמש בזיני' ובקתלי' עד ד' אמות וכו' ובכל אלו דברים הולכין אחר מנהג המדינה והשמות הידועים להם כדדף שאמרנו במקח וממפר עכ"ל הרי דהשנה לגמרי המכירה לשכירות בענינים פאלה וכן משמעות הטור ח"מ סי' שט"ז להדיא ע"ש אכן יש לחלק מצד אחר דדוקא לשון בית משמע לכל תשמישי בית אפי' תשמישין הרבה בכלל מה שאין פו קדר בלשון בני אדם קדר מיוחד משמע אין בכלל אלא מה שבפרט ויד השוכר על התחתונה ועליו להביא ראי' וכמבואר להדיא בסמ"ן שי"ב פנ"ל הקטן יעקב: שאלה קפא מאחד מתלמידים וז"ל שאלה קטנה אנכי שואל מאתו אחד שלקח מטלטלין מגנב מפורסים וידע שנגנבו והוצרך להחזירו למי שנגנב ממנו אם יוכל לתבוע לגנב שיתחזר לו מעותיו או לא אע"ג דלא נעלם מאתי מה שפסק רמ"א בח"מ סי' שנ"ו סעיף א' בהג"ה דמעות מתנה וא"צ הגנב לשלם לו פלום וכן הסכים שם בסמ"ע אף ראיתי שהש"ך שם סק"ז האריך להשיג על רמ"א וכתב ששגגה הוא ומתמי' על המרדכי והסמ"ע ושאר גדולים ומסיק להלכה דלא פהרמ"א בהג"ה ושכן דעת הב"ח ע"ש ואף שדבריו שם לענ"ד הם נכונים מ"מ קשה עלי להוציא ממון מיד המוחזק נגד הרמ"א שהוא מהמרדכי וגם הסמ"ע מסכים עמו ואין דעתי דעת הפעוטות מכרעת ע"כ אמרתי לילה אל הגדול שבדורנו אשר מאתו תצא תורה ובידו ההכרעה להכריע להלכה למעשה פי הלכה פמותו בכל מקום ע"כ לשון השואל: תשובה שאלתה שאלת חכם הגיעני ונפה עשית שהיית מתון בדין זה ובאמת שנת תפ"ה זמן העבר למדתי פה מיץ מס' ב"מ פ"ק וכאשר הגעתי לשיטה זו שם דף ט"ו ע"ב הרגשתי בדברי ראשונים ואחרונים ובדברי הש"ך וראיתי שהם דברים תמוהים ונתתי אל לבי ליישב דברי ראשונים פאשר ראוי לכל יודעי דעת לברר דברי ראשונים במזרה ורחת אע"פ שיש לכאורה על דבריהם תשובה נצחת ולפענ"ד כנונתי האמת לאמיתו ואציע לפניך סוגית הש"ס ומה דאתמר עלי' בפוסקים ראשונים ואחרונים ומה שיש לתמוה עליהם לכאורה קשה ומה שנ"ל בישוב דבריהם וממילא רוחא שמעתתא דגרסינן שם הפיר בה שאינו שלו ולקחה אמר רב מעות יש לו שבח אין לו ושמואל אמר אפי' מעות אין לו במאי קמפלגי רב סבר אדם יודע שקרק' אין לו וגמר ונתן לשם פקדון ונימ' לשם פקדון סבר לא מקבל ושמואל סבר אדם יודע שקרקע אין לו וגמר ונתן לשם מתנה ונימא לשם מתנה פסיפה לי' מלתא ומקש' הש"ס הא אפלגא בה זימנא קדא דאתמר המקדש את אחותו רב אמר מעות חוזרין ושמואל אמר מעות מתנה כו' וקאמר הש"ס וצריכא דאי אתמר בהא קאמר רב דלא עבדי אינשי דינהבה לתנה לנכראה אבל לגבי אחותו אימא מודה לשמואל ואי אתמר בהך

בְּהֵן קֹאָמֵר שְׁמוּאֵל אֶבֶל בְּהָא אֵימָא מוֹדָה לְרַב וְצָרִיכָה וּמְקַשָּׁה הַש"ס בֵּין לְרַב וּבֵין לְשְׁמוּאֵל הָאִי לְאַרְעָא בְּמַאי קְנָחִית כּו' וּפְרַש"י פְּלוֹמֵר הֵיכָן מְצִינּוּ לּוֹמֵר טַעְמָא דְרַב וּשְׁמוּאֵל דְנָתַן לְשֵׁם פְּקֻדוֹן אוּ מִתְּנָה אִי דַעְתָּם לְכֹה הֵיכָא נָחִית לְהָאִי אַרְעָא לְאַכְוֹל פִּירוּתִיו ע"כ סְבוּר הִי' שְׁהִמְקַח קִיָּים וְלֹא הִי' בְּקִי בְּדִין עכ"ל רש"י בְּתוֹס' בְּיָאוּר ע"ש וּמְתַרְץ הַש"ס סְבַר אֲנָא אַחוּת וְאָכוּל בְּגוֹנֵי כִי הֵיכָא דַעְבִּיד אִיהוּ כִי אֲתָא מָרָא דְאַרְעָא זְוִי נְהוּי לְרַב דָּאמ' פְּקֻדוֹן לְשְׁמוּאֵל דְאָמֵר מִתְּנָה מִתְנֵי' אָמֵר רַבָּא הִלְכְתָּא יֵשׁ לוֹ מְעוֹת וְיֵשׁ לוֹ שְׂבַח (הֵינּוּ בְּלֹא הַפִּיר) אַע"פ שְׁלֹא פִירֵשׁ לוֹ אֵת הַשְּׂבַח הֵיכָר בְּהָ שְׁאִינוּ שְׁלוֹ וּלְקַחְהָ מְעוֹת יֵשׁ לוֹ וְשְׂבַח אֵין לוֹ אַחֲרֵיּוֹת טְעוֹת סוֹפֵר הוּא בֵין בְּשֹׁטֵר הִלְוָהּ וּבֵין בְּשֹׁטֵר מְקַח וּמְמַפְּר עכ"ל הַש"ס שֵׁם וְהֵנָּה מַה דְפָסַק רַבָּא הִלְכְתָּא בְּלֹא הַפִּיר בְּהָ יֵשׁ לוֹ מְעוֹת וְיֵשׁ לוֹ שְׂבַח כְּרַב וְלֹא כְּשְׁמוּאֵל וְדָאִי אֲזֵלִינֵן כְּפִי פְּלֵל שְׁבִינְדִינוּ דְהִלְכְתָּא כְּרַב בְּאִיסוּרֵי נְגִיד שְׁמוּאֵל דַּס"ל דָּאֵין לוֹ שְׂבַח מְשׁוּם חֲשׂוּשׁ אִיסוּר רַבִּית וְלִית הִלְכְתָּא כְּנוֹתְיָהּ בְּזַה אֶלָּא הִלְכְתָּא כְּרַב בְּאִיסוּרֵי וּכ"כ הֶרְמֵב"ם פ"ט מֵהַל' גְּזֵלָה וּבִטְח"מ ס' שַׁע"ג וְכֵן דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים אָף מַה דְפָסַק כְּרַב בְּהַפִּיר בְּהָ דְמְעוֹת חוֹזְרִין לְכַאוּרָה נְגִיד הַפְּלֵל שְׁבִינְדִינוּ דְקִי"ל הִלְכְתָּא כְּשְׁמוּאֵל בְּדִינָא אָף אֵין זֹו קוּשְׁיָא פְּלֵל בַּש"ס הֵיכָא דְפָסַק לְהִדְיָא כְּרַב וְלֹא כְּשְׁמוּאֵל דְהֵם אָמְרוּ וְהֵם אָמְרוּ וְכֵן הִסְפַּמְת כָּל הַפּוֹסְקִים בְּזַה כְּמִבְּוֹאֵר בְּרַמְב"ם פ"ט מֵהַלְכוֹת גְּזֵלָה וּבִטְוֹר ס' שַׁע"ג אָף לַפ"ז הִי' נִרְאָה דְגַם בְּמַקְדָּשׁ אַחוּתוֹ יְהָא הִלְכְתָּא כְּרַב דְמְעוֹת חוֹזְרִין דְבַת בּוּקִתָּא הִיא וּבְאַמַּת הֶרְמֵב"ם פ"ו מֵהַלְכוֹת זְכִי וּמִתְּנָה פָּסַק בְּמַקְדָּשׁ אַחוּתוֹ דְמְעוֹת מִתְּנָה וּכ"כ הַמ"מ שֵׁם דְהִלְכְתָּא כְּשְׁמוּאֵל בְּדִינָא וּכ"פ בַּאֵה"ע ס' נ' וּבב"י וּבש"ע שֵׁם אֵיבְרָא דְלֹא נִעְלַם מֵאֵתִי שְׁיֵשׁ מְקוֹם לְחַלּוֹק וּכַמ"ש הָרַא"ש לְהִדְיָא בַּפ"ק דְמְצִיעָא וַו"ל וּבְהָא דְפָסַק מְעוֹת יֵשׁ לוֹ אֵין לְדַקְדַּק דְהִלְכְתָּא כְּרַב בְּמַקְדָּשׁ אַחוּתוֹ דְלֵמָּא שְׁאֵנִי בֵין אַחוּתוֹ לְנוֹכְרָאָה עכ"ל לְשׁוֹן הָרַא"ש הֵנָּה מְלַבֵּד שְׁדַבְּרֵיו דְחֻקִּים דְבַש"ס מְשַׁמַּע דְלַפִּי הַמְּסַקְנָא דְקֹאָמֵר צָרִיכָא מְשַׁמַּע דְשְׁקוּלִים הֵם וְגַם הָרַא"ש עֲצָמוּ מְסוֹנְפַק וּכ' בְּלִשׁוֹן דְלֵמָּא אֶלָּא דְבַלֵּא"ה הִלַּח"מ שֵׁם פ"ו מֵהַל' זְכִי דוֹחָה תִי' זֶה בְּדַחְיָ גְמוּרָה וְכַתֵּב וַו"ל וְלֹא הוּא דָא"כ כָּל לְגַבֵּי נְכָרֵי אַע"ג דִּידַע דָּאֵין קִידוּשֵׁין תּוֹפְסִין לֹא הוּי מְעוֹת מִתְּנָה אֶלָּא פְּקֻדוֹן כְּגוֹן קִידוּשׁ אֲשֶׁת אִישׁ דְאָדָם יוֹדַע דָּאֵין קִידוּשֵׁין תּוֹפְסִין בְּהָ מְעוֹת חוֹזְרִין וְלֹא הוּי מִתְּנָה וְהֶרְמֵב"ם לֹא פָּסַק כֵּן אֶלָּא אִם הִי' קִידוּשֵׁי טְעוֹת חוֹזְרִין וְכַתֵּב הַמ"מ פִּי' שֶׁהוּא טוֹעָה וְהוּא דְבָר שְׁאֵפְשֵׁר וּכְדָאִי לְטְעוֹת מְשַׁמַּע דְבָר רְאוּי לְטְעוֹת הוּי הַמְּעוֹת מִתְּנָה אִפִּי' מְקַדָּשׁ לְנְכָרִיּוֹת עכ"ל לְחַם מְשַׁנָּה וְכֵן פָּסַק בַּש"ע ס' נ' וּכ"כ בַּעַל הָעֵיטוּר דָּף ק"ח ע"ג וַו"ל כִּינֵן דְאָמֵר הִתְקַדְּשִׁי בְּזוֹ וְאֵין בּוֹ שְׁנֵה פְּרוּטָה הוּ"ל כְּמַקְדָּשׁ אֵת אַחוּתוֹ שְׁמַעוֹת מִתְּנָה עכ"ל הָעֵיטוּר וּמ"ש הִלַּח"מ שֵׁם בְּרַמְב"ם לְתַרְץ קִשְׁיָא זֹו וַו"ל וְצ"ל דָּאִית לִי לְרַבִּינוּ דְמַמָּה דְפָסַק רַב הִלְכְתָּא מְעוֹת יֵשׁ לוֹ מְשׁוּם דְהַקְשָׁה בַּש"ס בֵּין לְרַב דְאָמֵר פְּקֻדוֹן וּבֵין לְשְׁמוּאֵל דְאָמֵר מִתְּנָה הָאִי לְאַרְעָא בְּמַאי קָא נָחִית וּפִירֵי הֵיכִי אָכִיל וּפְרַש"י סְבוּר הִי' שְׁמַכֵּר קִיָּים וְלֹא הוּי בְּקִי בְּדִין וּמַהֲדָ טַעְמָא אִית לִי לְרַבָּא דְמְעוֹת יֵשׁ לוֹ דְכִינֵן דְנָחִית לְאַרְעָא סְבוּר הוּא וְדָאִי שְׁהִמְכֵּר קִיָּים כִּינֵן דְטַעָה וּמַש"ה מְעוֹת יֵשׁ לוֹ אֶבֶל בְּעֵלְמָא מְעוֹת מִתְּנָה אֶפִּילוּ גַבֵּי נְכָרִיּוֹת עכ"ל אֶבֶל גַּם לְשׁוֹן הִלַּח"מ שֵׁם דְבָרֵיו לֹא נִהִירִין לִי חֲדָא הָא בְּמַסְקְנָא לֹא קִיָּמָא הָאִי סְבָרָא וְכַדְמִסִּיק שֵׁם סְבוּר אֲנָא אִיחוּת וּכו' וְעוֹד אִי מְשׁוּם הֵכִי פָּסַק רַבָּא דְמְעוֹת יֵשׁ לוֹ לְפִי שְׁסְבוּר הוּא וְדָאִי שְׁהִמְקַח קִיָּים א"כ אֲמַאי שְׂבַח אֵין לוֹ דְהוּי כְּרַבִּית כַּמ"ש הָרַא"ש וְאִי נָחִית לְמַמְכֵּר לְפִי דַעְתּוֹ הִי' רָאוּ' לִיטְוֹל שְׂבַח כְּדַעַת רַבָּא וְרַב גַּבֵּי לֹא הַפִּיר בּוֹ שְׁאִינוּ שְׁלוֹ



דיש לו שבת מה"ט פֿינן שפּבור דזבינה מעליא הוא וזו י"ל עיקר הקנשׂא לרב ודו"ק ותו קנשה דהב"י בטח"מ סי' קמ"ו דף קל"ב בדפוס ברלין פתב ונ"ל בשם תשובת הרשב"א ונ"ל ראובן ושמעון הי' להם בתים בשותפות מחצה על מחצה ושמעון מכר לראובן מחצית הבתים במנה לימים עוד מכר לו המחצית האחר במנה ועכשיו תובע ראובן לשמעון המנה שני שיחזור לו לפי שהמחצית בלא"ה הוא שלו מקודם והאריף שם בתשובותיו ומסיק ונ"ל ואם הי' יודע שהמחצית שלו ואפ"ה קנאו משמעון והדין עם שמעון פֿינן שראובן הי' יודע שהחצ'י שלו ואין אדם קונה מה שהוא שלו המעות מתנה כמו שאמרו פ"ק דמציעא גבי הפיר בה שאינו שלו ובמקדש את אחותו דאפלגי בה רב ושמואל דהלכה פשמואל עכ"ל ולדבריו תמוה מאוד על גדול כמותו שיפסוק להדיא נגד מסקנת הש"ס להלכה וכן הסכמ' פל הפוסקים פמנסכם בשם להדיא וכבר הרגיש בקנשׂא זו בספר בני שמואל בבניאוריו לטח"מ סי' קט"ו וגם בספר מ"צ ס' קצ"ו הרגיש בקנשׂא זו וכתב ונ"ל ודוחק נראה לומר דהכא מייירי באחים וצ"ע היינו דנוטה לדעת הרא"ש שכתבתי לעיל ודבריו דחיתי אף גם סתימת לשון הרשב"א משמע דאף בנכרי דינא הכי רק שכתב לשון פדרף הפוסקים בתשובותיהם על ראובן ושמעון ולא פראובן ושמעון יהי' אחים ממש גם בכ"ג בהגהות ב"י ס' קמ"ו הרגיש בקנשׂא זו ע"ש ועכשיו נתבר' מה שהרגש' בשאלתה במ"ש רמ"א בסי' שנ"ו סעי' א' בהג"ה ונ"ל אא"כ ידע הלוקח שזה הדבר שקנה גנוב הוא שאז צריך להחזיר בלא דמים ואפ"י הגנב א"צ להחזיר מעותיו דנדאי גמן לו לשם מתנההואיל יודע שאינו שלו וקנאה והוא מרדכי פרק הגוזל עכ"ל הג"ה וכתב עליו הסמ"ע ס"ק י"ד דנדאי גמן לו לשם מתנה וכיצא בזה איתא בש"ס והטור והמחבר הביאו לקמן ס' שע"ג בקנה שדה מגזלן עכ"ל סמ"ע ותמה תמה אקרא שיהי' בטח"מ ובש"ע פסק להדיא פתב (צ"ל פרב) הפיר בה צריך לשלם הקרן כמסקנת הש"ס וכבר האריף בזה הש"ף סק"ז להשיג על רמ"א וסמ"ע כאלו דבריהם תהפוכות המה וכתב ונ"ל תמהני מאוד על הסמ"ע דאדרבא נהפוך הוא להכי מסיק שם להלכה דלא פדברי רמ"א ע"ש דבריו באורף ולפענ"ד נראה ליישב הפל על נכון עפ"י סוגיות הש"ס דהא יש לדקדק קצת למה אמר רבא הלכתא יש לו קרן ויש לו שבת הל"ל הלכתא פרב בין הפיר בה בין לא הפיר בה ותו קנשה דמדקדק רבא לומר פסדר הש"ס דמתחל' בדרף י"ד ע"ב פלוגתא בלא הפיר ובדרף ט"ו ע"ב נקט פלוגתא בהפיר בה והא דאחריות טעות סופר הנוזפר בדרף י"ד ע"א ונקט לבסוף ולא אמר אותם כסד' הש"ס וכן נ"ל דלהכי נקט פסדר הנה דנדאי מתחלה פסק רבא בלא הפיר בה לפי סדר פללותינו דהלכ' פרב באיסוף רבית שנוטל את השב' אף בהפי' בה מן הראוי הנה לפסוק פשמואל כפי פללותינו דהלכתא פנותי' דשמואל נגד רב בדיני אפ"ה פסק גם בזה פרב לכן מסיים ואחריות טעות סופר הוא אף במו"מ וא"כ דלא פתב בה אחריות הוי אף כאלו פתב בה בפ'י אחריות מדלא פתב בפ'י אחריות וכבר פתבו תוס' דף י"ד ע"ב ד"ה ושמואל אמר דהא אמרינן אליבא דשמואל מעות מתנה היינו דנקא בלא אחריות דאי באחריות אמאי מעות מתנה וא"כ פֿינן דקי"ל אחריות טעות סופר הוא משום הכי פסק רבא מעות יש לו פרב אע"ג דבמקדש את אחותו הלכת' כשמואל דמעות מתנה מ"מ בקרקעות דכותבין שטר ואחריות ט"ס הוא והוי כאלו פתב בה אחריות (אם שלא שפכת בפירוש בפ'י אחריות) לכן לא אמרינן בו מעות מתנה משא"כ שמואל אזיל

לשטתו דס"ל לא אַמרינו אַחריות ט"ס הוא במו"מ להכי ס"ל מעות מתנה אַבל באַמת  
לית הלכת' פּוּתיה דשמואל בְּזַה פּינן שאין זה מפּלוגתא דרב ושמואל ולפ"ז דבמטלטלין  
דלאו בְּגַי שְׁטָרָא וְכַדְאִי לְהִדְיָא בש"ע סי' רכ"ה וע"ש בסמ"ע ס"ק ג' יע"ש לכן שפיר  
פסק רמ"א בסי' שנ"ו פּהַמְרָדְכִי בְּמִטְלָטְלִין פּינן דלית ליה שְׁטָרָא וְלִיפָּא לְמִימַר גְּבִייהוּ  
אַחְרִיּוֹת ט"ס הִלְכְּתָא כְּשִׁמוּאֵל דְּמַעוֹת מִתְּנָה וְכֵן בְּמַקְדָּשׁ אֵת אַחוּתוֹ דְּלֹא שְׂיִידָּהּ בּוּ אַחְרִיּוֹת  
הִלְכְּתָא נְמִי כְּשִׁמוּאֵל וְאֶפְשָׁר דְּגַם הַסְּמ"ע פּוּנְחָתוֹ לְזַה וּבְזַה מְיֻשְׁבִים ג"כ דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א  
בְּתֻשׁוּבָה שֶׁהֵבִיא הַב"י בְּסִי' קמ"ו פּינן שֶׁהִשְׁאַלְהָ שָׁם נִשְׁאַלְהָ שְׁקֵנָה דְּבָר שֶׁהִיָּה שְׁלוֹ  
מְקָדֵם א"כ אִין הַדְּבָר צִוְרָךְ כָּלֵל לְאַחְרִיּוֹתוֹ שֶׁהִיָּה שְׁלוֹ לְהַכִּי אַמְרִינוּ דְּמַעוֹת מִתְּנָה וְהַשְׁדָּה  
נִשְׁאַר לוֹ כְּמַקְדָּם וְא"כ לִק"מ וְאִין מְקוּם לִפ"ז אֲמַאי לֹא קֹאֲמַר הַש"ס פְּדֵי הַצְּרִיכָא דְּאִי  
אַתְּמַר בְּהָא בְּהַפִּיר בְּהַ מְשוּם דְּאַחְרִיּוֹת ט"ס הוּא וְה"ל כְּאֵלוֹ כְּתַב בְּהַ אַחְרִיּוֹת מִשְׁא"כ  
בְּמַקְדָּשׁ אַחוּתוֹ אִי מְשוּם הָא לֹא תִבְרָא דְּבִלְא"ה הִיָּה יְכוּל הַש"ס לומר עוד צְרִיכוֹת דְּאִי  
אַתְּמַר בְּהַפִּיר בְּהַ הָוִי אֲמִינָא דְּבַה' קֹאֲמַר שְׁמוּאֵל מַעוֹת מִתְּנָה וְהָא דְּלֹא קֹאֲמַר מְשוּם דְּלֹא  
מְקַבֵּל מִיְגִיָּה דְּכִסִּיפ' לִי מְלִתָּא מִשְׁא"כ בְּאַחוּתוֹ לִיכָּא כְּסִיפָא אִי יְהִיב לָהּ מִתְּנָה וְכֵן אֶפְשָׁר  
לוֹ לומר צְרִיכוֹתָא אַחְרֵת דְּאִי אַתְּמַר בְּהַא בְּהַפִּיר בְּהַ הָוִי אֲמִינָא דְּנֻקָּא בְּהַא סְבַר רַב  
מִדְּנַחֲתִית לְאַרְעָא וְדִאִי טְעָה שְׁוֹדָאִי מְכוּרָה לוֹ וְכִסְבַּרְתִּי הַל"מ שְׁפַתְבְּתִי וְכ"נ מְפָרְשֵׁי הִלְכָה  
תוּס' בְּזַה אֵלָּא שְׂאִין זֹו קוּשְׂיָא דְּצְרִיכְת' חֲדָא מְתָרִי וְתִלְתִּי נְקֻט וְכ"כ תוּס' כְּמָה פְּעֻמִים גַּם  
אִין לְהַקְשׁוֹת דְּאִי כְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי דְּהָוִי כְּנִישׁ בּוּ אַחְרִיּוֹת לְפִי שְׁאַחְרִיּוֹת טְעוֹת סוֹפֵר הוּא  
לְמָה פִּסְק רַבָּא דְּשִׁבְחָא אִין לוֹ בְּהַפִּיר בְּהַ דְּהָא בְּנִישׁ בּוּ אַחְרִיּוֹת גַּם רַב מוֹדָה דִּישׁ לוֹ שְׁבַח  
כַּמ"ש תו' שָׁם דָּרַךְ ט"ו ע"ב ד"ה מַעו' יֵשׁ לוֹ גַּם מְהָא אִין סְתִירָה כָּלֵל דִּישׁ לִיְיָשֵׁב קוּשְׂיָת  
הַתוּס' דְּהַתָּם מִיְיָרִי בְּנִישׁ לוֹ קַרְקַע אוֹ קְנוֹ מִיְדוֹ וְכַמ"ש מְהַרְשֵׁ"א שָׁם בְּחִידוּשָׁיו וְכֵן כְּתַבְנוּ  
בְּחִידוּשָׁינוּ לְשָׁם וְעֵינן בְּשִׁטָּה מְקוּנְפָצָת לְהַר' בַּצ"א הַנְּדָפְסִי מְחַדָּשׁ וְכָלֵל בְּיַדְנוּ דְּפִסְקִי  
הַרְמַב"ם וְש"ע וְשָׂאֵר פּוֹסְקִים הַכָּל שְׁוֹנִים בְּמִטְלָטְלִין הַפִּיר בְּהַ שְׂאִינוּ שְׁלוֹ הַמַּעוֹת מִתְּנָה  
כְּשִׁמוּאֵל אַע"ג דְּמוֹצָא הַדִּין מְפָרְדְּכִי מְשַׁמַּע קַרְקַע וּמִטְלָטְלִין שְׁוֹנִים הֵם מ"מ הַאֲמַת  
לִיעֻקָּב תַּתְּנָן כַּמ"ש וּבְקִדּוּשֵׁין הִיכִי דִּינְדַע שְׂאִין קִדּוּשֵׁין מַעוֹת מִתְּנָה וְכֵן בְּנִדּוֹן דְּהַרְשָׁב"א  
גַּם בְּמַקְרָקְעִי הִיכָּא דְּכַתַּב בְּלִי אַחְרִיּוֹ בְּפִירוּשׁ ג"כ הַמַּעוֹת מִתְּנָה וְאֶפְשָׁר דְּבְּזַה מִיְיָרִי  
הַמְרָדְכִי פ' הַגּוֹזֵל אֲבָל בְּשָׂאֵר קַרְקַע אַע"ג דְּלֹא כְּתַב בְּהַ אַחְרִיּוֹת הָוִי כְּכַתוּב בְּהַ אַחְרִיּוֹת  
וּמַעוֹת חוֹזְרִין כְּפִסְק הַש"ע סי' שִׁמ"ג כָּל זֶה נ"ל בְּרוּר לְהִלְכָה וְלִמְעֻשָׁה הַק' כַּאש"ע  
יַעֲקֹב: שְׂאֵלָה קַפְב בּוּן אַחַד שֶׁהוֹצִיא שְׁטַר חוֹב עַל נְכִסֵּי אָבִיו מִסְּפָד ד' מֵאוֹת ר"ט לְאַחַר  
מוֹתוֹ וְהֵאֱחִין טוֹעֵנִין פּינן שֶׁהִשְׁעָר יֵשׁן יוֹתֵר מִט"ו שְׁנָה וְלֹא תִבְעוּ בְּחַיֵּי אָבִיו שֶׁהִי עֲשִׂיר  
וּבְנוּ הִי בְּתַכְלִית הָעוֹנֵי גַם הָרָאוּ כְּמָה כְּתוּבִים מְבַנּוּ שְׁכַפְשָׁא מְאָבִיו שְׂיַתְּנָן לוֹ מִתְּנָה וְאֵלוֹ  
הִי חֲתִיב לוֹ הִי תוֹבַע מְבַנּוּ חוֹבוֹ מֵהַ דִּינוֹ: תְּשׁוּבָה הַגָּה ע"פ הַדִּין א"א לְפָסוּל שְׁטַר זֶה  
בְּשִׁבִיל אֲנֻמְדָנוֹת הָאֵלָה כַּמ"ש הַטּוֹר בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרָא"ש סי' ס"א וּבִש"ע שָׁם סְעִיף ט'  
אֲכֵן לְפִי שְׂרָאִיתִי בְּתֻשׁוּבַת מֵהַרְשָׁד"ם חֲלֵק חוֹשֵׁן מִשְׁפָּט סי' שִׁס"ז שְׁכָל כַּה"ג יַעֲשֶׂה  
הַב"ד פְּשָׁרָה קְרוֹב לְדִין וְעֵינן בְּתֻשׁוּבַתִּי שְׁבוֹת יַעֲקֹב חֲלֵק ב' סי' תמ"ה אִיזָה פְּשָׁרָה מְקָרִי  
קְרוֹב לְדִין דְּהֵינּוּ הַנְּחַת שְׁלִישׁ אוֹ תוּס' שְׁלִישׁ ע"ש דְּבָרֵי בְּאַרְיִכוֹת ע"כ פְּסַקְתִּי תַחֲלָה  
הַבְּרִירָה בִּיד מוֹצִיא הַשְׁטַר שְׂאֵם רוֹצֶה לִיטּוֹל הַשְׁלִישׁ מִחוּבוֹ לְפָטוֹר הִתּוֹמִים אֲזִי מְחַוֵּיבִים  
לִיתְּנָן לוֹ הַשְׁלִישׁ וְאֵם תּוֹךְ מַעַת לַעַת לֹא יִרְצָה לִיקַח בְּרִירָה זֹו אֲזִי הַבְּרִירָה בִּיד הִתּוֹמִים  
שְׂאֵם הֵם רוֹצִים לִיתְּנָן לוֹ שְׁנֵי שְׁלִישִׁים אֲזִי צְרִיף לְהַחְזִיר לָהֶם הַשְׁטַר וְאֵם גַּם הֵם אֵינָם

רוצים בפֿפֿשר זֶה אַזי יִשָּׁבַע בַּעַל הַשֵּׁטֶר לְשׁוּבָה חֲמוּרָה וְחִיּוּבֵי הַיּוֹרְשִׁים לְשָׁלוֹם לוֹ גַּם  
אִם יַעֲשֶׂה הַפֿפֿשר אֶחָד מִשְׁנֵי דְרָכִים אֱלוֹ יִטִּילוּ עִכ"פּ הַב"ד חֶרֶם סָתָם עַל מִי שִׁיּוֹדֵעַ  
שִׁטְעֵנְתוּ שְׂקָר יִלְכָּד בְּחֶרֶם ב"ד וְעַיִן בְּתוֹשׁוּבַת דְּבָרֵי רִיבוֹת סִי' ק"ט שֶׁעָשָׂה ג"כ פֿפֿשר  
דְּבָר בֵּין צַדִּיקִים פֿאַלוֹ בַּשֵּׁטֶר יִשָּׁן בַּעַל פְּרָחוֹ שֶׁל הַתּוֹבֵעַ וְהַנִּתְבָּע ע"ש וְסִיִּים וְז"ל וְזֶה  
מִשְׁפָּט שֶׁל שְׁלוֹם וְעַל זֶה נֶאֱמַר אָמֵת וְשְׁלוֹם שְׁפֹטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם וְאִישׁ עַל מְקוֹמוֹ יָבֹא בְּשְׁלוֹם  
עִכ"ל לְכֵן סִיִּמְתִּי בַעֲזוֹה"י בְּתוֹשׁוּבָה זֹו כִּי כָּל הַדְּבָרִים חוֹתְמִין בְּשְׁלוֹם נ"ל הַק' כַּאֲשֶׁר  
יַעֲקֹב: סְלִיק חֵלֶק שְׁלִישִׁי חֲשׁוֹן מִשְׁפָּט תָּם וְנִשְׁלַם שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם